

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ព្រតបិដកស្ថាននេះ
ត្រូវបានថតចេញពី ច្បាប់គម្ពីរព្រះទ័ព្រតបិដកជប៉ុន ។

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ព្រតបិដកនេះ ចាប់ពីភាគ១ ដល់ ភាគ៥០
គឺជានិស្សន្ទ ខុបាសិកា កាំង ហ្គិចទ័ណ និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រធីតា,
ធ្វើជូនលោកគ្រូអគ្គបណ្ឌិត ប៊ុត-សាន់ឯង ។ និងទុកក្នុង
គេហទំព័រ ៥០០០ឆ្នាំ សម្រាប់ជាធម្មទាន ។

ទឹកសម្រួលតាមកុំព្យូទ័រ តម្រូវឧបករណ៍អានអេឡិចត្រូនិច
ដោយខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំបាទ ស្រុង-បានណា ។

www.5000-years.org

ព្រះ
ត្រៃបិដកបាលី

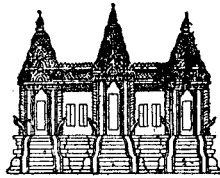
និង

សេចក្តីប្រែប្រាស់ភាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក

ប្រជ្ញីបនិកាយ ប្រជ្ញីបបណ្ឌិត
នា

បក្សពុទ្ធិសាសនា

២៣

បោះពុម្ពលើកទី ២

ពុទ្ធសាសនាបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ព.ស. ២៥០៤

សត្តនិបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស

មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

បិដកោ ភាគោ

នមោ តស្ស កកវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

គហបតិវគ្គោ

បឋមំ កន្ធកសតំ

[១] ឯវុទ្ធេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា
ចម្បាយំ វិហរតំ កក្កវាយ ទោត្តរណីយា តិវេ
មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធិំ ។ អថទោ បេស្សោ
ច ហត្ថារោហបុត្តោ កន្ធកោ ច បរិព្វាជកោ យេន
កកវា តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមិត្វា បេស្សោ ហត្ថា-
រោហបុត្តោ កកវន្តំ អភិវទេត្វា ឯកមន្តំ ធិសីទិ ។
កន្ធកោ បន បរិព្វាជកោ កកវតា សទ្ធិំ សម្មោទិ
សម្មោទនីយំ កនិ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ
អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ បិតោ ទោ កន្ធកោ បរិព្វាជកោ

សត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ

មជ្ឈិមណ្ឌសកៈ

បត្តភាគ

សូមមេស្តារព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ។

គហបតិវិគ្គ

កិណ្ឌកសូត្រ ទី ១

(១) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ជិតរន្ទរស្រះគគ្គរ ក្បែរក្រុងបម្យា ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ ច្រើនរូប ។ សម័យនោះឯង បេស្សហត្ថារោហបុត្រ(១) នឹងកន្ទរក- បរិញ្ញាជក នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបបេស្សហត្ថារោហបុត្រ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ គង់ទីដ៏សមគួរ ។ ឯកន្ទរកបរិញ្ញាជក និយាយរាក់ទាក់ ជាមួយព្រះមាន ព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររាក់ទាក់ នឹងពាក្យដែលគួរលើកហើយ បិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះកន្ទរកបរិញ្ញាជកបិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ

១ ឈ្មោះបេស្សៈ ជាភូមិម្នាក់ឈ្មោះ ។ អដ្ឋកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

តុណ្ហិក្ខុតំ តុណ្ហិក្ខុតំ ភិក្ខុសង្ឃំ អនុវិលោកេត្តា
 កកវន្តំ ឯតទរោច អន្ទវិយំ កោ កោតម អត្តតំ
 កោ កោតម យាវត្ថំ កោតា កោតមេន សម្មា
 ភិក្ខុសង្ឃំ បដិទាទិតោ យេថ តេ កោ កោតម
 អហេសំ អត្តតមទ្ធានំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា តេថ
 កកវន្តោ ឯតបរមិយេវ សម្មា ភិក្ខុសង្ឃំ បដិទា-
 ទេសំ សេយ្យថាថ ឯតហិ កោតា កោតមេន
 សម្មា ភិក្ខុសង្ឃំ បដិទាទិតោ យេថ តេ កោ
 កោតម កវិស្សន្តំ អនាគតមទ្ធានំ អរហន្តោ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធា តេថ កកវន្តោ ឯតបរមិយេវ សម្មា
 ភិក្ខុសង្ឃំ បដិទាទេស្សន្តំ សេយ្យថាថ ឯតហិ
 កោតា កោតមេន សម្មា ភិក្ខុសង្ឃំ បដិទាទិតោ ឥ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ក្រឡេកមៀងមើលភិក្ខុសង្ឃ ដែលគង់នៅស្ងៀមស្ងាត់ ហើយក៏ក្រាប
 បង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន អស្ចារ្យ
 ណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចំឡែកណាស់ ព្រោះព្រះគោតមដ៏
 ចំរើន បានប្រដៅភិក្ខុសង្ឃមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ឲ្យប្រតិបត្តិដោយល្អ
 បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធាំនឡាយណា មាន
 ហើយក្នុងអតីតកាល តើព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានព្រះភាគទាំង
 ឡាយនោះ ប្រដៅភិក្ខុសង្ឃដោយល្អ អស់កំណត់ត្រឹមប៉ុណ្ណោះ ដូចជា
 ភិក្ខុសង្ឃដែលព្រះគោតមដ៏ចំរើន ប្រដៅដោយល្អ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ
 ដែរឬ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន មួយទៀត ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធាំនឡាយណា
 នឹងមានក្នុងអនាគតកាល តើព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មាន
 ព្រះភាគទាំងឡាយនោះ នឹងប្រដៅភិក្ខុសង្ឃដោយល្អ អស់កំណត់ត្រឹម
 ប៉ុណ្ណោះ ដូចជាភិក្ខុសង្ឃដែលព្រះគោតមដ៏ចំរើន ប្រដៅដោយល្អ
 ក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរឬ ។

គហបតិវត្តស្ស កន្ថរកសុត្តេ សម្មាបដិបាទំ

(២) ឯវមេតំ កន្ថរក ឯវមេតំ កន្ថរក យេប៌
តេ កន្ថរក អហោសំ អត៌តមទ្ធានំ អរហន្តោ សម្មា-
សម្ពុទ្ធា តេប៌ កកវន្តោ ឯតបរមិយេវ សម្មា កិក្ខុ-
សង្ឃំ បដិចារទេសុំ សេយ្យថាបិ ឯតរហំ មយា សម្មា
កិក្ខុសង្ឃោ បដិចារទិតោ យេប៌ តេ កន្ថរក កវិស្សន្តិ
អនាតតមទ្ធានំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា តេប៌ កកវន្តោ
ឯតបរមិយេវ សម្មា កិក្ខុសង្ឃំ បដិចារទេស្សន្តិ
សេយ្យថាបិ ឯតរហំ មយា សម្មា កិក្ខុសង្ឃោ
បដិចារទិតោ សន្តិ ហំ កន្ថរក កិក្ខុ ឥមស្មី
កិក្ខុសង្ឃោ អរហន្តោ ទីណាសវំ វិស៌តវន្តោ កត-
ករណីយា ឌុហិតភារា អនុប្បត្តសទត្តា បរិក្ខិណា-
កវសញ្ញាជនា សម្មទញ្ញា វិមត្តា សន្តិ បន
កន្ថរក កិក្ខុ ឥមស្មី កិក្ខុសង្ឃោ សេខា
សន្តតសីលា សន្តតវត្តនោ និបកា និបកវត្តនោ

ធម្មបតិវត្ត កន្ថរកសូត្រ ការទ្រង់ប្រដៅដោយល្អ

(២) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់តបថា ម្ចាស់កន្ថរកៈ ដំណើរ
 រុះយ៉ាងនេះហើយ ម្ចាស់កន្ថរកៈ ដំណើរនោះយ៉ាងនេះហើយ ម្ចាស់កន្ថរកៈ
 ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធតាំងឡាយណា មានហើយក្នុងអតីតកាល ព្រះ
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានព្រះភាគតាំងឡាយនោះ ក៏បានប្រដៅភិក្ខុសង្ឃ
 ដោយល្អ អស់កំណត់ត្រឹមប៉ុណ្ណោះឯង ដូចជាភិក្ខុសង្ឃ ដែលតថាគត
 ប្រដៅដោយល្អ ក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរ ម្ចាស់កន្ថរកៈ ព្រះអរហន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធតាំងឡាយណា នឹងមានក្នុងអនាគតកាល ព្រះអរហន្តសម្មា-
 សម្ពុទ្ធ មានព្រះភាគតាំងឡាយនោះ ក៏នឹងប្រដៅភិក្ខុសង្ឃដោយល្អ អស់
 កំណត់ត្រឹមប៉ុណ្ណោះឯង ដូចជាភិក្ខុសង្ឃ ដែលតថាគតប្រដៅដោយល្អ
 ក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរ ម្ចាស់កន្ថរកៈ ព្រោះក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ មានពួក
 ភិក្ខុខ្លះជាអរហន្តខ្លះណាស្រេច បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈរួចហើយ បានធ្វើ
 សោឡសកិច្ចរួចស្រេច បានដាក់ការចុះហើយ ធ្វើប្រយោជន៍របស់ខ្លួន
 ឲ្យស្រេចហើយ អស់សំយោជនៈក្នុងភពហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះហើយ
 ព្រោះត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃ ម្ចាស់កន្ថរកៈ មួយទៀត ក្នុងភិក្ខុសង្ឃនេះ
 មានពួកភិក្ខុខ្លះ ជាសេក្ខបុគ្គល រក្សាសីលជាប់ជានិច្ច ប្រព្រឹត្តនៅក្នុង
 សីលជាប់ជានិច្ច មានបញ្ចាខាប់ខ្លួន ប្រព្រឹត្តនៅក្នុងបញ្ចាខាប់ខ្លួន ពួក

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមវណ្ណសកំ

តេ ចត្វសុ សតិប្បដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តា វិហារន្តំ
 កតមេសុ ចត្វសុ ឥធិ កណ្ណក ភិក្ខុ កាយេ
 កាយានុបស្សី វិហារតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា
 វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ វេទនាសុ
 វេទនានុបស្សី វិហារតិ អាតាបី សម្បជានោ
 សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ
 ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី វិហារតិ អាតាបី សម្បជានោ
 សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ ធម្មេសុ
 ធម្មានុបស្សី វិហារតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា
 វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សន្តំ ។

(៣) ឃីវំ វុត្តេ មេស្សេ ហត្ថារោហបុត្តោ កកវន្តំ

ឃីតទលោច អច្ចរិយំ កន្តេ អត្តនំ កន្តេ យាវ សុប្បញ្ញត្តា
 ចិមេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា សត្តានំ វិសុទ្ធិយា សោក-

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក:

ភិក្ខុទាំងនោះគំកល់ចិត្តស៊ប់ ក្នុងសតិប្បដ្ឋាន៤ ឯសតិប្បដ្ឋាន ៤ នោះ
 តើដូចម្តេចខ្លះ ម្នាលកន្ទុកៈ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណានូវកាយក្នុង
 កាយដោយប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសម្ប-
 ជញ្ញៈនឹងសតិ កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្ស ក្នុងលោកគិកាយ ពិចារ-
 ណានូវវេទនាក្នុងវេទនា ដោយប្រក្រតី មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅ
 កិលេស មានសម្បជញ្ញៈនឹងស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្ស
 ក្នុងលោក ពិចារណានូវចិត្តក្នុងចិត្ត ដោយប្រក្រតី មានព្យាយាមជា
 គ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសម្បជញ្ញៈនឹងស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈា-
 នឹងទោមនស្សក្នុងលោក ពិចារណានូវធម៌ក្នុងធម៌ដោយប្រក្រតី មាន
 ព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសម្បជញ្ញៈនឹងស្មារតី កំចាត់
 បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្ស ក្នុងលោក ។

(៣) កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ បេស្ស-
 ហត្ថារោហបុត្រ ក៏ត្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចម្រើនណាស់ ព្រោះ
 សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ដែលព្រះអង្គទ្រង់បញ្ចុកហើយដោយល្អនេះ ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធ ដល់ពួកសត្វ ដើម្បីកន្លងបង់នូវសេចក្តីសោក

ឈប់តវត្តស្ស កន្ថរកសុត្តេ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋាន

បរិទេវំ ជំ សមតិក្កមាយ ទុក្ខនោមនស្សំ អត្តត្ថ-
 មាយ ញាយស្ស អតិកមាយ ជំព្វានស្ស សច្ចិករិយា-
 យ មយម្បិ បិ កន្ថេ ភិហិ ឌីនានវសនា កាលេន
 កាលំ ឥវេសុ ចត្តសុ សតិប្បដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតិក្កា
 វិហារម ឥធម៌ មយំ កន្ថេ កាយេ កាយានុបស្សំនោ^(១)
 វិហារម អាតាបិទោ សម្បជាតា សតិមន្តោ វិទេយ្យ
 លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ វេទនាសុ វេទនានុបស្សំ-
 នោ^(២) វិហារម អាតាបិទោ សម្បជាតា សតិមន្តោ
 វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ចិត្តានុ-
 បស្សំនោ^(៣) វិហារម អាតាបិទោ សម្បជាតា សតិមន្តោ
 វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ធម្មេសុ ធម្មានុ-
 បស្សំនោ^(៤) វិហារម អាតាបិទោ សម្បជាតា សតិ-
 មន្តោ វិទេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ អច្ចរិយំ កន្ថេ
 អត្តនំ កន្ថេ យាវញ្ចំ កន្ថេ កកវំ ឃិ មនុស្សកហនេ

១ ខ. កាយានុបស្សំ ។ ២ ខ. វេទនានុបស្សំ ។ ៣ ខ. ចិត្តានុបស្សំ ។ ៤ ខ. ធម្មានុបស ។

គហបតិវិគ្គ កន្ទរកស្សត្រ សតិប្បដ្ឋាន ៤

ខ្សឹកខ្សួល ដើម្បីធ្វើទុក្ខនឹងទោមនស្សឲ្យអស់ទៅ ដើម្បីបានអរិយមគ្គ
ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវព្រះនិព្វានជាប្រាកដ បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ឯពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ជាគ្រហស្ថស្ងៀកពាក់ស តែងមានចិត្តតាំងល្អក្នុងសតិ-
ប្បដ្ឋានទាំង ៤ នេះ មួយដងមួយកាល បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះ
អង្គ ជាអ្នកពិចារណានូវកាយក្នុងកាយនេះ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុត
កំដៅកិលេស មានសម្បជញ្ញៈនឹងស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោ-
មនស្សក្នុងលោក ពួកខ្ញុំព្រះអង្គតែងពិចារណានូវវេទនាក្នុងវេទនា មាន
ព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសម្បជញ្ញៈនឹងស្មារតី កំចាត់បង់
នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ តែងពិចារណានូវចិត្ត
ក្នុងចិត្ត មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានសម្បជញ្ញៈនឹង
ស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ តែង
ពិចារណានូវធម៌ក្នុងធម៌ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មាន
សម្បជញ្ញៈនឹងស្មារតី កំចាត់បង់នូវអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សក្នុងលោក បតិគ្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់ បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចំឡែកណាស់
បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថា កាលបើមនុស្សមានចិត្តសំញ៉ា យ៉ាងនេះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដិណ្ណសកំ

ឃឹមំ មនុស្សកសដេ ឃឹមំ មនុស្សសាវេយ្យ វត្តមានេ
 សត្តានំ ហិតាហិតំ ជាតានំ កហនញ្ញានំ កន្លេ
 យទិទំ មនុស្សា ឧត្តានកញ្ញានំ កន្លេ យទិទំ
 បសវេ អហញ្ញំ កន្លេ បហោមិ ហត្ថទម្មំ សាវេតុំ
 យាវតកេន អន្តវេន ចម្បំ កតាកតំ ករិស្សតំ
 សញ្ញានំ តានំ សាវេយ្យានំ ក្យដេយ្យានំ វត្តេយ្យានំ
 ដិម្មេយ្យានំ ចាតុករិស្សតំ អម្ពាតម្មន កន្លេ ទា-
 សាតំ វា បេស្សាតំ វា កម្មករាតំ វា អពាថា ច
 កាយេន សមុទាចវន្តំ អពាថា ច វាចាយ អពាថា
 ច ទេសំ ចិត្តំ ហោតំ អច្ឆរិយំ កន្លេ អត្តនំ កន្លេ
 យាវត្តានំ កន្លេ កកវា ឃឹមំ មនុស្សកហនេ ឃឹមំ
 មនុស្សកសដេ ឃឹមំ មនុស្សសាវេយ្យ វត្តមានេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

កាលបើមនុស្សមានចិត្តស្រកាក មិនបរិសុទ្ធយ៉ាងនេះ កាលបើមនុស្ស
មានកិច្ចកល់ ប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងនេះ ព្រះមានព្រះភាគ គង់ជ្រាប
នូវសេចក្តីប្រតិបត្តិដែលជាប្រយោជន៍ នឹងមិនមែនជាប្រយោជន៍ របស់
សត្វទាំងឡាយបានប្រាកដ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកមនុស្សមានចិត្ត
សំញ៉ា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកសត្វចិញ្ចឹម មានចិត្តឲ្យងាយយល់
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចំណែកខាងខ្ញុំព្រះអង្គអាចទូន្មានដំរី ដែលល្មម
ទូន្មានបាន ក្នុងខណៈដែលទូន្មានដំរីមួយរំពេចនោះ នឹងដើរទៅដើរមក
កាន់នគរបញ្ចូន (តែលុះយូរទៅ) ដំរីនឹងធ្វើកិច្ចកល់គ្រប់យ៉ាង គឺក្រអើត
ក្រកោង កោងកាច រៀចរើរ គ្រលែងខ្លួនឲ្យប្រាកដឡើង បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចំណែកពួកជនជាខ្ញុំកំដរក្តី អ្នកបម្រើក្តី អ្នកស៊ីឈូឃ្ន
ក្តី របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ តែងប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយផ្សេង ដោយវាចា
ផ្សេង ទាំងចិត្តរបស់វាផ្សេង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចំឡែកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថា
កាលបើមនុស្សមានចិត្តសំញ៉ាយ៉ាងនេះ កាលបើមនុស្សមានចិត្តស្រកាក
មិនបរិសុទ្ធយ៉ាងនេះ កាលបើមនុស្ស មានកិច្ចកល់ ប្រព្រឹត្តទៅ

ពហុបតីវត្តស្ស កន្លែងសុត្តេ ចត្តារោ បុគ្គលា

ហិតាហិតំ ជាតាតំ គហនញ្ញាតំ កន្លេ យទិទំ
មនុស្សា ឧត្តានកញ្ញាតំ កន្លេ យទិទំ បសវេតំ ។

(៤) ឃុំមេតំ បេស្ស ឃុំមេតំ បេស្ស គហនញ្ញាតំ
បេស្ស យទិទំ មនុស្សា ឧត្តានកញ្ញាតំ បេស្ស យទិ-
ទំ បសវេ ចត្តារោមេ បេស្ស បុគ្គលា សន្តោ សិវិជ្ជ-
មាណ លោកស្មី កតមេ ចត្តារោ ឥធិ បេស្ស
ឃុំកថោ បុគ្គលា អត្តន្តោ ហោតិ អត្តបរិតាបនា-
នុយោកមនុយុត្តោ ឥធិ បន បេស្ស ឃុំកថោ បុគ្គលា
បរន្តោ ហោតិ បរបរិតាបនានុយោកមនុយុត្តោ ឥធិ
បេស្ស ឃុំកថោ បុគ្គលា អត្តន្តោ ច ហោតិ អត្ត-
បរិតាបនានុយោកមនុយុត្តោ បរន្តោ ច បរបរិតាបនា-
នុយោកមនុយុត្តោ ឥធិ បន បេស្ស ឃុំកថោ បុគ្គលា

ធម្មបទវគ្គ កន្លែងសូត្រ បុគ្គល ៤ ពួក

យ៉ាងនេះ ព្រះមានព្រះភាគ គង់ជ្រាបនូវសេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាប្រយោជន៍
នឹងមិនជាប្រយោជន៍ (របស់សត្វទាំងនោះ) ជាប្រាកដ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន ពួកមនុស្សមានចិត្តសំញ៉ាំ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកសត្វ
ចិញ្ចឹម មានចិត្តវិវាយយល់ ។

(៤) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់បេស្សៈ ដំណើរនេះ⁺

យ៉ាងនេះហើយ ម្ចាស់បេស្សៈ ដំណើរនេះ⁺យ៉ាងនេះហើយ ម្ចាស់បេស្សៈ
ពួកមនុស្សមានចិត្តសំញ៉ាំ ម្ចាស់បេស្សៈ ពួកសត្វចិញ្ចឹមមានចិត្តឱ្យវិវាយ
យល់ ម្ចាស់បេស្សៈ បុគ្គល ៤ ពួកនេះ តែងមានកង់លោក បុគ្គល ៤
ពួក តើដូចម្តេចខ្លះ ម្ចាស់បេស្សៈ កង់លោកនេះ បុគ្គលពួកខ្លះ ជាអ្នក
ដុតកំដៅខ្លួនឯង ប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅខ្លួនឯង ១ ម្ចាស់
បេស្សៈ កង់លោកនេះ បុគ្គលពួកខ្លះ ជាអ្នកដុតកំដៅអ្នកដទៃ ប្រកប
សេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅអ្នកដទៃ ១ ម្ចាស់បេស្សៈ កង់លោកនេះ
បុគ្គលពួកខ្លះ ជាអ្នកដុតកំដៅខ្លួនឯង ប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុត
កំដៅខ្លួនឯងផង ជាអ្នកដុតកំដៅអ្នកដទៃ ប្រកបសេចក្តីព្យាយាម
ដើម្បីដុតកំដៅអ្នកដទៃផង ១ ម្ចាស់បេស្សៈ កង់លោកនេះ បុគ្គលពួកខ្លះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

លេវត្ថន្តោ ហោតិ ជាត្តបរិតាបនា នុយោកមនុយុត្តោ
 ន បរន្តោ ន បរហិតាបនា នុយោកមនុយុត្តោ សោ
 អនត្ថន្តោ អបរន្តោ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទិច្ឆាតោ ទិព្វាតោ
 សីតិក្ខតោ សុខប្បដិសំវេទី ព្រហ្មក្ខតេន អត្តនា
 វិហារតិ ឥមេសិ មេស្ស ចត្ថនំ បុគ្គលានំ កតមោ តេ
 បុគ្គលោ ចត្តំ អារាធនតិ ។

(៥) យាយំ កន្តេ បុគ្គលោ អត្តន្តោ អត្តបរិតា-
 បនា នុយោកមនុយុត្តោ អយំ មេ បុគ្គលោ ចត្តំ
 នារាធនិ យោ នាយំ កន្តេ បុគ្គលោ បរន្តោ បរហិតា-
 បនា នុយោកមនុយុត្តោ អយម្បិ មេ បុគ្គលោ ចត្តំ
 នារាធនិ យោ នាយំ កន្តេ បុគ្គលោ អត្តន្តោ ច
 អត្តបរិតាបនា នុយោកមនុយុត្តោ បរន្តោ ច បរហិ-
 តាបនា នុយោកមនុយុត្តោ អយម្បិ មេ បុគ្គលោ ចត្តំ
 នារាធនិ យោ ច ខោ អយំ កន្តេ បុគ្គលោ លេវ-
 ត្ថន្តោ ជាត្តបរិតាបនា នុយោកមនុយុត្តោ ន បរន្តោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសាស្ត្រៈ

ជាអ្នកមិនដុតកំដៅខ្លួនឯង មិនប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅខ្លួនឯង ជាអ្នកមិនដុតកំដៅអ្នកដទៃ មិនប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅអ្នកដទៃ បុគ្គលជាអ្នកមិនដុតកំដៅខ្លួនឯង ទាំងមិនដុតកំដៅអ្នកដទៃនោះ ជាអ្នកអស់សេចក្តីស្រែកឃ្លាន ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ជាអ្នកលេត់ទុក្ខ មានសេចក្តីត្រជាក់ ទទួលនូវសេចក្តីសុខ រមែងមានខ្លួនដ៏ប្រសើរ ម្ចាស់បេសព្វៈ បណ្ណាបុគ្គលទាំង ៤ ពួកនេះ តើបុគ្គលពួកណា ធ្វើចិត្តអ្នកឲ្យត្រេកអរបាន ។

(៥) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលណា ដែលដុតកំដៅខ្លួនឯង ប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅខ្លួនឯង បុគ្គលនេះ មិនធ្វើចិត្តខ្ញុំ ព្រះអង្គឲ្យត្រេកអរទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលណា ដែលដុតកំដៅអ្នកដទៃ ប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅអ្នកដទៃ បុគ្គលនេះ ក៏ធ្វើចិត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ឲ្យត្រេកអរមិនបានដែរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលណា ដែលដុតកំដៅខ្លួនឯង ប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅខ្លួនឯងផង ជាអ្នកដុតកំដៅអ្នកដទៃ ប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅអ្នកដទៃផង បុគ្គលនេះ ក៏ធ្វើចិត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ឲ្យត្រេកអរមិនបានដែរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លុះតែបុគ្គលណា មិនដុតកំដៅខ្លួនឯង មិនប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅខ្លួនឯង ជាអ្នកមិនដុតកំដៅអ្នកដទៃ

ធម្មបទវគ្គស្ស កន្ទរកសុត្តេ បន្តាហ បុគ្គល

ន បរិបតិបនាទុយោកមនុយុត្តោ សោ អនត្តនោ
អបរន្តនោ ទិដ្ឋេ ធម្មេ និព្វានោ និព្វានោ សីតិក្ខន្ធា
សុខប្បដិសំវេទិ ព្រហ្មក្ខនេន អត្តនា វិហរតិ អយំ មេ
បុគ្គលោ ចិត្តំ អារាជេតិ ។ កស្មា បន តេ បេស្ស
សមេ តយោ បុគ្គលា ចិត្តំ អារាជេតិ ។

[b] យាយំ កន្តេ បុគ្គលោ អត្តនោ អត្តបរិ-

តាបនាទុយោកមនុយុត្តោ សោ អត្តនំ សុខកាមិ
ទុក្ខប្បដិក្ខលំ អាតាបេតិ បរិតាបេតិ សមីនា មេ
អយំ បុគ្គលោ ចិត្តំ អារាជេតិ យោចាយំ កន្តេ
បុគ្គលោ បរន្តនោ បរិបតិបនាទុយោកមនុយុត្តោ
សោ បរិ សុខកាមិ ទុក្ខប្បដិក្ខលំ អាតាបេតិ
បរិបតិបនាទុយោកមនុយុត្តោ សោ អត្តនំ សុខកាមិ
ទុក្ខប្បដិក្ខលំ អាតាបេតិ សមីនា មេ អយំ បុគ្គលោ ចិត្តំ
អារាជេតិ យោចាយំ កន្តេ បុគ្គលោ អត្តនោ ច

គហបតីវគ្គ កន្ថរោសូត្រ បុគ្គល ៤ ពួក

មិនប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅអ្នកដទៃ បុគ្គលជាអ្នកមិន
 ដុតកំដៅខ្លួនឯង ទាំងមិនដុតកំដៅអ្នកដទៃនោះ ជាអ្នកអស់សេចក្តីស្រែក
 ឃ្លាន ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ជាអ្នករលត់ទឹក មានសេចក្តីត្រជាក់ ទទួល
 សេចក្តីសុខ ជាអ្នកមានខ្លួនប្រសើរ បុគ្គលនេះ ទើបធ្វើចិត្តរបស់ខ្ញុំព្រះ
 អង្គឱ្យត្រេកអរបាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ជ្រើសត្រាស់សួរថា ម្ចាស់
 បេស្សៈ ចុះបុគ្គល ៣ ពួកនេះ ធ្វើចិត្តរបស់អ្នក ឱ្យត្រេកអរមិនបាន
 តើដោយហេតុអ្វី ។

(៦) បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលណា ដែលដុតកំដៅខ្លួនឯង
 ប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅខ្លួនឯង បុគ្គលនោះឈ្មោះថាធ្វើ
 ខ្លួនឯងដែលប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ សប្បទ័យសេចក្តីទឹក ឱ្យក្តៅរោលរាលអន្ទះ
 អវន្ត ដោយហេតុនេះឯង បានជាបុគ្គលនេះ ធ្វើចិត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គឱ្យ
 ត្រេកអរមិនបាន បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលណា ដែលដុតកំដៅអ្នកដទៃ
 ប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅអ្នកដទៃ បុគ្គលនោះឈ្មោះថាធ្វើ
 អ្នកដទៃដែលប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ សប្បទ័យសេចក្តីទឹកឱ្យក្តៅរោលរាលអន្ទះ
 អវន្ត ដោយហេតុនេះឯង បានជាបុគ្គលនេះ ធ្វើចិត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គឱ្យ
 ត្រេកអរមិនបាន បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលណា ដែលដុតកំដៅខ្លួនឯង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស បដ្ឋិមបណ្ណសកំ

អត្ថបរិភោគោ បដាទុយោ កមទុយុត្តោ បរទ្ធិទោ ច បរ-
បរិភោគោ បដាទុយោ កមទុយុត្តោ សោ អត្តានិទា បរាណុ
សុខកោមំ ទុក្ខប្បដិក្ខុលំ អាតាបេតិ បរិភោបេតិ
ឥមំនា មេ អយំ បុគ្គលោ ចិន្តំ អាវាទេតិ យោ
ច ខោ អយំ បុគ្គលោ ទេវត្តន្តទោ ទាត្តបរិ-
ភោគោ បដាទុយោ កមទុយុត្តោ ន បរទ្ធិទោ ន បរិភោ-
បដាទុយោ កមទុយុត្តោ សោ អនត្តន្តទោ អបរទ្ធិទោ
ទិដ្ឋេវ ធម្មំ ទិច្ចាតោ ទិព្វតោ សីតិក្ខតោ សុខប្ប-
ដិសំវេទី ព្រហ្មក្ខតេន អត្តោ វិហារតិ ឥមំនា មេ
អយំ បុគ្គលោ ចិន្តំ អាវាទេតិ ហន្ត ចទានិ
មយំ កន្តេ កច្ឆាម ពហុកិច្ចា មយំ ពហុករណី-
យាតិ ។ យស្សោនិ ភិ បេស្ស កាលំ មពាសី-
តិ ។ អថខោ បេស្សោ ហត្ថារោហបុត្តោ កកវតោ
កាសីតិ អភិទន្ធិត្ថា អនុមោទិត្ថា ឧដ្ឋាយាសនា
កកវតំ អភិវាទេតា បទក្ខិណំ កត្ថា បក្កាមិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅខ្លួនឯងផង ជាអ្នកដុតកំដៅអ្នក
 ដទៃ ប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅអ្នកដទៃផង បុគ្គលនោះ
 ឈ្មោះថាធ្វើខ្លួនឯងនឹងអ្នកដទៃ ដែលប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ សុបវត្ថិមសេចក្តី
 ទុក្ខឲ្យរត់រោលរាលអន្តរអវន្ត ដោយហេតុនេះឯង បានជាបុគ្គលនេះធ្វើ
 ចិត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យត្រេកអរមិនបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លុះវតបុគ្គល
 ណា មិនដុតកំដៅខ្លួនឯង មិនប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅ
 ខ្លួនឯង ជាអ្នកមិនដុតកំដៅអ្នកដទៃ មិនប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បី
 ដុតកំដៅអ្នកដទៃ បុគ្គលជាអ្នកមិនដុតកំដៅខ្លួនឯង មិនដុតកំដៅអ្នកដទៃ
 នោះ ជាអ្នកអស់សេចក្តីស្រែកយូនក្នុងបច្ចុប្បន្ន ជាអ្នករលត់ទុក្ខ មាន
 សេចក្តីត្រជាក់ ទទួលសេចក្តីសុខ ជាអ្នកមានខ្លួនប្រសើរ បុគ្គលនេះ
 ទើបធ្វើចិត្តរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ឲ្យជ្រះថ្លា ឲ្យត្រេកអរបាន ដោយហេតុនេះឯង
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក៏ឥឡូវនេះខ្ញុំព្រះអង្គនឹងលាទៅ ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គ
 មានកិច្ចច្រើន មានអំពើដែលត្រូវធ្វើច្រើន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់
 ថា ម្ចាស់បេស្សៈ អ្នកចូរដឹងកាលនៃដំណើរទៅរបស់អ្នក ក្នុងកាល
 ឥឡូវនេះចុះ ។ លំដាប់នោះ បេស្សហ្គត្តារោហបុត្រ ត្រេកអររីករាយ
 នឹងភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ក្រោកចាកអាសនៈ រួចថ្វាយបង្គំលា
 ព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណហើយ ក៏ដើរចេញទៅ ។

គហមតិវគ្គស្ស កន្លែងសុត្តេ ប្រសូហត្តារោហបុគ្គប្បសំណ

(៧) អថខោ ភកកា អចិរឃ្មក្កន្តេ បេស្មេ
 ហត្តារោហបុត្តេ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ បណ្ឌិតោ ភិក្ខុវេ
 បេស្មេ ហត្តារោហបុត្តោ មហាបព្វោ ភិក្ខុវេ បេស្មេ
 ហត្តារោហបុត្តោ សចេ ភិក្ខុវេ បេស្មេ ហត្តារោ-
 ហបុត្តោ មហានិ វិស័យេយ្យ យាវស្សាហំ ឥមេ
 ចត្តារោ បុគ្គលេ វិត្តារេន វិភជិស្សមិ មហតា
 អត្តេន សំយុត្តោ អភវិស្ស អបិច ភិក្ខុវេ ឯត្តារ-
 តាបិ បេស្មេ ហត្តារោហបុត្តោ មហតា អត្តេន
 សំយុត្តោតិ ។ ឯតស្ស ភកកា កាលោ ឯតស្ស
 សុគត កាលោ យំ ភកកា ឥមេ ចត្តារោ បុគ្គលេ
 វិត្តារេន វិភជេយ្យ វិត្តារេន ភកកោតោ សុត្តា ភិក្ខុ
 ជារស្ស្ន៍តិ ។ តេនហិ ភិក្ខុវេ សុណាថ សាធុកំ
 មនសិករោថ ភាសិស្សមីតិ ។ ឯវិ កន្លេតិ ខោ
 តេ ភិក្ខុ ភកកោតោ បច្ចុស្សសិ ។

ធម្មបតិវត្ត កន្លែងស្រុក ការទ្រង់សរសើរបេស្សហត្តារោហបុត្រ

(៧) កាលដែលបេស្សហត្តារោហបុត្រ ចេញទៅមិនទាន់បានយូរ ប៉ុន្មាន ខាងក្រោយនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ទៅនឹងពួកភិក្ខុ ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បេស្សហត្តារោហបុត្រ ជាបណ្ឌិត ម្ចាស់ភិក្ខុ ទាំងឡាយ បេស្សហត្តារោហបុត្រ ជាអ្នកមានបញ្ញាច្រើន ម្ចាស់ភិក្ខុ ទាំងឡាយ ប្រសិនបើបេស្សហត្តារោហបុត្រ អង្គុយនៅមួយស្របក់ទៀត ទំរាំតថាគតនឹងចែកនូវបុគ្គលទាំង ៤ ពួកនេះដោយពិស្តារសិន ភាគមុខជា នឹងបានសម្រេចប្រយោជន៍ច្រើន (ដល់សោតាបត្តិផល) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង ឡាយ តែបើទុកជាដូច្នោះ បេស្សហត្តារោហបុត្រ ក៏គង់តែបានប្រកប ដោយប្រយោជន៍(១)ច្រើន ត្រឹមហេតុប៉ុណ្ណោះដែរ ។ ពួកភិក្ខុក្រាប បង្គំទូលថា ព្រះមានព្រះភាគ គប្បីចែកបុគ្គល ៤ ពួកនេះ ដោយ សេចក្តីពិស្តារ ដោយភាសិតណា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ នេះជាកាលគួរ ដល់ភាសិតនេះ បពិត្រព្រះសុគត នេះជាកាលគួរដល់ភាសិតនេះ ពួកភិក្ខុ បើបានស្តាប់ភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគដោយពិស្តារហើយ នឹងចង ចាំបាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើដូច្នោះ អ្នកទាំងឡាយចូរព្រមស្តាប់ចុះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យល្អចុះ តថាគតនឹងសំដែងឥន្ទ្រនេះ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ករុណា ព្រះអង្គ ។

១ គឺបានសេចក្តីជ្រះថ្លាក្នុងភិក្ខុសង្ឃនិង កើតសេចក្តីយល់ដឹងឡើងទៀតក្នុងការចម្រើនសតិ- ប្បដ្ឋាននិង ។ អដ្ឋកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

[៨] ភគវ ឯតទ្ធកេតេ កតតោ ច ភិក្ខុវេ

បុគ្គលោ អត្តន្តោ អត្តបរិភាសនា នុយោ កមនុយុតោ ។

នំ ធិ ភិក្ខុវេ ឯកទ្ធា បុគ្គលោ អចេលកោ ហោតិ

មុតា ពោ ហត្ថាវលេខនោ(១) ន ឯហិកទ្ធិន្តោ ន

តិដ្ឋកទ្ធិន្តោ នាភិហាតំ ន ឧទិស្សំ កតំ ន ធិមន្តំ

សាទិយតិ សោ ន កុម្មិមុខា បដិកុណាតិ ន កឡោ

បិមុខា បដិកុណាតិ ន ឯលភមន្តំ ន ទិណ្ណាមន្តំ

ន ប្ញសលមន្តំ ន ទ្ធិន្តំ កុញ្ញាមាណំ ន កតំនិយា ន

នាយមាណយ ន ប្ញសន្តរកតាយ ន សន្តិក្កសុ ន

យត្ត សា ឧបដ្ឋិតោ ហោតិ ន យត្ត មត្តិកា សណ្ណ-

សណ្ណាចារិដំ ន មច្ឆំ ន មិសំ ន សុរំ ន មេយំ ន

មុសោទកំ បរិភំ ។ សោ ឯកាការិកោ វ ហោតិ

១ ឧ. ម. ហត្ថបាលខនោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(៨) ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចុះបុគ្គលដុតកំដៅខ្លួនឯង ប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅខ្លួនឯង
 តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ បុគ្គលពួកខ្លះ ជាអ្នក
 មានកាយអាប្រាត លរបង់មារយាទល្អ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តហត្ថាវលេខនៈ
 ជាអ្នកមិនទទួលកត្តដែលគេនិមន្តថា សូមលោកដ៏ចំរើនចូរមក ជាអ្នក
 មិនទទួលកត្តដែលគេនិមន្តថា សូមលោកដ៏ចំរើនរង់ចាំសិន មិនត្រេក
 អរនឹងភិក្ខុដែលគេនាំមកចាំមុន មិនត្រេកអរនឹងភិក្ខុដែលគេធ្វើចំពោះ
 ខ្លួន មិនត្រេកអរនឹងការនិមន្ត បុគ្គលនោះ មិនទទួលភិក្ខុអំពីមាត់ឆ្នាំង
 មិនទទួលភិក្ខុអំពីមាត់កូនអ្នក មិនទទួលភិក្ខុភាក្នុងចន្លោះធរណីទ្វារ មិន
 ទទួលភិក្ខុភាក្នុងចន្លោះកំណាត់ឈើ មិនទទួលភិក្ខុភាក្នុងចន្លោះរាង្រី មិន
 ទទួលភិក្ខុភារបស់ជនពីរនាក់ ដែលកំពុងបរិភោគ មិនទទួលភិក្ខុភារបស់ស្រ្តី
 មានគភី មិនទទួលភិក្ខុភារបស់ស្រ្តី ដែលកំពុងបំបៅកូន មិនទទួលភិក្ខុ
 របស់ស្រ្តី ដែលកំពុងនៅក្នុងចន្លោះបុរស មិនទទួលភិក្ខុដែលគេអង្គុស
 គ្នាធ្វើ មិនទទួលភិក្ខុភាក្នុងទីដែលមានសុនខនៅចាំ មិនទទួលភិក្ខុដែល
 រុយរោម មិនបរិភោគត្រី មិនបរិភោគសាច់ មិនផឹកស្ករ មិនផឹក
 មេរ័យ មិនផឹកទឹកឃ្នាំត្រាំ ។ បុគ្គលនោះទទួលភិក្ខុចំពោះតែក្នុងផ្ទះមួយ

ពហុបតិវគ្គស្ស ពន្លាតសុត្តេ បឋមបុគ្គលវិភង្គ

ឯកាលោមិកោ ទ្វាតារិកោ វា ហោតិ ទ្វាលោមិកោ
 ។ បេ ។ សត្តាតារិកោ វា ហោតិ សត្តាលោមិកោ
 ឯតិស្សបិ ទតិយា យាបេតិ ទ្ធិហិមិ ទតិហិ យាបេតិ
 ។ បេ ។ សត្តហិមិ ទតិហិ យាបេតិ ឯកាហិកម្មិ^(១)
 អាហារិ អាហារេតិ ទ្ធិហិកម្មិ អាហារិ អាហារេតិ ។ បេ ។
 សត្តាហិកម្មិ អាហារិ អាហារេតិ ឥតិ ឯវ្យុបម្មិ^(២)
 អទ្ធិមាសិកំ^(៣) បរិយាយកត្តកោជនាទុយោកមទុយុត្តោ
 វិហារតិ ។ សោ សាគកក្ខោ វា ហោតិ សាមាគកក្ខោ
 វា ហោតិ ធិវរកក្ខោ វា ហោតិ ទទ្ធិលកក្ខោ វា
 ហោតិ បាជកក្ខោ វា ហោតិ កណាកក្ខោ វា ហោតិ
 អាចាមកក្ខោ វា ហោតិ បិញ្ញាកកក្ខោ វា ហោតិ
 តិណាកក្ខោ វា ហោតិ តោមយកក្ខោ វា ហោតិ
 វិទម្ភលដលាហារោ វា យាបេតិ បវត្តដលកោជី ។ សោ
 សាលានិមិ ជារេតិ មសាលានិមិ ជារេតិ ធិវ្យុស្ស
 និមិ ជារេតិ បិសុត្តុលានិមិ ជារេតិ តិវិជានិមិ ជារេតិ

១ ម. ឯកាហិកមិ ។ ២ ឧ. ឯវ្យុបមិ ។ ម. ឯវ្យុបមិ ។ ៣ ឧ. អទ្ធិមាសិកម្មិ ។
 ម. អទ្ធិមាសិកំ ។

គហេបតិវត្ត កន្ទរកស្សប្រត ការទ្រង់ចែកបុគ្គលទី ១

ឬទទួលបានបាយតែមួយតំនូត ទទួលភិក្ខុចំពោះតែកងផ្ទះពីរ ឬទទួលបាន
 តែពីរតំនូត ។ បេ ។ ទទួលភិក្ខុចំពោះតែកងផ្ទះ ៧ ឬទទួលបានបាយតែ
 ៧ តំនូត ចិញ្ចឹមអត្តភាពដោយភិក្ខុកងភាជន៍តូចមួយក៏មាន ចិញ្ចឹម
 អត្តភាពដោយភិក្ខុកងភាជន៍ពីរក៏មាន ។ បេ ។ ចិញ្ចឹមអត្តភាពដោយ
 ភិក្ខុកងភាជន៍ ៧ ក៏មាន បរិភោគអាហាររំលង ១ ថ្ងៃក៏មាន បរិភោគ
 អាហាររំលងពីរថ្ងៃក៏មាន ។ បេ ។ បរិភោគអាហាររំលង ៧ ថ្ងៃក៏មាន
 ប្រកបរឿយ ។ នូវព្យាយាមកងកិរិយាបរិភោគនូវភត្ត ដោយការផ្លាស់ប្តូរគ្នា
 កន្លះខែដូច្នោះឯង ។ បុគ្គលនោះបរិភោគបន្ថែមស្រស់ក៏មាន បរិភោគស្អុយ
 ក៏មាន បរិភោគគ្រាប់ស្មៅតែលលក៏មាន បរិភោគចំនៀវស្បែកក៏មាន
 បរិភោគសារាយក៏មាន បរិភោគកុណ្ណក៏មាន បរិភោគបាយកាំងក៏មាន
 បរិភោគម្សៅក៏មាន បរិភោគស្មៅក៏មាន បរិភោគអាចម៍គោក៏មាន
 បរិភោគមើមនឹងផ្នែកផ្តិតព្រែកក៏មាន បរិភោគផ្លែដែលជ្រុះចុះឯងក៏មាន ។
 បុគ្គលនោះប្រើប្រាស់សំពត់ ដែលត្បាញដោយសំបកផ្ទៃក៏មាន ប្រើ
 ប្រាស់សំពត់ដែលត្បាញលាយគ្នាក៏មាន ប្រើប្រាស់សំពត់ដែលគេរុំសព
 ក៏មាន ប្រើប្រាស់សំពត់បង្ហូរក្តួលក៏មាន ប្រើប្រាស់សំពត់សម្បុកឈើ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អដិបាទិបិ ជាវេតិ អដិទត្តិបម្បិ ជាវេតិ កុសមីរម្បិ
 ជាវេតិ វាកមីរម្បិ ជាវេតិ ដលកមីរម្បិ ជាវេតិ
 កេសកម្ពលម្បិ ជាវេតិ វាលកម្ពលម្បិ ជាវេតិ
 ឧទ្ធស្សកបក្ខម្បិ ជាវេតិ កេសមស្សុលោចកោបិ ហោតិ
 កេសមស្សុលោចនាទុយោកមនុយុត្តោ ឧត្តត្តកោបិ
 ហោតិ អាសនប្បដិក្ខត្តោ ឧត្តដិកោបិ ហោតិ
 ឧត្តដិកប្បនាទមនុយុត្តោ កណ្តាកាបស្សយកោបិ
 ហោតិ កណ្តាកាបស្សយេ សេយ្យំ កប្បេតិ
 សាយតិវយកម្បិ ឧទកោរោហនាទុយោកមនុយុត្តោ
 វិហារតិ ឥតិ ឯវ្យបិ អនេកវិហារិ កាយស្ស
 អាតាបនបរិតាបនាទុយោកមនុយុត្តោ វិហារតិ អយំ
 វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ អត្តន្តោ អត្តបរិតាបនា-
 ទុយោកមនុយុត្តោ ។

[៧] កតមោ ច ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ បរន្តោ
 បរបរិតាបនាទុយោកមនុយុត្តោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកទ្វោ
 បុគ្គលោ ឱវត្តិកោ^(១) ហោតិ ស្សករិកោ សាក្ក-
 ណីកោ^(២) មាគរិកោ លុទ្ធា មច្ឆយាតកោ ទោរោ

១ ម. ឧវត្តិកោ ។ ២ ម. សាក្កិកោ ។ សាក្កណីកោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ក៏មាន ប្រើប្រាស់វិស្សកខ្លាក៏មាន ប្រើប្រាស់វិស្សកខ្លាទាំងក្រចក
 ក៏មាន ប្រើប្រាស់វិស្សកក្រុងក៏មាន ប្រើប្រាស់សំពត់ដែលត្បាញ ដោយ
 សំបកក្រចកក៏មាន ប្រើប្រាស់សំពត់ដែលត្បាញ ដោយសំបកផ្ទៃឈើ
 ក៏មាន ប្រើប្រាស់សំពត់កម្ពុលដែលត្បាញដោយសក់ក៏មាន ប្រើប្រាស់
 សំពត់កម្ពុលត្បាញដោយពេមសត្វក៏មាន ប្រើប្រាស់សំពត់ដែលត្បាញ
 ដោយស្លាបមៀមក៏មាន ជាអ្នកទុកសក់នឹងពុកមាត់ ពុកចង្កា ប្រកប
 ព្យាយាមក្នុងការទុកសក់ នឹងពុកមាត់ ពុកចង្កាក៏មាន ជាអ្នកប្រព្រឹត្ត
 ឈរ ហាមនូវការអង្គុយក៏មាន ជាអ្នកអង្គុយច្រហោង ប្រកបព្យាយាម
 អង្គុយច្រហោងក៏មាន ជាអ្នកដេកលើបន្ទា សម្រេចនូវការដេកលើបន្ទា
 ក៏មាន ប្រកបព្យាយាមក្នុងការចុះគ្រាំទឹក ក្នុង ១ ថ្ងៃ ៣ ដងក៏មាន ខ្ជល់
 ខ្ជាយព្យាយាម ដើម្បីធ្វើការឲ្យក្តៅពេលពេលច្រើនប្រការ មានសភាព
 យ៉ាងនេះដូច្នោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនេះគឺជាគតហៅថា អ្នក
 ដុតកំដៅខ្លួនឯង ប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅខ្លួនឯង ។

(៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលដែលដុតកំដៅអ្នកដទៃ ប្រកប
 សេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅអ្នកដទៃ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ បុគ្គលពួកខ្លះ ជាអ្នកសម្លាប់ចៀម សម្លាប់
 ជ្រូក សម្លាប់សត្វស្លាប សម្លាប់ម្រឹគី ជាអ្នកនេសាទត្រី ជាចោរ

គហបតិវត្តស្ស កត្តករសុត្តេ គតិយបុត្តលវិភង្គ

ទោរយាតតោ ពន្ធនាគារិកោ យេ វា បទពោមិ កេចិ
ក្ករកម្មនា អយំ វច្ឆតិ ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ បរន្តោ បរ.
បរិតាបនា នុយោកមនុយុត្តោ ។

[១០] កតមោ ច ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ អត្តន្តោ ច
អត្តបរិតាបនា នុយោកមនុយុត្តោ បរន្តោ ច បរបរិតា.
បនា នុយោកមនុយុត្តោ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកោ
បុគ្គលោ វជា វា ហោតិ ខត្តយោ មុន្នាវសិត្តោ
ព្រាហ្មណោ វា មហាសាលោ សោ បុត្តិមេន ធនស្ស
នំ សន្តាភារំ កាវចេត្វា កេសមស្សំ ឌីតាវេត្វា ខរ.
ជំនំ^(១) និវាសេត្វា សប្បុត្តេលេន កាយំ អត្តញ្ញត្វា មិក-
វិសាលោន បិដ្ឋិ កណ្តាវមាទោ នំ^(២) សន្តាភារំ បរិសតិ
សន្តិ មហេសិយា ព្រាហ្មណោន ច បុរោហិតេន សោ

១ ខុរជិន្តិបិ បាលី ។ ២ ឧ. ម. នវគ្គិ ន ទិស្សតិ ។

គណបតិវត្ត កន្លែងស្រុក ការទ្រង់បែកបុគ្គល ទី ៣

ជាអ្នកនាំយាតវោរ ជាអ្នកគ្រប់គ្រងគុក ពុំនោះសោត ពួកជនណា
មួយក្រៅពីនេះ ជាអ្នកមានអំពើពាក្រក៏ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
នេះ គឺថាគតហៅថា អ្នកដុតកំដៅអ្នកដទៃ ប្រកបសេចក្តីព្យាយាម
ដើម្បីដុតកំដៅអ្នកដទៃ ។

[១០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គល ដែលដុតកំដៅខ្លួនឯង
ប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅខ្លួនឯងផង ជាអ្នកដុតកំដៅបុគ្គល
ដទៃ ប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅអ្នកដទៃផង តើដូចម្តេច ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ បុគ្គលពួកខ្លះ ជាស្តេច ជាក្សត្រ
ដែលបានមុខភារិសេកក្តី ជាព្រាហ្មណ៍មហាសាលក្តី ស្តេចនោះឲ្យគេ
សង់សន្តាគារសាលាថ្មី ១ ក្នុងទិសខាងកើតនៃព្រះនគរ ហើយការសក់
នឹងពួកមាត់ពួកចង្កា ស្លៀកពាក់ស្បែកខ្លាទាំងក្រចក លាបកាយដោយ
ទឹកដោះថ្នាំនឹងប្រេង ហើយអេះខ្នងដោយស្នែងម្រឹត ចូលទៅកាន់សន្តា-
គារសាលាជាមួយនឹងមរហសីផង ព្រាហ្មណ៍បុរោហិតផង ស្តេចនោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្កសិ

តត្ថ អនន្តរហិតាយ ក្ខមិយា ហរិតុបលិត្តាយ^(១)
 សេយ្យំ កក្កេតិ សោ^(២) ឯតិស្សា ការិយា
 សរុបវច្ឆាយ យំ ឯតិស្សី ថនេ ទិំ ហោតិ តេន
 ភជា យាបេតិ យំ ទុតិយស្សី ថនេ ទិំ ហោតិ តេន
 មហោសី យាបេតិ យំ តតិយស្សី ថនេ ទិំ ហោតិ
 តេន ព្រាហ្មណោ បុរោហិតោ យាបេតិ យំ ចតុត្ថស្សី
 ថនេ ទិំ ហោតិ តេន អត្ថំ ជុហិតិ^(៣) អវសេសេន
 វច្ឆកោ យាបេតិ សោ ឯវមហា ឯត្តកា ទុសកា
 ហពានន យញ្ញត្តាយ ឯត្តកា វច្ឆតវ ហពានន យញ្ញ-
 ត្តាយ ឯត្តកា វច្ឆតវិយោ ហពានន យញ្ញត្តាយ ឯត្តកា
 អជា ហពានន យញ្ញត្តាយ ឯត្តកា ឧវញ្ញ ហពានន
 យញ្ញត្តាយ ឯត្តកា អស្សា ហពានន យញ្ញត្តាយ^(៤)
 ឯត្តកា វុត្តា ធិជ្ឈន្ត យុបត្តាយ ឯត្តកា ទព្វា
 លុយន្ត បរិសុត្តាយាតិ^(៥) យេបិស្ស តេ ហោន្ត
 ទាសាតិ វា បេស្សានិ វា កម្មករាតិ វា

១ ទ. ហរិតុបត្តាយ ។ ២ ទ. ម. សោតិ ន ទិស្សតិ ។ ៣ ទ. ម ជុហិតិ ។
 ៤ ទ. ឯត្តកា អស្សា ហពានន យញ្ញត្តាយាតិ ន ទិស្សតិ ។ ៥ ទ. បរិហិត្តាយាតិ ។
 ម. បរិហិត្តាយាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

សម្រេចទីក្រឡាព្រះបន្ទូលឆែងផ្លែ ដែលប្រកបដោយវត្ថុ មានពណ៌ខៀវ
 ដែលមិនស្អាតក្នុងរោងនោះ ស្តេចនោះសោយទឹកដោះស្រស់ចំពោះដោះ
 មួយ របស់មេតោមួយ ដែលមានកូនមានរូស្រ្រដៀងនឹងមេ មហេសី
 សោយទឹកដោះស្រស់ចំពោះដោះទី ២ ព្រាហ្មណបុរោហិត ផឹកទឹកដោះ
 ស្រស់ចំពោះដោះទី ៣ បូជាភ្លើងដោយទឹកដោះស្រស់ចំពោះដោះទី ៤
 ឯទឹកដោះសេសសល់ពីនោះ ទើបឲ្យកូនគោបោក ស្តេចនោះទ្រង់ត្រាស់
 បង្គាប់យ៉ាងនេះថា ចូរអ្នកទាំងឡាយសម្លាប់គោទសុក ប្រមាណប៉ុណ្ណោះ
 ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការបូជា ចូរសម្លាប់កូនគោឈ្មោលតូច ប្រមាណ
 ប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការបូជា ចូរសម្លាប់កូនគោញីតូចប្រមាណ
 ប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការបូជា ចូរសម្លាប់ពពែប្រមាណប៉ុណ្ណោះ
 ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការបូជា ចូរសម្លាប់ចៀមប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ដល់ការបូជា ចូរសម្លាប់សេះប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីប្រយោជន៍
 ដល់ការបូជា ចូរកាប់ឈើប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីធ្វើប្រាសាទ ចូរការ
 កាត់គ្រឿងឈើប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីធ្វើរបងនឹងកម្រាលដូច្នោះ ពួកជន
 ណាជាខ្ញុំកំដរក្តី ជាអ្នកបំរើក្តី ជាអ្នកធ្វើការស៊ីឈូលក្តី របស់ស្តេចនោះ

គោលបំណង ក្នុងការស្រាវជ្រាវ បញ្ហាបុគ្គលិក

តើ ទណ្ឌត្ថវិទ្យា កាយត្ថវិទ្យា អស្សុវិទ្យា រុទ្ធភាសា
 បរិក្ខារ ករោន្តិ អយំ វិច្ឆិត ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ
 អត្តនោ ច អត្តបរិសាបនា នុយោ កមនុយុត្តោ បរនោ
 ច បរិសាបនា នុយោ កមនុយុត្តោ ។

(១១) កតមោ ច ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ នេ-
 ត្តនោ(១) នាត្តបរិសាបនា នុយោ កមនុយុត្តោ ន បរ-
 នោ ន បរិសាបនា នុយោ កមនុយុត្តោ សោ អន-
 ត្តនោ អបរនោ និដ្ឋេ ធម្មេ និច្ចាតោ និព្វ-
 តោ សីតិក្ខតោ សុខប្បដិសំវេទី ព្រហ្មក្ខតេន អត្ត-
 នា វិហារតិ ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ តថាគតោ លោកេ
 ឧប្បជ្ជិតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាបរណសម្បជ្ជោ
 សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បរិសន្និប្បសារថិ សត្តា

១ ម វេទន្តិកោ ២ ។

ធម្មបតិវិធិ ពន្លាតសូត្រ ការព្រង់ចែកបុគ្គលទី ៤

ពួកជនទាំងនោះឯង កាលបើត្រូវរាជ្យគម្រាមហើយ ត្រូវភ័យគម្រាម
ហើយ ក៏មានមុខទឹកដោយទឹកភ្នែកទ្រហោយធ្វើនូវការបន់ស្រន់បួងសួង
(កុំឲ្យស្លាប់) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនេះ គថាគតហៅថា អ្នកដុត
កំដៅខ្លួនឯង ប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅខ្លួនឯងផង ជាអ្នក
ដុតកំដៅអ្នកដទៃ ប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅអ្នកដទៃផង ។

(១១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គល ដែលមិនដុតកំដៅខ្លួន

ឯង មិនប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅខ្លួនឯង ជាអ្នកមិនដុត
កំដៅអ្នកដទៃ មិនប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅអ្នកដទៃ

បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា អ្នកមិនដុតកំដៅខ្លួនឯង មិនដុតកំដៅអ្នកដទៃ

ជាអ្នកអស់សេចក្តីស្រេកយូន ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ជាអ្នករលត់ទឹក មាន
សេចក្តីត្រជាក់ ទទួលសេចក្តីសុខ ជាអ្នកប្រសើរ តើដូចម្តេច ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះគថាគត កើតឡើងក្នុងលោកនេះ ជាអរហន្ត
សម្មាសម្ពុទ្ធ បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានឹងចរណៈ មានដំណើរល្អទៅកាន់ព្រះ
និព្វាន ដឹងច្បាស់នូវត្រលោក ប្រសើរដោយសីលាទិគុណារកបុគ្គល

ណាមួយស្មើគ្នា ជាសារថ្មីអ្នកទូន្មានបុរស ដែលគួរទូន្មានបាន ជាគ្រូ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដិណ្ណសកំ

ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធា កកវា សោ ឥមំ លោកិ
 សទេវកំ សមារកំ សព្រហ្មកំ សស្សមណាព្រាហ្ម
 ណី បដិ សទេវមនុស្សំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា
 បវេទេតិ សោ ធម្មំ ទេសេតិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេ-
 កល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្តំ សព្វញ្ជនំ
 កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធិំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេតិ ។
 តំ ធម្មំ សុណាតិ កហបតិ វា កហបតិបុត្តោ វា
 អញ្ញាតស្មី វា កុលេ បច្ឆា ជាតោ សោ តំ ធម្ម
 សុត្តា តថាគតេ សទ្ធិំ បដិលភតិ សោ តេន សទ្ធា-
 បដិលាកេន សមប្បាគតោ ឥតិ បដិសញ្ញក្ខតិ សម្មាដោ
 យវាសោ វជាបថោ អញ្ញាកាសោ បព្វជ្ជា នយិទំ
 សុករំ អការំ អជ្ឈាវសតា ឯកន្តបរិបុណ្ណំ ឯកន្ត-
 បរិសុទ្ធិំ សច្ចលិខិតំ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតំ យន្ធជាហំ
 កេសមស្សំ ឌីហារត្តា កាសាយានិ វត្តានិ អច្ឆាទេត្តា
 អតារស្មា អនការិយំ បព្វជេយ្យន្តំ ។ សោ អបវេន
 សមយេន អប្បំ វា កោកក្ខន្ធិំ បហាយ មហាន្តំ វា
 កោកក្ខន្ធិំ បហាយ អប្បំ វា ញាតិបរិវន្តំ បហាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

នៃទៅតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ បានគ្រាស់ជីវិតសព្វធម៌ លែងត្រឡប់មក
 កាន់កាប់ថ្មីទៀត ព្រះតថាគតនោះ បានធ្វើឲ្យដាក់ឃ្លាស់ ដោយប្រាជ្ញា
 របស់ខ្លួន នូវលោកនេះ ព្រមទាំងទៅលោក មារលោក ព្រហ្មលោក
 នូវពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្ស ជាសម្មតិទេព
 នឹងមនុស្សដ៏សេស ហើយប្រកាស ព្រះតថាគតនោះ សំដែងធម៌
 មានលំអបដើម បទេកណ្ណាលនឹងបទេចុន្ត ព្រះតថាគត ប្រកាសព្រហ្ម-
 ចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្ថនឹងព្យញ្ជនៈ ពេញបរិបូណ៌បរិសុទ្ធទាំងអស់ ។
 គហបតី ឬកូននៃគហបតី ឬជនអ្នកកើតក្នុងត្រកូលណាមួយ ក្នុងកាល
 ជាខាងក្រោយ រមែងបានស្តាប់ធម៌នោះ លុះគេស្តាប់ធម៌នោះហើយ ក៏
 បាននូវសទ្ធាក្នុងព្រះតថាគត លុះគេប្រកបដោយសទ្ធានោះ រមែងពិចារ-
 ណាដូច្នោះថា យរវាស ចង្អៀតណាស់ ជាផ្លូវនៃធូលី បព្វជ្ជាទើបមាន
 ឧកាសល្អ កាលបើអាត្មាអញនៅជាគ្រហស្ថគ្រប់គ្រងផ្ទះ ក៏មិនងាយនឹង
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ឲ្យបរិបូណ៌តែមួយយ៉ាង ឲ្យបរិសុទ្ធតែមួយយ៉ាង
 ដូចជាស័ន្ទ ដែលគេខាត់ហើយនោះទេ បើដូច្នោះគួរតែអាត្មាអញការ
 សក់នឹងពុកមាត់ ពុកចង្កា រួចស្ងៀកដណ្តប់សំពត់ជ្រលក់ទឹកចត់ ចេញ
 ចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ លុះសម័យខាងក្រោយមក ជននោះ
 ក៏លះគំនរទ្រព្យតិចក្តី លះគំនរទ្រព្យច្រើនក្តី លះបង់ញាតិវង្សតិចក្តី

គហបតិវិញ្ញស្ស កន្ថុរកសុត្តេ សិក្ខាសិដ្ឋិវិសោមបទ្កតា

មហន្តំ វា ញាតិបរិវដ្តំ បហាយ កេសមស្សំ ឌីហា-
វេត្វា កាសាយោនិ វត្តានិ អន្នានេត្វា អតារស្នា អន-
ការិយំ បព្វជតិ ។

[១២] សោ ឃី បព្វជិតោ សមាលោ កិក្ខុនិ សិ-
ក្ខាសាដីសមាបន្នោ បាលាតិបាតំ បហាយ បាលា-
តិបាតា បដិវរតោ ហោតិ និហិតទណ្ណោ និហិត-
សត្តោ លដ្ឋី ទយាបន្នោ សព្វប្បណក្ខតហិតានុកម្មី
វិហរតិ អនិទ្ធានានំ បហាយ អនិទ្ធានាទា បដិវរតោ
ហោតិ និទ្ធានាយំ និទ្ធានាដិកន្តី អថេនេន សុចិត្តតេន
អត្តោ វិហរតិ អព្រហ្មចរិយំ បហាយ ព្រហ្មចារី ហោតិ
អារាចារី^(១) វិរតោ មេដុនា តាមធម្មា មុសាវាទំ បហាយ
មុសាវាទា បដិវរតោ ហោតិ សច្ចវាទី សច្ចសន្នោ
ថេតោ បច្ចយំកោ អវិសំវាទកោ លោកស្សំ បិសុណំ
វាចំ បហាយ បិសុណាយ វាចាយ បដិវរតោ ហោតិ
សតោ សុត្វា ន អមុត្រ អក្ខតា ឥមេសំ កេនាយ
អមុត្រ វា សុត្វា ន ឥមេសំ អក្ខតា អម្ពសំ កេនាយ

គហបតិវត្ត កន្ថរកស្សត្រ ការដល់ព្រមដោយសិក្ខានិងសាដីវៈ

លះបង់ញាតិវង្សច្រើនក្តី ហើយការសក់នឹងពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្បែក
ដណ្តប់សំពត់ជ្រលក់ទឹកចត់ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះ ។

(១២) លុះជននោះបួសយ៉ាងនេះហើយ ដល់ព្រមដោយសិក្ខានិង
សាដីវៈសម្រាប់ភិក្ខុទាំងឡាយ ហើយលះបាណាតិបាត ជាអ្នកវៀរចាក
បាណាតិបាត ដាក់ចុះនូវអាជ្ញា ដាក់ចុះនូវគ្រឿងសស្ត្រា មានសេចក្តី
អៀនខ្មាស ប្រកបដោយសេចក្តីអាណិតអាសូរ ជាអ្នកមានសេចក្តីអនុ-
គ្រោះដោយប្រយោជន៍ ដល់សត្វមានជីវិតទាំងពួង ជាអ្នកលះអទិន្នាទាន
វៀរចាកអទិន្នាទាន កាន់យកតែទ្រព្យដែលគេឲ្យ ប្រាថ្នាតែទ្រព្យ ដែល
គេឲ្យ មានខ្លួនស្អាត មិនមែនជាអ្នកល្អច ជាអ្នកលះអព្រហ្មចរិយធម៌
ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ប្រព្រឹត្តឆ្ងាយ វៀរចាកមម្មន ជាធម៌សម្រាប់អ្នក
ស្រុក ជាអ្នកលះមុសាវាទ វៀរចាកមុសាវាទ ពោលតែពាក្យពិត តែ
ពាក្យពិត មានសំដីខាប់ខ្លួន គួរឲ្យអ្នកផងជឿបាន មិនពោលពាក្យ
ឲ្យខុសចំពោះសត្វលោក ជាអ្នកលះបិសុណាវាចា វៀរចាកបិសុណាវាចា
ពូអំពើទីនេះ មិននាំយកទៅប្រាប់ទីនោះ ដើម្បីបំបែកពួកជននេះ ឬពួកផ្សេងទី
ឯណោះ មិននាំមកប្រាប់ដល់ពួកជននេះ ដើម្បីបំបែកពួកជនឯណោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសក់

ឥតិ ភិញ្ញាទំ វា សន្តានា សហិតាទំ វា អនុប្ប-
 ធានា សមត្តារាមោ សមត្តរតោ សមត្តនន្ទំ សមត្តក-
 រណី វាចំ ភាសិតា ហោតិ ឝុសំ បហាយ ឝុសាយ
 វាចាយ បដិវរតោ ហោតិ យា សា វាចា នេលា
 កណ្ណាសុខា បេមនីយា ហានយន្តំមា ទោវី ពហុជន-
 កន្តា ពហុជនមនាថា តថារូបំ វាចំ ភាសិតា ហោតិ
 សម្មប្បលាបំ បហាយ សម្មប្បលាថា បដិវរតោ ហោតិ
 កាលវាទំ ភូតវាទំ អត្តវាទំ ធម្មវាទំ វិនយវាទំ និពា-
 នវតី វាចំ ភាសិតា កាលេន សាបទេសំ បរិយន្ត-
 វតី អត្តសញ្ញាតិ ។ សោ វីជតាមភូតតាមសមារម្ភា(១)

បដិវរតោ ហោតិ ឯកភត្តិកោ ហោតិ រត្ថបរតោ វិរតោ
 វិកាលភោជនា នច្ចត្តវាទិតវិស្វកនស្សនា បដិវរតោ
 ហោតិ មាលាកន្ធវិលេបននារណាមណ្ឌានវិភូសនដ្ឋានា
 បដិវរតោ ហោតិ ឧត្តាសយនមហាសយនា បដិវរតោ
 ហោតិ ជានរូបរជតប្បដិគ្គហណា បដិវរតោ ហោតិ

១ ឧ. ម. ពីជិតាមភូតតាមសមារម្ភោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ជាអ្នកពោលពាក្យផ្សះផ្សាជន ដែលបែកគ្នាហើយ ឬជួយជ្រោមជ្រែងជន
 ដែលព្រមព្រៀងគ្នាស្រាប់ហើយ មានសេចក្តីព្រមព្រៀង ជាទីគ្រេកអរ
 គ្រេកអរក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀង ពេញចិត្តក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀង ពោល
 តែសំដីដែលជាទីធ្វើនូវសេចក្តីព្រមព្រៀង ជាអ្នកលះផរសវ័រ រៀរចាក
 ផរសវ័រ វ័រចាណាមិនមានទោស សុខដល់ត្រឡាញ់ គួរជាទីស្រឡាញ់
 គួរយកទុក ក្នុងហឫទ័យ ជាពាក្យរបស់អ្នកក្រុង ជាទីប្រាថ្នារបស់ជន
 ច្រើន ជាទីគាប់ចិត្តរបស់ជនច្រើន ក៏ពោលតែវ័រ មានសភាពដូច្នោះ
 ជាអ្នកលះសម្បូរលាបៈ រៀរចាកសម្បូរលាបៈ ពោលតែក្នុងកាល
 ដែលគួរ ពោលតែពាក្យដែលពិតប្រាកដ ពោលតែអត្ត ពោលតែធម៌
 ពោលតែវិន័យ ពោលតែវ័រដែលគួរដកល់ទុក ក្នុងហឫទ័យ ជាវ័រ
 មានគ្រឿងអាណិតកាលគួរ មានកំណត់ ប្រកបដោយប្រយោជន៍ ។
 ភិក្ខុនោះ រៀរចាកការផ្តាច់ផ្តិលពីដកាមនឹងភូតតាម ជាអ្នកបរិភោគកត្តតែ
 មួយពេល រៀរចាកការបរិភោគក្នុងវេលាព្រឹក រៀរចាកបរិភោគក្នុងកាល
 ខុស រៀរចាកការរាំ ច្រៀង ប្រគំ នឹងការមើលល្បែងផ្សេងៗ រៀរចាក
 ការទ្រទ្រង់ប្រដាប់តាក់តែងនឹងការស្អិតស្អាង (រាងកាយ) ដោយផ្អាកម្រង
 គ្រឿងក្រអូប នឹងគ្រឿងលាបផ្សេងៗ រៀរចាកការដេក ឬអង្គុយលើ
 អាសនៈដ៏ខ្ពស់ នឹងអាសនៈដ៏ប្រសើរ រៀរចាកការទទួលមាននឹងប្រាក់

គហបតិវត្តស្ស ពន្ធពរសុត្តេ សិព្វសាដីវសមាបដ្ឋកា

អាមកេនញាប្បដិក្ខហណា បដិវរតោ ហោតិ អាមកេ-
 មិសប្បដិក្ខហណា បដិវរតោ ហោតិ វត្តិកុមារិកាប-
 ដិក្ខហណា បដិវរតោ ហោតិ ទាសីនាសប្បដិក្ខហណា
 បដិវរតោ ហោតិ អដេលកប្បដិក្ខហណា បដិវរតោ
 ហោតិ កុក្កដស្វករប្បដិក្ខហណា បដិវរតោ ហោតិ
 ហត្ថិកវាស្សវឿប្បដិក្ខហណា បដិវរតោ ហោតិ ខេត្ត-
 វត្តប្បដិក្ខហណា បដិវរតោ ហោតិ ទ្វេតយ្យប្បហ័ណាគ-
 មនានុយោតា បដិវរតោ ហោតិ កយវិក្កយា បដិវរតោ
 ហោតិ តុលាក្ខដកំសក្ខដមាណក្ខជា បដិវរតោ ហោតិ
 ឧត្តោដនវត្តានិកតសាវិយោតា បដិវរតោ ហោតិ
 វេទនវត្តន្ធនវិបរាមោសអាណោបសហសាការា បដិ-
 វរតោ ហោតិ ។ សោ សន្តុដ្ឋោ ហោតិ កាយបរិ-
 ហារិកេន បរិវេន កុច្ឆិបរិហារិកេន បិណ្ឌាទានេន
 យេន យេនេវ បក្កមតិ សមាទាយេវ បក្កមតិ ។
 សេយ្យថាបិ នាម បក្ខិ សក្កណោ យេន យេនេវ ឌេតិ
 សបត្តការោ ឌេតិ ឃីមេវ ភិក្ខុ សន្តុដ្ឋោ ហោតិ

គហបតិវត្ត កន្ថរកសូត្រ ការផល់ព្រមដោយសិក្ខានិងសាដីវៈ

វៀរចាកការទទួលស្រូវស្រស់ វៀរចាកការទទួលសាច់នៅ វៀរចាក
 ការទទួលស្រ្តីនឹងក្មេងស្រ្តី វៀរចាកការទទួលខ្ញុំស្រីនឹងខ្ញុំប្រុស វៀរ
 ចាកការទទួលពនៃនឹងចៀម វៀរចាកការទទួលមាន់នឹងជ្រូក វៀរចាក
 ការទទួលដំរី គោ សេះឈ្មោលនឹងសេះញី វៀរចាកការទទួលស្រែ
 នឹងចំការ វៀរចាកការប្រកបក្នុងកិច្ចជាទូតនឹងការនាំសំបុត្រទៅមក វៀរ
 ចាកការលក់ដូរ វៀរចាកការបោកដោយជញ្ជីង ឆបោកដោយភាជន៍
 មាស ទាំងឆបោកដោយរង្វាស់រង្វាល់ វៀរចាកការសើរើ(១) បញ្ឆោត
 បន្ទំ គោងកាច វៀរចាកការកាប់សម្លាប់ ចងបំភាន់ បួន កំហែង ។
 បុគ្គលនោះជាអ្នកសន្តោសដោយចីវរសម្រាប់រក្សាកាយ ដោយបិណ្ឌបាត
 សម្រាប់រក្សាវដ្ត ត្រាច់ទៅក្នុងទីណា ។ ក៏កាន់យក (ត្រឹមតែគ្រឿង
 បរិក្ខារ) ប៉ុណ្ណោះទៅ ។ សត្វបក្សីហើរទៅក្នុងទីណា ។ ក៏ទៅត្រឹម
 តែស្នាបរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ យ៉ាងណាមិញ ភិក្ខុជាអ្នកសន្តោសដោយ

១ ចូរមើល ក្នុងព្យាបាតិបទោបមសូត្រឯណោះចុះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

កាយ បរិហារិកេន ន ចរិវេន ក្បួនបរិហារិកេន បណ្ណា-
 នានេន យេន យេនេវ បក្កមតិ សមាទាយេវ
 បក្កមតិ ។ សោ ឥមំនា អរិយេន សីលក្ខន្ធន
 សមម្ពាគតោ អជ្ឈតិ អនវជ្ជសុខំ បដិសិវេនេតិ ។
 សោ ចក្កុនា រូបំ និស្វា ន និមិត្តត្តាហិ ហោតិ
 នានុត្យញ្ញានត្តាហិ យត្វាធិករណមេនិ ចក្កុទ្ធិយំ អសំ-
 វុតិ វិហារន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា ចាបកា អកុសលា
 ធម្មា អន្ធាស្សវេយ្យំ តស្ស សិវរាយ បដិបជ្ជតិ
 រក្ខតិ ចក្កុទ្ធិយំ ចក្កុទ្ធិយេ សិវំ អាបជ្ជតិ សោ-
 តេន សទ្ធិំ សុត្វា... យានេន កន្តិ យាយិត្វា...
 ជីវ្ហយ រសំ សាយិត្វា... កាយេន ដោជ្ជតិ
 ជុសិត្វា... មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយន និមិត្តត្តាហិ
 ហោតិ នានុត្យញ្ញានត្តាហិ យត្វាធិករណមេនិ មន្តិទ្ធិយំ
 អសំវុតិ វិហារន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា ចាបកា អកុ-
 សលា ធម្មា អន្ធាស្សវេយ្យំ តស្ស សិវរាយ បដិបជ្ជតិ
 រក្ខតិ មន្តិទ្ធិយំ មន្តិទ្ធិយេ សិវំ អាបជ្ជតិ ។
 សោ ឥមំនា អរិយេន ឥទ្ធិយេសិវេន សមម្ពាគតោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ចីវរសម្រាប់រក្សាកាយ ដោយចិណ្ឌ បាតសម្រាប់រក្សាវដ្ត ត្រាច់ទៅក្នុង
 ទីណា ។ ក៏កាន់យក (ត្រឹមតែគ្រឿងបរិក្ខារ) ប៉ុណ្ណោះទៅ ក៏យ៉ាងនោះ
 ដែរ ។ ភិក្ខុនោះប្រកបដោយសីលក្ខន្ធដ៏ប្រសើរនេះ ហើយបានទទួល
 នូវសេចក្តីសុខ ដែលមិនមានទោសក្នុងសន្តាន ។ ភិក្ខុនោះឃើញរូប
 ដោយភ្នែក ក៏មិនក្អកាន់និមិត្ត មិនក្អកាន់អនុព្យញ្ជនៈ អភិជ្ឈនឹងទោម-
 នស្ស ជាអកុសលធម៌ ដ៏លាមក គប្បីជាប់តាមបុគ្គល ដែលមិនសង្រួម
 នូវចក្ខុទ្រិយ ព្រោះហេតុមិនសង្រួមចក្ខុទ្រិយណា លោកក៏ប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីសង្រួមចក្ខុទ្រិយនោះ រក្សាចក្ខុទ្រិយ ដល់នូវសេចក្តីសង្រួម
 ក្នុងចក្ខុទ្រិយ ពួសំឡេងដោយត្រចៀក... ធ្មត់ដោយច្រមុះ... ទទួល
 រសដោយអណ្តាត... ពាល់ត្រូវសម្តីស្សដោយកាយ ... ដឹងធម្មារម្មណ៍
 ដោយចិត្ត ក៏មិនក្អកាន់និមិត្ត ទាំងមិនក្អកាន់អនុព្យញ្ជនៈ អភិជ្ឈ
 នឹងទោមនស្ស ជាអកុសលធម៌ ដ៏លាមក គប្បីជាប់តាមនូវបុគ្គលនេះ
 ដែលមិនសង្រួមនិទ្រិយ ព្រោះហេតុមិនសង្រួមនិទ្រិយណា លោកក៏
 ប្រតិបត្តិ ដើម្បីសង្រួមនិទ្រិយនោះ រក្សាមនិទ្រិយ ដល់នូវសេចក្តី
 សង្រួមក្នុងមនិទ្រិយ ។ ភិក្ខុនោះប្រកបដោយឥន្ទ្រិយសំរិះដ៏ប្រសើរនេះ

គោលបំណងសុត្តន្ត កត្តកសុត្តន្ត សិវណបរិសោធន៍

អដ្ឋង្គំ អត្យាសេកសុខំ បដិសំវេទេតិ ។ សោ អភិក្កន្តេ
 បដិក្កន្តេ សម្មជាទការី ហោតិ អាណេកិតេ វិលោ-
 កិតេ សម្មជាទការី ហោតិ សម្មិត្តិតេ បសាវិតេ
 សម្មជាទការី ហោតិ សង្ឃាដិបត្តចីវរោសោ សម្ម-
 ជាទការី ហោតិ អសិតេ បិតេ ខាយិតេ សាយិតេ
 សម្មជាទការី ហោតិ ឧត្តារប្បស្សាវកម្មេ សម្មជាទ-
 ការី ហោតិ កតេ វិតេ ទិសិន្នេ សុត្តេ ជាតិតេ
 កាសិតេ តុណ្ណិកាវេ សម្មជាទការី ហោតិ ។

[១៣] សោ ឥមិនា ច អរិយេន សីលក្កន្តេន
 សម្មាសតោ ឥមិនា ច អរិយេន ឥន្ទ្រិយសំវេន
 សម្មាសតោ ឥមិនា ច អរិយេន សតិសម្មជញ្ញោន
 សម្មាសតោ វិវិក្ខំ សេនាសនំ កជតិ អរញ្ញ
 រុក្ខម្ហំ បព្វតិ កណ្ណំ កិរុក្ខហំ សុសានំ វេទបត្ត
 អញ្ញោកាសំ បលាលប្បញ្ញំ ។ សោ បញ្ញាកតិ
 បិណ្ឌាចាតប្បដិក្កន្តោ ទិសិន្នតិ បល្លង្កិ អាកុដិត្តា
 ឧដិ កាយំ បណិទាយ បរិមុខំ សតិ ឧបដ្ឋបេត្តា ។

តហបតិវត្ត កន្ថវកស្សត្រ ការដំរះចិត្តឲ្យស្អាតចាកនិវរណធម៌

តែងទទួលសេចក្តីសុខ ឥតសៅហ្មងខាងក្នុងសន្តាន ។ ភិក្ខុនោះជាអ្នក
 ធ្វើនូវការដឹងខ្លួន ក្នុងវេលាដែលឈានទៅមុខ នឹងឈានថយក្រោយ
 ជាអ្នកធ្វើនូវការដឹងខ្លួន ក្នុងវេលាដែលក្រឡេកមើលទៅមុខ ឬក្រ-
 ឡេកមើលទៅទិសផ្សេង ។ ជាអ្នកធ្វើនូវការដឹងខ្លួន ក្នុងវេលាដែលបត់
 អវយវៈចូលនឹងលាចេញ ជាអ្នកធ្វើនូវការដឹងខ្លួន ក្នុងវេលាដែលប្រើ
 ប្រាស់សង្ឃដំបាត្រនិងបិវរ ជាអ្នកធ្វើនូវការដឹងខ្លួន ក្នុងវេលាដែលស៊ី
 ផឹក ទំពា ទទួលសេ ជាអ្នកធ្វើនូវការដឹងខ្លួន ក្នុងវេលាដែលធ្វើទុត្តារៈ
 នឹងបស្សវៈ ជាអ្នកធ្វើនូវការដឹងខ្លួន ក្នុងវេលាដែលដើរ ឈរ អង្គុយ
 ដេកលក់ ភ្ញាក់ រលឹក និយាយស្តី នៅស្ងៀម ។

[១៣] ភិក្ខុនោះ ប្រកបដោយសីលក្នុងដ៏ប្រសើរនេះផង ប្រកប

ដោយឥន្ទ្រិយសំរវៈ ដ៏ប្រសើរនេះផង ប្រកបដោយសតិទាំងសម្បជញ្ញៈដ៏
 ប្រសើរនេះផង គប់កន្ទុវសេនាសនៈស្ងាត់ គឺព្រៃ គល់ឈើ ភ្នំ ប្រក្ក
 គុហាលើភ្នំ ព្រៃស្នួសាន ព្រៃស្រោង ទីវាល គំនរចំប៉ែង ។ ភិក្ខុ
 នោះត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាត ក្នុងកាលជាខាងក្រោយនៃភក្តហើយ ក៏
 អង្គុយផ្គត់ក្នុងតាំងកាយឲ្យត្រង់ តំកល់សតិឆ្ពោះមុខទៅរកកម្មដ្ឋាន ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សោ អភិជ្ឈំ លោកេ បហាយ វិភតាភិជ្ឈេន ចេតសា
 វិហរតិ អភិជ្ឈាយ ចិត្តំ បរិសោធនតិ ព្យាបាទប្បដោសិ
 បហាយ អព្យាបន្នចិត្តោ វិហរតិ សព្វប្បណាភូតហិតា-
 នុកម្មី ព្យាបាទប្បដោសា ចិត្តំ បរិសោធនតិ ដំនមិទ្ធិ
 បហាយ វិភតដំនមិទ្ធា វិហរតិ អាលោកសញ្ញា សតោ
 សម្មជាតោ ដំនមិទ្ធា ចិត្តំ បរិសោធនតិ ឧទ្ធចកកក្កច្ចំ
 បហាយ អនុទ្ធតោ វិហរតិ អជ្ឈត្តំ វេសន្តចិត្តោ
 ឧទ្ធចកកក្កច្ចា ចិត្តំ បរិសោធនតិ វិចិត្តច្ចំ បហាយ
 តិណ្ណាវិចិត្តោ វិហរតិ អកមិកមិ កុសលេសុ ធម្មេ-
 សុ វិចិត្តច្ចាយ ចិត្តំ បរិសោធនតិ ។

(១២) សោ ឥមេ បញ្ចា ជីវរណោ បហាយ
 ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្វលីករណោ វិវិច្ឆេ
 កាមេហិ វិវិច្ឆេ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារិ
 វិវេកជំ ចិត្តសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈំ វិហរតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាលក្ខណៈ

ភិក្ខុនោះ លះអភិជ្ឈក្កក្កលោក មានចិត្តប្រាសចាកអភិជ្ឈក្ក ជម្រះចិត្ត
 ឲ្យស្អាតចាកអភិជ្ឈក្ក ជាអ្នកលះសេចក្តីប្រឡូស្ត ព្រោះព្យាបាទ មានចិត្ត
 ប្រាសចាកព្យាបាទ ជាអ្នកអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ដល់សត្វមានជីវិត
 ទាំងពួង ជម្រះចិត្តឲ្យស្អាតចាកសេចក្តីប្រឡូស្ត ព្រោះព្យាបាទ ជាអ្នក
 លះមិនមិទ្ធុៈ ប្រាសចាកមិនមិទ្ធុៈ សំគាល់នូវគោលោកកសិណ មានសតិ
 នឹងសម្បជញ្ញៈ ជម្រះចិត្តឲ្យស្អាតចាកមិនមិទ្ធុៈ ជាអ្នកលះទទួលកកចៈ
 មិនរាយមាយ មានចិត្តស្ងប់ស្ងាត់ខាងក្នុងសន្តាន ជម្រះចិត្តឲ្យស្អាតចាក
 ទទួលកកចៈ ជាអ្នកលះវិចិត្តិយា ធ្ងន់ផ្គត់ចាកវិចិត្តិយា មិនមានសេចក្តីជឿជំនុំ
 ធ្ងល់ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ជម្រះចិត្តឲ្យស្អាតចាកវិចិត្តិយា ។

(១២) ភិក្ខុនោះ លុះលះនិវរណៈទាំង ៥ ដែលជាទុបក្ខិលេស

របស់ចិត្ត ដែលធ្វើបញ្ញាឲ្យមានកម្លាំងថយនេះរួចហើយ លោកក៏ស្ងាត់
 ចាកកាម ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ចូលកាន់បឋមជ្ឈានដែល
 ប្រកបដោយវិតក្កៈនឹងវិចារៈ មានបីតិសុខដែលកើតអំពីវិវេក ព្រោះ

ពហុបតិវគ្គស្ស កន្ទរកសុត្តេ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណំ

វិភក្តិវិចារាណំ រូបសមា អជ្ឈតំ សម្មសាទនំ ចេតសោ
 ឃតោនិការំ អវិភក្តិំ អវិចារំ សមាធិដំ បីតិសុខំ
 ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ បីតិយា ច វិវាតា
 ឧបេក្ខតោ ច វិហារតិ សតោ ច សម្មជាលោ
 សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេតិ យន្តំ អរិយា
 អាចិក្ខន្តិ ឧបេក្ខតោ សតិមា សុខវិហារីតិ តតិយំ
 ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ សុខស្ស ច បហាណ
 ទុក្ខស្ស ច បហាណ បុព្វេ សោមនស្សនោម-
 នស្សានំ អត្តដ្ឋមា អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខាសតិចារិសុទ្ធិ
 ចតុតំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ។

(១៥) សោ ឃិំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ
 បរិយោធាតេ អនង្គណោ វិភត្តបក្កិលេសេ មុទុក្ខតេ
 កម្មនិយេ វិភេ អានេញ្ចប្បត្តេ^(១) បុព្វេនិវាសានុស្ស-
 តិញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិនិច្ឆាមេតិ សោ អនេកវិហិតិ
 បុព្វេនិវាសំ អនុស្សាតិ សេយ្យដីទំ ឃកម្យំ ជាតិ

១ ខ. អនេត្តិញ្ញេ ។

ធម្មបតិវដ្ត កន្ថកេស្សត្រ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ

រម្យបវិតក្កៈ នឹងវិចាររុច្ឆហើយ ចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន ជាទីផ្សរផងខាង
 កងសន្តាន មានការវៃនចិត្តដ៏ប្រសើរ មិនមានវិតក្កវិចារៈ មានតែបីតិ
 នឹងសុខដែលកើតអំពីសមាធិ ព្រោះលះបង់បីតិចេញហើយ ជាបុគ្គល
 ព្រងើយផង មានសតិទាំងសម្បជញ្ញៈផង ទទួលសេចក្តីសុខដោយនាម-
 កាយផង ចូលកាន់តតិយជ្ឈាន ដែលព្រះអរិយៈទាំងឡាយតែងសរសើរ
 ថា បុគ្គលដែលបានតតិយជ្ឈានហើយ តែងមានចិត្តព្រងើយ ជាអ្នកមាន
 ស្មារតីនៅជាសុខ ព្រោះលះបង់សុខផង លះបង់ទុក្ខផង ព្រោះរលត់
 នូវសោមនស្សនឹងទោមនស្សអំពីកាលមុនផង លោកក៏ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន
 ឥតទុក្ខ ឥតសុខ មានសតិដែលកើតអំពីឧបេកា ។

(១៥) កាលដែលចិត្តតាំងនៅល្អ បរិសុទ្ធ ផ្សរផង មិនមានទិទួល
 គឺកិលេស ប្រាសចាកសេចក្តីសៅហ្មង ជាចិត្តទន់ភ្លន់ គួរដល់ការវោកម្ម
 ជាចិត្តនឹងធីន មិនញាប់ញ័រយ៉ាងនេះហើយ ក៏ក្នុងនោះក៏បង្កើនចិត្តទៅ
 រកបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ក៏ក្នុងនោះក៏រលឹកឃើញជាតិដែលខ្លួនធ្លាប់
 អាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុន ជាច្រើនជាតិ គឺរលឹកឃើញបាន ១ ជាតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ធ្វើបំ ជាតិយោ តិស្ស្សបំ ជាតិយោ ចតស្ស្សបំ
 ជាតិយោ បញ្ចបំ ជាតិយោ ទសបំ ជាតិយោ
 វិសម្មំ ជាតិយោ តិសម្មំ ជាតិយោ ចត្តាឡីសម្មំ
 ជាតិយោ បញ្ញាសម្មំ ជាតិយោ ជាតិសតម្មំ
 ជាតិសហស្សម្មំ ជាតិសតសហស្សម្មំ អនេកេបំ
 សិវដ្ឋកក្សេ អនេកេបំ វិវដ្ឋកក្សេ អនេកេបំ
 សិវដ្ឋវិវដ្ឋកក្សេ អមុត្រាសី ឃិវិណមោ ឃិវិកោត្តោ
 ឃិវិវណ្ណោ ឃិវិមាហារោ ឃិវិសុខទុក្ខប្បដិសិវេទី ឃិវិ-
 មាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុតោ អមុត្រ ឧទហានី^(១)
 តត្រាហាសី ឃិវិណមោ ឃិវិកោត្តោ ឃិវិវណ្ណោ ឃិវិមា-
 ហារោ ឃិវិសុខទុក្ខប្បដិសិវេទី ឃិវិមាយុបរិយន្តោ
 សោ តតោ ចុតោ ឥធិបបន្នាតិ ។ ឥតិ សាការិ
 សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតិ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សវិតិ ។
 (១៦) សោ ឃិវិ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធ
 បរិយោទានេ អនុវណ្ណោ វិកត្តបក្កិលេសេ មុទុក្ខតេ

១ ខ. ឱប្បវិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

២ ជាតិ ៣ ជាតិ ៤ ជាតិ ៥ ជាតិ ១០ ជាតិ ២០ ជាតិ ៣០ ជាតិ
 ៤០ ជាតិ ៥០ ជាតិ ១០០ ជាតិ ១.០០០ ជាតិ មួយសែនជាតិ
 ក៏បានខ្លះ លើកឃើញបានច្រើនសំដុកប្បូ ច្រើនវិវដុកប្បូ ច្រើនសំដុ-
 វិវដុកប្បូក៏បាន ដូច្នោះថា អាត្មាអញនៅក្នុងភពឯណោះ មានឈ្មោះ
 យ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានវណ្ណៈយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ
 បានទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុប៉ុណ្ណោះ លុះអាត្មាអញច្បុក
 ចាកអត្តភាពនោះហើយ បានទៅកើតក្នុងភពឯណោះ ដែលទៅកើតក្នុង
 ភពនោះ មាននាមយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាងនេះ មានវណ្ណៈយ៉ាងនេះ
 មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុ
 ប៉ុណ្ណោះ លុះច្បុកចាកអត្តភាពនោះហើយ មកកើតក្នុងភពនេះ ។ ភិក្ខុ
 នោះ លើកឃើញជាតិដែលខ្លួនធ្លាប់អាស្រ័យនៅ ក្នុងកាលមុនបាន
 ច្រើនជាតិ ព្រមទាំងអាការទាំងទុស ។

(១៦) កាលដែលបិត្តតាំងនៅល្អ បរិសុទ្ធ ផ្លូវផង មិនមានទី

ទួលគឺកិលេស ប្រាសចាកសេចក្តីសៅហ្មង ជាចិត្តទន់ភ្លន់ គួរ

គហបតិវត្តស្ស កត្តរាស្ត្រេ ចុត្តបណកញ្ញាណំ

កម្មនិយេ វិភេ អាណេញប្បត្តេ សត្តានំ ចុត្តបណា-
 តញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិជញ្ញាមេតិ សោ និព្វេន
 ចក្កុនា វិសុទ្ធន អភិក្កន្ធមានុសកេន សត្តេ
 បស្សតិ ចវមារេ ឧបបជ្ជមារេ ហីរេ បណីតេ
 សុវណ្ណំ ទិព្វណ្ណំ សុគតេ ទិគតេ យថាកម្មបកេ
 សត្តេ បដាបាតិ ឥមេ វិត កោដ្ឋោ សត្តា កាយ-
 ទុច្ចរិតេន សមញ្ញាភតា វិច្ឆិទុច្ចរិតេន សមញ្ញាភតា
 មនោទុច្ចរិតេន សមញ្ញាភតា អរិយានំ ឧបវាទ-
 កា មិច្ឆាទិដ្ឋិកា មិច្ឆាទិដ្ឋិកម្មសមាទាទា តេ
 កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អហយំ ទិគតី
 វិចិតានំ និរយំ ឧបបញ្ញា ឥមេ វា បន កោដ្ឋោ
 សត្តា កាយសុច្ចរិតេន សមញ្ញាភតា វិច្ឆិសុច្ចរិតេន
 សមញ្ញាភតា មនោសុច្ចរិតេន សមញ្ញាភតា អរិយា-
 នំ អនុប្បវាទកា សម្មាទិដ្ឋិកា សម្មាទិដ្ឋិកម្ម-
 សមាទាទា តេ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា

ធម្មបទវគ្គ កន្ថរកសូត្រ ចុត្តបបាតញ្ញាណ

ដល់ការវិនាស ជាចិត្តនឹងធីនី មិនញាប់ញ័រយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុនោះ ក៏
 បង្ហាត់ចិត្តទៅ ដើម្បីញ្ញាណជាគ្រឿងដឹងនូវចិត្តនឹងបដិសន្ធិ របស់សត្វ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ ក៏ឃើញសត្វទាំងឡាយ ដែលច្យុតចាប់បដិសន្ធិ
 មានការព្រួយបារម្ភនឹងទុក្ខម មានវណ្ណៈល្អនឹងវណ្ណៈអាក្រក់ ទៅកាន់
 សុគតិនឹងទុក្ខតិ ដោយចក្ខុដ៏ជាទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធត្រៃលែងជាងចក្ខុរបស់
 មនុស្សសាមីញ្ញ ក៏ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វ ដែលអន្ទោលទៅតាមកម្មថា
 អើហ្ន៎⁺ សត្វទាំងនេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីទុច្ចរិត ប្រ-
 កបដោយមនោទុច្ចរិត ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ប្រកាន់មាំនូវកម្មជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ និយាយ
 តិះដៀលព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ សត្វទាំងនោះ លុះរំលោងខន្ធបន្ទាប់
 អំពីមរណៈក៏ទៅកើតឯអបាយ ទុក្ខតិ វិនិបាត នរក អើហ្ន៎⁺ ចំណែកឯសត្វ
 ទាំងនេះ ប្រកបដោយកាយសុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីសុច្ចរិត ប្រកបដោយ
 មនោសុច្ចរិត ជាសម្មាទិដ្ឋិ កាន់មាំនូវកម្មជាសម្មាទិដ្ឋិ មិនតិះដៀល
 ពួកព្រះអរិយបុគ្គល សត្វទាំងនោះ លុះដល់រំលោងខន្ធបន្ទាប់អំពីមរណៈ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សុភតិំ សកំ លោកំ ឧបបន្នាតិ ។ ឥតិ ទិព្វេន
 ចត្តុនា វិសុទ្ធន អតិក្កន្តមាណុសកេន សត្ត
 បស្សតិ វេទនេន ឧបបជ្ជនេន ហំនេ បណ្ឌិតេ
 សុវណ្ណេ ទុព្វណ្ណេ សុភតេ ទុក្កតេ យថាកម្មបរិក
 សត្ត បដានាតិ ។

(១៧) សោ ឃី សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធ
 បរិយោនាតេ អនុដ្ឋណេ វិភត្តបក្កិលេសេ មុទុក្កតេ
 កម្មជីយេ វិតេ អាណេត្តាប្បត្តេ អាសវំនំ ខយញ្ញា
 ណាយ ចិត្តំ អភិទិដ្ឋាមេតិ សោ ឥទិ ទុក្កន្តំ យថាក្ខតិ
 បដានាតិ អយំ ទុក្កសមុទយោតិ យថាក្ខតិ បដានាតិ
 អយំ ទុក្កនិរោជោតិ យថាក្ខតិ បដានាតិ អយំ ទុក្ក-
 និរោធតាមិទំ បដិបទាតិ យថាក្ខតិ បដានាតិ ឥមេ
 អាសវំនំ យថាក្ខតិ បដានាតិ អយំ អាសវំសមុទយោតិ
 យថាក្ខតិ បដានាតិ អយំ អាសវំនិរោជោតិ យថាក្ខតិ
 បដានាតិ អយំ អាសវំនិរោធតាមិទំ បដិបទាតិ យថា-
 ក្ខតិ បដានាតិ ។ តស្ស ឃី ជានតោ ឃី បស្សតោ
 កាមាសវាបំ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ កវាសវាបំ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសៈ:

ក៏ទៅកើតឯឋានសុគតិ សួតិ ទៅលោក ។ ភិក្ខុនោះ ឃើញសត្វ
ទាំងឡាយ ដែលច្បុកដែលចាប់បដិសន្ធិ មានភាវៈទាបថោកនឹងទុក្ខម
មានវណៈល្អនឹងវណៈអាក្រក់ ទៅកាន់សុគតិនឹងទុគតិ ដោយចក្ខុដូចជា
ទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធត្រក្រលែងជាងចក្ខុរបស់មនុស្សសាមីញ ក៏ដឹងច្បាស់នូវសត្វ
ទាំងឡាយ ដែលអន្តោលទៅតាមកម្ម ដោយប្រការដូច្នោះ ។

[១៧] កាលដែលចិត្តតាំងនៅល្អ បរិសុទ្ធ ផ្លូវផង មិនមាន
ទីមួលតិកលេស ប្រាសចាកសេចក្តីសៅហ្មង ជាចិត្តទន់ភ្លន់ គួរដល់
ភាវនាកម្ម ជាចិត្តនឹងដឹង មិនញាប់ញ័រយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុនោះ ក៏បង្កើន
ចិត្តទៅរកអាសវត្ថុយញ្ញាណ លោកក៏ដឹងប្រាកដតាមពិតថា នេះជាទុក្ខ
ដឹងប្រាកដតាមពិតថា នេះជាហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងប្រាកដតាមពិតថា
នេះជាសេចក្តីរលត់ទុក្ខ ដឹងប្រាកដតាមពិតថា នេះជាបដិបទាឲ្យបាន
ដល់នូវសេចក្តីរលត់ទុក្ខ ដឹងប្រាកដតាមពិតថា ធម៌ប៉ុណ្ណោះជាអាសវៈ
ដឹងប្រាកដតាមពិតថា នេះជាហេតុនាំឲ្យកើតអាសវៈ ដឹងប្រាកដតាម
ពិតថា នេះជាសេចក្តីរលត់អាសវៈ ដឹងប្រាកដតាមពិតថា នេះជាបដិបទា
ឲ្យបានដល់នូវសេចក្តីរលត់អាសវៈ ។ កាលដែលភិក្ខុនោះ ដឹងយ៉ាងនេះ
ពិចារណាឃើញយ៉ាងនេះ ចិត្តក៏ផុតចាកកាមាសវៈផង ផុតចាកកវសវៈ

គហបតិវន្តស្ស កន្ថរកសុត្តេ អាសវក្ខយញ្ញណំ

អវិជ្ជាសវាបិ ចិន្តំ វិមុច្ចតិ វិមុត្តសិ វិមុត្តមិតិ ញ្ញាណំ
 ហោតិ ខីណា ជាតិ វុសិតិ ព្រហ្មចរិយំ កតិ ករណី-
 យំ នាបរិ ឥត្តត្តាយាតិ បជានាតិ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ
 បុគ្គលោ នេវត្តន្តោ នាត្តបរិភាបនានុយោកមនុយុត្តោ
 ន បរន្តោ ន បរបរិភាបនានុយោកមនុយុត្តោ សោ
 អនត្តន្តោ អបរន្តោ ទិដ្ឋេ ធម្មេ និច្ឆាតោ និព្វតោ
 សីតិក្ខតោ សុខប្បដិសិវេទី ព្រហ្មក្ខតេន អត្តនា វិហរ-
 តិ ។ ឥនមរោច កកវា អត្តមនា តេ ភិក្ខុ កកវតោ
 កាសិតិ អភិនន្តិ ។

កន្ថរកសុត្តំ បឋមំ ធិដ្ឋិតំ(១) ។

១ ឧ.ម. ធិដ្ឋិតន្តិ សព្វត្ថ ន ទិស្សតិ ។

គហបតីវត្ត កន្ទកេស្យត្រៃ អាសវិក្ខយញ្ញាណ

ផង ផុតចាកអវិជ្ជាសវៈផង កាលបើចិត្ត ផុតស្រឡះហើយ ញ្ញាណ
ក៏កើតប្រាកដថា អាត្មាអញផុតស្រឡះចាកអាសវៈហើយ ដឹងច្បាស់ថា
កំណើតរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្ត
គ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញក៏បានធ្វើស្រេចហើយ កិច្ច
ដទៃក្រៅពីសោឡសកិច្ច តទៅទៀតមិនមានឡើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលនេះឯង ដែលតថាគតហៅថា អ្នកមិនដុតកំដៅខ្លួនឯង មិនប្រកប
សេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅខ្លួនឯង ជាអ្នកមិនដុតកំដៅអ្នកដទៃ
មិនប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីដុតកំដៅអ្នកដទៃ បុគ្គលដែលមិនដុត
កំដៅខ្លួនឯង មិនដុតកំដៅអ្នកដទៃនោះ ជាអ្នកអស់សេចក្តីស្រែកឃ្លាន
ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ជាអ្នករលត់ទុក្ខ មានសេចក្តីត្រជាក់ ទទួលសេចក្តី
សុខ ជាអ្នកប្រសើរ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះ
ចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយចំពោះភាសិត របស់
ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ កន្ទកេស្យត្រៃ ទី ១ ។

ទ្រឹយ័ អធិកតាគរល្អិត្តំ

(១៨) ឃុំ ឃុំ សុត្តំ ។ ឃុំ សមយំ អាយស្មា
អាណន្តោ វេសាលយំ វិហារតិ វេទ្យុវត្តាមកេ ។ តេន
ខោ បន សមយេន ទសមោ គហបតិ អដ្ឋកនា-
គរោ ពាគល្មត្តំ អនុប្បត្តោ ហោតិ កេនចំទេវ
ករណីយេន ។ អថខោ ទសមោ គហបតិ អដ្ឋក-
នាគរោ យេន កុក្កដារមោ យេន អពាគរោ ភិក្ខុ
តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្តា តំ ភិក្ខុំ អភិវាទេត្តា
ឃុំ មន្តំ ធីសីទិ ។ ឃុំ មន្តំ ធីសីន្នោ ខោ ទសមោ
គហបតិ អដ្ឋកនាគរោ តំ ភិក្ខុំ ឃុំ ទេវោច កហំ នុ
ខោ កន្តោ អាយស្មា អាណន្តោ ឃុំ វិហារតិ ទស្សន្ត-
កាមា ហិ មយំ តំ អាណន្តំ ។ ឃុំ សោ គហបតិ អ-
យស្មា អាណន្តោ វេសាលយំ វិហារតិ វេទ្យុវត្តាមកេតិ ។

អង្គការពិភពលោក ទំព័រ ២

(១៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានន្ទ

មានអាយុ គង់នៅក្នុងវៀរគ្រាម ជិតក្រុងវេសាលី ។ សម័យនោះឯង

ទេសមគហបតីអ្នកក្រុងអង្គកៈ បានទៅដល់ក្រុងបាតលីបុត្ត ដោយកិច្ចការ

នីមួយៗ គ្រានោះ ទេសមគហបតីអ្នកក្រុងអង្គកៈ ចូលទៅរកភិក្ខុ ១ រូប

ដែលនៅក្នុងកក្កដារាម លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំភិក្ខុនោះ

ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះទេសមគហបតី អ្នកក្រុងអង្គកៈ អង្គុយ

ក្នុងទីសមគួរហើយ បានសួរភិក្ខុនោះ យ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកម្ចាស់

ដំបំរើន ឥឡូវនេះ ព្រះមានន្ទមានអាយុ គង់នៅក្នុងទីណា ព្រោះយើង

ខ្ញុំចង់ឃើញព្រះមានន្ទនោះ ។ ភិក្ខុនោះប្រាប់ថា ម្ចាស់គហបតី ព្រះ

មានន្ទមានអាយុនេះ លោកគង់នៅក្នុងវៀរគ្រាម ជិតក្រុងវេសាលី ។

គហបតីវគ្គស្ស អន្តិកតាគរសុត្តេ ទសមគហបតីវគ្គ

អថខោ ទសមោ គហបតិ អដ្ឋកណាគរោ ហិតលីបុត្ត
តំ ករណីយំ តិវត្តា យេន វេសាលី យេន វេឡិវ
តាមកោ យេនាយស្មា អាណន្តោ តេនុបស្ម័យំ
ឧបស្ម័យំតា អាយស្មនំ អាណន្តំ អភិវាទេតា ឯកមន្ត
និសំនិ ។

(១៧) ឯកមន្តំ និសំន្តោ ខោ ទសមោ គហបតិ
អដ្ឋកណាគរោ អាយស្មនំ អាណន្តំ ឯតទលោច អត្ថំ នុ
ខោ កន្តោ អាណន្ត តេន ភកវតា ជាណតា បស្សតា
អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ឯកជម្មោ អក្ខាតោ យត្ត
ភិក្ខុនោ អប្បមត្តស្ស អាតាបិណោ បហិតត្តស្ស វិហារតោ
អវិមុត្តញ្ចោ(១) ចិត្តំ វិមុច្ចតិ អបរិក្ខំណា ច(២) អាសវំ
បរិក្ខយំ កច្ឆន្តិ អននុប្បត្តញ្ច(៣) អនុត្តរំ យោកក្ខេមិ
អនុហិបុណាតិ ។ អត្ថំ ខោ គហបតិ តេន ភកវតា
ជាណតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ឯកជម្មោ
អក្ខាតោ យត្ត ភិក្ខុនោ អប្បមត្តស្ស អាតាបិណោ
បហិតត្តស្ស វិហារតោ អវិមុត្តញ្ចោ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ
អបរិក្ខំណា ច អាសវំ បរិក្ខយំ កច្ឆន្តិ អននុប្បត្តញ្ច

១ ឧ. អវិមុត្តំ វិ ។ ២ ឧ. វិ ។ ៣ ឧ. អននុប្បត្តំ វិ ។

គហបតិវត្ត អង្គិកភាគសូត្រ រឿងទសមគហបតិ

ទើបទសមគហបតិ អ្នកក្រុងអង្គិកៈ ត្រួតត្រាកិច្ចការដែលខ្លួនត្រូវធ្វើក្នុង
ក្រុងបាតលិបុត្តនោះរួចហើយ ក៏ចូលទៅរកព្រះមានន្ទមានអាយុ ក្នុង
វេទ្យវគ្រាម ទៀបក្រុងវេសាលីនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយ
បង្គំព្រះមានន្ទមានអាយុ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។

(១៧) លុះទសមគហបតិ អ្នកក្រុងអង្គិកៈអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ
ទើបទូលសួរព្រះមានន្ទមានអាយុដូច្នោះថា បតិត្រព្រះមានន្ទដ៏ចម្រើន ភិក្ខុ
ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅ
កាន់ព្រះនិព្វាន ចិត្តដែលមិនទាន់រួចស្រឡះ (ចាកអាសវៈ) ក៏រួចស្រឡះ
បានផង អាសវៈធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនទាន់អស់ទៅ ក៏អស់រលីងបាន
ផង ទាំងបានដល់ធម៌ក្សេម ចាកយោគៈដ៏ប្រសើរ ដែលខ្លួនមិនទាន់
បានដល់ផង ព្រោះធម៌ឯកណា ធម៌ឯកនោះ ព្រះមានព្រះភាគអវហន្ត
សម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ព្រះអង្គបានសំដែង
ហើយ តើមានដែរឬ ។ ព្រះមានន្ទត្រូវ តបថា ម្ចាស់គហបតិ ភិក្ខុជា
អ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់
ព្រះនិព្វាន ចិត្តដែលមិនទាន់រួចស្រឡះ ក៏រួចស្រឡះបានផង អាសវៈ
ធម៌ទាំងឡាយដែលមិនទាន់អស់ទៅ ក៏អស់រលីងបានផង ទាំងបានដល់

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ អនុចាបុណាត័តិ ។ កតមោ
 បន កន្តេ អាណន្ទ តេន កកវតា ជាណតា បស្សតា
 អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ឯកធម្មោ អក្ខាតោ យត្ត
 ភិក្ខុនោ អប្បមត្តស្ស អាតាបិណោ បហិតត្តស្ស វិហា-
 រតោ អវិមុត្តញ្ចវំ ចិន្តំ វិមុច្ចតំ អបរិក្ខណា ច អាសវា
 បរិក្ខយំ កចន្តំ អននុប្បត្តញ្ច អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ
 អនុចាបុណាត័តិ ។

(២០) ឥធិ កហាបតិ ភិក្ខុ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ វិវិច្ឆ

អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារិ វិវេកជិ
 ប័តសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សោ
 ឥតិ បដិសញ្ចក្ខតិ ឥធម្មំ ខោ បឋមំ ឈានំ
 អភិសង្កតិ អភិសញ្ចេតយិតិ យំ ខោ បន កត្តា
 អភិសង្កតិ អភិសញ្ចេតយិតិ តទនិច្ចំ ជិរោធិធម្មតិ
 បដាណតិ សោ តត្ត បិតោ អាសវានិ ខយំ ចាបុ-

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបរិយាយស្ក:

នូវធម៌ក្សេមចាកយោគៈដ៏ប្រសើរ ដែលខ្លួនមិនទាន់បានដល់ផង ព្រោះ
 ធម៌ឯកណា ធម៌ឯកនោះ ព្រះមានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ
 ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ព្រះអង្គបានសំដែងហើយ រមែងមាន
 ប្រាកដ ។ បពិត្រព្រះអានន្តដ៏ចំរើន ភិក្ខុជាអ្នកបិទប្រមាទ មាន
 ព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិរ្ាន ចិត្ត
 ដែលមិនទាន់រួចស្រឡះ ក៏រួចស្រឡះបានផង អាសវធម៌ទាំងឡាយ
 ដែលមិនទាន់អស់ទៅ ក៏អស់រលីងបានផង ទាំងបានដល់ធម៌ក្សេមចាក
 យោគៈដ៏ប្រសើរ ដែលខ្លួនមិនទាន់បានដល់ផង ព្រោះធម៌ឯកណា ធម៌
 ឯកនោះ ព្រះមានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់
 ឃើញច្បាស់ ព្រះអង្គបានសំដែងហើយ តើដូចម្តេចខ្លះ ។

(២០) ម្នាលគហបតី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកតាម

ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ចូលកាន់បឋមជ្ឈានដែលប្រកបដោយ
 វិតក្កៈនឹងវិចារៈ មានបីតិរឹងសុខៈដែលកើតអំពីវិវេក ភិក្ខុនោះពិចារណា
 ដឹងច្បាស់ដូច្នោះថា បឋមជ្ឈាននេះឯង អាត្មាអញ បានតាក់តែងហើយ
 បានបង្កើតហើយ ក៏បឋមជ្ឈានតិចតួច ដែលអាត្មាអញ បានតាក់តែង
 បានបង្កើតហើយនោះ ជាធម្មជាតិមិនទៀង តែងរលត់ទៅវិញជាធម្មតា
 ភិក្ខុនោះ ក៏បិតនៅក្នុងធម៌នោះ ហើយក៏ដល់នូវការអស់ទៅនៃអាសវៈ បើ

គហបតីវគ្គស្ស អដ្ឋិកាគរសុត្តេ ចត្វុបជ្ឈានំ

ណាតិ លោ ថេ អាសវាទំ ខយំ ទាបុណាតិ
តេនេវ ធម្មរាគេន តាយ ធម្មនន្ទិយា បញ្ចន្ទិ
ឌីរម្ហាតិយានំ សញ្ញោជនានំ បរិក្ខយា ឌីបថាតិកោ
ហោតិ ភត្ត បរិនិព្វាយី អនាវត្តិធម្មោ តស្មា
លោកា អធម្ម្យ ខោ កហាបតិ តេន ភកវតា
ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ឯក-
ធម្មោ អក្ខាតោ យត្ត ភិក្ខុនោ អប្បមត្តស្ស
អាតាបិលោ បហិតត្តស្ស វិហារតោ អវិមត្តញ្ចវ ចិត្ត
វិមុច្ចតិ អបរិក្ខណា ច អាសវា បរិក្ខយី កច្ឆន្តិ
អនុប្បតញ្ច អនុតិ យោកក្កេមិ អនុទាបុណាតិ ។
បុន ចបរិ កហាបតិ ភិក្ខុ វិតក្កវិហារានំ វ្យុបស-
មា ។ ថេ ។ ទុតិយំ ណានំ ឧបសម្ព័ជ្ជ វិហារតិ
សោ ឥតិ បដិសញ្ញាក្ខតិ ឥធម្ម្យ ខោ ទុតិយំ ណានំ
អភិសង្កតិ អភិសញ្ញាតយិតិ ។ ថេ ។ អនុតិ
យោកក្កេមិ អនុទាបុណាតិ ។ បុន ចបរិ កហា-
បតិ ភិក្ខុ បិតិយា ច វិរាតា ។ ថេ ។ តតិយំ
ណានំ ឧបសម្ព័ជ្ជ វិហារតិ សោ ឥតិ បដិសញ្ញាក្ខតិ

ធម្មបទិក្ក អដ្ឋកថាសូត្រ រូបដ្ឋកថ ៤

មិនទាន់ដល់នូវការអស់ទៅនៃអាសវៈទេ ក៏គង់នឹងទៅកើតជាឧបបាតិកៈ
 ព្រោះការអស់ទៅនៃសំយោជនធម៌ទាំង ៥ ប្រការ ជាចំណែកខាងក្រោម
 ដោយសេចក្តីត្រេកអរក្នុងធម៌នោះ នឹងសេចក្តីរីករាយក្នុងធម៌នោះ ហើយ
 នឹងបរិនិព្វានក្នុងសុត្តាន្តវាសនោះ មានសភាពមិនត្រឡប់មក អំពីព្រហ្ម-
 លោកនោះវិញឡើយ ម្នាលគហបតិ ភិក្ខុជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាម
 ដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ចិត្តដែលមិនទាន់
 រួចស្រឡះ ក៏រួចស្រឡះបានផង អាសវៈទាំងឡាយដែលមិនទាន់អស់ទៅ
 ក៏អស់រលីងបានផង ទាំងដល់នូវធម៌ដ៏ក្សេមក្សាយោគៈដ៏ប្រសើរ ដែល
 ខ្លួនមិនទាន់បានដល់ផង ព្រោះធម៌ឯកណា នេះឯងជាធម៌ឯក ដែល
 ព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញ
 ច្បាស់ ព្រះអង្គបានសំដែងហើយ ។ ម្នាលគហបតិ មួយទៀត
 ភិក្ខុព្រោះរម្ងាប់វិតក្កៈនឹងវិចារៈ ។ បេ ។ ក៏ចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន ទើប
 ភិក្ខុនោះពិចារណា ដឹងច្បាស់ដូច្នោះថា ទុតិយជ្ឈាននេះឯង អាត្មា
 អញ បានភាក់តែងហើយ បានបង្កើតហើយ ។ បេ ។ ទាំងដល់ធម៌
 ដ៏ក្សេមក្សាយោគៈដ៏ប្រសើរ ។ ម្នាលគហបតិ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះ
 ប្រាសចាកបីតិ ។ បេ ។ ចូលកាន់តតិយជ្ឈាន ទើបភិក្ខុនោះពិចារណា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដិសានំ

ឥទម្បំ ខោ តតិយំ ណាមំ អភិសង្កតំ អភិសញ្ញេ-
 តយិតំ ។ បេ ។ អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ អនុចាប្បណាតិ ។
 បុន ចបរំ គហបតិ ភិក្ខុ សុខស្ស ច បហានា
 ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ណាមំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សោ
 ឥតិ បដិសញ្ញេត្តតិ ឥទម្បំ ខោ ចតុត្ថំ ណាមំ
 អភិសង្កតំ អភិសញ្ញេតយិតំ ។ បេ ។ អនុត្តរំ
 យោគក្ខេមំ អនុចាប្បណាតិ ។

(២១) បុន ចបរំ គហបតិ ភិក្ខុ មេត្តាសហ-
 គតនន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ជវិត្តា វិហារតិ តថា
 ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ធមនោ
 តិរិយំ សព្វធិ សព្វត្តតាយ សញ្ញាវន្តិ លោកំ មេត្តា-
 សហគតនន ចេតសា វិបុលេន មហាគ្គតេន អប្បមា-
 ណោន អវេរេន អព្យាបដ្ឋេន ជវិត្តា វិហារតិ សោ
 ឥតិ បដិសញ្ញេត្តតិ អយម្បំ ខោ មេត្តា ចេតោ-
 វិប្បត្តំ អភិសង្កតា អភិសញ្ញេតយិតា យំ ខោ
 បន តញ្ចំ អភិសង្កតំ អភិសញ្ញេតយិតំ តននិច្ចំ
 ជំរោធនប្បន្តិ បជាណតិ សោ តត្ថ បិតោ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដិសន្ធិសក្ការៈ

ដឹងច្បាស់ដូច្នោះថា គតិយជ្ឈាននេះឯង អាត្មាអញ បានភាក់តែង
 ហើយ បានបង្កើតហើយ ។ បេ ។ ទាំងដល់នូវធម៌ដ៏ក្សេម ចាកយោគៈ
 ដ៏ប្រសើរ ។ ម្នាលគហបតិ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះលះបង់សុខផង
 ។ បេ ។ ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ទើបភិក្ខុនោះពិចារណាដឹងច្បាស់ដូច្នោះថា
 ចតុត្ថជ្ឈាននេះឯង អាត្មាអញ បានភាក់តែងហើយ បានបង្កើតហើយ
 ។ បេ ។ ទាំងដល់នូវធម៌ដ៏ក្សេមចាកយោគៈដ៏ប្រសើរ ។

(២១) ម្នាលគហបតិ មួយទៀត ភិក្ខុមានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា
 ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ ទិសទី ២ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី ៣ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី៤
 ក៏ដូចគ្នា ទាំងមានចិត្តប្រកបដោយមេត្តាដ៏ធំទូលាយ ប្រមាណមិនបាន
 មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់លោកទាំងអស់ ក្នុងទិស
 ខាងលើ ទិសខាងក្រោម នឹងទិសទីទាំង ដោយយកខ្លួនទៅប្រៀប
 ធ្មីមនឹងសត្វទាំងពួង ក្នុងទិសទាំងពួង ដោយប្រការដូច្នោះ ទើបភិក្ខុ
 នោះពិចារណា ដឹងច្បាស់ដូច្នោះថា មេត្តាចេតោវិមុត្តិនេះឯង អាត្មាអញ
 បានភាក់តែងហើយ បានបង្កើតហើយ ប៉ុន្តែធម្មជាតិចត្តចណា
 ដែលភាក់តែងហើយ បានបង្កើតហើយ ធម្មជាតិទាំងនោះ ជារបស់មិន
 ទៀង តែងលេច់ទៅវិញជាធម្មតា ភិក្ខុនោះក៏បីតនៅក្នុងធម៌នោះ ។ បេ ។

គហបតីវគ្គស្ស អដ្ឋកថាពវសុត្តេ អប្បមញ្ញការវតា

អនុត្តរំ យោគត្ថេមំ អនុចាប្បណាតិ ។ បុរេ ចបរិ
 គហបតិ ភិក្ខុ កក្កណាសហគតេន ចេតសា
 ។ បេ ។ មុទិតាសហគតេន ចេតសា... ឧបេក្ខា-
 សហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ជវត្វា វិហារតិ
 តថា ទិតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ ឥតិ
 ឧទ្ធមដោ តិវិយំ សព្វនិ សព្វត្តតាយ សញ្ញាវន្តិ
 លោកិ ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា វិបុលេន
 មហាគ្គតេន អប្បមាលោន អវេរេន អព្យាបជ្ឈេន
 ជវត្វា វិហារតិ សោ ឥតិ បដិសញ្ញិត្តតិ អយម្បិ
 ខោ ឧបេក្ខាចេតោវិមុត្តិ អភិសង្កតា អភិសញ្ញេត-
 យិតា យំ ខោ បន កំញំ អភិសង្កតិ អភិសញ្ញេត-
 យិតិ តននិច្ចំ និរោធនម្មន្តិ បដាទាតិ សោ តត្ថ
 វិតោ ។ បេ ។ អនុត្តរំ យោគត្ថេមំ អនុចាប្បណាតិ ។

ធម្មបទដ្ឋកថា អង្គកថាធម្មបទ អប្បមញ្ញកថា

ទាំងដល់ធម៌ដ៏ក្សេមក្សាយោគៈដ៏ប្រសើរ ។ ម្នាលគហបតិ មួយទៀត
 ក៏មានចិត្តប្រកបដោយករុណា ។ បេ ។ មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា...
 មានចិត្តប្រកបដោយទុបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ ទិសទី ២ ក៏ដូចគ្នា
 ទិសទី ៣ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី ៤ ក៏ដូចគ្នា ទាំងមានចិត្តប្រកបដោយទុបេក្ខា
 ដ៏ធំទូលាយប្រមាណមិនបាន មិនមានព្យាបាទ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយ
 ទៅកាន់លោកទាំងអស់ ក្នុងទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម នឹងទិសទីទាំង
 ដោយយកខ្លួនឯងទៅប្រៀបផ្ទឹមនឹងសត្វទាំងពួង ក្នុងទិសទាំងពួង ដោយ
 ប្រការដូច្នោះ ទើបភិក្ខុនោះពិចារណា ដឹងច្បាស់ដូច្នោះថា ទុបេក្ខាចេតោ-
 វិមុត្តិនេះឯង អាត្មាអញបានគាត់តែងហើយបានបង្កើតហើយ ប៉ុន្តែធម្មជាតិ
 គិតច្នៃចណា ដែលអាត្មាអញគាត់តែងហើយបានបង្កើតហើយ ធម្មជាតិ
 នោះឯង ជាប់រស់មិនទៀង តែងរលត់ទៅវិញវាធម្មតា ភិក្ខុនោះក៏បិត
 នៅក្នុងធម៌នោះ ។ បេ ។ ទាំងដល់ធម៌ដ៏ក្សេមក្សាយោគៈដ៏ប្រសើរ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

[២២] បុន ចបរំ កហាបតិ ភិក្ខុ សព្វសោ
 រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិយសញ្ញានំ អន្តជ្ជមា
 ធានត្តសញ្ញានំ អមនសិកាព អនុយោ អាកាសោតិ
 អាកាសានញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ សោ ឥតិ
 បដិសញ្ញក្ខតិ អយម្ប ខោ អាកាសានញ្ញាយតន-
 សមាបត្តិ អភិសង្កតា អភិសញ្ញេតយិតា យំ ខោ
 បន កិញ្ចំ អភិសង្កតិ អភិសញ្ញេតយិតិ តទនិច្ចំ
 និរោធមម្បន្តំ បដាធាតិ សោ តត្ត វិគោ ។ បេ ។
 អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ អនុទាបុណាតិ ។ បុន ចបរំ
 កហាបតិ ភិក្ខុ សព្វសោ អាកាសានញ្ញាយតនំ សម-
 តិក្កម អននំ វិញ្ញាណនំ វិញ្ញាណញ្ញាយតនំ ឧប-
 សម្បជ្ជ វិហារតិ សោ ឥតិ បដិសញ្ញក្ខតិ អយម្ប ខោ
 វិញ្ញាណញ្ញាយតនសមាបត្តិ អភិសង្កតា អភិសញ្ញេត-
 យិតា យំ ខោ បន កិញ្ចំ អភិសង្កតិ អភិសញ្ញេត-
 យិតិ តទនិច្ចំ និរោធមម្បន្តំ បដាធាតិ សោ តត្ត វិគោ
 ។ បេ ។ អនុត្តរំ យោគក្ខេមំ អនុទាបុណាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(២២) ម្នាលគហបតី មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះកន្លងនូវឧកបេសញ្ញា ដោយ អាការសព្វគ្រប់ រលត់នូវបដិយសញ្ញា មិនធ្វើទុកកងចិត្ត នូវ នានត្តសញ្ញា ហើយក៏ចូល អាកាសានញ្ជាយឥនសមាបត្តិ ដោយបរិកម្មថា អាកាសមិនមានទីបំផុតដូច្នោះ ទើបភិក្ខុនោះពិចារណា ដឹងច្បាស់ដូច្នោះថា អាកាសានញ្ជាយឥនសមាបត្តិនេះឯង អាត្មាអញបានតាក់តែង បាន បង្កើតហើយ ប៉ុន្តែធម្មជាតិចក្ខុចណាដែលតាក់តែងហើយ បានបង្កើត ហើយ ធម្មជាតិនោះឯង ជារបស់មិនទៀង តែងរលត់ទៅវិញជាធម្មតា ភិក្ខុនោះក៏បិតនៅ ក្នុងធម៌នោះ ។ បេ ។ ទាំងដល់នូវធម៌ដ៏ក្សេមចាក យោគៈដ៏ប្រសើរ ។ ម្នាលគហបតី មួយទៀត ភិក្ខុកន្លងនូវអាកាសា- នញ្ជាយឥនសមាបត្តិ ដោយ អាការសព្វគ្រប់ ហើយក៏ចូលវិញ្ញាណ- ញ្ជាយឥនសមាបត្តិ ដោយបរិកម្មថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុតដូច្នោះ ភិក្ខុ នោះពិចារណា ដឹងច្បាស់ដូច្នោះថា វិញ្ញាណញ្ជាយឥនសមាបត្តិនេះឯង អាត្មាអញ បានតាក់តែងហើយ បានបង្កើតហើយ ប៉ុន្តែធម្មជាតិច ក្ខុចណា ដែលតាក់តែងហើយ បានបង្កើតហើយ ធម្មជាតិនោះឯង ជារបស់មិនទៀង តែងរលត់ទៅវិញជាធម្មតា ភិក្ខុនោះក៏បិតនៅក្នុង ធម៌នោះ ។ បេ ។ ទាំងដល់នូវធម៌ដ៏ក្សេមចាកយោគៈដ៏ប្រសើរ ។

គហបតីវគ្គស្ស អដ្ឋិកតាគរសុត្តេ បញ្ចបដ្ឋានំ

បុន បបរ គហបតិ ភិក្ខុ សព្វសោ វិញ្ញាណញ្ញាណ-
 យតនំ សមតិក្កម្ម ធនំ កិញ្ញិតិ អាភិញ្ញាណ-
 យតនំ ឧបសម្មជ្ជ វិហារតិ សោ ឥតិ បដិ-
 សញ្ញិត្តិតិ អយម្មិ ខោ អាភិញ្ញាណយតនសមា-
 បត្តិ អភិសម្ពុតា អភិសញ្ញេតយិតា យំ ខោ បន
 កិញ្ញិ អភិសម្ពុតិ អភិសញ្ញេតយិតិ តទនិច្ចំ ជិរោជ-
 ធម្មនិ បដិណតិ សោ តត្ថ វិរោតា អាសវនំ ខយំ
 ចាបុណាតិ ឆោ ចេ អាសវនំ ខយំ ចាបុណាតិ
 តេនេវ ធម្មវកេន តាយ ធម្មនន្ទិយា បញ្ចន្ទិ
 ឡិវម្ហាភិយានំ សញ្ញោជនានំ បរិក្ខយា ឡិបចាតិកោ
 ហោតិ តត្ថ បរិនិព្វយំ អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកា
 អយំ ខោ គហបតិ តេន ភកវតា ជានតា
 បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ឯកធម្មោ អក្ខា-
 តោ យត្ត ភិក្ខុនោ អប្បមត្តស្ស អាតាបិណោ
 បហិតត្តស្ស វិហារតោ អរិមត្តញ្ញោវ ចិត្តំ វិមុច្ចិតិ

ធម្មបទវិញ្ញាណ អដ្ឋកថាសុត្តន្ត អប្បដ្ឋាន ៤

ម្នាលគហបតិ មួយវិញ្ញាណក្ខណៈ ភិក្ខុក្នុងវិញ្ញាណក្ខណៈ ពោយតនសមាបត្តិ
 ដោយ អាការសព្វគ្រប់ ហើយក៏ចូលអាការពោយតនសមាបត្តិ ដោយ
 បរិកម្មថា របស់បរិច្ចេកទេសមានដូច្នោះ ទើបភិក្ខុនោះពិចារណាដឹងច្បាស់
 ដូច្នោះថា អាការពោយតនសមាបត្តិនេះឯង អត្តាអញបានតាក់តែងហើយ
 បានបង្កើតហើយ ប៉ុន្តែធម្មជាតិចតួចណា ដែលអត្តាអញតាក់តែង
 ហើយ បានបង្កើតហើយ ធម្មជាតិទាំងនោះឯង ជាប់រស់មិនទៀង តែងរលត់
 ទៅវិញជាធម្មតា ភិក្ខុនោះក៏បិតនៅក្នុងធម៌នោះ ហើយក៏បានដល់នូវការ
 អស់ទៅនៃអាសវៈ បើមិនបានដល់នូវការអស់ទៅនៃអាសវៈទេ ក៏គង់ទៅ
 កើតជាឧបបាតិកៈ ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនធម៌ទាំង ៥ ប្រការ ជា
 ចំណែកខាងក្រោម ដោយសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងធម៌នោះ នឹងសេចក្តី
 រីករាយ ក្នុងធម៌នោះ ហើយបរិនិព្វានក្នុងជាន់សុទ្ធាវសនោះ មាន
 សភាពមិនត្រឡប់ ចាកព្រហ្មលោកនោះជាធម្មតា ម្នាលគហបតិ ភិក្ខុ
 ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូន
 ទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ចិត្តដែលមិនទាន់រួចស្រឡះ ក៏រួចស្រឡះបានផង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អបរិក្ខណា ច អាសវំ បរិក្ខយំ កច្ឆន្តំ អន-

នប្បត្តពា អនុត្តរ យោកត្វេមំ អនុចាប្បណាសិតំ ។

(២៣) ឃី វុត្តេ ទសមោ កហាបតិ អដ្ឋកតា-

ករោ អាយស្មន្តំ អាទន្តំ ឯតទកេច សេយ្យថាបិ

កន្តេ អាទន្ត បុរិសា ឯកំ និធិមុទំ កវេសន្តោ

សតិទេវ ឯកាទស និធិមុខានិ អធិកច្ឆេយ្យ ឯវមេវ

ខោ អហំ កន្តេ ឯកំ អមតទ្ធារំ កវេសន្តោ សតិ-

ទេវ ឯកាទស អមតទ្ធារានិ អលត្តំ សវនាយ សេយ្យ-

ថាបិ កន្តេ បុរិសស្ស អតារំ ឯកាទសទ្ធារំ សោ

តស្មី អតារេ អាទិត្តេ ឯកមេកេនបិ ទ្ធារេន សក្ក-

ណេយ្យ អត្តានំ សោត្តំ កាតុំ ឯវមេវ ខោ អហំ

កន្តេ ឥមេសំ ឯកាទសន្តំ អមតទ្ធារានំ ឯកមេកេ-

នបិ អមតទ្ធារេន សក្កស្ស្សិមិ អត្តានំ សោត្តំ កាតុំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ

ភាសវេធម៌ទាំងឡាយ ដែលមិនទាន់អស់ទៅ ក៏អស់រលីងបានផង ទាំង
ដល់ធម៌ដ៏ក្សេមក្សាយោគៈដ៏ប្រសើរ ដែលមិនទាន់បានដល់ ព្រោះធម៌
ឯកណា នេះឯងជាធម៌ឯក ដែលព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
អង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ ព្រះអង្គបានសំដែងហើយ ។

(២៣) កាលដែលព្រះអានន្ទត្ថេរ សំដែងយ៉ាងនេះហើយ ទស-
មគហបតិ អ្នកក្រុងអង្គកៈ បាននិយាយនឹងព្រះអានន្ទមានអាយុយ៉ាងនេះ
ថា បតិក្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន បុរសកាលស្វែងរកកំណប់តែ ១ ស្រាប់
តែបានកំណប់ទាំង ១១ ដោយព្យាយាមតែម្តង មានទុបមាយ៉ាង
ណាមិញ បតិក្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះករុណាកាលស្វែងរកទ្វារ
ព្រះនិព្វានតែ ១ សោះ ស្រាប់តែបានទ្វារព្រះនិព្វានទាំង ១១ ដោយ
ការស្តាប់តែម្តង ក៏មានទុបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ បតិក្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន
មួយយ៉ាងទៀត ផ្ទះរបស់បុរសមានទ្វារ ១១ កាលភ្លើងឆេះផ្ទះនោះហើយ
បុរសម្ចាស់ផ្ទះនោះ អាចនឹងធ្វើខ្លួនឲ្យមានស្នូស្តី ដោយទ្វារតែមួយ ។
ក៏បាន មានទុបមាដូចម្តេចមិញ បតិក្រព្រះអានន្ទដ៏ចំរើន បណ្តា
ទ្វារព្រះនិព្វានទាំង ១១ នេះ ខ្ញុំព្រះករុណានឹងអាចធ្វើខ្លួន ឲ្យមានស្នូស្តី
ដោយទ្វារព្រះនិព្វានតែមួយ ។ បាន ក៏មានទុបមេយ្យដូច្នោះឯង បតិក្រ

គហបតីវគ្គស្ស អដ្ឋកថាសុត្តន្ត អាណន្ទស្ស បូជិត

ឥមេ ហិ នាម កន្លៃ អញ្ញតិភ្នំយា អាចរិយ ស្ស
 អាចរិយធនំ ចរិយេសិស្សន្តំ តិមង្គំ បនាហំ អាយស្ម-
 តោ អាណន្ទស្ស បូជិតំ ន ករិស្សាមីតិ ។ អថខោ
 ទសមោ គហបតិ អដ្ឋកថាគរោ ចាតលីបុត្តកក្ខ
 វេសាលីកក្ខ កិក្ខុសង្ឃំ សង្ឃិហិតត្វា^(១) បណីតេន
 ខាទដីយេន កោដដីយេន សហត្តា សន្តប្បសិ
 សម្បវាវេសិ ឯកមេកក្ខ កិក្ខុំ បច្ឆេកំ ទុស្ស-
 យុតេន អន្តាទេសិ អាយស្មន្តំ អាណន្ទំ តិចីវេន
 អន្តាទេសិ អាយស្មតោ អាណន្ទស្ស បញ្ចសតិ វិហារិ
 កាវាបេសីតិ ។

អដ្ឋកថាសុត្តំ ទុតិយំ និដ្ឋិតំ ។

១ ឧ ម. សង្ឃិហិតត្វា ។

ធម្មបទវិគ្គ អដ្ឋិកនាគរសូត្រ ការបូជាព្រះអានន្ត

ព្រះអានន្តដ៏ចម្រើន តាមទំនៀមពូកែវិធីទាំងនេះ (កាលបើរៀនសិល្បៈ-
 សាស្ត្រ ក្នុងសំណាក់អាចារ្យណា) តែងស្វែងរករង្វាន់អាចារ្យ ដើម្បី
 អាចារ្យ (នោះ) ចំណង់បើរូបខ្ញុំព្រះករុណា នឹងខានធ្វើការបូជាដល់
 ព្រះអានន្តមានអាយុដូចម្តេចបាន ។ ទើបទសមគហបតិអ្នកក្រុងអង្គកៈ
 បានប្រជុំភិក្ខុសង្ឃដែលគង់នៅ ក្នុងក្រុងបាតលិបុត្តនឹងក្រុងវេសាលីហើយ
 អង្គាស ដោយខាទន័យៈកោដនីយាហារ ដ៏ល្អញ៉ាំងសា ដោយខ្លួនឯង
 ឲ្យឆ្កែតស្តប់ស្តល់ ត្រាតែលោកប្រកែកលែងទទួលទៀត ហើយនិមន្ត
 ភិក្ខុមួយរូប ។ ឲ្យស្ងៀកដណ្តប់ដោយសំពត់ ១ គូ ១ អង្ក រួចនិមន្ត
 ព្រះអានន្តមានអាយុឲ្យស្ងៀកដណ្តប់ដោយចីវរ ៣ ហើយកសាងទីនៅ
 គួរដល់ថ្ងៃ ៥០០ (កហាបណៈ) ប្រគេនព្រះអានន្តមានអាយុ ។

ចប់ អដ្ឋិកនាគរសូត្រ ទី ២ ។

តតិយំ សេក្ខប្បដិបទាសតំ 16

(២៤) ឯវច្ឆេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភកក
សក្កេសុ វិហារតិ កាបិលវត្តស្មី និព្រាជារាមេ ។
តេន ខោ បន សមយេន កាបិលវត្តវំនំ សក្យានំ
នវំ សន្តាតារំ អចិរការិភិ ហោតិ អនជ្ឈវដ្ឋប្បត្ថំ^(១)
សមណោ ន ព្រាហ្មណោ ន កេនចិ ន មនុស្ស
ក្រតេន ។ អថខោ កាបិលវត្តវំ សក្យា យេន
ភកក តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមត្វា ភកកន្តំ អភិវា-
នេត្វា ឯកមន្តំ និសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ និសីទ្ធ ខោ
កាបិលវត្តវំ សក្យា ភកកន្តំ ឯតេនពេចិ វេន កន្ត
កាបិលវត្តវំនំ សក្យានំ នវំ សន្តាតារំ អចិរការិភិ
ហោតិ^(២) អនជ្ឈវដ្ឋប្បត្ថំ សមណោ ន ព្រាហ្ម-
ណោ ន កេនចិ ន មនុស្សក្រតេន និ កន្ត
ភកក បឋមំ បរិក្ខញ្ញតុ ភកកតា បឋមំ បរិក្ខតំ

១ ឱ. ម. អនជ្ឈវដ្ឋំ ។ ២ ឱ. ហោតិ ន ទិស្សតំ ។

សេក្ខប្បដិបទាស្សត្រ ទី ៣

(២២) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងនិគ្រោធារាម ទៀបក្រុងកបិលវត្ត ក្នុងដែន
សក្កៈ ។ សម័យនោះឯង ពួកសក្យៈអ្នកក្រុងកបិលវត្ត បានកសាងសន្តា-
ការសាលាថ្មីមួយ ទើបនឹងហើយថ្មីៗ មិនទាន់មានសមណៈបុត្រាហ្មណ៍
ឬអ្នកណាមួយដែលជាជាតិមនុស្ស(១) ចូលទៅនៅអាស្រ័យនៅឡើយ ។
លំដាប់នោះ ពួកសក្យៈអ្នកក្រុងកបិលវត្ត នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះមាន
ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយ
អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះពួកសក្យៈអ្នកក្រុងកបិលវត្ត អង្គុយក្នុងទីសម
គួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ពួកសក្យៈអ្នកក្រុងកបិលវត្ត បានកសាងសន្តា-
ការសាលាថ្មី ១ ទើបនឹងហើយថ្មីៗ មិនទាន់មានសមណៈ បុត្រាហ្មណ៍ ឬអ្នក
ណាមួយដែលជាជាតិមនុស្ស ចូលទៅអាស្រ័យនៅឡើយ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រើប្រាស់សន្តាការសាលា
នោះជាមុន លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រើប្រាស់ជាមុនរួចហើយ ទើប

១ បានជាមិននិយាយដល់ទេវតាផង ព្រោះកន្លែងណាដែលមនុស្សទើបនឹងធ្វើថ្មី រមែង
មានទេវតាចូលទៅនៅមុន ។ អដ្ឋកថា ។

ពហុបតិវត្តស្ស សេតុប្បដិបទាលុត្តេ រាជវតោ បរិមំ បរិកុញ្ជនំ

បច្ឆា កាបិលវត្តវា សក្យា បរិកុញ្ជិស្សន្តិ តទស្ស
 កាបិលវត្តវាដំ សក្យាដំ ទីយវត្តំ ហិតាយ សុខា-
 យាតិ ។ អធិវសេសិ កកវា តុណ្ហិការវេន ។ អថទោ
 កាបិលវត្តវា សក្យា កកវតោ អធិវសដំ វិទិត្យា ឧដ្ឋា-
 យាសនា កកវត្តំ អភិវទេត្វា បទិត្យុណំ កត្វា យេន
 ទំ(១) សន្តាតារំ តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមិត្វា សត្វ-
 សន្តរំ សន្តាតារំ សន្តវាបេត្វា(២) អាសនាដិ បញ្ញាបេត្វា
 ឧទកមណីកំ បតិដ្ឋាបេត្វា តេលប្បដិបិ អាវេបេត្វា
 យេន កកវា តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមិត្វា កកវត្តំ
 អភិវទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋិសុ ។ ឯកមន្តំ ហិតា
 ទោ កាបិលវត្តវា សក្យា កកវត្តំ ឯតទវេចិ សត្វ-
 សន្តរំ សន្តតំ កន្តេ សន្តាតារំ អាសនាដិ បញ្ញាតាដិ
 ឧទកមណីកោ បតិដ្ឋាបតោ តេលប្បដិទោ អាវេ-
 ហិតោ យស្សនាដិ កន្តេ កកវា កាលំ បញ្ញាតិតំ ។

១ ឧ. ម. វត្តិ ៧ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. សន្តិវា ។

គហបតីវត្ត សេចក្តីបដិសេធសូត្រ ៣១ ទ្រង់ប្រើប្រាស់ជាដំបូង នៃព្រះមានព្រះភាគ

ពួកសក្យៈអ្នកក្រុងកបិលវត្ត នឹងប្រើប្រាស់ជាខាងក្រោយ ការប្រើប្រាស់
 នោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍ នឹងសេចក្តីសុខ យូរអង្វែងដល់
 ពួកសក្យៈអ្នកក្រុងកបិលវត្ត ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលនិមន្តន៍ដោយ
 អាការស្សៀម ។ ចំណែកខាងពួកសក្យៈអ្នកក្រុងកបិលវត្តដឹងថា ព្រះមាន
 ព្រះភាគទទួលនិមន្តន៍ហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈថ្វាយបង្គំលាព្រះមាន
 ព្រះភាគ ធ្វើប្រទេស្យណ្តរួចហើយ នាំគ្នាចូលទៅកាន់សន្តាភារសាលា
 ថ្មី លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននាំគ្នាចាត់ចែងសន្តាភារសាលាឲ្យមាន
 កម្រាលគ្រប់អន្លើ ហើយក្រាលអាសនៈទាំងឡាយ រួចតំកល់ក្អមទឹក
 ទុក អុជប្រទីបប្រេងរួចហើយ នាំគ្នាចូលទៅកាន់ព្រះមានព្រះភាគ លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយបិតនៅក្នុងទី
 សមគួរ ។ លុះពួកសក្យៈអ្នកក្រុងកបិលវត្ត បិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ
 ទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ពួកខ្ញុំព្រះអង្គបានចាត់ចែងនូវសន្តាភារសាលា ឲ្យមានកម្រាលគ្រប់អន្លើ
 បានក្រាលអាសនៈទាំងឡាយ បានតំកល់ក្អមទឹកទុក នឹងអុជប្រទីបប្រេង
 ទុករួចស្រេចហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 សំគាល់នូវកាលនៃពុទ្ធដំណើរ ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដ្ឋានសក់

[២៥] អថខោ ភកកា ធិវសេត្វា បត្តចីវហំនាយ
សទ្ធិ កំកុសធឿន យេន សន្តាភារំ តេនុបសន្តមិ
ឧបសន្តមិត្វា ពានេ បក្ខាលេត្វា សន្តាភារំ បរិសិត្វា
មជ្ឈិមថម្មំ និស្សាយ បុរាត្ថកមុខោ ធិសីទិ ។ កំកុ
សធឿនេ ខោ ពានេ បក្ខាលេត្វា សន្តាភារំ បរិសិត្វា
បច្ឆមិ កំតំ និស្សាយ បុរាត្ថកមុខោ ធិសីទិ ភកកំនំ
យេវ បុរាត្ថត្វា ។ កាបលវត្ថវេ ខោ សក្យា ពានេ
បក្ខាលេត្វា សន្តាភារំ បរិសិត្វា បុរត្ថមិ កំតំ និស្សាយ
បច្ឆមាភិមុខា^(១) ធិសីទីសុ ភកកំនំយេវ បុរាត្ថត្វា ។
អថខោ ភកកា កាបលវត្ថវេ សក្យេ ពហុនេវ
វត្តំ ធម្មិយា កថាយ សន្ថស្សេត្វា សមាទបេត្វា
សមុត្តេជេត្វា សម្មហំសេត្វា អាយស្មន្តំ អានន្តំ
អាមន្តេសិ បដិកាតុ តំ អានន្តំ កាបលវត្ថវនិ
សក្យានិ សេត្វោ បដិបទោ បិដ្ឋំ មេ អាតិលា
យតិ តមហំ អាយមំស្សាមីតិ ។ ឃិវំ កន្តេតិ
ខោ អាយស្មា អានន្តោ ភកកំតោ បត្តស្សេសិ ។

១ ខ. បញ្ចមុខា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(២៥) គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រ
 ចម្រ ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ទ្រង់និមន្តចូលទៅកាន់សន្តាគារសាលា លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់ឲ្យលាងព្រះបាទារួចហើយ យាងចូលទៅកាន់
 សន្តាគារសាលា គង់ផ្អែកនឹងសសរកណ្តាល បែរព្រះកន្ត្រៃទៅទិសខាង
 កើត ។ ឯភិក្ខុសង្ឃក៏ឲ្យលាងជើងរួចហើយ ចូលទៅកាន់សន្តាគារសាលា
 អង្គុយផ្អែកនឹងជញ្ជាំងខាងលិច បែរមុខទៅទិសខាងកើត មានព្រះមាន
 ព្រះភាគគង់នៅខាងមុខ ។ ឯពួកសក្យៈអ្នកក្រុងកបិលវត្ថុ ក៏លាងជើងរួច
 ហើយ ចូលទៅកាន់សន្តាគារសាលា អង្គុយផ្អែកនឹងជញ្ជាំងខាងកើត បែរ
 មុខទៅទិសខាងលិច មានព្រះមានព្រះភាគគង់នៅខាងមុខ ។ លំដាប់
 នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ពន្យល់វៃណាទាំងពួកសក្យៈអ្នកក្រុងកបិលវត្ថុ ឲ្យ
 យល់ប្រយោជន៍ (ក្នុងបច្ចុប្បន្ននឹងបរលោក) ឲ្យជឿជាក់ (ក្នុងកុសលធម៌)
 ឲ្យខ្ជិយាតសន្តិភាព ឲ្យរីករាយ ដោយធម៌កថា ច្រើនរាត្រី (ពេញមួយ
 យប់) ហើយគ្រាសំទៅនឹងព្រះមានទូមានអាយុថា ម្ចាស់មានទូ ចូរអ្នក
 សំដែងសេចក្តីប្បដិបទា ដល់ពួកសក្យៈអ្នកក្រុងកបិលវត្ថុចុះ ដ្បិតតថាគត
 រោយខ្នងណាស់ តថាគតនឹងសម្រាកខ្នងបន្តិច ។ ព្រះមានទូមាន
 អាយុ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

គហបតិវត្តស្ស សេព្វប្បដិបទាសុត្តេ ឆៀង ធម្មោ

អថខោ ភកកំ ចតុត្ថណំ សង្ឃដំ បញ្ញាបេត្តា
នត្ថំណោន បស្សនេ សីហសេយ្យំ កប្បេសិ ចានេន
ចាទំ អត្តាធាយ សតោ សម្មជាតោ ឧដ្ឋានសញ្ញា
មនសិករិត្តា ។

(២៦) អថខោ អាយស្មា អាណន្តោ មហាធម៌
សត្តំ អាមន្តេសិ ឥធិ មហាធម អរិយស្សវគោ
សីលសម្មន្តោ ហោតិ ឥន្ទ្រិយេសុ តុត្តន្តារោ ហោតិ
កោជនេ មត្តញ្ញា ហោតិ ជាករិយមនុយុត្តោ ហោតិ
សត្តហិ សទ្ធម្មហិ សមន្តាគតោ ហោតិ ចតុដ្ឋ
លាធានំ អាកិចេតសិកានំ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារំ
ទិកាមលាភំ ហោតិ អតិច្ឆលាភំ អកសិរលាភំ ។

(២៧) កថត្តា មហាធម អរិយស្សវគោ សីល-
សម្មន្តោ ហោតិ ។ ឥធិ មហាធម អរិយស្សវគោ
សីលកំ ហោតិ ទាតិមោត្តសិវសិវុត្តោ វិហារតិ អា-
ចារគោចរសម្មន្តោ អណុមត្តេសុ វជ្ជេសុ ភយនស្សវ
សមាធាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ ឃី ខោ មហា-
ធម អរិយស្សវគោ សីលសម្មន្តោ ហោតិ ។

គហបតិវន្ត សេត្តប្បដិបទសូត្រ ធម៌ ៦ យ៉ាង

លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គ្រាលសង្ឃដ៏ឱ្យជា ៤ ជាន់ ហើយ
សម្រេចនូវសីហសេយ្យសង្ឃៗខាងស្តាំ គង់ព្រះបាទដោយព្រះបាទ
មានសតិវិនិច្ឆ័យសម្បជញ្ញៈ កំណត់ទុកក្នុងហឫទ័យ នូវឧដ្ឋានសញ្ញា
គឺសេចក្តីសំគាល់នូវការក្រោកឡើងវិញ ។

(២៦) គ្រានោះ ព្រះមាននូវមានអាយុ សំដែងចំពោះមហានាម-
សក្យៈថា បតិគ្រមហានាម អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកបរិបូណ៌
ដោយសីល ជាអ្នកគ្រប់គ្រងទ្វារក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ជាអ្នកស្គាល់
ប្រមាណក្នុងគោជន ជាអ្នកប្រកបនូវការភ្ញាក់រឭក ជាអ្នកប្រកបដោយ
សប្បុរិសធម៌ទាំង ៧ ប្រការ ជាអ្នកបានដូចប្រាថ្នានូវឈានទាំង ៤ ដែល
អាស្រ័យនូវចិត្តដ៏ថ្លៃថ្លា ជាហេតុនៃភិរិយានៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ជាអ្នក
បានដោយមិនលំបាក បានដោយងាយ ។

(២៧) បតិគ្រមហានាម ចុះអរិយសាវ័កជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសីល
តើដូចម្តេច ។ បតិគ្រមហានាម អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នក
មានសីល សង្រួមល្អក្នុងបាតិមោក្ខ បរិបូណ៌ដោយអាចារៈនឹងគោចរៈ
ឃើញភ័យក្នុងទោសសូម្បីបន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្សាក្នុងសិទ្ធិបទទាំង
ឡាយ បតិគ្រមហានាម អរិយសាវ័កដែលជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសីល
យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបល្លាសកំ

(២៨) កថត្តា មហានាម អរិយស្សវកោ ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្ធារោ ហោតិ ។ ឥធិ មហានាម អរិយស្សវកោ ចក្កុនា រូបំ ទិស្វា ន និមិត្តត្តាហី ហោតិ នាទុព្យញ្ញនត្តាហី យត្វាធិករណាមេនំ ចក្កុន្ទ្រិយំ អសំវុតំ វិហារន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា ចាបកា អកុសលា ធម្មា អន្ធាស្សវេយ្យំ តស្ស សំវរាយ បដិបជ្ជតិ រក្ខតិ ចក្កុន្ទ្រិយំ ចក្កុន្ទ្រិយេ សំវរំ អាបជ្ជតិ សោតេន សទ្ធិសុត្វា ។ បេ ។ យានេន កន្ធិ យាយិត្វា... ជញ្ជិយវសំ សាយិត្វា... កាយេន ដោជ្ជតំ ផុសិត្វា... មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ ន និមិត្តត្តាហី ហោតិ នាទុព្យញ្ញនត្តាហី យត្វាធិករណាមេនំ មន្ទ្រិយំ អសំវុតំ វិហារន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា ចាបកា អកុសលា ធម្មា អន្ធាស្សវេយ្យំ តស្ស សំវរាយ បដិបជ្ជតិ រក្ខតិ មន្ទ្រិយំ មន្ទ្រិយេ សំវរំ អាបជ្ជតិ វិហារនិកាយស្សវកោ ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្ធារោ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្តាសកៈ

(៤៨) បពិត្រមហានាម ចុះអរិយសាវ័កជាអ្នកគ្រប់គ្រងទ្វារ ក្នុង
 ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ តើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហានាម អរិយសាវ័កក្នុង
 សាសនានេះ ឃើញរូបារម្មណ៍ដោយចក្ខុ មិនក្នុងកាន់និមិត្ត មិនក្នុង
 កាន់អនុព្យញ្ជនៈ អភិជ្ឈានឹងទោមនស្សជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក គប្បី
 ជាប់តាមបុគ្គល ដែលមិនសង្រួមនូវចក្ខុន្ទ្រិយ ព្រោះហេតុមិនសង្រួម
 ចក្ខុន្ទ្រិយណា លោកប្រតិបត្តិ ដើម្បីសង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយនោះ រក្សា
 ចក្ខុន្ទ្រិយ ដល់នូវសេចក្តីសង្រួមក្នុងចក្ខុន្ទ្រិយ ពុំសំឡេងដោយត្រចៀក
 ។ បេ ។ ធំក្លិនដោយច្រមុះ... ទទួលរសដោយអណ្តាត... ពាល់ត្រូវនូវ
 ដោដ្ឋព្វៈ ដោយកាយ... ដឹងធម្មារណ៍ដោយចិត្ត ហើយជាអ្នកមិនក្នុង
 កាន់និមិត្ត មិនក្នុងកាន់អនុព្យញ្ជនៈ អភិជ្ឈានឹងទោមនស្សជាអកុសល
 ដ៏លាមក គប្បីជាប់តាមបុគ្គល ដែលមិនសង្រួមនូវមនិទ្រិយ ព្រោះ
 ហេតុមិនសង្រួមមនិទ្រិយណា លោកប្រតិបត្តិ ដើម្បីសង្រួមមនិទ្រិយ
 នោះ រក្សាមនិទ្រិយ ដល់នូវសេចក្តីសង្រួមក្នុងមនិទ្រិយ បពិត្រមហា-
 នាម អរិយសាវ័កដែលជាអ្នកគ្រប់គ្រងទ្វារ ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ យ៉ាង
 នេះឯង ។

ធម្មតិវុទ្ធស្ស សេព្វប្បដិបទសុត្តេ ភោជនេ មត្តញ្ញាតំ

[៦៧] ភេតញ្ញា មហានាម អរិយស្សារកោ ភោជ-

នេ មត្តញ្ញា ហោតិ ។ ភេតញ្ញា មហានាម អរិយស្សារកោ

បដិសម្ពា យោជិសោ អាហារំ អាហារេតិ នេវ នវាយ

ន មនាយ ន មណ្ឌនាយ ន វិក្ខុសនាយ យារទេវ

ភេតញ្ញា កាយស្ស វិតិយា យោបនាយ វិហឹសុបវតិយា

ព្រញុចរិយានុត្តហាយ ភេតិ បុរណាញ វេទនំ បដិ-

ហម្ពាមិ នវញ្ញ វេទនំ ន ឧប្បទេស្សាមិ យាត្រា ច មេ

ភវិស្សាតិ អនវជ្ជតា ច ជាសុវិហារោ ចាតិ ឃី ខោ មហា-

នាម អរិយស្សារកោ ភោជនេ មត្តញ្ញា ហោតិ ។

គហបតិវត្ត សេចក្តីដំបូងសូត្រ ការស្គាល់ប្រមាណក្នុងភោជន

(២៧) បតិក្រមហានាម ចុះអរិយសាវ័ក ជាអ្នកស្គាល់ប្រមាណ
 ក្នុងភោជន តើដូចម្តេច ។ បតិក្រមហានាម អរិយសាវ័កក្នុងសាសនា
 នេះ ពិចារណាដោយឧបាយ ទើបបរិភោគអាហារដោយនិតថា អាត្មា
 អញបរិភោគអាហារ ដើម្បីលេងដូចក្មេងអ្នកស្រុកក៏ទេ ដើម្បីស្រវឹងក៏ទេ
 ដើម្បីប្រដាប់តាក់តែងរាងកាយក៏ទេ ដើម្បីធ្វើឲ្យផ្លូវផងនិរោធសម្បូរក៏ទេ
 (បរិភោគ) ដើម្បីនឹងឲ្យតាំងនៅនៃកាយនេះ ដើម្បីញ៉ាំងដីវិតន្ទ្រិយឲ្យ
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីនឹងបំបាត់បង់សេចក្តីលំបាក ដើម្បីនឹងអនុគ្រោះដល់
 ព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាអញនឹងកំបាត់បង់វេទនាចាស់ គឺសេចក្តីឃ្នាន
 ដែលមានហើយផង នឹងញ៉ាំងវេទនាថ្មី គឺឆ្កែតហួសប្រមាណ មិនឲ្យ
 កើតឡើងបានផង កិរិយាប្រព្រឹត្តទៅនៃកិរិយាបឋមទាំង ៤ ក្តី សេចក្តីមិន
 មានទោសមានមិនច្រអូសចិត្តជាដើមក្តី កិរិយានៅសប្បាយក្នុងកិរិយាបឋ
 មទាំង ៤ ក្តី នឹងមានដល់អាត្មាអញដោយបានបរិភោគអាហារនេះ បតិក្រ
 មហានាម អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ ដែលជាអ្នកស្គាល់ប្រមាណ
 ក្នុងភោជន យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

[៣០] កថត្តា មហានិទានេ អរិយស្សនាវកោ ជាត-
 រិយមនុយុត្តោ ហោតិ ។ វេទ មហានិទានេ អរិយ-
 ស្សនាវកោ ទិវសំ ចន្តមេន ទិសដ្ឋាយ អាវលីយេហិ
 ធម្មហិ ចិត្តំ បរិសោធនតិ រត្តយា បធមំ យាមិ
 ចន្តមេន ទិសដ្ឋាយ អាវលីយេហិ ធម្មហិ ចិត្តំ បរិ-
 សោធនតិ រត្តយា មជ្ឈិមំ យាមិ ទត្តិណោន បស្សេន
 សំហសេយ្យំ កប្បសិ ទានេន ទានំ អទ្ធានាយ
 សតោ សម្មជាតោ ឧដ្ឋានសញ្ញំ មនសិករិត្តា
 រត្តយា បធមំ យាមិ បច្ចដ្ឋាយ ចន្តមេន ទិសដ្ឋាយ
 អាវលីយេហិ ធម្មហិ ចិត្តំ បរិសោធនតិ វិវំ ខោ
 មហានិទានេ អរិយស្សនាវកោ ជានិទានេ មនុយុត្តោ ហោតិ ។

[៣១] កថត្តា មហានិទានេ អរិយស្សនាវកោ
 សុត្តហិ សទ្ធម្មហិ សមណ្ឌកតោ ហោតិ ។ វេទ
 មហានិទានេ អរិយស្សនាវកោ សទ្ធា ហោតិ សទ្ធិហតិ
 តថាភត្តស្ស ពោធិំ វតិបំ សោ ភកវា អរហំ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធា វិជ្ជាចរណសម្មុទ្ធា សុគតោ លោកវិទូ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក:

[៣០] បពិត្រមហានាម ចុះអរិយសាវ័កជាអ្នកប្រកបនូវសេចក្តី
 ភ្ញាក់រឭក តើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហានាម អរិយសាវ័កក្នុងសាសនា
 នេះ បើក្នុងវេលាវិថុ (លោក) រមែងជម្រះចិត្តចាកនីវរណធម៌ទាំងឡាយ
 ដោយការចង្រ្កមនឹងអង្គុយ បើវេលាកត្រីបច្ឆមយាម (លោក) រមែង
 ជម្រះចិត្តចាកនីវរណធម៌ទាំងឡាយ ដោយការចង្រ្កមនឹងអង្គុយ លុះ
 ដល់វេលាកត្រីមជ្ឈមយាម លោករមែងសម្រេចសីហសេយ្យសន្តរៀង
 ខាងស្តាំ យកដើងគងលើដើង មានសតិទាំងសម្បជញ្ញៈ ធ្វើមនសិការៈ
 នូវឧដ្ឋានសញ្ញា លុះដល់វេលាកត្រីបច្ឆមយាម (លោក) រមែងក្រោក
 ឡើងហើយជម្រះចិត្ត ចាកនីវរណធម៌ទាំងឡាយ ដោយការចង្រ្កមនឹង
 អង្គុយ បពិត្រមហានាម អរិយសាវ័កដែលជាអ្នកប្រកបនូវការភ្ញាក់
 រឭក យ៉ាងនេះឯង ។

[៣១] បពិត្រមហានាម ចុះអរិយសាវ័កជាអ្នកប្រកបដោយ
 សប្បវិសធម៌ទាំង ៧ ប្រការ តើដូចម្តេច ។ បពិត្រមហានាម អរិយសាវ័ក
 ក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសទ្ធា រមែងជឿចំពោះពោធិញ្ញាណរបស់
 ព្រះតថាគតថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានឹងចរណៈ ជាព្រះសុគត ជ្រាបច្បាស់នូវលោក

គហបតិវគ្គស្ស សេច្ចប្បជីបទានុវត្តេ សត្ត សទ្ធក

អនុត្តរោ បរិសទម្មសារថំ សត្តា នេវមនុស្សានំ ពុទ្ធនោ
 កតវតិ ហិរិមា ហោតិ ហិរិយតិ កាយទុច្ឆរិទេន
 វចិទុច្ឆរិទេន មនោទុច្ឆរិទេន ហិរិយតិ ចាបកានំ
 អកុសលានំ ធម្មានំ សមាបត្តិយា ឌុត្តាបំ ហោតិ
 ឌុត្តបតិ កាយទុច្ឆរិទេន វចិទុច្ឆរិទេន មនោទុច្ឆរិទេន
 ឌុត្តបតិ ចាបកានំ អកុសលានំ ធម្មានំ សមា-
 បត្តិយា ពហុស្សតោ ហោតិ សុតិដរោ សុតិសង្កិ-
 ចយោ យេ តេ ធម្មា អាទិកកល្យាណា មន្លើ-
 កកល្យាណា បរិយោសានកកល្យាណា សាត្តា សព្វញ្ញា-
 នា កេវលបរិច្ចណំ បរិសុទ្ធិ ព្រហ្មចរិយំ អភិវទន្តិ
 តថាវុបស្ស ធម្មា ពហុស្សតោ ហោន្តិ ធនា វចសា
 បរិចតា មនសានុបេក្ខតា ទិដ្ឋិយា សុច្ឆដិវិទ្ធា អាទ្ធុវិ-
 យោ ហោតិ^(១) អកុសលានំ ធម្មានំ បហានាយ កុស-
 លានំ ធម្មានំ ឧបសម្មទាយ ថាមវា ទុធិបរក្កមោ
 អនិក្ខតិដរោ កុសលេសុ ធម្មេសុ សតិមា ហោតិ

១ ឧ. ម. វិហរិកិ “

គហបតិវិធ្ញ សេពុប្បដិបទាស្សត្រ ព្រះសទ្ធម្ម ៧ ប្រការ

ព្រះអង្គប្រសើរឯងផុត ដោយសីលាទិគុណ ព្រះអង្គជាសារថីទូន្មានបុរស
 ព្រះអង្គជាសាស្តារបស់ពួកទេវតានឹងមនុស្ស ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងសច្ចធម៌
 ព្រះអង្គបំបាត់បង់វិក្រភព ដូច្នោះ (១) ជាអ្នកមានសេចក្តីខ្មាស រមែង
 អៀនខ្មាសចំពោះកាយទុច្ចរិត វចីទុច្ចរិត នឹងមនោទុច្ចរិត រមែងអៀនខ្មាស
 ចំពោះការជួបប្រសប់អកុសលធម៌ដ៏លាមក (១) ជាអ្នកមានសេចក្តីភក់
 ស្អុត រមែងភក់ស្អុតចំពោះកាយទុច្ចរិត វចីទុច្ចរិត នឹងមនោទុច្ចរិត រមែង
 ភក់ស្អុត ចំពោះការជួបប្រសប់អកុសលធម៌ដ៏លាមក (១) ជាពហុស្សត្រ
 ទ្រទ្រង់នូវចំណេះ សន្សំទុកនូវចំណេះ ធម៌ទាំងឡាយណាមានពីរោះបទ
 ដើម ពីរោះបទកណ្តាល ពីរោះបទចុង ប្រកបដោយអត្តនឹងព្យញ្ជនៈ
 រមែងប្រកាសព្រហ្មចរិយធម៌ ដ៏បរិសុទ្ធ បរិបូណ៌ទាំងអស់ ធម៌ទាំង
 ឡាយមានសភាពដូច្នោះ លោកបានស្តាប់មកច្រើន បានទ្រទ្រង់ទុក
 បានចាំស្តាប់រត់មាត់ បានចូលចិត្តច្បាស់លាស់ បានយល់ច្បាស់ដោយ
 ទិដ្ឋភ័យ (១) ជាអ្នកផ្តល់ផ្តើមសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីលះអកុសល-
 ធម៌ ដើម្បីបំពេញកុសលធម៌ ជាអ្នកមានកម្លាំងព្យាយាម ខ្លីឃ្នាតមុតមាំ
 មិនដាក់ធុរៈចោល ចំពោះកុសលធម៌ទាំងឡាយ (១) ជាអ្នកមានសតិ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

បរមេន សតិទេបក្កេន សមម្ពាគតោ ចរកតម្បិ
 ចរកាសិតម្បិ សរិតា អនុស្សរិតា បញ្ចវ ហោតិ
 ឧទយត្ថតាមិទិយា បញ្ចាយ សមម្ពាគតោ^(១) អរិយាយ
 និព្វេជិកាយ សម្មា ទុក្ខក្ខយតាមិទិយា ឯវំ ខោ
 មហានាម អរិយស្សវកោ សត្តហំ សទ្ធម្មហំ សមម្ពា-
 គតោ ហោតិ ។

(៣២) កថេត្ត មហានាម អរិយស្សវកោ ចតុទ្ធិ
 ឈានានំ អាកិចេតសិកានំ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារានំ
 និកាមលាភី ហោតិ អតិច្ឆលាភី អកសិរលាភី ។
 វេទ មហានាម អរិយស្សវកោ វិវិច្ឆេវ កាមេហំ
 វិវិច្ឆ អកុសលេហំ ធម្មេហំ សវិតក្កំ សវិតារំ វិវេកជំ
 បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ វិតក្កវិ-
 ចារានំ វ្របសមា អជ្ឈតិ សម្មសាទនំ ចេតសោ
 ឯកោទិការំ អវិតក្កំ អវិតារំ សមាធិជំ បីតិសុខំ
 ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ បីតិយា ច
 វិវាតា ឧបេក្ខកោ ច វិហារតិ សតោ ច

១ ម.សមម្ពាគតោ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ប្រកបព្រមដោយសតិទាំងបញ្ញាដ៏ទុក្ខម ជាអ្នកនឹករលឹកចាំបាននូវអំពើ
 ដែលខ្លួនធ្វើយូរហើយ នឹងសំដីដែលខ្លួននិយាយយូរហើយ (១) ជា
 អ្នកមានប្រាជ្ញា រមែងប្រកបដោយប្រាជ្ញាជាគ្រឿងដឹងច្បាស់ នូវការកើត
 ឡើង នឹងសូន្យទៅ (នៃខន្ធ ៥) នឹងបញ្ញាសម្រាប់ទំលាយបង់នូវគំនរ
 លោភៈ ទោសៈ មោហៈ ដ៏ប្រសើរ ទាំងជាគ្រឿងដឹង នូវការអស់ទៅ
 នៃកងទុក្ខដោយប្រវ័ត(១) បពិត្រមហានាម អរិយសាវ័កដែលជាអ្នក
 ប្រកបដោយសប្បុរសធម៌ទាំង ៧ ប្រការ យ៉ាងនេះឯង ។

[៣២] បពិត្រមហានាម ចុះអរិយសាវ័កជាអ្នកបានដូចប្រាជ្ញា
 នូវឈានទាំង ៤ ដែលអាស្រ័យចិត្តដ៏វៃថ្លថ្លា ជាហេតុនៃការនៅជាសុខ
 ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ជាអ្នកបានដោយមិនលំបាក បានដោយងាយតើដូចម្តេច ។
 បពិត្រមហានាម អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ
 ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ចូលកាន់បឋមជ្ឈានដែលប្រកបដោយ
 វិតក្កៈនឹងវិចារៈ មានបីតិទាំងសុខៈដែលកើតអំពីវិវេក ព្រោះរម្ងាប់វិតក្កៈនឹង
 វិចារៈ ក៏ចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន ជាទីផ្សរផងប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសន្តាន មាន
 ការវៃនចិត្តដ៏ប្រសើរ គ្មានវិតក្កៈនឹងវិចារៈ មានតែបីតិទាំងសុខៈដែលកើត
 អំពីសមាធិ ព្រោះលះបង់បីតិចេញ ជាបុគ្គលព្រងើយផង មានសតិ

ធម្មបទវគ្គស្ស សេព្ភប្បនិបាតសុត្តេ សេព្ភប្បនិបាត

សម្មជាតោ សុខញ្ច កាយេន បដិសំវេទេតិ យន្តិ
 អរិយា អាចិត្តន្តិ ឧបេក្ខកោ សតិមា សុខវិហារីតិ
 តតិយំ ឈានំ ឧបសម្មជ្ជ វិហារតិ សុខស្ស ច
 បហានា ទុក្ខស្ស ច បហានា បុត្រេ សោម-
 នស្សនោមនស្សនំ អន្តរ្តំមា អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខា-
 សតិទារិសុទ្ធិ ចតុត្តំ ឈានំ ឧបសម្មជ្ជ វិហារតិ
 ឃំ ខោ មហានាម អរិយស្សវកោ ចតុត្តំ ឈានានំ
 អភិចេតសិកានំ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារានំ ទិកាមលាភី
 ហោតិ អតិច្ឆលាភី អកសិរលាភី ។

(៣៣) យតោ ខោ មហានាម អរិយស្សវកោ ឃំ
 សីលសម្មន្នោ ហោតិ ឃំ ឥន្ទ្រិយេសុ កុត្តន្ទារោ ហោតិ
 ឃំ កោជនេ មត្តញ្ញ ហោតិ ឃំ ជានិយមនុយុតោ
 ហោតិ ឃំ សត្តហំ សទ្ធិម្មេហំ សមន្នាគតោ ហោតិ
 ឃំ ចតុត្តំ ឈានានំ អភិចេតសិកានំ ទិដ្ឋធម្ម-
 សុខវិហារានំ ទិកាមលាភី ហោតិ អតិច្ឆលាភី
 អកសិរលាភី អយំ វុច្ចតិ មហានាម អរិយស្សវកោ

ធាតុបឋមវគ្គ សេតុប្បនិបទាសូត្រ បដិបទាវៃសេតុបុគ្គល

នឹងសម្បជញ្ញៈផង ទទួលសេចក្តីសុខដោយនាមកាយផង ចូលកាន់
 តតិយជ្ឈាន ដែលព្រះអរិយៈទាំងឡាយសរសើរថា បុគ្គលដែលបាន
 តតិយជ្ឈានហើយតែងមានចិត្តព្រងើយ ជាអ្នកមានស្មារតី មានប្រក្រតី
 នៅជាសុខ ព្រោះលះបង់សេចក្តីសុខផង លះបង់សេចក្តីទុក្ខផង
 ព្រោះលេត់សាមនស្សនឹងទោមនស្សអំពីមុនផង លោកក៏បានចូលកាន់
 ចតុត្ថជ្ឈាន ឥតទុកឥតសុខ មានសតិ ដែលកើតអំពីទេវកាមីបរិសុទ្ធ ។
 បពិត្រមហានាម អរិយសាវ័កជាអ្នកបានដូចប្រាថ្នានូវឈានទាំង ៤ ដែល
 អាស្រ័យចិត្តដ៏ថ្លៃថ្លា ជាហេតុនៃការនៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ជាអ្នកបាន
 ដោយមិនលំបាក បានដោយងាយ យ៉ាងនេះឯង ។

[៣៣] បពិត្រមហានាម កាលណាអរិយសាវ័កជាអ្នកបរិបូណ៌
 ដោយសីលយ៉ាងនេះ ជាអ្នកគ្រប់គ្រងទ្វារ ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយយ៉ាងនេះ
 ជាអ្នកស្គាល់ប្រមាណក្នុងភោជនយ៉ាងនេះ ជាអ្នកប្រកបដោយការភ្ញាក់
 រឭកយ៉ាងនេះ ជាអ្នកប្រកបដោយសប្បុរិសធម៌ទាំង ៧ ប្រការយ៉ាងនេះ
 ជាអ្នកបានដូចប្រាថ្នានូវឈានទាំង ៤ ដែលអាស្រ័យចិត្តដ៏ថ្លៃថ្លា ជា
 ហេតុនៃការនៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ជាអ្នកបានដោយមិនលំបាក បាន
 ដោយងាយ យ៉ាងនេះ បពិត្រមហានាម អរិយសាវ័កនេះ ព្រះបរមគ្រូ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សេត្វោ បដិបទោ អប្បុត្តណ្ណតាយ សមាបន្នោ កព្វោ
អភិទិត្តិទាយ កព្វោ សម្រោជាយ កព្វោ អនុត្តរស្ស
យោគក្ខេមស្ស អធិកមាយ ។ សេយ្យថាបិ មហា-
នាម កក្កដិយា អណ្ណានិ អដ្ឋ វា ទស វា ម្នាទស
វា តានស្ស កក្កដិយា សម្មា អធិសយិតានិ សម្មា
បរិសេទិតានិ សម្មា បរិភាវិតានិ កត្តាបិ តស្សា
កក្កដិយា ន ឃី ឥន្ទា ឧប្បជ្ឈេយ្យ អហោ វតិមេ(១)
កក្កដទោតកា ទាននទសិទាយ វា មុខតុណ្ណកេន វា
អណ្ណាកោសំ បទាលេត្វា សោត្តិទា អភិទិត្តិជ្ឈេយ្យន្តិ(២)
ឃីមេវ ខោ មហានាម យតោ អរិយស្សវកោ ឃី សីល-
សម្បន្នោ ហោតិ ឃី ឥន្ទ្រិយេស្ស តុត្តម្នារោ ហោតិ
ឃី កោជនេ មត្តពា ហោតិ ឃី ជាករិយមនុយុត្តោ
ហោតិ ឃី សត្តហិ សន្និមេហិ សមន្តាគតោ ហោតិ

១ ខ. វិរមេ ។ ២ ខ.ម. ពិគោ បរិ អបិខោ កព្វា វ តេ កុក្កដិយោតកា បាទន១-
សិទាយ វា មុខតុណ្ណកេន វា អណ្ណាកោសំ បទាលេត្វា សោត្តិទា អភិទិត្តិជ្ឈេយ្យន្តិ វិស្សន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

សំដែងថា អ្នកមានសេចក្តីប្រតិបត្តិជាសេក្ខៈ ប្រកបដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិ
ដូចជាពងមាន់មិនស្អុយ ជាបុគ្គលគួរដើម្បីបែកឆ្ងាយនូវញាណ គួរគ្រាស
ដឹង គួរបាននូវព្រះនិព្វាន ជាដែនក្សេមទាកយោគៈដ៏ប្រសើរ ។ បពិត្រ
មហានាម ប្រៀបដូចពងមាន់ ៨ ក្តី ១០ ក្តី ១២ ក្តី ពងមាន់ទាំងនោះ
មេមាន់បានក្រាបលូហើយ ធ្វើឲ្យកក់ក្តៅដោយប្រវែងហើយ អប់រំ
កំដៅដោយលូហើយ ចំណែកខាងមេមាន់នោះ មិនមានបំណងយ៉ាងនេះ
ថា ធ្វើម្តេចហ្ន៎ កូនមាន់ទាំងនេះគប្បីទំលាយសម្បកពង ដោយចុងក្រចក
ឬដោយចុងចំពុះ ហើយញាស់ចេញមកដោយស្នូស្នីដូច្នោះទេ មានឧបមា
យ៉ាងណាមិញ បពិត្រមហានាម កាលណាបើអរិយសាវ័កជាអ្នកបរិច្ចណិ
ដោយសីលយ៉ាងនេះ ជាអ្នកគ្រប់គ្រងទ្វារ ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយយ៉ាង
នេះ ជាអ្នកស្គាល់ប្រមាណក្នុងភោជនយ៉ាងនេះ ជាអ្នកប្រកបការភ្ញាក់
រលឹកយ៉ាងនេះ ជាអ្នកប្រកបដោយសប្បុរសធម៌ទាំង ៧ ប្រការយ៉ាងនេះ

គហបទវិគ្គយ្យ សេច្ច្យដំបៅសុត្តេ សេច្ច្យដំបៅ

ឃី ចតុដ្ឋំ ឈានំ អាភិចេតសីកានំ ទិដ្ឋធម្មសុខ-
 វិហារំ ទិកាមលាភី ហោតិ អភិច្ចលាភី អភិ-
 សីរលាភី អយំ វុច្ចតិ មហានាម អរិយស្សវគោ
 សេត្តោ បដិបទោ អប្បច្ចណ្ណតាយ សមាបន្នោ ភព្វោ
 អភិទិត្តិទាយ ភព្វោ សម្មោទាយ ភព្វោ អនុត្តរស្ស
 យោគត្តោមស្ស អធិកមាយ ។ ស ខោ សោ
 មហានាម អរិយស្សវគោ ឥមិយេវ អនុត្តរំ ឧបេត្តា-
 សតិចារិសុទ្ធិំ អាគម្ម អនេកវិហិតំ បុព្វេទិវាសំ
 អនុស្សវតិ សេយ្យដីទំ ឯកម្យំ ជាតិ ទ្រេប ជាតិយោ
 ។ បេ ។ ឥតិ សាភារំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេ-
 ទិវាសំ អនុស្សវតិ អយមស្ស បវេហាភិទិត្តិទា ហោតិ
 កក្កដ្ឋាបកស្សវ អណ្ណកោសម្មា ។ ស ខោ សោ
 មហានាម អរិយស្សវគោ ឥមិយេវ អនុត្តរំ ឧបេត្តា-
 សតិចារិសុទ្ធិំ អាគម្ម ទិព្វេន ចក្កេន វិសុទ្ធន

ពហុបតិវត្ត សេចក្តីប្រកាសស្តីពី បដិបទានសេចក្តីបុគ្គល

ជាអ្នកបានដូចសេចក្តីប្តឹងបដិបទាន ទាំង ២ ដែលអាស្រ័យចិត្តដ៏ថ្លៃថ្លា
 ជាហេតុនៃការនៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ជាអ្នកបានដោយមិនលំបាក បាន
 ដោយស្វយយោងនេះ បពិត្រមហានាម អរិយសាវ័កនេះ ព្រះបរមសាស្តា-
 ចារ្យសំដែងថា អ្នកមានសេចក្តីប្រតិបត្តិជាសេចក្តី ប្រកបដោយសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិដូចជាពងមាន់មិនស្អុយ ជាបុគ្គលគួរដើម្បីបែកឆ្ងាយនូវញាណ
 គួរត្រាស់ដឹង គួរបាននូវព្រះនិព្វានជាដែនក្សេមចាកយោគៈដ៏ប្រសើរ ក៏
 មានទុបមេយ្យយោងនោះដែរ ។ បពិត្រមហានាម អរិយសាវ័កនោះ
 ឯង អាស្រ័យសតិដ៏បរិសុទ្ធដោយទុបេក្ខាដ៏ប្រសើរនេះឯង រើបរលឹក
 បាននូវជាតិដែលខ្លួនធ្លាប់អាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុន បានច្រើនជាតិ គឺរលឹក
 បាន ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ។ បេ ។ រលឹកបាននូវជាតិដែលខ្លួនធ្លាប់
 អាស្រ័យនៅអំពីមុនបានច្រើនជាតិ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងទុទ្ទេស
 យោងនេះឯង នេះឈ្មោះថាការបែកឆ្ងាយនៃប្រាជ្ញាទី ១ គឺបុព្វេនិវាស-
 ញាណរបស់អរិយសាវ័កនោះ ដូចពងមាន់ដែលញាស់ចេញចាកសម្បក
 ពង ។ បពិត្រមហានាម អរិយសាវ័កនេះឯង អាស្រ័យសតិដ៏បរិសុទ្ធ
 ដោយទុបេក្ខាដ៏ប្រសើរនេះឯង រើបរលោកមានចក្ខុដូចជាទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អតិក្កន្តន្តមាណស្យកេន ។ បេ ។ យថា កតមបកេ សត្តេ
 បដាជាតិ អយមស្ស ធុតិយាភិកិច្ចុណា ហោតិ កុក្ក -
 ជញ្ញាបកស្សេវ អណ្ណាកោសម្មា ។ ស ខោ សោ
 មហាជាម អរិយស្សវកោ ឥមិយេវ អនុត្តរំ ឧបេក្ខា -
 សតិទារិសុទ្ធិំ អាគម្ម អាសវនំ ឧយា អនាសវំ
 ចេតោវិមត្តិ បញ្ញាវិមត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្មជ្ឈំ វិហារតិ អយមស្ស តតិយា -
 ភិកិច្ចុណា ហោតិ កុក្កជញ្ញាបកស្សេវ អណ្ណាកោសម្មា ។

(៣៤) យម្បិ^(១) មហាជាម អរិយស្សវកោ សីល -
 សម្មុទ្ទោ ហោតិ ឥទម្បិស្ស ហោតិ ចរណាស្មី យម្បិ^(២)
 មហាជាម អរិយស្សវកោ ឥន្ទ្រិយេសុ កុត្តន្តារោ ហោតិ
 ឥទម្បិស្ស ហោតិ ចរណាស្មី យម្បិ^(៣) មហាជាម
 អរិយស្សវកោ ភោជនេ មត្តញ្ញា ហោតិ ឥទម្បិស្ស
 ហោតិ ចរណាស្មី យម្បិ^(៤) មហាជាម អរិយស្សវកោ
 ជាតិយមនុយុត្តោ ហោតិ ឥទម្បិស្ស ហោតិ

១-២-៣-៤ ម. យម្បិ ពោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសភៈ

កន្លងបង្កំនូវចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់នូវសត្វទាំងឡាយ
 ដែលអន្ទោលទៅតាមកម្ម នេះឈ្មោះថាការបែកធ្លាយនៃប្រាជ្ញាទី ២ គឺ
 ទិព្វចក្ខុញ ណារបស់អរិយសាវ័កនោះ ដូចកូនមាន់ដែលញាស់ចេញចាក
 សម្បកពង ។ បពិត្រមហានាម អរិយសាវ័កនោះឯង អាស្រ័យសតិ
 ដ៏បរិសុទ្ធដោយទុបេក្ខាដ៏ប្រសើរនេះឯង ទើបធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវចេតនា-
 វិមុត្តិនឹងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវធម៌
 ទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួនក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ សម្រេចសម្រាន្តនៅ
 ដោយឥរិយាបថ នេះឈ្មោះថាការបែកធ្លាយនៃប្រាជ្ញាទី ៣ គឺអាស-
 វក្ខយញ ណារបស់អរិយសាវ័កនោះ ដូចកូនមាន់ដែលញាស់ចេញចាក
 សម្បកពង ។

(៣៤) បពិត្រមហានាម ត្រង់អរិយសាវ័កលោកបានបរិបូណ៌
 ដោយសីល នេះឯងជាចរណៈរបស់អរិយសាវ័កនោះ បពិត្រមហានាម
 ត្រង់អរិយសាវ័ក បានគ្រប់គ្រងទ្វារ ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយនេះឯង
 ជាចរណៈរបស់អរិយសាវ័កនោះ បពិត្រមហានាម ត្រង់អរិយសាវ័កស្គាល់
 ប្រមាណក្នុងភោជន នេះឯងជាចរណៈរបស់អរិយសាវ័កនោះ បពិត្រ
 មហានាម ត្រង់អរិយសាវ័ក ប្រកបការភ្ញាក់រលឹកនេះឯង ជា

គណបតិវន្តស្ស សេតុប្បដិបទសុត្តេ វិទ្ធិបាលាភា

ចរណាស្មី យម្បិ(១) មហានាម អរិយស្សារកោ សត្តហិ
 សទ្ធិម្បហិ សមដ្ឋាភតោ ហោតិ ឥនម្បិស្ស ហោតិ
 ចរណាស្មី យម្បិ(២) មហានាម អរិយស្សារកោ ចតុទ្ធិ
 ណាណាទំ អាភិចេតសិកាណិ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារាណិ ទិកា-
 មលាភី ហោតិ អតិច្ឆលាភី អភសិរលាភី ឥនម្បិស្ស
 ហោតិ ចរណាស្មី យញ្ច ខោ មហានាម អរិយស្សារកោ
 អនេកវិហិតិ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរតិ សេយ្យដីទំ ឯកម្បិ
 ជាតិ ទ្រេបិ ជាតិយោ ។ បេ ។ ឥតិ សាគារំ សទ្ធិទ្ទេ-
 សំ អនេកវិហិតិ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរតិ ឥនម្បិស្ស
 ហោតិ វិជ្ជាយ យម្បិ មហានាម អរិយស្សារកោ ទិព្វេន
 ចត្តុនា វិសុទ្ធិន អតិក្កន្ធិមាទុសកេន ។ បេ ។ យថា-
 កម្មបតេ សត្តេ បដានាតិ ឥនម្បិស្ស ហោតិ វិជ្ជាយ

១-២ ម យម្បិ រោ ។

ធម្មបតិវត្ត សេចក្តីបទសូត្រ ការនៃវិជ្ជាវិនិច្ឆ័យចរណៈ

ចរណៈរបស់អរិយសាវ័កនោះ បតិក្រមហានាម ត្រង់អរិយសាវ័ក
 បានប្រកប ដោយសប្បវិសធម៌ទាំង ៧ ប្រការ នេះឯងជាចរណៈ
 របស់អរិយសាវ័កនោះ បតិក្រមហានាម ត្រង់អរិយសាវ័កបាន
 ដូចសេចក្តីថ្មីនេះ ឲ្យឈានទាំង ៤ ប្រការ ដែលអាស្រ័យចិត្តដ៏ថ្លៃថ្លា
 ជាហេតុនៃការទៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន បានដោយមិនលំបាក បានដោយ
 ងាយ នេះឯងជាចរណៈ របស់អរិយសាវ័កនោះ បតិក្រមហានាម
 ត្រង់អរិយសាវ័ក បានលើកឃើញជាតិ ដែលខ្លួនធ្លាប់អាស្រ័យនៅ
 អំពីមុន បានច្រើនជាតិ គឺលើកបាន ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ៣ បេ ៣
 លើកជាតិ ដែលខ្លួនធ្លាប់អាស្រ័យនៅក្នុងកាលអំពីមុន បានច្រើនជាតិ
 ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងទុក្ខសយ៉ាងនេះ នេះឯងជាវិជ្ជារបស់អរិយ-
 សាវ័កនោះ បតិក្រមហានាម ត្រង់អរិយសាវ័កមានចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ
 កន្លងឲ្យចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា ៣ បេ ៣ លោកដឹងច្បាស់ឲ្យសព្វទាំង
 ឡាយ ដែលអនោលទៅតាមកម្ម នេះឯងជាវិជ្ជារបស់អរិយសាវ័កនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

យម្បំ មហានាម អរិយស្សារិកោ អាសវំនំ ខយា
 អនាសរំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ឥទម្បិស្ស
 ហោតិ វិជ្ជាយ អយំ វុច្ចតិ មហានាម អរិយស្សារិកោ
 វិជ្ជាសម្បន្នោ ឥតិបិ ចរណសម្បន្នោ ឥតិបិ វិជ្ជាច-
 រណសម្បន្នោ ឥតិបិ ។ ព្រហ្មណបេសា(១) មហានាម
 សន្តត្តមារេន កាថា កាសីតា

ខត្តិយោ សេដ្ឋោ ជនេតស្មី
 យេ កោតុប្បដិសារិទោ
 វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ
 សោ សេដ្ឋោ ទេវមាទុសេតិ ។

(៣៥) សា ខោ បនេសា មហានាម ព្រហ្មណ
 សន្តត្តមារេន កាថា សុត្តតា ន ទុត្តតា សុកាសីតា
 ន(២) ទុក្ខាសីតា អត្តសញ្ញិតា ទោ អនត្តសញ្ញិតា
 អនុមតា កកវតាតិ ។ អថខោ កកវា ឧដ្ឋហិត្តា

១ ម. ព្រហ្មណ ខោ បនេសា ។ ២ ម. ទោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

បតិគ្រមហានាម ត្រង់អរិយសាវ័កធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវចេតនាវិមុត្តិនឹង
 បញ្ញាវិមុត្តិដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវធម៌ទាំងឡាយ
 ដោយប្រាជ្ញានៃខ្លួនក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រេចសម្រាន្តដោយឥរិយាបថ
 នេះឯងជាវិជ្ជាបស័អរិយសាវ័កនោះ បតិគ្រមហានាម អរិយសាវ័កនេះ
 ព្រះបរមគ្រូទ្រង់សំដែងថា ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជាដូច្នេះក៏បាន បរិបូណ៌
 ដោយចរណៈដូច្នេះក៏បាន បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានឹងចរណៈដូច្នេះក៏បាន ។
 បតិគ្រមហានាម ទាំងព្រហ្មឈ្មោះសន្តិមារ ក៏បានពោលគាថានេះថា

ក្សត្រប្រសើរបំផុត ក្នុងពួកជនដែលប្រកាន់គោត្រ អ្នកណា
 បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានឹងចរណៈ អ្នកនោះឈ្មោះថាប្រសើរបំផុត
 ក្នុងពួកទេវតានឹងមនុស្ស ។

(៣៥) បតិគ្រមហានាម គាថានេះឯង ព្រហ្មឈ្មោះ
 សន្តិមារ ប្រៀងពីពោះហើយ មិនមែនប្រៀងមិនពីពោះទេ ពោល
 ពីពោះហើយ មិនមែនពោលមិនពីពោះទេ ជាគាថាប្រកបដោយ
 ប្រយោជន៍ មិនមែនឥតប្រយោជន៍ទេ ទាំងព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់យល់
 ព្រមហើយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ក្រោកឡើង

គហបតិវគ្គស្ស សេត្តប្បដិបទសុត្តេ អាណន្ទប្បសំសា

អាយស្មន្តំ អាណន្តំ អាមន្តេសិ សាធុ សាធុ អាណន្ត
 សាធុ ខោ ត្ថំ អាណន្ត កាមិលវត្តវាដិ សក្យាដិ
 សេត្តប្បដិបទំ(១) អកាសីតិ ។ ឥន្ទមរោច អាយស្មា
 អាណន្តោ សមនុតោ សត្តា អហោសិ អត្តមនា
 កាមិលវត្តវា សក្យា អាយស្មតោ អាណន្តស្ស កាសីតិ
 អភិណ្ឌន្តិ ។

សេត្តប្បបទសុត្តំ គតិយំ និដ្ឋិតំ ។

១ ឧ. សេត្តំ បាដិបទំ ។

ធម្មបទវិគ្គ វេទ្យុជ្ជិបទសូត្រ ការទ្រង់សរសើរព្រះអានន្ទ

ហើយត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទមានអាយុថា ម្ចាស់អានន្ទ ពីពោះណាស់ ។
 ម្ចាស់អានន្ទ អ្នកសំដែងសេក្ខប្បបដិបទា ដល់ពួកសក្យៈ អ្នកក្រុង
 កបិលវត្ត ពេញហៅពីពោះ ។ លុះព្រះអានន្ទមានអាយុ បានសំដែង
 សេចក្តីនេះចប់ហើយ ព្រះបរមគ្រូ ក៏មានហឫទ័យត្រេកអរ ពួកសក្យៈ
 អ្នកក្រុងកបិលវត្ត ក៏មានចិត្តរីករាយ ត្រេកអរហើយ ចំពោះភាសិត
 នៃព្រះអានន្ទមានអាយុ ។

ចប់ វេទ្យុជ្ជិបទសូត្រ ទី ៣ ។

បត្តិ ប្រោសិយស្តី

(៣៦) ឯវេទ្ធ ស្តី ។ ឯកំ សមយំ កកវា
អង្គត្តវាបេស្ត វិហារតំ អាបណំ នាម អង្គត្តវាចារិ
និកមោ ។ អថទោ កកវា បុព្វត្តសមយំ និវាសេត្តា
បត្តិវិហារនាយ អាបណំ បិណ្ណាយ ចារិសិ ។ អាបណោ
បិណ្ណាយ ចរិត្តា បច្ឆាកតំ បិណ្ណាចាតប្បដិក្កនោ យេន
អញ្ញាតោ វនសណ្ណោ តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្តា
និវាហិតាយ តំ វនសណ្ណំ អន្លោកហេត្វា(១) អញ្ញាត
វស្មី វត្តម្ភលេ និវាហិតំ(២) និសីទិ ។ ទោតលិយោបិ
ទោ កហបតិ សម្បទ្ធនិវាសនចាប្បវណោ(៣) ធនត្តា
ហនាហំ ជន្ស្រវិហារំ អនុចន្តមមាទោ អនុវិចារមាទោ
យេន សោ វនសណ្ណោ តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្តា
តំ វនសណ្ណំ អន្លោកហេត្វា យេន កកវា តេនុបសង្កមំ
ឧបសង្កមិត្តា កកវតា សទ្ធិ សម្មោទិ សម្មោទិយំ
កិបំ សារាណិយំ វិតិសារេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។

១ ឧ. ម អន្លោកហេត្វា ។ ២ ឧ. វិហារន្តំ ន ទិស្សតិ ។ ៣ ឧ. សម្បទ្ធនិវាស-
នាប្បវណោ ។ ម. សម្បទ្ធនិវាសនប្បវណោ ។

បោកលិយសត្រ ទី ៤

(៣៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងអាបណានិគម របស់ពួកអង្គតកបជន ក្នុងអង្គតកប-
ជនបទ(*) ។ ក្នុងកាលនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់ដោយ
បាត្រនឹងចីវរ ហើយទ្រង់ចូលទៅកាន់អាបណានិគម ដើម្បីបិណ្ឌបាត
ក្នុងវេលាបុព្វណ្ណសម័យ ។ លុះទ្រង់ពុទ្ធដំណើរទៅដើម្បីបិណ្ឌបាត ក្នុង
អាបណានិគម ហើយត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាបច្ចាគតហើយ
ទ្រង់យាងសំដៅទៅរកដង់ព្រៃមួយ លុះយាងទៅដល់ហើយ ក៏ទ្រង់ចូល
ទៅកាន់ដង់ព្រៃនោះ ដើម្បីសម្រាកព្រះអង្គក្នុងវេលាថ្ងៃ ទ្រង់គង់សម្រាក
ព្រះអង្គក្នុងវេលាថ្ងៃ ក្រោមម្លប់ឈើមួយ ។ ទើបបោកលិយគហបតី
ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់សមគួរ ប្រដាប់ត្រនឹងស្បែកជើង ដើរត្រាច់ទៅ
រឿយៗ ដើម្បីសម្រួលស្នង ហើយដើរសំដៅទៅដង់ព្រៃនោះ លុះ
ដើរទៅដល់ហើយ ក៏ចូលទៅកាន់ដង់ព្រៃនោះ ហើយចូលទៅរកព្រះ
មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹង
ព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួរ
រលឹកហើយ ក៏បិតនៅក្នុងទីសមគួរ ។

១ អង្គការថា ថា អង្គតកបជនបទនោះ គឺអង្គជនបទនោះឯង ត្រៃបាណសាហោរិយា ឧត្ត-
រាបៈ ដូច្នោះ ព្រោះនិគមនោះ នៅជិតទីកន្លែងមហិ ដែលបត់ទៅខាង ខ្នែង ។

គហបតីវគ្គស្ស បោគលីយសុត្តេ គហបតីវិទេន សមុទាចរណំ

[៣៧] ឯកមន្តំ បីតំ ខោ ចោតលីយំ កហបតី
 កកវំ ឯតទកោច សំវិជ្ជន្តិ^(១) ខោ កហបតី អាសនាធិ
 សចេ អាកត្ត្វសិ ធិសីនាតិ ។ ឃំ វុត្តេ ចោតលីយោ
 កហបតី កហបតីវំទេន មំ សមណោ កោតមោ សមុ-
 ទាចរតីតិ ក្កបតោ អនត្តមនោ តុណ្ហិ អហោសិ ។
 ទុតិយម្បិ ខោ កកវំ ចោតលីយំ កហបតី ឯតទកោច
 សំវិជ្ជន្តិ^(២) ខោ កហបតី អាសនាធិ សចេ អាកត្ត្វសិ
 ធិសីនាតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ ចោតលីយោ កហបតី
 កហបតីវំទេន មំ សមណោ កោតមោ សមុទាចរតីតិ
 ក្កបតោ អនត្តមនោ តុណ្ហិ អហោសិ ។ តតិយម្បិ ខោ
 កកវំ ចោតលីយំ កហបតី ឯតទកោច សំវិជ្ជន្តិ ខោ
 កហបតី អាសនាធិ សចេ អាកត្ត្វសិ ធិសីនាតិ ។
 ឃំ វុត្តេ ចោតលីយោ កហបតី កហបតីវំទេន មំ ស-
 មណោ កោតមោ សមុទាចរតីតិ ក្កបតោ អនត្តមនោ
 កកវន្តំ ឯតទកោច តយំទំ កោ កោតម ធិច្ឆន្តំ តយំទំ
 ធិច្ឆន្តិ យំ មំ តិ កហបតីវំទេន សមុទាចរសីតិ ។

១-២ ឱ. សំវិជ្ជន្តេ ។

គហបតិវត្ត បោគលីយសូត្រ ការទ្រង់ត្រាស់ហៅដោយពាក្យបីធាតុ

(៣៧) លុះបោគលីយគហបតិបិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបព្រះ

មានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាដូច្នោះថា ម្ចាស់គហបតិ អាសនៈមាន
 គ្រប់គ្រាន់ បើអ្នកត្រូវការចូរអង្គុយចុះ ។ កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 មានព្រះពុទ្ធដីកាយ៉ាងនេះហើយ បោគលីយគហបតិ ក៏នៅស្ងៀមដោយ
 ខឹងអន់ចិត្តថា ព្រះសមណគោតមហ៊ានហៅអញ ដោយពាក្យថា គហ-
 បតិ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងបោគលីយគហបតិ ជាគំរប់ពីរ
 ដងទៀតដូច្នោះថា ម្ចាស់គហបតិ អាសនៈមានគ្រប់គ្រាន់ បើអ្នកត្រូវការ
 ចូរអង្គុយចុះ ។ បោគលីយគហបតិ ក៏នៅស្ងៀមជាគំរប់ពីរដងដោយខឹង
 អន់ចិត្តថា ព្រះសមណគោតមហ៊ានហៅអញ ដោយពាក្យថា គហ-
 បតិ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងបោគលីយគហបតិជាគំរប់បីដង
 ទៀតដូច្នោះថា ម្ចាស់គហបតិ អាសនៈមានគ្រប់គ្រាន់ បើអ្នកត្រូវការ
 ចូរអង្គុយចុះ ។ កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាយ៉ាង
 នេះហើយ បោគលីយគហបតិ ក៏ខឹងអន់ចិត្តថា ព្រះសមណគោតមហ៊ាន
 ហៅអញដោយពាក្យថា គហបតិ ហើយក៏ពោលពាក្យដូច្នោះនឹងព្រះមាន
 ព្រះភាគថា បតិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះអង្គហៅខ្ញុំដោយពាក្យថា
 គហបតិណា ពាក្យនេះមិនសមគួរឡើយ ពាក្យនេះមិនសុភាពឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

តេ ហិ(១) តេ កហាបតិ អាគារា តេ លិដ្ឋា តេ
និមិត្តា យថាភិ កហាបតិស្សាភិ ។ តថា ហិ បន មេ ភោ
តោតម សព្វេ កម្មន្តា បដិក្ខិត្តា សព្វេ វេហារា
សមុច្ឆន្តាភិ ។ យថាកមិ បន តេ កហាបតិ សព្វេ
កម្មន្តា បដិក្ខិត្តា សព្វេ វេហារា សមុច្ឆន្តាភិ ។ ឥធិ
មេ ភោ តោតម យំ អហោសិ ធនំ វា ធនំ វា
វជនំ វា ជានុប្បិ វា សព្វនំ បុត្តានំ ឆាយជ្ជំ និយ្យា
ភិ តត្តាហិ អនោវាដិ អនុបវាដិ យាសន្តា ទនប
រមោ វិហារមិ ឯវត្ត(២) មេ ភោ តោតម សព្វេ
កម្មន្តា បដិក្ខិត្តា សព្វេ វេហារា សមុច្ឆន្តា
ភិ ។ អពាថា ខា ភិ កហាបតិ វេហារាសមុច្ឆន្តិ
វនេសិ(៣) អពាថា ច បន អរិយស្ស វិនយេ
វេហារាសមុច្ឆន្តោ ហោតិភិ ។ យថាកមិ បន
កន្តេ អរិយស្ស វិនយេ វេហារាសមុច្ឆន្តោ ហោតិ

១ ម. ពេនហិ ។ ២ ខ. ឯវំ ពោ ។ ម. ឯវំ ។ ៣ ខ. វេសិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសុត្ត

ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់គហបតី អាការ ភេទ នឹងនិមិត្ត របស់
អ្នកនៅប្រាកដជារបស់គហបតីនៅឡើយទេតើ ។ បុត្រាលិយគហបតីតប
ថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ដូច្នោះមែនហើយ តែថាការងារគ្រប់ចំពូក
ខ្ញុំព្រះអង្គឈប់លែងធ្វើហើយ ជំនួញទាំងអស់ ខ្ញុំព្រះអង្គកាត់ចោល
ហើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សួរថា ម្ចាស់គហបតី ការងារគ្រប់
ចំពូកដែលអ្នកឈប់លែងធ្វើហើយ ជំនួញទាំងអស់ដែលអ្នកកាត់ចោល
ហើយ តើដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន មតិកណាគឺទ្រព្យ
សម្បត្តិ ស្រូវ អង្ករ ឬប្រាក់មាសដែលមានក្នុងលោកនេះ មតិកទាំងអស់
នោះ ខ្ញុំព្រះអង្គប្រគល់ឲ្យកូនអស់ហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គលែងទូន្មានជាស្រីត្រឡប់
លែងឃាត់ខំក្នុងការងារទាំងនោះហើយ នៅមានតែគ្រឿងស៊ីនិងគ្រឿង
ស្ងៀកដណ្តប់ប៉ុណ្ណោះ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ការងារគ្រប់ចំពូកខ្ញុំ
ព្រះអង្គឈប់លែងធ្វើហើយ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គកាត់ចោល
ហើយយ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់គហបតី អ្នកពោលដាច់បង់ជំនួញដោយ
ចំណែកផ្សេង ការផ្តាច់បង់ជំនួញក្នុងវិន័យ របស់ព្រះអរិយ ដោយ
ចំណែកផ្សេង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះការផ្តាច់បង់ជំនួញក្នុងវិន័យ

គណបក្សស្ម័គ្រចេតនាសុត្តេ បឋមធម្មោ

សាធុ មេ កន្លែ កកវា តថា ធម្មំ ទេសេតុ យថា
 អរិយស្ស វិនយេ វេហារសមុត្តោនោ ហោតីតិ ។
 តេនហិ កហបតិ សុណាហិ^(១) សាធុកំ មនសិក-
 រោហិ ភាសិស្សមីតិ ។ ឃី កន្លែតិ ខោ ខោតលិយោ
 កហបតិ កកវាលោ បច្ចុស្សាសិ ។

(៣៨) កកវា ឯតទភេទ អដ្ឋ ខោ ឥមេ កហបតិ
 ធម្មា អរិយស្ស វិនយេ វេហារសមុត្តោនាយ សិវត្តន្ត
 កតមេ អដ្ឋ អចារណាតិចារិ ធិស្សាយ ចារណាតិចារោ
 បហាតញ្ចោ ធិន្ទានាធិ ធិស្សាយ អធិន្ទានាធិ បហាតត្ថំ
 សុទ្ធិ វាចំ ធិស្សាយ មុសាវានោ បហាតញ្ចោ អថសុ-
 ណំ វាចំ ធិស្សាយ បិសុណា វាចា បហាតញ្ចោ
 អតិទ្ធិលោកិ ធិស្សាយ តិទ្ធិលោកោ បហាតញ្ចោ
 អធិន្ទាវេសិ ធិស្សាយ ធិន្ទាវេសោ បហាតញ្ចោ

១ ម សុណាហិ ។

គហបតីវគ្គ បោគលីយសូត្រ ធម៌ ទី ១

របស់ព្រះអរិយៈ តើដូចម្តេច បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការផ្តាច់បង់ជំនួញ
 ក្នុងវិន័យ របស់ព្រះអរិយៈ យ៉ាងណា សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 សំដែងធម៌ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនោះឲ្យបាន ។ ម្នាលគហបតី បើដូច្នោះ
 អ្នកចូរស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រហែតចុះ តថាគតនឹងសំដែង ។
 បោគលីយគហបតី ទទួលព្រះពន្ធដ៏កា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា
 ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

(៣៨) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្នាលគហបតី
 ធម៌ ៨ ប្រការនេះឯង រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីផ្តាច់បង់ជំនួញ ក្នុងវិន័យ
 របស់ព្រះអរិយៈ ធម៌ ៨ ប្រការ តើដូចម្តេច បុគ្គលព្រោះអាស្រ័យ
 ការមិនសម្លាប់សត្វ ទើបលះបង់ការសម្លាប់សត្វចេញបាន ព្រោះ
 អាស្រ័យការកាន់យកតែទ្រព្យដែលគេឲ្យ ទើបលះបង់ការកាន់យកទ្រព្យ
 ដែលគេមិនឲ្យ ចេញបាន ព្រោះអាស្រ័យសច្ចុរៈ ទើបលះបង់
 មុសាវាទ ចេញបាន ព្រោះអាស្រ័យពាក្យមិនញុះញង់ ទើបលះ
 បង់ពាក្យញុះញង់ចេញបាន ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីមិនលោភលន់ ទើប
 លះបង់សេចក្តីលោភលន់ចេញបាន ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តី មិនគ្មាន
 ក្តាញ់ គឺមិននិទ្ទា ទើបលះបង់សេចក្តីគ្មានក្តាញ់ គឺនិទ្ទាចេញបាន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អកោដុចាយាសំ និស្សាយ កោដុចាយាសោ បហា-
តត្វោ អនតំមាជំ និស្សាយ អតំមាទោ បហាតត្វោ
ឥមេ ខោ កហាបតិ អដ្ឋ ធម្មា សុទ្ធិត្តេន វុត្តា វុត្តាវេន
អវិកត្តា អរិយស្ស វិនយេ ពេហារសមុច្ឆេទាយ
សិវត្តន្តិ ។ យេមេ បទ^(១) កន្លេ កកវតោ អដ្ឋ
ធម្មា សុទ្ធិត្តេន វុត្តា វុត្តាវេន អវិកត្តា អរិយស្ស
វិនយេ ពេហារសមុច្ឆេទាយ សិវត្តន្តិ សាទុ មេ
កន្លេ កកវា ឥមេ អដ្ឋ ធម្មេ វុត្តាវេន^(២) វិភជតុ
អនុកម្មំ ឧបាទាយាតិ ។ តេនហិ កហាបតិ សុ-
ណាហិ សាទុកំ មនសិករោហិ កាសិស្សាមិតិ ។
ឯវំ កន្លេតិ ខោ ទោតលំយោ កហាបតិ កកវតោ
បច្ចុស្សសិ ។

[៣៧] កកវា ឯតទពេច អនាណាតិទាតំ និស្សាយ
ចាណាតិទាតោ បហាតត្វោតិ ឥតិ ខោ បទេតិ វុត្ត

១ ឧ. បទសទ្វោ ៨ ទិស្សតិ ។ ២ ឃ. វិញ្ញាវេទ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីមិនចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គឺមិនក្រោធ ទើបលះបង់
 សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត គឺសេចក្តីក្រោធចេញបាន ព្រោះអាស្រ័យ
 សេចក្តីមិនមើលងាយគេ ទើបលះបង់សេចក្តីមើលងាយគេ ចេញបាន
 ម្នាលគហបតី ធម៌ទាំង ៨ ប្រការនេះឯង តថាគតពោលហើយដោយ
 បំប្រញមិនទាន់ចែកដោយពិស្តារ វេមន៍ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីផ្តាច់បង្គំជំនួញ
 ក្នុងវិន័យ របស់ព្រះអរិយៈ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក៏ធម៌ទាំង ៨
 ប្រការណា ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយ ដោយបំប្រញមិន
 ទាន់ចែកដោយពិស្តារ វេមន៍ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីផ្តាច់បង្គំជំនួញ ក្នុងវិន័យ
 របស់ព្រះអរិយៈ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគអាស្រ័យ
 សេចក្តីអនុគ្រោះ ចែកនូវធម៌ ៨ ប្រការនេះ ដោយពិស្តារ ដល់ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គឲ្យទាន ។ ម្នាលគហបតី បើដូច្នោះ អ្នកចូរស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុង
 ចិត្តដោយប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែងឲ្យស្តាប់ ។ ទោតលិយគហបតី
 ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

(៣៧) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ត្រង់ពាក្យថា
 បុគ្គល ព្រោះអាស្រ័យការមិនសម្លាប់សត្វ ទើបលះបង់ការសម្លាប់សត្វ
 ចេញបាន ដូច្នោះនេះ តថាគតបានពោលហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ

ធម្មបទិវិញ្ញស្ស ពោតលីយសុត្តេ បឋមដម្ពោ

តតំ ពោតំ បដិច្ច វុត្តំ ឥធិ កហាថតិ អរិយ-
ស្សាវកោ ឥតិ បដិសញ្ញត្តតិ យេសំ ខោ អហំ
សញ្ញោជនានំ ហេតុ ចាណាតិចាតិ អស្សំ តេសាហំ
សញ្ញោជនានំ បហានាយ សមុទ្រនាយ បដិបន្នោ
អហាពោវ ខោ បន ចាណាតិចាតិ អស្សំ អត្តាបិ មំ
ឧបវទេយ្យ ចាណាតិចាតប្បច្ចយា អនុវិច្ឆ វិញ្ញា(១) ករ-
ហេយ្យំ ចាណាតិចាតប្បច្ចយា កាយស្ស កេនា បរម្ម-
រណា ធុត្តតិ ចាដិកត្តា ចាណាតិចាតប្បច្ចយា ឯត-
នេវ ខោ បន សញ្ញោជនំ ឯតំ ជីវណំ យទិទំ ចា-
ណាតិចាតោ យេ ច ចាណាតិចាតប្បច្ចយា ឧប្បជ្ជេ-
យ្យំ អាសវំ វិយាតបរិធូហា ចាណាតិចាតា បដិ-
វិតស្ស ឯវិស តេ អាសវំ វិយាតបរិធូហា ន
ហោន្តិ អចាណាតិចាតំ ជិស្សាយ ចាណាតិចាតោ
បហាតព្វោតិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥធិមេតិ បដិច្ច វុត្តំ ។

១ ម. អនុវិច្ឆាបិ មំវិញ្ញា ។

គហបតិវគ្គ បោគលីយសូត្រ ធម៌ ទី ១

ក៏ពាក្យនេះ ដែលតថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុអ្វី ម្ចាស់
 គហបតី ព្រះអរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ តែងពិចារណាដូច្នោះថា អាត្មា
 អញ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ព្រោះហេតុសំយោជនៈទាំងឡាយណា អាត្មា
 អញ បានប្រតិបត្តិដើម្បីលះបង់ ដើម្បីផ្តាច់បង់សំយោជនៈទាំងនោះចេញ
 ហើយ មួយវិញទៀត បើអាត្មាអញ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វហើយ សូម្បី
 ខ្លួនឯងក៏គប្បីតិះដៀលខ្លួនឯងបាន ព្រោះហេតុសម្លាប់សត្វ ទាំងអ្នកប្រាជ្ញ
 ដែលបានពិចារណារឿយ ។ ក៏គប្បីតិះដៀលបាន ព្រោះហេតុតែសម្លាប់
 សត្វ លុះទម្ងាយរាងកាយខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ ទុក្ខភិនីន័យមាន
 ប្រាកដ ព្រោះហេតុសម្លាប់សត្វ ធម្មជាតិនេះឈ្មោះថា សំយោជនៈ ធម្ម-
 ជាតិនេះឈ្មោះថា នីវរណៈ គឺការសម្លាប់សត្វហ្នឹងឯង មួយយ៉ាងទៀត
 អាសវៈទាំងឡាយណា មានសភាពចង្អៀតចង្អល់ ក្រហល់ក្រហាយ
 គប្បីកើតឡើង ព្រោះហេតុតែការសម្លាប់សត្វ អាសវៈដែលមានសភាព
 ចង្អៀតចង្អល់ ក្រហល់ក្រហាយទាំងនោះ មិនមានដល់បុគ្គលនោះ ដែល
 រៀបចាកការសម្លាប់សត្វយ៉ាងនេះ ពាក្យណាដែលតថាគត ពោលហើយ
 ថា ព្រោះអាស្រ័យការមិនសម្លាប់សត្វ ទើបលះបង់ការសម្លាប់សត្វចេញ
 ដូច្នោះ ពាក្យនេះ តថាគតបានពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុនុ៎ះឯង ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

[៤០] ទិដ្ឋានានំ វិស្សាយ អទិដ្ឋានានំ បហា-

តព្វន្តំ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ កក្កោតំ បដិច្ច វុត្តំ ឥន

កហបតិ អរិយស្សវកោ ឥតិ បដិសញ្ញក្ខតិ យេសំ

ខោ អហំ សញ្ញោជនានំ ហេតុ អទិដ្ឋានាយ អស្សំ

តេសាហំ សញ្ញោជនានំ បហានាយ សមុទ្រោនាយ

បដិបន្នោ អហោត្ថោ ខោ បន អទិដ្ឋានាយ អស្សំ

អត្តាបិ បំ ឧបវទេយ្យ អទិដ្ឋានានប្បច្ចយា អនុវិច្ឆ វិញ្ញ

ករហេយ្យំ អទិដ្ឋានានប្បច្ចយា កាយស្ស ភេនា បរ-

ម្មរណា ទុក្ខតិ ចាដិកត្តា អទិដ្ឋានានប្បច្ចយា ឯតទេវ

ខោ បន សញ្ញោជនំ ឯតំ ធីវរណំ យទិទិ អទិដ្ឋានានំ

យេ ច អទិដ្ឋានានប្បច្ចយា ឧប្បវ្កេយ្យំ អាសវំ វិយា-

តបវន្ត្តាហា អទិដ្ឋានានា បដិវិភស្ស ឯវិស តេ អាសវំ

សុត្តន្តបិដក បដិដ្ឋមនិកាយ បដិដ្ឋមបុណ្ណសកៈ

(៤០) ត្រង់ពាក្យថា បុគ្គលព្រោះអាស្រ័យការកាន់យកតែទ្រព្យ
 ដែលគេឲ្យ ទើបលះបង់ការកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនឲ្យ ដូច្នោះនេះ
 គឺថាគតបានពោលហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ ក៏ពាក្យនេះដែលគតា-
 គតពោលហើយព្រោះអាស្រ័យហេតុអ្វី ម្នាលគហបតី អរិយសាវ័កកុំ
 សាសនានេះ តែងពិចារណាដូច្នោះថា អាត្មាអញ កាន់យកទ្រព្យ ដែល
 គេមិនបានឲ្យ ព្រោះហេតុសំយោជនៈណា អាត្មាអញ បានប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីលះបង់ ដើម្បីផ្តាច់បង់សំយោជនៈចេញហើយ មួយវិញទៀត
 បើអាត្មាអញ ជាអ្នកកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យហើយ សូម្បី
 ខ្លួនឯងតប្បីតិះដៀលខ្លួនឯងបាន ព្រោះហេតុកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេ
 មិនបានឲ្យ ទាំងអ្នកប្រាជ្ញដែលបានពិចារណារឿយៗ ហើយ ក៏តប្បីតិះ
 ដៀលបានព្រោះហេតុតែកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ លុះទម្ងាយ
 រាងកាយខាងមុខអំពីមរណៈទៅ ទុក្ខតិរិះនឹងមានប្រាកដ ព្រោះហេតុតែកាន់
 យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ ធម្មជាតិទេ ឈ្មោះថាសំយោជនៈ ធម្ម-
 ជាតិទេឈ្មោះថាវិវរណៈ គឺការកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យហ្នឹង
 ឯង មួយយ៉ាងទៀត អាសវៈទាំងឡាយណា មានសភាពចង្អៀតចង្អល់
 ក្រហល់ក្រហាយតប្បីកើតឡើង ព្រោះហេតុកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិន
 បានឲ្យ អាសវៈដែលមានសភាពចង្អៀតចង្អល់ក្រហល់ក្រហាយទាំងនោះ

គហបតិវគ្គស្ស បោគលីយសុត្តេ គតិយធម្មោ

វិហាតបវិធាហា ន ហោន្តំ ទិដ្ឋានានំ និស្សាយ
 អទិដ្ឋានានំ បហាតត្វន្តំ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥទមេតិ
 បដិច្ច វុត្តំ ។

(៤០) សច្ចំ វាចំ និស្សាយ មុសាវានោ បហា.

តព្ពោតិ ឥតិ ខោ បនេតិ វុត្តំ កិព្ពោតិ បដិច្ច វុត្តំ
 ឥធ កហបតិ អរិយស្សវកោ ឥតិ បដិសព្ពាត្តតិ យេ-
 សំ ខោ អហំ សព្ពោជនានំ ហេតុ មុសាវាទំ អស្សំ
 តេសាហំ សព្ពោជនានំ បហាណយ សមុច្ឆេនាយ
 បដិបន្នោ អហព្ពោ ខោ បន មុសាវាទំ អស្សំ
 អត្តាបំ មិ ឧបវេទេយ្យ មុសាវាទប្បច្ចយា អនុវច្ច វិញ្ញ
 ករហេយ្យំ មុសាវាទប្បច្ចយា កាយស្ស កេនា
 បវម្ភរណា ទុកតិ វាជិកត្តា មុសាវាទប្បច្ចយា

គហបតិវគ្គ លោកលីយសូត្រ ធម៌ទី ៣

មិនមានដល់បុគ្គលនោះ ដែលរៀបចំការកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិន
បានឲ្យយ៉ាងនេះ ពាក្យណាដែលតថាគត ពោលហើយថា បុគ្គលគួរ
អាស្រ័យការកាន់យកតែទ្រព្យដែលគេឲ្យ ទើបលះបង់ការកាន់យកទ្រព្យ
ដែលគេមិនបានឲ្យចេញដូច្នោះ ពាក្យនេះតថាគត បានពោលហើយ
ព្រោះអាស្រ័យហេតុត្មុំឯង ។

(៤១) ត្រង់ពាក្យថា បុគ្គលគួរអាស្រ័យពាក្យពិត ទើបលះបង់
ការកុហកចេញដូច្នោះនេះ តថាគតបានពោលហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ
ក៏ពាក្យនេះឯង ដែលតថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុអ្វី ម្ចាស់
គហបតិ អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ តែងពិចារណាដូច្នោះថា អាត្មាអញ
ពោលពាក្យកុហក ព្រោះហេតុសំយោជនៈទាំងឡាយណា អាត្មាអញ
បានប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះបង់ ដើម្បីផ្តាច់បង់សំយោជនៈ ទាំងនោះចេញ
ហើយ មួយវិញទៀត បើអាត្មាអញ ជាអ្នកពោលពាក្យកុហកហើយ
សូម្បីខ្លួនឯង ក៏គប្បីគិតដៀលខ្លួនឯងបាន ព្រោះហេតុពោលពាក្យកុហក
ទាំងអ្នកប្រាជ្ញ ដែលបានពិចារណារឿយ ។ ហើយ ក៏គប្បីគិតដៀលបាន
ព្រោះហេតុពោលពាក្យកុហក លុះទម្លាយរាងកាយ ខាងមុខបន្ទាប់អំពី
មរណៈទៅ . ទុក្ខភ័ន្តមានប្រាកដ ព្រោះហេតុពោលពាក្យកុហក

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ឯតទេវ ខោ បន សញ្ញោជនំ ឯតំ វិវរណំ យទិនំ
 មុសាវនោ យេ ច មុសាវនប្បត្តយា ឧប្បវ្មេយ្យំ
 អាសវំ វិយាតបរិទ្ឋាហា មុសាវនា បដិវរតស្ស
 ឯវិស តេ អាសវំ វិយាតបរិទ្ឋាហា ន ហោន្តំ សទ្ឋំ
 វាចំ ទិស្សាយ មុសាវនោ បហាតញ្ចតិ ឥត
 យន្តំ វុត្តំ ឥទមេតិ បដិច្ច វុត្តំ ។

(៤២) អថសុណំ វាចំ ទិស្សាយ ថសុណា
 វាចា បហាតញ្ចតិ ឥត ខោ បនេតិ វុត្តំ តិញ្ចេតិ
 បដិច្ច វុត្តំ ឥច តហាបតិ អរិយស្សវកោ ឥត បដិ-
 សញ្ញត្តតិ យេសំ ខោ អហំ សញ្ញោជនានំ ហេតុ
 ថសុណាវាចោ អស្សំ តេសាហំ សញ្ញោជនានំ
 បហានាយ សមុច្ឆេនាយ បដិបន្នោ អហាញ្ចេវ ខោ
 បន ថសុណាវាចោ អស្សំ អត្ថាបំ មំ ឧបវទេយ្យ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ធម្មជាតិន្ទ្រះហៅថា សំយោជនៈ ធម្មជាតិន្ទ្រះ ហៅថា និវរណៈ គឺពាក្យ
 កុហកហ្នឹងឯង មួយយ៉ាងទៀត អាសវៈទាំងឡាយណា មានសភាព
 ចង្អៀតចង្អល់ក្រហល់ក្រហាយ គប្បីកើតឡើង ព្រោះហេតុពោលពាក្យ
 កុហក អាសវៈដែលមានសភាពចង្អៀតចង្អល់ ក្រហល់ក្រហាយទាំងនោះ
 មិនមាន ដល់បុគ្គលនោះ ដែលរៀនចាកពាក្យកុហកយ៉ាងនេះ ពាក្យ
 ណា ដែលតថាគត ពោលហើយថា បុគ្គលព្រោះអាស្រ័យពាក្យពិត
 ទើបលះបង់ការពោលពាក្យកុហកចេញ ដូច្នោះ ពាក្យនេះតថាគតបាន
 ពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុន្ទ្រះឯង ។

(៤២) ត្រង់ពាក្យថា ព្រោះអាស្រ័យពាក្យមិនញុះញង់ ទើប
 លះបង់ពាក្យញុះញង់ចេញដូច្នោះនេះ តថាគតបានពោលហើយ ដោយ
 ប្រការដូច្នោះ ក៏ពាក្យនេះ ដែលតថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យ
 ហេតុអ្វី ម្ចាស់គហបតី អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ តែងពិចារណា
 ដូច្នោះថា អាត្មាអញ ជាអ្នកមានពាក្យញុះញង់ ព្រោះហេតុសំយោជនៈ
 ទាំងឡាយណា អាត្មាអញ បានប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះបង់ ដើម្បីផ្តាច់បង់
 សំយោជនៈទាំងនោះចេញហើយ មួយយ៉ាងទៀត បើអាត្មាអញ និយាយ
 ពាក្យញុះញង់ហើយ សូម្បីខ្លួនឯង ក៏គប្បីភ័ន្តដៀលខ្លួនឯងបាន ព្រោះ

គហបតីវង្សស្ស ពោតលីយសុត្តេ បញ្ចមគម្ពោ

បិសុណាវាចប្បត្តយា អនុវិច្ឆ វិញ្ញា ករហោយ្យំ បិសុណា-

វាចប្បត្តយា កាយស្ស ភេតោ បរម្មរណា ទុក្ខតិ

តាដិកដ្ឋា បិសុណាវាចប្បត្តយា ឯតទេវ ខោ បន

សព្វោជនំ ឯតំ ជីវណំ យទិទំ បិសុណាវាចា យេ

ច បិសុណាវាចប្បត្តយា ឧប្បជ្ជេយ្យំ អាសវា វិយាត-

បវិទ្ធហា បិសុណាយ វាចាយ បដិវិតស្ស ឯវិស

តេ អាសវា វិយាតបវិទ្ធហា ន ហោន្តិ អបិសុណំ

វាចំ និស្សាយ បិសុណា វាចា បហាតញ្ចតិ ឥតិ

យន្តិ វត្ថំ ឥទមេតិ បដិច្ច វត្ថំ ។

(៤៣) អតិទ្ធិលោកិ និស្សាយ តិទ្ធិលោកោ

បហាតញ្ចតិ ឥតិ ខោ បនេតិ វត្ថំ តិញ្ចេតិ

បដិច្ច វត្ថំ ឥត គហបតិ អរិយស្សវកោ

គហបតិវត្ត បោគលីយសូត្រ ធម៌ ទី ៥

ហេតុពាក្យញ្ចះញង់ ទាំងអ្នកប្រាជ្ញដែលបានពិចារណារឿយៗហើយ ក៏
 គប្បីតិះដៀលបាន ព្រោះហេតុពាក្យញ្ចះញង់ លុះទម្ងាយរាងកាយខាង
 មុខបន្ទាប់ អំពីមរណៈទៅ ទុគ្គតិនឹងមានប្រាកដ ព្រោះហេតុពាក្យញ្ចះ
 ញង់ ធម្មជាតិ⁺នេះហៅថា សំយោជនៈ ធម្មជាតិ⁺នេះហៅថា និវរណៈ គឺ
 ពាក្យញ្ចះញង់ហ្នឹងឯង មួយយ៉ាងទៀត អាសវៈទាំងឡាយណា មាន
 សភាពចង្អៀតចង្អល់ក្រហល់ក្រហាយ គប្បីកើតឡើង ព្រោះហេតុពាក្យ
 ញ្ចះញង់ អាសវៈដែលមានសភាពចង្អៀតចង្អល់ ក្រហល់ក្រហាយទាំង
 នោះ មិនមាន ដល់បុគ្គលនោះ ដែលរៀបចំពាក្យញ្ចះញង់យ៉ាងនេះ
 ពាក្យណាដែលតថាគតពោលហើយថា ព្រោះអាស្រ័យពាក្យមិនញ្ចះញង់
 ទើបលះបង់ពាក្យញ្ចះញង់ចេញដូច្នោះ ពាក្យនេះតថាគតបានពោលហើយ
 ព្រោះអាស្រ័យហេតុនោះឯង ។

(៤៣) ត្រង់ពាក្យថា ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីមិនលោភលន់
 ទើបលះបង់សេចក្តីលោភលន់ចេញដូច្នោះនេះ តថាគតបានពោលហើយ
 ដោយប្រការដូច្នោះ ក៏ពាក្យនេះ ដែលតថាគតពោលហើយ ព្រោះ
 អាស្រ័យហេតុអ្វី ម្នាលគហបតី អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ វិមង្គ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណបរិ

ឥតិ បដិសត្តាគ្គតិ យេសំ ខោ អហំ សញ្ញោជនានំ
ញ

ហេតុ កិទ្ធិលោកី អស្សំ តេសាហំ សញ្ញោជនានំ
ញ

បហានាយ សមុច្ឆេនាយ បដិបន្នោ អហោត្នេវ ខោ

បន កិទ្ធិលោកី អស្សំ អត្តាបិ មិ ឧបវទេយ្យ កិទ្ធិ-

លោកប្បច្ចយា អនុវត្ត វិញ ករហោយ្យំ កិទ្ធិលោ-

កប្បច្ចយា កាយស្ស ភេនា បរម្មណា ទុក្ខត

ចាដិកត្តា កិទ្ធិលោកប្បច្ចយា ឯតទេវ ខោ បន

សញ្ញោជនំ ឯតំ ដីវាលំ យទិទំ កិទ្ធិលោកោ យេ
ញ

ច កិទ្ធិលោកប្បច្ចយា ឧប្បជ្ជេយ្យំ អាសវំ វិយាត-

បវិណ្ណហា អកិទ្ធិលោកស្ស ឯវិស តេ អាសវំ

វិយាតបវិណ្ណហា ន ហោន្តំ អកិទ្ធិលោកី និស្សាយ

កិទ្ធិលោកោ បហាតញ្ញាតិ ឥតិ យន្តំ វតំ ឥទមេតិ

បដិច្ច វតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណស :

ពិចារណាដូច្នោះថា អាត្មាអញ ជាអ្នកមានសេចក្តីលោភលន់ ព្រោះ
 សំយោជនៈទាំងឡាយណា អាត្មាអញ បានប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះបង់
 ដើម្បីផ្តាច់បង់សំយោជនៈនោះចេញហើយ មួយយ៉ាងទៀត បើអាត្មា
 អញ ជាអ្នកមានសេចក្តីលោភលន់ហើយ សូម្បីខ្លួនឯង ក៏គប្បីតិះដៀល
 ខ្លួនឯងបាន ព្រោះហេតុសេចក្តីលោភលន់ ទាំងអ្នកប្រាជ្ញដែលបាន
 ពិចារណារឿយ ៗ ហើយ ក៏គប្បីតិះដៀលបាន ព្រោះហេតុសេចក្តីលោក
 លន់ លុះទម្ងាយរាងកាយ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទុក្ខតិ
 ន៍នឹងមានប្រាកដ ព្រោះហេតុសេចក្តីលោភលន់ ធម្មជាតិ⁺នេះហៅថា
 សំយោជនៈ ធម្មជាតិ⁺នេះហៅថា និវរណៈ គឺសេចក្តីលោភលន់ហ្នឹងឯង
 មួយយ៉ាងទៀត អាសវៈទាំងឡាយណា ដែលមានសភាពចង្អៀតចង្អល់
 ក្រហល់ក្រហាយ គប្បីកើតឡើង ព្រោះហេតុសេចក្តីលោភលន់ អាសវៈ
 ដែលមានសភាពចង្អៀតចង្អល់ ក្រហល់ក្រហាយទាំងនោះ មិនមាន
 ដល់បុគ្គលនោះ ដែលមិនមានសេចក្តីលោភលន់បានយ៉ាងនេះ ពាក្យ
 ណា ដែលតថាគករពោលហើយថា ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីមិនលោភលន់
 ទើបលះសេចក្តីលោភលន់ចេញដូច្នោះ ពាក្យនេះគួរគិត បានពោល
 ហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុ⁺នេះឯង ។

គហបតិវត្តស្ស ពោគលីយសុត្តេ ធម្មិទម្រោ

(២២) អនិច្ចារោសំ និស្សាយ និច្ចារោសោ

បហាតព្វោតិ ឥតិ ខោ បនេនំ វុត្តំ កិញ្ចោតំ បដិច្ច

វុត្តំ ឥធ គហបតិ អរិយស្សវកោ ឥតិ បដិសញ្ច-

ក្ខតិ យេសំ ខោ អហំ សញ្ញោជនានំ ហេតុ

និច្ចារោសំ អស្សំ តេសាហំ សញ្ញោជនានំ បហា-

នាយ សមុច្ឆេនាយ បដិបន្នោ អហាញោ ខោ បន

និច្ចារោសំ អស្សំ អត្តាបំ មំ ឧបវន្ថេយ្យ និច្ចារោ-

សប្បច្ចយា អនុវិច្ច វិញ្ញា ករហេយ្យំ និច្ចារោសប្បច្ចយា

កាយស្ស ភេនា បរម្មរណា ទុក្ខតិ បាដិកត្តំ និច្ចា-

រោសប្បច្ចយា ឯតនេវ ខោ បន សញ្ញោជនំ ឯតំ

ជីវណំ យទិទំ និច្ចារោសោ យេ ច និច្ចារោសប្បច្ច-

យា ឧប្បវន្ថេយ្យំ អាសវំ វិយាតបវិទ្យាហា អនិច្ចារោ-

សិស្សំ ឯវិស តេ អាសវំ វិយាតបវិទ្យាហា ន ហោន្តិ

គហបតិវត្ត បោគលីយសូត្រ ធម៌ ទី ៦

(៤៤) ត្រង់ពាក្យថា ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីមិនគ្មានក្បាញ់ គឺមិន
និន្ទា ទើបលះបង់សេចក្តីគ្មានក្បាញ់ គឺនិន្ទាចេញដូច្នោះនេះ គឺថាគតបាន
ពោលហើយដោយប្រការដូច្នោះ ក៏ពាក្យនេះដែលគឺថាគតពោលហើយ
ព្រោះអាស្រ័យហេតុអ្វី ម្នាលគហបតិ អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ រមែង
ពិចារណាដូច្នោះថា អាត្មាអញ ជាអ្នកមានសេចក្តីគ្មានក្បាញ់គឺនិន្ទា ព្រោះ
ហេតុសំយោជនៈទាំងឡាយណា អាត្មាអញ បានប្រតិបត្តិដើម្បីលះបង់
ដើម្បីផ្តាច់បង់សំយោជនៈទាំងនោះចេញហើយ មួយយ៉ាងទៀត បើ
អាត្មាអញ ជាអ្នកមានសេចក្តីគ្មានក្បាញ់គឺនិន្ទាហើយ សូម្បីខ្លួនឯង ក៏គប្បី
តិះដៀលខ្លួនឯងបាន ព្រោះហេតុសេចក្តីគ្មានក្បាញ់គឺនិន្ទា ទាំងអ្នកប្រាជ្ញ
ដែលបានពិចារណារឿយ ៗ ហើយ ក៏គប្បីតិះតៀលបាន ព្រោះហេតុ
សេចក្តីគ្មានក្បាញ់គឺនិន្ទា លុះទម្ងាយរាងកាយខាងមុខ បន្ទាប់អំពីសេចក្តី
ស្លាប់ទៅ ទុកតិម្លីងមានប្រាកដ ព្រោះហេតុសេចក្តីគ្មានក្បាញ់គឺនិន្ទា
ធម្មជាតិ⁺នេះហៅថាសំយោជនៈ ធម្មជាតិ⁺នេះហៅថានិរំណេរ គឺសេចក្តី
គ្មានក្បាញ់គឺនិន្ទាហ្នឹងឯង មួយយ៉ាងទៀត អាសវៈទាំងឡាយណា ដែល
មានសភាពចង្អៀតចង្អល់ក្រហល់ក្រហាយ គប្បីកើតឡើង ព្រោះហេតុ
សេចក្តីគ្មានក្បាញ់គឺនិន្ទា អាសវៈដែលមានសភាពចង្អៀតចង្អល់ ក្រហល់
ក្រហាយទាំងនោះ មិនមានដល់បុគ្គលនោះ ដែលជាអ្នកមិនមានសេចក្តី

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អនិច្ចារោសំ និស្សាយ និច្ចារោសោ បហានព្វោតិ
ឥតិ យន្តំ វុតិ ឥនមេតំ បដិច្ច វុតិ ។

[២៥] អក្កោជុទាយាសំ និស្សាយ កោជុទាយា-
សោ បហានព្វោតិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុតិ កិញ្ចេតិ
បដិច្ច វុតិ ឥន កហាបតិ អរិយ ឃ្មវកោ ឥតិ បដិ-
សញ្ញុត្តតិ យេសំ ខោ អហំ សញ្ញោជនានំ ហេតុ
កោជុទាយាសំ អស្សំ តេសាហំ សញ្ញោជនានំ បហា-
នាយ សមុច្ឆេនាយ បដិបន្នោ អហាញោ ខោ បន
កោជុទាយាសំ អស្សំ អត្តាបំ មំ ឧបវទេយ្យ
កោជុទាយាសប្បច្ចយា អនុវច្ច វិញ្ញា ករហេយ្យំ
កោជុទាយាសប្បច្ចយា កាយស្ស កេនា បរម្ម-

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្តាសកៈ

គ្មានក្បាញ់ គឺមិននិទ្ទាយ៉ាងនេះ ពាក្យណា ដែលគថាគតពោលហើយថា
ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីគ្មានក្បាញ់ គឺមិននិទ្ទា ទើបលះបង់សេចក្តីគ្មាន
ក្បាញ់ គឺនិទ្ទាចេញដូច្នោះ ពាក្យនេះគថាគតបានពោលហើយ ព្រោះ
អាស្រ័យហេតុនេះឯង ។

(៤៩) ត្រង់ពាក្យថា ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីមិនចង្អៀតចង្អល់
គឺមិនក្រោធ ទើបលះបង់សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ គឺសេចក្តីក្រោធចេញ
ដូច្នោះនេះ គថាគតពោលហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ ក៏ពាក្យនេះដែល
គថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុអ្វី ម្នាលគហបតី អរិយ-
សាវ័កក្នុងសាសនានេះ រមែងពិចារណាដូច្នោះថា អាត្មាអញ ជាអ្នកមាន
សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ គឺសេចក្តីក្រោធ ព្រោះហេតុសំយោជនៈទាំង
ឡាយណា អាត្មាអញបានប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះបង់ ដើម្បីផ្តាច់បង់សំយោ-
ជនៈទាំងនោះចេញហើយ មួយយ៉ាងទៀត បើអាត្មាអញ ជាអ្នកមាន
សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ គឺសេចក្តីក្រោធហើយ សូម្បីខ្លាំងឯង ក៏គប្បីតិះដៀល
ខ្លួនឯងបាន ព្រោះសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ គឺសេចក្តីក្រោធ ទាំងអ្នក
ប្រាជ្ញដែលបានពិចារណារឿយ ៗ ហើយ ក៏គប្បីតិះដៀលបាន ព្រោះ
សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ គឺសេចក្តីក្រោធ លុះទម្ងាយរាងកាយ ខាងមុខ

គោតមវិញ្ញាណកម្ម ពោធិវិញ្ញាណកម្ម អនិច្ចារ្យ

វណ្ណា ឧត្តតិ ចាដិកត្តា កោតមវិញ្ញាណកម្ម ឧត្តតិ

ឧត្តតិ ចា បន សញ្ញាជនិ ឧត្តតិ ឧត្តតិ យនិ

កោតមវិញ្ញាណកម្ម យ ច កោតមវិញ្ញាណកម្ម ឧត្តតិ

ឧត្តតិ ឧត្តតិ អាសវា វិញ្ញាណកម្ម កោតមវិញ្ញាណកម្ម

យសិស្ស ឧត្តតិ កោតមវិញ្ញាណកម្ម ឧត្តតិ

យនិ កោតមវិញ្ញាណកម្ម ឧត្តតិ កោតមវិញ្ញាណកម្ម

ឧត្តតិ ឧត្តតិ យនិ ឧត្តតិ ឧត្តតិ ឧត្តតិ ឧត្តតិ ។

(៤៦) អនិច្ចារ្យ ឧត្តតិ អនិច្ចារ្យ ឧត្តតិ

ឧត្តតិ ឧត្តតិ ចា បន ឧត្តតិ ឧត្តតិ ឧត្តតិ ឧត្តតិ ឧត្តតិ

ឧត្តតិ ឧត្តតិ អនិច្ចារ្យ ឧត្តតិ ឧត្តតិ ឧត្តតិ ឧត្តតិ

ធម្មបទវិគ្គ បោតលីយសូត្រ ធម៌ ទី ៧

បន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្ងប់ទៅ ទុក្ខតិរិះនឹងមានប្រាកដ ព្រោះហេតុសេចក្តី
 ចង្អៀតចង្អល់ គឺសេចក្តីក្រោធ ធម្មជាតិ⁺នេះហៅថា សំយោជនៈ ធម្មជាតិ
⁺នេះហៅថា និវរណៈ គឺសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ គឺសេចក្តីក្រោធហ្នឹងឯង
 មួយយ៉ាងទៀត អាសវៈទាំងឡាយណា ដែលមានសភាពចង្អៀតចង្អល់
 ក្រហល់ក្រហាយ គប្បីកើតឡើង ព្រោះហេតុសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់
 គឺសេចក្តីក្រោធ អាសវៈដែលមានភាព ចង្អៀតចង្អល់ក្រហល់ក្រហាយ
 ទាំងនោះ មិនមានដល់បុគ្គលនោះ ដែលជាអ្នកមិនមានសេចក្តីចង្អៀត
 ចង្អល់ គឺសេចក្តីក្រោធយ៉ាងនេះ ពាក្យណាដែលតថាគតពោលហើយ
 ថា ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ គឺសេចក្តីមិនក្រោធ ហើយ
 លះបង់សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ គឺសេចក្តីក្រោធចេញដូច្នោះ ពាក្យនេះ
 តថាគតបានពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុ⁺នេះឯង ។

(៤៦) ត្រង់ពាក្យថា ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីមិនមើលឆ្ងាយគេ
 ទើបលះបង់សេចក្តីមើលឆ្ងាយដូច្នោះនេះ តថាគតបានពោលហើយដោយ
 ប្រការដូច្នោះ ក៏ពាក្យនេះដែលតថាគតពោលហើយ ព្រោះអាស្រ័យ
 ហេតុ⁺ ម្ចាស់តហបតី អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ រមែងពិចារណា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដ្ឋានសក់

យេសំ ខោ អហំ សុត្តោជនានំ ហេតុ អតិមានំ

អស្សំ តេសាហំ សុត្តោជនានំ បហានាយ សមុច្ឆេ-

នាយ បដិបន្នោ អហោត្ថេ ខោ បន អតិមានំ

អស្សំ អត្តាបិ មិ ឧបវទេយ្យ អតិមានប្បច្ចយា អនុវិច្ច

វិញ្ញា ករហេយ្យំ អតិមានប្បច្ចយា កាយស្ស កេនា

បរម្មណា ធុគតិ បាដិកត្ថ្នា អតិមានប្បច្ចយា ឯតទេវ

ខោ បន សុត្តោជនំ ឯតំ ជីវណំ យទិទិ អតិមានោ

យេ ច អតិមានប្បច្ចយា ឧប្បជ្ជេយ្យំ អាសវំ វិយា-

តបវិធាហា អនតិមានិស្ស ឯវិស តេ អាសវំ វិយា-

តបវិធាហា ន ហោត្ថំ អនតិមានំ ទិស្សាយ អតិមា-

នោ បហាតព្វោតិ ឥតិ យន្តំ វុត្តំ ឥទមេតិ

បដិច្ច វុត្តំ ។ ឥមេ ខោ កហាថតិ អដ្ឋ ធម្មា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ

ដូច្នោះថា អាត្មាអញ ជាអ្នកមានសេចក្តីមើលឆ្ងាយគេ ព្រោះហេតុសំយោ-
 ជនៈទាំងឡាយណា អាត្មាអញបានប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះបង់ ដើម្បីផ្តាច់
 បង់សំយោជនៈទាំងនោះចេញហើយ បួយយ៉ាងទៀត បើអាត្មាអញ
 ជាអ្នកមានសេចក្តីមើលឆ្ងាយគេហើយ សូម្បីខ្លួនឯងក៏គប្បីតិះដៀលខ្លួនឯង
 បាន ព្រោះហេតុសេចក្តីមើលឆ្ងាយ ទាំងអ្នកប្រាជ្ញដែលបានពិចារណា
 រឿយ ៗ ហើយ គប្បីតិះដៀលបាន ព្រោះហេតុសេចក្តីមើលឆ្ងាយគេ លុះ
 ទម្ងាយរាងកាយខាងមុខបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ទុក្ខតិរិះនឹងមានប្រាកដ
 ព្រោះហេតុសេចក្តីមើលឆ្ងាយ ធម្មជាតិ⁺នេះហៅថា សំយោជនៈ ធម្មជាតិ⁺
 នេះហៅថា និវរណៈ គឺសេចក្តីមើលឆ្ងាយហ្នឹងឯង មួយយ៉ាងទៀត
 អាសវៈទាំងឡាយណា ដែលមានសភាពចង្អៀតចង្អល់ក្រហល់ហាយ គប្បី
 កើតឡើង ព្រោះហេតុសេចក្តីមើលឆ្ងាយគេ អាសវៈដែលមានសភាព
 ចង្អៀតចង្អល់ក្រហល់ក្រហាយទាំងនោះ មិនមានដល់បុគ្គលនោះ ដែល
 ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីមើលឆ្ងាយ យ៉ាងនេះ ពាក្យណា ដែលតថាគត
 ពោលហើយថា ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីមិនមើលឆ្ងាយគេ ទើបលះ
 បង់សេចក្តីមើលឆ្ងាយគេចេញដូច្នោះ ពាក្យនេះតថាគត បានពោល
 ហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុ⁺នេះឯង ។ ម្នាលគហបតី ធម៌ទាំង ៨

ឧបាសិក្ខស្ស បោគលីយសុត្តេ អដ្ឋិកង្កល្យបមា

សម្មិត្តេន វត្តា វត្តារេន អវិកត្តា យេ អរិយស្ស
 វិនយេ បហានាយ វេហារសមុច្ឆេនាយ សិវត្តន្តិ
 ន គ្រូវ តាវ កហាបតិ អរិយស្ស វិនយេ សព្វេន សត្វំ
 សត្វថា សត្វំ វេហារស្ស សមុច្ឆេនោ ហោតីតិ ។
 យថាកមំ បន កន្តេ អរិយស្ស វិនយេ សព្វេន
 សត្វំ សត្វថា សត្វំ វេហារសមុច្ឆេនោ ហោតិ
 សាធុ មេ កន្តេ កកវា តថា ធម្មំ ទេសេតុ យថា
 អរិយស្ស វិនយេ សព្វេន សត្វំ សត្វថា សត្វំ
 វេហារស្ស សមុច្ឆេនោ ហោតីតិ ។ តេនហិ កហា-
 បតិ សុណាហិ សាធុកំ មនសិកវេហិ កាសិស្សា-
 មីតិ ។ ឯវំ កន្តេតិ ខោ ខោតលីយោ កហាបតិ
 កកវតោ បច្ចុស្សាសិ ។

(៤៧) កកវា ឯតទវេច សេយ្យថាបិ កហាបតិ
 កុក្ករោ ជិយត្តាទុត្វល្យបវេតោ តោយាតកស្វនំ
 បច្ចុបដ្ឋិតោ អស្ស តមេនំ ទេក្ខា តោយាតកោ
 វា តោយាតកន្តេវាសី វា អដ្ឋិកង្កលំ សុនិកន្តិ
 និកន្តិ និម្មិសិ លោហិតមត្តិកំ ឧបច្ចកេយ្យំ(១)

១ ឧបច្ចកេយ្យភិបិ ឧបច្ចុម្ពេយ្យភិបិ ឧបត្ថម្ពេយ្យភិបិ បាលេ ទិស្សតិ ។ ឧបច្ចម្ពេយ្យភិ
 ភិវដ្តិកថា ។

គណេតិវិគ្គ បោគលិយសូត្រ សេចក្តីឧបមាដោយរាងឆ្អឹង

ណា តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីលះបង់ ដើម្បីផ្តាច់បង់ជំនួញ ក្នុងអរិយវិន័យ
 ធម៌ទាំង ៨ នេះឯង តថាគតពោលហើយ ដោយបំប្រែញ មិនបានចែក
 ដោយពិស្តារទេ ម្នាលគហបតី ការផ្តាច់បង់ជំនួញ សព្វគ្រប់ ដោយ
 ប្រការទាំងពួង ក្នុងអរិយវិន័យ មិនមានត្រឹមប៉ុណ្ណោះទេ ។ បពិត្រព្រះ
 អង្គជ័ចំរើន ចុះការផ្តាច់បង់ជំនួញ សព្វគ្រប់ ដោយប្រការទាំងពួង
 ក្នុងអរិយវិន័យនោះ តើដូចម្តេច បពិត្រព្រះអង្គជ័ចំរើន ការផ្តាច់បង់
 ជំនួញ សព្វគ្រប់ ដោយប្រការទាំងពួង ក្នុងអរិយវិន័យ យ៉ាងណា
 សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងធម៌យ៉ាងនោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យ
 បាន ។ ម្នាលគហបតី បើដូច្នោះ អ្នកចូរស្តាប់ ចូរយកចិត្តទុកដាក់ដោយ
 ប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែងឲ្យស្តាប់ ។ បោគលិយគហបតី ទទួល
 ព្រះពុទ្ធដីការនៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

(៤៧) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្នាលគហបតី
 ដូចសុខខ្មែរដែលអស់កម្លាំង ព្រោះសេចក្តីយូនគ្របសន្តត់ ក៏ដើរចូលទៅ
 កាន់ទីសំរាប់ការសាច់លក់ របស់គោយាតកៈ ឯគោយាតកៈក្តី ក្នុង
 ឈ្នួលរបស់គោយាតកៈក្តី ដែលឈ្នួល យករាងឆ្អឹងដែលពន្លះសាច់ចេញ
 ស្អាត ឥតមានសាច់ គ្រាន់តែប្រឡាក់ដោយឈាម បោះទៅឲ្យវត្តនោះ

សុត្តន្តបិដកេ ចជ្ជិមនិកាយស្ស មជ្ជិមបណ្ណសកំ

តំ កំ មណាសិ កហាបតិ អវិ នុ សោ កុក្ករោ
 អទ្ធំ អដ្ឋកង្កលំ សុនិកង្កំ និកង្កំ និម្ពិសំ លោ-
 ហិតមត្តុតំ បលេហន្តោ(១) ជិយន្តាទុព្វល្យំ បដិ-
 វិនេយ្យតំ ។ នោ ហេតំ កន្លេ តំ កស្ស ហេតុ
 អទ្ធំ ហិ កន្លេ អដ្ឋកង្កលំ សុនិកង្កំ និកង្កំ
 និម្ពិសំ លោហិតមត្តុតំ យាវនេវ ច បទ សោ
 កុក្ករោ កិលបថស្ស វិយាតស្ស ភាគំ អស្សតំ ។
 ឯវមេវ ខោ កហាបតិ អវិយស្សវកោ ឥតិ បដិ-
 សត្តុតំ អដ្ឋកង្កលុបមា កាមា វុត្តា កតវតា
 ពហុទុក្ខា ពហុចាយាសា អាទីនវោ ឯត្ត កិយ្យេតិ
 ឯវមេតិ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា យាយិ
 ឧបេក្ខា ធានត្តា ធានត្តសិតា តំ អភិវិវដ្តត្វា យាយិ
 ឧបេក្ខា ឯកត្តា ឯកត្តសិតា យត្ត សព្វសោ
 លោកាមិស្សចាទាទា អបរសេសា ជិវជ្ឈន្តិ តមេវ
 ឧបេក្ខំ ភាវេតិ ។

១ ខ. បលីវាទន្តោ ។

បុគ្គលិក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ម្នាលគហបតី អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច ឆ្លែនោះកាលអង្កៀម
 នូវរាងឆ្អឹងឯណោះ ដែលគេពន្លះសាច់ស្អាត ឥតមានសាច់ គ្រាន់
 តែប្រឡាក់ដោយឈាម នឹងបន្ទាបធំសេចក្តីអស់កម្លាំង ព្រោះការឃ្នាន
 ដែរបុទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការបន្ទាបធំសេចក្តីអស់កម្លាំង
 ព្រោះការឃ្នាននុះមិនបានទេ ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ព្រោះថារាងឆ្អឹងឯណោះ ដែលគេពន្លះសាច់ចេញស្អាត ឥតមាន
 សាច់ គ្រាន់តែប្រឡាក់ដោយឈាម ឯសុខនោះ ជាសត្វគ្រាន់តែ
 មានចំណែក នៃសេចក្តីលំបាកកាយ លំបាកចិត្ត ប៉ុណ្ណោះឯង ។
 ម្នាលគហបតី អរិយសាវ័ក តែងពិចារណាដូច្នោះថា ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់សំដែងហើយថា កាមតាំងឡាយមានទុបមាដោយរាងឆ្អឹង មានទុក្ខ
 ច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោសមានច្រើនប្រការក្នុងកាម
 តាំងនេះ យ៉ាងនោះឯង អរិយសាវ័ក ឃើញសេចក្តីនេះ តាមពិត
 ដោយប្រាថ្នាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះហើយ ក៏លះបង់ទុបេក្ខា (ក្នុងបញ្ចកាម-
 តុណ) ដែលមានសភាពផ្សេងគ្នា អាស្រ័យការម្នាក់ មានសភាព
 ផ្សេងគ្នា ហើយចម្រើនទុបេក្ខា^(១) ដែលមានសភាពតែមួយ អាស្រ័យ
 ការម្នាក់មានសភាពតែមួយ នឹងទុបេក្ខា^(២) ជាទីរលត់នៃទុបាទានជា
 លោកាមិសៈ មិនមានសេសសល់ ដោយប្រការតាំងពូជ ។

១-២ បានដល់ឧបេក្ខាក្នុងបញ្ចក្ខន្ធិយាន ។

គហបតីក្កស្ស បោគលីយសុត្ត មំសបេស្វបមា

(៤៨) សេយ្យថាបិ គហបតិ គិដ្ឋោ វា កកេដ្ឋា
 វា^(១) កុលលោ វា មំសបេសីមាទាយ^(២) ឧឡ្ហយេយ្យ^(៣)
 តមេនំ គិដ្ឋាបិ កម្ចាបិ កុលលាបិ អនុបតិត្តា
 អនុបតិត្តា វិតច្ឆេយ្យំ វិវាដេយ្យំ នំ កី មញ្ញសិ
 គហបតិ សចេ សោ គិដ្ឋោ វា កកេដ្ឋា វា កុ-
 លលោ វា នំ មំសបេសី ន ឱប្បមេវ បដិទិស្ស-
 ដ្ឋេយ្យ សោ តតោនិទានំ មរណំ វា ទិក្ខុច្ឆេយ្យ^(៤)
 មរណមត្តំ វា ទុក្ខត្តំ ។ ឯវំ កន្ត ។ ឯវមេវ
 ខោ គហបតិ អរិយស្សវកោ ឥតិ បដិសត្ថា-
 ត្តតិ មំសបេស្វបមា កាមា វុត្តា កកវតា ពហ្ម-
 ទុក្ខា ពហ្មនាយសា អាទីនេវា ឯត្ថ កិយ្យេតិ
 ឯវមេតិ យថាក្ខតិ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា យាយិ
 ឧបេក្ខា នានត្តា នានត្តសីតា នំ អភិវេរិដ្ឋេត្តា យាយិ
 ឧបេក្ខា ឯកត្តា ឯកត្តសីតា យត្ថ សព្វសោ
 លោកាមិសុទានានា អបវិសេសា វិវុដ្ឋិទិ តមេវ
 ឧបេក្ខំ កាវេតិ ។

១ ឧ. ម. កកេដ្ឋា វា ។ ២ ឧ. ម. មំសបេសី អាទាយ ។ ៣ ម. ឧឡ្ហយេយ្យ ។
 ៤ ឧ. ម. ទិក្ខុច្ឆេយ្យ ។

គហបតិវត្ត ចោគលិយសូត្រ សេចក្តីឧបមាដោយដុំសាច់

(៤៨) ម្នាលគហបតិ ដូចជាសត្វត្នាត ខ្វែងក្រហម ឬខ្វែងខ្មៅ ពាំនាំដុំសាច់ហើរទៅ មានពួកត្នាតខ្លះ ពួកខ្វែងក្រហមខ្លះ ពួកខ្វែងខ្មៅ ខ្លះ នាំគ្នាហើរដេញតាមសត្វត្នាតជាដើមនោះ ចឹកដៃព្រួងដណ្តើមយក ម្នាលគហបតិ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច បើសត្វត្នាត ខ្វែង ក្រហមឬខ្វែងខ្មៅនោះ មិនលះចោលដុំសាច់នោះ ដោយឆាប់ទេ ក៏ ត្នាតជាដើមនោះ នឹងដល់សេចក្តីស្លាប់ ឬសេចក្តីទុក្ខជិតនឹងស្លាប់ច្រោះ ដុំសាច់នោះជាហេតុ មែនឬទេ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្នាល គហបតិ អរិយសាវ័ក តែងពិចារណាដូច្នោះថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ សំដែងហើយថា កាមទាំងឡាយមានឧបមាដោយដុំសាច់ មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ខោសមានច្រើនប្រការក្នុងកាមទាំងនេះ យ៉ាងនោះឯង អរិយសាវ័ក ឃើញសេចក្តីនេះ តាមពិត ដោយប្រាជ្ញា ដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះហើយ ក៏លះបង់នូវឧបេក្ខា ដែលមានសភាពផ្សេង គ្នា អាស្រ័យអារម្មណ៍មានសភាពផ្សេងគ្នា ចំរើនឧបេក្ខា ដែលមាន សភាពតែមួយ អាស្រ័យអារម្មណ៍ មានសភាពតែមួយ នឹងឧបេក្ខា ជាទីរលត់ នៃឧបាទានជាលោកាមិសៈ មិនមានសេសសល់ ដោយ ប្រការទាំងពួង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

(៤៧) សេយ្យថាបិ កហាបតិ បុរិសោ អាទិភ័ន្តំ
 តិណ្ហក្កំ អាទាយ បតិវាតំ កច្ឆេយ្យំ នំ កី មពាសិ
 កហាបតិ សចេ សោ បុរិសោ នំ អាទិភ័ន្តំ តិណ្ហក្កំ
 ន ខិប្បមេវ បដិទិស្សន្តេយ្យ តស្ស សា អាទិត្តា
 តិណ្ហក្កា ហត្ថំ វា ឧហោយ្យ(១) ពាហំ វា ឧហោយ្យ
 អពាតិវំ វា អពាតិវំ វា អន្តប្បច្ឆន្តំ វា(២) ឧហោយ្យ
 សោ តតោនិទានំ មរណំ វា និក្ខេយ្យ មរណមន្ត
 វា ទុក្ខន្តំ ។ ឯវំ កន្លេ ។ ឯវមេវ ខោ កហាបតិ
 អរិយស្សវកោ ឥតិ បដិសញ្ញក្ខតិ តិណ្ហក្កបហា
 កាមា វុត្តា កកវតា ពហុទុក្ខា ពហុចាយាសា
 អាទីនកេ ឯក្ក ភិយ្យេតិ ឯវមេតិ យថាក្ខតិ សម្ម-
 ប្បញ្ញាយ ទិស្វា ។ បេ ។ តមេវ ឧបេក្ខំ ភាវេតិ ។

(៤៨) សេយ្យថាបិ កហាបតិ អម្ព័រកាសុសាធិក-
 ចោរិសា ប្បវា អម្ព័រវាទំ វិតត្ថុកាទំ វិតត្ថុមាទំ អថ
 បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ ជីវិតុកាមោ អមរិតុកាមោ សុខ-
 កាមោ ទុក្ខប្បដិក្ខុលោ តមេនំ ទ្វេ ពលវន្តោ បុរិសា
 មាណាពាហាសុ កហេត្វា អម្ព័រកាសុ ឧបកខ្លើយ្យ

១ ឧ. ម. វហយ្យ ។ ២ ឧ. អពាតិវំ វា អន្តប្បច្ឆន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្តាសកៈ

(២៩) ម្នាលគហបតី ដូចជាបុរសកាន់គប់ស្មៅ ដែលភ្លើងឆេះដើរ
 ប្រាសខ្យល់ ម្នាលគហបតី អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច បើ
 បុរសនោះ មិនលះចោលគប់ស្មៅ ដែលភ្លើងឆេះនោះ ដោយឆាប់ទេ
 គប់ស្មៅដែលភ្លើងឆេះនោះ នឹងពេលពលដៃឬក៏ក្នុងដៃ ឬពេលពល
 អវយវៈតូចធំនីមួយ បុរសនោះនឹងដល់សេចក្តីស្លាប់ ឬសេចក្តីទុក្ខជិត
 នឹងស្លាប់ ព្រោះគប់ស្មៅដែលភ្លើងឆេះនោះជាហេតុមែនឬទេ ។ ព្រះ
 ករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលគហបតី អរិយសាវ័ក តែងពិចារណាដូច្នោះថា
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយថា កាមទាំងឡាយមានទុបមារដោយ
 គប់ស្មៅ មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោសមាន
 ច្រើនប្រការក្នុងកាមទាំងនេះ យ៉ាងនោះឯង អរិយសាវ័កឃើញសេចក្តី
 នេះ តាមពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ក៏ចំរើន
 ទុបការនោះឯង ។

(៣០) ម្នាលគហបតី ដូចជារណ្តៅរងើកភ្លើង មានជម្រៅមួយ
 ដំហែបុរស ដ៏ពេញដោយរងើកភ្លើង ឥតមានអណ្តាត ឥតមានផ្សែង
 កាលនោះ មានបុរសម្នាក់មានប្រាថ្នាដើម្បីរស់នៅ មិនប្រាថ្នាដើម្បីស្លាប់
 ប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ ខ្ពើមសេចក្តីទុក្ខ ដើរមក (កាន់រណ្តៅនោះ) មានបុរស
 ទាំងពួកពីរនាក់ចាប់បុរសនោះ ត្រង់ក៏ក្នុងដៃម្នាក់ ពេញទំលាក់

គហបតិវគ្គស្ស លោកលីយសុត្តេ សុបិទ្ខបមា

នំ កី មញ្ញសិ គហបតិ អបិ នុ សោ បុរិសោ
 ឥតិ ចិតិ ថេវ កាយំ សង្ខារមេយ្យានិ(១) ។ លោ
 ហេតំ កន្តេ(២) នំ តិស្ស ហេតុ វិទិនំ ហិ កន្តេ
 តស្ស បុរិសស្ស ឥមញ្ញ(៣) អហំ អង្ការកាសុ
 បបតិស្សាមិ តតោនិទានំ មរណំ វា ទិក្ខច្ឆិស្សាមិ(៤)
 មរណាមត្តំ វា ទុក្ខត្តំ ។ ឯវមេវ ខោ គហបតិ
 អរិយស្សាវកោ ឥតិ បដិសញ្ញត្តានិ អង្ការកាសុបមា
 កាមា វុត្តា កកវតា ពហុទុក្ខា ពហុបាយាសា អាទិ
 នេវា ឯត្ត ភិយ្យានិ ឯវមេតំ យថាកុំ សម្មប្បញ្ញាយ
 ទិស្សា ។ បេ ។ តមេវ ឧបេត្តំ ភាវេតិ ។

(៥០) សេយ្យថាបិ គហបតិ បុរិសោ សុបិនកំ
 បស្សេយ្យ អារាមរាមណេយ្យកំ វនរាមណេយ្យកំ
 ភូមិរាមណេយ្យកំ ទោត្តរណិរាមណេយ្យកំ សោ
 បដិពុទ្ធនោ ន កិញ្ចំ បស្សេយ្យ ឯវមេវ ខោ
 គហបតិ អរិយស្សាវកោ ឥតិ បដិសញ្ញត្តានិ
 សុបិនក្ខបមា កាមា វុត្តា កកវតា ពហុទុក្ខា

១ ម. បតាមេយ្យានិ ។ ២ ខ. ម. វិវ វត្តេ ។ ៣ ខ. ពិមញ្ញ ។ ៤ ខ. និក្ខមិ ។

គហបទវង្ស បោគលីយសូត្រ សេចក្តីទុបមាដោយយល់សប្តិ

ទៅក្នុងរណ្តៅ ម្នាលគហបតី អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច
 តើបុរសនោះគួរបង្ហោនកាយ (ទៅកាន់រណ្តៅ) នោះដូច្នោះខ្លះ ដូច្នោះខ្លះ
 ដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុរសនោះ មិនគួរបង្ហោនកាយ
 ទៅឡើយ ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះ
 បុរសនោះដឹងច្បាស់ថា បើអាត្មាអញ នឹងធ្លាក់រណ្តៅរើកភ្លើងនេះ អាត្មា
 អញ នឹងដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ ឬសេចក្តីទុក្ខធម៌ស្លាប់ ព្រោះរណ្តៅរើក
 ភ្លើងនោះជាហេតុ ។ ម្នាលគហបតី អរិយសាវ័ក តែងពិចារណាដូច្នោះថា
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយថា កាមទាំងឡាយមានទុបមាដោយ
 រណ្តៅរើកភ្លើង មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោស
 មានច្រើនប្រការ ក្នុងកាមទាំងនេះ យ៉ាងនោះឯង អរិយសាវ័កឃើញ
 សេចក្តីនេះតាមពិត ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះហើយ ។ បេ ។ ក៏ចម្រើន
 ទុបេក្ខានោះឯង ។

(៥១) ម្នាលគហបតី ដូចជាបុរស យល់សប្តិឃើញអាកាមជាទី
 សប្បាយ ព្រៃជាទីសប្បាយ ដែនដីជាទីសប្បាយ នឹងស្រះបោកូណី
 ជាទីសប្បាយ លុះបុរសនោះភ្ញាក់ឡើង មិនឃើញអ្វីមួយឡើយ ម្នាល
 គហបតី អរិយសាវ័ក តែងពិចារណាដូច្នោះថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំ-
 ដែងហើយថា កាមទាំងឡាយមានទុបមាដោយយល់សប្តិ មានទុក្ខច្រើន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្កកសកំ

តហូចាយាសា អាជីនេវោ ឯត្ត កិយ្យោតិ ។ មេ ។
តមេវ ឧបេត្តិ ភាវេតិ ។

[៥២] សេយ្យថាថិ គហបតិ បុរិសោ យោចិត្តកំ
កោតិ យាចិត្តា យានិ ឧរោមេយ្យ^(១) បវរមណិ.
កុណ្ណលំ សោ តេហិ យាចិត្តកេហិ កោតេហិ
បុរត្តតោ បរិវតោ អន្តរាមណំ បដិបដ្ឋេយ្យ តមេនិ
ជនោ ទិស្វា ឃិវំ វទេយ្យ កោតិ វត កោ បុរិសោ
ឃិវំ កិវ កោតិនោ កោតានិ កុញ្ញន្តិតិ តមេនិ
សាមិកា យត្ត យត្តោ បស្សេយ្យំ តត្ត តត្តោ
សាមិកា^(២) សានិ ហវេយ្យំ តិ កី មពាសិ
គហបតិ អលំ នុ ខោ តស្ស បុរិសស្ស
អពាសតាយាតិ ។ នោ ហេតិ កន្លេ^(៣) តិ
កស្ស ហេតុ សាមិនោ ហិ កន្លេ សានិ
ហវន្តិ ។ ឃិវមេវ ខោ គហបតិ អរិយស្សាវកោ

១ ខ. យានំ បោរោសេយ្យំ ។ ម. យានំ វិ បោរោសេយ្យំ ។ ២ ខ. សាមិកាតិ ន
ទិស្សតិ ។ ៣ ខ. ម ឯវំ កន្លេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ

មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទោសមានច្រើនប្រការ ក្នុងកាមទាំងនេះ
យ៉ាងនោះឯង ។ បេ ។ ក៏ចំរើនទម្រង់នោះឯង ។

(៥២) ម្នាលគហបតី ដូចជាបុរស ខ្ញុំទ្រព្យគេជារបស់បណ្តោះ
អាសន្ន គឺកែវមណីនឹងកុណ្ឌល (គ្រឿងប្រដាប់ត្រចៀក) ដ៏ប្រសើរ ហើយ
ឡើងកាន់យាន បុរសនោះបានប្រដាប់ភាកតែង ដោយទ្រព្យជារបស់ខ្ញុំគេ
បណ្តោះអាសន្នទាំងនោះ ដើរទៅកាន់រានផ្សារ អ្នកផងបានឃើញបុរស
នោះហើយ ក៏និយាយយ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ បុរសនេះ មានភោគសម្បត្តិ
ច្រើនណាស់ ទុំនឮថា ពួកជនអ្នកមានភោគសម្បត្តិ រមែងបរិភោគសម្បត្តិ
យ៉ាងហ្នឹងតើ បើពួកជនជាម្ចាស់គប្បីឃើញបុរសនោះក្នុងទីណា ។ ក៏គប្បី
យកទ្រព្យ ដែលជារបស់ខ្លួនក្នុងទីនោះទៅ ម្នាលគហបតី អ្នកសំគាល់
សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច បុរសនោះគួរអាក់អន់ចិត្តឬទេ ។ បពិត្រព្រះ
អង្គដ៏ចំរើន បុរសនោះ មិនគួរនឹងអាក់អន់ចិត្តទេ ដំណើរនោះ ព្រោះ
ហេតុអ្វី បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះពួកជនជាម្ចាស់ទ្រព្យ នាំយក
ទ្រព្យ ដែលជារបស់ខ្លួនទៅ ។ ម្នាលគហបតី អរិយសាវ័កតែង

ពហុបតិវគ្គស្ស សេតុប្បដិបទសុត្តេ សុត្ត សុដ្ឋ

ឥតិ បដិសញ្ញាត្តិ យោ ចិត្តក្រមមា កាមា វត្ថុ
កកវតា ពហុទុក្ខោ ពហុនាយាសា អាទីនេវេ វត្ថុ
ភិយ្យោតិ ។ បេ ។ តមេវ ឧបេត្តំ កាវេតិ ។

(៥៣) សេយ្យថាបិ គហបតិ កាមស្ស វា
និកមស្ស វា អវិទ្ធុរេ តិព្វោ វនសន្នោ តត្រស្ស វុក្ខោ
សម្មន្នដលោ ច ឧប្បន្នដលោ ច ន ចាស្ស កានិចិ
ដលានិ ក្ខមិយិ បតិតានិ អដ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ
ដលត្ថិកោ ដលកវេសី ដលបរិយសនំ ចរមាទោ សោ
តិ វនសន្នំ អន្លោកហេត្វា តិ វុក្ខំ បស្សេយ្យ
សម្មន្នដលញ្ច ឧប្បន្នដលញ្ច តស្ស វិវមស្ស អយិ
ខោ វុក្ខោ សម្មន្នដលោ ច ឧប្បន្នដលោ ច នត្ថិ ប
កានិចិ ដលានិ ក្ខមិយិ បតិតានិ ជាតាមិ ខោ
បនាហំ វុក្ខំ អភិវុយ្យតិ^(១) យទ្ធិនាហំ ឥមិ វុក្ខំ
អភិវុយ្យតិ^(២) យាវនត្តញ្ច ខាទេ យ្យិ ឧប្បន្នញ្ច ប្បវេយ្យនិ
សោ តិ វុក្ខំ អភិវុយ្យតិ^(៣) យាវនត្តញ្ច ខាទេយ្យ

១ ឧ. ម. អាណេហិកំ ។ ២-៣ ឧ. អាណេហិក្ខា ។

ពាលលវិញ ពោតលិយសូត្រ សេន្តិ៍ឧបមាដោយផ្លែឈើ

ពិចារណាដូច្នោះថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយថា កាមតាំង
ឡាយ មានឧបមាដោយរបស់ខ្លីគេ មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀត
ចង្អៀលច្រើន ទោសមានច្រើនប្រការ ក្នុងកាមតាំងនេះ យ៉ាងនោះឯង
។ បេ ។ ក៏ចំរើនឧបេក្ខានោះឯង ។

(៥៣) ម្នាលគហបតី ដូចជាដងព្រៃស្តុក នៅជិតស្រុកបួនគិម
មានដើមឈើក្នុងព្រៃនោះ ជាឈើមានផ្លែផ្អែមផង មានផ្លែដ៏ច្រើនផង
សូម្បីផ្លែណាមួយ ក៏មិនជ្រុះចុះលើផែនដីឡើយ ទើបមានបុរសម្នាក់ជាអ្នក
ត្រូវការដោយផ្លែ ស្វែងរកផ្លែ គ្រាប់ទៅស្វែងរកផ្លែ ក៏ដើរមកដល់ បុរស
នោះ ដើរចូលទៅកាន់ដងព្រៃនោះ ឃើញដើមឈើនោះ មានផ្លែផ្អែម
ផង មានផ្លែច្រើនផង ទើបបុរសនោះ គិតយ៉ាងនេះថា ឈើនេះឯងមាន
ផ្លែផ្អែមផង មានផ្លែច្រើនផង សូម្បីផ្លែណាមួយ ក៏មិនជ្រុះចុះលើផែនដី
ឡើយ ឯពាក្យអញ ក៏ចេះឡើងឈើដែរ បើដូច្នោះមានតែពាក្យអញឡើង
កាន់ដើមឈើនេះ ហើយទំពាស្តីត្រាតែត្រួតផង ដក់ច្នក់ផង លុះបុរស
នោះគិតហើយ ក៏ឡើងកាន់ដើមឈើនោះ ទំពាស្តីត្រាតែត្រួតផង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ឧត្តង្គញ្ច ប្បវេយ្យ អថ ទុតិយោ បុរិសោ អាគន្ធម្ប
 ដលន្តិកោ ដលកថេសី ដលបរិយេសនំ ចរមាតោ
 តិណ្ណំ កុណារិ(១) អាទាយ សោ តំ វេទសណ្ណំ អដ្ឋោ-
 កហោត្វា តំ វុត្តំ បស្សេយ្យ សម្មន្នដលញ្ច ឧប្បន្ន-
 ដលញ្ច តស្ស ឯវមស្ស អយំ វុត្តោ សម្មន្នដលោ
 ច ឧប្បន្នដលោ ច នត្ត ច កាណិច ដលានិ ក្ខមិយំ
 បតិភានំ ន ខោ បពហំ ជាពមិ វុត្តំ អភិវុត្តិ
 យន្តបាហំ ឥមំ វុត្តំ មូលតោ ធម្មោ យាវនត្តញ្ច
 ខាទេយ្យំ ឧត្តង្គញ្ច ប្បវេយ្យនំ សោ តំ វុត្តំ មូលតោ
 និទ្ទេយ្យ តំ កី មញ្ញសិ កហបតិ អមុកោ សោ(២)
 បុរិសោ បឋមំ វុត្តំ អវុត្តោ សថ ខោ សោ ន
 ខិប្បមេវ ឌីរោហេយ្យ តស្ស សោ វុត្តោ បបតន្តោ
 ហត្តំ វា កញ្ជេយ្យ ទានំ វា កញ្ជេយ្យ អញ្ញតំ វា
 អន្តប្បន្នំ កញ្ជេយ្យ សោ តតោនិទានំ មរណំ វា
 និក្ខន្ធម្ប មរណមត្តំ វា ទុត្តន្តំ ។ ឯវំ កន្តេ ។
 ឯវមេវ ខោ កហបតិ អរិយស្សារិកោ ឥតិ បដិសញ្ចក្ខតិ

១ ឧ. កុហិរិ ។ ម. កុហិរិ ។ ២ ឧ. អសុ យោ សោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាលកៈ

ដក់ថ្មកំផង កាលនោះមានបុរសជាតំរប់ពីរ ជាអ្នកត្រូវការដោយផ្លែ វៃស្វង
 រកផ្លែ គ្រាចំទៅវៃស្វងរកផ្លែ ក៏កាន់យកដំងឹងដ៏មុតដើរមកដល់ បុរសនោះ
 ចូលទៅកាន់ដងព្រៃនោះ ហើយឃើញដើមឈើនោះ មានផ្លែផ្អែមផង
 មានផ្លែច្រើនផង ទើបបុរសនោះ គិតយ៉ាងនេះថា ឈើនេះឯង មាន
 ផ្លែផ្អែមផង មានផ្លែច្រើនផង សូម្បីផ្លែណាមួយ មិនជ្រុះចុះលើផែនដី
 ឡើយ ឯអាត្មាអញ ក៏មិនចេះឡើងដើមឈើឡើយ បើដូច្នោះមានតែអាត្មា
 អញ កាប់ដើមឈើនេះត្រង់គល់ ហើយទំពាស្តីគ្រាតែតែត្រង់ផង ដក់ថ្មកំផង
 លុះបុរសនោះគិតហើយ ក៏កាប់ដើមឈើនោះត្រង់គល់ ម្នាលគហបតី
 អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច បុរសដែលឡើងដើមឈើមុនគេ
 នោះ បើមិនចុះមកដោយរហ័សទេ កាលដែលដើមឈើនោះរលំចុះ គប្បី
 បាក់ដៃ បាក់ជើង ចំបាក់អវយវៈតូចធំណានីមួយ របស់បុរសនោះ បុរស
 នោះគប្បីដល់សេចក្តីស្លាប់ ឬសេចក្តីទុក្ខជិតនឹងស្លាប់ ព្រោះផ្លែឈើ
 នោះជាហេតុ មែនឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលគហបតី អរិយ
 សាវ័កតែងពិចារណាដូច្នោះថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយថា

ពហុពិគ្គស្ស រោគលិយសុត្តេ តេរិដ្ឋិកាវេ

រុក្ខុដល្មមមា កាមា វុត្តា ភក្កវត្តា តហ្មុទុក្ខា តហ្មុ-
ចាយាសា អាទិណវេ ឯត្ត កិយ្យេត្តិ ឯវិបេតិ យថា-
ក្ខតិ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា យាយំ ឧបេក្ខា នាទត្តា
នាទត្តសិវតា តំ អភិវិវដ្ឋេត្វា យាយំ ឧបេក្ខា ឯកត្តា
ឯកត្តសិវតា យេត្ត សត្វសោ លោកាមិស្មុទាទាទា
អបរិសេសា ធិរុជ្ឈន្តំ តមេវ ឧបេក្ខំ កាវេតិ ។

(៥៤) ស ខោ សោ កហបតិ អរិយស្សវកោ
ឥមមេវ(១) អនុត្តរំ ឧបេក្ខាសតិចារិសុទ្ធិ អាភម្ម
អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សវតិ សេយ្យថំទំ
ឯកម្មំ ជាតិ ទ្រេបំ ជាតិយោ ។ បេ ។ ឥតិ
សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុ-
ស្សវតិ ។ ស ខោ សោ កហបតិ អរិយស្សវកោ
ឥមមេវ(២) អនុត្តរំ ឧបេក្ខាសតិចារិសុទ្ធិ អាភម្ម ទិព្វេន
ចក្កុនា វិសុទ្ធន អតិក្កន្តមាទុសកេន សត្តេ បស្សតិ
ចវមនេ ឧប្បជ្ឈមនេ ហិរេន បណ្ឌិតេ សុវណ្ណេ ទុព្វណ្ណេ
សុគតេ ទុក្ខតេ ។ បេ ។ យថាកម្មបកេ សត្តេ បជា-
នាតិ ។ ស ខោ សោ កហបតិ អរិយស្សវកោ ឥមិ-

១-២ ឧ. ម. ពិម្រយេវ ។

គហបតីវត្ត ពោគលិយសូត្រ ភាពនៃត្រៃវិជ្ជា

តាមទាំងឡាយ មានទុបមាដោយផ្លែឈើ មានទុក្ខច្រើន មានសេចក្តី
 ចង្អៀតចង្អល់ច្រើន ទៅសមានច្រើនប្រការក្នុងតាមទាំងនេះ យ៉ាងនោះ
 ឯង អរិយសាវ័កឃើញសេចក្តីនេះតាមពិត ដោយប្រាជ្ញាជ័យប្រពៃយ៉ាងនេះ
 ហើយ ក៏លះបង់ទុបេក្ខា ដែលមានសភាពផ្សេងគ្នា អាស្រ័យអារម្មណ៍
 មានសភាពផ្សេងគ្នា ហើយចំរើនទុបេក្ខា ដែលមានសភាពតែមួយ
 អាស្រ័យអារម្មណ៍មានសភាពតែមួយ នឹងទុបេក្ខាជាទីរលត់ទៅនៃទុក្ខ
 បានជាលោកាមិសៈ មិនមានសេសសល់ ដោយប្រការទាំងពួង ។

(៥៤) ម្នាលគហបតី អរិយសាវ័កនោះឯង អាស្រ័យសេចក្តី
 បរិសុទ្ធនៃសតិ ដែលកើតអំពីទុបេក្ខាជ័យប្រសើរនេះឯង ហើយរលឹក
 នូវបុព្វេនិវាសច្រើនប្រការ គឺ រលឹកបាន ១ជាតិខ្លះ ២ជាតិខ្លះ ។ បេ ។
 រលឹកនូវបុព្វេនិវាសច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការព្រមទាំងទុទ្ទេស ដោយ
 ប្រការដូច្នោះ ។ ម្នាលគហបតី អរិយសាវ័កនោះឯង អាស្រ័យសេចក្តី
 បរិសុទ្ធនៃសតិ ដែលកើតអំពីទុបេក្ខាជ័យប្រសើរនេះឯង ហើយឃើញពួក
 សត្វដែលច្បុត កើតឡើង ជាសត្វថោកទាប ទុក្ខម មានវណ្ណៈល្អ មាន
 វណ្ណៈអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ ។ បេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់នូវពួក
 សត្វ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្ម ដោយទិព្វចក្ខុជ័យបរិសុទ្ធ កន្លងហួសចក្ខុ
 របស់មនុស្សសាមីញ ។ ម្នាលគហបតី អរិយសាវ័កនោះឯង អាស្រ័យ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

យេវ អនុត្តរំ ឧបេក្ខាសតិចារិស្មន្តិ វាគម្ព វាសវាទំ
ខយា អនាសរំ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ទិដ្ឋេវ ធម្ម
សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា ឧបសម្មជ្ជំ វិហារតិ ។

(៥៥) ឃត្តាវតា ខោ កហបតិ អរិយស្ស វិនយេ
សព្វេន សត្វំ សត្វថា សត្វំ វេហារសមុច្ឆេទោ ហោតិ
តំ តំ មញ្ញាសិ កហបតិ យថា អរិយស្ស វិនយេ
សព្វេន សត្វំ សត្វថា សត្វំ វេហារសមុច្ឆេទោ ហោតិ
អបំ ទុ ត្វំ ឃត្តិយំ វេហារសមុច្ឆេទំ អត្តនិ សម-
នុបស្ស័តិ ។ កោ ចាហំ កន្តេ យោ(១) ច អរិយស្ស
វិនយេ សព្វេន សត្វំ សត្វថា សត្វំ វេហារសមុច្ឆេទោ
អារកាហំ កន្តេ អរិយស្ស វិនយេ សព្វេន សត្វំ
សត្វថា សត្វំ វេហារសមុច្ឆេទា មយំ ហំ កន្តេ
បុត្រ អញ្ញាតិវិយេ បរិញ្ញជិកេ អនាជាជ័យេវ សមាទេ
អាជាជ័យាតិ អមញ្ញាម្ព អនាជាជ័យេវ សមាទេ អាជា-
ជ័យកោជនំ កោជិម្ព អនាជាជ័យេវ សមាទេ អាជា-

១ ខ ម. ៣-១

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

នូវសេចក្តីបរិសុទ្ធិនៃសតិ ដែលកើតអំពីឧបេក្ខាដ៏ប្រសើរនេះឯង ហើយធ្វើ
ឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ទុត្តម ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន នឹងបានដល់
ចេតនាវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈ
ទាំងឡាយ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។

[៥៥] ម្នាលគហបតី ការផ្តាច់បង្គំជំនួញ ដោយសព្វគ្រប់ដោយ
ប្រការទាំងពួង ក្នុងអរិយវិន័យ តែងមានដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ
ម្នាលគហបតី អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច ការផ្តាច់បង្គំជំនួញ
ដោយសព្វគ្រប់ ដោយប្រការទាំងពួង ក្នុងអរិយវិន័យ ដោយសភាព
យ៉ាងណា អ្នកបានឃើញការផ្តាច់បង្គំជំនួញ មានសភាពយ៉ាងនោះ
ក្នុងខ្លួនដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គណាក្តី ការផ្តាច់បង្គំ
ជំនួញដោយសព្វគ្រប់ ដោយប្រការទាំងពួង ក្នុងអរិយវិន័យ ណាក្តី
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បណ្តាសភាវៈទាំងពីរនោះ ខ្ញុំព្រះអង្គឆ្ងាយចាកការ
ផ្តាច់បង្គំជំនួញដោយសព្វគ្រប់ ដោយប្រការទាំងពួង ក្នុងអរិយវិន័យនេះ
ហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថា កាលពីដើមខ្ញុំព្រះអង្គបានសំគាល់
មូរេត្តកបរិព្វាជក មានលទ្ធិផ្សេង ដែលមិនមែនជាបុរសអាជានេយ្យពិត
ថាជាបុរសអាជានេយ្យ ញ៉ាំងបុគ្គលដែលមិនមែនជាបុរសអាជានេយ្យពិត
ឲ្យបរិភោគភោជន សំរាប់បុរសអាជានេយ្យ តាំងបុគ្គលដែលមិនមែនជា

កហបតិវត្តស្ស ពោគលីយសុត្តេ អាជានីយោនាដានីយតា

នីយដ្ឋានេ វេចិញ្ច កិក្ខុ បន មយំ កន្តេ អាជានីយេវ
សមាទេ អនាជានីយោតិ វេចិញ្ច អាជានីយេវ
សមាទេ អនាជានីយកោជនំ កោជិញ្ច អាជានីយេវ
សមាទេ អនាជានីយដ្ឋានេ វេចិញ្ច ឥនានិ បន មយំ
កន្តេ អញ្ញាតត្ថយេ បរិញ្ញាជិតេ អនាជានីយេវ សមាទេ
អនាជានីយោតិ ជានិស្សាម អនាជានីយេវ សមាទេ
អនាជានីយកោជនំ កោជិស្សាម អនាជានីយេវ ស-
មាទេ អនាជានីយដ្ឋានេ វេចិញ្ច កិក្ខុ បន មយំ
កន្តេ អាជានីយេវ សមាទេ អនាជានីយោតិ ជានិស្សាម
អាជានីយេវ សមាទេ អនាជានីយកោជនំ កោជិស្សាម
អាជានីយេវ សមាទេ អនាជានីយដ្ឋានេ វេចិញ្ច កិក្ខុ បន មយំ
អនិទេសិ វិត មេ កន្តេ កតវា សមណោស្ស សម-
ណាថេមំ សមណោស្ស សមណាថសានិំ សមណោស្ស

ក្របខ័ណ្ឌ ពោកល័យសូត្រ ភាពនៃបុរសអាជានេយ្យនិងមិនមែនអាជានេយ្យ

បុរសអាជានេយ្យពិត ឲ្យតាំងនៅក្នុងទីជាបុរសអាជានេយ្យ បតិគ្រព្រះ
អង្គដ៏ចំរើន មួយយ៉ាងទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គ បានសំគាល់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ដែលជាបុរសអាជានេយ្យពិត ថាមិនមែនជាបុរសអាជានេយ្យវិញ ញ៉ាំង
ភិក្ខុដែលជាបុរសអាជានេយ្យពិត ឲ្យបរិភោគភោជន សំរាប់បុរសមិន
មែនជាអាជានេយ្យវិញ តាំងភិក្ខុដែលជាបុរសអាជានេយ្យពិត ក្នុងទីនៃ
បុរសមិនមែនជាអាជានេយ្យ បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក៏ឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះ
អង្គស្គាល់ពួកបរិព្វាជក មានលទ្ធិផ្សេង ដែលមិនមែនជាបុរសអាជានេយ្យពិត
ថាមិនមែនជាបុរសអាជានេយ្យ នឹងញ៉ាំងបុគ្គលដែលមិន
មែនជាបុរសអាជានេយ្យពិត ឲ្យបរិភោគភោជន សំរាប់បុរសមិនមែនជា
អាជានេយ្យ នឹងតាំងបុគ្គលដែលមិនមែនជាបុរសអាជានេយ្យពិត ក្នុងទី
នៃបុគ្គលមិនមែនជាបុរសអាជានេយ្យ បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មួយយ៉ាង
ទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គស្គាល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដែលជាបុរសអាជានេយ្យពិត
ថាជាបុរសអាជានេយ្យ នឹងញ៉ាំងភិក្ខុដែលជាបុរស អាជានេយ្យពិត
ឲ្យបរិភោគភោជន សំរាប់បុរសអាជានេយ្យ នឹងតាំងភិក្ខុដែលជាបុរស
អាជានេយ្យ ក្នុងទីនៃបុរសអាជានេយ្យ បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់បានធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់ចំពោះពួកសមណៈ សេចក្តីជ្រះថ្លា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

សមណតារំ អភិក្កន្តំ កន្លេ អភិក្កន្តំ កន្លេ សេយ្យ-
 ថាថ កន្លេ ទិក្កដ៏តំ វា ឧក្កដ៏យ្យ បដិច្ចដ៏ វា
 វិវេយ្យ ម្ភធិស្ស វា មត្តំ អាចិត្តេយ្យ អន្ធការេ វា
 តេលប្បដ្ឋានំ ជារេយ្យ ចក្កមន្តោ រូបាទិ ទិក្កដ៏តំ
 ឯវមេវ(១) កកវតា អនេកបរិយាយេន ធម្មោ បកា-
 សតោ ឯសាហំ កន្លេ កកវន្តំ សរណំ កថាម
 ធម្មញ្ញំ កិក្កសដ្ឋញ្ញំ ឧបាសតំ មំ កកវា ជារេតុ
 អជ្ជតត្តេ ចានុបេតំ សរណាជ្ជតន្តំ ។

បោគលិយសុត្តំ បក្កតំ មជ្ឈិម(២) ។

១ ឧ. ឯវមេវ ។ ម. ឯវមេវ ខោ ។ ២ ឧ. ម. និដ្ឋិតន្តិ សព្វត្ថ ន ទិស្សតិ ។

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ បដិមបណ្ណសកៈ

ចំពោះពួកសមណៈ សេចក្តីគោរពចំពោះពួកសមណៈ ឲ្យកើតដល់ខ្ញុំព្រះ
អង្គហើយហ្ន៎ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តំពោះណាស់ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន តំពោះណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ដែលព្រះអង្គសំដែង
ហើយដោយអនេកបរិយាយយ៉ាងនេះ (ភ្លឺច្បាស់ណាស់) ដូចជាបុរស
ចាប់បើករបស់ដែលគេផ្តាច់ចុះឱ្យដូរឡើង ឬដូចជាបុរសបើកបង្ហាញរបស់
ដែលគេលាក់បិទបាំង ឬដូចជាបុរសប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នកវង្វេងទិស ពុំនោះ
ដូចជាគេកាន់ប្រទីបច្រាលបំភ្លឺ ក្នុងទីងងឹតដោយគិតថា មនុស្សអ្នកមាន
ចក្ខុមើលឃើញរូបទាំងឡាយបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
នេះ សូមដល់នូវព្រះមានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាទី
ពឹង ទីរលឹក សូមព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបនូវខ្ញុំព្រះអង្គថាជាឧបាសក
ដល់សរណៈ ស្មើដោយជីវិត ក្នុងវិថីនេះជាដើម ។

ចប់ លោកលីយសូត្រ ទី ៤ ។

បញ្ចម៍ ជីវកស្ស៍

(៥៦) ឃ្រុំ សុត្តិ ។ ឃ្រុំ សមយំ កករា
 រាជគហោ វិហារតិ ជីវកស្ស៍ កោមារកច្ចុស្ស៍ អម្ព
 វនេ ។ អថខោ ជីវកោ កោមារកច្ចោ យេន
 កករា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា កករន្តិ អករាទេត្វា
 ឃ្រុំ ធិសីទិ ។ ឃ្រុំ ធិសីទោ ខោ ជីវកោ
 កោមារកច្ចោ កករន្តិ ឃ្រុំ ធិសីទោ សុតមេតិ កន្តេ
 សមណំ តោតមិ ឧទ្ទិស្ស៍ ចាណំ អារកន្តិ តិ
 សមណោ តោតមោ ជាទិ ឧទ្ទិស្ស៍ កតិ មិសិ
 បរិកញ្ចតិ បដិច្ច កម្មនិ យេ តេ កន្តេ ឃ្រុំ ធិសីទោ
 សមណំ តោតមិ ឧទ្ទិស្ស៍ ចាណំ អារកន្តិ តិ
 សមណោ តោតមោ ជាទិ ឧទ្ទិស្ស៍ កតិ មិសិ
 បរិកញ្ចតិ បដិច្ច កម្មនិ កច្ច តេ កន្តេ កករតោ
 វត្តវា ទិទោ ន ច កករន្តិ អក្ខតេន អញ្ចច ក្ខន្តិ

ជីវិតសូត្រ ទី ៥

(៥៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សប័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់គង់នៅក្នុងអម្ពវ័ន របស់ជីវិតកោមារកត្យ ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ គ្រា
នោះ ជីវិតកោមារកត្យ ចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់
ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។
លុះជីវិតកោមារកត្យ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមាន
ព្រះភាគ ដោយពាក្យដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គព្រមក
ដូច្នោះថា ពួកជនតែងសម្លាប់សត្វ ចំពោះព្រះសមណគោតម ព្រះសមណ-
គោតម បើទុកជាជ្រាបហេតុនោះហើយ ក៏រមែងសោយសាច់ ដែល
គេធ្វើចំពោះ គឺសាច់ដែលគេធ្វើអាស្រ័យនូវខ្លួន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
ពួកជនណា ពោលយ៉ាងនេះថា ពួកជនតែងសម្លាប់សត្វ ចំពោះព្រះ
សមណគោតម ព្រះសមណគោតម បើទុកជាជ្រាបហេតុនោះហើយក៏
រមែងសោយសាច់ ដែលគេធ្វើចំពោះ គឺសាច់ដែលគេធ្វើអាស្រ័យនូវខ្លួន
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ជនទាំងនោះនិយាយត្រូវតាមពាក្យ ដែលគេ
ពោលចំពោះព្រះមានព្រះមានភាគ មិនមែននិយាយបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមពណ្ណសកំ

ធម្មស្ស ចានុធម្មំ ទ្យាករោន្តំ ន ច កោចំ សហ
ធម្មំកោ វណានុវណោ ការយ្ហដ្ឋានំ(១) អាគម្ពត្ថំ ។

(៥៧) យេ តេ ជីវកេ វិវេហហំសុ សមណំ

កោតមំ ឧទ្ទិស្ស ចាណំ អារក្ខន្តំ នំ សមណោ

កោតមោ ជាណំ ឧទ្ទិស្ស កតំ មិសំ បរិកុញ្ញតំ

បដិច្ច កម្មន្តំ ន មេ តេ វុត្តវាទិនោ អញ្ញាច្ឆត្តន្តំ

ច មិ តេ អសតា អក្ខតេន(២) តីហំ ខោ អហំ

ជីវកេ ហំនេហំ មិសំ អប្បរិភោគន្តំ វិនាមំ ទិដ្ឋ

សុតំ បរិសុត្តំតំ ឆមេហំ ខោ អហំ ជីវកេ តីហំ

ហំនេហំ មិសំ អប្បរិភោគន្តំ វិនាមំ តីហំ ខោ

អហំ ជីវកេ ហំនេហំ មិសំ បរិភោគន្តំ វិនាមំ

អទិដ្ឋំ អសុតំ អបរិសុត្តំតំ ឆមេហំ ខោ អហំ

ជីវកេ តីហំ ហំនេហំ មិសំ បរិភោគន្តំ វិនាមំ ។

១ ឧ. ការញ្ញំ ហានន្តំ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. អញ្ញាច្ឆត្តន្តំ ឬ បទ មន្ត អសតា អក្ខតេន ។

ម. អសតា អក្ខតេន អញ្ញាច្ឆត្តន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ដោយពាក្យមិនពិតផង និយាយនូវហេតុសមគួរដល់ហេតុផងឬទេ មួយ
យ៉ាងទៀត វាទៈនឹងអនុបវាទៈបន្តិចបន្តួចរបស់ព្រះអង្គ ដែលប្រកបដោយ
ហេតុ មិនបានដល់នូវហេតុ ដែលគួរតិះដៀលឬទេ ។

[៥៧] ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ជីវកៈ ពួកជនណានិយាយ
យ៉ាងនេះថា ពួកជនសម្លាប់សត្វ ចំពោះព្រះសមណគោតម ព្រះសមណ-
គោតម បើទុកជាជ្រាបហេតុនោះហើយ ក៏វែមនឹងសោយសាច់ដែលគេធ្វើ
ចំពោះ គឺសាច់ដែលគេធ្វើអាស្រ័យនូវខ្លួន ពួកជននោះមិនវែមនិយាយ
ត្រូវតាមពាក្យ ដែលគេពោលចំពោះតថាគតឡើយ ពួកជននោះនិយាយ
បង្កាប់តថាគត ដោយពាក្យមិនមែនមិនពិត ម្ចាស់ជីវកៈ តថាគតពោល
នូវសាច់ដែលមិនគួរបរិភោគ ដោយហេតុទាំង ៣ គឺឃើញ ឮ រង្វៀស
ម្ចាស់ជីវកៈ តថាគតពោលនូវសាច់ដែលមិនគួរបរិភោគ ដោយហេតុទាំង
៣ នេះឯង ម្ចាស់ជីវកៈ តថាគតពោលនូវសាច់ដែលគួរបរិភោគ ដោយ
ហេតុទាំង ៣ គឺមិនឃើញ មិនឮ មិនរង្វៀស ម្ចាស់ជីវកៈ តថាគត
ពោលនូវសាច់ដែលគួរបរិភោគ ដោយហេតុទាំង ៣ នេះឯង ។

ពហុបតិវគ្គស្ស ដីវកសុត្តេ មេត្តាការីតា

[៥៨] វេទ ដីវក ភិក្ខុ អញ្ញានំ តាមំ វា
 ធិកមំ វា ឧបនិស្សាយ វិហារតិ ។ សោ មេត្តា-
 សហគរោន ចេតសា ឯកំ ធិសំ ដរិត្តា វិហារតិ
 តថា ធុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ទ-
 មនោ តិវិយំ សព្វធំ សព្វត្តតាយ សព្វាវុទ្ធិំ លោកំ
 មេត្តាសហគរោន ចេតសា វិបុលេន មហាត្តរោន
 អប្បមាលោន អវេវេន អព្យាបជ្ឈេន ដរិត្តា វិហារតិ ។
 តមេនំ កហបតិ វា កហបតិបុត្តោ វា ឧបសង្កមិត្តា
 ស្វាគនាយ កត្តេន ធិមន្តេតិ អាគម្ពមាណោ ដីវក
 ភិក្ខុ អធិវាសេតិ ។ សោ តស្សា វតិយា អច្ចយេន
 បុព្វណ្ណាសមយំ ធិវាសេត្តា បត្តចីវរមាណាយ យេន
 តស្ស កហបតិស្ស វា កហបតិបុត្តស្ស វា ធិវេសនំ
 តេនបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្តា បញ្ញត្តេ អាសនេ ធិសី-
 នតិ ។ តមេនំ សោ កហបតិ វា កហបតិបុត្តោ
 វា បណីតេន បណ្ឌិតានេន បរិវិសតិ ។ តស្ស
 ន ឯវំ ហោតិ សាធុ វេត មាយំ កហបតិ វា កហ-
 បតិបុត្តោ វា បណីតេន បណ្ឌិតានេន បរិវិសតិ

គហបតីវត្ត ដីវិកស្សត្រ ការចំរើនមេត្តាព្រហ្មវិហារ

(៥៨) ម្ចាស់ដីវិកៈ ភិក្ខុកងសាសនានេះ ចូលទៅទៅអាស្រ័យ
នឹងស្រុកបុរិស្តគមណាមួយ ។ ភិក្ខុនោះ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តាផ្សាយ
ទៅកាន់ទិសទី ១ ទិសទី ២ ទិសទី ៣ ទិសទី ៤ ដូចគ្នា ផ្សាយទៅកាន់
ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម នឹងទិសទីទឹង មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា
ជាចិត្តទូលាយ ដល់នូវសភាពធំ ប្រមាណមិនបាន មិនមានវេក មិន
មានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយអាការៈ(១)ទាំង
ពួង ។ គហបតីបួគហបតីបុត្ត ចូលទៅរកភិក្ខុនោះ ហើយនិមន្តដោយភក្ត
ដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក ម្ចាស់ដីវិកៈ កាលបើភិក្ខុមានប្រាថ្នា ក៏ទទួល
និមន្ត ។ លុះកន្លងរាត្រីនោះទៅ ភិក្ខុនោះស្ងៀកស្ងៀមប្រដាប់បាត្រនឹង
ចីវរក្នុងវេលាព្រឹក ក៏ចូលទៅកាន់ផ្ទះនៃគហបតីបួគហបតីបុត្តនោះ លុះ
ចូលទៅដល់ហើយ ក៏អង្គុយលើអាសនៈ ដែលគេក្រាលហើយ ។
ឯគហបតីបួគហបតីបុត្តនោះ ក៏អង្គុយសភិក្ខុនោះ ដោយបិណ្ឌបាតដ៏ផ្អិត
ផ្អង់ ។ ភិក្ខុនោះមិនមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា គហបតីបួគហបតីបុត្ត
នេះអង្គុយសភាត្តាអញ ដោយបិណ្ឌបាតដ៏ផ្អិតផ្អង់ ដោយប្រវែតណាស់ហ្ន

១ ដោយសភាពនៃចិត្តដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសត្វទាំងពួង ដែលឆ្លៀងឆ្លាមានសត្វថោក
រាប យ៉ាងកណ្តាលនឹងឧប្រិដ្ឋិ សត្វជាមិត្ត ជាសត្រូវ នឹងយ៉ាងកណ្តាលជាដើម ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស បដិច្ចិមបណ្ណសង្ក

អហោ វត មាយំ កហមតិ វា កហមតិបុត្តោ វា
 អាយតិម្បិ ឯវុរេន បណីតេន បិណ្ណាចារេន
 បរិសេយ្យតិ ឯវម្បិស្ស ន ហោតិ ។ សោ តិ
 បិណ្ណាចារិ អគងតោ អមុច្ឆតោ អនជ្ឈាបន្នោ(១)
 អាទីនវនិស្សាវី និស្សាវណប្បញ្ញោ បរិកុញ្ញតិ ។ តិ
 កី មញ្ញសំ ជីវក អបិ នុ សោ កិក្កុ តស្មី សមយេ
 អត្តព្យាណាយ វា ចេតេតិ បរព្យាណាយ វា ចេ-
 តេតិ ឧភយព្យាណាយ វា ចេតេតិ ។ យោ ហោតិ
 កន្លេ ។ ននុ សោ ជីវក កិក្កុ តស្មី សមយេ
 អនវជ្ជិយេវ អាហារិ អាហារេតីតិ ។ ឯវំ កន្លេ សុតិ
 មេតិ កន្លេ ព្រហ្មា មេត្តារិហារីតិ តម្មេ តំទំ កន្លេ
 កកវា សត្តំ ទិដ្ឋោ កកវា ហិ កន្លេ មេត្តារិហារីតិ ។
 យេន ទោ ជីវក វកេន យេន ទោសេន យេន មោ-
 ហេន ព្យាចានវា អស្សំ សោ វកោ សោ ទោសោ
 សោ មោហោ តថាគតស្ស បហីនោ ឧច្ឆិទ្ធម្មលោ

១ ឧ. អនជ្ឈាបន្នោ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គិរិយយស្ស មជ្ឈិមវគ្គសក្កៈ

ធ្វើម្តេចហ្ន៎ គហបតីបុគ្គលបតីបុគ្គលនេះ គប្បីអង្គុយបោកគ្នាអញ ដោយបិណ្ឌ-
 បាតដ៏ផ្គត់ផ្គង់ មានសភាពយ៉ាងនេះតទៅទៀត ភិក្ខុនោះ មិនមានសេចក្តី
 ត្រិះរិះយ៉ាងនេះសោះ ។ ភិក្ខុនោះ មិនផ្អាកផ្អួល មិនជ្រុលជ្រប់ មិនឈ្នោត
 តែងឃើញទោស មានបញ្ញាជាគ្រឿងរលាស់ចេញចាកទុក្ខ បរិភោគ
 បិណ្ឌបាតនោះ ។ ម្នាលជីវិកៈ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះ ថាដូចម្តេច ភិក្ខុ
 ភិក្ខុនោះ គិតដើម្បីចៀតចៀនខ្លួន ឬគិតដើម្បីចៀតចៀនអ្នកដទៃ ឬគិត
 ដើម្បីចៀតចៀនអ្នកទាំងពីរ ក្នុងសម័យនោះឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន មិនមែនដូច្នោះទេ ។ ម្នាលជីវិកៈ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា ឆាន់
 អាហារ ដែលមិនមានទោស ក្នុងសម័យនោះមែនឬទេ ។ ព្រះករុណា
 ព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គគ្រាន់តែព្យមកយ៉ាងនេះថា
 ព្រហ្មមានកិរិយានៅដោយមេត្តា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនោះជា
 ពាក្យរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញព្រះមានព្រះភាគ
 ច្បាស់នឹងកែករបស់ខ្លួនហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ព្រះ
 មានព្រះភាគ មានកិរិយានៅដោយមេត្តាពិត ។ ម្នាលជីវិកៈ បុគ្គល
 មានព្យបាទ ដោយរាគៈទោសៈមោហៈណា រាគៈទោសៈមោហៈនោះ
 គឺថាគតបានលះបង់ហើយ បានផ្តាច់ផ្តិលឬសគល់អស់ហើយ បាន

ធម្មបទវគ្គស្ស ដ៏វកស្សត្តេ ករុណាទិការតា

តាលាវត្ថុកតោ អនការ្យ្តតោ^(១) អាយតី អនុប្បា-
ននម្មោ សចេ ខោ តេ ដ៏វក ឥទិ សន្ទាយ
កាសិភំ អនុជាបាមិ តេ ឯតន្តិ ។ ឯតនេវ ខោ
បន មេ កន្តេ សន្ទាយ កាសិភំ^(២) ។

(២៧) ឥធម ដ៏វក ភិក្ខុ អញ្ញាតិ តាមិ វា ទិភមិ
វា ឧបនិស្សាយ វិហារតិ ។ សោ ករុណាសហគតេន
ចេតសា ។ បេ ។ មុទិតាសហគតេន ចេតសា... ឧ-
បេក្ខាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ដវិត្តា វិហារតិ
តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ធមនោ
តិវិយំ សព្វិធំ សព្វត្តតាយ សព្វាវុទ្ធិំ លោកំ ឧបេក្ខា-
សហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហាគ្គតេន អប្ប-
មាលោន អវេវេន អព្យាបជ្ឈេន ដវិត្តា វិហារតិ ។
តមេទិ កហបតិ វា កហបតិបុត្តោ វា ឧបសង្ក-
មិត្តា ស្វាតនាយ កត្តេន ទិមន្តេតិ អាកដ្ឋមនោ^(៣)
ដ៏វក ភិក្ខុ អទិវាសេតិ ។ សោ តស្សា វត្តិយា
អច្ចយេន បុព្វណ្ណាសមយំ ទិវាសេត្តា បត្តចវិវាទាយ

១ ទិ, អនការ្យតោ ។ ២ ទិ, ម, ទិវិលត្តោ ន ទិស្សតិ ។ ៣ ទិ, ម, អាកដ្ឋមនោ វ ។

គហបតិវត្ត ដំរើសូត្រ ការចំរើនព្រហ្មវិហារមានករុណាព្រហ្មវិហារដើម

ធ្វើឲ្យនៅសល់តែទីនៅ ដូចជាទីនៅនៃដើមភ្នំត ជាសភាវៈដល់នូវការ
សាបសូន្យ មានសភាវៈកើតឡើងតទៅ ម្នាលជីវកៈ បើអ្នកនិយាយ
អាស្រ័យហេតុនេះ តថាគតក៏យល់ព្រមនូវពាក្យនេះ របស់អ្នកដែរ ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនិយាយអាស្រ័យហេតុហ្នឹងឯង ។

(៥៧) ម្នាលជីវកៈ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចូលទៅនៅអាស្រ័យ
នឹងស្រុក ឬនិគមណាមួយ ។ ភិក្ខុនោះមានចិត្តប្រកបដោយករុណា
រូបេ ។ មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា...មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយ
ទៅកាន់ទិសទី ១ ទិសទី ២ ទិសទី ៣ ទិសទី ៤ ផ្សាយទៅកាន់ទិស
ខាងលើ ទិសខាងក្រោមខឹងទិសទីទឹង មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ជា
ចិត្តទូលាយ ដល់នូវសភាពធំ ប្រមាណមិនបាន មិនមានវេក មិនមាន
ព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយអាការទាំងពួង ក្នុងទី
ទាំងពួង ។ គហបតិបុត្តហបតិបុត្ត ក៏ចូលទៅរកភិក្ខុនោះ ហើយនិមន្ត
ដោយភក្តដើម្បីធាន់ក្នុងវិថីស្រុក ម្នាលជីវកៈ កាលបើភិក្ខុមានប្រាថ្នា ក៏
ទទួលនិមន្ត ។ លុះកន្លងរាត្រីនោះទៅ ភិក្ខុនោះស្ងៀកស្ងៀមប្រដាប់បាត្រ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទសកំ

យេន តស្ស កហបតិស្ស វា កហបតិបុត្តស្ស វា
 និវេសនំ តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្តា បញ្ញត្តេ អា-
 សនេ និស័ទតំ ។ តមេនំ សោ កហបតិ វា
 កហបតិបុត្តោ វា បណីតេន បិណ្ឌាទាតេន បរិវេសតិ ។
 តស្ស ន ឃី ហោតិ សាធុ វេត មាយំ កហបតិ
 វា កហបតិបុត្តោ វា បណីតេន បិណ្ឌាទាតេន បរិវេសតិ
 អហោ វេត មាយំ កហបតិ វា កហបតិបុត្តោ
 វា អាយតិម្ប ឃីវេចេន បណីតេន បិណ្ឌាទាតេន
 បរិវេសយ្យតិ ឃីម្បស្ស ន ហោតិ ។ សោ តិ
 បិណ្ឌាទាតិ អគង្គតោ អម្បត្តតោ អនជ្ឈបន្នោ អា-
 នីនវេទស្សរិ និស្សរណាប្បញ្ញោ បរិកុញ្ញតិ ។ តិ តិ
 មញាសំ ជីវេក អប នុ សោ ភិក្ខុ តស្មី សមយេ
 អត្តព្យាពាជាយ វា ចេតេតិ បរព្យាពាជាយ វា ចេតេតិ
 ឧកយព្យាពាជាយ វា ចេតេតិ ។ នោ ហោតិ
 កន្លេ ។ ននុ សោ ជីវេក ភិក្ខុ តស្មី សមយេ តិ អនវេជ្ជិ-
 យេវ អាហារំ អាហារេតិ ។ ឃី កន្លេ សុតិ
 មេតិ កន្លេ ព្រហ្ម ឧបេក្ការិហារិ តមេ វេនំ កន្លេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

នឹងចំកែងវេលាព្រឹក ក៏ចូលទៅកាន់ផ្ទះគហបតីបួគហបតីបុត្រនោះ លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ ក៏អង្គុយលើអាសនៈ ដែលគេក្រាលហើយ ។ ឯ
 គហបតីបួគហបតីបុត្រនោះ ក៏អង្គុយសក់ក្នុងនោះ ដោយបិណ្ឌបាតដ៏ផ្អែកផ្អង់ ។
 ភិក្ខុនោះ មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា គហបតីបួគហបតីបុត្រ
 នេះ អង្គុយអាត្មាអញ ដោយបិណ្ឌបាតដ៏ផ្អែកផ្អង់ ដោយប្រពៃណាស់ហ្ន៎
 ធ្វើម្តេចហ្ន៎ គហបតីបួគហបតីបុត្រនេះ គប្បីអង្គុយអាត្មាអញ ដោយ
 បិណ្ឌបាតដ៏ផ្អែកផ្អង់ មានសភាពយ៉ាងនេះ តទៅទៀត ភិក្ខុនោះ
 មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះសោះ ។ ភិក្ខុនោះ មិនផ្អែកផ្អង់ មិន
 ជ្រុលជ្រប់ មិនល្មោភ តែងឃើញទោស មានបញ្ញាជាគ្រឿងវលាស់
 ចេញចាកទុក្ខ បរិភោគបិណ្ឌបាតនោះ ។ ម្នាលជីវិកៈ អ្នកសំគាល់
 ហេតុនោះថាដូចម្តេច តើភិក្ខុនោះ គិតដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនឯង ឬគិត
 ដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃ ឬក៏គិតដើម្បីបៀតបៀនអ្នកទាំងពីរ ក្នុងសម័យ
 នោះ ដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនមែនដូច្នោះទេ ។
 ម្នាលជីវិកៈ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា ឆាន់អាហារដែលមិនមានទោសនោះ
 ក៏សម័យនោះមែនឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ខ្ញុំព្រះអង្គគ្រាន់តែឮមក យ៉ាងនេះថា ព្រហ្មមានកិរិយានៅ ដោយ
 ទុបេក្ខា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនោះ ជាពាក្យរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ

គណបក្សវិទ្យុស្ស ដីកសុត្តេ បាលណវម្ពស្ស បញ្ចវគ្គាតិ

កកក សត្តិ ទិដ្ឋា កកក ហិ កន្លេ ឧបេក្ការិហារិវតិ ។
 យេន ខោ ដីក វាគេន យេន នោសេន យេន
 មោហេន វិហេសក(១) អស្ស អរតិក អស្ស បដិយ-
 ក(២) អស្ស សោ វាគោ សោ នោសោ សោ
 មោហោ តថាគតស្ស បហំនោ ឧត្តន្ទម្ភលោ តាលា-
 វត្តកតោ អនកាវត្តតោ អាយតិ អនុប្បន្ទនម្ភ
 សចេ ខោ តេ ដីក ឥទំ សន្ទាយ ភាសិតំ
 អនុជាធាមិ តេ ឯតន្តិ ។ ឯតនេវ ខោ បន មេ
 កន្លេ សន្ទាយ ភាសិតន្តិ ។

(៦០) យោ ខោ ដីក តថាគតិ វា តថាគតស្សវត្តិ
 វា ឧត្តិស្ស ចាលំ អារកតិ សោ បញ្ចហិ ហំនេហិ
 តហំ អប្បញ្ញំ បសវតិ យម្បិ សោ កហបតិ(៣) ឯវមាហ
 កច្ឆថ អមុកំ ធាម ចាលំ អានេថាតិ ឥមិនា បវមេន
 ហំនេន តហំ អប្បញ្ញំ បសវតិ យម្បិ សោ ចាលោក
 កលប្បវេជកេន អានិយមនោ ទុក្ខនោមនស្សំ
 បដិសិវេនេតិ ឥមិនា ទុតិយេន ហំនេន តហំ
 អប្បញ្ញំ បសវតិ យម្បិ សោ ឯវមាហ កច្ឆថ

១ ឧ. ម វិហោសាវា ។ ២ ម, បដិយោវា ។ ៣ ឧ. គណបក្សិ ៩ ទិស្សតិ ។

គហបតិវត្ត ជីវិតសូត្រ ឋានៈ ៥ យ៉ាង នៃការសម្រាប់សត្វ

ឥឡូវនេះខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញព្រះមានព្រះភាគ ច្បាស់នឹងភ្នែករបស់ខ្លួន ហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថាព្រះមានព្រះភាគ មានកិរិយានៅ ដោយឧបេក្ខាពិត ។ ម្នាលជីវិតៈ បុគ្គលមានសេចក្តីហៀតហៀន សេចក្តី អផ្សុកនឹងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ដោយព្រះទោសៈមោហៈណា ព្រះ ទោសៈ នឹងមោហៈនោះ គឺថាគតបានលះបង់ហើយ បានផ្តាច់ផ្តិលឫស គល់អស់ហើយ បានធ្វើឲ្យនៅសល់តែទីនៅ ដូចជាទីនៅនៃដើមត្នោត ជាសភាវៈដល់នូវការសាបសូន្យ មានសភាពមិនកើតឡើងតទៅ ម្នាល ជីវិតៈ បើអ្នកនិយាយអាស្រ័យហេតុនេះ គឺថាគតក៏យល់ព្រមនូវពាក្យ នេះរបស់អ្នកដែរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនិយាយអាស្រ័យ ហេតុហ្នឹងឯង ។

(៦០) ម្នាលជីវិតៈ បុគ្គលណាសម្រាប់សត្វ ចំពោះគឺថាគតបុសាវ័ក របស់គឺថាគត បុគ្គលនោះតែងទទួលបានបាបច្រើន ដោយឋានៈ ៥ យ៉ាង បុគ្គលនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា អ្នកទាំងឡាយចូរទៅនាំយកសត្វឯណោះ មកដោយឋានៈណា តែងទទួលនូវបាបច្រើន ដោយឋានៈនេះជា បឋម សត្វនោះកាលដែលគេយកវាទៅទ្រទ្រង់ក៏ដកយកមក ក៏ទទួលទុក្ខ ទោមនស្សដោយឋានៈណា បុគ្គលនោះតែងទទួលបានបាបច្រើន ដោយ ឋានៈនេះជាតំរូវបី បុគ្គលនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា អ្នកទាំងឡាយចូរទៅ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសក់

ឥមំ ចាណំ អារកថាតិ ឥមំនា តតិយេន ហំនេន
 ពហំ អប្បញ្ញំ បសវតិ យម្យំ សោ ចាលោ អារកិយ.
 មាណេ ទុក្ខនោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ឥមំនា ចតុត្តេន
 ហំនេន ពហំ អប្បញ្ញំ បសវតិ យម្យំ សោ តថាកតំ
 វា តថាកតស្សវតំ វា អកកម្យយេន អស្សាទេតិ
 ឥមំនា បញ្ចមេន ហំនេន ពហំ អប្បញ្ញំ បសវតិ
 យោ ខោ ដីវក តថាកតំ វា តថាកតស្សវតំ វា
 ទុក្ខស្ស ចាណំ អារកតិ សោ ឥមេហិ បញ្ចហិ
 ហំនេហិ ពហំ អប្បញ្ញំ បសវតិ ។

(៦១) ឃីវំ វុត្តេ ដីវកោ កោមារកថោ ភកវន្តំ
 ឯតទវេច អច្ឆរិយំ ភន្តេ អត្តនំ ភន្តេ កកម្យិយំ
 វត ភន្តេ ភិក្ខុ អាហារំ អាហារេន្តំ អនវន្តំ វត ភន្តេ
 ភិក្ខុ អាហារំ អាហារេន្តំ អភិក្ខុន្តំ ភន្តេ អភិក្ខុន្តំ ភន្តេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ

សម្លាប់សត្វនេះដោយឋានៈណា បុគ្គលនោះតែងសោយ នូវបាបច្រើន
 ដោយឋានៈនេះជាគំរប់ ៣ សត្វនោះកាលដែលគេកំពុងសម្លាប់ក៏ទទួល
 នូវទុក្ខ ទោមនស្ស ដោយឋានៈណា បុគ្គលតែងទទួលបាបច្រើន
 ដោយឋានៈនេះជាគំរប់ ៤ បុគ្គលនោះធ្វើឲ្យគេតិះដៀលតថាគត ឬសា-
 វ័ករបស់តថាគត ដោយអកប្បិយមំសៈ (សាច់មិនសមគួរ) ដោយ
 ឋានៈណា បុគ្គលនោះតែងទទួលបាបច្រើន ដោយឋានៈនេះជាគំរប់ ៥
 ម្ចាស់ជីវកៈ បុគ្គលណាសម្លាប់សត្វចំពោះតថាគត ឬសាវ័ករបស់តថាគត
 បុគ្គលនោះតែងទទួលបាបច្រើន ដោយឋានៈទាំង ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

(៦១) លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ទើប
 ដីវកកោមារកត្យក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះ
 អង្គីដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចម្រើនណាស់
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកភិក្ខុឆាន់តែអាហារជាកប្បិយៈហ្ន៎ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកភិក្ខុឆាន់តែអាហារ ដែលមិនមានទោសហ្ន៎ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពីពោះណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពីពោះណាស់

គហបតីវគ្គស្ស ដីវកសុត្តេ បាល្យបេតសរណាគគា

សេយ្យថាមំ កន្លែ ទិក្ខុដ៏តិ វា ឧក្កុដ្ឋេយ្យ បដិច្ចនំ
 វា វិវេយ្យ ម្ភធិស្ស វា មកំ អាចិក្ខេយ្យ អន្ធការេ
 វា តេលប្បដ្ឋោតំ ជាវេយ្យ ចក្កុមន្តោ រូបាទំ ទិក្ខុដ៏តិ
 ឯវមេវ កកវតា អនេកបរិយាយេន ធម្មោ បកាសិ.
 តោ ឯសាហំ កន្លែ កកវន្តំ សរណំ កច្ចាមំ ធម្មញ្ញ
 កិក្ខុសង្ឃញ្ញ ឧបាសកំ មំ កកវា ជាវេតុ អដ្ឋតក្កេ
 បាល្យបេតិ សរណាផ្តតន្តំ ។

ដីវកសុត្តំ បញ្ចមំ និដ្ឋិតំ ។

គណបតីវត្ត ដីវកស្វត្រ ការដល់នូវសរណៈស្មើដោយជីវិត

ធម៌ដែលព្រះអង្គសំដែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយយ៉ាងនេះ (ភ្នំច្បាស់
 ណាស់) ដូចជាបុរសចាប់បើករបស់ដែលគេផ្តាច់ចុះឲ្យផ្សារឡើង ឬដូចជា
 បុរសបើកបណ្តាញរបស់ដែលគេលាក់បិទបាំង ពុំនោះដូចជាបុរសប្រាប់ផ្លូវ
 ដល់អ្នកវង្វេងទិស ពុំនោះសោត ដូចជាបុរសកាន់ប្រទីបព្រលប់ភ្នំក្នុងទី
 ងងឹត ដោយគិតថា មនុស្សអ្នកមានចក្ខុមើលឃើញរូបទាំងឡាយបាន
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនេះ សូមដល់ព្រះមានព្រះភាគផង
 ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាទីពឹងទីរលឹក សូមព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ជ្រាបនូវខ្ញុំព្រះអង្គ ថាជាឧបាសក ដល់សរណៈ ស្មើដោយជីវិត
 ក្នុងវិថីនេះជាដើម ។

ចប់ ដីវកស្វត្រ ទី ៥ ។

ឆដំ ឧបាលិវិទូសុត្តំ

(២២) ឃុំឃ្មុំ សុត្តំ ។ ឃុំកំ សមយំ កកវា
នាឡាណយំ វិហារតិ ទារិកកម្មវនេ ។ តេន ខោ បន
សមយេន និកន្តោ(១) នាជបុត្តោ នាឡាណយំ បដិសតិ
មហានិយា និកន្តបរិសាយ សន្តិ ។ អថខោ ធីយត-
បស្សី និកន្តោ នាឡាណយំ បិណ្ណាយ ចរិត្តា បច្ឆាកត្ត
បិណ្ណាទាតប្បជិត្តន្តោ យេន ទារិកកម្មវនំ យេន
កកវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្តា កកវតា សន្តិ
សម្មោទិ សម្មោទនិយំ កមិ សារាណិយំ វិតិសារេត្តា
ឃុំកម្មន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឃុំកម្មន្តំ ឃុំតិ ខោ ធីយតបស្សី
និកន្តំ កកវា ឃុំតនពេច សិរិជ្ជន្តំ ខោ(២) ធីយតបស្សី
អាសនានិ សរេ អាគម្ពសិ និសីទានិ ។ ឃុំ វុត្ត
ធីយតបស្សី និកន្តោ អញ្ញាតិ និចិ អាសនិ កហេត្តា
ឃុំកម្មន្តំ និសីទិ ។

១ និក្ខន្តោគិបិ សំយោគោ ទដ្ឋប្បោ ។ ២ ឧ. សិរិជ្ជន្តោ ខោតិ ទិស្សតិ ។

ឧបាលិវិទសូត្រ ទី ៦

(៦២) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងបារិកម្មវ័ន(១) ធិតស្រុកនាលន្ទា ។ សម័យនោះ
ឯង និគន្ធនាដបុត្តនៅអាស្រ័យ ក្នុងស្រុកនាលន្ទា ជាមួយនឹងនិគន្ធបរិ-
សទ្យជាច្រើន ។ គ្រានោះ និត្រន្តឈ្មោះទ័យតបស្សី គ្រាច់ទៅដើម្បី
បិណ្ឌបាត ក្នុងស្រុកនាលន្ទា លុះត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលា
បច្ឆាកត្តហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងបារិកម្មវ័ននោះ
លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ
លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលត្រូវរីករាយ នឹងពាក្យដែលត្រូវរើកហើយ ក៏បិទ
នៅក្នុងទីសមគួរ ។ លុះទ័យតបស្សីនិត្រន្តបិទនៅ ក្នុងទីសមគួរហើយ
ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា នៃទ័យតបស្សី អាសនៈ
មានគ្រប់គ្រាន់ បើអ្នកត្រូវការចូរអង្គុយចុះ ។ កាលបើព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ទើបទ័យតបស្សីនិត្រន្ត កាន់យកអាសនៈ
ទាបមួយ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។

១ ជាឈ្មោះវត្តព្រៃស្វាយរបស់បារិកសេដ្ឋី ។ បានឮមកថា សេដ្ឋីនោះបានស្តាប់ធម៌
ទេសនារបស់ព្រះមានព្រះភាគ មានសេចក្តីជ្រះថ្លាជាធនសាសន៍ ប្រដាប់ដោយសេនាសនៈ
ផ្សេងៗ មានកុដិក្ខហា និងមណ្ឌបជាដើមក្នុងឧទ្យាននោះ ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ ។ បាន
ដឹងវត្តនោះឈ្មោះថា វត្តបារិកម្មវ័ន ដូចជាវត្តជីវិតម្មវ័ននិព្វានដែរ ។ អង្គុយថ្វាយ ។

គណបតិវគ្គស្ស ឧបាសិវិវស្សត្តេ តីណិ វណ្ណនិ

(៦៣) ឯកេបន្តំ និក្ខន្តំ ខោ មីយតបស្សី និក្ខន្តំ
 ភតិវិ ឯកេបន្តំ កតិ បន តបស្សី និក្ខន្តោ ជាដ.
 បុត្តោ កម្មានិ បញ្ញាបេតិ ចាបស្ស កម្មស្ស កិរិ-
 យាយ ចាបស្ស កម្មស្ស បវត្តិយាតិ ។ ន ខោ
 អាវុសោ តោតម អាចិណ្ឌិ និក្ខន្តស្ស ជាដបុត្តស្ស
 កម្មំ កម្មន្តំ បញ្ញាបេតិ ធន្នំ ធន្នានិ ខោ អាវុសោ
 តោតម អាចិណ្ឌិ និក្ខន្តស្ស ជាដបុត្តស្ស បញ្ញា-
 បេតន្តំ ។ កតិ បន តបស្សី និក្ខន្តោ ជាដបុត្តោ
 ធន្នានិ បញ្ញាបេតិ ចាបស្ស កម្មស្ស កិរិយាយ
 ចាបស្ស កម្មស្ស បវត្តិយាតិ ។ តីណិ(១) អាវុសោ
 តោតម និក្ខន្តោ ជាដបុត្តោ ធន្នានិ បញ្ញាបេតិ
 ចាបស្ស កម្មស្ស កិរិយាយ ចាបស្ស កម្មស្ស
 បវត្តិយា សេយ្យដីទិ កាយធន្នំ វិច័ធន្នំ មនោ-
 ធន្នានិ ។ កតិ បន តបស្សី អញ្ញានេវ កាយ-
 ធន្នំ អញ្ញាវិច័ធន្នំ អញ្ញា មនោធន្នានិ ។ អញ្ញានេវ អា-
 វុសោ តោតម កាយធន្នំ អញ្ញាវិច័ធន្នំ អញ្ញា មនោ-
 ធន្នានិ ។ ឥមេសំ បន តបស្សី តីណិ ធន្នានិ

១ ឧ. តីណិ ខោ ។

ធម្មបទិក្ខុ ឧបាសិកាទេស្តត្រៃ ទណ្ឌៈ ៣ យ៉ាង

(៦៣) លុះទើយតបស្សីនិគ្រន្តអង្គិយកងទីសមគួរហើយ ព្រះមាន

ព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់តបស្សី ចុះនិគ្រន្តនាដបុត្តបញ្ញកកម្ម

កងការធ្វើនូវបាបកម្ម កងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃបាបកម្ម ថាមានប៉ុន្មាន ។

ទើយតបស្សីតបថា អាវុសោគោតម និគ្រន្តនាដបុត្តមិនធ្លាប់បញ្ញកនូវកម្ម

ថាកម្មដូច្នោះឡើយ អាវុសោគោតម និគ្រន្តនាដបុត្តធ្លាប់បញ្ញកនូវទណ្ឌៈ

ថាទណ្ឌៈ ប៉ុណ្ណោះឯង ។ ម្ចាស់តបស្សី ចុះនិគ្រន្តនាដបុត្ត តែងបញ្ញក

នូវទណ្ឌៈប៉ុន្មានយ៉ាង កងការធ្វើនូវបាបកម្ម កងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃ

បាបកម្ម ថាមានប៉ុន្មាន ។ អាវុសោគោតម និគ្រន្តនាដបុត្ត តែងបញ្ញក

នូវទណ្ឌៈកងការធ្វើនូវបាបកម្ម កងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃបាបកម្ម ថាមាន

៣ យ៉ាង គឺ កាយទណ្ឌៈ១ វចីទណ្ឌៈ១ មនោទណ្ឌៈ១ ។ ម្ចាស់

តបស្សី ចុះកាយទណ្ឌៈផ្សេង វចីទណ្ឌៈផ្សេង មនោទណ្ឌៈផ្សេង ឬក៏

ដូចគ្នា ។ អាវុសោគោតម កាយទណ្ឌៈផ្សេង វចីទណ្ឌៈផ្សេង មនោ

ទណ្ឌៈផ្សេង មិនដូចគ្នាទេ ។ ម្ចាស់តបស្សី បណ្ណាទណ្ឌៈទាំង ៣ នេះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

ឃំ បដិវត្តន្តានំ ឃំ បដិវស្សន្តានំ កតមំ ទណ្ឌំ
 និកន្តោ នាដបុត្តោ មហាសាវជ្ជនំ បញ្ញាបេតិ ចាបស្ស
 កម្មស្ស កិរិយាយ ចាបស្ស កម្មស្ស បវត្តយោ យទិ វា
 កាយទណ្ឌំ យទិ វា វចីទណ្ឌំ យទិ វា មនោទណ្ឌន្តំ ។
 ឥមេសំ ខោ អាវុសោ កោតម តណ្ហំ ទណ្ឌានំ
 ឃំ បដិវត្តន្តានំ ឃំ បដិវស្សន្តានំ កាយទណ្ឌំ
 និកន្តោ នាដបុត្តោ មហាសាវជ្ជនំ បញ្ញាបេតិ ចា-
 បស្ស កម្មស្ស កិរិយាយ ចាបស្ស កម្មស្ស
 បវត្តយោ នោ តថា វចីទណ្ឌំ នោ តថា មនោ-
 ទណ្ឌន្តំ ។ កាយទណ្ឌន្តំ តបស្ស វទេសំ ។
 កាយទណ្ឌន្តំ អាវុសោ កោតម វទាមិ ។ កាយ-
 ទណ្ឌន្តំ តបស្ស វទេសំ ។ កាយទណ្ឌន្តំ អាវុសោ
 កោតម វទាមិ ។ កាយទណ្ឌន្តំ តបស្ស វទេសំ ។
 កាយទណ្ឌន្តំ អាវុសោ កោតម វទាមិតិ ។ ឥតិហ
 កកវា ជ័យតបស្សំ និកន្តំ ឥមស្សី កថាវត្តស្សី យាវ-
 តតិយកំ បតិដ្ឋាបេសំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ អូលបណ្ណាសកៈ

ដែលអ្នកចែកហើយ យ៉ាងនេះ ញែកហើយយ៉ាងនេះ និគន្ធនាដបុត្ត តែង
 បញ្ចក្ខន្ធនៃកាយ ដែលមានពោសធំជាងគេ ក្នុងការធ្វើនូវបាបកម្មក្នុង
 ការប្រព្រឹត្តិទៅនៃបាបកម្ម កាយទណ្ឌៈ បូជីទណ្ឌៈ បូមនោទណ្ឌៈ ។
 អាវុសោភោតម បណ្ណាទណ្ឌៈទាំង ៣ នេះ ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចែកហើយ
 យ៉ាងនេះ ញែកហើយយ៉ាងនេះ និគន្ធនាដបុត្ត តែងបញ្ចក្ខន្ធនៃកាយទណ្ឌៈ
 ថាមានពោសធំជាងគេ ក្នុងការធ្វើនូវបាបកម្ម ក្នុងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃ
 បាបកម្ម មិនបញ្ចក្ខន្ធនៃបូជីទណ្ឌៈ នឹងមនោទណ្ឌៈ ថាមានពោសធំដូច្នោះ
 ទេ ។ ម្នាលភបស្សី អ្នកនិយាយថា កាយទណ្ឌៈដូច្នោះឬ ។ អាវុសោ
 ភោតម ខ្ញុំព្រះអង្គនិយាយថា កាយទណ្ឌៈ ដូច្នោះ ។ ម្នាលភបស្សី
 អ្នកនិយាយថា កាយទណ្ឌៈ ដូច្នោះឬ ។ អាវុសោភោតម ខ្ញុំព្រះអង្គ
 និយាយថា កាយទណ្ឌៈ ដូច្នោះ ។ ម្នាលភបស្សី អ្នកនិយាយថា កាយ
 ទណ្ឌៈ ដូច្នោះឬ ។ អាវុសោភោតម ខ្ញុំព្រះអង្គនិយាយថា កាយទណ្ឌៈ
 ដូច្នោះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ញ៉ាំងទីយភបស្សីនិគ្រន្ធឱ្យបិតនៅនឹង
 ក្នុងកថាវត្ថុនេះ ជាតំរប់ ៗ ដឹង ដោយប្រការដូច្នោះ ។

ពហុបតិវត្តស្ស ឧបាសិវិទេសុត្តេ តីណិ កម្មានិ

(៦៤) ឃុំ វុត្តេ ទីយ វបស្សី ជិតនោ កកវន្តិ
 ឯតទេវេច ត្ថំ បទាវុសោ តោតម កតិ ទណ្ណានិ
 បញ្ញាបេសិ ចាបស្ស កម្មស្ស កិរិយាយ ចាបស្ស
 កម្មស្ស បវត្តិយាតិ ។ ទ ខោ វបស្សី អាចិណ្ណំ ត-
 ថាកតស្ស ទណ្ណំ ទណ្ណន្តិ បញ្ញាបេតិ កម្មំ កម្មន្តិ
 ខោ វបស្សី អាចិណ្ណំ តថាកតស្ស បញ្ញាបេតន្តិ ។
 ត្ថំ បទាវុសោ តោតម កតិ កម្មានិ បញ្ញាបេសិ
 ចាបស្ស កម្មស្ស កិរិយាយ ចាបស្ស កម្មស្ស
 បវត្តិយាតិ ។ តីណិ ខោ អហំ វបស្សី កម្មានិ
 បញ្ញាបេមិ ចាបស្ស កម្មស្ស កិរិយាយ ចាបស្ស
 កម្មស្ស បវត្តិយា សេយ្យបិទំ កាយកម្មំ វចិកម្មំ
 មនោកម្មន្តិ ។ កី បទាវុសោ តោតម អញ្ញោ
 កាយកម្មំ អញ្ញំ វចិកម្មំ អញ្ញំ មនោកម្មន្តិ ។
 អញ្ញោ វបស្សី កាយកម្មំ អញ្ញំ វចិកម្មំ
 អញ្ញំ មនោកម្មន្តិ ។ ឥមេសិ បទាវុសោ តោតម
 តីណិ កម្មានិ ឃុំ បដិវត្តានិ ឃុំ បដិវ-
 សិដ្ឋានិ កតមិ កម្មំ មហាសាវជ្ជនិ បញ្ញាបេសិ

គហបតិវត្ត ឧបាលិវាទសូត្រ កម្ម ៣ យ៉ាង

[៦៤) កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ

ទើយតបស្សីនិគ្រន្ត ក៏និយាយពាក្យនេះនឹងព្រះមានព្រះភាគថា អាវុសោ

គោតម ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ជាតទ្ធាណៈ ក្នុងការធ្វើនូវបាបកម្ម ក្នុងការប្រព្រឹត្តិ

ទៅនៃបាបកម្ម ថាមានប៉ុន្មាន ។ ម្នាលតបស្សី គឺថាគតមិនធ្លាប់បញ្ជាតទ្ធាណៈ

ទ្ធាណៈ ថាទ្ធាណៈដូច្នោះទេ ម្នាលតបស្សី គឺថាគតធ្លាប់បញ្ជាតទ្ធាណៈតែកម្ម ថាកម្ម

ប៉ុណ្ណោះឯង ។ អាវុសោគោតម ចុះព្រះអង្គទ្រង់បញ្ជាតកម្មមានប៉ុន្មាន ក្នុង

ការធ្វើនូវបាបកម្ម ក្នុងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃបាបកម្ម ថាមានប៉ុន្មាន ។ ម្នាល

តបស្សី គឺថាគតបញ្ជាតនូវកម្ម ក្នុងការធ្វើនូវបាបកម្ម ក្នុងការប្រព្រឹត្តិទៅ

នៃបាបកម្ម ថាមាន ៣ យ៉ាងគឺ កាយកម្ម ១ វចីកម្ម ១ មនោកម្ម ១ ។

អាវុសោគោតម ចុះកាយកម្មផ្សេង វចីកម្មផ្សេង មនោកម្មផ្សេងឬអ្វី ។

ម្នាលតបស្សី កាយកម្មផ្សេង វចីកម្មផ្សេង មនោកម្មផ្សេង ។ អាវុសោ

គោតម បណ្តាកម្មទាំង ៣ នេះ ដែលព្រះអង្គចែកហើយយ៉ាងនេះ វិញ្ញក

ហើយយ៉ាងនេះ ព្រះអង្គទ្រង់បញ្ជាតកម្មណា ថាមានទោសធំជាងគេ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ចាបស្ស កម្មស្ស កិរិយាយ ចាបស្ស កម្មស្ស
 បវត្តិយា យទិ វា កាយកម្មំ យទិ វា វេទិកម្មំ
 យទិ វា មនោកម្មន្តំ ។ ឥមេសិ ខោ អហំ
 តបស្សំ តណ្ហំ កម្មានំ ឃិំ បដិវត្តានំ ឃិំ
 បដិវត្តន្តំ មនោកម្មំ មហាសាវ្ជតិំ បញ្ញាបេមិ
 ចាបស្ស កម្មស្ស កិរិយាយ ចាបស្ស កម្មស្ស
 បវត្តិយា លោ តថា កាយកម្មំ លោ តថា វេ-
 កម្មន្តំ ។ មនោកម្មន្តំ អាវុសោ តោតម វិនេសិ ។
 មនោកម្មន្តំ តបស្សំ វិនាមិ ។ បេ ។ មនោកម្មន្តំ
 អាវុសោ តោតម វិនេសិ ។ មនោកម្មន្តំ តបស្សំ
 វិនាមិ ។ ឥតិហ ទិយតបស្សំ ទិកត្តោ កកវន្តំ
 ឥមស្មី កថាវត្ថុស្មី យាវតតិយកំ បតិដ្ឋាបេត្តា
 ឧដ្ឋាយាសនា យេន ទិកត្តោ ជាដបុត្តោ តេនុប-
 សន្តិមិ ។

(៦៥) តេន ខោ បន សមយេន ទិកត្តោ
 ជាដបុត្តោ មហាតិយា តិហិបវិសាយ សទ្ធិំ ទិសិទ្ធា
 ហោតិ ពាលកិរិយា ឧបាលិប្បមុខាយ(១) ។

១ ឧ. ម. ពាលកិរិយា បរិសាយ ឧបាលិប្បមុខាយតិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក្កៈ

ក្នុងការធ្វើនូវបាបកម្ម ក្នុងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃបាបកម្ម ភ័ក្តិយកម្ម ឬវិចីកម្ម

ឬក៏មនោកម្ម ។ ម្នាលភគវន្ត បណ្តាកម្មទាំង ៣ នេះ ដែលគម្រោចចែក

ហើយយ៉ាងនេះ ញែកហើយយ៉ាងនេះ គម្រោចចែកមនោកម្ម ថាមាន

ទោសធំជាងគេ ក្នុងការធ្វើនូវបាបកម្ម ក្នុងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃបាបកម្ម

មិនបញ្ចកាយកម្មនឹងវិចីកម្ម ថាមានទោសធំទេ ។ អាវុសោគោតម

ព្រះអង្គថា មនោកម្មឬ ។ ម្នាលភគវន្ត គម្រោចចែកមនោកម្ម

។ បេ ។ អាវុសោគោតម ព្រះអង្គថាមនោកម្មឬ ។ ម្នាលភគវន្ត

គម្រោចចែកមនោកម្ម ។ ទ័យភគវន្តនិគ្រន្ត ញ៉ាំងព្រះមានព្រះភាគ

បិតនៅក្នុងកថាវគ្គនេះដរាប ៣ ដង ដោយប្រការដូច្នោះ ហើយក្រោក

ចាកអាសនៈចូលទៅរកនិគ្រន្តនាដបុត្ត ។

[៦៥] សម័យនោះឯង និគ្រន្តនាដបុត្តកំពុងអង្គុយជាមួយនឹងភិហារិ-

សំទេជាច្រើន អ្នកនៅក្នុងស្រុកពាលកៈ មានទុបាលិគហបតីជាប្រធាន ។

គោលគំរូស្នេហា ឧបាសិទ្ធិសុត្តន្ត កថាសល្លាញោតិ

អន្តរា ខោ និកន្តោ ជាដប្បត្តោ ទីយតបស្សី និកន្តិ
 ទ្វរតោ វ អាភច្ឆន្តិ ទិស្វាន ទីយតបស្សី និកន្តិ
 ឯតទភេថ ហន្ត កុតោ ទុត្ត តបស្សី អាភច្ឆសិ
 ទិវិទិវស្សាតិ ។ ឥតោ ហិ ខោ អហំ ភន្ត អាភច្ឆាមិ
 សមណស្ស តោតមស្ស សន្តិកាតិ ។ អហ បន
 តេ តបស្សី សមណោ ន តោតមេន សន្តិ កោចិទេវ
 កថាសល្លាញោតិ ។ អហ ខោ មេ ភន្ត
 សមណោ ន តោតមេន សន្តិ កោចិទេវ កថា-
 សល្លាញោតិ ។ យថាកមិ បន តេ តបស្សី អហ
 សមណោ ន តោតមេន សន្តិ កោចិទេវ កថា-
 សល្លាញោតិ ។ អថខោ ទីយតបស្សី និកន្តោ
 យាវតកោ អហោសិ ភកវតា សន្តិ កថាសល្លា-
 ញោ តិ សត្ថំ និកន្តស្ស ជាដប្បត្តស្ស អាហោចេសិ ។
 ឯវ វត្ថេ និកន្តោ ជាដប្បត្តោ ទីយតបស្សី និកន្តិ
 ឯតទភេថ សាធុ សាធុ តបស្សី យថា តិ សុតវតា
 សាវកេន សម្មទេវ សត្ថ សាសនិ អាជាទន្តេន

គហបតិវត្ត ពោលវិទ្យុត្រ ដំណាលអំពីការនិយាយឆ្លើយឆ្លង

និគ្គន្ធនាដបុត្ត បានឃើញទ័យតបស្សីនិគ្រន្ធ ដើរមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញ
ហើយ ក៏និយាយនឹងទ័យតបស្សីនិគ្រន្ធ ដោយពាក្យដូច្នោះថា តបស្សី
ចុះអ្នកឯងទើបមកពីណា ទាំងថ្ងៃម៉្លេះ(១) ។ ទ័យតបស្សីតបថា បពិត្រ
លោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំមកអំពីសំណាក់ព្រះសមណគោតមឯណោះ ។ និគ្គន្ធ-
នាដបុត្តសួរថា នៃតបស្សី ចុះអ្នកមានកថាសល្លាបៈបន្តិចបន្តួច(២) ជាមួយ
នឹងព្រះសមណគោតមដែរឬ ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំមានកថាសល្លាបៈ
បន្តិចបន្តួចជាមួយនឹងព្រះសមណគោតមដែរ ។ នៃតបស្សី អ្នកមានកថា-
សល្លាបៈបន្តិចបន្តួច ជាមួយនឹងព្រះសមណគោតមតើដូចម្តេច ។ ទើប
ទ័យតបស្សីនិគ្រន្ធ ក៏រៀបរាប់កថាសល្លាបៈ ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ
ទាំងអស់ដល់និគ្គន្ធនាដបុត្ត ។ កាលបើទ័យតបស្សីនិគ្រន្ធនិយាយយ៉ាង
នេះហើយ និគ្គន្ធនាដបុត្តនិយាយនឹងទ័យតបស្សីនិគ្រន្ធដូច្នោះថា នៃតបស្សី
ពីពោះណាស់ ។ សាកែដែលដោះអ្នកចេះដឹង អាចដឹងច្បាស់សាសនារបស់

១ ហួសវេលាថ្ងៃត្រង់ទៅ ។ ២ ការនិយាយដោយសំដី ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ឯវមេវ ទីយតបស្សីនា និកន្តេន សមណស្ស កោត-
 មស្ស ព្យាកតំ កិញ្ចំ សោកតិ ធឯវេ មនោទណ្ណោ
 ឥមស្ស ឯវំ ឡិទ្ធារិកស្ស កាយទណ្ណាស្ស ឧបនិ-
 ឆាយ អថខោ កាយទណ្ណោ វ មហាសាវជ្ជតរោ
 ចាបស្ស កម្មស្ស កិរិយាយ ចាបស្ស កម្មស្ស
 បវត្តិយា នោ តថា វចំទណ្ណោ នោ តថា
 មនោទណ្ណោតិ ។

(៦៦) ឯវំ វុត្តេ ឧចាលិ កហបតិ និកន្តិ
 នាដបុត្តំ ឯតទវេច សាធុ សាធុ កន្តេ ទីយតបស្សី
 យថា តំ សុតវតា សាវកេន សម្មនេវ សត្ត
 សាសនំ អាជានន្តេន ឯវមេវ កន្តេន ទីយត-
 បស្សីនា(១) សមណស្ស កោតមស្ស ព្យាកតំ
 កិញ្ចំ សោកតិ ធឯវេ មនោទណ្ណោ ឥមស្ស
 ឯវំ ឡិទ្ធារិកស្ស កាយទណ្ណាស្ស ឧបនិឆាយ
 អថខោ កាយទណ្ណោ វ មហាសាវជ្ជតរោ ចាបស្ស
 កម្មស្ស កិរិយាយ ចាបស្ស កម្មស្ស បវត្តិយា
 នោ តថា វចំទណ្ណោ នោ តថា មនោទណ្ណោ

១ ឧ. កបស្សីនា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

គ្រូដោយប្រពៃ ហើយព្យាករពាក្យនោះយ៉ាងណា ទ័យតបស្សីនិគ្រន្ត
 បានព្យាករ ចំពោះព្រះសមណគោតម ក៏យ៉ាងនោះឯង ក៏មនោទណ្ឌៈ
 ជាសភាវៈថោកថយ យកមកប្រៀបធៀបនឹងកាយទណ្ឌៈដ៏ថ្លៃថ្នូរនេះឲ្យ
 វិសេសវិសាលជាងយ៉ាងនេះដូចម្តេចបាន គឺកាយទណ្ឌៈហ្នឹងឯងជារបស់
 មានទោសធំជាង ក្នុងការធ្វើនូវបាបកម្ម ក្នុងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃបាបកម្ម
 ឯវចីទណ្ឌៈ នឹងមនោទណ្ឌៈ នឹងមានទោសធំដូច្នោះតែទេ ។

(៦៦) កាលបើនិគ្រន្តនាដបុគ្គនិយាយយ៉ាងនេះហើយ ទើបទុបាលិ-
 គចាបត្តិយាយនឹងនិគ្រន្តនាដបុគ្គដូច្នោះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ទ័យ
 តបស្សីនិយាយពាក្យនេះពិពោះណាស់។ សារឹកដែលជាអ្នកចេះដឹង អាច
 ដឹងច្បាស់នូវសាសនារបស់គ្រូដោយប្រពៃ ហើយព្យាករពាក្យនោះយ៉ាង
 ណា ទ័យតបស្សីដ៏ចម្រើន បានព្យាករចំពោះព្រះសមណគោតមយ៉ាងនោះ
 ឯង ក៏មនោទណ្ឌៈជារបស់ថោកថយ យកមកប្រៀបធៀបនឹងកាយទណ្ឌៈ
 ដ៏ថ្លៃថ្នូរនេះ ឲ្យវិសេសវិសាលជាងយ៉ាងនេះ ដូចម្តេចបាន គឺកាយទណ្ឌៈ
 ហ្នឹងឯង ជាសភាវៈមានទោសធំជាង ក្នុងការធ្វើនូវបាបកម្ម ក្នុងការប្រ-
 ព្រឹត្តិទៅនៃបាបកម្ម ឯវចីទណ្ឌៈនឹងមនោទណ្ឌៈ នឹងមានទោសធំដូច្នោះតែទេ

ធម្មបទវគ្គស្ស ឧបាលិវិទេសុត្តេ វិវាហេមនកម្មតា

ហន្ត ចាហំ កន្តេ កន្តាមិ សមណាស្ស កោតមស្ស
 ឥមស្មី កថាវត្ថុស្មី វាទិ អាហេបេស្សាមិ សចេ មេ សម-
 ណោ កោតមោ តថា បតិដ្ឋហិស្សតិ យថា កន្តេន
 តបស្សីនា បតិដ្ឋាបិកំ សេយ្យថាបិ នាម ពលវា
 បុរិសោ ទីយលោមិកំ ឯឡកំ លោមេសុ កហេត្វា
 អាគខ្មេយ្យ បរិកខ្មេយ្យ សម្បរិកខ្មេយ្យ ឯវមេវហំ
 សមណំ កោតមិ វាទេន វាទិ អាគខ្មិស្សាមិ
 បរិកខ្មិស្សាមិ សម្បរិកខ្មិស្សាមិ សេយ្យថាបិ
 នាម ពលវា បុរិសោ^(១) សោ ល្លា កាកម្មកាហេ
 មហន្តំ សោ ល្លា កាកលញ្ចំ កម្មរេ ឧទករហនេ
 បត្តិបិត្វា កណ្ណោ កហេត្វា អាគខ្មេយ្យ បរិកខ្មេយ្យ
 សម្បរិកខ្មេយ្យ ឯវមេវហំ សមណំ កោតមិ
 វាទេន វាទិ អាគខ្មិស្សាមិ បរិកខ្មិស្សាមិ
 សម្បរិកខ្មិស្សាមិ សេយ្យថាបិ នាម ពលវា បុរិសោ^(២)
 សោ ល្លា កាធុត្តោ ថាលំ^(៣) កណ្ណោ កហេត្វា
 ឌីធុនេយ្យ និទ្ធុនេយ្យ និប្បោវេយ្យ^(៤) ឯវមេវហំ

១-២ ឧ. ម. បុរិសោតិ ន ទិស្សតិ ។ ៣ ឧ. វាលំ ។ ៤ ឧ និប្បោវេយ្យ ។ ម.
 និប្បោវេយ្យ ។

ធម្មបតិវត្ត ឧបាលិវាទសូត្រ បំណងនឹងលើកឡើងនូវវាទៈ

បតិគ្រលោកដ៏ចំរើន ឈ្លើយចុះ ខ្ញុំនឹងទៅលើកឡើងនូវវាទៈ របស់ព្រះ
សមណគោតម ក្នុងកថាវត្ថុនេះ បើសមណគោតម នឹងតាំងពាក្យឲ្យ
នៅនឹងដូចដែលចំពោះខ្ញុំ ដូចកាលដែលតបស្សីដ៏ចំរើនឲ្យតាំងនៅដូច្នោះ
ខ្ញុំនឹងពាក្យត្រួតត្រាគ្រប់គ្រង រួមវាទៈដោយវាទៈចំពោះសមណគោតម
ដូចជាបុរសអ្នកមានកំឡាំង ចាប់សត្វចៀមដែលមានរោមវែង ត្រង់រោម
ហើយពាក្យត្រួតត្រាគ្រប់គ្រង ដូច្នោះឯង ពុំនោះខ្ញុំនឹងពាក្យត្រួតត្រា
គ្រប់គ្រង រួមវាទៈដោយវាទៈចំពោះសមណគោតម ដូចជាបុរសអ្នក
មានកំឡាំង ជាអ្នកធ្វើការងារក្នុងផ្ទះស្តុក ដាក់ចុះកន្ទេលសម្រាប់ដាក់
នូវម្សៅក្នុងផ្ទះធ្វើស្តុកក្នុងអន្ទង់ទឹកជ្រៅ ហើយចាប់ត្រង់ដោយពាក្យត្រួតត្រា
គ្រប់គ្រងដូច្នោះឯង ពុំនោះខ្ញុំនឹងផ្តាច់ចុះផ្សារឡើង បោះចោលនូវវាទៈ
ដោយវាទៈចំពោះសមណគោតម ដូចជាបុរសមានកំឡាំង ជាអ្នកលេង
ស្តុកចាប់ថាសត្រង់កណ្តាប់មាត់ ផ្តាច់ចុះផ្សារឡើង បោះចោលដូច្នោះឯង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សមណំ តោតមំ វាទេន វាទំ ឌុំឌុំនិស្សាមិ
 ឌុំឌុំនិស្សាមិ ឌិប្បោថេស្សាមិ^(១) សេយ្យថាបិ នាម
 កុញ្ញារោ សង្ខិយាយនោ កម្មំ ចោត្តរណី ឌុំគាហេត្វា
 សាលារោកំ^(២) នាម កំឡិតជាតំ កំឡិត
 ឯវមេវាហំ សមណំ តោតមំ សាលារោកំ^(៣) មញ្ញោ
 កំឡិតជាតំ កំឡិតស្សាមិ ហន្ត ថាហំ កន្តេ កន្ទាមិ
 សមណស្ស តោតមស្ស ឥមស្មី កតាវត្ថុស្មី វាទំ
 អាហេថេស្សាមិតំ ។ កន្ត ត្វំ កហាបតិ សមណស្ស
 តោតមស្ស ឥមស្មី កតាវត្ថុស្មី វាទំ អាហេថេហិ
 អហំ វា កហាបតិ សមណស្ស តោតមស្ស វាទំ
 អាហេថេយ្យំ ធីយតបស្សី វា និកន្តោ ត្វំ វាតិ ។
 (៦៧) ឯវំ វុត្តេ ធីយតបស្សី និកន្តោ
 និកន្តំ នាជបុត្តំ ឯតទរោច ន ខោ មេ តិ
 កន្តេ វុត្តតិ យំ ឌុំចាលំ កហាបតិ សមណស្ស
 តោតមស្ស វាទំ អាហេថេយ្យ សមណោ ហិ
 កន្តេ តោតមោ មាយាវី អាវដ្ឋនី មាយំ ជាតាតិ

១ ឌុំ និព្វានេស្សាមិ ។ ម. និព្វានេស្សាមិ ។ ២.៣ ឌ. ម. សាលារោកំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ពុំនោះសោត ខ្ញុំនឹងលេងនូវព្រះសមណគោតម ដូចគេលេងល្បែង

លាងសម្បកដៃ ដូចជាដំរីដែលមានអាយុ ៦០ ឆ្នាំ ចុះកាន់ស្រះដីជ្រៅ

ហើយលេងល្បែងលាងសម្បកដៃ ដូច្នោះឯង បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន

ឈ្មោះចុះខ្ញុំនឹងទៅលើកឡើងនូវវាទៈ របស់ព្រះសមណគោតម ក្នុងកថា-

វត្តនេះ ។ ម្នាលគហបតី អ្នកចូរទៅលើកឡើងនូវវាទៈរបស់ព្រះសមណ-

គោតមក្នុងកថាវត្តនេះ ម្នាលគហបតី ឬអាត្មាគប្បីលើកឡើងនូវវាទៈ

របស់សមណគោតមក៏បាន ទើយតបស្សិនិត្តនក៏បាន អ្នកឯងក៏បានដែរ ។

(៦៧) កាលបើនិត្តនាដបុគ្គ និយាយយ៉ាងនេះហើយ ទើប

ទើយតបស្សិនិត្តនិយាយនឹងនិត្តនាដបុគ្គដូច្នោះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន

ទុបាលិគហបតីគប្បីលើកឡើងនូវវាទៈ របស់ព្រះសមណគោតម ដោយ

ហេតុណា ហេតុនេះមិនពេញចិត្តខ្ញុំឡើយ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះ

ថា ព្រះសមណគោតមជាអ្នកមានកិច្ចកល តែងដឹងនូវកិច្ចកលសម្រាប់

ធម្មបទវិញ្ញាណុញ្ញ ឧបាសិទ្ធសុត្តន្ត វិហារបទពិភព

យាយ អញ្ញាតិវិញ្ញាណុញ្ញំ សាវកេ អារាជ្ជតីតិ ។
អដ្ឋានំ ខោ ឯតិ តបស្សំ អនុវកាសោ យំ
ឧបាលំ កហបតិ សមណស្សំ តោតមស្សំ សាវកត្តំ
ឧបកច្ចេយ្យ ហំនព្វ ខោ ឯតិ វិជ្ជតិ យំ
សមណោ តោតមោ ឧបាលំស្សំ កហបតិស្សំ
សាវកត្តំ ឧបកច្ចេយ្យ កច្ចំ ភិកហបតិ សមណស្សំ
តោតមស្សំ វេស្សំ កហវត្តស្សំ វាទំ អារោមេហិ
អហំ វា(១) កហបតិ សមណស្សំ តោតមស្សំ
វាទំ អារោមេយ្យំ ទីយតបស្សំ វា ជិកន្តោ ភិ
វាតិ ។ ទុតិយម្យំ ខោ ទីយតបស្សំ ជិកន្តោ
ជិកន្តំ ឆាជបុត្តំ ឯតនិវេច ន ខោ មេតិ កន្តោ
វុច្ចតិ យំ ឧបាលំ កហបតិ សមណស្សំ តោតមស្សំ
វាទំ អារោមេយ្យំ សមណោ ហំ កន្តោ តោតមោ
មាយាវី អារាជ្ជនំ មាយំ ជាតាតិ យាយ អញ្ញាតិវិញ្ញាណុញ្ញំ
សាវកេ អារាជ្ជតីតិ ។ អដ្ឋានំ ខោ ឯតិ
តបស្សំ អនុវកាសោ យំ ឧបាលំ កហបតិ
សមណស្សំ តោតមស្សំ សាវកត្តំ ឧបកច្ចេយ្យ

១ ឱ. ម. វិហារ ។

ធម្មបទវគ្គ ឧបាលិវាទសូត្រ បំណងនឹងលើកឡើងនូវវាទៈ

បោកប្រាស់ តែងបោកប្រាស់នូវពួកសាវ័ក របស់អន្យតិរិយ ។ និគន្ធ-
 នាដបុគ្គនិយាយថា ម្ចាស់តបស្សី ទុបាលិគហបតីគប្បីចុះចូលជាសាវ័ក
 របស់ព្រះសមណគោតម ដោយហេតុណា ហេតុនេះមិនមែនជាទីតាំង
 មិនមែនជាទុកាសឡើយ ឯព្រះសមណគោតមគប្បីចុះចូលជាសាវ័ក
 របស់ទុបាលិគហបតិវិញ ដោយហេតុណា ហេតុនោះទើបជាទីតាំង
 មានមែន ម្ចាស់តបស្សី អ្នកចូរទៅលើកឡើងនូវវាទៈ របស់ព្រះសមណ-
 គោតម ក្នុងកថាវត្ថុនោះចុះ ម្ចាស់តបស្សី ឬអាត្មាគប្បីលើកឡើងនូវ
 វាទៈ របស់ព្រះសមណគោតមក៏បាន ទើយតបស្សីនិគ្រន្តក៏បាន អ្នកឯង
 ក៏បាន ។ ទើយតបស្សីនិគ្រន្តនិយាយនឹងនិគន្ធនាដបុគ្គដូច្នោះ ជាគំរប់ពីរ
 ដងទៀតថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ទុបាលិគហបតីគប្បីលើកឡើងនូវ
 វាទៈរបស់ព្រះសមណគោតម ដោយហេតុណា ហេតុនោះមិនពេញចិត្ត
 ខ្ញុំទេ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថាព្រះសមណគោតម ជាអ្នកមានកិច្ច
 កល តែងដឹងនូវកិច្ចកលសម្រាប់បោកប្រាស់ តែងបោកប្រាស់នូវពួក
 សាវ័កអន្យតិរិយ ។ ម្ចាស់តបស្សី ទុបាលិគហបតីគប្បីចុះចូលជា
 សាវ័ករបស់សមណគោតម ដោយហេតុណា ហេតុនេះមិនមែនជាទីតាំង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ហំ នត្តា ខោ ឯតំ វិជ្ជតំ យំ សមណោ តោតមោ
 ឧទាលំស្ស កហាបតិស្ស សាវកេត្តំ ឧបកច្ចេយ្យ
 កច្ច ត្ថំ កហាបតិ សមណស្ស តោតមស្ស ឥមស្មី
 កកាវត្ថុស្មី វាទំ អាវោមេហំ អហំ វា^(១) កហាបតិ
 សមណស្ស តោតមស្ស វាទំ អាវោមេយ្យ
 ទីយតបស្ស វា ឯកន្តោ ត្ថំ វាតំ ។ តតិយម្បិ ខោ
 ទីយតបស្ស ឯកន្តោ ឯកទ្ធិ ឆាដបុត្តំ ឯតទកោច
 ន ខោ មេ តំ កន្តេ រុច្ឆតំ យំ ឧទាលំ កហាបតិ
 សមណស្ស តោតមស្ស វាទំ អាវោមេយ្យ សមណោ
 ហំ កន្តេ តោតមោ មាយាវំ អាវុដ្ឋនី មាយំ
 ជាតាតិ យាយ អញ្ញតិក្ខយានិ សាវកេ អាវុដ្ឋតិក្ខំ ។
 អដ្ឋានិ ខោ ឯតំ តបស្ស អនវកាសោ
 យំ ឧទាលំ កហាបតិ សមណស្ស តោតមស្ស
 សាវកេត្តំ ឧបកច្ចេយ្យ ហំ នត្តា ខោ ឯតំ
 វិជ្ជតំ យំ សមណោ តោតមោ ឧទាលំស្ស
 កហាបតិស្ស សាវកេត្តំ ឧបកច្ចេយ្យ កច្ច ត្ថំ
 កហាបតិ សមណស្ស តោតមស្ស ឥមស្មី កកាវត្ថុស្មី
 វាទំ អាវោមេហំ អហំ វា^(២) កហាបតិ

១ ឧ. ម. វិ ហំ ។ ២ ឧ. ម. វិ ហំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ឌិត្តសកៈ

មិនមែនជាឧកាសឡើយ ឯព្រះសមណគោតម គប្បីចុះចូលជា សារីក៍
 របស់ទុបាលិគហបតីវិញ ដោយហេតុណា ហេតុនេះ ទើបជាទីតាំង⁺
 មានមែន ម្នាលគហបតី អ្នកចូរទៅលើកឡើងនូវវេទៈ របស់ព្រះ
 សមណគោតម ក្នុងកថាវតនេះចុះ ម្នាលគហបតី ឬអាត្មាគប្បីលើក
 ឡើងនូវវេទៈ របស់ព្រះសមណគោតមក៏បាន ទើយគបស្សិនិត្តនក៏បាន
 អ្នកឯងក៏បាន ។ ទើយគបស្សិនិត្តន និយាយនឹងនិត្តននាដបុត្តដូច្នោះជា
 តំរប់ ព្យ ដឹងទៀតថា បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ទុបាលិគហបតីគប្បីលើក
 ឡើងនូវវេទៈ របស់ព្រះសមណគោតម ដោយហេតុណា ហេតុនេះ⁺
 មិនពេញចិត្តខ្ញុំទេ បពិត្រលោកដ៏ចំរើន ព្រោះថាព្រះសមណគោតមជា
 អ្នកមានកិច្ចកល តែងដឹងនូវកិច្ចកលសម្រាប់បោកប្រាស់ តែងបោកប្រាស់
 នូវពួកសារីក៍របស់អន្សតិវិយ ។ ម្នាលគបស្សី ទុបាលិគហបតី គប្បី
 ចុះចូលជា សារីក៍ របស់ព្រះសមណគោតម ដោយហេតុណា ហេតុនេះ⁺
 មិនមែនជាទីតាំង មិនមែនជាឧកាសឡើយ ឯព្រះសមណគោតម គប្បី
 ចុះចូលជា សារីក៍របស់ទុបាលិគហបតីវិញ ដោយហេតុណា ហេតុនេះ⁺
 ទើបជាទីតាំងមានមែន ម្នាលគហបតី អ្នកចូរទៅលើកឡើងនូវវេទៈ
 របស់ព្រះសមណគោតម ក្នុងកថាវតនេះចុះ ម្នាលគហបតី ឬអាត្មា

គហបតីវត្តស្ស ឧបាលិវិទសុត្តេ ឧបាលិស្ស ភពវន្តបសង្កមមំ

សមណាស្ស តោតមស្ស វំទំ អាហោមេយ្យំ ទីយត-
បស្សី វំ និគន្ទោ ត្ថំ វំតិ ។

(៦៨) ឃី កន្ទេតិ ខោ ឧបាលិ កហបតិ
និកន្ទស្ស ឆាដបុត្តស្ស បដិស្សត្វា ឧដ្ឋាយាសនា
និកន្ទំ ឆាដបុត្តំ អភិវទេត្វា បទត្តិណំ កត្វា
យេន ចារិវកម្មវំទំ យេន កកវំ តេនុបសង្កមិ
ឧបសង្កមិត្វា កកវំទំ អភិវទេត្វា ឯកមន្តំ និសំទិ ។
ឯកមន្តំ និសំន្នោ ខោ ឧបាលិ កហបតិ កកវំទំ
ឯតទរោច អាគមា នុ ខ្ញុំធិ កន្ទេ ទីយតបស្សី
និកន្ទោតិ ។ អាគមា ខ្ញុំធិ កហបតិ ទីយតបស្សី
និកន្ទោតិ ។ អហុ បន(១) តេ កន្ទេ ទីយតបស្សីនា
និកន្ទេន សន្និ កោចិទេវ កថាសល្លាចោតិ ។ អហុ ខោ
មេ កហបតិ ទីយតបស្សីនា និកន្ទេន សន្និ កោចិទេវ
កថាសល្លាចោតិ ។ យថាកមិ បន តេ កន្ទេ

១ ម អហុ ខោ បន ។

ធម្មបតិវត្ត ឧបាលិវាទសូត្រ ឧបាលិកធម្មតិច្ចលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ

គប្បីលើកឡើងនូវវាទៈ របស់ព្រះសមណគោតម ក៏បាន ទ័យតបស្សី-

និគ្រន្តក៏បាន អ្នកឯងក៏បាន ។

(៦៨) ឧបាលិកធម្មតិ ទទួលពាក្យរបស់និគ្រន្តនាដបុត្តថា អើ

លោកម្ចាស់ ហើយក្រោកចាកទីអង្គុយ សំពះនិគ្រន្តនាដបុត្តធ្វើប្រទេក្យណ

ហើយចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងបារិវាទម្តង លុះចូលទៅដល់

ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះ

ឧបាលិកធម្មតិ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ

ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទ័យតបស្សីនិគ្រន្ត បានមកក្នុងទី

នេះឬទេ ។ ម្ចាស់ធម្មតិ ទ័យតបស្សីនិគ្រន្ត បានមកក្នុងទីនេះ ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះព្រះអង្គមានកថាសល្លាបៈបន្តិចបន្តួច ជាមួយនឹង

ទ័យតបស្សីនិគ្រន្តដែរឬ ។ ម្ចាស់ធម្មតិ តថាគតមានកថាសល្លាបៈ

បន្តិចបន្តួច ជាមួយនឹងទ័យតបស្សីនិគ្រន្តដែរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អហំ ទីយតបស្ស័នា និកន្តេន សន្និ កោចិនេវ
 កថាសល្លាទោតិ ។ អថខោ ភកវា យាវតកោ
 អហោសិ ទីយតបស្ស័នា និកន្តេន សន្និ កថា-
 សល្លាទោ តំ សត្វំ ឧទាលិស្ស កហាបតិស្ស
 អាពោចេសីតិ(១) ។ ឃី វុត្តេ ឧទាលិ កហាបតិ
 ភកវន្តំ ឯតទលោច សាធុ សាធុ កន្តេ ទីយតបស្ស័
 យថា តំ សុតវតា សាវកេន សម្មទេវ សត្ត
 សាសនំ អាជាទន្តេន ឃីមេវ ទីយតបស្ស័នា
 និកន្តេន ភកវតោ ព្យាកតំ កត្តា សោភតិ ធរោ
 មនោទណ្ណោ ឥមស្ស ឃី ឡិទ្ធពារិកស្ស កាយ-
 ទណ្ណាស្ស ឧបនិធាយ អថខោ កាយទណ្ណោ វ
 មហាសាវន្តតោ ចាបស្ស កម្មស្ស កិរិយាយ
 ចាបស្ស កម្មស្ស បវត្តិយា ទោ តថា វចំទណ្ណោ
 ទោ តថា មនោទណ្ណាតិ ។ សថ ខោ ត្ថ
 កហាបតិ សច្ចេ បតិដ្ឋាយ មន្តេយ្យាសិ សិយា ទោ
 ឯត្ថ កថាសល្លាទោតិ ។ សច្ចេ អហំ កន្តេ បតិដ្ឋាយ
 មន្តេស្សាមិ ហោតុ ទោ ឯត្ថ កថាសល្លាទោតិ ។

១ ឧ. ម. ពិភិសទ្ធា ន វិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមវណ្ណសក្ក

ចុះព្រះអង្គមានកថាសល្លាបៈបន្តិចបន្តួច ជាមួយនឹងទីយវតបស្សីនិគ្រន្ធ ដូច
ម្ដេច ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់រៀបរាប់កថាសល្លាបៈ ជាមួយ
នឹងទីយវតបស្សីនិគ្រន្ធាងអស់នោះ ប្រាប់ដល់ឧបាលិគហបតី ។ កាល
បើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ទើបឧបាលិគហបតី
ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
ទីបេតបស្សីនិគ្រន្ធ និយាយពាក្យនេះពីពោះណាស់ ។ សារីក៏ដែលជាអ្នក
ចេះដឹងអាចដឹងច្បាស់នូវសាសនា របស់គ្រូដោយប្រវែង ហើយព្យាករ
ពាក្យនោះ យ៉ាងណា ទីយវតបស្សីនិគ្រន្ធ ព្យាករ ចំពោះព្រះមាន
ព្រះភាគយ៉ាងនោះដែរ មនោទណ្ឌៈជាសភាវៈថោកថយ យកមកប្រៀប
ធៀបនឹងកាយទណ្ឌៈដ៏វិច្ឆ័យនេះ ឲ្យរិសេសវិសាលជាងយ៉ាងនេះ ដូច
ម្ដេចបាន គឺកាយទណ្ឌៈហ្នឹងឯងជាសភាវៈមានទោសធំជាង ក្នុងការធ្វើ
នូវបាបកម្ម ក្នុងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃបាបកម្ម ឯវិច្ឆ័យទណ្ឌៈនឹងមនោទណ្ឌៈ
នឹងមានទោសធំដូច្នោះក៏ទេ ។ ម្នាលគហបតី បើអ្នកឯងគប្បីបិតនៅ
ក្នុងពាក្យសច្ចៈហើយប្រឹក្សាគ្នា កថាសល្លាបៈរបស់យើង គប្បីមានក្នុង
ហេតុនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងបិតនៅក្នុងពាក្យ
សច្ចៈ ប្រឹក្សាគ្នា កថាសល្លាបៈរបស់យើង ចូរមានក្នុងដំណើរនេះ ។

គហវតីវគ្គស្ស ឧបាសិវទសុត្តេ ទណ្ឌប្បញ្ញា

(៦៧) នំ កី មញ្ញាសិ គហបតិ ឥធស្ស ជិតន្តោ
 អាពាធិកោ ទុក្ខតោ ពាឡ្ហកិណាលោ សីតោនក.
 ប្បដិក្ខតោ ឧណ្ណោ នកប្បដិសេវី សោ សីតោនកំ
 អលភមាលោ កាលំ កវេយ្យ ឥធស្ស បទ គហបតិ
 ជិតន្តោ ធាដបុត្តោ កត្តបបត្តិ^(១) បញ្ញាបេតិទំ ។
 អត្ថំ កន្តេ មនោសត្តា ធាម ទេវំ តត្ថ សោ
 ឧប្បជ្ជតិ នំ កិស្ស ហេតុ អសុ^(២) ហិ កន្តេ
 មនោបដិពាទ្ធោ កាលំ ករោតិទំ ។ គហបតិ
 គហបតិ មនសិករោហិ^(៣) មសិករិត្តា ខោ ត្ថំ^(៤)
 គហបតិ ព្យាករោហិ ន ខោ តេ សុទ្ធិយតិ
 បុរិមេន វំ បច្ឆិមំ បច្ឆិមេន វំ បុរិមំ កាសិតា
 ខោ បទ តេ គហបតិ ឯសា វាចា សច្ចេ អហំ
 កន្តេ បតិដ្ឋាយ មន្តេស្សាមិ ហោតុ ធា ឯត្ត
 កថាសល្លាទោតិ ។ កិញ្ញាបិ កន្តេ កកវំ ឯវមាហ

១ ឧ. កត្តបបត្តិ ។ ២ ម. អមុ ។ ៣ ឧ. មនសិករោហិតិ ន ទិស្សតិ ។ ៤ ឧ
 ក្ខត្តំ នត្ថិ ។

គហបតិវត្ត ឧបាលវិទ្យសូត្រ សួរអំពីវណ្ណៈ

(៦៧) ម្ចាស់គហបតី អ្នកសំគាល់នូវហេតុនោះ ថាដូចម្តេច
និគ្រន្តក្នុងលោកនេះ មានអាពាធ មានទុក្ខ មានជម្ងឺធ្ងន់ ហាមបង់ទឹក
ត្រជាក់^(១) ប្រើប្រាស់តែទឹកក្តៅ កាលបើនិគ្រន្តនោះ មិនបានទឹក
ត្រជាក់ ក៏ធ្វើមរណកាលទៅ ម្ចាស់គហបតី និគ្រន្តនាដបុត្ត បញ្ចក
នូវកំណើតរបស់និគ្រន្តនេះ ក្នុងគពណា ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មាន
ពួកទៅគាល្មោះមនោសត្ត ^(២) ឯនិគ្រន្តនោះក៏ទៅកើតក្នុងពួកទៅគានោះ
សេចក្តីនោះព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថានិគ្រន្តនោះ
ជាអ្នកជាប់ចំពាក់ក្នុងចិត្តធ្វើមរណកាលទៅ ។ ម្ចាស់គហបតី គហបតី
អ្នកចូរធ្វើទឹកក្នុងចិត្តចុះ ម្ចាស់គហបតី លុះអ្នកធ្វើទឹកក្នុងចិត្ត ព្យាករចុះ
(តែថា) ពាក្យច្បងរបស់អ្នកមិនត្រូវនឹងពាក្យដើម ឬពាក្យដើមមិនត្រូវនឹង
ពាក្យច្បងសោះឡើយ ម្ចាស់គហបតី ពាក្យនេះដែលអ្នកនិយាយហើយ
ជាពិតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងបិតនៅ ក្នុងពាក្យសច្ចៈ
ហើយ ប្រឹក្សាគ្នា កថាសល្លាបរបស់យើង ចូរមានក្នុងដំណើរនេះ ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះក៏ពិតមែន

១ និគ្រន្តឃាត់បង់ទឹកត្រជាក់ ព្រោះសំគាល់ថាជាសត្វ អដ្ឋកថា ។ ២ ទេវតាជាប់នៅ
ក្នុងចិត្ត ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

អថខោ កាយទណ្ណោ វ មហាសាវជ្ជតរោ ចាបស្ស

កម្មស្ស កិរិយាយ ចាបស្ស កម្មស្ស បវត្តិយា

នោ តថា វចីទណ្ណោ នោ តថា មនោទណ្ណានិ ។

(៧១) តំ កី មញ្ញសិ កហបតិ ឥធស្ស

និកន្តោ ចាតុយាមសិវសិវតោ សត្វភិវិវតោ សត្វ-

ភិវយុតោ សត្វភិវុតោ សត្វភិវុដ្ឋោ^(១) សោ

អភិក្កមន្តោ បដិក្កមន្តោ ពហុ ខុទ្ទកេ ចាលោ

សង្ឃាដំ^(២) អាចារិនិ ឥមស្ស បន កហបតិ

និកន្តោ នាដបុតោ កី^(៣) វិទាកំ បញ្ញាបេតិតិ ។

អសញ្ញាតនិកំ កន្តេ និកន្តោ នាដបុតោ នោ មហាសា-

វជ្ជិ បញ្ញាបេតិតិ ។ សចេ បន កហបតិ បេតេតិតិ ។

១ ខ. ម សត្វភិវុដ្ឋោ ។ ២ ខ. ម សង្ឃាដំ ។ ៣ ខ. ម. កំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

តែថា កាយទណ្ឌៈហ្នឹងឯង មានទោសធំជាង ក្នុងការធ្វើនូវបាបកម្ម ក្នុង
ការប្រព្រឹត្តិទៅនៃបាបកម្ម ឯវិចីទណ្ឌៈនឹងមនោទណ្ឌៈ នឹងមានទោស
ធំដូច្នោះក៏ទេ ។

(៧០) ម្នាលគហបតី អ្នកសំគាល់ហេតុនោះថាដូចម្តេច និគ្រន្ធ
ក្នុងលោកនេះ សង្រួម ដោយការសង្រួម ៤ ចំណែក^១) ហាមឃាត់
ដោយការហាមឃាត់បាបទាំងអស់ ប្រកបដោយការហាមឃាត់បាបទាំង
អស់ ជាអ្នកកំហត់បាប ដោយការហាមបាបទាំងអស់ ជាអ្នកប៉ះ
ពាល់ ដោយការហាមឃាត់បាបទាំងអស់ និគ្រន្ធនោះកាលដែលដើរ
ឈានទៅមុខឈានថយ ក៏ញ៉ាំងសត្វតូច ៗ ជាច្រើន ឲ្យដល់នូវសេចក្តី
វិនាស ម្នាលគហបតី និគ្រន្ធនាដបុត្ត បញ្ញត្តិវិបាកនៃកម្មនេះដូចម្តេច ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ដ៏ចម្រើន និគ្រន្ធនាដបុត្ត មិនបញ្ញត្តិវិបាកដែលមិនមានចេតនា
ថាមានទោសធំទេ ។ ម្នាលគហបតី ចុះបើបុគ្គលមានចេតនាវិញ ។

១ គឺមិនសម្លាប់ដោយខ្លួនឯង មិនប្រើគេឲ្យសម្លាប់ មិនត្រេកអរនឹងអ្នកសម្លាប់ ១ មិនលួច
ដោយខ្លួនឯង មិនប្រើគេឲ្យលួច មិនត្រេកអរនឹងអ្នកលួច ១ មិននិយាយកុហកដោយខ្លួនឯង
មិនប្រើគេឲ្យនិយាយកុហក មិនត្រេកអរនឹងអ្នកនិយាយកុហក ១ មិនប្រាថ្នាបញ្ជាក់មគ្គុណដោយ
ខ្លួនឯង មិនប្រើគេឲ្យប្រាថ្នាបញ្ជាក់មគ្គុណ មិនត្រេកអរនឹងអ្នកប្រាថ្នាបញ្ជាក់មគ្គុណ ១ ។ រួម
ជាប់ណែន ៤ ។ អដ្ឋកថា ។

ពហុបតិវត្តស្ស ឧបាលិវាទសុត្តេ បដិប្បដិច្ចប្បញ្ញា

មហាសារវជ្ជំ កន្លែ ហោតិ ។ ចេតនំ បន
 កហាបតិ ធិកន្លោ ជាដប្បុត្តោ កិស្មំ បញ្ញាបេតិ ។
 មនោទណ្ឌស្មំ បន កន្លែតិ ។ កហាបតិ កហាបតិ
 មនសិករោហិ មនសិករិត្តា ខោ កហាបតិ
 ព្យាករោហិ ន ខោ តេ សន្និយតិ ប្បិមេន វា
 បច្ឆិមំ បច្ឆិមេន វា ប្បិមំ កាសិតា ខោ បន តេ
 កហាបតិ ឯសា វាចា សន្តេ អហំ កន្លែ បតិដ្ឋាយ
 មន្តេស្សាមិ ហោតុ ខោ ឯត្ត កថាសល្លាចោតិ ។
 កិញ្ចាបំ កន្លែ កកវំ ឯវមាហា អថខោ កាយ
 ទណ្ឌោ វ មហាសារវជ្ជតោ ចាបស្ស កម្មស្ស
 កិរិយាយ ចាបស្ស កម្មស្ស បវត្តិយា ខោ តថា
 វច្ឆិទណ្ឌោ ខោ តថា មនោទណ្ឌាតិ ។ តំ កិ
 មញ្ញាសិ កហាបតិ អយំ ជាឡុត្តា ឥន្ទា ចេវ ដីតា
 ច ពហុជនា អាភិណ្ណាមន្តស្សាតិ ។ ឯវំ កន្លែ
 អយំ ជាឡុត្តា ឥន្ទា ចេវ ដីតា ច ពហុជនា
 អាភិណ្ណាមន្តស្សាតិ ។ តំ កិ មញ្ញាសិ កហាបតិ
 ឥន ប្បិសោ អាគច្ឆេយ្យ ឧត្តិត្តាសិកោ សោ

គណបតិវត្ត ឧបាសិវិទសូត្រ សូត្របតិវត្តប្រសាទិលសូហើយ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កម្មនោះមានទោសធំ ។ ម្នាលគហបតី ចុះនិគន្ធ-
នាដបតិ បពិត្រនូវចេតនាក្នុងចំណែកណា ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុង
មនោទណ្ឌៈ ។ ម្នាលគហបតី អ្នកចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តចុះ ម្នាលគហបតី លុះ
អ្នកធ្វើទុកក្នុងចិត្តហើយ ចូរព្យាករចុះ (តែថា) ពាក្យចុងរបស់អ្នកមិនគ្នា
នឹងពាក្យដើម ឬពាក្យដើមមិនគ្នានឹងពាក្យចុងសោះឡើយ ម្នាលគហ-
បតី ពាក្យនេះដែលអ្នកនិយាយជាពិតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
នឹងបិតនៅក្នុងពាក្យសច្ចៈប្រឹក្សាគ្នា កថាសល្លាបៈរបស់យើងចូលមានក្នុង
ដំណើរនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
យ៉ាងនេះក៏ពិតមែនហើយ តែថាកាយទណ្ឌៈហ្នឹងឯង នៅតែមានទោសធំ
ជាងក្នុងការធ្វើនូវបាបកម្ម ក្នុងការប្រព្រឹត្តិទៅនៃបាបកម្ម ឯវិច្ឆិទណ្ឌៈនឹង
មនោទណ្ឌៈនឹងមានទោសធំដូច្នោះក៏ទេ ។ ម្នាលគហបតី អ្នកសំគាល់
នូវហេតុនោះថាដូចម្តេច ស្រុកនាលន្ទានេះស្តុកស្តម្ភមាំមួនផង ទូលាយផង
មានជនជាច្រើន មានមនុស្សកុះករផង មែនឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះ
អង្គ ស្រុកនាលន្ទានេះស្តុកស្តម្ភមាំមួនផង ទូលាយផង មានជនច្រើន
មានមនុស្សកុះករផងមែន ។ ម្នាលគហបតី អ្នកសំគាល់នូវហេតុនោះថា
ដូចម្តេច មានបុរសម្នាក់ វាជាវង្សក្នុងស្រុកនាលន្ទានេះ បុរសនោះ

សុត្តន្តបដិមេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ឃឹវំ វិទេយ្យ អហំ យាវតិកា សមិស្សា ពាឡុញ្ចយ
 មាណា តេ ឯកេន ខណោន ឯកេន មុហុត្តេន
 ឯកមិសខលំ ឯកមិសបុញ្ញំ ករិស្សាមីតិ ។ តិ
 កី មពាសិ កហបតិ បហោតិ នុ ខោ សោ បុរិសោ
 យាវតិកា សមិស្សា ពាឡុញ្ចយ មាណា តេ
 ឯកេន ខណោន ឯកេន មុហុត្តេន ឯកមិសខលំ
 ឯកមិសបុញ្ញំ កាតុន្តិ ។ ទសបិ កន្លេ បុរិសា
 វិសម្បិ កន្លេ^(១) បុរិសា តិសម្បិ កន្លេ^(២) បុរិសា
 ចត្តាឡិសម្បិ កន្លេ^(៣) បុរិសា បព្វាសម្បិ កន្លេ^(៤)
 បុរិសា នប្បហោន្តិ យាវតិកា សមិស្សា ពាឡុញ្ចយ
 មាណា តេ ឯកេន ខណោន ឯកេន មុហុត្តេន
 ឯកមិសខលំ ឯកមិសបុញ្ញំ កាតុ កិញ្ញំ សោកតិ
 ឯកោ ធលេ បុរិសោតិ ។ តិ កី មពាសិ កហបតិ
 សធាកច្ចេយ្យ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា សន្និមា
 ចេតោវសិប្បត្តោ សោ ឃឹវំ វិទេយ្យ អហំ សមិ ពាឡុន្និ
 ឯកេន បដោបទោសេន កស្មំ ករិស្សាមីតិ ។

១. ២. ៣. ៤ ឱ. ពិមេ វិទេតិ សព្វ ន វិស្សន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

និយាយយ៉ាងនេះថា សត្វទាំងឡាយក្នុងស្រុកនាលន្ទានេះមានចំនួនប៉ុន្មាន
 អាត្មាអញ្ជើញនឹងធ្វើសត្វទាំងនោះ ឲ្យជាលាននៃសាច់តែមួយ ឲ្យជាគំនរនៃ
 សាច់តែមួយ តែមួយរំពេច តែមួយស្របក់ប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលគហបតី
 អ្នកសំគាល់ហេតុនោះថា ដូចម្តេច បុរសនោះអាចនឹងធ្វើសត្វទាំងឡាយ
 ក្នុងក្រុងនាលន្ទានេះ មានចំនួនប៉ុន្មាននោះ ឲ្យជាលាននៃសាច់តែមួយ
 ឲ្យជាគំនរនៃសាច់តែមួយ តែមួយរំពេច តែមួយស្របក់ប៉ុណ្ណោះបាន
 ឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុរស ១០ នាក់ក្តី ២០ នាក់ក្តី ៣០ នាក់ក្តី
 ៤០ នាក់ក្តី បុរស ៥០ នាក់ក្តី ក៏មិនអាចនឹងធ្វើសត្វ ក្នុងស្រុកនាលន្ទា
 នេះ ទាំងអម្បាលមាននោះ ឲ្យជាលាននៃសាច់តែមួយ ឲ្យជាគំនរ
 នៃសាច់តែមួយ តែមួយរំពេច តែមួយស្របក់បានឡើយ ចំណង់បើ
 បុរសកំសោយតែម្នាក់ នឹងអាចធ្វើឲ្យវិសេសវិសាល ដូចម្តេចបាន ។
 ម្នាលគហបតី អ្នកសំគាល់ហេតុនោះថា ដូចម្តេច បុគ្គលជាសមណៈ
 ឬព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកមានប្តូរ ដល់នូវសេចក្តីស្អាតជំនាញ ក្នុងចិត្ត
 ដើរមកក្នុងស្រុកនាលន្ទានេះ បុគ្គលនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា អញ
 នឹងធ្វើស្រុកនាលន្ទានេះ ឲ្យទៅជាផែន ដោយចិត្តប្រទូស្តតែម្តង ។

គហបតិវគ្គស្ស ឧបាសិវទសុត្តេ បដិប្បដិប្បញ្ញា

តំ តំ មញ្ញសិ គហបតិ បយោតិ នុ ខោ សោ
 សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ឥទ្ធិមា ចេតោវសិប្បត្តោ
 ឥមំ ជាឡន្តំ ឯកេន មនោបទោសេន ភស្មំ កាតុន្តំ ។
 នសមិ កន្លេ ជាឡន្តា វិសម្បិ កន្លេ ជាឡន្តា តិសម្បិ
 កន្លេ ជាឡន្តា ចត្តាឡីសម្បិ កន្លេ ជាឡន្តា បញ្ញាសម្បិ
 កន្លេ ជាឡន្តា បយោតិ សោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ
 វា ឥទ្ធិមា ចេតោវសិប្បត្តោ ឥមំ ជាឡន្តំ ឯកេន
 មនោបទោសេន ភស្មំ កាតុ តិញ្ញា សោភតិ ឯកា
 នវា ជាឡន្តាតិ ។ គហបតិ គហបតិ(១) មនសិករោហិ
 មនសិករិត្តា ខោ ត្វំ គហបតិ ព្យាករោហិ ន ខោ
 តេ សន្តិយតិ បុរិមេន វា បច្ឆិមំ បច្ឆិមេន វា បុរិមំ
 កាសិតា ខោ បន តេ គហបតិ ឯសា វាថា សច្ចេ
 អហំ កន្លេ បតិដ្ឋាយ មន្តេស្សាមិ ហោតុ ថោ ឯតុ
 កថាសល្លាទោតិ ។ តិញ្ញាបិ កន្លេ ភកវា ឯវមាហ
 អថខោ កាយនណ្ណោ វា មហាសាវជ្ជតរោ ទាបស្សី
 កម្មស្សី តិរិយាយ ទាបស្សី កម្មស្សី បវត្តិយា

១ ម. តេនហិ គហបតិ ។

គហបតិវគ្គ ឧបាលិវិទូសូត្រ សូត្របដិស្សន្តិយសូត្រហើយ

ម្នាលគហបតី អ្នកសំគាល់ហេតុនោះថា ដូចម្តេច បុគ្គលជាសមណៈ
 ឬព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកមានប្តូទិ ដល់នូវការស្ងាត់ដំនាញក្នុងចិត្តនោះ អាច
 នឹងធ្វើស្រុកនាលន្ទានេះ ឲ្យទៅជាដែះ ដោយចិត្តប្រទូស្តតែម្តងបានឬ
 ទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ស្រុកនាលន្ទា ១០ ក្តី ស្រុកនាលន្ទា ២០ ក្តី
 ស្រុកនាលន្ទា ៣០ ក្តី ស្រុកនាលន្ទា ៤០ ក្តី ស្រុកនាលន្ទា ៥០ ក្តី
 ក៏បុគ្គលជាសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកមានប្តូទិ ដល់នូវសេចក្តីស្ងាត់ក្នុង
 ចិត្តនោះ អាចដើម្បីធ្វើស្រុកនាលន្ទានេះ ឲ្យទៅជាដែះ ដោយចិត្តប្រទូស្ត
 តែម្តងបាន ដ្បិតស្រុកនាលន្ទាតូចមួយនឹងអាចទប់ទល់ដូចម្តេចបាន ។
 ម្នាលគហបតី ។ អ្នកចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តចុះ ម្នាលគហបតី លុះអ្នកធ្វើទុក
 ក្នុងចិត្តរួចហើយ ចូរព្យាករចុះ ពាក្យចុងរបស់អ្នកមិនត្នានឹងពាក្យដើម
 ឬពាក្យដើមមិនត្នានឹងពាក្យចុងសោះឡើយ ម្នាលគហបតី វាចានេះ
 អ្នកបាននិយាយរួចហើយថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងតាំង
 នៅក្នុងពាក្យសច្ចៈ ហើយប្រឹក្សាគ្នា កថាសល្លាបៈរបស់យើង សូម
 មានក្នុងដំណើរនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះពិតមែនហើយ តែថា កាយទណ្ឌៈហ្នឹងឯង ក៏នៅតែ
 មានទោសធំជាង ក្នុងការធ្វើនូវបាបកម្ម ក្នុងការប្រព្រឹត្តទៅនៃបាបកម្ម

លុត្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ឈោ ភថា វិចីទិណ្ណោ ឈោ ភថា មឈោទិណ្ណោតិ ។
 តំ កី មពាសិ កហបតិ សុតន្តេ ទណ្ណកីរាណំ ។^(១)
 កាលំជ្ជារាណំ មេជ្ឈារាណំ^(២) មាតជ្ជារាណំ អរាណំ អរាណក្ខ
 តន្តិ ។ ឃិ ភន្តេ សុតំ មេ ទណ្ណកីរាណំ កាលំជ្ជារាណំ
 មេជ្ឈារាណំ មាតជ្ជារាណំ អរាណំ អរាណក្ខតន្តិ ។
 តំ កី មពាសិ កហបតិ កីន្តិ តេ សុតំ កេន តំ
 ទណ្ណកីរាណំ កាលំជ្ជារាណំ មេជ្ឈារាណំ មាតជ្ជារាណំ អរាណំ
 អរាណក្ខតន្តិ ។ សុតំ មេតំ ភន្តេ ឥសីដិ មនោបទោសេន
 តំ ទណ្ណកីរាណំ កាលំជ្ជារាណំ មេជ្ឈារាណំ មាតជ្ជារាណំ
 អរាណំ អរាណក្ខតន្តិ ។ កហបតិ កហបតិ មនសិករោហិ
 មនសិករិត្តា ខោ ភិ កហបតិ ព្យាករោហិ ន ខោ
 តេ សន្និយតិ បុរិមេន វា បច្ឆិមំ បច្ឆិមេន វា បុរិមំ
 កាសិតា ខោ បន តេ កហបតិ ឃិសា វាថា សច្ចេ
 អហំ ភន្តេ បតិជ្ជាយ មន្តេស្សាមិ ហោតុ តោ ឃិត្ត
 កសថាល្វាចោតិ ។

១ ឱ. ទណ្ណករាណំ ។ ២ ម. មជ្ឈារាណំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ឯវច័ទ្ធល្ហោនីមិមខោទ្ធល្ហោនីមិមានេតាសដូច្នោះក៏ទេ ។ ម្នាលគហបតី
អ្នកសំគាល់ហេតុនោះថា ដូចម្តេច អ្នកបានឮថា ព្រៃទណ្ឌក៍^(១) ព្រៃ
កាលិន្ទៈ^(២) ព្រៃមេដ្ឋា^(៣) នឹងព្រៃមាតង្គៈ^(៤) ជាព្រៃទេទេ ជាព្រៃសុទ្ធ
ឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឮថាព្រៃទណ្ឌក៍ ព្រៃកាលិន្ទៈ
ព្រៃមេដ្ឋា នឹងព្រៃមាតង្គៈ ជាព្រៃទេទេ ជាព្រៃសុទ្ធ ។ ម្នាលគហបតី
អ្នកសំគាល់ហេតុនោះ ថាដូចម្តេច អ្នកបានឮដូចម្តេច ព្រៃទណ្ឌក៍
ព្រៃកាលិន្ទៈ ព្រៃមេដ្ឋានឹងព្រៃមាតង្គៈនោះ ជាព្រៃទេទេ ជាព្រៃសុទ្ធ
ដោយហេតុអ្វី ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គឮមកថា
ព្រៃទណ្ឌក៍ ព្រៃកាលិន្ទៈ ព្រៃមេដ្ឋានឹងព្រៃមាតង្គៈនោះ ជាព្រៃទេទេ
ជាព្រៃសុទ្ធ ព្រោះចិត្តប្រទូស្តនឹងឥសី ។ ម្នាលគហបតី អ្នកចូរធ្វើ
ទុកកងចិត្តចុះ ម្នាលគហបតី លុះអ្នកធ្វើទុកកងចិត្តហើយ ចូរព្យាករចុះ
ពាក្យចុងរបស់អ្នក មិនតគ្នានឹងពាក្យដើម ពាក្យដើមមិនតគ្នានឹងពាក្យ
ចុងសោះឡើយ ម្នាលគហបតី វាចានេះអ្នកបាននិយាយរួចហើយថា
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងតាំងនៅក្នុងពាក្យសច្ចៈប្រឹក្សាគ្នា កថា-
សស្វាបៈរបស់យើង ចូលមានក្នុងដំណើរនេះ ។

១-២-៣-៤ អំពីដើមថាឈ្មោះដែន ទណ្ឌក៍ កាលិន្ទៈ មេដ្ឋា នឹងមាតង្គៈ មេនុស្ស
ក្នុងដែនទាំងនោះស្លាប់វិនាសអស់ទៅ ព្រោះធ្វើចិត្តប្រទូស្តនឹងពួកឥសី ដែនទាំងនោះក៏រាយ
ទៅជាព្រៃ គេហៅថា ព្រៃទណ្ឌក៍ កាលិន្ទៈ មេដ្ឋា នឹងមាតង្គៈដូច្នោះវិញ ។ អន្តរាមិ ។

ធម្មបទបិដកស្ស ឧបាលិវិទស្សន្ត បណ្តុបេតិកសរណគតតា

[៧១] បុរិមេនាហំ(១) កន្លៃ ឌីបម្មេន កកវតោ

អត្តមនោ អភិរទ្ធោ អបិបាហំ ឥមាណំ កកវតោ វិចិត្តានំ

បញ្ញាបដិកាណាណំ(២) សោតុកាមោ ឯវហំ កកវន្តំ

បច្ចុដិកាតតំ អវមត្តាស្សំ អភិក្កន្តំ កន្លៃ អភិក្កន្តំ

កន្លៃ សេយ្យថាបិ កន្លៃ ធិក្កន្តំ វា ឌុក្កន្តិយ្យ

បដិច្ចន្តំ វា វិវេយ្យ ម្មធិស្សំ វា មន្តំ អាចិត្តេយ្យ

អន្តកាវេ វា តេលប្បដ្ឋានំ ជារយ្យ ចត្តមន្តោ រូបាណំ

ធិក្កន្តំ ឯវមេវ កកវតា អនេកបរិយាយេន ធម្មោ

បកាសិតោ ឯសាហំ កន្លៃ កកវន្តំ សរណំ កត្តាមិ

ធម្មត្ថា ភិក្កុសធឿត្ថា ឌុបាសតិ មិ កកវា ជារេតុ

អជ្ជតត្តោ បណ្តុបេតិ កកវន្តំ(៣) ។

១ ឧ. បុរិមេនេវាហន្តិ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ ម. វិចិត្តានំ បញ្ញាបដិកាណានិ ។ ៣ ឧ. បណ្តុបេតិ សរណគតត្ថំ ។

ធម្មបទិវគ្គ ឧបាលិវាទសូត្រ ការដល់នូវសរណៈស្មើដោយជីវិត

(៧១) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គត្រេកអររីករាយ ដោយ
 ពាក្យទបមាខាងដើម របស់ព្រះមានព្រះភាគ តែថាខ្ញុំព្រះអង្គមានប្រាថ្នា
 នឹងស្តាប់ នូវបញ្ហាព្យាករណ៍ដ៏វិចិត្តនេះ របស់ព្រះមានព្រះភាគ កាល
 ពីដើមខ្ញុំព្រះអង្គបានសំគាល់ នូវព្រះមានព្រះភាគ ថាជាបុគ្គលគួរធ្វើឲ្យ
 ជាសត្រូវយ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភាសិតរបស់ព្រះអង្គពីពោះ
 ណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភាសិតរបស់ព្រះអង្គពីពោះណាស់ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយ ដោយអនេក-
 បរិយាយ ក្នុងច្បាប់ណាស់ ដូចជាបុរសបើករបស់ ដែលគេផ្តាច់ចុះឲ្យផ្សារ
 ឡើង ឬក៏ដូចជាបុរសបើកបង្ហាញរបស់ ដែលលាក់បិទបាំង ពុំនោះដូច
 ជាបុរសប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នកវង្វេងទិស ពុំនោះសោតដូចជាបុរសកាន់ប្រទ័ប
 បំភ្លឺកងទ័ងទឹក ដោយគិតថា មនុស្សមានចក្ខុតែងមើលរូបទាំងឡាយបាន
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនេះ សូមដល់នូវព្រះមានព្រះភាគផង
 ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាទីពឹងទីរលឹក សូមព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ជ្រាបនូវខ្ញុំព្រះអង្គ ថាជាទុប្បាសក ដល់នូវសរណ៍ស្មើដោយ
 ជីវិតកងវិជ្ជាខ្លះជាដើម ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បដ្ឋិមបណ្ណសកំ

(៧២) អនុវិច្ឆការំ ខោ កហមតិ កហេហិ

អនុវិច្ឆកាហេ តុម្ហាទិសានំ ញាតមនុស្សានំ សាធុ
 ហោតីតិ ។ ឥមំចាចាហំ កន្លេ កកវំតោ ភិយ្យោសោ
 មត្តាយ អត្តមនោ អភិរទ្ធោ យំ មំ កកវំ ឯវមាហ
 អនុវិច្ឆការំ ខោ កហមតិ កហេហិ អនុវិច្ឆកាហេ
 តុម្ហាទិសានំ ញាតមនុស្សានំ សាធុ ហោតីតិ មំ ហិ
 កន្លេ អញ្ញាតិក្កិយា សាវកំ លភិក្ខុ កេវលកម្មំ ធា-
 ន្នំ បដាតិ បរិហវេយ្យំ ឧទាលំ អម្ហានំ កហមតិ
 សាវកន្តំ ឧបកតោតិ(១) អថ ច បន មំ កកវំ
 ឯវមាហ អនុវិច្ឆការំ ខោ កហមតិ កហេហិ
 អនុវិច្ឆកាហេ ហិ(២) តុម្ហាទិសានំ ញាតមនុស្សានំ សាធុ
 ហោតីតិ ឯសាហំ កន្លេ ទុតិយម្មំ កកវំនំ សវណំ
 កច្ឆាមិ ធម្មតា ភិក្ខុសង្ឃតា ឧទាសនំ មំ កកវំ
 ជាវេតុ អន្លតត្តោ ចាលាបេតិ សវណាផ្គតផ្គិ ។

១ ឧ សាវកត្ថបដកោតិ ។ ២ ឧ. ម. ហិ សទ្ធោ ទត្ថិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(៧២) ម្នាលគហបតី អ្នកចូរធ្វើនូវការពិចារណារឿយ ។ ចុះ ការពិចារណារឿយ ។ របស់មនុស្ស ដែលគេស្គាល់ ប្រាកដដូចជាខ្លួនអ្នក ជា ការប្រពៃពេក ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះ នឹងខ្ញុំព្រះអង្គថា ម្នាលគហបតី អ្នកចូរធ្វើនូវការពិចារណារឿយ ។ ចុះ ការពិចារណារឿយ ។ របស់មនុស្ស ដែលគេស្គាល់ប្រាកដដូចជាខ្លួនអ្នក ជា ការប្រពៃពេកដូច្នោះ ដោយពាក្យណា ខ្ញុំព្រះអង្គមានចិត្តត្រេកអរ រីករាយហួសប្រមាណ ដោយពាក្យនេះ របស់ព្រះមានព្រះភាគ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើពួកអន្យតិរិយបានខ្ញុំព្រះអង្គជាសារីកហើយ គប្បីលើកឡើងនូវទ្រង់សំពត់ ក្នុងស្រុកនាល ទ្វារទាំងអស់ដោយអំណរថា ឧបាលគហបតីចុះចូលមកជាសារីករបស់ពួកយើងហើយ សមដូចព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះនឹងខ្ញុំព្រះអង្គថា ម្នាលគហបតី អ្នកចូរធ្វើនូវការពិចារណារឿយ ។ ចុះ ផ្សិតការពិចារណារឿយ ។ របស់មនុស្សដែលគេស្គាល់ប្រាកដ ដូចជាខ្លួនអ្នក ជា ការប្រពៃពេក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនេះ សូមដល់នូវព្រះមានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាទីពឹងទីរលឹក ជាគំរូប័ត្រផងផង សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រាប់នូវខ្ញុំព្រះអង្គ ថាជាឧបាសកអ្នកដល់នូវសរណគមន៍ស្មើដោយជីវិត ក្នុងថ្ងៃនេះជាដើម ។

គហបតីវគ្គស្ស ចោលិវិទេសុត្តេ មហាប្បណមហាប្បលតា

(៧៣) ធីយវត្ថុំ ខោ តេ គហបតិ ធិកត្តានំ
ឌីតាលាក្ខត្ថំ កុលំ យេន តេសំ ឧបកតានំ
បណ្ឌិតានំ នាតត្ថំ មញ្ញេយ្យាសីតេ ។ ឥមំនាចារិំ កន្តេ
កកវតោ ភិយ្យោសោ មត្តាយ អត្តមនោ អភិវន្តោ
យំ មំ កកវំ ឯវមាហា ធីយវត្ថុំ ខោ តេ គហបតិ
ធិកត្តានំ ឌីតាលាក្ខត្ថំ កុលំ យេន តេសំ ឧបកតានំ
បណ្ឌិតានំ នាតត្ថំ មញ្ញេយ្យាសីតេ សុតំ មេតំ កន្តេ
សមណោ តោតមោ ឯវមាហា មយ្ហមេវ នានំ នាតត្ថំ
នាញាសំ នានំ នាតត្ថំ មយ្ហមេវ សាវកានំ នានំ
នាតត្ថំ នាញាសំ សាវកានំ នានំ នាតត្ថំ មយ្ហមេវ
ទិដ្ឋំ មហាច្ចលំ នាញាសំ ទិដ្ឋំ មហាច្ចលំ
មយ្ហមេវ សាកានំ ទិដ្ឋំ មហាច្ចលំ នាញាសំ
សាវកានំ ទិដ្ឋំ មហាច្ចលន្តំ អថ ច បន មំ កកវំ

គហបទិវត្ត ខណ្ឌវិទ្យុស្ត្រ ភាវៈនៃទានមានផលច្រើនដឹងមិនមានដំបូង

(៧៣) ម្ចាស់គហបតី អ្នកសំគាល់បិណ្ឌបាត ថាជារបស់
 គួរឲ្យដល់ពួកនិគ្រូនោះ ដែលចូលមកក្នុងគ្រូលណា គ្រូលនោះ
 របស់អ្នកតាំងនៅ ដូចជាអណ្តូងនៃពួកនិគ្រូ ជាយូរអង្វែងមកហើយ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះ នឹងខ្ញុំព្រះ
 អង្គថា ម្ចាស់គហបតី អ្នកសំគាល់ម្លប់ិណ្ឌបាត ថាជារបស់គួរឲ្យដល់
 ពួកនិគ្រូនោះ ដែលចូលមកក្នុងគ្រូលណា គ្រូលនោះរបស់អ្នកតាំង
 នៅ ដូចជាអណ្តូងនៃពួកនិគ្រូ ជាយូរអង្វែងមកហើយ ដោយពាក្យ
 ណា ខ្ញុំព្រះអង្គមានចិត្តត្រេកអរ រីករាយហួសប្រមាណ ដោយពាក្យ
 នេះ របស់ព្រះមានព្រះភាគ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គព្យាបាទ
 ដូច្នេះថា ព្រះសមណគោតមសំដែងយ៉ាងនេះថា បុគ្គលគួរតែឲ្យទានដល់
 តថាគត មិនគួរឲ្យទានដល់ពួកជនដទៃឡើយ គួរតែឲ្យទានដល់ពួកសា-
 វ័ករបស់តថាគត មិនគួរឲ្យទានដល់ពួកសាវ័ករបស់គ្រូដទៃឡើយ ទាន
 ដែលបុគ្គលឲ្យហើយដល់តថាគត ទើបមានផលច្រើន ទានដែលបុគ្គល
 ឲ្យហើយដល់គ្រូដទៃ មិនមានផលច្រើនទេ ទានដែលបុគ្គលឲ្យដល់ពួក
 សាវ័ករបស់តថាគត ទើបមានផលច្រើន ទានដែលបុគ្គលឲ្យដល់ពួក
 សាវ័ករបស់គ្រូដទៃ មិនមានផលច្រើនទេ ក៏ប៉ុន្តែព្រះមានព្រះភាគ

ពុទ្ធសាសនា មជ្ឈិមទិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

និករោទ្តសុប្បំ វោនេ សមាទមេតិ អប័ច ករោ មយមេត្ត
កាលំ ជាទិស្សាម ឃសាហំ ករោ តតិយម្បំ កកវុទ្ធំ
សវណំ កថាមំ ធម្មញ្ញំ កិក្ខុសង្ឃញ្ញំ ឧបាសកំ មិ
កកវំ ជាវេតុ អជ្ជិតត្ថំ ចាល្យមេតិ សវណាទ្គំ កត្តំ ។

(៧៤) អថខោ កកវំ ឧបាលិស្ស កថាមតិស្ស
អនុប្បត្តិកមិ កថេសំ សេយ្យមិទំ ទានកមិ
សីលកមិ សត្តកមិ កាមាទំ អាទិទំ ឌីការិ
សង្កិលេសំ នេក្ខម្មេ អាទិសិសំ បកាសេសំ ។
យទា កកវំ អញ្ញាសំ ឧបាលិ កថាមតិ កល្មចត្តិ
មុទ្ធចត្តិ វិជីវណាចត្តិ ឧទក្ខចត្តិ បសន្ទចត្តិ អថ យា
ពុទ្ធាទំ សាមុត្តិសិកា ធម្មនេសទា តិ បកាសេសិ
ទិក្ខំ សមុទយំ និរោធំ មត្តំ ។ សេយ្យថាប
នាម សុទ្ធិ វត្តំ អបកតកាឡិកំ សម្មនេវ វជនិ
បដិក្ខណ្ណាយ្យ ឃវមេវ ឧបាលិស្ស កថាមតិស្ស
តស្មិយេវ អាសនេ វិជី វិតបលិ ធម្មចក្ខុំ ឧទបាទិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ អូលបណ្ណសកៈ

ទ្រង់វណ្ណនាំឱ្យព្រះអង្គឱ្យធ្វើទានដល់ពួកនិក្ខន្ធវែរ បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
 មួយយ៉ាងទៀត យើងនឹងដឹងនូវកាលគួរក្នុងដំណើរនេះ បតិគ្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចំរើន ឱ្យព្រះអង្គនេះ សូមដល់នូវព្រះមានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង
 ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាទីពឹងទីរលឹក ជាតំរប់ ៗ ដឹងធន សូមព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបនូវឱ្យព្រះអង្គ ថាជាឧបាសកអ្នកដល់នូវសរណគមន៍
 ស្មើដោយជីវិត ក្នុងវិថូនេះជាដើម ។

(៧៤) គ្រាទោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងនូវអនុបុព្វិកថា
 គឺទ្រង់ប្រកាសទានកថា សីលកថា សត្តកថា នឹងទោសនៃកាមទាំង
 ឡាយ ជាទោសដ៏លាមកសៅហ្មង នឹងមានសង្ឃក្នុងការចេញចាក
 កាម ដល់ឧបាលិគហបតី ។ កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ជ្រាបនូវឧបាលិគហបតីថា មានចិត្តស្រួល មានចិត្តទន់ មានចិត្តប្រាស
 ចាកនីវរណៈ មានចិត្តខ្ពស់ឡើង មានចិត្តជ្រះថ្លា ក៏ព្រះអង្គទ្រង់សំដែង
 ធម៌ទេសនាដែលព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ទ្រង់លើកឡើងសំដែង ដោយព្រះ
 អង្គធានី គឺទុក្ខសច្ច សមុទយសច្ច និរោធសច្ច មគ្គសច្ច ។ ធម្មតា
 សំពត់ស្អាត ប្រាសចាកវត្តមានពណ៌ខ្មៅ គួរទទួលទឹកជ្រលក់ដោយល្អ
 បាន មានទុបមាដូចម្តេចមិញ ធម្មចក្កសោតាបត្តិមគ្គដ៏ប្រាសចាកចូល
 ប្រាសចាកមន្ទិល ក៏កើតឡើងដល់ឧបាលិគហបតី ក្នុងកន្លែងអង្គុយ

ធម្មបទវគ្គស្ស ខណ្ឌវិទ្យាស្ថានំ និព្វានំ ព្រាហ្មណំ

យំ កំត្តា សមុទយេនមិំ សព្វនំ ជំរោធនម្ពនំ ។
 អថខោ ឧបាលំ កហបតំ និដ្ឋជម្មោ បត្តជម្មោ
 វិនិគជម្មោ បរិយោតាធិដ្ឋជម្មោ តិណ្ណាវិចិត្តោ វិគត-
 កថិកោថា វេសារជ្ជប្បត្តោ អបរប្បច្ចយោ សត្តុ សាសនេ
 កកវនំ ឯតទរោច ហន្ត ចណនំ មយំ កន្លេ កត្តាម
 ពហុកំត្តា មយំ ពហុករណីយាតំ ។ យស្សនានំ
 ត្ថំ កហបតំ កាលំ មព្វាសីតំ ។

(៧៥) អថខោ ឧបាលំ កហបតំ កកវតោ

កាសីតំ អភិទន្ធិត្តា អនុមោទិត្តា ឧដ្ឋាយាសនា
 កកវនំ អភិវិនេត្តា បទត្តិណំ កត្តា យេន សកំ
 និវេសនំ តេនុបសន្តមំ ឧបសន្តមត្តា ទោវរិកំ
 អាមន្តេសិ អជ្ជតកេ សម្ម ទោវរិក អាវរមំ ទ្វារំ
 និកត្តានំ និកត្តនំ អនាវនំ ទ្វារំ កកវតោ
 សាវកានំ(១) កិក្ខុនំ កិក្ខុនំ ឧបាសកានំ
 ឧបាសកានំ សថ កោចំ និកត្តោ អាគច្ឆតំ

១ ឧ. ម. ស្តារិកានន្តិ ន ទិស្សតិ ។

គហបតីវគ្គ ឧបាលវិទ្យាសូត្រ ការរាំឯទ្វារចំពោះពួកនិគ្រន្ត

នោះឯងថា ធម្មជាតិណានីមួយ ដែលកើតឡើងជាធម្មតា ធម្មជាតិ
 ទាំងអស់នោះ ក៏រលត់ទៅវិញជាធម្មតា មានទម្រង់យូរដូច្នោះឯង ។
 គ្រានោះ ទុបាលិគហបតី បានឃើញអរិយសច្ចធម៌ហើយ បានដល់នូវ
 អរិយសច្ចធម៌ហើយ បានដឹងច្បាស់នូវអរិយសច្ចធម៌ហើយ បានឈាន
 ចុះកាន់អរិយសច្ចធម៌ហើយ ឆ្លងផុតសេចក្តីសង្ស័យ មិនមានឡើងឆ្ងល់
 ដល់នូវសេចក្តីភ្ញាក់ភ្ញា មិនជឿបុគ្គលដទៃ ក្នុងសាសនា របស់ព្រះ
 សាស្តា ទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចំរើន ឈ្មើយចុះ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងទៅក្នុងកាលឥឡូវនេះ ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គ
 មានកិច្ចច្រើន មានការងារច្រើន ។ ម្ចាស់គហបតី អ្នកសំគាល់នូវកាល
 ដ៏សមគួរនឹងទៅឥឡូវនេះចុះ ។

[៧៥] គ្រានោះ ទុបាលិគហបតី ក៏ត្រេកអររីករាយនឹងភាសិត
 របស់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយគ្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមាន
 ព្រះភាគ ហើយធ្វើប្រទេសក្សិណ ដើរចូលទៅកាន់លំនៅរបស់ខ្លួន លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ ក៏ហៅអ្នករក្សាទ្វារមកប្រាប់ថា ម្ចាស់អ្នករក្សាទ្វារជា
 សំឡាញ់ ពីថ្ងៃនេះជាដើមរៀងទៅ ខ្ញុំបិទទ្វារចំពោះពួកនិគ្រន្តប្រសិន្នីពួក
 និគ្រន្តស្រី មិនបានបិទទ្វាររបស់ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ទុបាសក ទុបាសិកា
 ជាសាវ័ក របស់ព្រះមានព្រះភាគ បើមាននិគ្រន្តណាមួយ មកដល់

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមវណ្ណសាវកំ

តោមនំ ភិក្ខុនំ កុរេយ្យោ វិ វិជ្ជា កាម្ម ហិ វិវាទិតំ
 អន្តរកិច្ច ទុច្ចារតិ កហាមតិ សមណាស្ស តោនមស្ស
 សាវកាន្តិ ទុច្ចារតោ អាវនំ ប្លវំ និកម្មានំ និកម្មានំ
 អនាវនំ ប្លវំ កករតោ សាវកោនំ(១) ភិក្ខុនំ ភិក្ខុនំ
 ទុច្ចារតោនំ ទុច្ចារតោនំ សរេច តេ(២) កន្លៃ
 បិណ្ណកោន អត្តោ ឃត្តោ តិដ្ឋ ឃត្តោ(៣) តេ(៤)
 អាហារិស្សន្តិកំ ។ ឃី កន្លែតិ ខោ ទោពរិកោ
 ទុច្ចារតិស្ស កហាមតិស្ស បច្ចុស្សោសិ ។

[២៦] អស្សោសិ ខោ បីយតថស្សី និកម្មោ ទុច្ចារតិ
 តិវ កហាមតិ សមណាស្ស តោនមស្ស សាវកាន្តិ ទុច្ចារ-
 តោតិ ។ អធិខោ បីយតថស្សី និកម្មោ យេន បិកម្មោ
 ណាជត្តោ តេនុប សន្តិបិ ទុច្ចារតិ បិកម្មំ ណាជត្តំ
 ឃត្តោ ឃត្តំ មេតំ កន្លៃ ទុច្ចារតិ តិវ កហាមតិ

១ ឧ. វ. សាវកាន្តិ ៨ ទិស្សតិ ។ ២ ម. វេ ។ ៣ ឧ ពិដ្ឋិត្តេវ ។ ៤ ម. វេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមវិណ្ណសាលៈ

អ្នកគប្បីនិយាយ បើលោកដឹងគឺថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន លោកចូលរោង

សិន ក៏ចូលទៅឡើយ តើចូរនេះជាដើមរឿងទៅ ។ បុណ្យិកហឫតិច្ចុះចូល

ជាសារីក របស់ព្រះសមណគោតមហើយ បិទទ្វារចំពោះពួកនិគ្រន្តប្រុស

នឹងពួកនិគ្រន្តស្រីហើយ ប៉ុន្តែមិនបិទទ្វារចំពោះពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ។ បុណ្យិក

។ បុណ្យិកា ជាសារីក របស់ព្រះមានព្រះភាគ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន

រើន បើលោកត្រូវការដោយបិណ្ឌបាត សូមឈប់នៅទីនេះសិនចុះ ពួក

ជននឹងនាំមកឱ្យលោក ត្រឹមទីនេះឯង ។ អ្នករក្សាទ្វារក៏ទទួលពាក្យ

របស់បុណ្យិកហឫតិ ដោយពាក្យថា បាទ អ្នកដ៏ចម្រើន ។

(៧៦) ទ័យគបស្សីនិគ្រន្ត បានឮដំណឹងថា បុណ្យិកហឫតិច្ចុះចូល

ជាសារីក របស់ព្រះសមណគោតមហើយ ។ ទើបទ័យគបស្សីនិគ្រន្ត

ចូលទៅរកនិគ្រន្តនាដបុត្ត លុះចូលទៅដល់ហើយ និយាយនឹងនិគ្រន្តនាដបុត្ត

ដូច្នេះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ឲ្យបានឮដំណឹងដូច្នេះថា បុណ្យិកហឫតិ

ករណបតិវគ្គស្ស ខេហាលិវិទស្សត្ថេ សាវកត្តបធិតពា

សមណស្ស តោតមស្ស សាវកត្តំ ឧបកតោតិ ។
អដ្ឋាដំ ខោ ឯតំ តបស្សំ អនវកាសោ យំ
ឧហាលិ កហាបតិ សមណស្ស តោតមស្ស
សាវកត្តំ ឧបកច្ឆេយ្យ ហំនញ្ច ខោ ឯតំ វិជ្ជតិ
យំ សមណោ តោតមោ ឧហាលិស្ស កហាបតិស្ស
សាវកត្តំ ឧបកច្ឆេយ្យាតិ ។ តតិយម្បិ ខោ
ទីយតបស្សំ ជិតត្តោ ជិតត្តំ ឆាដប្បត្តិ ឯតទរោច សុតិ
មេតិ កន្តេ ឧហាលិ តិវ កហាបតិ សមណស្ស
តោតមស្ស សាវកត្តំ ឧបកតោតិ ។ អដ្ឋាដំ ខោ ឯតំ
តបស្សំ អនវកាសោ យំ ឧហាលិ កហាបតិ សម-
ណស្ស តោតមស្ស សាវកត្តំ ឧបកច្ឆេយ្យ ហំនញ្ច
ខោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ សមណោ តោតមោ ឧហាលិស្ស
កហាបតិស្ស សាវកត្តំ ឧបកច្ឆេយ្យាតិ ។ តតិយម្បិ
ខោ ទីយតបស្សំ ជិតត្តោ ជិតត្តំ ឆាដប្បត្តិ ឯតទរោច
សុតិ មេតិ កន្តេ ឧហាលិ តិវ កហាបតិ សមណស្ស
តោតមស្ស សាវកត្តំ ឧបកតោតិ ។ អដ្ឋាដំ ខោ
ឯតំ តបស្សំ អនវកាសោ យំ ឧហាលិ កហាបតិ

របបនិរត្ត ទណ្ឌិកទស្សត្រ ករចូលទៅជាសារីក

ចុះចូលទៅជាសារីក របស់ព្រះសមណគោតមហើយ ។ និគន្ធនាដបុត្ត
 ភបថានៃភបស្សី ទណ្ឌិកហបតី ភប្បិចុះចូលទៅជាសារីកនៃព្រះសមណ-
 គោតមដោយហេតុណា ហេតុន្ត្រះមិនមែនជាទីតាំង មិនមែនជាឧកាស
 ឡើយ ឯព្រះសមណគោតម ភប្បិចុះចូលមកជាសារីក របស់ទណ្ឌិ
 កហបតីដោយហេតុណា ហេតុន្ត្រះទើបជាទីតាំងមានមែន ។ ទ័យភបស្សី
 និត្រន្ត ក៏និយាយនឹងនិគន្ធនាដបុត្តជាគំរប់ព័រដងដូច្នោះថា បពិត្រលោក
 ដ៏ចំរើន ខ្ញុំបានឮដំណឹងដូច្នោះថា ទណ្ឌិកហបតី ចុះចូលទៅជាសារីក
 របស់ព្រះសមណគោតមហើយ ។ និគន្ធនាដបុត្តភបថា នៃភបស្សី
 ទណ្ឌិកហបតី ភប្បិចុះចូលទៅជាសារីក របស់ព្រះសមណគោតម
 ដោយហេតុណា ហេតុន្ត្រះមិនមែនជាទីតាំង មិនមែនជាឧកាសឡើយ ឯ
 ព្រះសមណគោតម ភប្បិចុះចូលមកជាសារីក របស់ទណ្ឌិកហបតីវិញ
 ដោយហេតុណា ហេតុន្ត្រះទើបជាទីតាំងមានមែន ។ ទ័យភបស្សីនិត្រន្ត
 និយាយនឹងនិគន្ធនាដបុត្តជាគំរប់ ៣ ដងដូច្នោះថា បពិត្រលោកដ៏ចំ-
 រើន ខ្ញុំបានឮដំណឹងដូច្នោះថា ទណ្ឌិកហបតី ចុះចូលទៅជាសារីករបស់
 ព្រះសមណគោតមហើយ ។ នៃភបស្សី ទណ្ឌិកហបតី ភប្បិចុះចូលទៅ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សមណាស្ស តោតមស្ស សាវកាន្តំ ឧបកន្ទេយ្យ
 ហំ ធាតុ ខោ ឃីតំ វិជ្ជតំ យំ សមណោ តោតមោ
 ឧបាលំស្ស កហាបតិស្ស សាវកាន្តំ ឧបកន្ទេយ្យ^(១)
 ហន្តាហំ កន្តេ កច្ឆាមំ យាវ ជាតាមំ យទិ វា
 ឧបាលំ កហាបតិ សមណាស្ស តោតមស្ស សាវកាន្តំ
 ឧបកតោ យទិ វា លោតិ ។ កច្ឆ ទំ តបស្សិ
 ជាតាហំ យទិ វា ឧបាលំ កហាបតិ សមណាស្ស
 តោតមស្ស សាវកាន្តំ ឧបកតោ យទិ វា លោតិ ។

(៧៧) អថខោ ទីយតបស្សី និកន្តោ យេន
 ឧបាលំស្ស កហាបតិស្ស និវេសនំ តេនុបសង្កមំ ។
 អន្តសា ខោ លោភវិកោ ទីយតបស្សី និកន្តំ ទ្វារតោ វ
 អាភច្ឆន្តំ ទិស្វាន ទីយតបស្សី និកន្តំ ឃីតនិកេច តិដ្ឋ
 កន្តេ មា ចារិសិ អជ្ឈតក្កេ ឧបាលំ កហាបតិ
 សមណាស្ស តោតមស្ស សាវកាន្តំ ឧបកតោ អាវជំ ទ្វារំ
 និកន្តានំ និកន្តានំ អនាវជំ ទ្វារំ កកវតោ សាវកានំ
 កិក្កានំ កិក្កានំ ឧបាសកានំ ឧបាសកានំ

១ ឧ ម, អតិសុទ្ធា ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ជាសារីក របស់ព្រះសមណគោតម ដោយហេតុណា ហេតុនេះមិនមែន
 ជាទីតាំង មិនមែនជាឧបាសិកាឡើយ ឯព្រះសមណគោតម គប្បីចុះចូលមក
 ជាសារីក របស់ឧបាលិគហបតីវិញ ដោយហេតុណា ហេតុនេះទើបជាទី
 តាំងមានមែន ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ឈ្លើយចុះ ខ្ញុំនឹងទៅត្រាតែដឹង
 ថា ឧបាលិគហបតី ចុះចូលទៅជាសារីក របស់ព្រះសមណគោតមមែនឬ
 ក៏មិនមែនទេ ។ ម្ចាស់តបស្សី អ្នកចូលទៅចុះ អ្នកចូរដឹងថា ឧបាលិគហ-
 បតីចុះចូលទៅជាសារីក របស់ព្រះសមណគោតមមែន ឬមិនមែនទេ ។

(៧៧) លំដាប់នោះ ទ័យតបស្សីនិគ្រន្ត ក៏ចូលទៅកាន់ផ្ទះ
 របស់ឧបាលិគហបតី ។ អ្នកក្សត្រាបានឃើញទ័យតបស្សីនិគ្រន្តដើរ
 មកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏និយាយនឹងទ័យតបស្សីនិគ្រន្តដូច្នោះ
 ថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន លោកចូរឈប់សិន កុំចូលទៅឡើយ ពីថ្ងៃនេះ
 ជាដើមរៀងទៅ ឧបាលិគហបតីចុះចូលជាសារីក របស់ព្រះសមណ-
 គោតមហើយ បិទទ្វារបំពោះពួកនិគ្រន្តប្រស នឹងពួកនិគ្រន្តស្រី មិនបាន
 បិទទ្វារដល់ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ជាសារីក របស់ព្រះមាន

គម្របតិវគ្គស្ស ឧបាលិវិទ្ធសុត្តេ សារិកត្តបគតា

សចេ តេ កន្លៃ បិណ្ណកេន អត្តោ ឯត្រូវ តិដ្ឋ
ឯត្រូវ តេ អាហរិស្សន្តិ ។ ន មេ អាវុសោ
បិណ្ណកេន អត្តោតិ វត្តា តតោ បដិជវត្តត្វា យេន
និកត្តោ ជាដប្បត្តោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា និកត្តំ
នាដប្បត្តំ ឯតនកោច សុច្ឆិយេវ ខោ កន្លៃ យំ
ឧបាលិ កហាបតិ សមណស្ស តោតមស្ស សាវកត្តំ
ឧបកតោ ឯតំ ខោ តេ អហំ កន្លៃ ជាលត្តំ ន
ខោ មេ តិ កន្លៃ វុច្ឆតិ យំ ឧបាលិ កហាបតិ
សមណស្ស តោតមស្ស វិនិ អាហេយេយ្យ សមណោ
ហិ កន្លៃ តោតមោ មាយាវី អាវុដ្ឋនី មាយំ ជាតាតិ
យាយ អញ្ញាតិក្ខយានំ សាវកេ អាវុដ្ឋតិកិ អាវុដ្ឋោ ខោ
តេ កន្លៃ ឧបាលិ កហាបតិ សមណោន តោតមេន
អាវុដ្ឋនិយា មាយាយាតិ ។ អដ្ឋានំ ខោ ឯតំ
ដីយ(១)តបស្សិ អនវកាសោ យំ ឧបាលិ កហាបតិ
សមណស្ស តោតមស្ស សាវកត្តំ ឧបកត្វេយ្យ

១ ឧ ទីយេវតិ ន ទិស្សតិ ។

គហបតីវគ្គ ទុបាលិកាវស្សត្រ ការចុះចូលជាសាវ័ក

ព្រះភាគឡើយ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន បើលោកត្រូវការដោយបិណ្ឌ បាត
សូមឈប់នៅត្រឹមនេះសិនចុះ ពួកជននឹងនាំមកឲ្យលោកក៏ដីនេះឯង ។
ទ័យតបស្សនិយាយថា ម្ចាស់ ការសោ យើងមិនត្រូវការដោយបិណ្ឌ-
បាតទេ ហើយក៏ត្រឡប់មកអំពីទីនោះ ដើរចូលទៅរកនិគ្ខន្ធនាដបុត្ត
លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបនិយាយនឹងនិគ្ខន្ធនាដបុត្តដូច្នោះថា បពិត្រ
លោកដ៏ចម្រើន ទុបាលិគហបតីចុះចូលជាសាវ័ក របស់ព្រះសមណគោតម
មែនហើយ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំមិនបានច្នួបនឹងទុបាលិគហបតីនុ៎ះ
ដើម្បីលោកទេ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ទុបាលិគហបតី គប្បីលើកឡើង
នូវវាទៈ របស់ព្រះសមណគោតម ដោយហេតុណា ហេតុនុ៎ះ ខ្ញុំមិន
ពេញចិត្តទេ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថាព្រះសមណគោតមជាអ្នក
មានកិច្ចកល តែងដឹងនូវកិច្ចកលសម្រាប់បោកប្រាស់ តែងបោកប្រាស់
នូវសាវ័ក របស់ពួកអន្យតិរិយ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រះសមណគោតម
បោកប្រាស់នូវទុបាលិគហបតី របស់លោកដោយកិច្ចកលសម្រាប់បោក
ប្រាស់បានទៅហើយ ។ និគ្ខន្ធនាដបុត្តនិយាយតបថា ម្ចាស់ទ័យតបស្ស
ទុបាលិគហបតី គប្បីចុះចូលជាសាវ័ក របស់ព្រះសមណគោតម
ដោយហេតុណា ហេតុនុ៎ះមិនមែនជាទីតាំង មិនមែនជាទុកាសឡើយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ហំ នត្ថា ខោ ឯតំ វិជ្ជតំ យំ សមណោ តោតមោ
 ឧបាលស្ស កហាបតិស្ស សាវកត្តំ ឧបកច្ឆយ្យតំ ។
 ទុតិយម្បិ ខោ(១) ទីយតបស្សំ និកន្តោ និកន្តិ
 បាដប្បត្តំ ឯតទិវេច សច្ចិយេវ ខោ កន្តេ យំ ឧបាល
 កហាបតិ សមណស្ស តោតមស្ស សាវកត្តំ ឧបកតោ
 ឯតំ ខោ តេ អហំ កន្តេ ណាលត្តំ ន ខោ មេ តំ កន្តេ
 វុច្ឆតំ យំ ឧបាល កហាបតិ សមណស្ស តោតមស្ស
 វាទំ អាពេចេយ្យ សមណោ ហំ កន្តេ តោតមោ មាយាវ
 អាវុដ្ឋនំ មាយំ ជាបាតិ យាយ អញ្ញតិវុយាមំ សាវកេ
 អាវុដ្ឋតិវុ អាវុដ្ឋោ ខោ តេ កន្តេ ឧបាល កហាបតិ
 សមណោ ន តោតមេន អាវុដ្ឋនិយា មាយាយាតិ ។
 អដ្ឋានំ ខោ ឯតំ តបស្សំ អនវកាសោ យំ ឧបាល
 កហាបតិ សមណស្ស តោតមស្ស សាវកត្តំ ឧប-
 កច្ឆយ្យ ហំ នត្ថា ខោ ឯតំ វិជ្ជតំ យំ សមណោ តោត-
 មោ ឧបាលស្ស កហាបតិស្ស សាវកត្តំ ឧបកច្ឆយ្យ

១ ខ. ទុតិយម្បិ ខោ...តតិយម្បិ ខោ ទីយតបស្សីតិ ទិស្សន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ឯព្រះសមណគោតម គប្បីចុះចូលជាសាវ័ក របស់ទុបាលិគហបតីវិញ
 ដោយហេតុណា ហេតុនេះទើបជាទីតាំងមានមែន ។ ទីយតបស្សីនិគ្រន្ត
 និយាយនឹងនិគ្រន្តនាដបុត្ត ជាកំរប់ពីរជង ដូច្នោះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន
 ទុបាលិគហបតី ចុះចូលជាសាវ័ក របស់ព្រះសមណគោតមមែនហើយ
 បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំមិនបានច្នៃបង្កនឹងទុបាលិគហបតីនេះ ដើម្បីលោកទេ
 បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ទុបាលិគហបតី គប្បីលើកឡើងនូវវារៈ របស់ព្រះ
 សមណគោតម ដោយហេតុណា ហេតុនេះមិនពេញចិត្តខ្ញុំទេ បពិត្រ
 លោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថាព្រះសមណគោតម ជាអ្នកមានកិច្ចកល តែង
 ដឹងកិច្ចកលសម្រាប់បោកប្រាស់ តែងបោកប្រាស់សាវ័ក របស់ពួក
 អន្យតិរិយ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រះសមណគោតម បោកប្រាស់នូវ
 ទុបាលិគហបតីរបស់លោក ដោយកិច្ចកលសម្រាប់បោកប្រាស់បានទៅ
 ហើយ ។ ម្នាលតបស្សី ទុបាលិគហបតី គប្បីចុះចូលជាសាវ័ក របស់
 ព្រះសមណគោតម ដោយហេតុណា ហេតុនេះមិនមែនជាទីតាំង មិនមែន
 ជាឧកាសឡើយ ឯព្រះសមណគោតម គប្បីចុះចូលជាសាវ័ក របស់
 ទុបាលិគហបតីវិញ ដោយហេតុណា ហេតុនេះទើបជាទីតាំងមានមែន

គហបតិវត្តស្ស ឧបាសិវិទសុត្តេ និគទ្តស្ស ឧបាសិម្ហបសង្កម្មំ

ហន្ត ចាហំ តបស្សំ កញ្ចាមិ យាវ សាមិយេវ
ជាតាមិ យទិ វា ឧបាលី កហាបតិ សមណស្សំ
កោតមស្សំ សាវកត្តំ ឧបកតោ យទិ វា លោតិ ។

(៧៨) អថខោ និកត្តោ បាដប្បត្តោ មហាតិយា
និកត្តបរិសាយ សុទ្ធិ យេន ឧបាលីស្សំ កហាបតិស្សំ
និវេសនំ តេនុបសង្កមិ ។ អន្តសា ខោ លោភវិកោ
និកត្តំ បាដប្បត្តំ ធូរតោ វ អាភច្ឆន្តិ ទិស្វាន និកត្តំ
បាដប្បត្តំ ឯតទរោច តិដ្ឋ កន្លេ មា ចាវសិ អជ្ជតក្ក
ឧបាលី កហាបតិ សមណស្សំ កោតមស្សំ សាវកត្តំ
ឧបកតោ អារដំ ឡារិ និកត្តានិ និកត្តំនិ អលារដំ ឡារិ
កករតោ សាវកានិ ភិក្ខុនិ ភិក្ខុនិ ឧបាសកានិ
ឧបាសិកានិ សចេ តេ កន្លេ បិណ្ឌកេន អត្តោ
ឯត្តោ តិដ្ឋ ឯត្តោ តេ អាហារិស្សន្តិតិ ។ តេនហិ សម្ម
លោភវិក យេន ឧបាលី កហាបតិ តេនុបសង្កមិ
ឧបសង្កមិត្តា ឧបាលី កហាបតិ ឯវិ វិទេហិ និកត្តោ(១)

១ ឧ. ម. និកត្តោកន្តេ ។

ឥហបតិវត្ត ឧបាលិវិទសូត្រ និគន្ធនាដបុត្ត ចូលទៅរកឧបាលិវិហបតិ

ម្នាលតបស្សី ឈ្លើយចុះ ខ្ញុំនឹងទៅត្រាតែដឹងដោយខ្លួនឯងថា ឧបាលិវិហបតិ ចុះចូលជាសាវ័ករបស់ព្រះសមណគោតមមែន ឬក៏មិនមែនទេ ។

[៧៨] លំដាប់នោះ និគន្ធនាដបុត្ត ជាមួយនឹងនិគន្ធបរិស័ទជា

ច្រើនរូប ចូលទៅកាន់ផ្ទះរបស់ឧបាលិវិហបតិ ។ អ្នករក្សាទ្វារបានឃើញ

និគន្ធនាដបុត្តដើរមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏និយាយនឹងនិគន្ធ-

នាដបុត្តដូច្នោះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សូមលោកឈប់សិន កុំចូលទៅ

ឡើយ ពីថ្ងៃនេះជាដើមរៀងទៅ ឧបាលិវិហបតិ ចុះចូលជាសាវ័ករបស់

ព្រះសមណគោតមហើយ បានបិទទ្វារចំពោះពួកនិគ្រន្ធប្រុសនឹងនិគ្រន្ធស្រី

មិនបានបិទទ្វារចំពោះពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ជាសាវ័ករបស់

ព្រះមានព្រះភាគឡើយ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន បើលោកត្រូវការដោយ

បិណ្ឌបាត សូមលោកឈប់នៅត្រឹមទីនេះសិនចុះ ពួកជននឹងនាំមក

ឲ្យលោក ក្នុងទីនេះឯង ។ និគន្ធនាដបុត្តនិយាយថា ម្នាលអ្នករក្សា

ទ្វារជាសំឡាញ់ បើដូច្នោះ សូមអ្នកចូលទៅរកឧបាលិវិហបតិ លុះ

ចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងឧបាលិវិហបតិយ៉ាងនេះថា និគន្ធ-

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

នាដបុត្តោ មហតិយា និកន្តបរិសាយ សុទ្ធិ ពហិទ្ធា-
 រកោដ្ឋកេ វិរោ សោ តេ ទស្សនកាមោតិ ។
 ឃី កន្តេតិ ខោ នោវរិកោ និកន្តស្ស នាដបុត្តស្ស
 បដិស្សត្តា យេន ឧចាលី កហបតិ តេនុបសង្កមិ
 ឧបសង្កមិត្តា ឧចាលី កហបតិ ឯតទរោច និកន្តោ
 កន្តេ នាដបុត្តោ មហតិយា និកន្តបរិសាយ សុទ្ធិ
 ពហិទ្ធារកោដ្ឋកេ វិរោ សោ តេ ទស្សនកា-
 មោតិ ។ តេនហិ សម្ម នោវរិកេ មជ្ឈិមាយ
 ទ្ធារសាលាយ អាសនាទិ បញ្ញាបេសីតិ ។ ឃី កន្តេតិ
 ខោ នោវរិកោ ឧចាលីស្ស កហបតិស្ស បដិស្សត្តា
 មជ្ឈិមាយ ទ្ធារសាលាយ អាសនាទិ បញ្ញាបេត្តា
 យេន ឧចាលី កហបតិ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្តា
 ឧចាលី កហបតិ ឯតទរោច បញ្ញត្តាទិ ខោ កន្តេ
 មជ្ឈិមាយ ទ្ធារសាលាយ អាសនាទិ យស្សនាទិ កាលិ
 មញ្ញសីតិ ។ អឌខោ ឧចាលី កហបតិ យេន
 មជ្ឈិមា ទ្ធារសាលា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្តា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាលកៈ

នាដបុត្ត ជាមួយនឹងនិគន្ធបរិស័ទជាច្រើនរូប មកឈរនៅខាងក្រៅក្លោង
 ទ្វារ និគន្ធនាដបុត្តនោះចង់ជួបនឹងអ្នក ។ អ្នករក្សាទ្វារទទួលពាក្យរបស់
 និគន្ធនាដបុត្តថា អើលោកហ្មស់ ហើយចូលទៅរកទុបាលិគហបតី លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងទុបាលិគហបតីដូច្នោះថា បពិត្រអ្នក
 ដ៏ចម្រើន និគន្ធនាដបុត្តជាមួយនឹងនិគន្ធបរិស័ទជាច្រើនរូប មកឈរនៅ
 ខាងក្រៅក្លោងទ្វារ និគន្ធនាដបុត្តនោះចង់ជួបនឹងអ្នក ។ ទុបាលិគហបតី
 ក៏និយាយថា ម្ចាស់អ្នករក្សាទ្វារជាសំឡាញ់ បើដូច្នោះចូរអ្នកក្រាលអា-
 សនៈ ត្រង់ក្លោងទ្វារជាកណ្តាលចុះ ។ អ្នករក្សាទ្វារទទួលពាក្យទុបាលិ-
 គហបតីថា អើអ្នកដ៏ចម្រើន ក៏ក្រាលអាសនៈ ត្រង់ក្លោងទ្វារជាកណ្តាល
 ហើយត្រឡប់ចូលទៅរកទុបាលិគហបតីវិញ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏
 និយាយប្រាប់ទុបាលិគហបតីដូច្នោះថា បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំបានក្រាល
 អាសនៈ ត្រង់ក្លោងទ្វារជាកណ្តាលរួចហើយ សូមអ្នកសំគាល់នូវកាល
 ដ៏សមគួរនឹងអញ្ជើញទៅឥឡូវនេះចុះ ។ ទើបទុបាលិគហបតី ដើរ
 ចូលទៅកាន់ក្លោងទ្វារជាកណ្តាល លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អង្គុយ

កហមតិវុទ្ធស្ស ឧបាលវិទ្ធស្សត្តេ អាវុទ្ធនិមាយា

យំ តត្ថ អាសនំ អក្កញ្ច សេដ្ឋញ្ច ឧត្តមញ្ច បណ្ឌិតញ្ច
តត្ថ ស្មាមិ(១) និសីទិត្វា នោភវិកំ អាមន្តេសិ
តេនហិ សម្ម នោភវិក យេន និកន្តោ នាជបុត្តោ
តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា និកន្តំ នាជបុត្តំ ឃិ
វទេហិ ឧបាលំ កន្តេ កហមតិ ឃិវមាហា បរិស កិវ កន្តេ
សចេ អាភត្ថសីតិ ។ ឃិ កន្តេតិ ខោ នោភវិកោ
ឧបាលំស្ស កហមតិស្ស បដិស្សត្វា យេន និកន្តោ
នាជបុត្តោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា និកន្តំ
នាជបុត្តំ ឃិតេនោច ឧបាលំ កន្តេ កហមតិ ឃិវមាហា
បរិស កិវ កន្តេ សចេ អាភត្ថសីតិ ។ អថខោ
និកន្តោ នាជបុត្តោ មហតិយា និកន្តុបរិសាយ សទ្ធិ
យេន មជ្ឈិមា ឡាវសាលា តេនុបសង្កមិ ។

(៧៧) អថខោ ឧបាលំ កហមតិ យំ សុទ្ធិ
បុព្វេ(២) យតោ បស្សតិ នាជបុត្តំ ឡាវតោ វ
អាភត្ថនំ និស្វាន តតោ បច្ចកន្តោ យំ តត្ថ

១ ឧ. សមម្ពំ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. បុព្វេ ។

ធម្មបទវគ្គ ឧបាលិកវិទ្យាសូត្រ កិច្ចកលសម្រាប់ហោរាប្រាស

លើកាសនៈខ្ពស់ប្រសើរ ទុក្ខម វិថុថ្វា ដោយខ្លួនឯង ហើយប្រាប់អ្នករក្សា
 ទ្វារថា ម្ចាស់អ្នករក្សាទ្វារជាសំឡាញ់ បើដូច្នោះត្រូវអ្នកចូលទៅរកនិគ្គន-
 នាដបុត្ត លុះចូលទៅដល់ហើយ និយាយនឹងនិគ្គននាដបុត្តយ៉ាងនេះថា
 បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ឧបាលិកហឫត្តិបាននិយាយដូច្នោះថា បពិត្រលោក
 ដ៏ចម្រើន បើលោកចង់ចូលទៅក៏ចូលទៅចុះ ។ អ្នករក្សាទ្វារក៏ទទួលពាក្យ
 ឧបាលិកហឫត្តិថា អើអ្នកដ៏ចម្រើន ហើយក៏ចូលទៅរកនិគ្គននាដបុត្ត
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងនិគ្គននាដបុត្តដូច្នោះថា បពិត្រលោក
 ដ៏ចម្រើន ឧបាលិកហឫត្តិ បាននិយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោក
 ដ៏ចម្រើន បើលោកចង់ចូលទៅក៏ចូលទៅចុះ ។ លំដាប់នោះនិគ្គននាដបុត្ត
 ព្រមទាំងនិគ្គនបរិស័ទច្រើនរូប ក៏ចូលទៅកាន់ក្លោងទ្វារជាកណ្តាល ។

(៧៧) កាលពីដើម បើឧបាលិកហឫត្តិ បានឃើញនិគ្គននាដបុត្តមកអំ-
 ពីចម្ងាយក៏កាលណា លុះឃើញហើយក៏ក្រោកទៅទទួលក្នុងកាលនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អាសនំ អកុញ្ញំ សេដ្ឋញ្ចំ ឧត្តមញ្ចំ បណីតញ្ចំ តិ
ឧត្តមសង្កេតំ សិមជ្ឈិត្តា^(១) បរិក្កហោត្តា និសីទានាបេតិ
សោទានំ យំ តត្ថំ អាសនំ អកុញ្ញំ សេដ្ឋញ្ចំ
ឧត្តមញ្ចំ បណីតញ្ចំ តត្ថំ សាមំ និសីទិត្តា និកន្តិ
នាដប្បត្តំ ឯតទិវេច សិវិជ្ជន្តំ ខោ កន្លេ កហាបតិ
អាសនានំ សចេ អាភិក្ខុសំ និសីទាតិ ។ ឯវំ វុត្តេ
និកន្តោ នាដប្បត្តោ ឧហាលំ កហាបតិ ឯតទិវេច
ឧមត្តោសំ ភិក្ខុ កហាបតិ ទត្តោសំ ភិក្ខុ កហាបតិ
កត្តាមហំ កន្លេ សមណស្ស កោតមស្ស វាទិ
អាហេបេស្សាមីតិ កត្តានំ មហាតាសំ វាទិសង្ឃិយដេន
បដិមុត្តោ អាភតោ សេយ្យថាមិ កហាបតិ បុរិសោ
អណ្ណាហារកោ កត្តា ឧត្តតេហិ អណ្ណាហិ
អាភតេយ្យ សេយ្យថា វា បន កហាបតិ បុរិសោ
អត្តិកហារកោ កត្តា ឧត្តតេហិ អត្តិហិ អាភតេយ្យ
ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុ កហាបតិ កត្តាមហំ កន្លេ
សមណស្ស កោតមស្ស វាទិ អាហេបេស្សាមីតិ កត្តា

១ ខ. បមជ្ឈិត្តា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ហើយយកសំពត់បង្កក ជូតសំអាតអាសនៈដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ប្រសើរ ទុក្ខម ថ្លៃថ្នូរ
 ហើយគ្រាហ៍ឡើងទៅអង្គុយ តែពេលនេះ ទុបាលិគហបតីនោះត្រឡប់
 ទៅជាឡើងអង្គុយលើអាសនៈដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ប្រសើរ ទុក្ខម ថ្លៃថ្នូរ ខ្លួនឯងវិញ
 ហើយក៏និយាយនឹងនិគ្ខនាដបុត្ត ថា នៃគហបតីដ៏ចំរើន អាសនៈមាន
 គ្រប់គ្រាន់ បើអ្នកត្រូវការចូរអង្គុយចុះ ។ កាលបើទុបាលិគហបតី
 និយាយយ៉ាងនេះហើយ និគ្ខនាដបុត្ត ក៏និយាយនឹងទុបាលិគហបតី
 ដូច្នោះវិញថា ម្ចាស់គហបតី អ្នកឆតទេប្ប ម្ចាស់គហបតី អ្នកឯងលីលា
 ទេប្ប អ្នកនិយាយថា បតិគ្រលោកដ៏ចំរើន ខ្ញុំនឹងទៅលើកវ៉ែន របស់ព្រះ
 សមណគោតម លុះទៅហើយ ម្តេចឡើយក៏ត្រឡប់ជាពាក់ឃ្នាប គឺ
 វ៉ែនដ៏ធំលើក្បាលមកវិញ ម្ចាស់គហបតី ដូចជាបុរសនាំអណ្តូងដើរទៅ
 ក៏ត្រឡប់នាំយកអណ្តូង ដែលគេកាត់ចេញដើរមកវិញ ម្ចាស់គហបតី ពុំ
 នោះសោតដូចជាបុរសនាំយកភ្នែកជាល្អដើរទៅ ត្រឡប់នាំយកភ្នែកដែល
 គេឆ្កៀលចេញដើរមកវិញ ម្ចាស់គហបតី អ្នកក៏យ៉ាងហ្នឹងដែរ និយាយ
 ថា បតិគ្រលោកដ៏ចំរើន ខ្ញុំនឹងទៅលើកវ៉ែន របស់ព្រះសមណគោតម

គោតមវិញ្ញាណ ឧបាសិទ្ធសុត្តន្ត អារម្ភនិមាយ

មហានិទានំ វិនិច្ឆ័យំ បដិមុត្តោ អានុតោ
អារម្ភនិមាយំ ខោសិទ្ធិ កហបតិ សមណោ តោតមេន
អារម្ភនិមាយំ មាយាយាតិ ។

[៨០] កុដ្ឋិកា កន្លែ អារម្ភនិមាយំ មាយាយាតិ
កន្លែ អារម្ភនិមាយំ មាយាយាតិ មេ កន្លែ ញាតិសាលា-
ហិតា ឥមាយ អារម្ភនិមាយំ អារម្ភនិមាយំ មាយាយាតិ មេ
អស្ស ញាតិសាលាហិតា ធិយរត្តំ ហិតាយ សុខាយ
សព្វេ ចេថិ កន្លែ ខតិយា ឥមាយ អារម្ភនិមាយំ
អារម្ភនិមាយំ សព្វេសារម្មស្ស ខតិយា ធិយរត្តំ
ហិតាយ សុខាយ សព្វេ ចេថិ កន្លែ ព្រាហ្មណ
។ មេ ។ វេស្ស ។ មេ ។ សុទ្ធា ឥមាយ អារម្ភនិ-
មាយំ អារម្ភនិមាយំ សព្វេសារម្មស្ស សុទ្ធា ធិយរត្តំ
ហិតាយ សុខាយ សនេវតោ ចេថិ កន្លែ

គហបតិវត្ត ឧបាសិវាទសូត្រ កច្ចរលសម្រាប់បោកប្រាស់

លុះទៅដល់ហើយ ម្តេចឡើយក៏ត្រូវឲ្យបំផ្លាញជាពាក់ឃ្នាបតិវត្តៈ ដំដំលើ
ក្បាលដើរមកវិញ ម្នាលគហបតិ អ្នកត្រូវព្រះសមណគោតមបោកប្រាស់
ដោយកលជាគ្រឿងបោកប្រាស់ហើយ ។

(៨០) បតិគ្រលោកដ៏ចំរើន កលជាគ្រឿងបោកប្រាស់ស្រួលពេក
ណាស់ បតិគ្រលោកដ៏ចំរើន កលជាគ្រឿងបោកប្រាស់ល្អពេកណាស់
បតិគ្រលោកដ៏ចំរើន ញាតិសាលាហិតទាំងឡាយ ជាទីស្រឡាញ់
របស់ខ្ញុំ គប្បីចាញ់បោកដោយកលជាគ្រឿងបោកនេះ ការចាញ់បោកនោះ
នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខអស់កាលជាអវិជ្ជា
ដល់ញាតិនឹងសាលាហិត ដែលជាទីស្រឡាញ់របស់ខ្ញុំ បតិគ្រលោក
ដ៏ចំរើន ប្រសិនបើពួកគ្រូទាំងអស់ គប្បីចាញ់បោកដោយកលជា
គ្រឿងបោកនេះ ការចាញ់បោកនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីជាប្រយោជន៍
ដើម្បីសេចក្តីសុខអស់កាលជាអវិជ្ជា ដល់ពួកគ្រូទាំងអស់ បតិគ្រ
លោកដ៏ចំរើន ប្រសិនបើពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់ ។ បេ ។ ពួកវេស្សៈ
។ បេ ។ ពួកសុទ្ធុគប្បីចាញ់បោកដោយកលជាគ្រឿងបោកនេះ ការចាញ់
បោកនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខអស់
កាលជាអវិជ្ជា ដល់ពួកសុទ្ធុទាំងអស់ បតិគ្រលោកដ៏ចំរើន ប្រសិនបើ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

លោកោ សមារកោ សព្រហ្មកោ សស្សមណា-
 ព្រាហ្មណី បជា សនេវមនុស្សា ឥហយ អារដ្ឋនិយា
 អារដ្ឋេយ្យ សនេកស្សបិស្ស លោកស្ស សមារ-
 កស្ស សព្រហ្មកស្ស សស្សមណាព្រាហ្មណីយា
 បជាយ សនេវមនុស្សាយ ទីយវន្តំ ហិតាយ
 សុខាយាតិ(១) តេនហិ កន្លេ ឧបមំ តេ(២) ករិស្សាមិ
 ឧបមាយបិដេកេច្ចេ វិញ្ញ បុរិសា កាសិភស្ស អន្ត
 ជានន្តិ(៣) ។

[៨០] ភូតបុត្តំ កន្លេ អញ្ញាតស្ស ព្រាហ្មណស្ស
 ដិណ្ណស្ស វឌ្ឍស្ស មហល្លកស្ស ទហារ មាណវិកា
 បជាបតី អហោសិ កត្តិដំ ឧបវិជញ្ញា ។ អថខោ
 កន្លេ សា មាណវិកា និ ព្រាហ្មណំ ឯតទលេច កច្ច
 ត្ថំ ព្រាហ្មណា អាថណា មក្កដន្ទាបកំ កណិត្តា
 អាទេហិ យោ មេ កុមារកស្ស កំឡាបនកោ
 ករិស្សតីតិ ។ ឯវំ វត្ថេ កន្លេ សោ ព្រាហ្មណោ
 និ មាណវិកំ ឯតទលេច អាតមេហិ តាវ កោតិ

១ ឧ. ភីតិសុទ្ធោ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. ឧបមន្តេ ។ ៣ ឧ. អាជានន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

លោកព្រមទាំងទៅលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ពួកសត្វព្រម
 ទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព នឹងមនុស្ស
 ដ៏សេស គប្បីចាញ់បោកដោយគលជាគ្រឿងបោកនេះ ការចាញ់បោក
 នោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខអស់កាលជា
 អវិន្តរ ដល់លោកព្រមទាំងទៅលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ដល់
 សត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព នឹង
 មនុស្សដ៏សេស បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ឆ្លើយចុះ ខ្ញុំនឹងធ្វើសេចក្តីទុបមា
 ដល់លោក វិញ្ញាបរសព្វកម្មយ ក្នុងលោកនេះ គង់ដឹងនូវសេចក្តីនៃកាសិក
 ដោយទុបមាខ្លះមិនខាន ។

(៨១) បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន រឿងធ្លាប់មានមកហើយថា មាន
 ព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ចាស់ព្រឹទ្ធា ជាធំដោយអាយុ បាននាងមាណវិកាក្រមុំ
 ជាប្រពន្ធ មានវដ្តពោះ ជិតដល់កាលនឹងប្រសូត ។ បពិត្រលោក
 ដ៏ចម្រើន គ្រានោះ នាងមាណវិកានោះ ក៏និយាយនឹងព្រាហ្មណ៍នោះ
 ដូច្នោះថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូលទៅទិញកូនស្វាយឈ្មោល ពីផ្សារ
 យកមក ដើម្បីឱ្យកុមាររបស់ខ្ញុំលេង ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន កាល
 ដែលនាងមាណវិកានិយាយយ៉ាងនេះ ព្រាហ្មណ៍នោះ ក៏និយាយដូច្នោះ
 នឹងនាងមាណវិកានោះថា ម្ចាស់នាងដ៏ចម្រើន នាងចូរបង្កើនចាំទំរាំនាង

ពហុបតិវគ្គស្ស ឧបាសិវាទសុត្តេ ភូតបុព្វវគ្គ

យាវ វិជាយសិ សុច្ឆេ ត្ថំ កោតិ កុមារតំ វិជា-
យិស្សសិ តស្ស តេ អហំ អាបណា មក្កដប្បាបតំ
កិណិត្វា អាទិស្សាមិ យោ តេ កុមារកស្ស
កំឡាបនកោ កវិស្សតិ សុច្ឆេ បន ត្ថំ កោតិ
កុមារតំ វិជាយិស្សសិ តស្ស តេ អហំ អាបណា
មក្កដប្បាបតំ កិណិត្វា អាទិស្សាមិ យោ តេ
កុមារកាយ កំឡាបនកោ កវិស្សតិ ។ ទុតិយម្បិ
ទោ កន្តេ សា មាណវិកា តំ ព្រាហ្មណំ ឯតទពោច
នច្ឆ ត្ថំ ព្រាហ្មណា អាបណា មក្កដប្បាបតំ កិណិត្វា
អាទេហិ យោ មេ កុមារកស្ស កំឡាបនកោ
កវិស្សតិ ។ ទុតិយម្បិ ទោ កន្តេ សោ ព្រាហ្មណោ
តំ មាណវិកំ ឯតទពោច អាគមេហិ តាវ កោតិ យាវ
វិជាយសិ សុច្ឆេ ត្ថំ កោតិ កុមារតំ វិជាយិស្សសិ
តស្ស តេ អហំ អាបណា មក្កដប្បាបតំ
កិណិត្វា អាទិស្សាមិ យោ តេ កុមារកស្ស
កំឡាបនកោ កវិស្សតិ សុច្ឆេ បន ត្ថំ កោតិ

គហបតិវគ្គ ខណ្ឌវិទ្យុស្ត្រ រឿងធ្លាប់មានមហោយ

ប្រសូតសិន ម្ចាស់នាងដំបំរើន បើនាងប្រសូតកុមារ សឹមអញទៅទិញ

កូនស្វាយលាតដ្ឋករ យកមកឲ្យនាង ដើម្បីឲ្យកុមាររបស់នាងលេង

ម្ចាស់នាងដំបំរើន តែប្រសិនបើនាងប្រសូតកុមារី អញនឹងទៅទិញកូន

ស្វាញ្ញីដ្ឋករយកមកឲ្យនាង ដើម្បីឲ្យកុមារីរបស់នាងលេង ។ បតិគ្រ

លោកដំបំរើន នាងមាណវិការនោះនិយាយនឹងព្រាហ្មណ៍នោះដូច្នោះជាគំ-

របំពាក់ផងទៀតថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរទៅទិញកូនស្វាយលាតដ្ឋករ

យកមកដើម្បីឲ្យកុមាររបស់ខ្ញុំលេង ។ បតិគ្រលោកដំបំរើន ព្រាហ្មណ៍

នោះ និយាយនឹងនាងមាណវិការនោះដូច្នោះ ជាគំរបំពាក់ផងទៀតថា ម្ចាស់

នាងដំបំរើន ចូរនាងបង្កើនចាំទំរាំនាងប្រសូតសិន ម្ចាស់នាងដំបំរើន បើ

នាងប្រសូតកុមារ សឹមអញទៅទិញកូនស្វាយលាត ដ្ឋករយកមក

ឲ្យនាង ដើម្បីឲ្យកុមាររបស់នាងលេង ម្ចាស់នាងដំបំរើន តែប្រសិនបើ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

កុមារីតំ វិជាយីស្សសិ តស្ស តេ អហំ អាបណា
 មក្កដច្ឆាបតំ តិណិត្វា អាជិស្សមិ យោ តេ
 កុមារីកាយ កីឡាបនកោ ភវិស្សតីតិ ។ តតិយម្បិ
 ខោ កន្លេ សា មាណវីកា តំ ព្រាហ្មណំ ឯតទលោច
 កច្ច ភិ ព្រាហ្មណ អាបណា មក្កដច្ឆាបតំ តិណិត្វា
 អាទេហិ យោ មេ កុមារកស្ស កីឡាបនកោ
 ភវិស្សតីតិ ។ អថខោ កន្លេ សោ ព្រាហ្មណោ តស្ស
 មាណវីកាយ សារត្តោ បដិពទ្ធិចិត្តោ អាបណា
 មក្កដច្ឆាបតំ តិណិត្វា អាទេត្វា តំ មាណវីតិ
 ឯតទលោច អយំ តេ កោតិ មយា អាបណា
 មក្កដច្ឆាបកោ តិណិត្វា អាជិតោ យោ តេ
 កុមារកស្ស កីឡាបនកោ ភវិស្សតីតិ ។ ឃិ
 វត្តេ កន្លេ សា មាណវីកា តំ ព្រាហ្មណំ ឯត-
 ទលោច កច្ច ភិ ព្រាហ្មណ ឥមំ មក្កដច្ឆាបតំ
 អាទាយ យេន វត្តទាណិ វជកបុត្តោ តេនុបសង្កមិ
 ឧបសង្កមិត្វា វត្តទាណិ វជកបុត្តំ ឃិ វទេហិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

នាងប្រសូតកុមារី អញនឹងទៅទិញកូនស្វាញ្ជី ពីផ្សារយកមកឲ្យនាង
ដើម្បីឲ្យកុមារីរបស់នាងលេង ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន នាងមាណវិកា
នោះ និយាយនឹងព្រាហ្មណ៍នោះដូច្នោះ ជាគំរប់បីដងទៀតថា ថ្នាល
ព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរទៅទិញកូនស្វាឃ្លាល ពីផ្សារយកមក ដើម្បីឲ្យ
កុមារីរបស់ខ្ញុំលេង ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន គ្រានោះ ព្រាហ្មណ៍នោះ
មានគម្រែក មានចិត្តប្រគិតទ្វេចំពោះនាងមាណវិកានោះ ក៏ទៅទិញកូន
ស្វាឃ្លាលពីផ្សារយកមក ហើយនិយាយដូច្នោះនឹងនាងមាណវិកានោះថា
ម្ចាស់នាងដ៏ចម្រើន កូនស្វាឃ្លាលនេះ អញបានទៅទិញមកពីផ្សារ
យកមកឲ្យនាងហើយ ដើម្បីឲ្យកុមារីរបស់នាងលេង ។ បពិត្រលោក
ដ៏ចម្រើន កាលដែលព្រាហ្មណ៍និយាយយ៉ាងនេះហើយ នាងមាណវិកា
នោះ ក៏និយាយដូច្នោះនឹងព្រាហ្មណ៍នោះថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ចូរអ្នកនាំ
យកកូនស្វាឃ្លាលនេះ ដើរចូលទៅរករាជកបុត្រ (កូនជាងជ្រលក់)
ឈ្មោះរត្តបាណ៍^(១) លុះចូលទៅដល់ហើយចូរនិយាយនឹងរត្តបាណ៍រាជកបុត្រ

១ មានបាតនៃព្រហម ។

ពហុបតិវត្តស្ស ឧបាលវិវេកសុត្តេ ភូតបុព្វវគ្គ

ឥន្ទ្រាមហំ សម្ម រត្តនាណំ ឥមំ មក្កដច្ឆាបកំ
 បីតាវលេបនំ នាម រង្គជានំ រជនំ^(១) អាណោដ្ឋិ-
 តប្បុទ្ធាណោដ្ឋិតំ ឧកតោភាគវិមជ្ឈន្តំ ។ អថទោ
 កន្តេ សោ ព្រាហ្មណោ តស្សា មាណវីកាយ
 សារត្តោ បដិពទ្ធិចិត្តោ^(២) មក្កដច្ឆាបកំ អាទាយ
 យេន រត្តនាណំ រជកបុត្តោ តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្តា
 រត្តនាណំ រជកបុត្តំ ឯតទកេច ឥន្ទ្រាមហំ សម្ម
 រត្តនាណំ ឥមំ មក្កដច្ឆាបកំ បីតាវលេបនំ នាម
 រង្គជានំ រជនំ អាណោដ្ឋិតប្បុទ្ធាណោដ្ឋិតំ ឧកតោភា-
 គវិមជ្ឈន្តំ ។ ឯវំ វត្តេ កន្តេ រត្តនាណំ រជកបុត្តោ
 តំ ព្រាហ្មណំ ឯតទកេច អយំ ទោ តេ កន្តេ
 មក្កដច្ឆាបកោ រង្គក្ខមោ ហំ ទោ នោ អាណោដ្ឋិ-
 នក្ខមោ នោ វិមជ្ឈនក្ខមោតំ ។ ឯវំមេវ ទោ កន្តេ
 ពាលានំ ជិត្តានំ វាទោ រង្គក្ខមោ ហំ ទោ
 ពាលានំ នោ បណ្ឌិតានំ នោ អនុយោគក្ខមោ
 នោ វិមជ្ឈនក្ខមោ ។ អថទោ កន្តេ សោ ព្រាហ្ម-
 ណោ អថវេន សមយេន ឯវំ ទុស្សយុកំ អាទាយ

១ ឧ ព្រឹតំ ។ ២ ទ ម. បដិពទ្ធិចិត្តោ តំ ។

គោលការណ៍ ទណ្ឌវិទ្យា រឿងធ្លាប់មានមកហើយ

យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់រត្តបាណីជាសំឡាញ់ ខ្ញុំចង់ឲ្យអ្នកយកកង្កែប(១)ជាគ្រឿង
 លាបមានពណ៌លឿង មកជ្រលក់កូនស្វាយឃ្មោលនេះ បោកគក់ឲ្យសព្វ
 ធ្វើឲ្យមានសម្បុរស្អាតទាំងពីរខាង ។ បតិគ្រលោកដ៏ចំរើន គ្រានោះ
 ព្រាហ្មណ៍នោះ មានតម្រេកមានចិត្តប្រតិព័ទ្ធ ចំពោះនាងមាណវិកានោះ
 ក៏យកកូនស្វាយឃ្មោល ចូលទៅរករត្តបាណីរដកបុត្រ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ក៏និយាយដូច្នោះនឹងរត្តបាណីរដកបុត្រថា ម្ចាស់រត្តបាណីជាសំ-
 ឡាញ់ ខ្ញុំចង់ឲ្យអ្នកយកកង្កែបជាគ្រឿងលាប មានពណ៌លឿងមកជ្រលក់
 កូនស្វាយឃ្មោលនេះឲ្យសព្វ ធ្វើឲ្យមានសម្បុរស្អាតទាំងពីរខាង ។ បតិគ្រ
 លោកដ៏ចំរើន កាលដែលព្រាហ្មណ៍និយាយយ៉ាងនេះហើយ រត្តបាណី-
 រដកបុត្រ ក៏និយាយដូច្នោះនឹងព្រាហ្មណ៍នោះថា នៃអ្នកដ៏ចំរើន កូនស្វា
 យឃ្មោលរបស់អ្នកនេះ គួរដល់គ្រឿងជ្រលក់ តែមិនគួរដល់ការបោក
 គក់ មិនគួរដល់ការផុសខាត់ឡើយ ។ បតិគ្រលោកដ៏ចំរើន វាទៈ
 របស់ពួកនិគ្រន្ធតាល គួរដល់គ្រឿងជ្រលក់ របស់ពួកជនពាល បាន
 ប៉ុន្តែមិនគួរដល់គ្រឿងជ្រលក់ របស់ពួកបណ្ឌិត ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តី
 ព្យាមយាម មិនគួរដល់ការផុសខាត់ចិត្តឡើយយ៉ាងនោះឯង ។ បតិគ្រ
 លោកដ៏ចំរើន គ្រានោះ ព្រាហ្មណ៍នោះ ក៏បានយកសំពត់ថ្មីមួយគូ

១ គ្រឿងលាបគ្រឿងជ្រលក់ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស បដ្ឋមបណ្ណសកំ

យេន រត្តទាណី រជកបុត្តោ តេនុបសន្តិមំ ឧប-
សន្តិមិត្តា រត្តទាណី រជកបុត្តំ ឯតទរោច ឥច្ឆាមហំ
សម្ម រត្តទាណី ឥមំ នំ ទុស្សយុកំ បីតាវលេបទំ
នាម រន្តជានំ រជិតំ អាគោដ្ឋិតប្បច្ឆាកោដ្ឋិតំ
ឧកតោកាករិមជ្ឈនំ ។ ឃី វត្ថេ កន្លេ រត្តទាណី
រជកបុត្តោ ព្រាហ្មណំ^(១) ឯតទរោច ឥទំ
ខោ តេ កន្លេ នំ ទុស្សយុកំ រន្តក្ខមញ្ជាវ
អាគោដ្ឋនក្ខមញ្ជា រិមជ្ឈនក្ខមញ្ជាតំ ។ ឃីមេវ ខោ
កន្លេ តស្ស កកវតោ វនោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស
រន្តក្ខមោ មេវ បណ្ឌិតានំ នោ ពាលានំ
អនុយោកក្ខមោ ច រិមជ្ឈនក្ខមោ ចាតំ ។
សរាជីកា ខោ តំ កហបតិ បរិសា ឃី ជា.នាតិ
ឧទាលំ កហបតិ និកន្តស្ស នាដបុត្តស្ស សាវកោតិ
កស្ស តំ កហបតិ សាវតំ នាវេចាតិ ។

១ ឧ. ម. តំ ព្រាហ្មណំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈមបណ្ណសកៈ

ចូលទៅរកត្តបាណីវេកបុត្រ ក្នុងសម័យជាខាងក្រោយ លុះចូលទៅ
 ដល់ហើយ ក៏និយាយដូច្នោះនឹងត្តបាណីវេកបុត្រថា ម្ចាស់ត្តបាណីវេកសំ-
 ឡាញ់ ខ្ញុំចង់ឲ្យអ្នកយកអង្ក ជាគ្រឿងលាបមានពណ៌លឿង មកជ្រលក់
 សំពត់ថ្មី ១ គូនេះ បោកគក់ឲ្យសព្វ ធ្វើឲ្យមានសម្បូរមេដ្ឋតាំងពីទោង ។
 បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន កាលដែលព្រាហ្មណ៍និយាយយ៉ាងនេះហើយ ត្ត-
 បាណីវេកបុត្រ ក៏និយាយដូច្នោះនឹងព្រាហ្មណ៍នោះថា នៃអ្នកដ៏ចម្រើន
 សំពត់ថ្មី ១ គូរបស់អ្នកនេះ គួរដល់គ្រឿងជ្រលក់ផង គួរដល់ការបោក
 គក់ផង គួរដល់ការជុសខាត់ផង ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន វាទះរបស់ព្រះ
 មានព្រះភាគជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ គួរដល់គ្រឿងជ្រលក់ របស់
 ពួកបណ្ឌិត គួរដល់សេចក្តីព្យាយាមផង គួរដល់ការជុសខាត់ផង របស់
 បណ្ឌិត មិនគួរដល់ពួកជនពាលទេ យ៉ាងនេះឯង ។ និគន្ធនាដបុត្ត
 និយាយថា ម្ចាស់គហបតី បរិស័ទព្រមទាំងស្តេច តែងស្គាល់អ្នកយ៉ាង
 នេះថា ទុបាលិគហបតីជាសាវ័ក របស់និគន្ធនាដបុត្ត ម្ចាស់គហបតី
 ឥឡូវយើង នឹងបំបាត់អ្នកជាសាវ័ក របស់បុគ្គលណា ។

គហបតិវគ្គស្ស ឧបាលិវសុត្តេ សាវកត្តប្បកាសនំ

(៨២) ឃី វុត្តេ ឧបាលិ កហបតិ ឧដ្ឋាយាសនា
 ឃតិសំ ឧត្តរាសន្នំ កុរិក្ខា យេន កកវា
 តេនញ្ចលិម្បណាមេត្វា និកុដ្ឋំ នាជបុត្តំ ឃតនកេច
 តេនហិ កន្តេ សុណោហិ យស្សហិ សាវកោ
 ដីរស្ស វិភតមោហស្ស បកិដ្ឋធីលស្ស វិដិភវិជយស្ស
 អនិយស្ស សុសមចិត្តស្ស វុទ្ធសីលស្ស^(១) សា-
 ធុប្បញ្ញស្ស វេសមន្តរស្ស^(២) វិមលស្ស កកវតោ
 តស្ស សាវកោហមស្មំ អកទិកថស្ស តុសិតស្ស
 វន្តលោកាមិសស្ស មុទិតស្ស កតសមណស្ស
 មទុជស្ស អន្តិមសវីរស្ស^(៣) នរស្ស អនោបមស្ស
 វិវជស្ស កកវតោ តស្ស សាវកោហមស្មំ អសិសយស្ស
 កុសលស្ស វេនយិកស្ស សាវបិវស្ស អនុត្តរស្ស
 វុចិវធម្មស្ស និក្ខន្ធស្ស បកាសករស្ស^(៤) មាណស្ស

១ ឧ. ម. វុទ្ធសីលស្ស ។ ២ ឧ វេស្សន្តស្ស ។ ៣ ឧ. ម. អន្តិមសាវីរស្ស ។
 ៤ ម. បកាសកស្ស ។

គហបតីវត្ត ឧបាលិវិទន្ធសូត្រ ការប្រកាសខ្លួនជាសាវ័ក

(៨២) កាលដែលនិគ្ខនាដបុត្ត ពោលយ៉ាងនេះហើយ ឧបាលិ
 គហបតី ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ធ្វើសំពត់បង់កង្រៀងស្នាម្នាង ប្រណម
 អញ្ជូលឆ្ពោះទៅរកព្រះមានព្រះភាគ ហើយនិយាយដូច្នោះនឹងនិគ្ខនាដបុត្ត
 ថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះលោកចូរស្តាប់ ខ្ញុំជាសាវ័ករបស់ព្រះ
 មានព្រះភាគណា ដែលមានប្រាជ្ញាខ្ពង់ខ្ពស់ មានមោហៈ៧ប្រាសហើយ
 មានបង្គោលបាក់បែកហើយ បានឈ្នះមារ^(១)ហើយ ឥតមានសេចក្តី
 ទុក^(២) មានព្រះទ័យស្មើស្មួញ មានសីលដ៏ចម្រើន មានប្រាជ្ញាល្អ បានឆ្លង
 នូវវិសមធម៌^(៣) ប្រាសចាកមន្ទិល ខ្ញុំជាសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគ
 អង្គនោះ ព្រះមានព្រះភាគអង្គណា ព្រះអង្គឥតមាចសេចក្តីសង្ស័យ
 មានព្រះទ័យស្រស់ស្រាយ មានអាមិសៈក្នុងលោក ខ្ជាក់ចោលហើយ
 មានព្រះទ័យរីករាយ មានសមណធម៌ធ្វើស្រេចហើយ ជាមនុស្សមាន
 សរីរៈតាំងនៅក្នុងទីបំផុត ជានរជាតរកបុគ្គលប្រៀបគ្មាន ប្រាសចាកធូលី
 គិកិលេស ខ្ញុំជាសាវ័ករបស់ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះមានព្រះភាគ
 អង្គណា ឥតមានសេចក្តីសង្ស័យ ជាអ្នកល្ងាសវៃ ព្រះអង្គជាអ្នក
 ដឹកនាំសត្វ ជាសារថ្មីប្រសើរ ជាបុគ្គលប្រសើរ រកអ្នកណាស្មើគ្មាន
 មានធម៌ដ៏រឹងរៀង ឥតមានកង្វា ជាអ្នកធ្វើពន្លឺ ផ្តាច់បង់នូវមានៈហើយ

១ សំដៅយកចម្ពុមារ ពិលេសមារ ទេវបុត្តមារ ។ ២ សំដៅយកពិលេសទុក្ខ និង
 វិបាកទុក្ខ ។ ៣ សំដៅយករាជាទិក្ខុលេស ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដ្ឋានសកំ

វីរស្ស ភក្កវតោ តស្ស សារកោហមស្មិ ធិសកស្ស
អប្បមេយ្យស្ស ភក្កវស្ស មោទប្បត្តស្ស^(១) ខេមត្តវស្ស
វេទស្ស^(២) ធម្មជ្ឈស្ស សុសំវុត្តស្ស^(៣) សម្មាភិក្ខុស្ស
មុត្តស្ស ភក្កវតោ តស្ស សារកោហមស្មិ
នាគស្ស បន្តសេនស្ស ខ័ណ្ឌសញ្ញោជនស្ស មុត្តស្ស
បដិមទ្ធកស្ស មោទស្ស^(៤) បន្ទធនស្ស វីរាភកស្ស
ទន្ធស្ស ធិប្បបញ្ចស្ស ភក្កវតោ តស្ស
សារកោហមស្មិ ឥសិសត្តមស្ស អក្កហស្ស
តោវជ្ជស្ស ព្រហ្មសត្តស្ស នហាតកស្ស បទិកស្ស
បស្សទ្ធស្ស វិទិតវេទស្ស បុរិទ្ធនស្ស សក្កស្ស
ភក្កវតោ តស្ស សារកោហមស្មិ អរិយស្ស ភារិវត្តស្ស

១ ឧ. ម. មោទបត្តស្ស ។ ២ ម. ទេវស្ស ។ ៣ ឧ. ម. សុវត្តស្ស ។ ៤ ឧ. ម. ធានស្ស ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

មានព្យាយាម ខ្ញុំជាសាវ័ក របស់ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះមាន
 ព្រះភាគអង្គណា ព្រះអង្គប្រសើរ មានគុណប្រមាណមិនបាន ប្រកប
 ដោយគុណដ៏ជ្រាលជ្រៅ ដល់នូវសេចក្តីដឹង ធ្វើនូវសេចក្តីក្រម ប្រកប
 ដោយប្រាជ្ញា ទ្រង់បិតនៅក្នុងធម៌ ទ្រង់សង្រួមដោយប្រព្រឹត ទ្រង់កន្លង
 បង់នូវកិលេសជាគ្រឿងជាប់នៅ ទ្រង់រួចចាកគ្រឿងសៅហ្មង ខ្ញុំជាសាវ័ក
 របស់ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះមានព្រះភាគអង្គណា ព្រះអង្គ
 ប្រសើរ ទ្រង់មានសេនាសនៈស្ងាត់ មានសំយោជនៈអស់ហើយ មាន
 ព្រះទ័យរួចស្រឡះចាកកិលេស មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងប្រឹក្សា ទ្រង់ប្រកប
 ដោយសេចក្តីដឹង មានទង់គឺមានដាក់ចុះហើយ ប្រាសចាកកតៈហើយ
 ទ្រង់ទូន្មានឥន្ទ្រិយហើយ មិនមានធម៌ជាគ្រឿងធ្វើសត្វឲ្យយឺតយូរ ខ្ញុំជា
 សាវ័ក របស់ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះមានព្រះភាគអង្គណា
 ព្រះអង្គជាឥសីទី៧ (១) មិនកុហក មានវត្តវិជ្ជា ជាសត្វដ៏ប្រសើរ ទ្រង់
 លាងកិលេសអស់ហើយ ឈ្លាសវៃក្នុងបទគាថា ទ្រង់រម្ងាប់សេចក្តីក្រវល់
 ក្រវាយហើយ ទ្រង់មានសេចក្តីដឹងដ៏វិសេស ទ្រង់ប្រទានធម៌មុនជន
 ទាំងពួង ជាអ្នកអង្គអាច ខ្ញុំជាសាវ័ក របស់ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ
 ព្រះមានព្រះភាគអង្គណា ព្រះអង្គជាព្រះអរិយៈ មានព្រះទ័យចំរើន

១ បានជាហៅថា ឥសី ព្រោះព្រះអង្គស្វែងរកគុណធម៌រាប់តាំងពីព្រះពុទ្ធរបស់ស្សីមកដា
 ចំរាប់ ៧ នឹងព្រះអង្គ ។

គហបតីវត្តស្ស ឧបាសិវាវស្សត្តេ សាវកត្តប្បកាសនំ

បត្តិបត្តស្ស វេយ្យាករណស្ស សតិមតោ វិបស្សស្ស

អនកិណាតស្ស ជោ អបណាតស្ស អាទេជស្ស

វសិប្បត្តស្ស កកវតោ តស្ស សាវកោហមស្មិ សម្មត្ត-

តស្ស ណាយស្ស អនទុកតន្តរស្ស សុទ្ធស្ស អសិតស្ស

អប្បកិតស្ស^(១) បរិត្តស្ស អត្តប្បត្តស្ស តិណ្ណស្ស

តារយន្តស្ស កកវតោ តស្ស សាវកោហមស្មិ សន្តស្ស

ក្រិប្បញ្ញស្ស មហាបញ្ញស្ស វិតលោកស្ស តថាគតស្ស

សុគតស្ស អប្បដិប្បត្តលស្ស អសមស្ស វិសារទស្ស

និប្បណាស្ស កកវតោ តស្ស សាវកោហមស្មិ តណ្ហាច្ឆិ-

ទស្ស តុទ្ធស្ស វិតត្ថមស្ស អនុបលត្តស្ស អាហ្មនេយ្យស្ស

១ ឧ អប្បហិតស្ស ។ ម. ហិតស្ស ។

គហបតិវត្ត ឧបាសិវាទសូត្រ ការប្រកាសខ្លួនជាសាវ័ក

ហើយ ដល់នូវគុណដែលគួរដល់ ទ្រង់សំដែងនូវសេចក្តីជាក់ច្បាស់
 ទ្រង់មានព្រះស្មារតី ទ្រង់មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងឃើញច្បាស់ មាន
 ព្រះទ័យមិនបានទន់ទៅ មានព្រះទ័យមិនប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកិលេស មាន
 ព្រះទ័យមិនញាប់ញ័រ ទ្រង់ដល់នូវការស្ងាត់ ខ្ញុំជាសាវ័ក របស់ព្រះ
 មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះមានព្រះភាគអង្គណា ព្រះអង្គជាអ្នក
 ប្រព្រឹត្តដោយប្រពៃ ជាអ្នកមានឈាន មានព្រះសន្តានមិនប្រព្រឹត្តទៅ
 តាមកិលេស មានព្រះទ័យស្អាត មិនជាប់ចំពាក់ ឥតមានសេចក្តីខ្លាច
 មានកាយនឹងចិត្តស្ងាត់ហើយ ដល់នូវភាវៈជាបុគ្គលប្រសើរ ជាអ្នកឆ្លង
 ចាកលោក ជាអ្នកចម្លងសត្វ ខ្ញុំជាសាវ័ក របស់ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ
 ព្រះមានព្រះភាគអង្គណា ព្រះអង្គមានព្រះទ័យស្ងប់រម្ងាប់ហើយ មាន
 ប្រាជ្ញាដូចជាផែនដី មានប្រាជ្ញាច្រើន ប្រាសចាកលោកៈហើយ ព្រះ
 អង្គមានដំណើរដូចព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធតិបូរណ ទ្រង់មានដំណើរល្អ ឥតមាន
 បុគ្គលប្រៀប ឥតមានអ្នកណាស្មើ អ្នកភ្ញៀវភ្ញា មានប្រាជ្ញាល្អិត ខ្ញុំ
 ជាសាវ័ក របស់ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះមានព្រះភាគអង្គណា
 ទ្រង់ផ្តាច់គណ្តាហើយ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងនូវសច្ចធម៌ហើយ ទ្រង់ប្រាសចាក
 វិវ្រុទ្ធន(១) ហើយ មិនប្រឡាក់ដោយគណ្តានឹងទិដ្ឋិ គួរទទួលគ្រឿងបូជា

១ ផ្សែងក្នុងទំនេះ សំដៅយក ពោធិៈ ១ គណ្តា ១ វិភក្តៈ ១ បញ្ចកាមគុណ ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដ្ឋានសកំ

យក្ខុស្ស ទុត្តមបុត្តលស្ស អតុលស្ស មហានោ
យសន្តប្បន្តស្ស ភកវនោ តស្ស សាវកោហមស្មិតំ ។

(៨៣) កណា សញ្ញាធិបតេ តេ ភហបតិ

តមេ សមណស្ស តោតមស្ស វណ្ណាតិ ។ សេយ្យថាថិ
ភន្តេ នាណបុត្តាធំ មហាបុត្តរាសិ តមេធំ នត្តោ
មាលាការោ វា មាលាការន្តេវាសិ វា វិចិត្រមាលំ(១)
ភន្តេយ្យ ឃីមេវ ខោ ភន្តេ សោ ភកវា អនេកវណ្ណោ
អនេកសតវណ្ណោ កោ ហិ ភន្តេ វណ្ណាវហស្ស
វណ្ណំ ន កវស្សតិ ។ អថខោ និកន្តស្ស
នាដបុត្តស្ស ភកវនោ សក្ការិ អសហមានស្ស
តត្រូវ ទុណ្ណំ លោហិតំ មុខតោ ទុក្ខញ្ញតិ ។

ឧបាលិវាទស្តុតំ ឆដ្ឋំ និដ្ឋិតំ ។

១ ឧ. វិចិត្រំ មាលំ ។ ម. វិចិត្តំ មាលំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដិសន្ធិសក្ក

ព្រះអង្គជ័យភ្នំ(១)ជាបុគ្គលដ៏ទុក្ខមធានាមានអ្នកណាប្តឹងបាន ព្រះអង្គជាដំ
ដល់នូវយសដ៏ប្រសើរ ខ្ញុំជាសារីក របស់ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ។

(៨៣) និគន្ធាដបុត្តពោលថា ម្ចាស់គហបតី ចុះគុណរបស់
សមណគោតមទាំងអម្បាលនេះ អ្នកប្រមូលមកអំពីកាលណា ។ ឧបាលិ
គហបតីតបថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន គំនរផ្កាធំនៃផ្កាផ្សេង ។ មាលាការ
ក្តី កូនសិស្សរបស់មាលាការក្តី ដែលជាអ្នកប៉ិនប្រសប់ គ្រងផ្កានោះ
ឲ្យជាកម្រងដ៏វិចិត្រ មានទមមាយ៉ាងណា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រះ
មានព្រះភាគអង្គនោះ មានគុណច្រើន មានគុណជាច្រើនរយ មាន
ទមមេឃ្យយ៉ាងនោះ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន អ្នកណានឹងអាចមិនធ្វើនូវ
សេចក្តីសរសើរដល់ព្រះអង្គ ដែលមានគុណគួរសរសើរបាន ។ គ្រា
នោះឯង និគន្ធាដបុត្តរត់ប្រាំនឹងសក្ការៈ របស់ព្រះមានព្រះភាគមិនបាន
ក៏ក្អួតឈាមក្បែរៗ ចេញពីមាត់ក្នុងទីនោះឯង ។

ចប់ ឧបាលិវាទសូត្រ ទី ៦ ។

១ បានជាឈ្មោះវាយភូ ព្រោះអាចសំដែងនូវអាទុភាពបាន ឬអាចសំដែងព្រះកាយមិន
ឲ្យគេមើលឃើញបាន ។

សត្វមី ក្បករោងវិទ្យុសត្វ

(៨៤) ឃ្រា ឃ្រា សុត្តិ ។ ឃ្រា សមយំ កករា

កោលិយេសុ វិហារតិ ហលិទ្ធុសនំ ឆាម កោលិយានំ

និគមោ ។ អថខោ បុណ្ណា ច កោលិយបុត្តោ

តោវត្តិកោ អថលោ ច សេនិយោ កុក្ករវត្តិកោ

យេន កករា តេនុបសន្តមីសុ ឧបសន្តមិត្តា បុណ្ណា

កោលិយបុត្តោ តោវត្តិកោ កករនំ អភិវទេត្តា

ឃកមន្តំ និសីទិ ។ អថលោ បន សេនិយោ

កុក្ករវត្តិកោ កករតា សន្តិ សម្មោទិ សម្មោទនិយំ

កមិ សារាណិយំ វិតិសារេត្តា កុក្ករោ បលិ-

កុណ្ឌិត្តា(១) ឃកមន្តំ និសីទិ ។ ឃកមន្តំ និសីទោ

ខោ បុណ្ណា កោលិយបុត្តោ តោវត្តិកោ កករនំ

ឃតទរោច អយំ កន្តេ អថលោ សេនិយោ កុក្ករវត្តិ-

កោ ទុក្ករការកោ នមាយំ និក្ខត្តំ(២) កោជនំ កុញ្ញតិ

តស្ស្កំ តិ កុក្ករវត្តិ ជ័យវត្តិ សមត្តិ សមាទិទ្ធិ តស្ស្កំ

១ ខ. បលិកុណ្ឌិត្តា ។ ម. បលិកុណ្ឌិត្តា ។ ២ ខ. ជេនិក្ខត្តំ ។

កក្កោរិទសូត្រ ទី ៧

(៨៤) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ

ភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងនិគមឈ្មោះហាលិទ្ធវិសនៈ របស់អ្នកស្រុកកោលិយៈ

ក្នុងកោលិយជនបទ ។ លំដាប់នោះ កោលិយបុត្រឈ្មោះបណ្ណៈ ជា

អ្នកសមាទានគោវត្ត នឹងអចេលឈ្មោះសេនិយៈ ជាអ្នកសមាទានកុកវត្ត

បានចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបបណ្ណ-

កោលិយបុត្រ ជាអ្នកសមាទានគោវត្ត ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ

ហើយអង្គុយនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ចំណែកខាងសេនិយអចេល អ្នក

សមាទានកុកវត្ត ក៏រករាយរកទាក់ទៅរកព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់

ពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយដើមហើម

ធ្វើដូចជាសុខនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ឯបណ្ណកោលិយបុត្រជាអ្នកសមា-

ទានគោវត្តអង្គុយនៅ ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមាន

ព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេនិយអចេលនេះ ជាអ្នក

សមាទានកុកវត្ត ជាអ្នកធ្វើនូវអំពើដ៏កម្រ បរិភោគនូវភោជនដាក់នៅ

លើផែនដី សេនិយៈអចេលនោះបានធ្វើឲ្យពេញបរិបូណ៌ បានសមាទាន

កុកវត្តនោះ អស់កាលជាយូរអង្វែងមកហើយ ចុះសេនិយអចេលនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

កា កតំ កោ អភិសម្បវាយោតំ ។ អលំ បុណ្ណ

តដ្ឋតេតំ មា មំ ឯតំ បុច្ឆិតំ ។ ទុតិយម្ប

ខោ បុណ្ណោ កោលិយបុត្តោ កោវត្តកោ ភកវន្តំ

ឯតទលោច អយំ កន្លេ អចេលោ សេនិយោ

កក្កវត្តកោ ទុក្កវក្កវកោ ធមាយំ ទិត្តិត្តំ កោជនំ

កុញ្ញតំ តស្ស តំ កក្កវត្តំ ជ័យវត្តំ សមត្តំ សមាទិដ្ឋិ

តស្ស កា កតំ កោ អភិសម្បវាយោតំ ។ អលំ

បុណ្ណ តដ្ឋតេតំ មា មំ ឯតំ បុច្ឆិតំ ។ ទុតិយម្ប

ខោ បុណ្ណោ កោលិយបុត្តោ កោវត្តកោ ភកវន្តំ

ឯតទលោច អយំ កន្លេ អចេលោ សេនិយោ

កក្កវត្តកោ ទុក្កវក្កវកោ ធមាយំ ទិត្តិត្តំ កោជនំ

កុញ្ញតំ តស្ស តំ កក្កវត្តំ ជ័យវត្តំ សមត្តំ

សមាទិដ្ឋិ តស្ស កា កតំ កោ អភិសម្បវាយោតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទ្គសកៈ

មានគតិដូចម្ដេច មានបរលោកដូចម្ដេច ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ណែបុណ្ណៈ
 ឃើញពាក្យនេះចូរលើកទុកចុះ អ្នកកុំសួរពាក្យនេះនឹងតថាគតឡើយ ។
 បុណ្ណកោលិយបុត្រ ជាអ្នកសមាទានគោរវត្ថ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះ
 ភាគជាតំរប់បីដងថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេនិយអចេលនេះជាអ្នក
 សមាទានកុក្កវត្ថ ជាអ្នកធ្វើនូវអំពើដ៏កម្រ បរិភោគនូវភោជនដាក់នៅលើ
 ផែនដី សេនិយអចេលនោះបានធ្វើឲ្យពេញបរិបូណ៌ បានសមាទានកុក្ក-
 វត្ថនោះអស់កាលជាយូរអង្វែងមកហើយ សេនិយអចេលនោះមានគតិដូច
 ម្ដេច មានបរលោកដូចម្ដេច ។ ណែបុណ្ណៈ ឃើញ ពាក្យនេះចូរលើកទុក
 អ្នកកុំសួរពាក្យនេះនឹងតថាគតឡើយ ។ បុណ្ណកោលិយបុត្រជាអ្នកសមា-
 ទានគោរវត្ថ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគជាតំរប់បីដងទៀតថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេនិយអចេលនេះជាអ្នកសមាទានកុក្កវត្ថ ជាអ្នកធ្វើនូវ
 អំពើដ៏កម្រ បរិភោគភោជនដាក់នៅលើផែនដី សេនិយអចេលនោះបាន
 ធ្វើឲ្យពេញបរិបូណ៌ បានសមាទានកុក្កវត្ថនោះអស់កាលជាយូរអង្វែងមក
 ហើយ សេនិយអចេលនោះមានគតិដូចម្ដេច មានបរលោកដូចម្ដេច ។

គហបរិវត្តសូត្រ ពុក្កហោវិទសុត្តេ ពុក្កវត្តិកគតិ

(៨៥) អន្ទា ខោ តេ អហំ បុណ្ណ ឆ

លភាមិ អលំ បុណ្ណ តិដ្ឋតេតំ មា មំ ឯតំ បុច្ឆតំ

អបិច តេ អហំ ព្យាករិស្សមិ ឥធ បុណ្ណ ឯកច្ចោ

កក្កវត្តំ ភាវេតំ បរិបុណ្ណំ អព្វោកិណ្ណំ កក្កវស័លំ

ភាវេតំ បរិបុណ្ណំ អព្វោកិណ្ណំ កក្កវចំតំ ភាវេតំ

បរិបុណ្ណំ អព្វោកិណ្ណំ កក្កវកក្កប្បំ ភាវេតំ បរិបុណ្ណំ

អព្វោកិណ្ណំ សោ កក្កវត្តំ ភាវេត្វា បរិបុណ្ណំ

អព្វោកិណ្ណំ កក្កវស័លំ ភាវេត្វា បរិបុណ្ណំ

អព្វោកិណ្ណំ កក្កវចំតំ ភាវេត្វា បរិបុណ្ណំ អព្វោកិណ្ណំ

កក្កវកក្កប្បំ ភាវេត្វា បរិបុណ្ណំ អព្វោកិណ្ណំ កាយស្ស

គេនា បរម្មណា កក្កវាណំ សហព្យតំ ឧបបដ្ឋតំ

សចេ ខោ បនស្ស ឯវំ ទិដ្ឋំ ហោតំ ឥមិណហំ

សីលេន វា វត្តេន វា តបេន វា ព្រហ្មចរិយេន

វា ទេវេ វា ករិស្សមិ ទេវពាតរោ វាតិ

គហបតីវត្ត កុក្ករោវាទសូត្រ ធម្មិបសំបុគ្គលអ្នកសមាទានកុក្ករវត្ត

(៨៥) នៃបុណ្ណៈ តាមពិត តថាគតមិនចង់ប្រាប់អ្នកទេ (បាន
 ជាពោលយាត់) ថា ម្ចាស់បុណ្ណៈ ល្អើយពាក្យនេះចូរលើកទុក អ្នក
 កុំសួរពាក្យនេះនឹងតថាគតឡើយ តែថា ល្អើយចុះ តថាគតនឹងប្រាប់
 ដល់អ្នក ម្ចាស់បុណ្ណៈ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ ចំរើនកុក្ករវត្ត^(១) ឲ្យ
 បរិបូណ៌ ឥតមានចន្លោះ ចំរើនកុក្ករសីលឲ្យបរិបូណ៌ ឥតមានចន្លោះ ចំរើន
 កុក្ករចិត្ត^(២) ឲ្យបរិបូណ៌ ឥតមានចន្លោះ ចំរើនកុក្ករកប្បៈ^(៣) ឲ្យបរិបូណ៌
 ឥតមានចន្លោះ បុគ្គលនោះលុះបានចំរើនកុក្ករវត្តឲ្យបរិបូណ៌ ឥតមាន
 ចន្លោះ ចំរើនកុក្ករសីលឲ្យបរិបូណ៌ ឥតមានចន្លោះ ចំរើនកុក្ករចិត្តឲ្យបរិ-
 បូណ៌ ឥតមានចន្លោះ ចំរើនកុក្ករកប្បៈឲ្យបរិបូណ៌ ឥតមានចន្លោះហើយ
 ដល់ទំលាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏បានទៅកើតជាមួយនឹងសុខ១
 ទាំងឡាយ ប្រសិនបើសេនិយអចេលនោះ មានទិដ្ឋយ៉ាងនេះថា អាត្មា
 អញ គង់បានជាទៅតាម ឬជាទៅតាណាមួយ ដោយសីលនេះផង
 ដោយវត្តនេះផង ដោយគបៈនេះផង ដោយព្រហ្មចរិយៈនេះផង ពុំខាន

១ កាល់យកនូវកាប្រព្រឹត្តិស្តិបជាដៃ ។ ២ ចិត្តរបស់ដៃឬចំនិះដែលដៃតែងតិចថា អញនឹង
 ធ្វើនូវអំពើដែលដៃទាំងឡាយត្រូវធ្វើ ពាំងពីថ្ងៃនេះជាដើមទៅ ។ ៣ ធ្វើនូវដំណើរដើរ ឈរ
 អង្គុយ ដេក ឬធ្វើនូវទិញៈនឹងបស្សនៈស្តិបជាដៃ កាលបើឃើញជនទាំងឡាយដទៃហើយ វា
 ញែញធ្មេញបង្ហាញហើយ ធ្វើដំណើរដើរទៅ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

សភស្ស ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាទិដ្ឋិស្ស ខោ អហំ
 បុណ្ណា ទិដ្ឋិ កតំទិ អពាតំ កតំ វេទាមិ និយំ វា
 តំវច្ឆានយោនី វា ឥតិ ខោ បុណ្ណា សម្មជ្ជមានំ
 កក្កវត្តំ កក្កវត្តំ សហស្សតំ ឧបនេតិ វិបជ្ជមានំ
 និយំ ។ ឃី វត្តេ អចេលោ សេនិយោ
 កក្កវត្តកោ បរោទិ អស្សនំ បវត្តេសិ ។

(៨៦) អថខោ ភកវា បុណ្ណំ កោលិយពុត្ត
 កោវត្តកំ ឯតទរោច ឯតំ ខោ តេ អហំ បុណ្ណា
 ណាលត្តំ អលំ បុណ្ណា តិដ្ឋតេតំ មា មិ ឯតិ
 ពុច្ឆតំ ។ ណហំ កន្លេ ឯតំ រោទាមិ យំ មិ
 ភកវា ឯវមាហា អថច មេ ឥទំ កន្លេ កក្កវត្តំ
 ទិយវត្តំ សមត្តំ សមាទិដ្ឋិ អយំ កន្លេ បុណ្ណា
 កោលិយពុត្តោ កោវត្តកោ តស្ស តំ កោវត្តំ
 ទិយវត្តំ សមត្តំ សមាទិដ្ឋិ តស្ស កា កតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ទិដ្ឋិរបស់សេនិយអចេលនោះ ឈ្មោះថាមិច្ឆាទិដ្ឋិ នៃបុណ្ណៈ គឺថាគត
 ពោលថា បណ្ណាគតិទាំងឡាយពីរ គតិណាមួយគឺនរកប្ត ឬកំណើតនៃ
 គិរិបាន ជាប់របស់បុគ្គលដែលមានចិត្តតាំងនៅក្នុងមិច្ឆាទិដ្ឋិតិ នៃបុណ្ណៈ
 កក្កវត្ត ដែលបុគ្គលបានធ្វើឲ្យពេញ បើមិនកើតក្នុងនរក ក៏គង់ទៅកើត
 ជាមួយនឹងសុខទាំងឡាយពុំលែងឡើយ ។ កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលយ៉ាងនេះហើយ សេនិយអចេលអ្នកសមាទានកក្កវត្ត
 ក៏ទ្រហោយំ សម្រក់ទឹកភ្នែក ។

(៨៦) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលនឹង
 បុណ្ណៈ កោលិយបុត្រអ្នកសមាទានភោគ្តយ៉ាងនេះថា នៃបុណ្ណៈ គឺថាគត
 មិនបានចង់និយាយហេតុនេះ ដល់អ្នកសោះ (បានជាពោលយាត់ថា)
 នៃបុណ្ណៈ ឈ្លើយពាក្យនេះចូរលើកទុក អ្នកកុំសួរពាក្យនេះនឹងគឺថាគត
 ឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនយំចំពោះព្យាករណ៍
 ដែលព្រះមានព្រះភាគ សំដែងដល់ខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះទេ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន បានជាខ្ញុំព្រះអង្គយំ ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គបានបំពេញ សមាទាន
 កក្កវត្តនេះ អស់កាលជាយូរអង្វែងមកហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះ
 បុណ្ណកោលិយបុត្រ ជាអ្នកសមាទានភោគ្តនេះ គេបានបំពេញ សមា-
 ទានភោគ្តនោះ អស់កាលជាយូរអង្វែងមកហើយដែរ គេមានគតិដូចម្តេច

គហបតីវគ្គសូត្រ កុរុហោវិទសូត្រ ពោរត្តិកគតំ

កោ អភិសម្បារាយោតិ ។ អលំ សេនិយ តិដ្ឋតេតំ
 មា មិ ឃតិ បុច្ឆិតិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ អចេលោ
 សេនិយោ ។ បេ ។ តតិយម្បិ ខោ អចេលោ
 សេនិយោ កក្កវត្តកោ ភក្កវត្តំ ឯតទពោច អយំ
 ភន្ត បុណ្ណោ កោលិយបុត្តោ កោវត្តកោ តស្ស
 តំ កោវត្តំ ធីយវត្តំ សមត្តំ សមាធិដ្ឋំ តស្ស
 កា ភតិ កោ អភិសម្បារាយោតិ ។ អន្ទា ខោ
 តេ អហំ សេនិយ ទ លភាមិ អលំ សេនិយ
 តិដ្ឋតេតំ មា មិ ឃតិ បុច្ឆិតិ អបិច តេ
 អហំ ព្យាករិស្សាមិ វេទ សេនិយ ឯកច្ឆោ
 កោវត្តំ ភាវេតិ បរិបុណ្ណំ អព្វោកិណ្ណំ កោសីលំ
 ភាវេតិ បរិបុណ្ណំ អព្វោកិណ្ណំ កោចត្តំ ភាវេតិ
 បរិបុណ្ណំ អព្វោកិណ្ណំ កវកប្បំ ភាវេតិ បរិបុណ្ណំ
 អព្វោកិណ្ណំ សោ កោវត្តំ ភាវេត្តា បរិបុណ្ណំ
 អព្វោកិណ្ណំ កោសីលំ ភាវេត្តា បរិបុណ្ណំ អព្វោកិណ្ណំ

គោលបំណង កុរុណាវិទ្យា គតិរបស់បុគ្គលអ្នកសមាទានគោរវ

មានបរលោកដូចម្តេច ។ នៃសេនិយៈ ល្បើយ ពាក្យន្ទះចូរលើកទុក
 អ្នកកុំសួរពាក្យន្ទះ នឹងគុថាគតឡើយ ។ សេនិយៈអចេលបានក្រាប
 ទូលជាគំរប់ពីរដងផង ។ បេ ។ សេនិយៈអចេលអ្នកសមាទានកុរុវត្ត ក៏
 ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ គំរប់ ៣ ដងទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
 បុណ្យកាលិយបុត្រនេះ ជាអ្នកសមាទានគោរវត្ត គេបានបំពេញ បាន
 សមាទានគោរវត្តនោះ អស់កាលជាយូរអង្វែងមកហើយ គេមានគតិដូច
 ម្តេច មានបរលោកដូចម្តេច ។ ម្នាលសេនិយៈ គុថាគតមិនចង្អៀតប្រាប់
 ដល់អ្នកសោះ (បានជាពោលយាត់) ថា នៃសេនិយៈ ល្បើយ ពាក្យ
 ន្ទះចូរលើកទុក អ្នកកុំសួរពាក្យន្ទះនឹងគុថាគតឡើយ តែថាល្បើយចុះ
 គុថាគតនឹងប្រាប់ដល់អ្នក ម្នាលសេនិយៈ បុគ្គលមួយពួកក្នុងលោកនេះ
 ចំរើនគោរវត្ត^(១) ឲ្យបរិបូណ៌ ឥតមានចន្លោះ ចំរើនគោសីល^(២) ឲ្យបរិបូណ៌
 ឥតមានចន្លោះ ចំរើនគោចិត្ត^(៣) ឲ្យបរិបូណ៌ ឥតមានចន្លោះ ចំរើនគរ-
 កប្បៈ^(៤) ឲ្យបរិបូណ៌ ឥតមានចន្លោះ លុះបុគ្គលនោះ បានចំរើនគោរវត្តឲ្យ
 បរិបូណ៌ ឥតមានចន្លោះ បានចំរើនគោសីលឲ្យបរិបូណ៌ ឥតមានចន្លោះ

១ កាន់យកនូវការប្រព្រឹត្តិដូចជាគោ ។ ២ ប្រព្រឹត្តិឬមារយាទរបស់គោ ។ ៣ ចិត្តរបស់គោ
 ឬជំនិតដែលគោតែងគិតយ៉ាងណា ។ ៤ ដូចគ្នានឹងកុរុវត្តកប្បៈ ប្លែកគ្នាតែសុទ្ធចេញ
 ធ្មេញគោត្រឡប់ទៅជាដំឡើងស្លឹកត្រចៀកអ្នកដល់គ្នាប៉ុណ្ណោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

តោចិត្តំ ការវេត្តា បរិបណ្ណំ អញ្ចោតិណ្ណំ កកកប្បំ

ការវេត្តា បរិបណ្ណំ អញ្ចោតិណ្ណំ កាយស្ស កេនា

បរម្មណា កុដ្ឋំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជតិ សទេ ខោ

បទស្ស ឃី ទិដ្ឋិ ហោតិ ឥមិនាហំ សីលេន វា

វត្តេន វា តបេន វា ព្រហ្មចរិយេន វា ទេវេ

វា ករិស្សាបិ ទេវពាតរោ វាតិ សាស្ស ហោតិ

មិត្តាទិដ្ឋិ មិត្តាទិដ្ឋិស្ស ខោ អហំ សេនិយ ទុដ្ឋំ

កតិដ្ឋំ អពាតរិ កតិ វិនាមិ និរយំ វា តិវច្ឆានយោនិ

វា ឥតិ ខោ សេនិយ សម្បជ្ជមាទិ កោវត្តំ កុដ្ឋំ

សហព្យតំ ឧបទេតិ វិបជ្ជមាទិ និរយន្តិ ។ ឃី

វត្តេ បណ្ណា កោលិយបុត្តោ កោវត្តកោ បរោទិ

អស្សនិ បវត្តេសិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក:

បានចំរើនគោច្ចុប្បិប្បណិ ឥតមានចន្លោះ បានចំរើនតវកប្បៈ ឲ្យប្រិ-
 ប្បណិ ឥតមានចន្លោះហើយ ដល់ខំលាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏
 បានទៅកើតជាមួយនឹងគោតាំងឡាយ ប្រសិនបើបុណ្ណកោលិយបុត្រនោះ
 មានទិដ្ឋយ៉ាងនេះថា ភក្កាអញ គង់នឹងបានជាទៅតាង ឬជាទៅតាណា
 មួយដោយសីលនេះផង ដោយវត្តនេះផង ដោយតបៈនេះផង ដោយ
 ព្រហ្មចរិយៈនេះផងមិនខាន ទិដ្ឋិរបស់បុណ្ណកោលិយបុត្រនោះ ឈ្មោះថា
 មិច្ឆាទិដ្ឋិ ម្ចាស់សេនិយៈ គឺថាគតពោលថា បណ្ណគតិទាំងឡាយពីរ
 គតិណាមួយ គឺនរកឬ ឬថាកំណើតនៃតិរច្ឆាន របស់បុគ្គលដែលមានចិត្ត
 តាំងនៅក្នុងមិច្ឆាទិដ្ឋិតិ ម្ចាស់សេនិយៈ គោវត្តដែលបុគ្គលបានបំពេញ
 ឲ្យប្រិប្បណិយ៉ាងនេះហើយ បើមិនកើតក្នុងនរក ក៏គង់ទៅកើតជាមួយនឹង
 គោតាំងឡាយមិនខានឡើយ ។ កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មាន
 ព្រះបន្ទូលយ៉ាងនេះហើយ បុណ្ណកោលិយបុត្រ ជាអ្នកសមាទានគោវត្ត
 ក៏ទ្រហោយំ សម្រក់ទឹកភ្នែក ។

គហបតិវគ្គស្ស កុក្ករោវិទសុត្តេ ភគវន្តប្បសាទប្បកាសនំ

[៨៧] អថខោ ភកកា អថេលំ សេនិយំ

កុក្ករវត្ថុកំ ឯតទ្ធកេច ឯតំ ខោ តេ អហំ សេនិយ

នាលត្ថំ អលំ សេនិយ តិដ្ឋតេតំ មា មំ ឯតំ បុច្ឆតិ ។

នាហំ កន្តេ ឯតំ រោនាមិ យំ មំ ភកកា ឯវមាហ

អថេច មេ វទំ កន្តេ កោវត្ថំ ជិយវត្ថំ សមត្ថំ សមាទិដ្ឋិ

ឯវំ បសន្នោ អហំ កន្តេ ភកកាតិ បហោតិ ភកកា តថា

ធម្មំ នេសេតុ យថា អហោញោវិមំ កោវត្ថំ បជហេយ្យំ

អយញ្ច អថេលោ សេនិយោ កុក្ករវត្ថុកោ តំ

កុក្ករវត្ថុ បជហេយ្យាតិ ។ តេនហិ បុណ្ណា សុណាហិ

សាធុកំ មនសិករោហិ កាសិស្សាមីតិ ។ ឯវំ កន្តេតិ

ខោ បុណ្ណោ កោលិយបុត្តោ កោវត្ថុកោ ភកកាតោ

បត្តស្សោសិ ។

គណបតិវត្ត កុក្ករោវាទសូត្រ ការប្រកាសសេចក្តីជ្រះថ្លាចំពោះព្រះមានព្រះភាគ

[៨៧] លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលនឹង
សេនិយអរចេល អ្នកសមាទានកុក្ករោវត្តយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សេនិយៈ គថា-
គត មិនបាន (ចង់ប្រាប់) ហេតុនេះ ដល់អ្នកសោះ (បានជាពោល
យាត់) ថា នៃសេនិយៈ ឈ្មោះពាក្យនេះចូរលើកទុក អ្នកកុំសួរពាក្យ
នេះនឹងគថាគតឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនយំ
ចំពោះព្យាករណ៍ដែលព្រះមានព្រះភាគ សំដែងដល់ខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះ
ទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បានជាខ្ញុំព្រះអង្គយំ ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គបាន
បំពេញ បានសមាទានគោរវនេះ អស់កាលយូរអង្វែងមកហើយ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីជ្រះថ្លា ក្នុងព្រះមានព្រះភាគយ៉ាង
នេះ សូមព្រះមានព្រះភាគ សំដែងធម៌ដែលគួរឲ្យខ្ញុំព្រះអង្គលះបង់គោរវត្ត
នេះ នឹងសេនិយអរចេលជាអ្នកសមាទានកុក្ករោវត្តនេះ ឲ្យលះបង់កុក្ករោវត្ត
នោះបញ្ចេញបាន ។ ម្ចាស់បុណ្ណៈ បើដូច្នោះអ្នកចូរស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
ឲ្យប្រពៃចុះ គថាគតនឹងសំដែងឥឡូវនេះ ។ បុណ្ណកាលិយបុត្រ អ្នក
សមាទានគោរវត្ត ក៏ទទួលព្រះពុទ្ធដ៏កាន់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយ
ពាក្យថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

(៨៨) ភគវា ឯតទេវេ ច ចត្តារិមាដិ បុណ្ណា

កម្មាដិ មយា សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា បវេទិតាដិ

កតមាដិ ចត្តារិអត្ថំ បុណ្ណា កម្មំ កណ្ណំ កណ្ណារិចាគំ

អត្ថំ បុណ្ណា កម្មំ សកំ សក្ការិចាគំ អត្ថំ បុណ្ណា

កម្មំ កណ្ណាសកំ កណ្ណាសក្ការិចាគំ អត្ថំ បុណ្ណា

កម្មំ អកណ្ណំ អសុកំ អកណ្ណាអសុក្ការិចាគំ(១)

កម្មក្កយាយ សិវត្ថតិ(២) ។ កតមញ្ញ បុណ្ណា កម្មំ

កណ្ណំ កណ្ណារិចាគំ វេទ បុណ្ណា ឯកទ្វេ សព្វាបជ្ឈំ(៣)

កាយសង្ខារំ អភិសង្ខារេតិ សព្វាបជ្ឈំ វេទិសង្ខារំ

អភិសង្ខារេតិ សព្វាបជ្ឈំ មនោសង្ខារំ អភិសង្ខារេតិ

សោ សព្វាបជ្ឈំ កាយសង្ខារំ អភិសង្ខារត្តា

សព្វាបជ្ឈំ វេទិសង្ខារំ អភិសង្ខារត្តា សព្វាបជ្ឈំ

មនោសង្ខារំ អភិសង្ខារត្តា សព្វាបជ្ឈំ លោកំ ឧបបជ្ឈតិ

១ ខ. ឥធ កម្មន្តិ ណាហេ ទិស្សតិ ។ ២ ខ ម ឥតិសទ្ធោ ន ទិស្សតិ ។ ៣ ខ. សព្វាបជ្ឈំ ។ ម. សព្វាបជ្ឈំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(៨៧) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងថា ម្ចាស់បុណ្ណៈ កម្មទាំង
 ឡាយ ៤ ប្រការនេះ គឺគតបាទធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ គ្រាសំដែងដោយ
 ប្រាជ្ញាខ្លួនឯង កម្មទាំងឡាយ ៤ ប្រការតើដូចម្តេច ម្ចាស់បុណ្ណៈ កម្ម^(១)
 ទៅ មានវិបាកទៅ^(២) ១ ម្ចាស់បុណ្ណៈ កម្មស^(៣) មានវិបាកស^(៤) ១
 ម្ចាស់បុណ្ណៈ កម្មទៅនឹងកម្មស^(៥) មានវិបាកទៅនឹងស^(៦) ១ ម្ចាស់បុណ្ណៈ
 កម្មមិនទៅមិនស^(៧) មានវិបាកមិនទៅមិនស តែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់
 ទៅនៃកម្ម ១ ។ ម្ចាស់បុណ្ណៈ ឯកម្មទៅ មានវិបាកទៅនោះដូចម្តេច
 ម្ចាស់បុណ្ណៈ បុគ្គលត្រូវកម្មយ ក្នុងលោកនេះ ភាគតែងនូវកាយសង្ខារ
 ប្រកបដោយព្យាបាទ ភាគតែងនូវវិចីសង្ខារ ប្រកបដោយព្យាបាទ
 ភាគតែងនូវមនោសង្ខារ ប្រកបដោយព្យាបាទ បុគ្គលនោះ លុះ
 បានភាគតែងនូវកាយសង្ខារ ប្រកបដោយព្យាបាទ ភាគតែងនូវវិចី-
 សង្ខារ ប្រកបដោយព្យាបាទ ភាគតែងនូវមនោសង្ខារ ប្រកប
 ដោយព្យាបាទហើយ ក៏ទៅកើតក្នុងលោក ដែលប្រកបដោយព្យាបាទ

១ បានដល់អកុសលកម្មបិ ១០ ប្រការ ។ ២ នាំឲ្យទៅកើតក្នុងអាយុ ។ ៣ បាន
 ដល់កុសលកម្មបិ ១០ ប្រការ ។ ៤ នាំឲ្យកើតក្នុងឋានសួគ៌ ។ ៥ កម្មទៅនឹងសព្វគ្រប់
 ប្រឡំគ្នា ។ ៦ ឲ្យដល់សុខខ្លះជាទុក្ខខ្លះ ។ ៧ បានដល់ចេតនាកម្មដ៏សម្បយុត្តដោយ
 មត្ត ៤ ។

ពហុបតិវត្តស្ស កុក្ករោវិទេសុត្តេ បញ្ញាវិ កម្មានិ

តមេនំ សព្វាបជ្ឈំ លោកំ ឧបបន្នំ សមាទំ សព្វា-
 បជ្ឈា ជស្សា ដុសន្តំ សោ សព្វាបជ្ឈេហំ ជស្សេហំ
 ដុដ្ឋា សមាទោ សព្វាបជ្ឈំ វេទនំ វេទេតិ ឯកន្តទុក្ខំ
 សេយ្យជាមិ សត្តា នេរយិកានិ(១) ឥតិ ខោ បុណ្ណ
 ក្ខតា ក្ខតស្ស ឧបបត្តិ ហោតិ យំ ករោតិ តេន
 ឧបបជ្ជតិ ឧបបន្នមេតិ ជស្សា ដុសន្តំ ឯវម្យាហំ បុណ្ណ
 កម្មនាយាទា សត្តានិ វទាមិ ឥទំ វុច្ចតិ បុណ្ណ កម្ម
 កណ្ណំ កណ្ណាវិទាកំ ។ កតមញ្ច បុណ្ណ កម្មំ សុក្កំ
 សុក្កាវិទាកំ ឥន បុណ្ណ ឯកទ្វោ អព្យាបជ្ឈំ កាយ-
 សង្ខារំ អភិសង្ខារោតិ អព្យាបជ្ឈំ វច្ឆិសង្ខារំ អភិ-
 សង្ខារោតិ អព្យាបជ្ឈំ មនោសង្ខារំ អភិសង្ខារោតិ សោ
 អព្យាបជ្ឈំ កាយសង្ខារំ អភិសង្ខារត្វា អព្យាបជ្ឈំ វច្ឆិ-
 សង្ខារំ អភិសង្ខារត្វា អព្យាបជ្ឈំ មនោសង្ខារំ អភិសង្ខ-
 រត្វា អព្យាបជ្ឈំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ តមេនំ អព្យាបជ្ឈំ
 លោកំ ឧបបន្នំ សមាទំ អព្យាបជ្ឈា ជស្សា ដុសន្តំ សោ

១ ១, ម ពិភិសទោ ន ទិស្សតិ ។

គហបទវគ្គ កុក្កបេងទស្សត្រ កម្ម ៤ យ៉ាង

ផស្សៈទាំងឡាយ ប្រកបដោយព្យាបាទ តែងពាល់ត្រូវបុគ្គលដែលទៅកើត
ក្នុងលោកប្រកបដោយព្យាបាទនោះឯង បុគ្គលនោះ កាលដែលផស្សៈទាំង
ឡាយប្រកបដោយព្យាបាទពាល់ត្រូវហើយ វេមនិសោយនូវវេទនាប្រកប
ដោយព្យាបាទ ជាទុក្ខតែមួយយ៉ាង ដូចសត្វទាំងឡាយដែលកើតក្នុង
នរក ម្នាលបុណ្ណៈ កំណើតនៃសត្វវេមនិកើតអំពីកូតកម្មដូច្នោះឯង បុគ្គល
ធ្វើកម្មណា តែងទៅកើតដោយអំណាចនៃកម្មនោះ ផស្សៈទាំងឡាយ តែង
ពាល់ត្រូវបុគ្គល ដែលកើតឡើងហើយនោះ ម្នាលបុណ្ណៈ យ៉ាងនេះឯង
បានជាគថាគតពោលថា សត្វទាំងឡាយ មានកម្មថាមតិក ម្នាលបុណ្ណៈ
នេះហៅថាកម្មខ្មៅ មានវិបាកខ្មៅ ។ ម្នាលបុណ្ណៈ កម្មសមានវិបាកស គឺ
ដូចម្តេច ម្នាលបុណ្ណៈ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ ភាកតែងនូវកាយ-
សង្ខារ មិនប្រកបដោយព្យាបាទ ភាកតែងនូវវិចីសង្ខារ មិនប្រកប
ដោយព្យាបាទ ភាកតែងនូវមនោសង្ខារ មិនប្រកបដោយព្យាបាទ
បុគ្គលនោះ ព្រះបានភាកតែងនូវកាយសង្ខារ មិនប្រកបដោយព្យាបាទ
ភាកតែងនូវវិចីសង្ខារ មិនប្រកបដោយព្យាបាទ ភាកតែងនូវមនោ-
សង្ខារ មិនប្រកបដោយព្យាបាទហើយ ក៏តែងទៅកើតក្នុងលោកមិនមាន
ព្យាបាទឡើយ ផស្សៈទាំងឡាយ មិនមានព្យាបាទ តែងពាល់ត្រូវបុគ្គល
ដែលចូលទៅកើតក្នុងលោក មិនមានព្យាបាទនោះឯង បុគ្គលនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អព្យាបជ្ឈេហំ វេស្សេហំ ធុដ្ឋោ សមាធនោ អព្យាបជ្ឈំ
 វេទនំ វេទេតិ ឯកន្តសុខំ សេយ្យថាបិ ទេវា
 សុភកក្កិណា ឥតិ ខោ បុណ្ណា ភូតា ភូតស្ស
 ឧបបត្តិ ហោតិ យំ ករោតិ តេន ឧបបជ្ឈតិ
 ឧបបន្នមេតិ ជស្សា ធុសន្តិ ឯវម្យាហំ បុណ្ណា
 កម្មទាយាទា សត្តាតិ វទាមិ ឥទំ វច្ឆតិ បុណ្ណា
 កម្មំ សុត្តំ សុត្តវិទាកំ ។ កតមញ្ញា បុណ្ណា
 កម្មំ កណ្ណសុត្តំ កណ្ណសុត្តវិទាកំ ឥដ បុណ្ណា
 ឯកទ្វោ សព្វាបជ្ឈម្បំ អព្វាបជ្ឈម្បំ កាយសង្ខារំ
 អភិសង្ខរោតិ សព្វាបជ្ឈម្បំ អព្វាបជ្ឈម្បំ វចីសង្ខារំ
 អភិសង្ខរោតិ សព្វាបជ្ឈម្បំ អព្វាបជ្ឈម្បំ មនោ
 សង្ខារំ អភិសង្ខរោតិ សោ សព្វាបជ្ឈម្បំ អព្វា
 បជ្ឈម្បំ កាយសង្ខារំ អភិសង្ខរិត្តា សព្វាបជ្ឈម្បំ
 អព្វាបជ្ឈម្បំ វចីសង្ខារំ អភិសង្ខរិត្តា សព្វា
 បជ្ឈម្បំ អព្វាបជ្ឈម្បំ មនោសង្ខារំ អភិសង្ខរិត្តា
 សព្វាបជ្ឈម្បំ អព្វាបជ្ឈម្បំ លោកិ ឧបបជ្ឈតិ

សត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសាស្ត្រៈ

កាលដែលផស្សៈទាំងឡាយ មិនមានព្យាបាទពាល់ត្រូវហើយ វែមន់ទទួល
នូវវេទនា ដែលមិនប្រកបដោយព្យាបាទ មានតែសេចក្តីសុខមួយយ៉ាង
ដូចទៅតាមទាំងឡាយ នៅក្នុងឋានឈ្នោះសុភកិណ្ណៈ ម្នាលបណ្ណៈ កំ-
ណោតនៃសត្វវែមន់កើតអំពីកូតកម្មដូច្នោះឯង បុគ្គលធ្វើកម្មណា តែងទៅ
កើតដោយអំណាចកម្មនោះ ផស្សៈទាំងឡាយ តែងពាល់ត្រូវបុគ្គល
ដែលកើតឡើងហើយនោះ ម្នាលបណ្ណៈ យ៉ាងនេះឯង បានជាតថាគត
ពោលថា សត្វទាំងឡាយមានកម្មជាមតិក ម្នាលបណ្ណៈ នេះហៅថាកម្មស
មានវិបាកស ។ ម្នាលបណ្ណៈ កម្មខ្លោងនឹងកម្មស មានវិបាកខ្លោងនឹងស
កើដូចម្តេច ម្នាលបណ្ណៈ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ ភាក់តែងនូវកាយ-
សង្ខារ ប្រកបដោយព្យាបាទខ្លះ មិនប្រកបដោយព្យាបាទខ្លះ ភាក់តែង
នូវវិចីសង្ខារប្រកបដោយព្យាបាទខ្លះ មិនប្រកបដោយព្យាបាទខ្លះ ភាក់
តែងនូវមនោសង្ខារ ប្រកបដោយព្យាបាទខ្លះ មិនប្រកបដោយព្យាបាទខ្លះ
បុគ្គលនោះ លុះបានភាក់តែងនូវកាយសង្ខារ ប្រកបដោយព្យាបាទខ្លះ
មិនប្រកបដោយព្យាបាទខ្លះ បានភាក់តែងនូវវិចីសង្ខារ ប្រកបដោយ
ព្យាបាទខ្លះ មិនប្រកបដោយព្យាបាទខ្លះ បានភាក់តែងនូវមនោសង្ខារ
ប្រកបដោយព្យាបាទខ្លះ មិនប្រកបដោយព្យាបាទខ្លះហើយ តែងទៅកើត
ក្នុងលោក ដែលប្រកបដោយព្យាបាទខ្លះ មិនប្រកបដោយព្យាបាទខ្លះ

គហបតីវគ្គស្ស កុក្ករោវិទសុត្តេ ចត្តាវិ កម្មាធិ

តេជំ សព្វាបជ្ឈម្មំ អព្វាបជ្ឈម្មំ លោកំ ឧបបន្ថំ
 សពាជំ សព្វាបជ្ឈម្មំ អព្វាបជ្ឈម្មំ ជស្សា ជុសន្តំ
 សោ សព្វាបជ្ឈម្មំ អព្វាបជ្ឈម្មំ ជស្សេហិ
 ជុដ្ឋា សមាទោ សព្វាបជ្ឈម្មំ អព្វាបជ្ឈម្មំ វេទនំ
 វេទនតំ វោកំណំ សុខទុក្ខំ សេយ្យមិ មនុស្សា
 ឯកច្ចេ ច ទេវា ឯកច្ចេ ច វិនិច្ឆ័យតិកា ឥតិ ខោ
 បុណ្ណំ ក្ខតា ក្ខតស្សំ ឧបបន្ថំ ហោតិ យំ ករោតិ
 តេន ឧបបន្ថតិ ឧបបន្ថមេតិ ជស្សា ជុសន្តំ
 វិវច្ឆាហំ បុណ្ណំ កម្មនាយាទា សត្តាតំ វិនាមិ ឥទិ
 វុត្តតំ បុណ្ណំ កម្មំ កណ្ណាសុកំ កណ្ណាសុកំវិចារិកំ ។
 កតមព្វា បុណ្ណំ កម្មំ អកណ្ណំ អសុកំ
 អកណ្ណាអសុកំវិចារិកំ កម្មក្ខយាយ សុវត្តតំ តត្រ
 បុណ្ណំ យមិទំ កម្មំ កណ្ណំ កណ្ណាវិចារិកំ តស្សំ
 បហានាយ យា ចេតនា យមិទំ កម្មំ សុកំ
 សុកំវិចារិកំ តស្សំ បហានាយ យា ចេតនា យមិទំ
 កម្មំ កណ្ណាសុកំ កណ្ណាសុកំវិចារិកំ តស្សំ
 បហានាយ យា ចេតនា ឥទិ វុត្តតំ បុណ្ណំ កម្មំ

ធម្មបទវិគ្គ កុក្ករោវិទេស្សត្រ កម្ម ៤ យ៉ាង

ផស្សៈទាំងឡាយប្រកបដោយព្យាបាទខ្លះ មិនប្រកបដោយព្យាបាទខ្លះ តែង
 ពាល់ត្រូវបុគ្គល ដែលទៅកើតក្នុងលោក ប្រកបដោយព្យាបាទខ្លះ មិនប្រ-
 កបដោយព្យាបាទខ្លះនោះឯង បុគ្គលនោះកាលដែលផស្សៈទាំងឡាយ ប្រ-
 កបដោយព្យាបាទខ្លះ មិនប្រកបដោយព្យាបាទខ្លះពាល់ត្រូវហើយ រមែង
 ទទួលនូវវេទនា ដែលប្រកបដោយព្យាបាទខ្លះ មិនប្រកបដោយព្យាបាទ
 ខ្លះ មានសុខនឹងទុក្ខច្រឡំក្រឡំគ្នា ដូចជាមនុស្សទាំងឡាយខ្លះ ទៅតា
 ទាំងឡាយពួកខ្លះ វិនិបាតិកៈទាំងឡាយពួកខ្លះ ម្នាលបុណ្ណៈ កំណើត
 នៃសត្វ រមែងកើតអំពីកូតកម្មដូច្នោះឯង បុគ្គលធ្វើកម្មណា តែងទៅកើត
 ដោយអំណាចកម្មនោះ ផស្សៈទាំងឡាយ តែងពាល់ត្រូវបុគ្គល ដែលកើត
 ឡើងហើយនោះឯង ម្នាលបុណ្ណៈ យ៉ាងនេះឯង បានជាគមាតតពាលថា
 សត្វទាំងឡាយមានកម្មជាមតិក ម្នាលបុណ្ណៈ នេះហៅថាកម្មខ្លះនឹងកម្មស
 មានវិបាកខ្លះនឹងស ។ ម្នាលបុណ្ណៈ កម្មមិនខ្លះមិនស មានវិបាកមិនខ្លះមិន
 សរមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់កម្ម តើដូចម្តេច ម្នាលបុណ្ណៈ មគ្គចេតនាដែល
 សម្រាប់លះបង់កម្មខ្លះមានផលខ្លះ មគ្គចេតនា ដែលសម្រាប់លះបង់
 កម្មសមានផលស មគ្គចេតនា ដែលសម្រាប់លះបង់កម្មខ្លះនឹងសមាន
 វិបាកខ្លះនឹងស ម្នាលបុណ្ណៈ បណ្ណាកម្មទាំង ៣ យ៉ាងនោះ កម្មនេះហៅថា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អកក្កាណំ អស្កក្កំ អកក្កាណំ អស្កក្កំ វិហារកំ កម្មត្ថយាយ

សំវត្ថុតំ ។ វេទានំ ខោ បុណ្ណា ចត្តារិ កម្មានិ

មយា សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា បវេទិតានំ ។

(៨៧) ឃីវំ វុត្តេ បុណ្ណោ កោលិយបុត្តោ ភោវត្តិកោ

កក្កវន្តំ ឃីវននោច អភិក្កន្តំ កន្តេ អភិក្កន្តំ សេយ្យថាថ

កន្តេ និក្កដ្ឋិតំ វា ឧក្កន្តេយ្យ បដិច្ចន្តំ វា វិវេយ្យ

មុឡស្ស វា មក្កំ អាចិក្ខេយ្យ អន្ធការេ វា តេលប្ប-

ជ្ជោតំ ជារេយ្យ ចត្តមន្តោ រូបានំ និក្កន្តិតំ ឃីវមេវ

កោតា តោតមេន អនេកបរិយាយេន ធម្មោ បកា-

សិតោ ឃីសាហំ កន្តេ កក្កវន្តំ សរណំ កត្តាមិ ធម្មត្ថា

ភិក្កុសធម្មត្ថា ឧបាសកំ មិ កក្កវា ជារេតុ អន្តតក្ក

បាលុបេតិ សរណន្តតន្តំ ។ អថេលោ បន(១) សេនិ-

យោ កក្កវត្តិកោ កក្កវន្តំ ឃីវននោច អភិក្កន្តំ កន្តេ

១ បទសព្វោ កត្តបិ ន ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសរកៈ

កម្មមិនខ្លៅ មិនស មានវិបាកមិនខ្លៅ មិនស ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីអស់
ទៅនៃកម្ម ។ ម្នាលបណ្ណៈ កម្មទាំងឡាយ ៤ នេះឯង ដែលគេថាគតបាន
ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ គ្រាន់ដឹងដោយបញ្ញាខ្លួនឯង ។

(៨៧) កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះវាចាយ៉ាង
នេះហើយ ទើបបណ្ណាកាលិយបុត្រ ជាអ្នកសមាទាននូវគោវត្ត ក៏ក្រាប
ទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥរិយាបថ
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥរិយាបថ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ដែល
ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ប្រកាសហើយ ដោយអនេកបរិយាយនេះឯង (ភ្នំ
ច្បាស់ណាស់) ដូចជាបុគ្គលផ្សារបស់ដែលផ្តាប់ ឬក៏ដូចជាបុគ្គលបើក
បន្តិញរាបស់ដែលកំបាំង តុំនោះដូចគេប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នកវង្វេងទិស តុំ
នោះសោត ដូចគេប្រោលប្រទីបក្នុងទីងងឹត ឲ្យមនុស្សដែលមានភ្នែកភ្លឺ
មើលឃើញរូបទាំងឡាយបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនេះ
សូមដល់ នូវព្រះមានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង
ជាទីពឹងទីរលឹក សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបនូវខ្ញុំព្រះអង្គថាជា
ឧបាសក ដល់នូវសរណគមន៍ ស្មើដោយជំរិត ចាប់ដើមតាំងអំពីវិថូនេះ
ទៅ ។ ឯសេនិយអចេល អ្នកសមាទានភក្កវត្ត ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះ
មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥរិយាបថ បពិត្រ

គណបតិវត្តស្ស កក្កោវិទសុត្តេ បាគុម្ភសមវិវាសោ

អភិក្កន្តំ កន្លេ សេយ្យថាមិ កន្លេ វិក្កន្តំ វា
 ឧក្កន្តយ្យ បដិច្ចន្តំ វា វិវេយ្យ ប្បឡាស្ស វា មន្តិ
 អាចិក្កេយ្យ អន្តកាវេ វា តេលប្បដ្ឋានំ ជាវេយ្យ
 ចក្កុមញ្ញោ រូបាជំ ឧក្កន្តំ ឃីមេវ កោតា កោតមេន
 អនេកបរិយាយេន ធម្មោ បកាសិតោ ឃសាហំ
 កន្លេ កក្កន្តំ សរណំ កច្ឆាមិ ធម្មញ្ញំ ភិក្កុសធម្មញ្ញំ
 លកេយ្យហំ កន្លេ កក្កតោ សន្តិកេ បព្វជ្ជិ
 លកេយ្យំ ឧបសម្បទន្តំ ។ យោ ខោ សេនិយ
 អញ្ញតិក្កិយបុញ្ញោ ឥមស្មី ធម្មវិជយេ អាកុដ្ឋតិ បព្វជ្ជិ
 អាកុដ្ឋតិ ឧបសម្បទិ សោ ចត្តារោ មាសេ
 បរិសតិ ចតុជ្ជិ មាសាជំ អច្ចយេន អារទ្ធិចត្តា ភិក្កុ
 បញ្ញាជេន្តំ ឧបសម្បទន្តំ ភិក្កុកាវាយ អបិច មេត្ត
 បុត្តលវេមត្តតា វិជិតាតិ ។

[៧៦] សេច ខោ កន្លេ^(១) អញ្ញតិក្កិយបុញ្ញោ ឥមស្មី
 ធម្មវិជយេ អាកុដ្ឋតិ បព្វជ្ជិ អាកុដ្ឋតិ ឧបសម្បទិ

១ ឧ. ម. សេច កន្លេ ។

ធម្មបតិវិន្ទ បុគ្គលោទសូត្រ បរិវាស ៤

ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពីពោះណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ដែលព្រះគោតមដ៏ចម្រើនទ្រង់ប្រកាស ដោយអនេកបរិយាយនេះឯង (ភ្នំច្បាស់ណាស់) ដូចជាបុគ្គលផ្សារបស់ដែលផ្តាច់ ឬដូចជាបុគ្គលបើកបន្តាញរបស់ដែលកំបាំង ពុំនោះដូចជាគេប្រាប់ផ្លូវ ដល់អ្នកធ្វើនិសិត ពុំនោះសោតដូចគេ ព្រាលប្រទើបក្នុងទីដ៏ធំ ឲ្យមនុស្សមានភ្នែកភ្នំ មើលឃើញនូវរូបទាំងឡាយបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គសូមដល់នូវព្រះមានព្រះភាគផង នូវព្រះធម៌ផង នូវព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹងទីរលឹក ខ្ញុំព្រះអង្គគប្បីបាននូវបព្វជ្ជានឹងឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគ ។

ម្ចាស់សេនិយៈ បុគ្គលណាមួយធ្លាប់ជាអន្យតិរិយ ហើយប្រាថ្នាបព្វជ្ជាប្រាថ្នាឧបសម្បទាក្នុងធម្មវិន័យនេះ បុគ្គលនោះលុះតែនៅបរិវាសអស់៤១ លុះកាលកន្លងទៅអស់ ៤ ខែហើយ ទើបកិច្ចទាំងឡាយ ដែលមានចិត្តខ្លះខ្លាំង ក៏ឲ្យបព្វជ្ជានឹងឧបសម្បទាជាកិច្ចការបាន មួយវិញទៀត ការផ្សេងនៃបុគ្គលក្នុងទីនេះ(១) គឺថាគតបានដឹងច្បាស់ហើយ ។

(៧០) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើបុគ្គលទាំងឡាយ ធ្លាប់ជាអន្យតិរិយ ប្រាថ្នាបព្វជ្ជា ប្រាថ្នាឧបសម្បទា ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ហើយ

១ បុគ្គលផ្សេងនោះ គឺផ្សេងថា បុគ្គលនេះត្រូវនៅបរិវាស បុគ្គលនេះមិនត្រូវនៅបរិវាស ។
អដ្ឋិរោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ចត្តារោ មាសេ បរិសុទ្ធិ ចន្ទ្គំ មាសាទំ អត្ថយេន
 អារទ្ធិចត្តា ភិក្ខុ បញ្ចជេន្តំ ឧបសម្មាទេន្តំ ភិក្ខុភា-
 វាយ អហំ ចត្តារិ វស្សានិ បរិសិស្សាមិ ចន្ទ្គំ វស្សានិ
 អត្ថយេន អារទ្ធិចត្តា ភិក្ខុ បញ្ចជេន្តំ ឧបសម្មាទេន្តំ
 ភិក្ខុភាវាយាតិ ។ អលត្ថ ខោ អចេលោ សេនិយោ
 កករុត្តកោ ភករុតោ សន្តិកេ បព្វជំ អលត្ថ ឧប-
 សម្មនិ ។ អចរុបសម្មន្នោ ខោ បនាយស្នា សេនិយោ
 ឯកោ រូបកន្នោ អប្បមត្តោ អាតាបិ បហិតត្តោ
 វិហារន្នោ នចរិស្សេវ យស្សត្តាយ កុលបុត្តា សម្មទេវ
 អតារស្នា អនការិយំ បព្វជំ តទទុក្ខំ ព្រហ្មចរិយ-
 បរិយោសាទំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សន្តិកត្តា
 ឧបសម្មជ្ឈ វិហាសំ ទីណា ជាតិ វុសិទិ ព្រហ្មចរិយំ
 កតំ ករណីយំ នាបរិ ឥត្តត្តាយាតិ អព្ពញ្ញាសិ ។
 អព្ពាតរោ ចេ(១) ខោ បនាយស្នា សេនិយោ អរហនិ
 អហោសិទិ ។

កុក្ករោវិទសុត្តំ សុត្តមិ (២) និដ្ឋិតំ ។

១ ឧ. បសខោ នតិ ។ ២ ម វ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

នៅបរិវាសអស់ ៤ ខែ លុះកាលកន្លងទៅអស់ ៤ ខែ ហើយ ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ដែលមានចិត្តខ្លះខ្លាំង ក៏ឲ្យបញ្ជូន ឲ្យទុបសម្បទាជាភិក្ខុភាវៈ ខ្ញុំព្រះអង្គ
 នឹងនៅបរិវាស អស់ ៤ វស្សាក៏បាន លុះកាលកន្លងទៅអស់ ៤ វស្សា
 ហើយ ភិក្ខុទាំងឡាយដែលមានចិត្តខ្លះខ្លាំង ក៏ឲ្យបញ្ជូននឹងទុបសម្បទាជា
 ភិក្ខុភាវៈ ។ ឯសេនិយអចេល អ្នកសមាទាននូវភិក្ខុវត្ថុ ក៏បាននូវបញ្ជូន
 នឹងទុបសម្បទាក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ។ លុះសេនិយភិក្ខុមាន
 អាយុ បានទុបសម្បទាមិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ចៀសចេញទៅតែម្នាក់ឯង ជា
 បុគ្គលមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូន
 ទៅកាន់ព្រះទិព្វាន កុលបុត្រទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស
 ដោយត្រឹមត្រូវ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អនុត្តរធម៌ណា មិនយូរប៉ុន្មាន
 ក៏បានត្រាស់ដឹងធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ នូវអនុត្តរធម៌នោះដែលមានព្រហ្មចរិយៈ
 ជាទីបំផុតដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ សម្រេចសម្រាន្តដោយឥរិយាបថ
 ទាំង ៤ ដឹងច្បាស់ថា ជាតិរបស់អញអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញ
 បានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើរួចហើយ កិច្ច
 ដទៃប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះ មិនមានឡើយ ។ បណ្ណាពួក
 ព្រះអរហន្ត សេនិយភិក្ខុមានអាយុ បានជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ ។

ចប់ កុក្ករោវិទសូត្រ ទី ៧ ។

អង្គបំ អភយវាជកុមារសុតំ

(៧១) ឃុំមេ សុតំ ។ ឃុំកំ សមយំ កកវា
វាជគហោ វិហារតំ វេទ្យវេន កឡន្ទកនិវាបេ ។
អថខោ អកយោ វាជកុមារោ យេន និកន្តោ
នាជបុត្តោ តេនុបសន្តមំ ឧបសន្តមិត្តា និកន្តំ
នាជបុត្តំ អភវំនេត្តា ឃុំកមន្តំ និសីទិ ។

(៧២) ឃុំកមន្តំ និសីទំ ខោ អកយំ វាជកុមារំ
និកន្តោ នាជបុត្តោ ឃុំតទលោច ឃុំហំ ត្វំ វាជកុមារ
សមណស្ស តោតមស្ស វាទំ អាហោមេហំ ឃុំ តេ
កល្យាណោ កិត្តិសន្តោ អត្តកុត្តិស្សតំ(១) អកយេន
វាជកុមារេន សមណស្ស តោតមស្ស ឃុំមហំទ្ធិកស្ស
ឃុំមហានុការស្ស វាទោ អាហោមតោតិ ។ យថាកនិ
បនាហំ កន្តេ សមណស្ស តោតមស្ស ឃុំមហំទ្ធិ-
កស្ស ឃុំមហានុការស្ស វាទំ អាហោមេស្សាមីតិ ។
ឃុំហំ ត្វំ វាជកុមារ យេន សមណោ តោតមោ តេ
នុបសន្តម ឧបសន្តមិត្តា សមណំ តោតមំ ឃុំ វេនេហំ

១ ឧ. អនុគញ្ញតិ ។ ម. អនុគញ្ញតិ ។

អរិយរាជកុមារសូត្រ ទី ៧

(៧១) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវៀរវៀន ជាភលន្ទកនិវេសន្តាន ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ ។
គ្រានោះ អរិយរាជកុមារ^(១) ចូលទៅកេនិគ្គនានាដបុត្រ លុះចូលទៅ
ដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំនិគ្គនានាដបុត្រ រួចអង្គុយនៅក្នុងទីសមគួរ ។

(៧២) និគ្គនានាដបុត្រ បាននិយាយនឹងអរិយរាជកុមារ ដែល
អង្គុយនៅ ក្នុងទីសមគួរយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់រាជកុមារ ទ្រង់ចូរមក ចូរទ្រង់
លើកឡើងនូវវារៈ គឺលើកវារៈ ចំពោះព្រះសមណគោតម ទ្រង់នឹងមាន
កិត្តិសព្ទដ៏ពិរោះល្បីខ្លួនខ្លាយទៅយ៉ាងនេះថា អរិយរាជកុមារហ៊ានលើក
វារៈព្រះសមណគោតម ដែលមានបូជ្ជិច្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុភាព
ច្រើនយ៉ាងនេះ ។ អរិយរាជកុមារសួរថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំនឹង
លើកទោសព្រះសមណគោតម ដែលមានបូជ្ជិច្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុ-
ភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ដោយប្រការដូចម្តេច ។ និគ្គនានាដបុត្រឆ្លើយថា
ម្ចាស់រាជកុមារ ទ្រង់ចូរមក ចូរទ្រង់ទៅកព្រះសមណគោតម លុះចូល
ទៅដល់ហើយ ចូរពោលយ៉ាងនេះ នឹងព្រះសមណគោតមថា បពិត្រ

១ ជាព្រះរាជទេវស របស់ព្រះបាទពិស្ណុសារ ។ អង្គកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដ្ឋកសកំ

កាសេយ្យនុ ខោ កន្លេ តថាគតោ នំ វាចំ យា សា វាចា
 បរេសំ អប្បិយា អមនាទាតិ សចេ បន តេ(១) សមណោ
 តោតមោ ឃី បុដ្ឋោ ឃី ព្យាករោតិ កាសេយ្យ
 វាជកុមារ តថាគតោ នំ វាចំ សា វាចា បរេសំ
 អប្បិយា អមនាទាតិ តមេនំ ភ្នំ ឃី វិទេយ្យសិ អថ
 កិញ្ចាហិ តេ កន្លេ បុត្តជ្ឈនេន ជាតាករណំ បុត្តជ្ឈនោ បិ
 ហិ នំ វាចំ កាសេយ្យ យា សា វាចា បរេសំ អប្បិយា
 អមនាទាតិ សចេ បន តេ សមណោ តោតមោ
 ឃី បុដ្ឋោ ឃី ព្យាករោតិ ន វាជកុមារ តថាគតោ
 នំ វាចំ កាសេយ្យ យា សា វាចា បរេសំ អប្បិយា
 អមនាទាតិ តមេនំ ភ្នំ ឃី វិទេយ្យសិ អថ កិញ្ចាហិ
 តេ កន្លេ ទេវទត្តោ ព្យាកតោ អាហយិកោ ទេវទត្តោ
 ទេវយិកោ ទេវទត្តោ កប្បដ្ឋោ ទេវទត្តោ អតេកិច្ចោ

១ ឱ. សុរេ តេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ព្រះអង្គដ៏ចំរើន វាចាណាមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្ត របស់ជន
 តាំងឡាយដទៃ ព្រះគម្ភាគតកប្បីពោលវាចានោះដែរឬទេ ប្រសិនបើ
 ទ្រង់សួរយ៉ាងនេះហើយ ព្រះសមណគោតម នឹងដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា
 ម្នាលរាជកុមារ វាចាណាមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្ត របស់ជន
 តាំងឡាយដទៃ គម្ភាគត កប្បីពោលវាចានោះដែរ ទ្រង់គប្បីពោលនឹង
 ព្រះសមណគោតម យ៉ាងនេះទៀតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បើដូច្នោះ
 អំពើរបស់ព្រះអង្គ ផ្សេងអ្វីអំពីបុប្ផជន ព្រោះថា វាចាណាមិនជាទីស្រ-
 ឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្ត របស់ជនតាំងឡាយដទៃ បុប្ផជនក៏ពោល
 នូវវាចានោះដែរ ប្រសិនបើទ្រង់សួរយ៉ាងនេះហើយ ព្រះសមណគោតម
 គន្លងនឹងដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលរាជកុមារ វាចាណាមិនជាទីស្រ-
 ឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្ត របស់ជនតាំងឡាយដទៃ គម្ភាគតមិនពោល
 នូវវាចានោះទេ ទ្រង់គប្បីពោលនឹងសមណគោតមនោះ យ៉ាងនេះថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បើដូច្នោះហេតុអ្វី បានជាព្រះអង្គទ្រង់ព្យាករ
 ទៅទត្តថា ទៅទត្តកើតកង្កីអបាយ ទៅទត្តកើតកង្កីនរក ទៅទត្តបិតនៅ
 អស់ ១ កប្ប ទៅទត្ត (បើទុកជាពាននៃព្រះពុទ្ធ) ក៏មិនអាចជួយកែបាន

គណនាវិទ្យាស្ស អរយរាជកុមារសុត្តេ ខរោគោកោដិកប្បញ្ញា

ទេវទន្តោតិ តាយ ច ប ធន តេ វា ហាយ ទេវទន្តោ កុប្បិកោ
 អយោសិ អនត្តមនោតិ ។ ឥមំ ខោ តេ រាជកុមារ
 សមណោ តោតមោ ឧកតោកោដិកំ បញ្ញំ បុដ្ឋោ
 សមាណោ ទេវ សត្វតិ ឧត្តលិតំ ទេវ សត្វតិ ឌុត្តលិតំ
 សេយ្យជាបិ ធាម បុរិសស្ស អយសិដ្ឋា ដកំ(១)
 កណ្ណោ វិលត្តំ ភោ ទេវ សត្តោណយ្យ ឧត្តលិតំ ទេវ
 សត្តោណយ្យ ឌុត្តលិតំ ឃរមេវ ខោ តេ រាជកុមារ
 សមណោ តោតមោ ឥមំ ឧកតោកោដិកំ បញ្ញំ
 បុដ្ឋោ សមាណោ ទេវ សត្វតិ ឧត្តលិតំ ទេវ
 សត្វតិ ឌុត្តលិតុន្តិ ។ ឃរ កន្លេតិ ខោ អកយោ
 រាជកុមារោ ធិកន្ធស្ស ធាដបុត្តស្ស បដិស្សត្វា
 ឧដ្ឋាយាសនា ធិកន្ធិ ធាដបុត្តំ អភិវាទេត្វា បទត្វិលំ
 កត្វា យេន កកវា តេនុបស្ស័មិ ឧបស្ស័មិត្វា
 កកវំន្តំ អភិវាទេត្វា ឃកមន្តំ ធិសិទិ ។ ឃកមន្តំ
 ធិសិទ្ធស្ស ខោ អកយស្ស រាជកុមារស្ស សុរិយំ
 ឌុលោកេត្វា ឃតទយោសិ អកាលោ ខោ អដ្ឋ
 កកវតោ វាទិ អាពោបេតិ ស្មេដាណហិ សកេ
 ធិវេសនេ កកវតោ វាទិ អាពោបេស្ស្ហមីតិ ។

១ ឧ. អយោសិដ្ឋាដកំ ។

គណបតិវត្ត អកយរាជកុមារសូត្រ ប្រស្នាប្រកបដោយទីបំផុតទាំងពីរខាង

ហើយទៅទុក្ខក៏ខឹងអាក់អន់ចិត្ត ដោយវាចារបស់ព្រះអង្គនោះ ។ ម្នាល
 រាជកុមារ កាលបើទ្រង់សួររក្សា ប្រកបដោយទីបំផុតទាំងពីរខាងនេះ
 ហើយ ព្រះសមណគោតម ក៏មិនអាចនឹងលេបចូល មិនអាចខ្ចាក់ចេញ
 បានឡើយ ដូចក្របីដៃកស្វាក់នៅក្នុងបំពង់កនៃបុរស បុរសនោះ
 មិនអាចលេបចូល មិនអាចខ្ចាក់ចេញបាន យ៉ាងណា ម្នាលរាជកុមារ
 កាលបើទ្រង់សួររក្សា ប្រកបដោយទីបំផុតទាំងពីរខាងនេះហើយ ព្រះ
 សមណគោតម ក៏មិនអាចលេបចូល មិនអាចខ្ចាក់ចេញបានយ៉ាងនោះ
 ឯង ។ អកយរាជកុមារ ទទួលស្តាប់ពាក្យនិគន្ធនាដបុត្ត ដោយពាក្យថា
 ករុណាលោកម្ចាស់ ហើយក្រោកចាកទីអង្គុយ ក្រាបថ្វាយបង្គំនិគន្ធនា-
 ដបុត្ត ធ្វើប្រទេស្យណហើយ ចូលសំដៅទៅរកព្រះមានព្រះភាគ លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទី
 សមគួរ ។ លុះអកយរាជកុមារ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រឡេក
 មើលព្រះអាទិត្យ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា ថ្ងៃនេះជាកាលមិន
 សមគួរ ដើម្បីលើកវាទៈ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគឡើយ អាត្មាអញនឹង
 លើកវាទៈចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងលំនៅរបស់ខ្លួន ក្នុងថ្ងៃស្អែកវិញ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ភក្កវន្តំ ឯតទលោច អធិវសេតុ មេ កន្លេ ភក្កវ
 ស្វាតនាយ អត្តចតុត្តា ភក្កន្តំ ។ អធិវសេសិ ភក្កវ
 តុណ្ហីការវេន ។ អថខោ អកយោ វាជកុមារោ ភក្កវតោ
 អធិវសនំ វិទិត្តា ឧដ្ឋាយាសនា ភក្កវន្តំ អភិវទេត្តា
 បទក្ខុណិ កត្តា បក្កាមិ ។ អថខោ ភក្កវ
 តស្សា វត្តិយា អច្ចយេន បុព្វណ្ណាសមយំ និវសេត្តា
 បត្តចរិវាទាយ យេន អកយស្ស វាជកុមារស្ស
 និវេសនំ តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្តា បញ្ញត្ត អាសនេ
 និសីទិ ។ អថខោ អកយោ វាជកុមារោ ភក្កវន្តំ
 បណីតេន ខាទនីយេន កោជនីយេន សហត្តា
 សន្តប្បសិ សម្បវវេសិ ។ អថខោ អកយោ
 វាជកុមារោ ភក្កវន្តំ កុត្តារី ឌីនីតបត្តចាណី អញ្ញាតិ
 និចិ អាសនំ កហេត្តា ឯកមន្តំ និសីទិ ។

សន្តតបំជិក មជ្ឈិមនិកាយ បដ្ឋិមបណ្ណាសកៈ

ឯអកយរាជកុមារ ក៏ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ មានភិក្ខុជាគំរប់ ៤ នឹងព្រះអង្គទៅទទួល
 គត្តរបស់ខ្ញុំក្នុងថ្ងៃស្អែក ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលនិមន្តដោយ
 គុណភាព ។ លំដាប់នោះ អកយរាជកុមារ ដឹងច្បាស់នូវការទទួល
 និមន្តន៍ របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ ក្រោកចាកទីអង្គុយ ក្រាបថ្វាយ
 បង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទេស្សិណចៀសចេញទៅ ។ គ្រាកាលក្រី
 កន្លងទៅហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រនឹងចិវរ
 ក្នុងបព្វណ្ណសម័យ ទ្រង់យាងសំដៅទៅកាន់លំនៅ នៃអកយរាជកុមារ លុះ
 ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលថ្វាយ ។
 លំដាប់នោះ អកយរាជកុមារ បានអង្គុយសខានិយភោជនីយាហារ
 ដ៏ឆ្ងាញ់តិសារដោយដៃខ្លួនឯង ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគសោយ ឲ្យឆ្អែក
 ស្តប់ស្តល់ ។ គ្រានោះ អកយរាជកុមារ ដឹងថាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 សោយស្រេច លែងលូកព្រះហស្តទៅក្នុងបាត្រហើយ ក៏កាន់យក
 នូវអាសនៈចាបមួយ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។

គហបតិវគ្គស្ស អរយរាជកុមារសុត្តេ អមតាបវាចបញ្ញា

(៧៣) ឯកមន្តំ និសិទ្ធា ខោ អកយោ
 រាជកុមារោ កកវន្តំ ឯតទរោច កាសេយ្យេ នុ ខោ
 កន្តេ តថាគតោ តំ វាចំ យា សា វាចា បរេសំ
 អប្បិយោ អមតាទាតិ ។ ន ខ្វេត្ត(១) រាជកុមារ
 ឯកសេនាតិ ។ ឯត្ត កន្តេ អនស្សំ និកន្តាតិ ។
 កី បន ត្វំ រាជកុមារ ឯវំ វុទេសីតិ(២) ។ ឯត្ត
 កន្តេ អនស្សំ និកន្តាតិ វេណាហំ កន្តេ យេន និកន្តោ
 នាដបុត្តោ តេនុបស្ក័មី ឧបស្ក័មិត្វា និកន្តំ នាដបុត្តំ
 អភិវុទេត្វា ឯកមន្តំ និសិទ្ធិ ឯកមន្តំ និសិទ្ធិ ខោ
 មិ កន្តេ និកន្តោ នាដបុត្តោ ឯតទរោច ឯហិ ត្វំ
 រាជកុមារ សមណស្ស តោភមស្ស វាទិ អាហេថហិ ឯវំ
 តេ កល្យាណោ កិត្តិសន្តោ អព្ពក្កន្តិស្សតិ អកយេន
 រាជកុមារេន សមណស្ស តោភមស្ស ឯវំមហិទ្ធិកស្ស
 ឯវំមហានុការស្ស វាទោ អាហេថតោតិ ឯវំ វុត្តេ

១ ខ. ន ខេត្ត ។ ២ ខ ម ពិពិសុត្តោ ន ទិស្សតិ ។

ឆហបតិវត្ត អរយរាជកុមារសូត្រ ប្រស្នាពោលអំពីវាចាដែលមិនជាទីគាប់ចិត្ត

(៧៧) លុះអរយរាជកុមារ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បាន
 ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វាចាណា
 មិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្ត របស់ជនទាំងឡាយដទៃ ព្រះភត-
 តត គប្បីពោលវាចានោះដែរឬទេ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់រាជ-
 កុមារ ការដោះស្រាយក្នុងបញ្ហានេះ មិនតែមួយចំណែកទេ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើការដោះស្រាយក្នុងបញ្ហានេះ មិនតែមួយចំណែក
 នោះហើយ និត្តន៍ទាំងឡាយ មុខជាវិនាសមិនខាន ។ ម្ចាស់រាជកុមារ
 ហេតុដូចម្តេចបានជាអ្នកពោលយ៉ាងនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើ
 ការដោះស្រាយក្នុងបញ្ហានេះ មិនតែមួយចំណែកនោះហើយ ពួកនិត្តន៍
 មុខជានឹងវិនាសពុំខាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមកក្នុងទីនេះ
 ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គ បានចូលទៅកន្លែងនាដបុត្ត លុះចូលទៅដល់ហើយ
 ថ្វាយបង្គំនិត្តនាដបុត្ត ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 លុះខ្ញុំព្រះអង្គអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ និត្តនាដបុត្ត ក៏បាននិយាយថា
 ម្ចាស់រាជកុមារ សូមទ្រង់មកសូមទ្រង់លើកវាទេ ចំពោះព្រះសមណគោតម
 ទ្រង់នឹងមានកិត្តិសព្ទ ល្បីខ្លះខ្លាយទៅយ៉ាងនេះថា អរយរាជកុមារ ហ៊ាន
 លើកវាទេ ចំពោះព្រះសមណគោតម ដែលមានប្តូរច្រើនយ៉ាងនេះ មាន
 អានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះបាន កាលនិត្តនាដបុត្ត ពោលយ៉ាងនេះហើយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមវណ្ណសកំ

អហំ កន្លេ និកន្តំ ពាជបុត្តំ ឯកទិកេនំ យថាកុដំ
 បទាហំ កន្លេ សមណស្ស តោតមស្ស ឃីមហិទ្ធិកស្ស
 ឃីមហានុភាវស្ស វាទំ អាហោមស្សមីត ឯហំ ភិ
 ពជកុមារ យេន សមណោ តោតមោ តេនុបសង្កម
 ឧបសង្កមិត្តា សមណំ តោតមំ ឃី វាទេហិ កាសេយ្យ
 ទុ ខោ កន្លេ តថាគតោ ភិ វាទំ យា សា វាចា
 បរេសំ អប្បិយា អមតាទាតិ សចេ តេ សមណោ
 តោតមោ ឃី បុដ្ឋោ សមាទោ(១) ឃី ព្យាករោតិ
 កាសេយ្យ ពជកុមារ តថាគតោ ភិ វាទំ យា សា
 វាចា បរេសំ អប្បិយា អមតាទាតិ តមេនំ ភិ ឃី
 វាទេយ្យាសិ អថ កិញ្ចាហិ តេ កន្លេ បុដ្ឋជនេន
 ជាតាករណំ បុដ្ឋជនោចិ ហិ ភិ វាទំ កាសេយ្យ យា
 សា វាចា បរេសំ អប្បិយា អមតាទាតិ សចេ បទ
 តេ សមណោ តោតមោ ឃី បុដ្ឋោ ឃី ព្យាករោតិ

១ ខ. ម សមាទោតិ ន វិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

បតិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានពោលពាក្យនេះ នឹងនិគន្ធនាដបុត្តថា
 បតិត្រលោកដ៏ចំរើន ខ្ញុំនឹងលើកវាទៈ ចំពោះព្រះសមណគោតម ដែល
 មានប្តូរច្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ដោយប្រការដូចម្តេច
 ទៅ និគន្ធនាដបុត្តក៏ពោលថា ម្នាលរាជកុមារ សូមទ្រង់មក សូមទ្រង់ចូល
 ទៅរកព្រះសមណគោតម លុះចូលទៅដល់ហើយ សូមទ្រង់ពោលយ៉ាង
 នេះនឹងព្រះសមណគោតមថា បតិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន វាចាណាមិនជាទី
 ស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្ត របស់ជនទាំងឡាយដទៃ ព្រះភ័យគតកប្បី
 ពោលវាចានោះដែរឬទេ កាលបើទ្រង់សួរយ៉ាងនេះហើយ ព្រះសមណ-
 គោតម នឹងដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលរាជកុមារ វាចាណាមិនជាទី
 ស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់ជនទាំងឡាយដទៃ គឺគតកប្បីពោល
 វាចានោះដែរ ទ្រង់គប្បីពោលនឹងព្រះសមណគោតម យ៉ាងនេះទៀត
 ថា បតិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បើដូច្នោះ អំពើរបស់ព្រះអង្គ ផ្សេងអ្វីអំពី
 បុគ្គជនបាន ព្រោះថាវាចាណាមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្តរបស់
 ជនទាំងឡាយដទៃ បុគ្គជនក៏ពោលវាចានោះដែរ ប្រសិនបើទ្រង់សួរ
 យ៉ាងនេះហើយ ព្រះសមណគោតម មុខជានឹងដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា

ធម្មបទវគ្គស្ស អរយរាជកុមារសុត្តេ អមតាបរិច្ចាបញ្ញា

ន រាជកុមារ តថាភក្កោ ភិ វិចិ ភាសេយ្យ
 យា សា វាចា បរេសិ អប្បិយា អមតាចាតិ តមេធំ
 ភិ ឃិវិ វទេយ្យាសិ អថ កិញ្ចាហិ តេ ភន្តេ ទេវទត្តោ
 ព្យាកតោ អាហយិកោ ទេវទត្តោ ទេវយិកោ ទេវទត្តោ
 កប្បដ្ឋោ ទេវទត្តោ អតេកត្ថោ ទេវទត្តោតិ តាយ ត
 បន តេ វាចាយ ទេវទត្តោ កុបិកោ អហោសិ
 អនត្តមនោតិ ឥមិ ខោ តេ រាជកុមារ សមណោ
 តោតមោ ឧភតោកោដិកិ បញ្ញំ បុដ្ឋោ សមាដោ ទេវ
 សត្តិភិ ឧត្តិលិភិ ទេវ សត្តិភិ ឧត្តិលិភិ សេយ្យថាបិ
 ឆាម បុរិសស្ស អយសិដ្ឋាដកិ កណ្ណោ វិលភិ សោ
 ទេវ សត្តិណោយ្យ ឧត្តិលិភិ ទេវ សត្តិណោយ្យ
 ឧត្តិលិភិ ឃិមេវ ខោ តេ រាជកុមារ សមណោ
 តោតមោ ឥមិ ឧភតោកោដិកិ បញ្ញំ បុដ្ឋោ សមាដោ
 ទេវ ឧត្តិលិភិ ទេវ សត្តិភិ ឧត្តិលិភិ ។

គោលវិធី អរយរាជកុមារសូត្រ ប្រស្នាពោលអំពីវាចាមិនជាទីតាប់ចិត្ត

ម្នាលរាជកុមារ វាចាណាមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីតាប់ចិត្ត របស់
 ជនទាំងឡាយដទៃ គឺជាគតិមិនពោលវាចានោះឡើយ ទ្រង់គប្បីពោល
 នឹងព្រះសមណគោតម យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើដូច្នោះ
 ហេតុអ្វីបានជាព្រះអង្គទ្រង់ព្យាករទៅទុក្ខថា ទៅទុក្ខកើតក្នុងអបាយ ទៅ
 ទុក្ខកើតក្នុងនរក ទៅទុក្ខបិកនៅអស់ ១ កប្ប ទៅទុក្ខទុកជាពាននៃព្រះ
 ពុទ្ធទាំងឡាយ ក៏ដូច្នោះមិនបាន ដូច្នោះ ទៅទុក្ខខឹងអាក់អន់ចិត្ត ចំពោះ
 ព្រះអង្គដោយវាចានោះឯង ម្នាលរាជកុមារ កាលបើអ្នកសួរឃ្លាប្រកប
 ដោយទីបំផុតទាំងពីរខាងនេះហើយ ព្រះសមណគោតម ក៏មិនអាច
 លេបចូល មិនអាចខ្ចាក់ចេញបានឡើយ ដូចក្រូចបំផែកដែលស្នាក់នៅ
 ក្នុងបំពង់កនៃបុរស បុរសនោះមិនអាចលេបចូល មិនអាចខ្ចាក់ចេញបាន
 យ៉ាងណា ម្នាលរាជកុមារ កាលបើទ្រង់សួរឃ្លា ប្រកបដោយទីបំផុត
 ទាំងពីរខាងនេះហើយ ព្រះសមណគោតម មិនអាចលេបចូល មិន
 អាចខ្ចាក់ចេញបាន យ៉ាងនោះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

(៧៤) តេន ខោ បន សមយេន ឧហារេ(១) មន្តោ

ឧត្តានសេយ្យកោ អកយស្ស រាជកុមារស្ស អន្តេ
 និសំន្តោ ហោតិ ។ អថខោ កកវំ អកយំ រាជកុមារំ
 ឯតនេវេច នំ កី មញ្ញសិ រាជកុមារ សចាយំ កុមារោ
 តុយំ វា បមាទមន្ទាយ ធាតិយា វា បមាទមន្ទាយ
 កង្កំ វា កវលំ វា មុខេ អាហារេយ្យ កិណ្ឌំ នំ(២)
 កវេយ្យសីតិ ។ អាហារេយ្យស្សាហំ កន្តេ សចាហំ
 កន្តេ ន សក្កិណោយ្យំ អាទិកេនេវ អាហារិកំ(៣)
 វាមេន ហត្ថេន សីសំ បរិក្កហេត្វា ទក្ខិណោន ហត្ថេន
 វត្ថលី កត្វា សលោហិតម្បិ អាហារេយ្យំ នំ កិស្ស
 ហេតុ អត្ថំ ហិ មេ(៤) កន្តេ តុហារេ អនុកម្មាតិ ។
 ឯវមេវ ខោ រាជកុមារ យំ តថាគតោ វាចំ ជាធាតិ
 អក្ខនំ អតច្ឆំ អនត្ថសញ្ញានំ សា ច បវេសំ
 អប្បិយា អមនាថា ន នំ តថាគតោ វាចំ កាសតិ
 យម្បិ តថាគតោ វាចំ ជាធាតិ ក្ខនំ តច្ឆំ
 អនត្ថសញ្ញានំ សា ច បវេសំ អប្បិយា អមនាថា

១ ឧ. ម. វហារេ កុមារេ ។ ២ ឧ. ម. នំ ។ ៣ ឧ. អាហារិកំ ។ ម. អាហារិកំ ។ ៤ ឧ.
 ម អត្ថំ មេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(៧៤) សម័យនោះឯង មានកូនខ្លីមិនទាន់ចេះក្រឡាប់ អង្គុយលើ
 ភ្នំអគយរាជកុមារ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះតម្រាស់
 នឹងអគយរាជកុមារថា ម្ចាស់រាជកុមារ ទ្រង់សំគាល់កូនខ្លីនោះដូចម្តេច
 បើកូនខ្លីនេះ បៀមកំណាត់ឈើក្តី អំបែងក្តី លេបចូលទៅក្នុងមាត
 ព្រោះសេចក្តីធ្វេសប្រហែស របស់ទ្រង់ ឬព្រោះសេចក្តីធ្វេសប្រហែស
 របស់មេនំ តើទ្រង់ត្រូវធ្វើក្មេងនោះដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ខ្ញុំព្រះអង្គត្រូវតែលូកទាញចេញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើខ្ញុំព្រះអង្គ មិន
 អាចលូកទាញចេញ ដោយប្រយោគជាដម្បងបានទេ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងចាប់
 សន្តត់ក្បាលដោយដៃខាងឆ្វេង ខ្សែព្រាមដៃស្តាំលូកខ្លះទាញវត្ថុនោះចេញ
 មកដោយទាំងឈាមផង ការខ្លះទាញចេញវត្ថុនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថាខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីអាណិតកុមារ ។
 ម្ចាស់រាជកុមារ យ៉ាងហ្នឹងឯង គថាគត ដឹងនូវវារោណា ដែលមិន
 ពិតមិនទៀង មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ វារោនោះមិនជាទីស្រឡាញ់
 មិនជាទីតាប់ចិត្ត របស់ជនទាំងឡាយដទៃផង គថាគតក៏មិនពោល
 វារោនោះ គថាគតដឹងនូវវារោណា ពិត ទៀង តែមិនប្រកបដោយ
 ប្រយោជន៍ វារោនោះ មិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីតាប់ចិត្ត របស់ជន

ធម្មបទសុត្តន្តបិដក អរយោទិក្កិយសុត្តន្ត អនុសញ្ញាភិក្ខុ

តម្បី តថាគតោ វាចំ ន ភាសតិ យញ្ច ខោ
 តថាគតោ វាចំ ជាលាតិ ក្ខតំ តច្ឆំ អនុសញ្ញាតំ
 សា ច បរេសំ អប្បិយា អមនាថា តត្រ កាលញ្ញ
 តថាគតោ ហោតិ តស្សា វាចាយ វេយ្យាករណាយ
 យំ តថាគតោ វាចំ ជាលាតិ អក្ខតំ អតច្ឆំ អនុសញ្ញាតំ
 សា ច បរេសំ បិយា មនាថា តំ តថាគតោ វាចំ ន
 ភាសតិ យម្បី តថាគតោ វាចំ ជាលាតិ ក្ខតំ តច្ឆំ
 អនុសញ្ញាតំ សា ច បរេសំ បិយា មនាថា តម្បី
 តថាគតោ វាចំ ន ភាសតិ យញ្ច ខោ តថាគតោ
 វាចំ ជាលាតិ ក្ខតំ តច្ឆំ អនុសញ្ញាតំ សា ច បរេសំ
 បិយា មនាថា តត្រ កាលញ្ញ តថាគតោ ហោតិ
 តស្សា វាចាយ ព្យាករណាយ^(១) តំ កិស្ស ហេតុ អត្ត
 ហិ^(២) វាជកុមារ តថាគតស្ស សុត្តេសុ^(៣) អនុកម្មានិ។

(៧៥) យេ មេ កន្តេ ខត្តិយបណ្ឌិតាបិ ព្រាហ្មណ៍
 បណ្ឌិតាបិ គហបតិបណ្ឌិតាបិ សមណបណ្ឌិតាបិ
 បញ្ញំ អភិសង្ករិត្តា តថាគតំ ឧបសង្កមិត្តា បច្ឆន្តិ

១ ខ. ម. វេយ្យាករណាយ ។ ២ ខ. ម. ហិសេត្តេ ភិក្ខុ ។ ៣ ម. សុត្តេ ។

គហបតិវត្ត អភយរាជកុមារសូត្រ វាចាប្រកបដោយប្រយោជន៍

ទាំងឡាយដទៃផង គថាគត ក៏មិនពោលនូវវាចានោះ មួយវិញទៀត
 គថាគតដឹងនូវវាចាណា ដែលពិត ទៀង ប្រកបដោយប្រយោជន៍ តែថា
 វាចានោះ មិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីគាប់ចិត្ត របស់ជនទាំងឡាយដទៃ
 គថាគត ស្គាល់កាលគួរ នឹងពោលវាចានោះ ក្នុងព្យាករណ៍នោះដែរ
 គថាគតដឹងនូវវាចាណា ដែលមិនពិត មិនទៀង មិនប្រកបដោយ
 ប្រយោជន៍ វាចានោះចោះបីជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្តរបស់ជនទាំង
 ឡាយដទៃ គថាគត ក៏មិនពោលវាចានោះឡើយ គថាគតដឹងនូវវាចា
 ណា ដែលពិត ទៀង តែមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ វាចានោះចោះបី
 ជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្តរបស់ជនទាំងឡាយដទៃ គថាគត ក៏មិន
 ពោលវាចានោះដែរ មួយវិញទៀត គថាគតដឹងនូវវាចាណា ដែលពិត
 ទៀត ប្រកបដោយប្រយោជន៍ វាចានោះ ជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់
 ចិត្តរបស់ជនទាំងឡាយដទៃផង គថាគតស្គាល់កាលគួរ នឹងពោលនូវ
 វាចានោះ ក្នុងព្យាករណ៍នោះ ម្នាលរាជកុមារ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា
 គថាគត មានសេចក្តីអនុគ្រោះ ចំពោះសត្វទាំងឡាយ ។

(៧៥) អភយរាជកុមារ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ជនទាំងឡាយជាខត្តិយបណ្ឌិតក្តី ព្រាហ្មណបណ្ឌិតក្តី គហបតិបណ្ឌិតក្តី
 សមណបណ្ឌិតក្តី បានភាក់តែងបញ្ជាដល់ខ្ញុំ ហើយចូលមកសួរព្រះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដិណ្ណសកំ

បុត្រោ វ ទុ ខោ ឯតំ កន្លេ កកវតោ ចេតសោ
 បរិវត្តិតំ ហោតិ យេ មំ ឧបសង្កមិត្តា ឯវំ បុច្ឆិស្សន្តិ
 តេសាហំ ឯវំ បុដ្ឋោ ឯវំ ព្យាករិស្សាមិតំ ឧទាហុ
 ហំនសោវេតំ តថាភតិំ បដិកាតតំ ។ តេនហិ
 រាជកុមារ តញ្ញាវេត្ត បដិបុច្ឆិស្សាមិ យថា តេ
 ឧមេយ្យ តថា នំ ព្យាករេយ្យាសិ តំ កី មញ្ញាសិ
 រាជកុមារ កុសលោ តិំ វថស្ស អង្គប្បច្ឆន្តិ នំ ។
 ឯវំ កន្លេ កុសលោ អហំ វថស្ស អង្គប្បច្ឆន្តិ នំ ។
 តំ កី មញ្ញាសិ រាជកុមារ យេ តំ ឧបសង្កមិត្តា
 ឯវំ បុច្ឆេយ្យំ កិណ្ឌាមិទិំ វថស្ស អង្គប្បច្ឆន្តិ នំ បុត្រោ វ
 ទុ ខោ តេ ឯតំ ចេតសោ បរិវត្តិតំ អស្ស យេ
 មំ ឧបសង្កមិត្តា ឯវំ បុច្ឆិស្សន្តិ តេសាហំ ឯវំ
 បុដ្ឋោ ឯវំ ព្យាករិស្សាមិតំ ឧទាហុ ហំនសោវេតំ
 តំ បដិកាសេយ្យាតិ ។ អហំ ហិ កន្លេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

តថាគត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រិះរិះបញ្ញាកុះ
ទុកក្នុងព្រះហឫទ័យ ស្រាប់តាំងពីកាលមុនថា ជនទាំងឡាយណា ចូល
មករកតថាគត ហើយសួរយ៉ាងនេះ លុះជនទាំងឡាយនោះ សួរតថាគត
យ៉ាងនេះហើយ តថាគតនឹងដោះស្រាយយ៉ាងនេះដែរឬ ឬថាបញ្ញាកម្ម
នុះស្រាប់តែប្រាកដឡើង ដល់ព្រះតថាគត ដោយញាណជាទីកើត
ឡើងនៃហេតុ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់រាជកុមារ បើដូច្នោះ តថាគត
នឹងត្រឡប់សួរទ្រង់ក្នុងដំណើរនេះវិញ ទ្រង់គាប់ចិត្តយ៉ាងណា គប្បីដោះ
ស្រាយដំណើរនោះយ៉ាងនោះកុះ ម្ចាស់រាជកុមារ ទ្រង់សំគាល់ហេតុ
នោះដូចម្តេច ទ្រង់ជាបុគ្គលល្ងាស ក្នុងអវយវៈតូចធំទាំងឡាយនៃរថដែរ
ឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកល្ងាស ក្នុងអវយវៈតូច
ធំនៃរថដែរ ។ ម្ចាស់រាជកុមារ ទ្រង់សំគាល់ដំណើរនោះដូចម្តេច ជនទាំង
ឡាយណា ចូលទៅរកទ្រង់ហើយសួរយ៉ាងនេះថា អវយវៈតូចធំនៃរថនេះ
ឈ្មោះអ្វី ទ្រង់បានត្រិះរិះហេតុនេះទុកក្នុងចិត្ត ស្រាប់តាំងពីកាលមុនថា
ជនទាំងឡាយណា នឹងចូលមករកអាត្មាអញហើយសួរយ៉ាងនេះ ជនទាំង
ឡាយនោះ លុះសួរអាត្មាអញយ៉ាងនេះហើយ អាត្មាអញនឹងដោះស្រាយ
យ៉ាងនេះឬ ឬថាដំណើរនេះ ក៏ស្រាប់តែប្រាកដដល់ទ្រង់ ដោយញាណ
ជាទីកើតឡើងនៃហេតុតែម្តង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គ

គហបតិវត្តស្ស អកយរាជកុមារសុត្តេ បាលិបុរេកសណេតតតា

រដំកោ សញ្ញាតោ កុសលោ រថស្ស អង្គប្បត្តង្គាដំ
 សញ្ញាដំ មេ រថស្ស អង្គប្បត្តង្គាដំ សុវិទិតាដំ
 ហំ នសោវេតំ មំ បដិភាសេយ្យាតិ ។ ឯវមេវ ខោ
 រាជកុមារ យេ តេ ខត្តិយបណ្ឌិតាបិ ព្រាហ្មណាបណ្ឌិ-
 តាបិ គហបតិបណ្ឌិតាបិ សមណាបណ្ឌិតាបិ បញ្ញំ
 អភិសង្ករិត្តា តថាគតំ ឧបសង្កមិត្តា បុច្ឆិស្សន្តិ(១)
 ហំ នសោវេតំ តថាគតំ បដិភាតិ តំ កិស្ស ហេតុ សា
 ហំ រាជកុមារ តថាគតស្ស ធម្មជាតុ សុប្បដិវិទ្ធា
 យស្ស ធម្មជាតុយា សុប្បដិវិទ្ធាតា ហំ នសោវេតំ
 តថាគតំ បដិភាតិ ។

(៧៦) ឯវំ វុត្តេ អកយោ រាជកុមារោ

កកវុត្តំ ឯតទរោច អភិក្កន្តំ កន្តេ អភិក្កន្តំ កន្តេ

១ ឧ. ម. បុព្វនិ ។

តហបតិវត្ត អរយាភិក្ខុមរសូត្រ ការណិស្សវណ្ណតម្កស្មេដោយជីវិត

ជាអ្នកចាំប្រានឡើយ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងអវយវៈតូចធំនៃរាង អវយវៈតូចធំ
 ទាំងអស់របស់រាង ខ្ញុំព្រះអង្គស្គាល់ហើយ បានជាដំណើរនេះ⁺ប្រាកដដល់
 ខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយញាណជាទីកើតឡើងនៃហេតុតែម្តង ។ ម្នាលរាជកុមារ
 ជនទាំងឡាយ ជាខត្តិយបណ្ឌិតក្តី ព្រាហ្មណបណ្ឌិតក្តី តហបតិ-
 បណ្ឌិតក្តី សមណបណ្ឌិតក្តី បានគាត់តែងបញ្ជាដល់អ្នក ហើយចូល
 មកសួរតថាគតថា ដំណើរនេះ⁺ប្រាកដ ដល់ព្រះតថាគត ដោយញាណ
 ជាទីកើតឡើងនៃហេតុបាន ក៏យ៉ាងនោះដែរ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុ
 ដូចម្តេច ម្នាលរាជកុមារ ព្រោះថាធម្មធាតុ (សព្វញ្ញញ្ញាណ) ដែល
 តថាគតចាកចុះហើយ បានជាដំណើរនេះ⁺ប្រាកដដល់តថាគត ដោយ
 ញាណជាទីកើតឡើងនៃហេតុតែម្តង ។

(៧៦) កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ យ៉ាងនេះ

ហើយ អគយរាជកុមារ ក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគថា បតិគ្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ពីកេរណាស បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពីកេរណាស បតិគ្រ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សេយ្យជាថ កន្លែ ធិក្កដ្ឋនំ វា ឧក្កដេយ្យ បដិច្ចដ្ឋំ វា
 វិវេយ្យ មុឡាស្ស វា មន្តំ អាថិត្យយ្យ អន្ធការេ
 វា តេលប្បដ្ឋានំ ជារេយ្យ ចក្កមន្តា រូទានំ
 ធិក្កដ្ឋនំ ឃីមេវ ភកវតា អនេកបរិយាយេន ធម្មា
 បកាសិតោ ឃីសាហំ កន្លែ ភកវន្តំ សរណំ
 កច្ឆាមិ ធម្មញ្ញំ ភិក្ខុសង្ឃញ្ញំ ឧទាសកំ មិ ភកវា
 កច្ឆាមិ ធម្មញ្ញំ ភិក្ខុសង្ឃញ្ញំ ឧទាសកំ មិ ភកវា
 ជារតុ អជ្ជតក្កេ ចាណុបេតិ សរណាជ្ជតន្តំ ។

អរយាធិកុមារសុត្តំ អដ្ឋមំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសព្វៈ

ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងបំភ្លឺហើយ ដោយ
អនេកបរិយាយ យ៉ាងនេះ ដូចគេផ្សាររបស់ដែលផ្តាប់ ឬដូចជាគេបើក
បង្ហាញរបស់ដែលកំបាំង ពុំទោះដូចគេប្រាប់ផ្លូវ ដល់អ្នកធ្វើនិទិស ពុំ
ទោះសោត ដូចជាគេប្រោលប្រទ័របំភ្លឺក្នុងទីងងឹត ឲ្យមនុស្សមានវិញ្ញាណ
មើលឃើញរូបទាំងឡាយបាន បព្វិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនេះ
សូមដល់ព្រះមានព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ភិក្ខុសង្ឃផង ជាទីពឹង ទី
រលឹក សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបនូវខ្ញុំព្រះអង្គ ថាជាឧបាសក
ដល់នូវសណេតមន៍ស្មើដោយជីវិត ចាប់ដើមតាំងអំពីវិថូនេះតទៅ ។

ចប់ អកយវាទិកុមារសូត្រ ទី ៨ ។

និមិត្ត ពហុវិទ្យនីយស្ថិតិ

(៧៧) ឃុំម្នា សុំ ។ ឃុំ មួយ កក
សាវត្ថយ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស
អារាមេ ។ អថខោ បញ្ចកត្តោ ថបតិ យេនាយស្នា
ឧទាយំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្តា អាយស្មន្តិ
ឧទាយំ អភិវនេត្តា ឃុំមន្តិ និសិទិ ។

(៧៨) ឃុំមន្តិ និសិទ្ធា ខោ សោ(១) បញ្ចកត្តោ
ថបតិ អាយស្មន្តិ ឧទាយំ ឃុំនេវេច កតិ នុ ខោ
កន្លេ ឧទាយំ វេនេនា វុត្តា កកវតាតិ ។ តិស្សោ ខោ
កហបតិ វេនេនា វុត្តា កកវតា សុខា វេនេនា ទុត្តា
វេនេនា អនុក្កមសុខា វេនេនា ឥមា ខោ កហបតិ
តិស្សោ វេនេនា វុត្តា កកវតាតិ ។ ន ខោ កន្លេ
ឧទាយំ តិស្សោ វេនេនា វុត្តា កកវតា ទ្វេ វេនេនា វុត្តា
កកវតា សុខា វេនេនា ទុត្តា វេនេនា យាយំ កន្លេ

១ ខ. លោកិ ន ទិស្សតិ ។

ព្រហ្មវេទនិយសូត្រ ទី ៧

(៧៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់គង់នៅវត្តជេតពន របស់អាណាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុង
សារត្តិ ។ លំដាប់នោះ មានជាងឈើម្នាក់ឈ្មោះបញ្ចកង្កៈ(១) ចូលទៅរក
ព្រះថេរៈឈ្មោះទទាយមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះ
ទទាយមានអាយុ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

(៧៨) លុះជាងឈើឈ្មោះបញ្ចកង្កៈនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ
បាននិយាយ នឹងព្រះទទាយមានអាយុយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះទទាយ
ដ៏ចម្រើន វេទនាដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយ មានប៉ុន្មាន
យ៉ាង ។ ព្រះទទាយ តបថា ម្ចាស់គហបតី វេទនាដែលព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់សំដែង មាន ៣ យ៉ាងគឺ សុខវេទនា ១ ទុក្ខវេទនា ១
អទុក្ខមសុខវេទនា ១ ម្ចាស់គហបតី វេទនាទាំង ៣ នេះឯង ព្រះ
មានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយ ។ បពិត្រព្រះទទាយដ៏ចម្រើន វេទនា
ទាំង ៣ ព្រះមានព្រះភាគ មិនទ្រង់សំដែងទេ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
សំដែងតែវេទនាពីរគឺ សុខវេទនា ១ ទុក្ខវេទនា ១ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន

១ អន្តិករិ ថាប្រកបដោយអង្គ ៥ តំ កាំបិត ១ ពូថៅ ១ ពន្លា ១ អ័ន្ទ្គ ១ ស្តុកបន្ទាត់ ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមវណ្ណសកំ

អនុក្ខមសុខា វេទនា សន្តស្មី ឯសា បណ្ឌិតេ សុខេ
វត្ថា កកវតាតិ ។ ទុតិយម្បី ទោ អាយស្មា ឧទាយី
បញ្ចកក្ខំ ថេបតី ឯតទលោច ទ ទោ កហបតិ ទ្វេ
វេទនា វត្ថា កកវតា តិស្សោ វេទនា វត្ថា កកវតា
សុខា វេទនា ទុក្ខា វេទនា អនុក្ខមសុខា វេទនា
តមា ទោ កហបតិ តិស្សោ វេទនា វត្ថា កកវតាតិ ។
ទុតិយម្បី ទោ បញ្ចកក្ខំ ថេបតិ អាយស្មន្តំ
ឧទាយី ឯតទលោច ទ ទោ កន្លេ ឧទាយី តិស្សោ
វេទនា វត្ថា កកវតា ទ្វេ វេទនា វត្ថា កកវតា សុខា
វេទនា ទុក្ខា វេទនា យាយី កន្លេ អនុក្ខមសុខា
វេទនា សន្តស្មី ឯសា បណ្ឌិតេ សុខេ វត្ថា កកវតាតិ ។
តតិយម្បី ទោ អាយស្មា ឧទាយី បញ្ចកក្ខំ ថេបតី
ឯតទលោច ទ ទោ កហបតិ ទ្វេ វេទនា វត្ថា
កកវតា តិស្សោ វេទនា វត្ថា កកវតា សុខា វេទនា
ទុក្ខា វេទនា អនុក្ខមសុខា វេទនា តមា ទោ
កហបតិ តិស្សោ វេទនា វត្ថា កកវតាតិ ។ តតិយម្បី
ទោ បញ្ចកក្ខំ ថេបតិ អាយស្មន្តំ ឧទាយី ឯតទលោច

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ

ឯអទ្ធកុមសុខវេទនានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងចំពោះសេចក្តី
សុខដ៏ល្អិតទុក្ខម ។ ព្រះទាយ័មានអាយុ បាននិយាយនឹងជាងឈើ
ឈ្មោះបញ្ចកង្កៈជាគំរប់ពីរដងថា ម្ចាស់គហបតី ព្រះមានព្រះភាគ មិន
ទ្រង់សំដែងតែត្រឹមវេទនាពីរទេ វេទនាទាំងបីគឺសុខវេទនា ១ ទុក្ខវេទនា ១
អទ្ធកុមសុខវេទនា ១ ក៏ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងដែរ ម្ចាស់គហបតី
វេទនាទាំង ៣ នេះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយ ។ ជាង
ឈើឈ្មោះបញ្ចកង្កៈ បាននិយាយនឹងព្រះទាយ័មានអាយុជាគំរប់ពីរដង
ថា បពិត្រព្រះទាយ័ដ៏ចម្រើន វេទនាទាំង ៣ ព្រះមានព្រះភាគ មិន
ទ្រង់សំដែងទេ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងតែវេទនាពីរ គឺ សុខ-
វេទនា ១ ទុក្ខវេទនា ១ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ឯអទ្ធកុមសុខវេទនានោះ
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងចំពោះតែសេចក្តីសុខដ៏ល្អិតទុក្ខម ។ ព្រះ
ទាយ័មានអាយុ បាននិយាយនឹងជាងឈើឈ្មោះបញ្ចកង្កៈជាគំរប់ ៣
ដងទៀតថា ម្ចាស់គហបតី ព្រះមានព្រះភាគ មិនទ្រង់សំដែងតែត្រឹម
វេទនាពីរទេ វេទនា ៣ គឺ សុខវេទនា ១ ទុក្ខវេទនា ១ អទ្ធកុមសុខវេទនា ១
ក៏ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងដែរ ម្ចាស់គហបតី វេទនា ៣ នេះ
ឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយ ។ ជាងឈើឈ្មោះបញ្ចកង្កៈ
បាននិយាយនឹងព្រះទាយ័មានអាយុជាគំរប់ ៣ ដងទៀតថា បពិត្រ

គម្របគិរិវត្តស្ស ពហុវេទនីយសុត្តេ វេទនាភថិ

ន ខោ កន្លៃ ឧទាយំ តិស្សោ វេទនា វុត្តា កកវតា
 ទ្វេ វេទនា វុត្តា កកវតា សុខា វេទនា ទុក្ខា វេទនា
 យាយំ កន្លៃ អនុក្ខមសុខា វេទនា សន្តស្មី ឃសា
 បណ្ឌិតេ សុខេ វុត្តា កកវតាតិ ។ យេ ខោ
 អសត្តិ អាយស្មា ឧទាយំ បញ្ចកន្តំ ថបតិ
 សញ្ញាបេតិ ន បណសត្តិ បញ្ចកន្តោ ថបតិ
 អាយស្មន្តំ ឧទាយំ សញ្ញាបេតិ ។

(៧៧) អស្សោសិ ខោ អាយស្មា អានន្តោ
 អាយស្មតោ ឧទាយំស្ស បញ្ចកន្តេន ថបតិនា
 សទ្ធិ តមិ កថាសល្លាបំ ។ អថខោ អាយស្មា
 អានន្តោ យេន កកវំ តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា
 កកវន្តំ អភិវទេត្វា ឃកមន្តំ និសីទិ ។ ឃកមន្តំ
 និសីទ្នោ ខោ អាយស្មា អានន្តោ យាវតកោ អ-
 ហោសិ អាយស្មតោ ឧទាយំស្ស បញ្ចកន្តេន ថបតិនា
 សទ្ធិ កថាសល្លាទោ តិ សត្វិ កកវតោ អាហេចេសិ ។
 ឃិ វុត្តេ កកវំ អាយស្មន្តំ អានន្តំ ឃតទរោច

គណេបតិវត្ត ពហុវេទនីយសូត្រ ពោលអំពីវេទនា

ព្រះទុទាយដ៏ចំរើន វេទនា ៣ ព្រះមានព្រះភាគ មិនបានសំដែងទេ
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងតែវេទនាពីរគឺសុខវេទនា ១ ទុក្ខវេទនា ១
 បតិគ្រលោកដ៏ចំរើន ឯអទុក្ខមសុខវេទនានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 សំដែងចំពោះតែសេចក្តីសុខដ៏ល្អិតទុក្ខម ។ ព្រះទុទាយមានអាយុមិនអាច
 ធ្វើជាងឈើឈ្មោះបញ្ចកង្កៈ ឲ្យយល់បានឡើយ ចំណែកខាងជាងឈើ
 ឈ្មោះបញ្ចកង្កៈសោត ក៏មិនអាចធ្វើព្រះទុទាយមានអាយុឲ្យយល់បាន ។

(៧៧) ព្រះអានន្ទមានអាយុ បានឮពាក្យចរចានេះ របស់ព្រះ
 ទុទាយមានអាយុ ជាមួយនឹងជាងឈើឈ្មោះបញ្ចកង្កៈ ។ លំដាប់នោះ
 ព្រះអានន្ទ មានអាយុ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូល
 ទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយកង្កីទី
 សមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទមានអាយុ អង្គុយកង្កីទីសមគួរហើយ
 ក៏ក្រាបចូលនូវពាក្យចរចា របស់ព្រះទុទាយមានអាយុទាំងប៉ុន្មាន ដែល
 បានចរចាជាមួយ នឹងជាងឈើឈ្មោះបញ្ចកង្កៈទាំងអស់នោះ ចំពោះ
 ព្រះមានព្រះភាគ ។ កាលព្រះអានន្ទ ពោលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះគម្រាសនឹងព្រះអានន្ទមានអាយុដូច្នោះថា ម្ចាស់

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្កសកំ

សន្តោវា(១) ខោ អាណន្ទ បរិយាយំ បញ្ចកត្តោ ធម៌តិ

ឧទាយិស្ស នាត្តិទុមោទិ(២) សន្តោវា ច ខាន បរិយាយំ

ឧទាយិ បញ្ចកត្តស្ស ធម៌តិស្ស នាត្តិទុមោទិ ទ្រូចានន្ទ

វេទនា វុត្តា មយា បរិយាយេន តិស្សេបិ វេទនា វុត្តា

មយា បរិយាយេន តិស្សេបិ វេទនា វុត្តា មយា

បរិយាយេន បញ្ចបិ វេទនា វុត្តា មយា បរិយាយេន

ធម៌ វេទនា វុត្តា មយា បរិយាយេន អដ្ឋាវសបិ

វេទនា វុត្តា មយា បរិយាយេន ធីត្តិសាបិ វេទនា

១ ខ. សន្តិយេវ ។ ២ ខ. ម. ពាព្ពនុមោទិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

អានន្ទ ជាងឈើឈ្មោះបញ្ចកង្កៈ មិនអនុមោទនាចំពោះបរិយាយដ៏ល្អិត
 មត់ចត់ របស់ទុទាយភិក្ខុ ចំណែកខាងទុទាយភិក្ខុសោត ក៏មិនបាន
 អនុមោទនា ចំពោះបរិយាយដ៏ល្អិតមត់ចត់ របស់ជាងឈើឈ្មោះបញ្ច-
 កង្កៈដែរ ម្នាលអានន្ទ វេទនា៧ក៏តថាគត បានសំដែងដោយបរិយាយ
 វេទនា ៣ ក៏តថាគត បានសំដែងដោយបរិយាយ វេទនា ៤ (១) ក៏តថា-
 គត បានសំដែងដោយបរិយាយ វេទនា ៥ (២) ក៏តថាគត បានសំដែង
 ដោយបរិយាយ វេទនា ៦ (៣) ក៏តថាគត បានសំដែងដោយបរិយាយ
 វេទនា ១៨ (៤) ក៏តថាគត បានសំដែងដោយបរិយាយ វេទនា ៣៦ (៥)

១ វេទនា ៤ នោះ មិនឃើញមានពន្យល់ក្នុងអដ្ឋិកថាសោះ ។ ២ វេទនា ៥ នោះ គឺ
 សុខវេទនា ១ ទុក្ខវេទនា ១ ឧបេក្ខាវេទនា ១ សោមនស្សវេទនា ១ ទោមនស្សវេទនា ១ ។
 ៣ វេទនា ៦ នោះគឺ ចក្កសម្មស្សនា វេទនា ១ សោតសម្មស្សនា វេទនា ១ ឃានសម្មស្ស-
 នាវេទនា ១ ធិញ្ញសម្មស្សនា វេទនា ១ កាយសម្មស្សនា វេទនា ១ មនោសម្មស្សនា វេទនា ១ ។
 ៤ វេទនា ១៨ នោះ លោកចែកតាមអារម្មណ៍ទាំង ៦ មានរូបារម្មណ៍ជាដើម ហើយយក
 អារម្មណ៍ទាំងនោះមកចែកជាវេទនាបី ៗ គឺជា សោមនស្សវេទនា ១ ទោមនស្សវេទនា ១
 ឧបេក្ខាវេទនា ១ ដឹកបទាល់តែគ្រប់អារម្មណ៍ទាំង ៦ រួមបី ៗ ៦ ដឹង ជា ១៨ ។ ៥ វេទនា ៣៦
 នោះ លោកចាត់តាមចក្ខុកាមគុណ នឹងការចេញចាកកាម ៦ ៗ ដូច្នោះ គឺ គេហសីតសោ-
 មនស្ស ៦ នេត្តម្មសីតសោមនស្ស ៦ គេហសីតទោមនស្ស ៦ នេត្តម្មសីតទោមនស្ស ៦
 គេហសីតឧបេក្ខា ៦ នេត្តម្មសីតឧបេក្ខា ៦ រួមផងគ្នាត្រូវជា ៣៦ ។

គហបតិវត្តស្ស ពហុវេទនីយសុត្តេ វេទនាគី

វត្តា មយា បរិយាយេន អដ្ឋសតត្ថិ(១) វេទនា វត្តា
មយា បរិយាយេន ឃិវំ បរិយាយទេសិតោ ទោ
អាណន្ត មយា ធម្មោ ឃិវំ បរិយាយទេសិតោ ទោ
អាណន្ត មយា ធម្មេ យេ អញ្ញមញ្ញស្ស សុភាសិតំ
សុលបិតំ ន សមនុជានិស្សន្តំ ន សមនុមញ្ញស្សន្តំ
ន សមនុមោទិស្សន្តំ តេសមេតំ បាដិកន្តំ
កណ្ណនជាតា កលហជាតា វិវាទាបញ្ញា អញ្ញមញ្ញ
មុខសត្តិហិ វិគុទន្តា វិហារិស្សន្តិតិ(២) ឃិវំ
បរិយាយទេសិតោ ទោ អាណន្ត មយា ធម្មោ ឃិវំ
បរិយាយទេសិតោ ទោ អាណន្ត មយា ធម្មេ យេ
អញ្ញមញ្ញស្ស សុភាសិតំ សុលបិតំ សមនុជានិស្សន្តំ
សមនុមញ្ញស្សន្តំ សមនុមោទិស្សន្តំ តេសមេតំ
បាដិកន្តំ សមត្តា សម្មោទមាណា អវិវទមាណា
ជំរោទកក្ខតា អញ្ញមញ្ញ បិយេក្ខិហិ សម្មស្សន្តា
វិហារិស្សន្តិ ។

១ ខ. អដ្ឋសតំ ។ ២ ខ. ម. វិវិសទ្ធោ វេទនាគី ។

គណបក្សសមរង្ស៊ី ពេលអំពីវេទនា

ក៏គឺថាគត បានសំដែងដោយបរិយាយ វេទនា ១០៨(១) ក៏គឺថាគត បាន
សំដែងដោយបរិយាយ ម្ចាស់អាណន្ត ធម៌ក៏គឺថាគត បានសំដែងដោយបរិ-
យាយ យ៉ាងនេះឯង ម្ចាស់អាណន្ត កាលបើធម៌ដែលតថាគត សំដែងហើយ
ដោយបរិយាយ យ៉ាងនេះ ជនទាំងឡាយ ណាមិនជឿតាម មិនយល់ព្រម
មិនរីករាយ ចំពោះភាសិតនឹងពាក្យចរចាដ៏ពិរោះ ដល់គ្នានឹងគ្នាហើយ
ការបង្កហេតុ ការឈ្លោះ ការទាស់ទែង នឹងការពាលចាក់ដោតគ្នា
នឹងគ្នាដោយលំពែង គឺមាត់ ក៏ប្រាកដដល់ជនទាំងនោះដូច្នោះ ម្ចាស់អាណន្ត
ធម៌តថាគត បានសំដែងហើយដោយបរិយាយ យ៉ាងនេះឯង ម្ចាស់អាណន្ត
កាលបើធម៌ តថាគត សំដែងដោយបរិយាយ យ៉ាងនេះហើយ ជនទាំង
ឡាយ ណានឹងជឿតាម យល់ព្រមតាម រីករាយតាមសុភាសិតនឹងពាក្យ
ចរចាដ៏ពិរោះ ដល់គ្នានឹងគ្នាហើយ ការព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយរក់ចាក់
រក្សា មិនទាស់ទែងគ្នា ដូចទឹកលាយដោយទឹកដោះស្រស់ មើលគ្នា
នឹងគ្នាដោយភ្នែកជាទីស្រឡាញ់ ក៏នឹងប្រាកដដល់ជនទាំងឡាយនោះ ។

១ ឯវេទនា ១០៨ នោះ គឺយកវេទនាទាំង ៣៦ នោះ មកបែក ជាអតីត ៣៦ វេទ ៣៦
បច្ចុប្បន្ន ៣៦ រូបណា ១០៨ ។ អង្គកថា ។

សុត្តន្តនិកាយ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

[១០០] បញ្ច ខោ ឥមេ អាណន្ទ កាមគុណា

កតមេ បញ្ច ចក្កវិញ្ញេយ្យា រូមា ឥដ្ឋា កត្តា

មនាទា បិយ្យទា កាម្មបសញ្ញតា រជនីយា សោត

វិញ្ញេយ្យា សទ្ធា... យានវិញ្ញេយ្យា កត្តា... ជីវិត

វិញ្ញេយ្យា រសា... កាយវិញ្ញេយ្យា ដោជ្ជតា ឥដ្ឋា

កត្តា មនាទា បិយ្យទា កាម្មបសញ្ញតា រជនីយា

ឥមេ ខោ អាណន្ទ បញ្ច កាមគុណា ។ យំ ខោ

អាណន្ទ ឥមេ បញ្ច កាមគុណា បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ

សុខំ សោមនស្សំ ឥទិ វុច្ចតិ កាមសុខំ ។

[១០១] យោ ខោ អាណន្ទ ឯ វិទេយ្យ វតថាមិ

សត្តា សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេទេន្តតិ ឥទបស្ស

នាទុជាតាមិ តិ កិស្ស ហេតុ អត្តានន្ទ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

[១០០] ម្ចាស់អាទន្ទ កាមគុណទាំងឡាយនេះ មាន ៥ យ៉ាង
 កាមគុណទាំងឡាយ ៥ តើដូចម្តេច គឺរូបទាំងឡាយដែលគប្បីដឹងដោយ
 ភ្នែក ជាទីប្រាថ្នា ជាទីគ្រេកអរ ជាទីតាប់ចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់
 ប្រកបដោយកាម ជាទីរីករាយ សំឡេងទាំងឡាយដែលគប្បីដឹងដោយ
 គ្រូចៀក . . . ក្លិនទាំងឡាយដែលគប្បីដឹងដោយច្រមុះ . . . រសទាំង
 ឡាយដែលគប្បីដឹងដោយអណ្តាត . . . ដោយដូច្នោះទាំងឡាយដែលគប្បីដឹង
 ដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីគ្រេកអរ ជាទីតាប់ចិត្ត មានសភាព
 គួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាមជាទីរីករាយ ម្ចាស់អាទន្ទ កាមគុណ
 មាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់អាទន្ទ សេចក្តីសុខ សោមនស្សណា
 មួយកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យកាមគុណទាំងឡាយ ៥ នេះ សេចក្តី
 សុខ សោមនស្សនេះ ហៅថា កាមសុខ ។

[១០១] ម្ចាស់អាទន្ទ បុគ្គលណាមួយ គប្បីពោលយ៉ាងនេះថា
 សត្វទាំងឡាយ តែងទទួលសេចក្តីសុខនឹងសោមនស្ស មានកំណត់
 អស់ត្រឹមប៉ុណ្ណោះ ពាក្យនេះរបស់បុគ្គលនោះ គឺថាគតមិនបានយល់តាមទេ
 ការដែលមិនយល់តាមនោះ . ព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់អាទន្ទ ព្រោះថា

ពហុបតិវត្តស្ស ពហុវេទនីយសុត្តេ រូបាប្បដ្ឋាននាម្យំ

ឯតម្ហា សុខា អញ្ចំ សុខំ អភិក្កន្តនាវា

បណ្ឌិតនាវា ។ កតមញ្ញានុ ឯតម្ហា សុខា អញ្ចំ

សុខំ អភិក្កន្តនាវា បណ្ឌិតនាវា ឥណានុ ភិក្ខុ

វិវិច្ឆេវ កាមេហិ វិវិច្ឆ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្ក

សវិតារំ វិវេកជំ បិតសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្ពជ្ជ

វិហារតិ ឥទំ ខោ អានុ ឯតម្ហា សុខា អញ្ចំ សុខំ

អភិក្កន្តនាវា បណ្ឌិតនាវា ។ យោ ខោ អានុ

ឃំ វេទយ្យ ឯតបរមំ សត្តា សុខំ សោមនស្សំ

បដិសំវេទន្តិតំ ឥទមស្ស ធានុជាធាមំ តំ កស្ស

ហេតុ អត្តានុ ឯតម្ហា សុខា អញ្ចំ សុខំ

អភិក្កន្តនាវា បណ្ឌិតនាវា ។ កតមញ្ញានុ

ឯតម្ហា សុខា អញ្ចំ សុខំ អភិក្កន្តនាវា

បណ្ឌិតនាវា ឥណានុ ភិក្ខុ វិតក្កវិចារាណំ រូបសមា

ពហេតិវត្ត ពហុវេទិយសូត្រ សេចក្តីសុខដ្ឋានរុបដ្ឋាននិងអរុបដ្ឋាន

សេចក្តីសុខដ្ឋាន ដ៏ប្រសើរថ្លៃថ្នូរ ទុក្ខមថ្លៃថ្នូរ ជាងសេចក្តីសុខន្ត្រោះ នៅ
មានទៀត ។ ម្នាលអានន្ត សេចក្តីសុខដ្ឋាន ដ៏ប្រសើរថ្លៃថ្នូរ ទុក្ខមថ្លៃថ្នូរ
ជាងសេចក្តីសុខន្ត្រោះ តើដូចម្តេច ម្នាលអានន្ត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់
ចាកតាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ គឺនិវរណៈ ៥
ក៏បានដល់បឋមដ្ឋាន ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈនិងវិចារៈ មានបីតិរិយសុខៈ
កើតអំពីសេចក្តីស្ងាត់ ចាកនិវរណធម៌ ទើបសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយ
ស្រួល ម្នាលអានន្ត នេះឯងជាសេចក្តីសុខដ្ឋាន ដ៏ប្រសើរថ្លៃថ្នូរ ទុក្ខម
ថ្លៃថ្នូរ ជាងសេចក្តីសុខន្ត្រោះ ។ ម្នាលអានន្ត បុគ្គលណាមួយគប្បីពោល
យ៉ាងនេះថា សត្វទាំងឡាយ តែងទទួលសេចក្តីសុខនឹងសោមនស្ស
អស់គ្រឹមប៉ុណ្ណោះ ពាក្យនេះរបស់បុគ្គលនោះ គឺថាគត មិនយល់
តាមទេ ការមិនយល់តាមនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាល
អានន្ត ព្រោះថាសេចក្តីសុខដ្ឋាន ដ៏ប្រសើរថ្លៃថ្នូរ ទុក្ខមថ្លៃថ្នូរ ជាង
សេចក្តីសុខន្ត្រោះ នៅមានទៀត ។ ម្នាលអានន្ត សេចក្តីសុខដ្ឋាន ដ៏
ប្រសើរថ្លៃថ្នូរ ទុក្ខមថ្លៃថ្នូរ ជាងសេចក្តីសុខន្ត្រោះ តើដូចម្តេច ម្នាល
អានន្ត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះរម្ងាប់ម្ងូរវិតក្កៈនិងវិចារៈ ក៏ដល់

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អជ្ឈត្ថំ សម្មសាទនំ បេតសោ ឯកោទិការិ
អវិតក្កំ អវិហារិ សមាធិដិ បីតសុខំ ទុតិយំ ឈានំ
។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ... ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ
វិហារតំ ឥទំ ខោ អាទន្ទ ឯតម្ហា សុខា អញ្ញ
សុខំ អភិក្កន្ធករញ្ច បណ្ឌិតករញ្ច ។ កតមញ្ញាទន្ទ
ឯតម្ហា សុខា អញ្ញ សុខំ អភិក្កន្ធករញ្ច បណ្ឌិត-
ករញ្ច ឥនាទន្ទ ភិក្ខុ សព្វសោ រូបសញ្ញានំ សម-
តិក្កមា បដិយសញ្ញានំ អត្តជមា ពានត្ថសញ្ញានំ
អមនសិការា អនន្តោ អាកាសោតំ អាកាសានញ្ញា-
យនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតំ ឥទំ ខោ អាទន្ទ ឯតម្ហា
សុខា អញ្ញ សុខំ អភិក្កន្ធករញ្ច បណ្ឌិតករញ្ច ។
កតមញ្ញាទន្ទ ឯតម្ហា សុខា អញ្ញ សុខំ អភិក្កន្ធក-
រញ្ច បណ្ឌិតករញ្ច ឥនាទន្ទ ភិក្ខុ សព្វសោ
អាកាសានញ្ញាយនំ សមតិក្កម អនំ វិញ្ញាណានំ
វិញ្ញាណញ្ញាយនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតំ ឥទំ ខោ អាទន្ទ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក

នូវទុក្ខយជ្ឈាន ជាធម្មជាតិមានប្រាកដក្នុងខ្លួន ប្រកបដោយសេចក្តី
 ជ្រះថ្លាភ័យស្នា ជាសភាពនៃចិត្តដ៏ខ្ពស់ឯក ឥតមានវិភក្តៈនឹងវិញ្ញាណៈ មាន
 តែបីតំនឹងសុខៈកើតអំពីសមាធិ ។ បេ ។ ដល់នូវតតិយជ្ឈាន ...

ដល់នូវចក្កជ្ឈាន ក៏សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយស្រួល ម្នាលអានន្ត
 នេះឯង ជាសេចក្តីសុខដ៏ទៃ ដ៏ប្រសើរថ្លៃថ្នូរ ទុក្ខមរិថ្លៃថ្នូរ ជាងសេចក្តី
 សុខន្ត្រះ ។ ម្នាលអានន្ត សេចក្តីសុខដ៏ទៃ ដ៏ប្រសើរថ្លៃថ្នូរ ទុក្ខម
 រិថ្លៃថ្នូរ ជាងសេចក្តីសុខន្ត្រះ តើដូចម្តេច ម្នាលអានន្ត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
 ព្រោះកន្លងនូវរូបសញ្ញា ព្រោះកំចាត់បង់នូវបដិឃរសញ្ញា មិនបានធ្វើទុក
 កងចិត្ត នូវនានត្តសញ្ញាដោយប្រការទាំងពួង ក៏បានដល់នូវអាកាសា-
 នញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយកិរិយាធ្វើទុកកងចិត្តថា អាកាសមិនមានទីបំផុត
 ដូច្នោះ ម្នាលអានន្ត នេះឯងជាសេចក្តីសុខដ៏ទៃ ដ៏ប្រសើរថ្លៃថ្នូរ ទុក្ខម
 រិថ្លៃថ្នូរ ជាងសេចក្តីសុខន្ត្រះ ។ ម្នាលអានន្ត សេចក្តីសុខដ៏ទៃ ដ៏ប្រសើរ
 ថ្លៃថ្នូរ ទុក្ខមរិថ្លៃថ្នូរ ជាងសេចក្តីសុខន្ត្រះ តើដូចម្តេច ម្នាលអានន្ត ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ព្រោះកន្លងនូវអាកាសានញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការ
 ទាំងពួង ក៏បានដល់នូវវិញ្ញាណញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយធ្វើទុកកងចិត្តថា
 វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុត ដូច្នោះ ម្នាលអានន្ត នេះឯង ជាសេចក្តី

ធម្មបទវិញ្ញាណុញ្ញ ពហុវេទនីយសុត្តេ សុញ្ញវេទយិតសុខំ

ឯតត្តា សុខា ។ បេ ។ កតមញ្ញានុ ឯតត្តា សុខា
 អញ្ញំ សុខំ អភិក្កន្តនរញ្ញ បណ៌តនរញ្ញ ឥដានុ
 ភិក្កុ សត្វសោ វិញ្ញាណញ្ញាយននិ សមត្តក្កម
 នត្តិ កិញ្ញតិ អាតិញ្ញញ្ញាយននិ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតិ ឥនិ ខោ អានុ ឯតត្តា សុខា
 ។ បេ ។ កតមញ្ញានុ ឯតត្តា សុខា អញ្ញំ
 សុខំ អភិក្កន្តនរញ្ញ បណ៌តនរញ្ញ ឥដានុ ភិក្កុ
 សត្វសោ អាតិញ្ញញ្ញាយននិ សមត្តក្កម ទេវសញ្ញា
 ធាសញ្ញាយននិ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ឥនិ ខោ
 អានុ ឯតត្តា សុខា អញ្ញំ សុខំ អភិក្កន្តនរញ្ញ
 បណ៌តនរញ្ញ ។

(១០២) យោ ខោ អានុ ឯតត្តា វិទេយ្យ ឯត-
 បរមំ សត្តា សុខំ សោមនស្សំ បដិសិទ្ធន្តតិ
 ឥនមស្សំ ធានុជាធាមិ តិ កិស្សំ ហេតុ អត្តានុ
 ឯតត្តា សុខា អញ្ញំ សុខំ អភិក្កន្តនរញ្ញ បណ៌ត
 នរញ្ញ ។ កតមញ្ញានុ ឯតត្តា សុខា អញ្ញំ
 សុខំ អភិក្កន្តនរញ្ញ បណ៌តនរញ្ញ ឥដានុ ភិក្កុ

តហបតិវត្ត ពហុវេទនីយសូត្រ សេចក្តីសុខក្នុងសញ្ញាវេទយ័តនិរោធ

សុខជាងសេចក្តីសុខនេះ ។ បេ ។ ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីសុខដទៃ ដ៏
 ប្រសើរថ្លៃថ្នាំ ទុក្ខមរិយ្យថ្នាំ ជាងសេចក្តីសុខនេះ តើដូចម្តេច ម្នាលអានន្ទ
 ភិក្ខុកងសាសនានេះ ព្រោះកន្លងនូវវិញ្ញាណញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការ
 ទាំងពួង ក៏បានដល់នូវអាកិញ្ញញាយតនជ្ឈាន ដោយធ្វើទុក្ខកងចិត្តថា
 វត្ថុបន្តិចបន្តួចមិនមានដូច្នោះ ម្នាលអានន្ទ នេះឯង ជាសេចក្តីសុខជាង
 សេចក្តីសុខនេះ ។ បេ ។ ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីសុខដទៃ ដ៏ប្រសើរថ្លៃថ្នាំ
 ទុក្ខមរិយ្យថ្នាំ ជាងសេចក្តីសុខនេះ តើដូចម្តេច ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុកងសា-
 សនានេះ ព្រោះកន្លងនូវអាកិញ្ញញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង
 ក៏បានដល់នូវវេសញ្ញានាសញាយតនជ្ឈាន ម្នាលអានន្ទ នេះឯងជា
 សេចក្តីសុខដទៃ ដ៏ប្រសើរថ្លៃថ្នាំ ទុក្ខមរិយ្យថ្នាំ ជាងសេចក្តីសុខនេះ ។

(១០២) ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលណា គប្បីពោល យ៉ាងនេះថា
 សត្វទាំងឡាយ តែងទទួលនូវសេចក្តីសុខ នឹងសោមនស្ស អស់កំណត់
 ត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ ពាក្យនេះ របស់បុគ្គលនោះ គថាគត មិនយល់តាមទេ
 ការមិនយល់តាមនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលអានន្ទ ព្រោះថា
 សេចក្តីសុខដទៃ ដ៏ប្រសើរថ្លៃថ្នាំ ទុក្ខមរិយ្យថ្នាំ ជាងសេចក្តីសុខនេះ
 នៅមានទៀត ។ ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីសុខដទៃ ដ៏ប្រសើរថ្លៃថ្នាំ ទុក្ខម-
 រិយ្យថ្នាំ ជាងសេចក្តីសុខនេះ តើដូចម្តេច ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុកងសាសនានេះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សព្វសោ លេវសញ្ញាណសញ្ញាយតំ សមតិក្កម្ម
សញ្ញាវេទយតំរោជំ ឧបសម្ព័ជ្ជវិហារតិ ឥទំ ខោ
អាទន្ទ ឯតម្ហា សុខា អញ្ញំ សុខំ អភិក្កន្ធករញ្ច
បណីតករញ្ច ។ ហំនំ ខោ បលេតិ អាទន្ទ វិជ្ជតិ
យំ អញ្ញតិក្កយា បរិព្វាជកា ឯវំ វេទយ្យំ សញ្ញា-
វេទយតំរោជំ សមណោ តោតមោ អាហា តញ្ច
សុខស្មី បញ្ញាបេតិ តយំទំ កឹសុ តយំទំ កមិស្មតិ
ឯវំវិនិយោ អាទន្ទ អញ្ញតិក្កយា បរិព្វាជកា ឯវមស្ស
វេទនិយោ ន ខោ អាវុសោ គគវា សុខិយេវ វេទនំ
សន្ទាយ សុខស្មី បញ្ញាបេតិ អបិចារុសោ យត្ត យត្ត
សុខំ ឧបលត្តតិ យហី យហី តិ តិ តថាកតោ
សុខស្មី បញ្ញាបេតិ ។ ឥទមរោច កគវា អត្ថមនោ
អាយស្មា អាទន្ទោ កគវតោ កាសិតិ អភិនិជ្ជតិ ។

ពហុវេទនិយសុត្តំ នវមំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ

ព្រោះកន្លងនូវនូវសញ្ញាណសញ្ញាយតនជ្ជាន ដោយប្រការទាំងពួង ទើប
បានដល់នូវសញ្ញាវេទយតនិរោធ ម្នាលអាណន្ត នេះឯង ជាសេចក្តីសុខ
ដទៃ ដ៏ប្រសើរថ្លៃថ្លា ទុក្ខមរិយាថ្លៃថ្លា ជាងសេចក្តីសុខនេះ ។ ម្នាលអាណន្ត
ហេតុនេះ តែងមានប្រាកដ ត្រង់ពាក្យដែលពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិរិយ
និយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម ពោលអាណន្តសញ្ញាវេទយត-
និរោធ បញ្ចកន្តវិសញ្ញាវេទយតនិរោធនោះ ថាជាសេចក្តីសុខ អ្វីជា
សញ្ញាវេទយតនិរោធនោះ សញ្ញាវេទយតនិរោធនោះ តើដូចម្តេច ម្នាល
អាណន្ត (បើ) ពួកបរិព្វាជក ជាអន្យតិរិយនិយាយយ៉ាងនេះ អ្នកគប្បី
ពោសតបយ័ន្តនេះថា ម្នាលអាណន្ត ព្រះមានព្រះភាគ មិនបានបញ្ចក
(នូវសញ្ញាវេទយតនិរោធ) ថាជាសេចក្តីសុខ ព្រោះសំដៅយកសុខវេទនា
(នោះ) ទេ ម្នាលអាណន្ត មួយទៀត បុគ្គលតែងបានសេចក្តីសុខ
ក្នុងទីណា ។ ព្រះតថាគត ក៏បញ្ចកន្តវិសញ្ញាវេទយតនិរោធ ថាជាសេចក្តី
សុខត្រង់ទីនោះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងសុភាសិតនោះចប់
ហើយ ព្រះអាណន្តមានអាយុ ក៏ពេញចិត្ត ត្រេកអររីករាយ ចំពោះ
ភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ទស័មំ អបណ្ណកស័ត្តំ

[១០៣] ឃុំធម្ម សុត្តំ ។ ឃុំកំ សមយំ កកវំ

កោសលេសុ ចារិកញ្ជាវមាទោ មហតា ភិក្ខុសង្ឃោ

សុទ្ធិ យេន សាលា ទាម កោសលាជំ ព្រាហ្មណ៍

ត្តាមោ តទវសវំ ។ អស្សោសុំ ទោ សាលេយ្យកា

ព្រាហ្មណភហបតិកា សមណោ ខុលុ កោ កោតមោ

សក្យបុត្តោ សក្យកុលា បព្វជិតោ កោសលេសុ

ចារិកញ្ជាវមាទោ មហតា ភិក្ខុសង្ឃោ សុទ្ធិ សាលំ

អនុប្បត្តោ ។ តំ ទោ បទ កវុទ្ធិ កោតមំ

ឃុំ កល្យាណោ កិត្តិសង្ឃោ អព្ពកុតោ ឥតិបំ សោ

កកវំ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាបរណសម្បទោ

សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថំ សត្តា

អបណ្ណកស្មត្រី ១០

[១០៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរទៅកាន់ចារិក ក្នុងវេនកោសល មួយអន្លើដោយ
ភិក្ខុសង្ឃច្រើន ក៏បានដល់ព្រាហ្មណគ្រាមឈ្មោះសាលា របស់ពួកអ្នក
កោសល ។ ពួកព្រាហ្មណ៍នឹងគហបតី អ្នកស្រុកសាលា ក៏និយាយគ្នា
ថា ម្ចាស់គ្នាយើង ពួក ព្រះសមណគោតម ជាសក្យបុត្រ ចេញចាក
សក្យត្រកូលទ្រង់ព្រះផ្ទះ ឥឡូវទ្រង់ពុទ្ធដំណើរទៅកាន់ចារិក ក្នុងវេន
កោសល មួយអន្លើដោយភិក្ខុសង្ឃច្រើន បានមកដល់សាលាគ្រាម
ហើយ ។ ភិក្ខុសង្ឃដ៏ល្អ នៃព្រះគោតមដ៏ចំរើននោះ ពួងខ្លាចយស្មស
សាយយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គឆ្ងាយចាកសេចក្តី
សៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ទ្រង់ត្រាស់ដឹងនូវព្រាហ្មណ៍ទាំងពួង ដោយប្រពៃ
ចំពោះព្រះអង្គឯង ទ្រង់បរិច្ចាណិដោយវិជ្ជានឹងចរណៈ ទ្រង់មានដំណើរ
ល្អ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវគ្រលោក ទ្រង់ប្រសើរដោយសីលាទិគុណរក
បុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ទ្រង់ទូន្មាននូវបុរេបដិលក្ខណ៍ទូន្មានបាន ទ្រង់ជាគ្រូ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ទេវមនុស្សំនិ ពុទ្ធា កកវំ សោ ឥមំ លោកំ សទេ-
 វកំ សមារកំ សព្វហ្មកំ សស្សមណាព្រាហ្មណី បដិ
 សទេវមនុស្សំ សយំ អភិញ្ញា សច្ច័កត្តា បវេទេតិ
 សោ ធម្មំ ទេសេតិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ
 បវយោសាទកល្យាណំ សាត្តំ សព្វញ្ញំនិ កេវល-
 បវបុណ្ណំ បវសុទ្ធិំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេតិ សាធុ ទោ
 បទ តថាវុទ្ធានំ អរហនំ ទស្សនំ ហោតិ ។ អថទោ
 សាលេយ្យកា ព្រាហ្មណាភហបតិកា យេន កកវំ
 តេនុប បង្កមីសុ ឧបសង្កមិត្តា អប្បេកត្វេ កកវន្តំ អភិ-
 វាទេត្តា ឯកមន្តំ និសីទីសុ អប្បេកត្វេ កកវតា
 សទ្ធិំ សម្មោទីសុ សម្មោទនិយំ កមំ សារាណិយំ
 វិតិសាវេត្តា ឯកមន្តំ និសីទីសុ អប្បេកត្វេ យេន កកវំ
 តេនញ្ញាលិម្បណាមេត្តា ឯកមន្តំ និសីទីសុ អប្បេកត្វេ
 កកវតោ សន្តិកេ ធាមតោត្តំ សាវេត្តា ឯកមន្តំ និសី-
 ទីសុ អប្បេកត្វេ តុណ្ហិក្ខតា ឯកមន្តំ និសីទីសុ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសុត្តន្ត

វិនិច្ឆ័យនឹងមនុស្សទាំងឡាយ ទ្រង់បានគ្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចធម៌ ទ្រង់
 លែងវិលត្រឡប់កមកកាន់ភពថ្មីទៀត ទ្រង់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយ
 ប្រាជ្ញាចំពោះព្រះអង្គ នូវលោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក
 ព្រហ្មលោក នូវពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជា
 សម្មតិទេពនឹងមនុស្សដ៏សេស ហើយប្រកាស ទ្រង់សំដែងធម៌មានលំអ
 បទដើម បទកណ្តាល នឹងបទចុង ទ្រង់ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌
 ព្រមទាំងអត្ថនឹងព្យញ្ជនៈ ដ៏ពេញបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធ ទាំងអស់ ក៏ការ
 ដែលបានឃើញ បានច្នៃបង្កនឹងព្រះអរហន្តទាំងឡាយ មានសភាពដូច្នោះ
 ជាការប្រពៃណាស់ ។ លំដាប់នោះ ពួកព្រាហ្មណ៍ នឹងគហបតី
 អ្នកស្រុកសាលា ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ អ្នកខ្លះ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទី
 សមគួរ អ្នកខ្លះ ក៏ពោលពាក្យសំណេះសំណាលរាក់ទាក់ ទៅរកព្រះ
 មានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យជាទីរីករាយ នឹងពាក្យជាទីរលឹក ហើយ
 អង្គុយក្នុងទីសមគួរ អ្នកខ្លះ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ប្រណម្យអញ្ជា
 ឆ្ពោះទៅព្រះមានព្រះភាគ អ្នកខ្លះ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ប្រកាសនាម
 នឹងគោត្រឡប់ ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ អ្នកខ្លះ ក៏អង្គុយនៅ
 ស្ងៀមក្នុងទីសមគួរ ។

គហបតិវុទ្ធសូ អបណ្ណកសុត្តេ វិបដូនីវារិទេ

(១០៤) ឯកមន្តំ ទិសំន្នេ ខោ សាលេយ្យកេ
 ព្រាហ្មណាភហបតិកេ ភគវា ឯតទវោច អត្ថំ បទ វោ
 ភហបតយោ កោចិ មនាហោ សត្តា យស្មី វោ
 អាការវតី សទ្ធា បដិលទ្ធាតិ ។ នត្ថំ ខោ យោ កន្នេ
 កោចិ មនាហោ សត្តា យស្មី យោ អាការវតី សទ្ធា
 បដិលទ្ធាតិ ។ មនាបំ វោ ភហបតយោ សត្តាវំ អល-
 កន្នេហំ អយំ អបណ្ណាកោ ធម្មោ សមាទាយ វត្ថិតព្វោ
 អបណ្ណាកោ ហិ ភហបតយោ ធម្មោ សមត្តោ សមា-
 ទិន្នោ សោ វោ កវិស្សតិ ទីយវត្ថំ ហិតាយ សុខាយ ។
 កតមោ ច ភហបតយោ អបណ្ណាកោ ធម្មោ ។

(១០៥) សន្តិំ ភហបតយោ ឯកេ សមណព្រាហ្ម-
 ណា ឯវិវាទិលោ ឯវិទិដ្ឋិលោ នត្ថំ ទិដ្ឋំ នត្ថំ យិដ្ឋំ នត្ថំ
 ហុតំ នត្ថំ សុកដទុក្ខដាទំ កម្មាទំ ដលំ វិហាកោ

គហបតីវត្ត អបណ្ណកសូត្រ ការពោលអំពីវិវាទដែលជាសីកសត្រូវ

(១០៤) លុះសាលេយ្យកត្រាហ្មណ៍គហបតី អង្គុយក្នុងទីដ៏សម
 គួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់គហបតី
 ទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ មានគ្រូណាមួយជាទីគាប់ចិត្ត ល្មមឲ្យ
 អ្នកទាំងឡាយ មានសទ្ធាប្រកបដោយហេតុដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចំរើន យើងខ្ញុំទាំងឡាយ មិនមានគ្រូណាមួយជាទីគាប់ចិត្ត ល្មមឲ្យយើង
 ខ្ញុំទាំងឡាយមានសទ្ធាប្រកបដោយហេតុទេ ។ ម្ចាស់គហបតីទាំងឡាយ
 កាលបើអ្នកទាំងឡាយ មិនបានគ្រូជាទីគាប់ចិត្តហើយ ត្រូវប្រព្រឹត្ត
 សមាទាននូវអបណ្ណកធម៌នេះវិញ ម្ចាស់គហបតីទាំងឡាយ ព្រោះថា
 អបណ្ណកធម៌ ដែលអ្នកទាំងឡាយ បានធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ បានសមាទាន
 ហើយ ផ្កាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់
 អ្នកទាំងឡាយ អស់កាលវាយុរអវ័ន្ធិង ។ ម្ចាស់គហបតីទាំងឡាយ
 អបណ្ណកធម៌ តើដូចម្តេច ។

(១០៥) ម្ចាស់គហបតីទាំងឡាយ សមណក្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ
 ត្បូងមួយ មានវារៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យ
 ហើយ មិនមានផល ការបូជាធំមិនមានផល ការបូជាតូចមិនមានផល
 ផលវិបាករបស់កម្មទាំងឡាយ ដែលសត្វធ្វើល្អនឹងធ្វើអាក្រក់ មិនមាន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

នត្ថំ អយំ លោកោ នត្ថំ បរោ លោកោ នត្ថំ មាតា
 នត្ថំ បិតា នត្ថំ សត្តា ឌីបទាតិកា នត្ថំ លោកេ ស.
 មណាព្រាហ្មណា សម្មគុតា សម្មាបដិបដ្ឋា យេ ឥមញ្ច
 លោកំ បរញ្ច លោកំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា
 បរេទេន្ទ្រិតិ តេសញ្ញោ(១) ខោ ភហបតយោ សមណ.
 ព្រាហ្មណាដំ ឯកេ សមណាព្រាហ្មណា ឧជ្ឈិបច្ចដំក-
 វាទា តេ ឯវមាហំសុ អត្ថំ ទិដ្ឋិ អត្ថំ យំដ្ឋិ អត្ថំ ហុតិ
 អត្ថំ សុកដទុក្កដាដំ កម្មាដំ ដលំ វិទាកោ អត្ថំ
 អយំ លោកោ អត្ថំ បរោ លោកោ អត្ថំ មាតា អត្ថំ
 បិតា អត្ថំ សត្តា ឌីបទាតិកា អត្ថំ លោកេ សម.
 ណាព្រាហ្មណា សម្មគុតា សម្មាបដិបដ្ឋា យេ ឥមញ្ច
 លោកំ បរញ្ច លោកំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា
 បរេទេន្ទ្រិតិ ។ តិ កី មញ្ញាដ ភហបតយោ ននុមេ
 សមណាព្រាហ្មណា អញ្ញា មញ្ញា ឧជ្ឈិបច្ចដំកវាទាតិ ។
 ឯវំ កន្លេ ។

១ ឱ. គេសំយេវិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

លោកនេះមិនមាន បរលោកមិនមាន មាតាមិនមានគុណ បិតាមិនមានគុណ
 សត្វទាំងឡាយ ជាទុបបុគ្គលិកៈមិនមាន ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកព្រម
 ព្រៀងប្រតិបត្តិត្រឹមត្រូវ បានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ ដោយបញ្ញារបស់ខ្លួន នូវ
 លោកនេះនឹងបរលោកហើយប្រកាសបាន ក្នុងលោកនេះមិនមាន ម្ចាស់
 គហបតីទាំងឡាយ បណ្ណសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មានសមណ
 ព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ មានវារៈជាសឹកសត្រូវដោយគ្រង់ (ខុសទី១៥៧៣)
 ពោលទៅរកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះវិញថា បានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ
 មានផល ការបូជាធំមានផល ការបូជាក្រិចមានផល ផលវិបាករបស់កម្ម
 ដែលសត្វធ្វើល្អនឹងធ្វើអាក្រក់មាន លោកនេះមាន បរលោកមាន
 មាតាមានគុណ បិតាមានគុណ សត្វទាំងឡាយជាទុបបុគ្គលិកៈមាន ពួក
 សមណព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកព្រមព្រៀងគ្នា ប្រតិបត្តិត្រឹមត្រូវបានធ្វើឲ្យដាក់
 ច្បាស់ដោយបញ្ញារបស់ខ្លួន នូវលោកនេះនឹងបរលោកហើយប្រកាសបាន
 ក្នុងលោកនេះមាន ។ ម្ចាស់គហបតីទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់នូវ
 ហេតុនោះដូចម្តេច ក្រែងសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនេះ ពោលពាក្យ
 ជាសឹកសត្រូវដោយគ្រង់ទៅរកគ្នានឹងគ្នាមែនឬ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

គោលបំណងស្នូល អបណ្ណកស្មត្តេ វិបច្ឆនីកវិទោ

(១០៦) តត្រ កហបតយោ យេ តេ សមណ-
 ព្រាហ្មណា ឃរិវាទិណោ ឃរិទិដ្ឋិនោ នត្ថំ ទិដ្ឋិំ នត្ថំ
 យិដ្ឋិំ នត្ថំ ហុតំ ។ បេ ។ យេ ឥមញ្ច លោកិ-
 បញ្ច លោកិំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា បវេទេន្តិត-
 តេសមេតំ ទាដិកត្តិំ យមិទិំ កាយសុចរិតំ វចិសុចរិតំ
 មនោសុចរិតំ ឥមេ តយោ កុសលេ ធម្មេ អភិ-
 ទិត្យុជ្ជត្វា យមិទិំ កាយទុច្ឆរិតំ វចិទុច្ឆរិតំ មនោទុច្ឆរិតំ
 ឥមេ តយោ អកុសលេ ធម្មេ សមាទាយ វត្ថុស្សន្ត-
 តំ កិស្ស ហេតុ ន ហិ តេ កោន្តោ សមណព្រាហ្ម-
 ណា បស្សន្តំ អកុសលានំ ធម្មានំ អាទិណំ ឱកាវិ-
 ស្ក័យេសំ កុសលានំ ធម្មានំ នេត្តុម្មេ អាទិសំសំ
 វេទានបត្តិំ ។ សន្តិយេវ ខេ(១) បធិ បរិ លោកិ-
 នត្ថំ បរោ លោកោតិស្ស ទិដ្ឋិំ ហោតិ សាស្ស
 ហោតិ មិត្តាទិដ្ឋិំ ។ សន្តិយេវ ខេ បធិ បរិ លោកិ-
 នត្ថំ បរោ លោកោតិ សង្កប្បតិ ស្វាស្ស ហោតិ

១ ម. ខេសព្រៃ នត្ថិ ។

ធម្មបតិវត្ត អបណ្ណកស្សត្រ ពោលអំពីវិទ្ធឃៈដែលជាសំពតសត្រូវ

(១០៦) ម្ចាស់ធម្មបតិទាំងឡាយ បណ្ណាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយណា មានវិទ្ធឃៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា បានដែលបុគ្គលឲ្យហើយ មិនមានផល ការបូជាធំ មិនមានផល ការបូជាតូច មិនមានផល ។ បេ ។ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួនឯង នូវលោកនេះនឹងបរលោក ហើយប្រកាសបានក៏មិនមាន ហេតុនោះ ក៏ប្រាកដដល់សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ (សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ) ក៏លះបង់នូវកុសលធម៌ទាំង ៣ នេះគឺ កាយសុចរិត វចីសុចរិត មនោសុចរិត ហើយសមាទានប្រព្រឹត្តអកុសលធម៌ទាំង ៣ នេះគឺ កាយទុច្ចរិត វចីទុច្ចរិត មនោទុច្ចរិតវិញ ការប្រព្រឹត្តនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ព្រោះថា ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងនោះ មិនឃើញទោសនៃអកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏ហេមក ដ៏សៅហ្មង ព្រមទាំងមិនឃើញភានិសង្ស នៃកុសលធម៌ទាំងឡាយ ជាចំណែកនៃសេចក្តីផ្តុំផង ក្នុងភិរិយាចេញចាកកាម ។ បុគ្គលមានសេចក្តីយល់ឃើញបរលោកដែលមានប្រាកដមែនថា បរលោកមិនមានវិញ សេចក្តីយល់ឃើញរបស់អ្នកនោះ ឈ្មោះថាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ បុគ្គលគ្រិះរិះនូវបរលោកដែលមានប្រាកដមែនថា បរលោកមិនមានទៅវិញ សេចក្តីគ្រិះរិះរបស់

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

មិច្ឆាសង្កប្បោ ។ សន្និយេវ ខោ បន បរំ លោកំ
 នត្ថំ បរោ លោកោតិ វាចំ កាសតិ សាស្សំ ហោតិ
 មិច្ឆាវាចា ។ សន្និយេវ ខោ បន បរំ លោកំ នត្ថំ
 បរោ លោកោតិ អាហា យេ តេ អាហានោ បរលោក-
 វិទុនោ តេសមយំ បច្ចុជំកំ ករោតិ ។ សន្និយេវ ខោ
 បន បរំ លោកំ នត្ថំ បរោ លោកោតិ បរំ សញ្ញាបេតិ
 សាស្សំ ហោតិ អសទ្ធម្មសញ្ញតិ^(១) តាយ ច បន
 អសទ្ធម្មសញ្ញតិយា អត្តានុកំសេតិ បរំ វម្រោតិ ។ ឥតិ
 បុព្វេវ ខោ បនស្សំ សុស័ល្យ បហំនិ ហោតិ ទុស្ស័ល្យំ
 បច្ចុប្បដ្ឋតំ អយញ្ច មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាសង្កប្បោ មិច្ឆាវាចា
 អរិយានិ បច្ចុជំកតា អសទ្ធម្មសញ្ញតិ អត្តកំសនា
 បរវម្រា ។ ឃិសិមេ អនេកេ ចាបកា អក្កុសលា
 ធម្មា សម្មវន្តំ មិច្ឆាទិដ្ឋិប្បច្ចយា ។

១ អដ្ឋិកថាយម្បន អសទ្ធម្មញ្ញតិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាមិច្ឆាសង្កប្បៈ ។ បុគ្គលពោលវាចាចំពោះបរលោក
 ដែលមានពិតប្រាកដមែនថា បរលោកមិនមានទៅវិញ វាចារបស់បុគ្គល
 នោះ ឈ្មោះថាមិច្ឆាវាចា ។ បុគ្គលពោលបរលោក ដែលមានពិតមែន
 ថា បរលោក មិនមានវិញ បុគ្គលនេះ ឈ្មោះថាធ្វើសឹកសត្រូវចំពោះ
 ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ជាអ្នកជ្រាបច្បាស់នូវបរលោក ។ បុគ្គលណា
 ពន្យល់អ្នកដទៃ ឲ្យយល់បរលោកដែលមានពិតមែនថា បរលោក
 មិនមានវិញ ការពន្យល់នោះរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាអសទ្ធម្មសញ្ញា
 គឺពន្យល់ខុសចាកព្រះសទ្ធម្ម ហើយលើកតំកើងខ្លួនឯង បង្ហាបបុគ្គល
 ដទៃ ដោយអសទ្ធម្មសញ្ញានោះ ។ មួយវិញទៀត បុគ្គលលះបង់
 នូវភាវៈជាអ្នកមានសីលល្អក្នុងកាលមុន ហើយតាំងទុកនូវភាវៈជាអ្នកទ្រុស្ត
 សីលវិញ នេះឈ្មោះថា មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាចា ជាសឹក
 សត្រូវនឹងព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ជាសទ្ធម្មសញ្ញា ហៅថា លើកតំកើង
 ខ្លួនឯង បង្ហាបបុគ្គលដទៃ ។ ធម៌ជាអកុសលដ៏លាមកមានច្រើនទាំង
 អម្បាលនេះ កើតឡើងព្រម ព្រោះមានមិច្ឆាទិដ្ឋិជាបច្ច័យយ៉ាងនេះ ។

គហបតិវគ្គស្ស អបណ្ណកសុត្តេ ទុស្សមត្តាបណ្ណកោ

[១០៧] តត្រ គហបតយោ វិញ្ញា បុរិសោ ឥតិ

បដិសញ្ញាត្តិ ស ច ខោ នត្តិ បរោ លោកោ
 ឯវមយំ ភវំ បុរិសបុគ្គលោ កាយស្ស ភេទា បរម្ម-
 រណា(១) សោត្តិមត្តាដំ ការស្សតិ សចេ ខោ អត្តិ
 បរោ លោកោ ឯវមយំ ភវំ បុរិសបុគ្គលោ កាយស្ស
 ភេទា បរម្មរណា អទាយំ ទុក្ខតិ វិនិចាតិ ឯវយំ
 ឧបបជ្ជិស្សតិ ។ កាមំ ខោ បន មាហុ បរោ
 លោកោ ហោតុ នេសំ ភវំតិ សមណាព្រាហ្មណាដំ
 សត្តំ វចនំ អថ ច បទាយំ ភវំ បុរិសបុគ្គលោ
 ទិដ្ឋេវ ធម្មេ វិញ្ញាដំ ការយោ ទុស្សីលោ បុរិសបុគ្គ-
 លោ មិច្ឆាទិដ្ឋិ នត្តិកវិនោតិ ។ សចេ ខោ អត្តេវ
 បរោ លោកោ ឯវំ ឥមស្ស ភោតោ បុរិសបុគ្គលស្ស
 ឧកយត្ត កលិត្តាហោ យញ្ច ទិដ្ឋេវ ធម្មេ វិញ្ញាដំ
 ការយោ យញ្ច កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អទាយំ
 ទុក្ខតិ វិនិចាតិ ឯវយំ ឧបបជ្ជិស្សតិ ។ ឯវមស្សាយំ
 អបណ្ណាកោ ធម្មោ ទុស្សមត្តោ ទុស្សមាទិដ្ឋោ
 ឯវំសំ ជវិត្តា តិដ្ឋតិ វិញ្ញាតិ កុសលដ្ឋានំ(២) ។

១ បរម្មរណាតិ ២ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. កុសលំ ហិទត្តិ ទិស្សតិ ។

គហវគ្គិក្ខ អបណ្ណកសូត្រ អបណ្ណកធម៌ដែលបុគ្គលធ្វើមិនពេញលេញ

(១០៧) ម្ចាស់គហបតីទាំងឡាយ វិញ្ញាបុរស តែងពិចារណា

ឃើញកង្វល់ដ៏ របស់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះដូច្នោះថា បើបរលោកមិន
មានទេ បុរសបុគ្គលដ៏ចំរើននេះ បែកធ្លាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ
នឹងធ្វើខ្លួនឲ្យស្នូស្នីបានយ៉ាងនេះ បើបរលោកមានមែន បុរសបុគ្គលដ៏ចំ-
រើននេះ បែកធ្លាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ មុខជានឹងទៅកើតក្នុង
កំណើត គិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ នរក យ៉ាងនេះមិនខាន ។ បើ
បរលោក មិនមានដោយពិត ពាក្យរបស់សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំង
នោះ ឈ្មោះថាជាពាក្យពិត តែថាបុរសបុគ្គលដ៏ចំរើននេះ អ្នកប្រាជ្ញទាំង
ឡាយ លោកគិះដៀលក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះថា បុរសបុគ្គលដ៏ចំរើននេះ ជាអ្នក
ទ្រុស្តសីល ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ជានតិកវាទ ។ បើបរលោកមានពិតមែន
បុរសបុគ្គលដ៏ចំរើននេះ ទទួលបានញឹកញាប់ណែនាំទាំងពីរ គឺអ្នកប្រាជ្ញ
ទាំងឡាយគិះដៀលក្នុងបច្ចុប្បន្ន លុះបែកធ្លាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីមរណៈ
ទៅនឹងទៅកើតក្នុងកំណើតគិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ នរក ។ អបណ្ណក-
ធម៌ ដែលបុគ្គលធ្វើមិនពេញលេញ សមាទានមិនល្អហើយ រមែងផ្សាយ
ទៅតាមវាទៈ របស់ខ្លួនដោយចំណែកមួយ ហើយរៀបរយនូវហេតុជាទី
តាំងនៃកុសលយ៉ាងនេះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

(១០៨) តត្រ កហបតយោ យេ តេ សមណ-
 ព្រាហ្មណា ឃិវិវាទិនោ ឃិវិទិដ្ឋំ នា អត្តំ ទិដ្ឋិ ។ បេ ។
 យេ ឥមញ្ច លោកិំ បរញ្ច លោកិំ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្តា បវេទេន្តិតំ តេសមេតំ នាដិកដ្ឋំ យមិទិ
 កាយទុច្ចរិតំ វិច្ចទុច្ចរិតំ មនោទុច្ចរិតំ ឥមេ តយោ
 អកុសលេ ធម្មេ អភិទិត្តេត្តា យមិទិ កាយសុច្ចរិតំ
 វិច្ចសុច្ចរិតំ មនោសុច្ចរិតំ ឥមេ តយោ កុសលេ
 ធម្មេ សមាទាយ វត្តិស្សន្តិំ តំ តិស្ស ហេតុ បស្សន្តិំ
 ហំ តេ កោន្តោ សមណព្រាហ្មណា អកុសលានិ
 ធម្មានិ អាទិនំ ឌុកានំ សន្តិលេសំ កុសលានិ
 ធម្មានិ នេត្តមេ អាទិសំសំ វេទានបក្ខំ ។ សន្តិយេវ
 ខោ បន បរិ លោកិំ អត្តំ បរោ លោកោតិស្ស
 ទិដ្ឋិ ហោតិ សាស្ស ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ ។ សន្តិយេវ
 ខោ បន បរិ លោកិំ អត្តំ បរោ លោកោតិ សង្កប្បតិ
 ស្សាស្ស ហោតិ សម្មាសង្កប្បោ ។ សន្តិយេវ ខោ បន
 បរិ លោកិំ អត្តំ បរោ លោកោតិ វាចំ កាសតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទសុត្តន្តសក្ការៈ

(១១៨) ម្ចាស់គហបតីទាំងឡាយ បណ្តាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយណា មានវេទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ខានដែលបុគ្គលឲ្យហើយមានផល ។ បេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយណា បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន នូវលោកនេះនឹងបរលោក ហើយប្រកាសបានក៏មាន ហេតុនោះ ក៏ប្រាកដដល់សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ (សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ) បានលះបង់អកុសលធម៌ទាំង ៣ នេះគឺ កាយទុច្ចរិត វចីទុច្ចរិត មនោទុច្ចរិត ហើយនឹងសមាទានប្រព្រឹត្តនូវកុសលធម៌ទាំងឡាយ ៣ គឺ កាយសុច្ចរិត វចីសុច្ចរិត មនោសុច្ចរិតវិញ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ព្រោះថា សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ដ៏ចំរើននោះ បានឃើញទោសនៃអកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏ថោកទាប សៅហ្មង ឃើញនូវអានិសង្សនៃកុសលធម៌ទាំងឡាយ ជាចំណែកនៃសេចក្តីផ្សេងផង ក្នុងកិរិយាចេញចាកកាម ។ បរលោកមានពិតមែន បុគ្គលនោះមានសេចក្តីយល់ឃើញថា បរលោកមានមែន ,សេចក្តីយល់ច្បាស់របស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា សម្មាទិដ្ឋិ ។ បុគ្គលគ្រិះរិះនូវបរលោកដែលមានពិតមែនថា បរលោកមានមែន សេចក្តីគ្រិះរិះរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា សម្មាសន្តិប្បៈ ។ បុគ្គលពោលវាចា ចំពោះបរលោកដែលមានពិតមែនថា បរលោកមានមែន

គហបតិវគ្គស្ស អបណ្ណកសុត្តេ សុសមត្តាបណ្ណកេ

សាស្ស ហោតិ សម្មាវាទា ។ សន្និយេវ ខោ បន
 បរំ លោកំ អត្ថំ បរេ លោកោតិ អាហ យេ ភេ
 អរហន្តោ បរលោកវិទុនោ ភេសមយំ ន បច្ចដិកំ
 ករោតិ ។ សន្និយេវ ខោ បន បរំ លោកំ អត្ថំ
 បរេ លោកោតិ បរំ សញ្ញាបេតិ សាស្ស ហោតិ
 សទ្ធម្មសញ្ញតិ តាយ ច បន សទ្ធម្មសញ្ញតិយា
 លេវតានុកំសេតិ ន បរំ វត្តេតិ ។ ឥត បុព្វេវ ខោ
 បនស្ស ទុស្សីល្យំ បហំនិ ហោតិ សុសីល្យំ
 បច្ចបដិកំ អយញ្ច សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ សម្មាវាទា
 អរិយានិ អប្បច្ចដិកតា សទ្ធម្មសញ្ញតិ អនតតិ បតា
 អបរវត្តនា ។ ឃិសិមេ អនេកេ កុសលា ធម្មា
 សម្មវន្តិ សម្មាទិដ្ឋិប្បត្តយា ។

(១០៧) តត្រ កហបតយោ វិញ្ញ បុរិសោ ឥតិ
 បដិសញ្ញក្ខតិ សច ខោ អត្ថំ បរេ លោកោ
 ឃិមយំ ករិ បុរិសប្បត្តលោ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា

ធម្មបទបិដក អបណ្ណកសូត្រ អបណ្ណកធម៌ទែលបុគ្គលបានធ្វើពេញលេញល្អ

វាចារបស់បុគ្គលនោះឈ្មោះថា សម្មាវាចា ។ បុគ្គលពោលនូវបរលោក
 ដែលមានពិតមែនថា បរលោកមានមែន បុគ្គលនេះឈ្មោះថា មិនធ្វើ
 នូវសឹកសត្រូវដល់ព្រះអរហន្ត ដែលជ្រាបច្បាស់ នូវបរលោកទាំងនោះ
 ឡើយ ។ បុគ្គលពន្យល់អ្នកដទៃឲ្យយល់នូវបរលោក ដែលមានពិត
 មែនថា បរលោកមានមែន សេចក្តីពន្យល់របស់បុគ្គលនោះឈ្មោះថា ជា
 សទ្ធម្មសញ្ញាគឺ គឺពន្យល់តាមព្រះសទ្ធម្ម ហើយក៏មិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង
 មិនបង្កប់បុគ្គលដទៃ ដោយសទ្ធម្មសញ្ញានោះឡើយ ។ មួយវិញទៀត
 បុគ្គលនេះបង្កើតនូវការវាវៃជាអ្នកទ្រុស្តសីល អំពីកាលមុនពិត ហើយគាំទ្រ
 នូវការវាវៃជាអ្នកមានសីលល្អ នេះឈ្មោះថា សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសន្តិប្បះ សម្មា-
 វាចា មិនជាសឹកសត្រូវនឹងព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ជាអ្នកពន្យល់តាមព្រះ
 សទ្ធម្ម ហៅថា មិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង មិនបង្កប់បុគ្គលដទៃ ។ កុសល-
 ធម៌មានច្រើនទាំងអម្បាលនេះ តែងកើតឡើងព្រម ព្រោះមានសម្មាទិដ្ឋិ
 ជាបច្ច័យយ៉ាងនេះ ។

[១០៧] ម្ចាស់គម្ពបតីទាំងឡាយ វិញ្ញាបរស តែងពិចារណា

ឃើញកង្វល់ខ្លះរបស់ពួកសមណប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះដូច្នោះថា បើបរលោក
 មានមែន បុរសបុគ្គលដ៏ចម្រើននេះ បែកផ្ទាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

សុកតិំ សុត្តិំ លោកិំ ឧបបដ្ឋិស្សតិំ ។ កាយំ
 ខោ បទ មាហុ បរោ លោកោ ហោតុ ទេសិំ
 កវតិំ សមណាប្រាហ្មណានិំ សច្ចំ វចនំ អថ ច
 បនាយិំ កវិំ បុរិសបុគ្គលោ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ វិញ្ញំ
 ទាសិំសោ សីលវា បុរិសបុគ្គលោ សមាទិដ្ឋ
 អត្តកវានោតិំ ។ សចេ ខោ អត្តេវ បរោ លោកោ
 ឃិំ វមស្ស កោតោ បុរិសបុគ្គលស្ស ឧកយត្ត
 កដត្តាហោ យញ្ច ទិដ្ឋេវ ធម្មេ វិញ្ញំ ទាសិំសោ
 យញ្ច កាយស្ស កេទា បរម្មរណា សុកតិំ សុត្តិំ
 លោកិំ ឧបបដ្ឋិស្សតិំ ។ ឃិំមស្សយំ អបណ្ណាកោ
 ធម្មោ សុសមត្តោ សមាទិដ្ឋោ ឧកយិំសំ ជវិត្តា
 តិដ្ឋតិំ វិញ្ញតិំ អកុសលដ្ឋានិំ(១) ។

[១១០] សន្តិំ ភហបតយោ ឯកេ សមណាប្រាហ្ម-
 ណា ឃិំវាទិដោ ឃិំទិដ្ឋិដោ កវតោ កាយតោ ជិដ្ឋតោ
 ធម្មាបយតោ បចតោ បចាបយតោ(២) សោចតោ

១ ឧ. ម. អកុសលំ វិនិច្ឆ័យិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. បាចយតោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ វេទិកាសុត្តន្តបិដក

មុខនឹងទៅកាន់សុត្តនិស្សតិទៅលោកយ៉ាងនេះ ។ បើបរលោកមិនមាន
 ដោយពិតទេ ពាក្យរបស់សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងនោះ ឈ្មោះ
 ថាជាពាក្យពិត តែថា បុរសបុគ្គលដ៏ចំរើននេះ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ
 សរសើរក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះថា បុរសបុគ្គលដ៏ចំរើននេះជាអ្នកមានសីល ជា
 សម្មាទិដ្ឋិ ជាអត្តិករ ។ បើបរលោកមានមែន បុរសបុគ្គលដ៏ចំរើននេះ
 ទទួលយកជ័យជំនះ ក្នុងចំណែកទាំងពីរ គឺអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយសរសើរ
 ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ លុះបែកគ្នាយកកាយបន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ នឹងទៅកាន់
 សុត្តនិស្សតិទៅលោក ។ អបណ្ណកធម៌នេះ ដែលបុគ្គលធ្វើឲ្យពេញលេញ
 សមាទានល្អហើយ ក៏ផ្សាយទៅតាមវារៈរបស់ខ្លួនដោយចំណែកទាំងពីរ
 ហើយវៀរចង់ នូវហេតុជាទីតាំងនៃអកុសលបាន ។

(១១០) ម្ចាស់គហបតីទាំងឡាយ សមណព្រាហ្មណ៍ ពួក

មួយ មានវារៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា បុគ្គលធ្វើបាបដោយខ្លួន
 ឯង ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យធ្វើ កាត់ (អវយវៈគេ) ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យកាត់
 បៀតបៀនគេ ឬប្រើអ្នកដទៃ ឲ្យបៀតបៀន ធ្វើគេឲ្យសោកសៅ

គណបតិវគ្គស្ស អបណ្ណកសុត្តេ វិបត្តនីកវិទោ

សោចាបយតោ កិលមតោ កិលមាបយតោ(១)

ដន្ទតោ ដន្ទាបយតោ បាលាមតិបាតាបយតោ(២) អទិដ្ឋិ

អាទិយតោ សន្និ ធិន្ទតោ ធិល្វោមិ ហារតោ ឯកា-

ការិកិ ករោតោ បរិបន្តេ តិដ្ឋតោ បរទារិ កត្តតោ

មុសា កណាតោ ករោតោ(៣) ន ករិយតិ ចាបិ

ខុរបរិយន្តេន ចេបិ ចក្កេន យោ ឥមិស្សា បវរិយា

ចាលោ ឯកមិសខលំ ឯកមិសបុញ្ញំ ករេយ្យ នត្តិ

តតោធិនាធិ ចាបិ នត្តិ ចាបស្ស អាគមោ ធិត្តិលំ

ចេបិ(៤) កត្តាយ តិរិ កច្ឆេយ្យ បាធន្តោ យា-

តេន្តោ ធិន្ទន្តោ ធិនាបេន្តោ បចេន្តោ ចាបេន្តោ

នត្តិ តតោធិនាធិ ចាបិ នត្តិ ចាបស្ស អាគមោ

១ ឱ. សោចយតោ កិលមយតោវិ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. បាលាមតិមាបយតោ ។

៣ ឱ. ករោតោ ។ ៤ ឱ ទត្តិណព្វេបិ ។

ធម្មបទវិញ្ញាណ អបណ្ណកស្សត្រ ពោលអំពីវិទ្ធៈ ដែលជាសិកស្សត្រ

ប្តូរប្រើអ្នកដទៃឲ្យធ្វើគេ ឲ្យសោកសៅ ធ្វើគេឲ្យលំបាក ប្តូរប្រើអ្នកដទៃ
 ឲ្យធ្វើគេឲ្យលំបាក ធ្វើគេឲ្យញាប់ញ័រ ប្តូរប្រើអ្នកដទៃឲ្យធ្វើគេឲ្យញាប់
 ញ័រ សំឡាប់សត្វ ប្តូរប្រើអ្នកដទៃឲ្យសំឡាប់ កាន់យកទ្រព្យ ដែល
 គេមិនបានឲ្យ ប្តូរប្រើអ្នកដទៃឲ្យកាន់យក កាត់ទី-ភដូះ ប្តូរប្រើអ្នកដទៃ
 ឲ្យកាត់ ប្តូរពួកអ្នកស្រុក ប្តូរប្រើអ្នកដទៃឲ្យប្តូរ ប្តូរយកទ្រព្យផ្ទះមួយ
 ប្តូរប្រើអ្នកដទៃឲ្យប្តូរ ឈរចាំដណ្តើមទ្រព្យគេក្បែរផ្លូវ ប្តូរប្រើអ្នកដទៃឲ្យ
 ឈរចាំដណ្តើម លួចភរិយាបុគ្គលដទៃ ប្តូរប្រើអ្នកដទៃឲ្យលួច ពោល
 ពាក្យកុហក ប្តូរប្រើអ្នកដទៃ^(១)ឲ្យកុហក (បុគ្គលនោះ) ឈ្មោះថា មិន
 ធ្វើបាបទេ ទុកជាបុគ្គលណា ធ្វើសត្វទាំងឡាយ លើផែនដីនេះ ដោយ
 គ្រឿងចក្រមានខ្នងកង់ដ៏មុត ដូចជាកាំបិតការ ឲ្យមានគំនរសាច់តែ
 មួយ ឲ្យមានពំនូកសាច់តែមួយ បាបមានអំពើនោះជាហេតុ នៃបុគ្គល
 (នោះ) មិនមានទេ អំពើបាប ក៏មិនមកឲ្យផល ដល់បុគ្គលនោះទេ
 ទុកជាបុគ្គលធ្ងន់ទៅ កាន់ក្រើយទន្លេគង្គាខាងត្បូង ហើយសំឡាប់សត្វ
 ប្តូរប្រើអ្នកដទៃឲ្យសំឡាប់ កាត់អវយវៈគេ ប្តូរប្រើអ្នកដទៃឲ្យកាត់ បៀត
 បៀនគេ ប្តូរប្រើអ្នកដទៃឲ្យបៀតបៀន បាបមានអំពើនោះជាហេតុនៃបុគ្គល
 នោះមិនមាន (ឡើយ) អំពើបាប ក៏មិនមកឲ្យផល ដល់បុគ្គលនោះទេ

១ ពីត្រឹមពាក្យថា កាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យរៀងមកដល់ពាក្យ នេះប្រែសេចក្តី
 បន្ថែមសេចក្តីខ្លះតាម អង្គិកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្កញ្ញសកំ

ឧត្តរំ ចេបិ(១) កង្កាយ ភីរំ កច្ឆយ្យ ទទន្តោ
 ទាយេន្តោ យជន្តោ យដាយេន្តោ(២) នត្តំ ភតោនិទានំ
 បុញ្ញំ នត្តំ បុញ្ញស្ស អាគមោ ទានេន ទមេន
 សញ្ញាមេន សច្ចវដ្ឋេន នត្តំ បុញ្ញំ នត្តំ បុញ្ញស្ស
 អាគមោតិ ។ តេសំយេវ ខោ កហបតយោ
 សមណាព្រាហ្មណានំ ឯកេ សមណាព្រាហ្មណា ឧដ្ឋរំ
 បច្ចុដ្ឋិកវាទា តោ ឃីវាហិស្ស ករតោ កាយតោ
 ជិន្ធកោ ធនោបយតោ បចតោ បចាបយតោ សោចតោ
 សោចាបយតោ កិលមតោ កិលមាបយតោ ដន្ធកោ
 ដន្ធគាបយតោ ចាលាមតិចាតាបយតោ អនិទ្ធិំ អាទិ-
 យេ សន្ធិំ ជិន្ធកោ និល្លោបំ ហរតោ ឯកាការិកំ
 ករោតោ បរិបន្តេ តិដ្ឋតោ បរទារិ កច្ឆតោ មុសា

១ ១. ឧត្តរញ្ជបិ ។ ២ ១. យាជេន្តោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ទុកជាបុគ្គលឆ្លងទៅ កាន់ត្រើយទន្លេគង្គាខាងជើង ហើយឲ្យទានប្តូរប្រើ
អ្នកដទៃឲ្យ ឬជា ប្តូរប្រើអ្នកដទៃឲ្យឬជា បុណ្យមានអំពើនោះជា
ហេតុ នៃបុគ្គលនោះមិនមានទេ អំពើបុណ្យ មិនមក ឲ្យផលដល់
បុគ្គលនោះឡើយ បុណ្យមិនមានដោយការឲ្យទាន ដោយការទូន្មាននូវ
ឥន្ទ្រិយ ដោយការសង្រួមកាយវាចា ដោយពោលពាក្យសច្ចៈទេ បុណ្យ
មិនមានមកដល់បុគ្គលនោះទេ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ មានសមណ-
ព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ មានវាទៈជាសឹកសត្រូវដោយគ្រង់ ទៅរកសមណ-
ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះហើយ ពោលយ៉ាងនេះថា បុគ្គលធ្វើបាប ប្តូរប្រើអ្នក
ដទៃធ្វើ កាត់អយ្យវៈគេ ប្តូរប្រើអ្នកដទៃកាត់ បៀតបៀនគេ ប្តូរប្រើ
អ្នកដទៃបៀតបៀន ធ្វើគេឲ្យសោកសៅ ប្តូរប្រើអ្នកដទៃធ្វើគេឲ្យ
សោកសៅ ធ្វើគេឲ្យលំបាក ប្តូរប្រើអ្នកដទៃធ្វើគេឲ្យលំបាក ធ្វើគេ
ឲ្យញាប់ញ័រ ប្តូរប្រើអ្នកដទៃធ្វើគេឲ្យញាប់ញ័រ សំឡាប់សត្វ ប្តូរប្រើ
អ្នកដទៃសំឡាប់ កាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានឲ្យ ប្តូរប្រើអ្នកដទៃ
ឲ្យកាន់យក កាត់ទឹកផ្ទះ ប្តូរប្រើអ្នកដទៃកាត់ ប្តូរពួកអ្នកស្រុក
ប្តូរប្រើអ្នកដទៃប្តូរ ប្តូរយកទ្រព្យតែផ្ទះមួយ ប្តូរប្រើអ្នកដទៃប្តូរ
ឈរចាំដណ្តើមទ្រព្យគេក្បែរផ្នូរ ប្តូរប្រើអ្នកដទៃឈរចាំដណ្តើម លួច
ភរិយាបុគ្គលដទៃ ប្តូរប្រើអ្នកដទៃលួច ពោលពាក្យកុហក ប្តូរប្រើ

គោលការណ៍ស្នេហា អបណ្ណកសុត្តេ វិបច្ឆនីកវិទា

កណ្តាល កណ្តាល(១) ករិយតិ ទាបិ ខុរបរិយន្តេន
 ចេបិ ចក្កេន យោ ឥមិស្សា បរិយោ ទាលោ
 ឯកមិស្ស ឯកមិស្សបុញ្ញំ ករិយយ អត្តំ តតោ
 ទិទានំ ទាបិ អត្តំ ទាបស្ស អាគមោ ទត្តិណំ
 ចេបិ កត្តាយ តិរិ កត្តេយ្យ ហនន្តោ យានន្តោ
 ទិទន្តោ ទេទាយន្តោ បទន្តោ ទានន្តោ អត្តំ
 តតោទិទានំ ទាបិ អត្តំ ទាបស្ស អាគមោ ទុត្តរិ
 ចេបិ កត្តាយ តិរិ កត្តេយ្យ ទទន្តោ ទាយន្តោ យជន្តោ
 យជានន្តោ អត្តំ តតោទិទានំ បុញ្ញំ អត្តំ បុញ្ញស្ស
 អាគមោ ទានេន ទមេន សព្វាមេន សច្ចវដ្ឋេន
 អត្តំ បុញ្ញំ អត្តំ បុញ្ញស្ស អាគមោតិ ។ តិ កិ
 មពាថ កហបតយោ នន្តមេ សមណាព្រាហ្មណ
 អពាមពាស្ស ទុដ្ឋវិបច្ឆនីកវិទានតិ ។ ឯវិ កន្តេ ។

១ ១ ករោ ។

គហបតិវត្ត អបណ្ណាសូត្រ ពោលអំពីវិទ្ធិដែលជាសិក្ខាសត្រូវ

អ្នកដទៃឲ្យកុហក (បុគ្គលនោះ) ឈ្មោះថាធ្វើបាប ទុកជាបុគ្គលណា
ធ្វើសត្វទាំងឡាយ លើផែនដីនេះ ដោយគ្រឿងចក្រមានខ្នងកង់ដំបូក
ដូចជាកាំបិតការ ឲ្យមានគំនរសាច់តែមួយ ឲ្យមានពំនូកសាច់តែមួយ
បាបដែលមានអំពើនោះជាហេតុ តែងមាន បាបនៃបុគ្គល (នោះ) មាន
ទុកជាបុគ្គលធ្ងន់ទៅ កាន់ត្រើយទន្លេគង្គាខាងត្បូង ហើយសម្លាប់សត្វ
ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យសម្លាប់ កាត់អវយវៈគេ ឬប្រើគេឲ្យកាត់ បៀតបៀន
គេ ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យបៀតបៀន បាបមានអំពើនោះជាហេតុ តែងមាន
បាបនៃបុគ្គលនោះមាន ចំណែកបុគ្គលធ្ងន់ទៅ កាន់ត្រើយទន្លេគង្គាខាង
ជើង ហើយឲ្យទាន ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យឲ្យ ឬជា ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យឬជា
បុណ្យមានអំពើនោះជាហេតុ តែងមាន បុណ្យនៃបុគ្គលនោះមាន បុណ្យ
មាន ដោយការឲ្យទាន ដោយការទូន្មាននូវឥន្ទ្រិយ ដោយការសង្រួម
កាយវាចា ដោយពោលពាក្យសច្ចៈ បុណ្យនៃបុគ្គល (នោះ) តែងមាន ។
ម្នាលគហបតិទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់ហេតុនោះ ដូចម្តេច
សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនេះ មានវិទ្ធិជាសិក្ខាសត្រូវ ដោយត្រង់ទៅរក
គ្មាននឹងគ្នា មិនមែនឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដ្ឋានសកំ

[១១១] តត្រ កហមតយោ យេ តេ សមណាត្រាហ្ម.

ណា ឯវំវាទិដោ ឯវំទិដ្ឋិដោ ករតោ ការយតោ និទ្ទតោ

ធនាមយតោ បចតោ បចាមយតោ សោចតោ សោ-

ចាមយតោ កិលមតោ កិលមាមយតោ ផន្ទតោ

ដន្ទាមយតោ ចាណាមតិចាតាមយតោ អទិដ្ឋំ អាទិ-

យតោ សន្នំ និទ្ទតោ និល្លាបំ ហរតោ ឯកាការិកំ

ករោតោ បរិបន្តេ តិដ្ឋតោ បរទារំ កច្ចតោ មុសា

កណាតោ ករោតោ ន ករិយតិ ចាបំ ខុរបរិយន្តេន

ចេបំ ចក្កេន យោ វមិស្សា បវរិយា ចាណា

ឯកមិសខលំ ឯកមិសបុញ្ញំ ករយ្យ នត្ថំ តតោនិ.

នានំ ចាបំ នត្ថំ ចាមស្ស អាគមោ នត្ថំណំ

ចេបំ កង្កាយ តិរិ កច្ចយ្យ ហនន្តោ យាតេន្តោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(១១១) ម្ចាស់គហបតីទាំងឡាយ បណ្ណាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
 សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយណា មានវារៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះ
 ថា បុគ្គលធ្វើបាប ឬប្រើអ្នកដទៃធ្វើ កាត់អវយវៈគេ ឬប្រើអ្នកដទៃ
 កាត់ បៀតបៀនគេ ឬប្រើអ្នកដទៃបៀតបៀន ធ្វើគេឲ្យសោកសៅ
 ឬប្រើអ្នកដទៃធ្វើគេឲ្យសោកសៅ ធ្វើគេឲ្យលំបាក ឬប្រើអ្នកដទៃធ្វើ
 គេឲ្យលំបាក ធ្វើគេឲ្យញាប់ញ័រ ឬប្រើអ្នកដទៃធ្វើគេឲ្យញាប់ញ័រ
 សម្លាប់សត្វ ឬប្រើអ្នកដទៃសម្លាប់ កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ឬ
 ប្រើគេឲ្យកាន់យក កាត់ទិតផ្ទះ ឬប្រើគេឲ្យកាត់ ប៉ូនពួកអ្នកស្រុក ឬប្រើអ្នក
 ដទៃប៉ូន ប៉ូនយកទ្រព្យតែផ្ទះមួយ ឬប្រើអ្នកដទៃប៉ូន ឈរចាំដណ្តើម
 ទ្រព្យគេក្បែរផ្លូវ ឬប្រើអ្នកដទៃឈរចាំដណ្តើម លួចភរិយាបុគ្គលដទៃ
 ឬប្រើអ្នកដទៃលួច ពោលពាក្យកុហក ឬប្រើអ្នកដទៃពោលពាក្យ
 កុហក បុគ្គលអ្នកធ្វើនោះឈ្មោះថាមិនធ្វើបាប ទុកជាបុគ្គលណា ធ្វើសត្វ
 ទាំងឡាយលើផែនដីនេះ ដោយគ្រឿងចក្រមានខ្នងកង់ដ៏មុតដូចជាកាំបិត
 កោរ ឲ្យមានគំនរសាច់តែមួយ ឲ្យមានពំនូកសាច់តែមួយ បាបមានអំពើ
 នោះជាហេតុ តែងមិនមាន បាបមិនមកឲ្យផលឡើយ ទុកជាបុគ្គលធ្ងន់
 ទៅកាន់ក្រើយទន្លេគង្គាខាងត្បូង ហើយសម្លាប់សត្វ ឬប្រើគេឲ្យសម្លាប់

ពហុបតិវត្តស្ស អបណ្ណកសុត្តេ អរិយបច្ចនីកា

។ មេ ។ នាទេន ទមេន សព្វាមេន សុត្តវដ្ឋេន នត្តិ
 បុញ្ញំ នត្តិ បុញ្ញស្ស អាភមោតិ ។ តេសមេតិ បាដិកង្ខិ
 យមិទំ កាយសុច្ឆរិតំ វចីសុច្ឆរិតំ មនោសុច្ឆរិតំ ឥមេ
 តយោ កុសលេ ធម្មេ អភិទិត្តវដ្ឋេត្វា យមិទំ កាយ-
 ទុច្ឆរិតំ វចីទុច្ឆរិតំ មនោទុច្ឆរិតំ ឥមេ តយោ អកុសលេ
 ធម្មេ សមាទាយ វត្តិស្សន្តំ តិ តិស្ស ហេតុ ន ហិ តេ
 កោត្តោ សមណព្រាហ្មណា បស្សន្តិ អកុសលានិ
 ធម្មានិ អាទីនំ ឌុកានំ សង្កលេសំ កុសលានិ ធម្មានិ
 នេត្តុម្មេ អាទិសំសំ វេទានបត្តិ ។ សន្តិយេវ ខោ
 បន ករិយំ នត្តិ ករិយាតិស្ស ទិដ្ឋិ ហោតិ សាស្ស
 ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ សន្តិយេវ ខោ បន ករិយំ នត្តិ
 ករិយាតិ សង្កប្បេតិ ស្វាស្ស ហោតិ មិច្ឆាសង្កប្បោ ។
 សន្តិយេវ ខោ បន ករិយំ នត្តិ ករិយាតិ
 វាទំ កាសតិ សាស្ស ហោតិ មិច្ឆាវាទា ។

ធម្មបតិវត្ត អបណ្ណកសូត្រ វាចាដែលជាសំភស្តុតាងព្រះអរិយៈ

។ បេ ។ បុណ្យមិនមានដោយការឱ្យទាន ដោយការទូន្មានឥន្ទ្រិយ ដោយ
 ការសង្រួមកាយវាចា ដោយពោលពាក្យសច្ចៈទេ បុណ្យមិនមកឱ្យផល
 ឡើយ ។ ហេតុនេះមានប្រាកដដល់សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ គឺ(សម-
 ណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ) លះបង់នូវកុសលធម៌ ៣ នេះ គឺ កាយសុចរិត
 វចីសុចរិត មនោសុចរិត ហើយសមាទានប្រព្រឹត្តនូវអកុសលធម៌ ៣ នេះ
 គឺកាយទុច្ចរិត វចីទុច្ចរិត មនោទុច្ចរិតវិញ ដំណើរនោះព្រោះហេតុដូច
 ម្តេច ព្រោះថាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដ៏ចម្រើននោះ មិនឃើញនូវ
 គោសរបស់អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមក សៅហ្មង មិនឃើញ
 អាទិសង្ឃនៃកុសលធម៌ទាំងឡាយ ជាចំណែកនៃសេចក្តីដូរផង ក្នុងកិ-
 យាចេញចាកកាម ។ សេចក្តីយល់ឃើញអំពើ ដែលមានពិតមែន
 របស់បុគ្គលនោះថា អំពើមិនមានដូច្នោះ សេចក្តីយល់ឃើញរបស់បុគ្គល
 នោះ ឈ្មោះថាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ មួយទៀត បុគ្គលគ្រិះរិះនូវអំពើ ដែលមាន
 ពិតមែនថា អំពើមិនមានដូច្នោះ សេចក្តីគ្រិះរិះរបស់បុគ្គលនោះឈ្មោះថា
 មិច្ឆាសង្កប្បៈ ។ មួយទៀត បុគ្គលណាពោលវាចាចំពោះអំពើ ដែលមាន
 មែនពិតថា អំពើមិនមានវិញ វាចារបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាមិច្ឆាវាចា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សន្និយេវ ខោ បន កិរិយំ នត្ថំ កិរិយាតិ អាហា យេ
 តេ អរហន្តោ កិរិយវាទា តេសមយំ បច្ចុដ្ឋកំ ក-
 រោតិ ។ សន្និយេវ ខោ បន កិរិយំ នត្ថំ កិរិយាតិ
 បរិ សញ្ញាបេតិ សាស្ស ហោតិ អសទ្ធិមសញ្ញាតិ តាយ
 ច បន អសទ្ធិមសញ្ញាតិយា អត្តានុកិសេតិ បរិ វិអ្នេតិ ។
 ឥតិ បុត្រោ ខោ បនស្ស សុសីល្យំ បហំនំ ហោតិ
 ទុស្សីល្យំ បច្ចុបដ្ឋិតំ អយេព្វា មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាសង្កប្បោ
 មិច្ឆាវាទា អរិយានំ បច្ចុដ្ឋកតា អសទ្ធិមសញ្ញាតិ
 អត្តកិសេតា បរាម្ពនា ។ ឃិរិសិមេ អនេកេ ទាបកា
 អកុសលា ធម្មា សម្ពុទ្ធិ មិច្ឆាទិដ្ឋិប្បត្តយា ។

[១១២] តត្រ កហាបតយោ វិញ្ញា បុរិសោ ឥតិ
 បដិសញ្ញត្តតិ សចេ ខោ នត្ថំ កិរិយា ឃិរិមយំ
 ករិ បុរិសបុគ្គលោ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា(១)
 សោត្តមត្តានំ ករិស្សតិ ។ សចេ ខោ អត្តំ កិរិយា
 ឃិរិមយំ ករិ បុរិសបុគ្គលោ កាយស្ស ភេទា បរម្ម-
 រណា អទាយំ ទុក្ខតំ វិនិទាតិ ជិរយំ ឧបបដ្ឋិស្សតិ ។

១ ឧ. ម. បរម្មរណតិ ន ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

មួយទៀតបុគ្គលណាពោលនូវអំពើ ដែលមានមែនពិតថា អំពើមិនមាន
 វិញ បុគ្គលនេះឈ្មោះថាធ្វើសឹកសត្រូវ ចំពោះព្រះអរហន្ត ដែលជាកិរិយ-
 វាទ ។ មួយវិញទៀត បុគ្គលពន្យល់អ្នកដទៃឲ្យយល់ នូវអំពើដែលមាន
 ពិតថា អំពើមិនមានវិញ សេចក្តីពន្យល់របស់បុគ្គលនោះឈ្មោះថាអសទ្ធម្ម-
 សញ្ញា ឯបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាលើកគំកើងខ្លួនឯង បង្គាប់បុគ្គលដទៃ
 ដោយសារអសទ្ធម្មសញ្ញានោះ ។ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលនោះលះបង់
 នូវការវិន័យសីលលក្ខណ៍កាលមុនចោល ហើយតាំងទុកនូវការវិន័យអ្នកទ្រុស្ត
 សីលវិញ នេះឈ្មោះថាមិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាសង្កប្បៈ មិច្ឆាវាចា ជាសឹកសត្រូវ
 នឹងព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ជាអសទ្ធម្មសញ្ញា ឈ្មោះថាលើកគំកើងខ្លួនឯង
 បន្ទះបង្គាប់បុគ្គលដទៃ ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមក ច្រើនប្រ-
 ការទាំងនេះ តែងកើតឡើងព្រមព្រោះមិច្ឆាទិដ្ឋិជាបច្ច័យ យ៉ាងនេះឯង ។

[១១២] ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ វិញ្ញាបរសតែងពិចារណាឃើញ

ក្នុងលទ្ធិ របស់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះដូច្នោះថា បើអំពើមិនមានទេ
 កាលបើយ៉ាងនេះ បុរសបុគ្គលដ៏ចំរើននេះ លុះបែកឆ្ងាយរាងកាយបន្ទាប់
 អំពីមរណៈទៅនឹងធ្វើខ្លួនឲ្យស្នូស្តីបាន ។ តែបើអំពើមានពិតមែន បុរស
 បុគ្គលដ៏ចំរើននេះ លុះបែកឆ្ងាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីមរណៈ ទៅហើយ នឹង
 ទៅកើតក្នុងកំណើតតិរចាន ប្រេត អសុរកាយ នរក មិនលែងឡើយ ។

គហបតវត្តស្ស អបណ្ណាសុត្តេ អរិយាបច្ចុទ្ទិកតា

កាមំ ខោ បន មាហុ កិរិយា ហោតុ
 នេសំ កវតំ សមណាប្រាហ្មណានំ សច្ចំ វចនំ អថ
 ច បនាយំ កវំ បុរិសបុគ្គលោ និដ្ឋេវ ធម្មេ វិញ្ញាណំ
 ការយោ ទុស្សីលោ បុរិសបុគ្គលោ មិច្ឆានិដ្ឋំ អតិ-
 រិយវានោតិ ។ សច ខោ អន្តេវ កិរិយា ឃី
 វេស្ស ភោតោ បុរិសបុគ្គលស្ស ឧភយត្ត កលិត្តា-
 ហោ យត្តា និដ្ឋេវ ធម្មេ វិញ្ញាណំ ការយោ យត្តា
 កាយស្ស ភេទា បរម្មណា អនាយំ ទុក្ខតិ វិនិ-
 ចាតិ និរយំ ឧបបជ្ជិស្សតិភិ(១) ។ ឃីវេស្សាយំ
 អបណ្ណាកោ ធម្មោ ទុស្សីមត្តោ ទុស្សីមាទិដ្ឋោ ឯកំសិ
 វេត្តា តិដ្ឋតិ វិញ្ញតិ កុសលដ្ឋានំ ។

[១០៣] តត្រ កហបតយោ យេ តេ សមណា-
 ប្រាហ្មណា ឃីវាទិទោ ឃីវិទិដ្ឋិទោ ករតោ ការយតោ
 និទ្ទតោ នេនាបយតោ បថតោ បនាបយតោ សោច-
 តោ សោចាបយតោ កិលមតោ កិលមាបយតោ
 ដន្ទតោ ដន្ទាបបយតោ ចាលាមតិចាតាបយតោ អទិដ្ឋិ

១ ឧ. ម ពិភិសុទ្ធា ន ទិស្សតិ ។

គហបតីវត្ត អបណ្ណកសូត្រ វិចារដែលមនោសិកសត្រូវនឹងព្រះអរិយៈ

បើអំពើមិនមានដោយពិត ពាក្យរបស់សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងនោះ
ឈ្មោះថាជាពាក្យពិត តែថា បុរសបុគ្គលដ៏ចំរើននេះ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ
គប្បីគិតៈដៀលក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះថា បុរសបុគ្គលនេះ ជាអ្នកទ្រុស្តសីល ជា
មិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាអភិរិយវាទ ។ ប្រសិនណាបើអំពើមានមែនពិត បុរសបុគ្គលដ៏
ចំរើននេះ ទទួលបានញឹកញាប់ចំណែកទាំងពីរ គឺអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយគិតៈដៀល
ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ លុះបែកប្លាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ នឹងទៅកើត
ក្នុងកំណើត តិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ នរក មិនខាន ។ អបណ្ណក-
ធម៌នេះ ដែលបុគ្គលនោះ ធ្វើមិនពេញលេញ សមាទានមិនល្អហើយ
វែមនឹងផ្សាយទៅតាមវាទៈ របស់ខ្លួនដោយចំណែកមួយ រៀបរយនូវហេតុ
ជាទីគំនិតនៃកុសល យ៉ាងនេះឯង ។

(១១៣) ម្ចាស់គហបតីទាំងឡាយ បណ្តាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំង
នោះ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយណា មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិ
យ៉ាងនេះថា បុគ្គលធ្វើបាប ឬប្រើគេឲ្យធ្វើ កាត់អវយវៈគេ ឬប្រើអ្នក
ដទៃឲ្យកាត់ បៀតបៀនគេ ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យបៀតបៀន ធ្វើគេឲ្យសោក
សៅ ឬប្រើអ្នកដទៃធ្វើគេឲ្យសោកសៅ ធ្វើគេឲ្យលំបាក ឬប្រើ
អ្នកដទៃធ្វើគេឲ្យលំបាក ធ្វើគេឲ្យញាប់ញ័រ ឬប្រើអ្នកដទៃធ្វើគេឲ្យ
ញាប់ញ័រ សម្លាប់សត្វខ្លួនឯង ឬប្រើអ្នកដទៃសម្លាប់ កាន់យកទ្រព្យ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អាទិយតោ សន្តិំ និទ្ទតោ និល្លោមំ ហរតោ ឯកា.

តារតំ ករោតោ បរិបន្តេ តិដ្ឋតោ បរទារំ កត្តតោ

មុសា កណតោ ករតោ ករិយតិ ចាបំ ខុរិយន្តេន

ចេថំ ចក្កេន យោ ឥមិស្សា បឋវិយេ ចាលោ ឯកមំ.

សខលំ ឯកមំសបុព្វំ ករេយ្យ អត្ថំ តតោនិទានំ

ចាបំ អត្ថំ ចាបស្ស អាគមោ នត្តិណញ្ចេថំ កត្តាយ

តំ កច្ឆេយ្យ ហនន្តោ យានន្តោ និទ្ទន្តោ ធម្មាបេន្តោ

បចន្តោ ចាចន្តោ អត្ថំ តតោនិទានំ ចាបំ អត្ថំ

ចាបស្ស អាគមោ ខុត្តរញ្ចេថំ កត្តាយ តំ

កច្ឆេយ្យ ននន្តោ ធម្មាបេន្តោ យនន្តោ យជាបេន្តោ

អត្ថំ តតោនិទានំ បុព្វំ អត្ថំ បុព្វស្ស

អាគមោ ទាននន ទមេន សព្វាមេន សច្ចវដ្ឋេន

អត្ថំ បុព្វំ អត្ថំ បុព្វស្ស អាគមោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ

ដែលគេមិនបានឲ្យ ឬប្រើគេឲ្យកាន់យក កាត់ទឹកផ្ទះ ឬប្រើអ្នកដទៃកាត់
 បួនពួកអ្នកស្រុក ឬប្រើអ្នកដទៃបួន បួនយកទ្រព្យតែផ្ទះ ១ ឬប្រើ
 គេឲ្យបួន ឈរចាំដណ្តើមទ្រព្យគេក្បែរផ្លូវ ឬប្រើអ្នកដទៃឈរចាំ
 ដណ្តើម លួចករិយាបុគ្គលដទៃ ឬប្រើអ្នកដទៃលួច ពោលពាក្យកុហក
 ឬប្រើអ្នកដទៃកុហក បុគ្គលអ្នកធ្វើនោះឈ្មោះថាធ្វើបាប ទោះបីបុគ្គល
 ណាធ្វើសត្វលើផែនដីនេះ ដោយគ្រឿងចក្រ មានខ្នងកង់ដ៏មុតដូចជាកាំ-
 បិតកោរ ឲ្យមានគំនរសាច់តែ ១ ឲ្យមានពំនូកសាច់តែ ១ បាបមានអំពើ
 នោះជាហេតុ តែងមាន បាបនឹងមកឲ្យផល ទុកជាបុគ្គលនោះឆ្លងទៅ
 កាន់គ្រឿយទន្លេគង្គាខាងត្បូង ហើយសម្លាប់សត្វ ឬប្រើអ្នកឲ្យសម្លាប់
 កាត់អវយវៈគេ ឬប្រើគេឲ្យកាត់ បៀតបៀនគេ ឬប្រើអ្នកដទៃបៀតបៀន
 បាបមានអំពើនោះជាហេតុ តែងមាន បាបនឹងមកឲ្យផល ចំណែកបុគ្គល
 ឆ្លងទៅ កាន់គ្រឿយទន្លេគង្គាខាងជើងហើយឲ្យបាន ឬប្រើគេឲ្យឲ្យ ឬជា
 ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យឬជា បុណ្យមានអំពើនោះជាហេតុ តែងមាន បុណ្យនឹង
 មកឲ្យផល បុណ្យមានដោយការឲ្យបាន ដោយការទូន្មានឥន្ទ្រិយ ដោយ
 ការសង្រួមកាយវាចា ដោយការពោលពាក្យសច្ចៈ បុណ្យនឹងមកឲ្យផល ។

ពហុបតិវត្តស្ស អបណ្ណកសុត្តេ អរិយបច្ចុទ្ទតា

តេសមេតំ វាជិកង្ខំ យមិទំ កាយទុច្ចរិតំ វច្ចទុច្ចរិតំ

មនោទុច្ចរិតំ ឥមេ តយោ អកុសលេ ធម្ម

អភិទិត្យជ្ជត្វា យមិទំ កាយសុចរិតំ វច្ចសុចរិតំ

មនោសុចរិតំ ឥមេ តយោ កុសលេ ធម្ម

សមាទាយ វត្តិស្សន្តិកំ(*) តំ កិស្ស ហេតុ មស្សន្តិ

ហំ តេ កោន្តោ សមណព្រាហ្មណា អកុសលានិ

ធម្មានិ អាទិនិ ឌុកានិ សង្កលេសំ កុសលានិ

ធម្មានិ ទេត្តមេ អាទិសំសំ វេទានបក្ខំ ។

សន្តិយេវ ខោ បទ កិរិយំ អត្ត កិរិយានិស្ស

ទិដ្ឋិ ហោតិ សាស្ស ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ ។

សន្តិយេវ ខោ បទ កិរិយំ អត្ត កិរិយានិ

សង្កប្បេតិ ស្វាស្ស ហោតិ សម្មាសង្កប្បោ ។

សន្តិយេវ ខោ បទ កិរិយំ អត្ត កិរិយានិ

វាចំ កាសតិ សាស្ស ហោតិ សម្មាវាចា ។

១ ឱ. ម. ពិភិសទ្ធា ឧ ទិស្សតិ ។

ធម្មបទិវគ្គ អបណ្ណកសូត្រ វិចារមិនមែនជាសីកសត្រូវទិលំព្រះអរិយៈ

ហេតុនោះមានប្រាកដដល់សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ គឺ(សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ) លះបង់នូវអកុសលធម៌ទាំង ៣ នេះគឺកាយទុច្ចរិត វច្ចុច្ចរិត មនោទុច្ចរិត ហើយសមាទានប្រព្រឹត្តនូវកុសលធម៌ទាំង ៣ នេះគឺ កាយសុច្ចរិត វច្ចុសុច្ចរិត មនោសុច្ចរិតវិញ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ព្រោះថា សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ ឃើញទោសរបស់អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមក សៅហ្មង ឃើញគានិសង្សនៃកុសលធម៌ទាំងឡាយ ជាចំណែកនៃសេចក្តីផ្សំផង ក្នុងកិរិយាចេញចាកកាម ។ មួយទៀត បុគ្គលមានសេចក្តីយល់ឃើញ នូវអំពើដែលមានពិតមែន ថា អំពើមានពិតមែន សេចក្តីយល់ឃើញរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា សម្មាទិដ្ឋិ ។ មួយទៀត បុគ្គលណាគ្រិះរិះ នូវអំពើដែលមានពិតមែន ថា អំពើមានពិតមែន សេចក្តីគ្រិះរិះរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាសម្មាសង្កប្បៈ ។ មួយទៀត បុគ្គលណាពោលវាចា ចំពោះអំពើដែលមានពិតមែនថា អំពើមានពិតមែន វាចារបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាសម្មាវាចា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សន្និយេវ ខោ បន កិរិយំ អត្ថំ កិរិយាតិ អាហ
 យេ តេ អាហារោ កិរិយាវាទា តេសមយំ ន
 បច្ចុដ្ឋិតំ ករោតិ ។ សន្និយេវ ខោ បន កិរិយំ
 អត្ថំ កិរិយាតិ បរិ សព្វាបេតិ សាស្ស ហោតិ
 សទ្ធម្មសញ្ញាតិ តាយ ច បន សទ្ធម្មសញ្ញាតិយា
 លេវតានុកិសេតិ ន បរិ វម្រេតិ ។ ឥតិ បុព្វេវ
 ខោ បនស្ស ទុស្ស័ល្យំ បហំនិ ហោតិ សុសីល្យំ
 បច្ចុប្បដ្ឋិតំ អយព្វំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បោ សម្មា-
 វាទា អរិយានិ អបច្ចុដ្ឋិតតា សទ្ធម្មសញ្ញាតិ អនត្តកិ-
 សនា អបរវម្ពនា ។ ឃីសិមេ អនេកេ កុសលា
 ធម្មា សម្ពវន្តិ សម្មាទិដ្ឋិប្បច្ចយា ។

(១១៤) តត្រ កហបតយោ វិញ្ញ បុរិសោ ឥតិ
 បដិសព្វក្ខតិ សចេ ខោ អត្ថំ កិរិយា ឯវមយំ
 ករិ បុរិសបុគ្គលោ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

មួយវិញទៀត បុគ្គលណាពោល នូវអំពើដែលមានពិតមែនថា អំពើមាន
 ពិតមែន បុគ្គលនេះឈ្មោះថាមិនធ្វើសឹកសត្រូវ ចំពោះព្រះវរហន្តដែល
 ជាកិរិយាទេវ្យាយ ។ មួយវិញទៀត បុគ្គលពន្យល់អ្នកដទៃឲ្យយល់ នូវ
 អំពើដែលមានពិតមែនថា អំពើមានពិតមែន សេចក្តីពន្យល់របស់បុគ្គល
 នោះ ឈ្មោះថាសទ្ធម្មសញ្ញតិ ឯបុគ្គលនោះឈ្មោះថាមិនលើកតំកើងខ្លួន
 ឯង មិនបង្កប់បុគ្គលដទៃ ដោយសារសទ្ធម្មសញ្ញតិនោះ ។ ព្រោះហេតុ
 នោះ បុគ្គលនោះលះបង់ នូវការព្រះស្តុសីលក្នុងកាលមុនពោល ហើយ
 តាំងទុកនូវការជាអ្នកមានសីលល្អ នេះឈ្មោះថាសម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសន្តិប្បៈ
 សម្មាវាចា មិនជាសឹកសត្រូវនឹងព្រះអរិយទាំងឡាយ ជាសទ្ធម្មសញ្ញតិ
 ឈ្មោះថាមិនលើកតំកើងខ្លួនឯង មិនបន្តបង្កប់បុគ្គលដទៃ ។ កុសល-
 ធម៌ទាំងឡាយ មានច្រើនប្រការទាំងនេះ តែងកើតឡើងព្រម ព្រោះ
 សម្មាទិដ្ឋិជាបច្ច័យ យ៉ាងនេះ ។

(១១៤) ម្ចាស់គហបតីទាំងឡាយ វិញ្ញាបរសតែងតិចារណាយេញ
 ក្នុងលទ្ធិរបស់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងនោះ ដូច្នេះថា បើអំពើមានពិត
 មែន បុរសបុគ្គលដ៏ចំរើននេះ លុះបែកឆ្ងាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ

កហេតិវត្តស្ស ចូឡសច្ចកសុត្តេ សច្ចកស្ស ឧបហរធនំ

សុគតំ សន្តំ លោកំ ឧបបជ្ជិស្សតិ ។ កាមំ ខោ
 បទ មាហុ កិរិយា ហោតុ នេសំ ភវតិ សមណព្រាហ្ម-
 ណានំ សន្តំ វចនំ អដ ច បទាយំ ភវំ បុរិសបុគ្គលោ
 ទិដ្ឋវ ធម្ម វិញ្ញាណំ ចាសិសោ សីលវា បុរិសបុគ្គលោ
 សម្មាទិដ្ឋិ កិរិយវាទោតិ ។ សចេ ខោ អត្តវ កិរិយា
 ឃិ ឥមស្ស កោតោ បុរិសបុគ្គលស្ស ឧកយត្ត ក-
 ដត្តាហោ យព្វា ទិដ្ឋវ ធម្ម វិញ្ញាណំ ចាសិសោ យព្វា
 កាយស្ស ភេទា បវច្ឆវណា សុគតំ សន្តំ លោកំ
 ឧបបជ្ជិស្សតិ ។ ឃិមស្សាយំ អបណ្ណាកោ ធម្មា
 សុសមត្តោ សមាទិដ្ឋោ ឧកយិសិ ជវិត្តា តិដ្ឋតិ
 វិញ្ញតិ អកុសលដ្ឋានំ ។

[១១៥] សន្តំ កហេតយោ ឃិកេ សមណ-
 ព្រាហ្មណា ឃិវាទិទោ ឃិទិដ្ឋិទោ នត្តិ ហេតុ នត្តិ
 បច្ចយោ សត្តានំ សន្តិលេសាយ អហេតុ អប្បច្ចយា
 សត្តា សន្តិលេស្សនំ នត្តិ ហេតុ នត្តិ បច្ចយោ
 សត្តានំ វិសុទ្ធិយា អហេតុ អប្បច្ចយា សត្តា
 វិសុទ្ធិនំ នត្តិ ពលំ នត្តិ វិយំ នត្តិ បុរិសត្តាមោ

ធម្មបទវគ្គ អបណ្ណកសូត្រ ការពោលអំពីវិទ្ធុដែលជាសំពតស្រូវ

នឹងទៅកាន់សុគតិស្ថិតិទៅលោកយ៉ាងនេះ ។ បើអំពើមិនមានដោយពិតទៅ
 ពាក្យរបស់សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ ឈ្មោះថាជាពាក្យពិត តែ
 ថាបុរសបុគ្គលដ៏ចម្រើននេះ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយសរសើរក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះថា
 បុរសបុគ្គលនេះជាអ្នកមានសីល ជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាកិរិយវាទ ។ បើអំពើ
 មានពិតមែន បុរសបុគ្គលដ៏ចម្រើននេះ ទទួលយកជ័យជំនះ ក្នុងចំណែក
 ទាំងពីរ គឺអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយសរសើរក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ លុះបែកធ្លាយ
 រាងកាយបន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ នឹងបានទៅកាន់សុគតិស្ថិតិទៅលោក ។
 អបណ្ណកធម៌ ដែលបុគ្គលធ្វើឲ្យពេញលេញ សមាទានល្អហើយ ក៏
 ផ្សាយទៅតាមវាទៈ របស់ខ្លួនដោយចំណែកទាំងពីរ រៀបរយនូវហេតុ
 ជាទីតាំងនៃអកុសល យ៉ាងនេះ ។

[១១៥] ម្ចាស់ធម្មបទគឺទាំងឡាយ មានសមណព្រាហ្មណ៍ទាំង
 ឡាយពួក ១ មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ហេតុបច្ច័យនាំឲ្យ
 សត្វទាំងឡាយសៅហ្មងមិនមានឡើយ សត្វទាំងឡាយវែមន៍សៅហ្មង
 ដោយឥតហេតុ ឥតបច្ច័យ ហេតុបច្ច័យនាំឲ្យសត្វទាំងឡាយបរិសុទ្ធ
 មិនមានឡើយ សត្វទាំងឡាយ តែងបរិសុទ្ធដោយឥតហេតុ ឥតបច្ច័យ
 កំឡាំងមិនមាន សេចក្តីព្យាយាមមិនមាន កំឡាំងរបស់បុរសក៏មិនមាន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

នត្ថំ បុរិសបរក្កោមោ សព្វេ សត្តា សព្វេ ចាលោកា សព្វេ

ក្ខតា សព្វេ ជីវា អវសា អពលា អវិយោ និយតិ.

សង្កតិការិបរិណាតា(១) ធរស្សវកិជាតិសុ(២) សុខុទ្ធកិ

បដិសិវេទេន្តិតិ តេសិយេវ ខោ កហបតយោ សម.

ណាព្រាហ្មណានិ ឯកេ សមណាព្រាហ្មណា ឧជុវិ.

បច្ចុជីកវំទា តេ ឯវមាហិសុ អត្ថំ ហេតុ អត្ថំ

បច្ចុយោ សត្តានិ សង្កិលេសាយ សហេតុ សប្បច្ចុយោ

១ ម. និយតិសង្កតិសការិបរិណាតា ។ ២ ឧ. ធរស្សវកិជាតិសុ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ

សេចក្តីសង្ខតរបស់បុរសក៏មិនមាន ពួកសត្វទាំងអស់ (មានសត្វផ្ទៃដី គោ
 ជាដើម) បុណៈ (១) ទាំងអស់ ក្នុងទាំងអស់ (មានសត្វកើតក្នុងស្រោម
 ស៊ុតជាដើម) ជីវៈគឺធាតុជាតិជាដើមទាំងអស់ ឥតមានអំណាច ឥតមាន
 កំឡាំង ឥតមានព្យាយាម មានតែសេចក្តីប្រែប្រួល ដោយនិយតិ(២)
 សន្តតិ(៣) នឹងភាវៈ(៤) តាំងនៅក្នុងអភិជាតិទាំង ៦ ទទួលសុខនឹងទុក្ខ
 ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយពួកមួយ មាន
 វេទៈជាសឹកសម្រាប់ ដោយគ្រងទៅរកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ហើយ
 ពោលពាក្យយ៉ាងនេះថា ហេតុបច្ច័យនាំឲ្យសត្វទាំងឡាយសៅហ្មងមាន
 មែន សត្វទាំងឡាយ តែងសៅហ្មងដោយមានហេតុ មានបច្ច័យ

១ សត្វដែលមានពិទ្ធិយ ១ គឺ រូបធីរិទ្ធិយ បានដល់អសញ្ញិសត្វ មានពិទ្ធិយ ២ គឺ
 ចតុទ្ធិយ ១ សោតិទ្ធិយ ១ បានដល់រូបព្រហ្ម ១៤ ដាន់ រៀរលែងតែអសញ្ញិព្រហ្មចេញ ។
 ២ សេចក្តីជិតស្មើមិនបែកធ្លាយ ដូចដុំកែវមណីដែលមិនប្រេះបាក់ ឈ្មោះថា និយតិ ។ ៣ ការ
 ប្រាប់រដ្ឋាភិទៅក្នុងអភិជាតិ ទាំង ៦ ឈ្មោះថា សន្តតិ ។ ៤ ធម្មតាដែលកើតឡើងដោយទំនង
 ត្រូវ ២ គ្នាឈ្មោះថា ភាវៈ ដូចបន្ទាដែលស្រូបឯង ដូចផ្លែទ្វិកដែលមានសណ្ឋានមូលដោយខ្លួន
 ឯង សត្វម្រឹតបក្សីទាំងពួងមានរូបរាងវិចិត្រផ្សេង ២ ដោយធម្មតាឯង យ៉ាងណាមិញ លោក
 ទាំងអស់មានសេចក្តីប្រែប្រួលទៅដូច្នោះ ២ មិនត្រូវអាស្រ័យហេតុបច្ច័យឡើយ ដូចបន្ទាជាដើម
 ក៏យ៉ាងនោះឯង ឈ្មោះថា ភាវៈ ។ អន្តិកថា ។

គហបតិវគ្គស្ស អបណ្ណាសុត្តេ វិបក្ខនិកាខេ

សត្តា សង្កលំស្សន្តិ អត្ថំ ហេតុ អត្ថំ បច្ចយោ
 សត្តានិ វិសុទ្ធិយា អហេតុ អប្បច្ចយា សត្តា
 វិសុទ្ធិន្តិ អត្ថំ ពលំ អត្ថំ វិរិយំ អត្ថំ បុរិសថាមោ
 អត្ថំ បុរិសបរក្កមោ(១) សព្វេ សត្តា សព្វេ ចារណា
 សព្វេ ក្ខតា សព្វេ ដឹង សវសា សពលា សវិរិ-
 យា(២) និយតិសង្កតិការបរិណាតា ធនេស្យវកិណិតិសុ
 សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិតំ ។ តំ កី មពាជ កហប-
 តយោ ននុមេ សមណាព្រាហ្មណា អពាមញ្ញំ ឧដ្ឋ-
 វិបច្ចនិកកំនាតិ ។ ឃី កន្លេ ។

[១១៦] តត្រ កហបតយោ យេ តេ សមណ-
 ព្រាហ្មណា ឃីវំនិទេនោ ឃីនិដ្ឋនោ នត្ថំ ហេតុ នត្ថំ
 បច្ចយោ សត្តានិ សង្កលេសាយ អហេតុ អប្បច្ចយា
 សត្តា សង្កលំស្សន្តិ នត្ថំ ហេតុ នត្ថំ បច្ចយោ សត្តានិ
 វិសុទ្ធិយា អហេតុ អប្បច្ចយា សត្តា វិសុទ្ធិន្តិ នត្ថំ
 ពលំ នត្ថំ វិរិយំ នត្ថំ បុរិសថាមោ នត្ថំ បុរិសបរក្ក-
 មោ សព្វេ សត្តា សព្វេ ចារណា សព្វេ ក្ខតា

១ ឧ ពិជ ពាតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. អវិសា អពលា អវិរិយា ។

គហបតីវត្ត អបណ្ណករុត្រ ការពោលអំពីវះដែលជាសីតសត្រូវ

ហេតុបច្ច័យនាំឲ្យ សត្វទាំងឡាយបរិសុទ្ធមានមែន សត្វទាំងឡាយ
តែងបរិសុទ្ធដោយមានហេតុ មានបច្ច័យ កំឡាំងក៏មាន ព្យាយាមក៏មាន
កំឡាំងរបស់បុរសក៏មាន សេចក្តីសង្ឃឹការបស់បុរសក៏មាន ពួកសត្វទាំង
អស់ បុណៈទាំងអស់ កូតទាំងអស់ ជីវៈទាំងអស់ មានអំណាច មាន
កំឡាំង មានព្យាយាម មានសេចក្តីប្រែប្រួលដោយនិយតិ សង្កត់នឹង
ការៈ តាំងនៅក្នុងអភិជាតិទាំង ៦ ទើបទទួលសុខនឹងទុក្ខចុន ។ ម្នាល
គហបតីទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់ហេតុនោះ ដូចម្តេច ក្រែង
សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនេះ មានវះដាសក៏សត្រូវ ដោយត្រង់ដល់គ្នា
នឹងគ្នាមិនមែនឬ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

(១១៦) ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ បណ្តាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំង
នោះ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា មានវះយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋយ៉ាងនេះថា
ហេតុបច្ច័យនាំឲ្យ សត្វទាំងឡាយសៅហ្មងមិនមានឡើយ សត្វទាំង
ឡាយនឹងសៅហ្មងដោយឥតហេតុឥតបច្ច័យ ហេតុបច្ច័យនាំឲ្យសត្វទាំង
ឡាយបរិសុទ្ធមិនមាន សត្វទាំងឡាយ បរិសុទ្ធដោយឥតហេតុ ឥតបច្ច័យ
កំឡាំងមិនមាន សេចក្តីព្យាយាមមិនមាន កំឡាំងនៃបុរសមិនមាន សេច-
ក្តីសង្ឃឹានៃបុរសមិនមាន សត្វទាំងអស់ បុណៈទាំងអស់ កូតទាំងអស់

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

សព្វេ ជីវា អវសា អតលា អវិរិយា និយតិសង្កតិការ
 បរិណាតា ធលេស្យវាភិជាតិស្ស សុខទុក្ខំ បដិសំវេទេដ្ឋិតិ
 តេសមេតំ ចាដិកដ្ឋិ យមិទំ កាយសុច្ឆរិតំ វច្ឆសុច្ឆរិតំ
 មនោសុច្ឆរិតំ វមេ តយោ កុសលេ ធម្មេ អភិនិព្វជ្ជត្តា
 យមិទំ កាយទុច្ឆរិតំ វច្ឆទុច្ឆរិតំ មនោទុច្ឆរិតំ វមេ
 តយោ អកុសលេ ធម្មេ សមាទាយ វតិស្សន្តំ តិ
 កិស្ស ហេតុ ន ហិ តេ កោន្តោ សមណាព្រាហ្មណា
 បស្សន្តិ អកុសលានិ ធម្មានិ អាទិនំ ឌីការំ សង្ក-
 លេសំ កុសលានិ ធម្មានិ នេក្ខេ អាទិសំសិ
 វេនានបក្ខំ ។ សន្តិយេវ ខោ បន ហេតុំ នត្តិ
 ហេតុតិស្ស ទិដ្ឋិ ហោតិ សាស្ស ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ។
 សន្តិយេវ ខោ បន ហេតុំ នត្តិ ហេតុតិ សង្កប្បេតិ
 ស្វាស្ស ហោតិ មិច្ឆាសង្កប្បោ ។ សន្តិយេវ ខោ
 បន ហេតុំ នត្តិ ហេតុតិ វាចំ កាសតិ សាស្ស ហោតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសារៈ

ជីវៈទាំងអស់ ឥតមានអំណាច ឥតមានកំឡាំង ឥតមានព្យាយាម មាន
តែសេចក្តីប្រែប្រួល ដោយនិយតិ សន្តិភិ នឹងការៈ តាំងនៅក្នុងអភិជាតិ
ទាំង ៦ ទើបទទួលសុខនឹងទុក្ខបាន ហេតុនេះ ក៏ប្រាកដដល់សមណ-
ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ (សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ) លះបង់កុសល-
ធម៌ ៣ នេះ គឺ កាយសុចរិត វចីសុចរិត មនោសុចរិត ហើយសមាទាន
ប្រព្រឹត្តអកុសលធម៌ ៣ នេះ គឺ កាយទុច្ចរិត វចីទុច្ចរិត មនោទុច្ចរិតវិញ
ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ព្រោះថាសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើន
ទាំងនោះ មិនបានឃើញតោស នៃអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមក
សៅហ្មង ទាំងមិនឃើញភានិសង្ស នៃកុសលធម៌ទាំងឡាយ ជាចំណែក
នៃសេចក្តីផ្លូវផង ក្នុងការចេញចាកកាម ។ មួយទៀត បុគ្គលណាមាន
សេចក្តីយល់ឃើញហេតុ ដែលមានមែនពិតថា ហេតុមិនមាន សេចក្តី
យល់របស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា មិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ មួយទៀត បុគ្គលគ្រិះរិះ
នូវហេតុដែលមានមែនពិតថា ហេតុមិនមាន សេចក្តីគ្រិះរិះរបស់បុគ្គល
នោះ ឈ្មោះថា មិច្ឆាសង្កប្បៈ ។ មួយទៀត បុគ្គលពោលវេចា ចំពោះ
ហេតុដែលមានមែនពិតថា ហេតុមិនមាន វេចារបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា

ធម្មបទវិទ្យាស្ស អបណ្ណកសុត្តេ ទុស្សបដ្ឋាបណ្ណកោ

មិច្ឆាវាទា ។ សន្និយេវ ខោ បទ ហេតុំ នត្តិ
 ហេតុតិ អាហ យេ តេ អវហន្តោ ហេតុវាទា
 តេសមយំ បច្ចុជំកំ កកោតិ ។ សន្និយេវ ខោ បទ
 ហេតុំ នត្តិ ហេតុតិ បរិ សញ្ញាបេតិ សាស្ស ហោតិ
 អសទ្ធម្មសញ្ញាតិ តាយ ច បទ អសទ្ធម្មសញ្ញាតិយា
 អត្តានុកំសេតិ បរិ វាម្កតិ ។ ឥតិ បុព្វេវ ខោ បទស្ស
 សុសំល្យំ បហំនំ ហោតិ ទុស្សំល្យំ បច្ចុបដ្ឋិតិ
 អយព្ភា មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាសង្កប្បោ មិច្ឆាវាទា អរិយានិ
 បច្ចុជំកតា អសទ្ធម្មសញ្ញាតិ អត្តានុកំសទា បរាម្ក-
 តា ។ ឯវិសិមេ អនេកេ ចាបកា អកុសលា ធម្មា
 សម្បវន្តិ មិច្ឆាទិដ្ឋិប្បច្ចយា ។

(១០៧) តត្រត កហបតយោ វិញ្ញា បុរិសោ ឥតិ
 បដិសញ្ញាក្ខតិ សចេ ខោ នត្តិ ហេតុ ឯវមយំ ករិ
 បុរិសបុគ្គលោ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សោត្តិ-
 មត្តានិ ករិស្សតិ ។ សចេ ខោ អត្តិ ហេតុ
 ឯវមយំ ករិ បុរិសបុគ្គលោ កាយស្ស ភេទា

គហបតីវគ្គ អបណ្ណកសូត្រ អបណ្ណកធម៌ដែលបុគ្គលធ្វើមិនពេញលេញ

មិច្ឆាវាចា ។ មួយទៀត បុគ្គលណាពោលនូវហេតុ ដែលមានមែនពិត
 ថា ហេតុមិនមាន បុគ្គលនេះឈ្មោះថាធ្វើសឹកសត្រូវ ចំពោះព្រះអរហន្ត
 ដែលជាហេតុវាច ។ មួយទៀត បុគ្គលណាពន្យល់អ្នកដទៃឲ្យយល់នូវ
 ហេតុ ដែលមានពិតថា ហេតុមិនមាន សេចក្តីពន្យល់របស់បុគ្គលនោះ
 ឈ្មោះថា អសទ្ធម្មសញ្ញា ឯបុគ្គលនោះឈ្មោះថាលើកតំកើងខ្លួនឯង ភិះ
 ជឿលបុគ្គលដទៃ ដោយសារអសទ្ធម្មសញ្ញានោះ ។ ព្រោះហេតុនោះ
 បុគ្គលនោះលះបង់ នូវការវះកាត់ជាអ្នកមានសីលលក្ខណ៍កាលមុន ហើយកាន់
 ទុកនូវការវះកាត់ជាអ្នកទ្រុស្តសីលវិញ នេះឈ្មោះថា មិច្ឆាទិដ្ឋិ មិច្ឆាសន្តិប្បៈ
 មិច្ឆាវាចា ជាសឹកសត្រូវនឹងព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ជាអសទ្ធម្មសញ្ញា
 ឈ្មោះថាលើកតំកើងខ្លួនឯង បង្កាប់បុគ្គលដទៃ ។ អកុសលធម៌ដ៏លាមក
 ច្រើនប្រការទាំងនេះ តែងកើតព្រមព្រោះមិច្ឆាទិដ្ឋិជាបច្ច័យ យ៉ាងនេះ ។

(១១៧) ម្ចាស់គហបតីទាំងឡាយ វិញ្ញាបរសតែងពិចារណាយើញក្នុង
 លទ្ធិរបស់សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះថា បើហេតុមិនមានទេ បុរស
 បុគ្គលដ៏ចំរើននេះ លុះបែកផ្ទាយរាងកាយបន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ នឹងធ្វើខ្លួន
 ឲ្យមានសួស្តី ។ បើហេតុមានមែន បុរសបុគ្គលដ៏ចំរើននេះ លុះបែកផ្ទាយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

បរម្មរណា អនាយំ ទុក្ខតំ វិនិច្ឆ័តំ ជិវយំ ឧប-
 បជ្ជិស្សតិ ។ កាមំ ខោ បន មាហុ ហេតុ
 ហោតុ នេសិ ភវតិ សមណាប្រាហ្មណានិ សច្ចំ
 វចនំ អថ ច បនាយំ ភវំ បុរិសបុគ្គលោ ទិដ្ឋេវ
 ធម្មេ វិញ្ញំ ការយោ ទុស្សីលោ បុរិសបុគ្គលោ
 មិន្នាទិដ្ឋិ អហេតុកវនោតិ ។ សចេ ខោ អត្តេវ
 ហេតុ ឃី ឥមស្ស កោតោ បុរិសបុគ្គលស្ស
 ឧភយត្ត កលត្តាហោ យញ្ច ទិដ្ឋេវ ធម្មេ វិញ្ញំ
 ការយោ យញ្ច កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា
 អនាយំ ទុក្ខតំ វិនិច្ឆ័តំ ជិវយំ ឧបបជ្ជិស្សតិ ។
 ឃីមស្សាយំ អបណ្ណាកោ ធម្មោ ទុស្សមត្តោ សមា-
 ទិដ្ឋោ ឃីកំសិ ជវិត្តា តិដ្ឋតិ វិញ្ញតិ កុសលជ្ជានំ ។

[១១៨] តត្រ កហបតយោ យេ តេ សមណា-

ប្រាហ្មណា ឃីវាទិទោ ឃីទិដ្ឋិទោ អត្តំ ហេតុ អត្តំ
 បច្ចយោ សត្តានិ សង្កិលេសាយ សហេតុ សប្បច្ចយោ
 សត្តា សង្កិលេស្សន្តិ អត្តំ ហេតុ អត្តំ បច្ចយោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

រាងកាយបន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ នឹងទៅកើតក្នុងកំណើតវិញបាន ប្រេត
 អសុរកាយ នរក មិនខាន ។ មួយទៀត បើហេតុមិនមានដោយពិត
 ពាក្យរបស់សមណព្រាហ្មណ៍ ដ៏ចំរើនទាំងនោះ ក៏នៅជាពាក្យពិត
 តែថាបុរសបុគ្គលដ៏ចំរើននេះ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ គិតដៀលក្នុងបច្ចុ-
 ប្បន្ននេះថា បុរសបុគ្គលនេះ ជាអ្នកទ្រុស្តសីល ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ជាអហេតុ-
 កវ៌្ម ។ បើហេតុមានពិតមែន បុរសបុគ្គលដ៏ចំរើននេះ ទទួលបាន
 ក្នុងចំណែកទាំងពីរ គឺអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ គប្បីគិតដៀលក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 លុះបែកផ្ទុយរាងកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ នឹងទៅកើតក្នុងកំណើត
 វិញបាន ប្រេត អសុរកាយ នរក មិនខាន ។ អបណ្ណកធម៌ ដែលបុគ្គល
 ធ្វើមិនពេញលេញ សមាទានមិនល្អហើយ ក៏ផ្សាយទៅតាមវ៌្មរបស់
 ខ្លួនដោយចំណែកមួយ រៀបរយនូវហេតុជាទីតាំងនៃកុសល យ៉ាងនេះ ។

(១១៨) ម្ចាស់គហបតីទាំងឡាយ បណ្តាសមណព្រាហ្មណ៍ទាំង
 នោះ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយណា មានវ៌្មយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិ
 យ៉ាងនេះថា ហេតុបច្ច័យនាំឲ្យសត្វសៅហ្មង មានពិតមែន សត្វទាំង
 ឡាយ តែងសៅហ្មងដោយម៉ែនហេតុមានបច្ច័យ ហេតុបច្ច័យនាំឲ្យសត្វ

គហបតិវត្តស្ស អបណ្ណកសុត្តេ អរិយបច្ចដិកតា

សត្តានំ វិសុទ្ធិយា សហេតុ សប្បច្ចយា សត្តា
វិសុទ្ធិនំ អត្តំ ពលំ អត្តំ វិរិយំ អត្តំ បុរិសថាមោ
អត្តំ បុរិសបរក្កមោ សព្វេ សត្តា សព្វេ មាណា
សព្វេ ក្ខតា សព្វេ ដីកា សវសា សពលា សវិ-
រិយា ធិយតិសង្កតិការិវរណតា ធរស្យកំភិជាតិសុ
សុខទុក្ខំ បដិសំវេទន្តិតំ តេសមេតំ ចាដិកដ្ឋិ
យមិទំ កាយទុច្ចរិតំ វច្ឆទុច្ចរិតំ មនោទុច្ចរិតំ ឥម
តយោ អកុសលេ ធម្ម អភិធិត្រដ្ឋេត្វា យមិទំ
កាយសុច្ចរិតំ វច្ឆសុច្ចរិតំ មនោសុច្ចរិតំ ឥម តយោ
កុសលេ ធម្ម សមាធាយ វត្តស្សន្តិ តំ កស្ស
ហេតុ បស្សន្តិ ហិតេ កោត្តោ សមណាប្រាហ្មណា
អកុសលានំ ធម្មានំ អាទិទំ ឌីការំ សង្កលេសំ
កុសលានំ ធម្មានំ ទេត្តម្ម អាទិសំសំ វេទាន.
បក្ខំ ។ សន្តិយេវ ខោ បន ហេតុំ អត្តំ ហេតុតិស្ស
ទិដ្ឋិ ហោតិ សាស្ស ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ ។
សន្តិយេវ ខោ បន ហេតុំ អត្តំ ហេតុតិ
សង្កប្បេតិ ស្វាស្ស ហោតិ សម្មាសង្កប្បេ ។

ធម្មបទវិញ្ញាណសូត្រ អបណ្ណកសូត្រ វិចារមិនមែនជាសីកសត្រូវរំពោះព្រះអរិយៈ

បរិសុទ្ធមានពិតមែន សត្វទាំងឡាយតែងបរិសុទ្ធដោយមានហេតុ មាន
 បច្ច័យ កំឡាំងមាន សេចក្តីព្យាយាមមាន កំឡាំងរបស់បុរសមាន សេចក្តី
 សង្កតនៃបុរសមាន ពួកសត្វទាំងអស់ បាណៈទាំងអស់ ក្នុងទាំងអស់
 ជីវៈទាំងអស់ មានអំណាច មានកំឡាំង មានព្យាយាម មានសេចក្តី
 ប្រែប្រួលដោយនិយតិ សន្តតិ នឹងការៈ បិតនៅក្នុងអភិជាតិទាំង ៦ ទើប
 ទទួលសុខនឹងទុក្ខបាន ហេតុនោះ ក៏ប្រាកដដល់សមណព្រាហ្មណ៍ទាំង
 នោះ (សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ) លះបង់អកុសល ៣ នេះគឺកាយ-
 ទុច្ចរិត វចីទុច្ចរិត មនោទុច្ចរិត ហើយសមាទានប្រព្រឹត្តកុសលធម៌ ៣
 នេះគឺ កាយសុច្ចរិត វចីសុច្ចរិត មនោសុច្ចរិតវិញ ដំណើរនោះព្រោះហេតុ
 ដូចម្តេច ព្រោះថា សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងនោះ ឃើញទោសនៃ
 អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមក សៅហ្មង ឃើញអាទិសង្សនៃកុសល-
 ធម៌ទាំងឡាយ ជាចំណែកនៃសេចក្តីផ្សំផង ក្នុងភិរិយាចេញចាកកាម ។
 មួយទៀត បុគ្គលមានសេចក្តីយល់ឃើញ នូវហេតុដែលមានពិតមែនថា
 ហេតុមានពិតមែន សេចក្តីយល់ឃើញរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា សម្មា-
 ទិដ្ឋិ ។ មួយទៀត បុគ្គលណាត្រិះរិះហេតុ ដែលមានពិតមែនថា ហេតុ
 មានពិតមែន សេចក្តីត្រិះរិះរបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា សម្មាសង្កប្បៈ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សន្និយេវ ខោ បទ ហេតុំ អត្តំ ហេតុតិ វាចំ
 កាសតិ សាស្ស ហោតិ សម្មាវាទា ។ សន្និយេវ
 ខោ បទ ហេតុំ អត្តំ ហេតុតិ អាហ យេ តេ
 អរហន្តោ ហេតុវាទា តេសមយំ ន បច្ចដំកំ ក-
 រោតិ ។ សន្និយេវ ខោ បទ ហេតុំ អត្តំ ហេតុតិ
 បរិ សញ្ញាបេតិ សាស្ស ហោតិ សន្និម្មសញ្ញតិ តាយ
 ច បទ សន្និម្មសញ្ញតិយា នេវតានុកិសេតិ ន បរិ
 វម្ភេតិ ។ ឥតិ បុព្វេ ខោ បទស្ស ទុស្សីល្យំ បហំនំ
 ហោតិ សុសីល្យំ បច្ចុប្បដ្ឋិតំ អយញ្ច សម្មាទិដ្ឋិ សម្មា-
 សន្និប្បោ សម្មាវាទា អរិយានំ អបច្ចដំកតា សន្និម្ម-
 សញ្ញតិ អនត្តកិសនា អបរវម្ភនា ។ ឯវិសិមេ
 អនេកេ កុសលា ធម្មា សម្មវនិ សម្មាទិដ្ឋិប្បច្ចយា ។

(១១៧) តត្រ កហបតយោ វិញ្ញ បុរិសោ ឥតិ

បដិសញ្ញត្តតិ សចេ ខោ អត្តំ ហេតុ ឯវមយំ
 ករិ បុរិសបុគ្គលោ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

មួយទៀត បុគ្គលណា ពោលវាចាចំពោះហេតុ ដែលមានពិតមែនថា
 ហេតុមានពិតមែន វាចារបស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា សម្មាវាចា ។ មួយ
 ទៀត បុគ្គលណា ពោលនូវហេតុ ដែលមានពិតមែនថា ហេតុមានពិតមែន
 បុគ្គលនេះ ឈ្មោះថាមិនធ្វើសឹកសត្រូវ ចំពោះព្រះអរហន្តជាហេតុវាទទាំង
 នោះ ។ មួយទៀត បុគ្គលណា ពន្យល់អ្នកដទៃឲ្យយល់នូវហេតុដែលមាន
 ពិតមែនថា ហេតុមានពិតមែន សេចក្តីពន្យល់របស់បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា
 សទ្ធម្មសញ្ញា មិនលើកគំភើងខ្លួនឯង ឯបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាមិនបង្ហាប់
 បុគ្គលដទៃ ដោយសារសទ្ធម្មសញ្ញានោះទេ ។ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គល
 នោះបានលះបង់នូវការវាជាអ្នកទ្រុស្តសីលក្នុងកាលមុន ហើយតាំងទុកនូវ
 ការវាជាអ្នកមានសីលល្អវិញ នេះឈ្មោះថាសម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បៈ សម្មា-
 វាចា មិនជាសឹកសត្រូវចំពោះព្រះអរិយទាំងឡាយ ជាសទ្ធម្មសញ្ញា ឈ្មោះ
 ថាមិនលើកគំភើងខ្លួនឯង មិនបង្ហាប់បុគ្គលដទៃ ។ កុសលធម៌ទាំងឡាយ
 នេះច្រើនប្រការ កើតឡើងព្រម ព្រោះសម្មាទិដ្ឋិជាបច្ច័យ យ៉ាងនេះ ។

(១១៧) ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ វិញ្ញាបរស តែងតិចារណាយើញ

ក្នុងលទ្ធិរបស់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ដូច្នេះថា បើហេតុមានពិត
 មែន បុគ្គលដ៏ចំរើននេះ លះវែកផ្កាយរាងកាយបង្ហាប់អំពីមរណៈទៅ

គហបរិវត្តស្ស អបណ្ណកសុត្តេ អាណុប្បទាស្ថិវាទោ

សុគតី សុត្តិ លោកិ ឧបបជ្ជិស្សតិ ។ កាមិ ខោ បទ
 មាហុ ហេតុ ហោតុ នេសិ កវតិ សមណាព្រាហ្មណានិ
 សត្តិ វចនំ អថ ច បនាយំ កវិ បុរិសបុគ្គលោ ទិដ្ឋវ
 ធម្មវិញ្ញាណំ បាសិសោ សីលវា បុរិសបុគ្គលោ សម្មាទិដ្ឋ
 ហេតុវាទោតិ ។ សចេ ខោ អត្តេវ ហេតុ ឃីវ ឥមស្ស
 គោតោ បុរិសបុគ្គលស្ស ឧកយត្ត កដក្កាហោ យញ្ច
 ទិដ្ឋវ ធម្មវិញ្ញាណំ បាសិសោ យញ្ច កាយស្ស ភេតា
 បរម្មវណា សុគតី សុត្តិ លោកិ ឧបបជ្ជិស្សតិ ។
 ឃីវមស្សាយំ អបណ្ណាកោ ធម្មា សុសមត្តោ សមា-
 ទិដ្ឋោ ឧកយំសិ ឃីវត្វា តិដ្ឋតិ វិញ្ញតិ អកុសលដ្ឋានំ ។

(១២០) សន្និ គហបតយោ ឃិកេ សមណាព្រាហ្ម-
 ណា ឃីវវាទិទោ ឃីវទិដ្ឋិទោ នត្តិ សត្វសោ អា-
 រុប្បាតិ តេសំយេវ ខោ គហបតយោ សមណាព្រាហ្ម-
 ណានិ ឃិកេ សមណាព្រាហ្មណា ឧជុវិបច្ឆនិក-
 វាទា តេ ឃីវមាហិសុ អត្តិ សត្វសោ អាណុប្បាតិ ។

ធម្មបតិវត្ត អបណ្ណកសូត្រ ការពោលថាអរូបព្រហ្មមិនមាន

នឹងចូលទៅកាន់សុគតិស្ថិតិទៅលោក ។ មួយទៀត បើហេតុមិនមាន
 ដោយពិត ពាក្យរបស់សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ ទុកជាពាក្យពិត
 តែថាបុរសបុគ្គលដ៏ចម្រើននេះ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយសរសើរក្នុងបច្ចុប្បន្នថា
 បុរសបុគ្គលនេះ ជាអ្នកមានសីល ជាសម្មាទិដ្ឋិ ជាហេតុវាទ ។ បើហេតុ
 មានពិតមែន បុរសបុគ្គលដ៏ចម្រើននេះ ទទួលជ័យជំនះ ក្នុងចំណែកទាំង
 ពីរ គឺអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយសរសើរ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន លុះបែកធ្លាយរាងកាយ
 ចង្កាប់អំពីមរណៈទៅ នឹងចូលទៅកាន់សុគតិស្ថិតិទៅលោក ។ អបណ្ណក
 ធម៌នេះ ដែលបុគ្គលធ្វើឲ្យពេញលេញ សមាទានល្អហើយ ក៏ផ្សាយ
 ទៅតាមវាទៈរបស់ខ្លួន ដោយចំណែកទាំងពីរ រៀបរយនូវហេតុជាទី
 តាំងនៃអកុសល យ៉ាងនេះ ។

[១២០] ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ មានសមណព្រាហ្មណ៍តួក
 មួយ មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា អរូបព្រហ្ម មិនមាន
 ដោយប្រការទាំងពួង ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ សមណព្រាហ្មណ៍តួក
 មួយ មានវាទៈជាសឹកសត្រូវដោយត្រង់ ទៅរកសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំង
 នោះ ហើយពោលយ៉ាងនេះថា អរូបព្រហ្មមានដោយប្រការទាំងពួង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

តំ កំ មត្តាថ កហបតយោ ននុមេ សមណាព្រាហ្មណា
 អញ្ញមញ្ញស្ស ឧជ្ឈិបច្ឆន្តិកវណាតិ ។ ឃិំ កន្តេ ។ តត្រ
 កហបតយោ វិញ្ញ បុរិសោ ឥតិ បដិសញ្ញត្តតិ យេ ខេ(១)
 តេ កោន្តោ សមណាព្រាហ្មណា ឃិំវាទិនោ ឃិំទិដ្ឋិនោ
 នត្តិ សត្វសោ អារុប្បាតិ ឥទិ មេ អទិដ្ឋិ យេថ តេ
 កោន្តោ សមណាព្រាហ្មណា ឃិំវាទិនោ ឃិំទិដ្ឋិនោ អត្ត
 សត្វសោ អារុប្បាតិ ឥទិ មេ អវិទិតំ អហាញោ ខេ
 បន អជាទន្តោ អបស្សន្តោ ឃកំសេន អាទាយ
 វោហវេយ្យំ ឥទមេវ សុទ្ធិ មោយមត្តានិ ន មេតំ អស្សិ
 បដិរូបំ យេ ខេ តេ កោន្តោ សមណាព្រាហ្មណា ឃិំ
 វាទិនោ ឃិំទិដ្ឋិនោ នត្តិ សត្វសោ អារុប្បាតិ សធ
 ខេ តេសិ កវតិំ សមណាព្រាហ្មណានិ សុទ្ធិ វចនិ
 ហំនមេតំ វិជ្ជតិ យេ តេ ទេវា រូបិនោ មនោមយា
 អបណ្ណាកំ មេ តត្របបត្តិ កវិស្សតិ យេ បន
 តេ កោន្តោ សមណាព្រាហ្មណា ឃិំវាទិនោ

១ ម. យេ ច ខេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ក្រែង
សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនេះ មានវាទៈជាសឹកសត្រូវដោយគ្រង់ ទៅរកគ្នា
នឹងគ្នាមិនមែនឬ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ
វិញ្ញាបរស តែងពិចារណាយើញ ក្នុងលទ្ធិរបស់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍
ទាំងនោះដូច្នោះថា សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងឡាយណា មានវាទៈ
យ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋយ៉ាងនេះថា អរូបព្រហ្មមិនមានដោយប្រការទាំងពួង
ពាក្យនេះយើងក៏មិនដែលឃើញ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដ៏ចំរើន
ណា មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋយ៉ាងនេះថា អរូបព្រហ្មមានដោយ
ប្រការទាំងពួង ពាក្យនេះយើងក៏មិនដែលដឹង ឯយើងកាលបើមិនដឹង
មិនឃើញ គប្បីកាន់យកដោយចំណែកមួយ ហើយនិយាយថា ពាក្យ
នេះឯងជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ហេតុនេះ មិនសមគួរទេ
សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងឡាយណា មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋ
យ៉ាងនេះថា អរូបព្រហ្ម មិនមាន ដោយប្រការទាំងពួង បើពាក្យ
របស់សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងនោះជាពាក្យពិត ពាក្យនុ៎ះយកជាទី
តាំងប្រាកដ ទៅតាមទាំងឡាយណា មានរូប កើតដោយឈានចិត្ត
ពាក្យនេះ (មិនខុស) ការទៅកើតក្នុងរូបព្រហ្មនោះ នឹងមានដល់យើង
មួយទៀត សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងឡាយណា មានវាទៈយ៉ាងនេះ

គហបតិវត្តស្ស អបណ្ណកសុត្តេ កវណិកោធនគ្គិវិទោ

ឃុំទិដ្ឋិទោ អន្តិ សព្វសោ អារុប្បតិ សចេ តេសំ
 កវនំ សមណាព្រាហ្មណានំ សន្នំ វេទនំ ម៉ានទេតិ
 វិជ្ជតិ យេ តេ ទេវំ អរូបិទោ សញ្ញាមយា
 អបណ្ណាកំ មេ តត្រូបបតិ កវិស្សតិ ទិស្សន្តេ ខោ
 បន រូទានិកវណំ ទណ្ណានានសត្តានានកលហា-
 វិក្កហវិវាទនុវិក្កវេសុញ្ញាមសាវណានតិ ខោ បនេតិ
 សព្វសោ អារុប្បតិ ។ សោ ឥតិ បដិសង្កាយ
 រូទានិយេវ និព្វិទាយ វិវកាយ និរោជាយ បដិបន្នោ
 ហោតិ ។

(១២១) សន្នំ កហបតយោ ឯកេ សមណាព្រាហ្ម-
 ណា ឃុំវាទិទោ ឃុំទិដ្ឋិទោ នត្តិ សព្វសោ កវណិកោ-
 ជោតិ ។ តេសំយេវ ខោ កហបតយោ សមណា
 ព្រាហ្មណានំ ឯកេ សមណាព្រាហ្មណា ឧប្បវេសនំ ក-
 វណា តេ ឃុំមាហិស្ស អន្តិ សព្វសោ កវណិកោជោតិ ។ តិ
 កំ មញ្ញាម កហបតយោ នន្តមេ សមណាព្រាហ្មណា

គហបតីវគ្គ អបណ្ណកសូត្រ ការពោលហិក រលតនៃភពមិនមាន

មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា អរូបព្រហ្មមានដោយប្រការទាំងពួង បើពាក្យរបស់
 សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ ជាពាក្យពិត ពាក្យនេះយកជាទីតាំង
 បានប្រាកដ ទៅតាមទិដ្ឋិយណាដែលឥតរូប កើតដោយសញ្ញា ពាក្យ
 នោះ (មិនខុស) ការទៅកើតក្នុងអរូបព្រហ្មនោះ នឹងមានដល់យើង
 ការកាន់យកដង្ហើម ការកាន់យកគ្រឿងសស្ត្រា ការឈ្មោះទាស់ទែង
 គ្នា ការពោលដដែលគ្នា ការប្រកាន់ថាឯងអញ ការពោលញ្ញះញង់ ការ
 ពោលពាក្យកុហកដែលប្រាកដឡើង ព្រោះមានរូបជាអធិករណ៍ ក៏ឯអធិ-
 ករណ៍នេះ មិនមាន ក្នុងរូបព្រហ្ម ដោយប្រការទាំងពួង ។ វិញ្ញាបរស
 នោះ លុះពិចារណាឃើញដូច្នោះហើយ ក៏ប្រតិបត្តិ ដើម្បីសេចក្តីឡើយ
 ណាយ ដើម្បីប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បីរលត់នូវរូបនោះ ។

[១២១] ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ មានសមណព្រាហ្មណ៍ទាំង
 ឡាយពួកមួយ មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ការរលត់នៃ
 ភពដោយប្រការទាំងពួង មិនមានឡើយ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ
 សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយពួកមួយ មានវាទៈជាសឹកសត្រូវដោយគ្រង់
 ទៅរកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះហើយពោលថា ការរលត់នៃភពដោយ
 ប្រការទាំងពួងមាន ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់
 ហេតុនោះដូចម្តេច ក្រែងសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនេះ មានវាទៈ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

អញ្ញាមញ្ញាស្ស ឧដ្ឋវិបត្តនិកកំនាតិ ។ ឃី កន្លេ ។
តត្រុ កហបតយោ វិញ្ញ បុរិសោ វតិ បដិសញ្ញក្ខតិ
យេ ខោ តេ ភោន្តោ សមណាព្រាហ្មណា ឃីវាទិណោ
ឃីទិដ្ឋិណោ នត្ថុ សត្វសោ កវិនិរោធាតិ វទិ មេ អទិដ្ឋិ
យេថ តេ ភោន្តោ សមណាព្រាហ្មណា ឃីវាទិណោ
ឃីទិដ្ឋិណោ អត្ថុ សត្វសោ កវិនិរោធាតិ វទិ មេ
អវិនិកំ អហព្វោ ខោ បន អដានន្តោ អបស្សន្តោ
ឃីកំសេន អាណាយ វេហវេយ្យំ វទិមេ វស្មំ មោ-
យមញ្ញន្តំ ន មេតិ អស្ស បដិវបំ យេ ខោ តេ
ភោន្តោ សមណាព្រាហ្មណា ឃីវាទិណោ ឃីទិដ្ឋិណោ
នត្ថុ សត្វសោ កវិនិរោធាតិ សចេ តេសំ កវតិ សម-
ណាព្រាហ្មណានំ សច្ចំ វចនំ វាទមេតិ វិជ្ជតិ យេ តេ
នេវ អរូបិណោ សញ្ញាមយា អបណ្ណិកំ មេ តត្រុបបត្តិ
កវស្សតិ យេ បន តេ ភោន្តោ សមណាព្រាហ្មណា
ឃីវាទិណោ ឃីទិដ្ឋិណោ អត្ថុ សត្វសោ កវិនិរោធាតិ
សចេ តេសំ កវតិ សមណាព្រាហ្មណានំ សច្ចំ វចនំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ជាសឹកសត្រូវដោយគ្រងទៅក្នុងនឹងគ្នាមិនមែនឬ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។
 ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ វិញ្ញាបនស តែងតិចារណាឃើញ ក្នុងលទ្ធិរបស់
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ដូច្នោះថា សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ
 ដ៏ចម្រើនណា មានវារៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ការរលត់ទៅនៃភព
 ដោយប្រការទាំងពួងមិនមានឡើយ ហេតុនេះ យើងមិនដែលឃើញទេ
 សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដ៏ចម្រើនណា មានវារៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិ
 យ៉ាងនេះថា ការរលត់នៃភពដោយប្រការទាំងពួងមាន ហេតុនេះយើង
 មិនដឹង កាលបើយើងមិនដឹង មិនឃើញ គប្បីកាន់យកដោយចំណែកមួយ
 ហើយនិយាយថា ពាក្យនេះជាពាក្យពិត ពាក្យដទៃជាមោឃៈដូច្នោះ
 ពាក្យនេះមិនសមគួរទេ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដ៏ចម្រើនណា មាន
 វារៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ការរលត់នៃភពដោយប្រការទាំងពួង
 មិនមាន បើពាក្យរបស់សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះ ជាពាក្យពិត
 ហេតុនេះ យកជាទីតាំងបានប្រាកដ ទៅតាមទាំងឡាយណាដែលឥតរូប
 កើតដោយអរូបជ្ឈានសញ្ញា ពាក្យនោះមិនខុស ការកើតក្នុងអរូបព្រហ្ម
 នោះនឹងមានដល់យើង មួយទៀត សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ
 ណា មានវារៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ការរលត់នៃភព ដោយ
 ប្រការទាំងពួងមាន បើពាក្យរបស់សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើនទាំងនោះជា

គហបតីវង្សស្ស អប្បណ្តកសុត្តេ ចត្តារោ បុគ្គលា

ហំ នមេតំ វិជ្ជតំ យំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ បរិទិព្វាយំ ស្សាមិ ។
 យេ ខោ តេ កោន្តោ សមណាប្រាហ្មណា ឃីវាទិដោ
 ឃីវិទិដ្ឋិដោ នត្តំ សព្វសោ កវិទិវោធាតិ តេសមយំ
 ទិដ្ឋិ សរាគាយ សន្តិកេ សំយោគាយ សន្តិកេ
 អភិទទ្ធាយ សន្តិកេ អន្លោសាធាយ សន្តិកេ
 ទុច្ឆាធាធាយ សន្តិកេ យេ បន តេ កោន្តោ សម-
 ណាប្រាហ្មណា ឃីវាទិដោ ឃីវិទិដ្ឋិដោ អត្តំ សព្វសោ
 កវិទិវោធាតិ តេសមយំ ទិដ្ឋិ អសារាគាយ សន្តិកេ
 អសំយោគាយ សន្តិកេ អនភិទទ្ធាយ សន្តិកេ
 អនន្លោសាធាយ សន្តិកេ អនុច្ឆាធាធាយ សន្តិកេ-
 តិ ។ សោ ឥតិ បដិសង្កាយ កវិទិយេវ ទិព្វិធាយ
 វិវាគាយ ទិវោធាយ បដិបន្នោ ហោតិ ។

(១២២) ចត្តារោមេ កហបតយោ បុគ្គលា សន្តោ

សំវិជ្ជមាណ លោកស្មី កតមេ ចត្តារោ ឥធម កហប-

ធម្មបទដ្ឋកថា អបណ្ណាសូត្រ បុគ្គល ៤ ពួក

ពាក្យព្រឹត ហេតុនេះ ទើបយកជាទីតាំងបុទប្រាកដ យើងនឹងបរិនិព្វាន
 ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដ៏ចំរើនណា មានវាទៈ
 យ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ការរលត់នៃភព ដោយប្រការទាំងពួង
 មិនមាន សេចក្តីយល់នេះ របស់សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏ប្រព្រឹត្ត
 ទៅក្នុងទីជិតនៃសេចក្តីត្រេកត្រអាល ក្នុងទីជិតនៃសំយោគធម៌ ក្នុងទីជិត
 នៃសេចក្តីរីករាយ ក្នុងទីជិតនៃសេចក្តីចូលចិត្តស៊ប់ ក្នុងទីជិតនៃឧបាទាន
 មួយទៀត សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដ៏ចំរើនណា មានវាទៈយ៉ាងនេះ
 មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា កិរិយារលត់ទៅនៃពភ មានដោយប្រការទាំងពួង
 សេចក្តីយល់នេះ របស់សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទីជិត
 នៃសេចក្តីមិនត្រេកត្រអាល ក្នុងទីជិតនៃសំយោគធម៌ ក្នុងទីជិតនៃសេចក្តី
 មិនរីករាយ ក្នុងទីជិតនៃសេចក្តីមិនចូលចិត្តស៊ប់ ក្នុងទីជិតនៃសេចក្តីមិន
 មានឧបាទាន ។ វិញ្ញាបរសនោះពិចារណាឃើញដូច្នោះហើយ ក៏ប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីរឿយណាយ ដើម្បីប្រាសចាកកតៈ ដើម្បីរលត់ភពទាំងឡាយ ។

(១២២) ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ បុគ្គលទាំងឡាយ ក្នុងលោក

មាន ៤ ពួកនេះ បុគ្គលទាំង ៤ ពួកនេះដូចម្តេចខ្លះ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

តយោ ឯកទ្វេ បុគ្គលោ អត្តន្តទោ ហោតិ អត្តបរិតា-
 បនាទុយោកមទុយុត្តោ ឥធិ កហាបតយោ ឯកទ្វេ
 បុគ្គលោ បរទ្តទោ ហោតិ បរបរិតាបនាទុយោកម-
 ទុយុត្តោ ឥធិ កហាបតយោ ឯកទ្វេ បុគ្គលោ អត្តន្តទោ
 ច ហោតិ អត្តបរិតាបនាទុយោកមទុយុត្តោ បរទ្តទោ
 ច បរបរិតាបនាទុយោកមទុយុត្តោ ឥធិ កហាបតយោ
 ឯកទ្វេ បុគ្គលោ នេវត្តន្តទោ ច ហោតិ នាត្តបរិ-
 តាបនាទុយោកមទុយុត្តោ ន បរទ្តទោ បរបរិតា-
 បនាទុយោកមទុយុត្តោ សោ អនត្តន្តទោ អបរទ្តទោ
 ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទិច្ចាតោ ទិព្វតោ សីតិក្កតោ សុខប្ប-
 ដិសំវេទី ព្រហ្មក្កតេន អត្តនា វិហាតិ ។

[១២៣] កតមោ ច កហាបតយោ បុគ្គលោ
 អត្តន្តទោ អត្តបរិតាបនាទុយោកមទុយុត្តោ ។ ឥធិ
 កហាបតយោ ឯកទ្វេ បុគ្គលោ អនេលកោ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រកបព្យាយាមរឿយ ។ ដុត
កំដៅខ្លួនឯង ឈ្មោះអត្តនបៈ ១ ម្ចាស់គហបតីទាំងឡាយ បុគ្គល
ពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រកបព្យាយាមរឿយ ។ ដុតកំដៅ
បុគ្គលដទៃ ឈ្មោះបរនបៈ ១ ម្ចាស់គហបតីទាំងឡាយ បុគ្គលពួក
មួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រកបព្យាយាមរឿយ ។ ដុតកំដៅខ្លួនឯង
ឈ្មោះអត្តនបៈផង ជាអ្នកប្រកបព្យាយាមរឿយ ។ ដុតកំដៅបុគ្គលដទៃ
ឈ្មោះបរនបៈផង ១ ម្ចាស់គហបតីទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោក
នេះ ជាអ្នកប្រកបព្យាយាមរឿយ ។ មិនដុតកំដៅខ្លួនឯង ឈ្មោះ
នេវត្តនបៈផង ជាអ្នកប្រកបព្យាយាមរឿយ ។ មិនដុតកំដៅបុគ្គលដទៃ
ឈ្មោះនបរនបៈផង ១ អនត្តនបបុគ្គលនឹងអបរនបបុគ្គលនោះ ជាអ្នក
លែងមានសេចក្តីស្រេកឃ្លាន មានទុក្ខរំលត់ មានត្រជាក់កើតហើយ
មានប្រក្រតីទទួលសុខ មានខ្លួនដូចជាព្រហ្ម នៅក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ។

(១២៣) ម្ចាស់គហបតីទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបព្យាយាម

រឿយ ។ ដុតកំដៅខ្លួនឯង ឈ្មោះអត្តនបៈ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់គហ-
បតីទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តអាក្រក់

គហបតិវត្តស្ស អបណ្ណកបុត្តេ បតុបុត្តលវិវាដំ

មត្តានារោ ហត្ថាវលេខនោ(១) ។ យថា កន្ថរក-
ស្មត្តិ(២) ភថា វិត្តារោ ។ ឥតិ ឯវុបំ អនេកវិហិតិ
កាយស្ស អាតាបនបរិតាបនាទុយោកមនុយុត្តោ វិហ-
រតិ អយំ វុច្ឆតិ កហបតយោ បុគ្គលោ អត្តនោ
អត្តបរិតាបនាទុយោកមនុយុត្តោ ។ កតមោ ច កហ-
បតយោ បុគ្គលោ បវន្តោ បវរិតាបនាទុយោកមនុ-
យុត្តោ ។ ឥធិ កហបតយោ បុគ្គលោ ឱវត្តិកោ
ហោតិ សុករិកោ ហោតិ ។ មេ ។ យេ វា បនពោបិ
កេចិ ករុរកមនោ អយំ វុច្ឆតិ កហបតយោ បុគ្គលោ
បវន្តោ បវរិតាបនាទុយោកមនុយុត្តោ ។ កតមោ
ច កហបតយោ បុគ្គលោ អត្តនោ ច អត្តបរិតាបនា-
ទុយោកមនុយុត្តោ បវន្តោ ច បវរិតាបនាទុយោក-
មនុយុត្តោ ។ ឥធិ កហបតយោ ឯកោ បុគ្គលោ
រាជិ វា ហោតិ ខត្តិយោ មុន្នាវសិត្តោ ។ មេ ។
តេបិ ទណ្ហតដ្ឋិតា កយតដ្ឋិតា អស្សុមុខា រោទមាណ
បរិកម្មានិ ករោនិ អយំ វុច្ឆតិ កហបតយោ បុគ្គលោ

១ ឱ.ម ហត្ថាវលេខនោ ។ ២ ឱ. កន្ថរកស្មត្តិ ។ ម. កន្ថរកស្មត្តន្តេ ។

ពេលវេលា អបណ្ណាសូត្រ ការទ្រង់ចែកបុគ្គលទាំង ៤ ពួក

លះមានយោធីវេញ ប្រព្រឹត្តស៊ីលីទ្រវែង ។ សេចក្តីពិស្តារដូចគ្នានឹង
កន្លែងសូត្រ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបព្យាយាម
រឿយ ។ ញ៉ាំងកាយ ឲ្យក្តៅក្រហល់ក្រហាយ មានប្រការផ្សេងៗ ជាអ្នក
ប្រកបព្យាយាមរឿយ ។ ដុតកំដៅខ្លួនឯងមានសភាពយ៉ាងនេះ បុគ្គល
នេះហៅថា អត្តនុបៈ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបព្យាយាម
រឿយ ។ ដុតកំដៅបុគ្គលដទៃ ឈ្មោះថា បរនុបៈ តើដូចម្តេច ។
ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសំឡាប់ចៀមចិញ្ចឹម
ជីវិត សំឡាប់ជ្រកចិញ្ចឹមជីវិត ។ បេ ។ បូកបុគ្គលណាមួយមានការងារ
រឹករវ ជាអ្នកប្រកបព្យាយាមរឿយ ។ ដុតកំដៅបុគ្គលដទៃ ម្នាលគហបតី
ទាំងឡាយ បុគ្គលនេះហៅថា បរនុបៈ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ ចុះ
បុគ្គលប្រកបព្យាយាមរឿយ ។ ដុតកំដៅខ្លួនឯង ឈ្មោះអត្តនុបៈផង ជា
អ្នកប្រកបព្យាយាមរឿយ ។ ដុតកំដៅនូវបុគ្គលដទៃ ឈ្មោះបរនុបៈផង
តើដូចម្តេច ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ
គឺស្តេចជាក្សត្រិយ៍ដែលបានមុត្តារិសេកហើយ ។ បេ ។ ក៏បុគ្គលទាំងនោះ
តែងមានសេចក្តីភក់ស្អុតដោយអាជ្ញា ភក់ស្អុតដោយភ័យ មានមុខទឹក
ដោយទឹកភ្នែក ទួញយំ ធ្វើការងារទាំងឡាយ ជាអ្នកប្រកបព្យាយាម
រឿយ ។ ដុតកំដៅខ្លួនឯង ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ បុគ្គលនេះហៅថា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អត្តន្តោ ច អត្តបរិតាបនា នុយោកមនុយុត្តោ បរន្តោ
 ច បរបរិតាបនា នុយោកមនុយុត្តោ ។ កកមោ ច
 កហបតយោ បុគ្គលោ នេវត្តន្តោ ច នាត្តបរិតាប-
 នា នុយោកមនុយុត្តោ ន បរន្តោ ច ន បរបរិតាប-
 នា នុយោកមនុយុត្តោ សោ អនត្តន្តោ អបរន្តោ
 ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទិច្ឆាតោ ទិព្វតោ សីតិក្កតោ សុខប្បដិ-
 សំវេទី ព្រហ្មក្កតេន អត្តនា វិហារតិ ។ ឥធ កហ-
 បតយោ តថាគតោ លោកេ ឧប្បជ្ជតិ អរហំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធោ ។ បេ ។ សោ ឥមេ បញ្ច ជីវរណោ
 បហាយ ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ចាយ ទុព្វលីក-
 រណោ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ វិវិច្ឆ អតុសលេហិ ធម្មេហិ
 សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ វិតក្កវិចារានំ រូបសមា អជ្ឈតិ
 សម្មសាទនំ ចេតសោ ឯកោទិការំ អវិតក្កំ អវិចារំ
 សមាធិជំ បីតិសុខំ ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ
 បីតិយា ច វិវាតា ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ ឧប-
 សម្បជ្ជ វិហារតិ សុខស្ស ច បហាណា ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

អត្តន្តបៈផង ជាអ្នកប្រកបព្យាយាមរឿយ ។ ដុតកំដៅបុគ្គលដទៃ ហៅថា
 បរន្តបៈផង ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបព្យាយាមរឿយ ។
 មិនដុតកំដៅខ្លួនឯង ហៅថា នៅត្តន្តបៈផង ជាអ្នកប្រកបព្យាយាម
 រឿយ ។ មិនដុតកំដៅបុគ្គលដទៃ ហៅថា នបរន្តបៈផង តើដូចម្តេច អនត្ត-
 ន្តបៈនឹងអបរន្តបបុគ្គលនោះ ដែលមានសេចក្តីស្រែកឃ្លាន មានទុក្ខរំលត់
 ហើយ មានគ្រជាក់កើតហើយ មានប្រក្រតិទទួលសេចក្តីសុខ មានខ្លួន
 ដូចជាព្រហ្មនៅក្នុងចប្បន្ននេះ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ ព្រះតថាគត
 ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ កើតឡើងក្នុងលោកនេះ ។ បេ ។ ព្រះតថាគតនោះ
 លះបង់និវរណធម៌ទាំង ៥ នេះ ដែលជាឧបក្កិលេសក្នុងហឫទ័យ ជាធម៌
 ធ្វើបញ្ញាឲ្យថយកំឡាំង មានហឫទ័យស្ងាត់ចាកតាមទាំងឡាយ ស្ងាត់
 ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ក៏ចូលបឋមជ្ឈាន ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ
 វិចារៈ មានតែបីតិរិទ្ធិសុខ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ជាអារម្មណ៍
 ព្រោះរម្ងាប់វិតក្ក នឹងវិចារៈហើយ ក៏បានដល់ទុតិយជ្ឈាន ដែលមាន
 ក្នុងខ្លួនជាទីជ្រះថ្លា មានការវៈជាចិត្តខ្ពស់ឯក មិនមានវិតក្កៈនឹងវិចារៈទេ
 មានតែបីតិរិទ្ធិសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិប៉ុណ្ណោះ ព្រោះប្រាសចាក
 បីតិ ។ បេ ។ បានដល់តតិយជ្ឈាន ព្រោះលះបង់សេចក្តីសុខផង ។ បេ ។

គហបតីវត្តស្ស អបណ្ណាសុត្តេ ចតុប្បដ្ឋលវិវាទំ

ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ ។ សោ ឃំ
 សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោធាតេ អនុត្តំ
 ណោ វិភត្តបក្កិលេសេ មុទុក្ខតេ កម្មជ័យេ បិតេ
 អាទេញ្ចប្បត្តេ បុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណាយ ចិត្តំ
 អភិនិប្បាមេតិ ។ សោ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ
 អនុស្សតិ សេយ្យដ៏ទំ ឯកម្យំ ជាតិ ទ្រូបិ ជាតិយោ
 ។ បេ ។ ឥតិ សាការិ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ
 បុព្វេនិវាសំ អនុស្សតិ ។ សោ ឃំ សមាហិតេ ចិត្តេ
 បរិសុទ្ធេ បរិយោធាតេ អនុត្តំណោ វិភត្តបក្កិលេសេ
 មុទុក្ខតេ កម្មជ័យេ បិតេ អាទេញ្ចប្បត្តេ សត្តានំ
 ចតុបទាតញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិនិប្បាមេតិ ។ សោ
 ទិព្វេន ចក្កិណា វិសុទ្ធព អតិក្កន្តមាណុសកេន សត្តេ
 បស្សតិ ចវមាទេ ឧបបដ្ឋមាទេ ហិទេ បណិតេ សុវណោ

ធម្មបទវគ្គ អបណ្ណកសូត្រ ការទ្រង់ចែកគ្រួសារ ៤ ពួក

ក៏បានដល់ចិត្តត្រជាក់ ។ ព្រះគម្ភាគតនោះ កាលបើចិត្តខាប់ខ្លួនបរិសុទ្ធ ផ្លូវ
ផង មិនមានកិលេស ប្រាសចាកបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរ
ដល់ការវិនាស ជាចិត្តនឹងធីនី មិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះ
ហើយក៏បង្កើនចិត្តទៅដើម្បីបុព្វេនិវាសានុស្សតិញ្ញាណ ។ ព្រះគម្ភាគតនោះ
រលឹកជាតិ ដែលបានអាស្រ័យនៅមកពីមុនជាអនេកជាតិ រលឹកជាតិបាន
ដូចម្ដេច គឺរលឹកបាន ១ ជាតិ ២ ជាតិ ។ បេ ។ រលឹកតាមជាតិ ដែលអា-
ស្រ័យនៅមកពីមុនបានច្រើនជាតិ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងទុក្ខយ៉ាង
នេះ ។ ព្រះគម្ភាគតនោះ កាលដែលចិត្តខាប់ខ្លួន បរិសុទ្ធ ផ្លូវផង មិនមាន
កិលេស ប្រាសចាកបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ការវិនាស
ជាចិត្តនឹងធីនី មិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍ យ៉ាងនេះហើយ ក៏បង្កើន
ចិត្តទៅ ដើម្បីបុគ្គលបុគ្គលាណ នៃសត្វទាំងឡាយ ។ ព្រះគម្ភាគតនោះ
មានចក្ខុដូចជាទិព្វ បរិសុទ្ធជាងចក្ខុរបស់មនុស្សសាមញ្ញ បានឃើញសត្វ
ទាំងឡាយ ដែលចិត្តនឹងបដិបដិសន្ធិ ចាបថោក នឹងទុក្ខម មានសណ្ឋានល្អ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

ទុក្ខណោ សុគតេ ទុក្ខតេ ។ បេ ។ យថាកម្មបកេ
សត្តេ បជាណតិ ។ សោ ឃី សមាហិតេ ចិត្តេ
បរិសុទ្ធូ បរិយោណិតេ អនត្តណោ វិភត្តបក្កិលេសេ
មុទុក្ខតេ កម្មនិយេ វិតេ អានេញ្ចប្បត្តេ អាសវាជំ
ខយ ញាណាយ ចិត្តំ អភិជញ្ញាមេតិ ។ សោ ឥទិ
ទុក្ខន្តំ យថាក្ខតិ បជាណតិ ។ បេ ។ អយំ អាស-
វជំរោធកាមិជំ បដិបទាតិ យថាក្ខតិ បជាណតិ ។
តស្ស ឃី ជានតោ ឃី បស្សតោ កាមាសវាបិ
ចិត្តំ វិមុច្ចតិ ភវាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តំ
វិមុច្ចតិ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ ញាណំ ហោតិ ទីណា
ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរិ
ឥត្តត្តាយាតិ បជាណតិ អយំ វុច្ចតិ តហេតយោ
បុគ្គលោ នេវត្តនុចោ នាគបរិតាបនានុយោកមនុយតោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសាស្ត្រៈ

នឹងអាក្រក់ ទៅកាន់សុគតិនឹងទុគតិ ។ បេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់នូវសត្វទាំង
 ឡាយ ដែលអន្ទាលទៅតាមកម្ម ។ ព្រះតថាគតនោះ កាលដែលចិត្ត
 ខាប់ខ្ជួន បរិសុទ្ធ ផ្លូវផង មិនមានកិលេស ប្រាសចាកសេចក្តីសៅហ្មង
 មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ការនាកម្ម ជាចិត្តនឹងផឹង មិនញាប់ញ័រទៅ
 តាមអារម្មណ៍យ៉ាងនេះហើយ ក៏បង្កើនចិត្តទៅដើម្បីអាសវក្ខយ ញាណ
 ព្រះតថាគតនោះ ដឹងប្រាកដតាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ។ បេ ។ ដឹងប្រាកដ
 តាមពិតថា នេះជាបដិបទា ដំណើរទៅដើម្បីរលត់អាសវៈ ។ កាល
 ដែលព្រះតថាគតនោះ ដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ចិត្តក៏ផុត
 ចាកកាមាសវៈផង ចិត្តក៏ផុតចាកភវាសវៈផង ចិត្តក៏ផុតចាកអវិជ្ជាសវៈផង
 ញាណ ក៏កើតឡើងប្រាកដថា ចិត្តផុតស្រឡះហើយ ព្រះតថាគត
 ក៏ដឹងដូច្នោះថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយធម៌ បាននៅរួចហើយ
 កិច្ចដែលគួរធ្វើក៏បានធ្វើរួចហើយ កិច្ចដទៃក្រៅពីនេះ មិនមានឡើយ
 ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ បុគ្គលនេះ ហៅថាជាអ្នកប្រកបរឿយៗនូវ
 ព្យាយាម មិនផុតកំដៅខ្លួនឯង ហៅថានៅត្រង់ប្លង់ផង ជាអ្នកប្រកបរឿយៗ

គហបរិក្ខេប្ប អបណ្ណកសុត្តេ ធម្មទេសនាបស័សា

ន បវន្តោ ន បវបរិតាបនា នុយោកមនុយុត្តោ សោ

អនត្តនោ អបវន្តោ ទិដ្ឋេ ធម្មេ ទិដ្ឋាតោ

ទិព្វតោ សីតិក្ខតោ សុខប្បដិសិវេទី ព្រហ្មក្ខតេន

អត្តនា វិហារតិ ។

(១២៤) ឃី វុត្តេ សាលេយ្យកា ព្រាហ្មណាគហ-

បតិកា កកវន្តំ ឯតនេវេទិំ អភិក្កន្តំ កោ កោតម

អភិក្កន្តំ កោ កោតម សេយ្យថាបំ កោ កោតម

ទិក្កន្តិកំ វា ឧក្កន្តេយ្យ បដិច្ឆន្តិ វា វិវេយ្យ មុឡ្ហស្ស វា

មតិំ អាចិត្តេយ្យ អន្ធការេ វា តេលច្បដ្ឋោតិំ ជារេយ្យ

ចក្កមន្តោ រូបាទិ ទក្កន្តិកំ ឃីមេវ(១) កោតា កោតមេន

អនេកបរិយាយេន ធម្មោ បកាសិតោ ឯតេ មយំ

១ ឧ. ឯវមេវ ។ ម ឯវមេវ ពោ ។

ធម្មបទដ្ឋកថា អបណ្ណកសូត្រ ការពោលសរសើរព្រះធម្មទេសនា

នូវព្យាយាម មិនដុតកំដៅបុគ្គលដទៃ ហៅថា នបរន្តបៈផង អនត្តនប-
 បុគ្គលនឹងអបរន្តបបុគ្គលនោះ លែងមានសេចក្តីស្រេកយូន មានទុក
 រលត់ហើយ មានត្រជាក់កើតហើយ មានប្រក្រតីទទួលនូវសុខ មាន
 ខ្លួនដូចជាព្រហ្មកង្កីបច្ចុប្បន ។

(១២២) កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកា
 យ៉ាងនេះហើយ ពួកព្រាហ្មណ៍គហបតី អ្នកស្រុកសាលា បានក្រាប
 ទូលព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពីពោះណាស់
 បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពីពោះណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ធម៌
 ដែលព្រះគោតមដ៏ចម្រើនប្រកាសហើយ ដោយអនេកបរិយាយនេះឯង
 (ភ្លឺច្បាស់ណាស់) ដូចបុគ្គលផ្សារបស់ដែលគេផ្គាប់ ឬ ដូចបុគ្គល
 បើកបង្ហាញរបស់ដែលកំបាំង តុំនោះដូចគេប្រាប់ផ្លូវ ដល់អ្នកវង្វេង
 ទិស តុំនោះសោត ដូចជាគេព្រលប្រទីបំភ្លឺក្នុងទីងងឹត ឲ្យមនុស្ស
 ដែលមានភ្នែកភ្លឺមើលឃើញរូបទាំងឡាយបាន យើងខ្ញុំទាំងឡាយនេះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

កវ្តំ កោតមំ សវណំ កថាម ធម្មញ្ញំ កត្តាសង្ឃញ្ញំ
ឧទាសកេ ជា កវំ កោតមោ ជាវេតុ អដ្ឋតកេ
ចាណុបេតេ . សវណាដ្ឋតេតិ ។

អបណ្ណកសុត្តំ ទសមំ និដ្ឋិតំ ។

គហបតិវត្តោ បឋមោ ។

តស្ស វិគិល្ប ឧទ្ធានំ

កន្ធានាភវសវំពេ ទោតលិយោ បុន ជីវភកក្ខោ
ឧទាលិទមោ តថា កុក្កិរោ អភយោ
ព ហុវេទនិយោមិ ច អបណ្ណាកតាទសមោ
បឋមោ បវំពេ វត្តោ ច ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

សូមដល់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើនផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាទី
ពឹងទីរលឹកស្នើដោយជីវិត ចាប់ដើមតាំងអំពីវិថីនេះតទៅ សូមព្រះ
គោតមដ៏ចម្រើនជ្រាប នូវយើងខ្ញុំទាំងឡាយ ថាជាឧបាសក ដល់នូវ
សរណគមន៍ ស្នើដោយជីវិត ។

ចប់ អបណ្ណកសូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ កហបតិវត្ត ទី ១ ។

បញ្ជីរឿងនៃវគ្គនោះ ដូច្នេះ

- កន្ទុកសូត្រ ១ អដ្ឋកនាគរសូត្រ ១ សំវេរគីសេកូបដិបទា-
- សូត្រ ១ បោគលិយសូត្រ ១ ជីវកកចូសូត្រ ១ ឧបាលី-
- ទេមសូត្រគឺឧបាលិវទេសូត្រ ១ កក្ករោវទេសូត្រ ១ អកយ-
- សូត្រ ១ ពហុវេទនិយសូត្រ ១ ជា ១០ នឹងអបណ្ណកសូត្រ
- (នេះគឺ) វគ្គដ៏ប្រសើរ ជាបឋម ។

ភិក្ខុវិគ្គោ

បឋមំ ប្បទ្បរាហុលោវិទសុត្តំ

(១២៥) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា
 រាជគហោ វិហារតំ វេទ្បវនេ កលន្ទកនិវាបេ ។
 តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា រាហុលោ
 អម្ពលដ្ឋិកាយំ វិហារតំ ។ អថខោ ភគវា
 សាយណ្ណសមយំ បដិសល្លាតា វុដ្ឋិតោ យេន
 អម្ពលដ្ឋិកា យេនាយស្មា រាហុលោ តេនុបសន្តមំ ។
 អន្តសា ខោ អាយស្មា រាហុលោ ភគវន្តំ ទ្ធរតោ
 វ អាគច្ឆន្តំ និស្វាន អាសនំ បញ្ចាបេសិ ឧទកញ្ច
 ចាណនំ ។ និសីទិ ភគវា បញ្ចត្ត អាសនេ និ-
 សដ្ឋ ចានេ បត្តាលេសិ ។ អាយស្មាបំ ខោ
 រាហុលោ ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។

(១២៦) អថខោ ភគវា បរិតំ ឧទកាវសេសំ
 ឧទកាណនេ វេបេត្វា អាយស្មន្តំ រាហុលំ អាមន្តេសិ

ភិក្ខុវិញ្ញាណ

បច្ចុប្បន្នប្បវេណីវិទូសូត្រ ទី ១

(១២៥) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេទ្យុវ៉ែន ជាគលន្ទកនិករបស្ថាន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។
 ក៏សម័យនោះឯង ព្រះរាហុលមានអាយុ គង់នៅក្នុងអម្ពលដ្ឋការវ៉ែន ។
 គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញចាកផលសមាបត្តិ ក្នុងវេលា
 សាយណ្តាសម័យ ហើយទ្រង់ពុទ្ធដំណើរចូលទៅ ឯអម្ពលដ្ឋការវ៉ែន
 សំដៅទៅត្រង់កន្លែង ដែលព្រះរាហុលមានអាយុនៅ ។ ព្រះរាហុល
 មានអាយុ ក៏បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរមកអំពីចម្ងាយ
 លុះឃើញហើយ ក៏រៀបចំអាសនៈនឹងទឹកសម្រាប់លាងព្រះបាទ ។ ព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់លើអាសនៈ ដែលព្រះរាហុលក្រាលបំប្រុងទុក លុះ
 គង់ហើយទើបលាងព្រះបាទ ។ ចំណែកខាងព្រះរាហុលមានអាយុ ក៏
 ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយដាក់អង្គគង់ក្នុងទីសមគួរ ។

(១២៦) លំដាប់នោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទុកទឹកឲ្យ
 សល់បន្តិច ក្នុងផ្លូវទឹក ហើយទ្រង់ត្រាស់សួរព្រះរាហុលមានអាយុថា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

បស្សសិ នោ ភិក្ខុ រាហុល ឥមិ បរិភិ ឧទ-
 ការសេសំ ឧទកាណាទេ បឋិតន្តំ ។ ឃី កន្លេ ។
 ឃី បរិភិ ខោ រាហុល តេសំ សាមញ្ញំ យេសំ
 នត្តិ សម្មជានមុសាវាទេ លជ្ជាតិ ។ អថខោ
 កកវា ភិ បរិភិ ឧទការសេសំ ធខេត្តា អាយស្មន្តំ
 រាហុលំ អាមន្តេសិ បស្សសិ នោ ភិក្ខុ រាហុល ឥមិ
 បរិភិ ឧទការសេសំ ធខិក្ខុន្តំ ។ ឃី កន្លេ ។
 ឃី ធខិក្ខុ ខោ រាហុល តេសំ សាមញ្ញំ យេសំ
 នត្តិ សម្មជានមុសាវាទេ លជ្ជាតិ ។ អថខោ កកវា
 ភិ ឧទកាណាទំ ធខិក្ខុន្តំ អាយស្មន្តំ រាហុលំ
 អាមន្តេសិ បស្សសិ នោ ភិក្ខុ រាហុល ឥមិ ឧទ-
 កាណាទំ ធខិក្ខុន្តំ ។ ឃី កន្លេ ។ ឃី ធខិក្ខុភិ ខោ
 រាហុល តេសំ សាមញ្ញំ យេសំ នត្តិ សម្មជានមុសាវាទេ
 លជ្ជាតិ ។ អថខោ កកវា ភិ ឧទកាណាទំ ធខិក្ខុន្តំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថា

ម្នាលរាហុល អ្នកបានឃើញទឹកសល់បន្តិច ដែលតថាគត ដាក់ក្នុងផ្តល
 ទឹកនេះឬទេ ។ ព្រះរាហុលក្រាបបង្គំទូលថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ (ឃើញ) ។
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលរាហុល សមណធម៌របស់ពួក
 ភិក្ខុដែលមិនមានសេចក្តីអៀនខ្មាស ក្នុងសម្បជានមុសាវាទ ដូចជាទឹក
 ដែលមានប្រមាណតិចយ៉ាងនេះឯង ។ បន្ទាប់អំពីនោះ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ចាក់ទឹកដែលសល់បន្តិចនោះចោល ហើយសួរបញ្ជាក់ទៅនឹងព្រះ
 រាហុលមានអាយុថា ម្នាលរាហុល អ្នកបានឃើញទឹកសល់បន្តិច ដែល
 តថាគត ចាក់ចោលហើយនេះឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ (ឃើញ) ។
 ម្នាលរាហុល សមណធម៌របស់ពួកភិក្ខុ ដែលមិនមានសេចក្តីអៀនខ្មាស
 ក្នុងសម្បជានមុសាវាទ ដូចទឹកដែលតថាគត ចាក់ចោលហើយយ៉ាងនេះ
 ឯង ។ ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ផ្តល់ផ្តល់ទឹកនោះ ហើយត្រាស់សួរ
 បញ្ជាក់ទៅនឹងព្រះរាហុលមានអាយុថា ម្នាលរាហុល អ្នកបានឃើញ
 ផ្តល់ទឹកដែលតថាគតផ្តល់ហើយនេះឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ឃើញ។
 ម្នាលរាហុល សមណធម៌របស់ពួកភិក្ខុ ដែលមិនមានសេចក្តីអៀនខ្មាស
 ក្នុងសម្បជានមុសាវាទ ដូចផ្តល់ទឹកដែលតថាគត ផ្តល់យ៉ាងនេះឯង ។
 តអំពីនោះមកទៀត ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ផ្តល់ផ្តល់ទឹកនោះហើយ

វិញ្ញាណស្ស ពុទ្ធករណ៍លោកិយសុត្តេ សង្កាមវិចារនាគាបមា

អាយស្មន្តំ រាហុលំ អាមន្តេសិ បស្សសិ លោ ភិ
រាហុល ឥមំ ឧទកាណាមំ វិន្តិយេ(១) តុច្ឆន្តិ ។ ឃី
កន្តេ ។ ឃី វិន្តិ តុច្ឆិ ទោ រាហុល តេសំ សាមញ្ញំ
យេសំ ធនតុ សម្មជាធម្មសារកំទេ លដ្ឋានិ(២) ។

(១២៧) សេយ្យថាបិ រាហុល រញ្ជោ ធាតោ
ឱសានន្តោ ឡុឡ្យវកិជាតោ(៣) សង្កាមវិចារេ សោ(៤)
សង្កាមកតោ បុរិមេហិបិ ចានេហិ កម្មំ ករោតិ
បច្ឆិមេហិបិ ចានេហិ កម្មំ ករោតិ បុរិមេនបិ កា
យេន កម្មំ ករោតិ បច្ឆិមេនបិ កាយេន កម្មំ
ករោតិ សីសេនបិ កម្មំ ករោតិ កណ្ណេហិបិ កម្មំ
ករោតិ ធន្តេហិបិ កម្មំ ករោតិ ធន្ត្រដ្ឋេនបិ កម្មំ
ករោតិ រក្ខតេវ សោណ្ណំ ។ តត្ថ ហត្ថារោហស្ស
ឃី ហោតិ អយំ ទោ រញ្ជោ ធាតោ ឱសា
នន្តោ ឡុឡ្យវកិជាតោ សង្កាមវិចារេ សង្កាមកតោ

១ ឧ. ម. វិញ្ញំ ។ ២ ឧ. ធិតិសុត្តោ ន ទិស្សតិ ។ ៣ ឧ. ឧត្តរញ្ញវិកិជាតោ ។ ៤ ម.
លោតិ នត្តិ ។

ភិក្ខុវត្ត ពូជ្យកហុលោភិទស្សត្រ ឧបមាធិបតីវិសេសចូលកាន់សង្គ្រាម

ត្រាស់សួរបញ្ជាក់ទៅនឹងព្រះកហុលមានអាយុថា ម្ចាស់កហុល អ្នក
 បានឃើញផ្តិតទឹក ដែលទេវេលីនិរេន្តនេះឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ
 (ឃើញ) ។ ម្ចាស់កហុល សមណធម៌របស់ពួកភិក្ខុ ដែលមិនមាន
 សេចក្តីអៀនខ្មាស ក្នុងសម្បជានមុសាវាទ ដូចជាផ្តិតទឹកដែលទេវេលីនិរេន្ត
 ធន យ៉ាងនេះឯង ។

(១២៧) ម្ចាស់កហុល ដូចជាដំរីរបស់ស្តេចដែលមានភ្នក្នុងទន្ធាំ មាន
 រូបសមរម្យគួរជាព្រះទីនាំង ជាសត្វធ្លាប់ចុះសង្គ្រាម ដំរីនោះកាលបើ
 ចូលកាន់សង្គ្រាម តែងធ្វើការដោយជើងមុខខ្លះ ធ្វើការដោយជើង
 ក្រោយខ្លះ ធ្វើការដោយកាយខាងមុខខ្លះ ធ្វើការដោយកាយខាង
 ក្រោយខ្លះ ធ្វើការដោយក្បាលខ្លះ ធ្វើការដោយត្រចៀកខ្លះ ធ្វើការ
 ដោយក្នុកខ្លះ ធ្វើការដោយកន្ទុយខ្លះ រក្សាទុកតែប្រមោយប៉ុណ្ណោះ ។
 ឯហ្មដំរី មានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងដំណើរ ដែលដំរីរក្សាប្រមោយទុកនោះ
 យ៉ាងនេះថា ដំរីរបស់ស្តេចនេះឯង មានភ្នក្នុងទន្ធាំ មានរូបសមរម្យគួរ
 ជាព្រះទីនាំង ជាសត្វធ្លាប់ចុះសង្គ្រាម ទោះបីចូលទៅកាន់សង្គ្រាម

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

បុរិមេហិមំ ចារិយេហិ កម្មំ ករោតិ បច្ឆិមេហិមំ ចារិយេហិ
 កម្មំ ករោតិ បុរិមេនបំ កាយេន កម្មំ ករោតិ
 បច្ឆិមេនបំ កាយេន កម្មំ ករោតិ សីសេនបំ កម្មំ
 ករោតិ កណ្ណេហិមំ កម្មំ ករោតិ ទន្តេហិមំ កម្មំ
 ករោតិ ទង្គជ្ជេនបំ កម្មំ ករោតិ រក្ខតេវ សោណ្ណិ
 អបរិច្ចតំ ខោ រញ្ញោ ធាតុស្ស ជីវិតន្តំ ។ យតោ ខោ
 រហុស រញ្ញោ ធាតោ ឦសានន្តោ ឧវុទ្ធិវាភិជាតោ
 សង្ការាចរោ សង្កាមគតោ បុរិមេហិមំ ចារិយេហិ
 កម្មំ ករោតិ បច្ឆិមេហិមំ ចារិយេហិ កម្មំ ករោតិ
 ។ បេ ។ ទង្គជ្ជេនបំ កម្មំ ករោតិ សោណ្ណាយមំ កម្មំ
 ករោតិ ។ តត្ថ ហត្ថារោហស្ស ឃី ហោតិ អយត្ថ
 ខោ រញ្ញោ ធាតោ ឦសានន្តោ ឧវុទ្ធិវាភិជាតោ សង្កា-
 រាចរោ សង្កាមគតោ បុរិមេហិមំ ចារិយេហិ កម្មំ ករោតិ
 បច្ឆិមេហិមំ ចារិយេហិ កម្មំ ករោតិ បុរិមេនបំ កាយេន
 កម្មំ ករោតិ បច្ឆិមេនបំ កាយេន កម្មំ ករោតិ
 សីសេនបំ កម្មំ ករោតិ កណ្ណេហិមំ កម្មំ ករោតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

តែងធ្វើការដោយជើងមុខខ្លះ ធ្វើការដោយជើងក្រោយខ្លះ ធ្វើការដោយ
 កាយខាងមុខខ្លះ ធ្វើការដោយកាយខាងក្រោយខ្លះ ធ្វើការដោយ
 ក្បាលខ្លះ ធ្វើការដោយស្លឹកត្រចៀកខ្លះ ធ្វើការដោយភ្នកខ្លះ ធ្វើការដោយ
 កន្ទុយខ្លះ រក្សទុកតែប្រមោយប៉ុណ្ណោះ ដំរីរបស់ស្តេច (នេះ) ឈ្មោះថាមិន
 ទាន់ប្រថុយ ធីតានៅឡើយ ។ ម្នាលពហុល កាលដែលដំរីរបស់ស្តេច
 មានភ្នកដទៃនាំ មានរូបសមរម្យគួរជាព្រះទីនាំង ជាសត្វធ្លាប់ចុះសង្រ្គាម
 ទោះបីចូលទៅកាន់សង្រ្គាម តែងធ្វើការដោយជើងមុខខ្លះ ធ្វើការដោយ
 ជើងក្រោយខ្លះ ។ បេ ។ ធ្វើការដោយកន្ទុយខ្លះ ធ្វើការដោយប្រមោយ
 ខ្លះ ។ ម្នាដំរី មានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងដំណើរនោះយ៉ាងនេះថា ដំរីរបស់ស្តេច
 នេះឯង មានភ្នកដទៃនាំ មានរូបសមរម្យគួរជាព្រះទីនាំង ជាសត្វធ្លាប់ចុះ
 សង្រ្គាម ទោះបីចូលកាន់សង្រ្គាម តែងធ្វើការដោយជើងមុខខ្លះ ធ្វើ
 ការដោយជើងក្រោយខ្លះ ធ្វើការដោយកាយខាងមុខខ្លះ ធ្វើការដោយ
 កាយខាងក្រោយខ្លះ ធ្វើការដោយក្បាលខ្លះ ធ្វើការដោយស្លឹកត្រចៀកខ្លះ

វិញ្ញាណកម្ម ក្នុងរាជវង្ស អនាមិក

ទន្លេបាប កម្មី ករោត ទន្លេបាប កម្មី ករោត
 សោណ្ណាយប កម្មី ករោត បរិច្ចតំ ទោ រញ្ជា
 ធាតុស្ស ដីតំ ទន្លេបាប កម្មី រញ្ជា ធាតុស្ស
 អករណីយន្តំ ។ ឃ្រោត ទោ រាហូល យស្ស
 កស្សចំ សម្បជានមុសាវនេ ទន្លេ លដ្ឋា បាបំ
 តស្ស កម្មី បាបំ កម្មី អករណីយន្តំ វនាមិ ។
 តស្សាតិហ តេ រាហូល បាស្សបំ ទ មុសា
 កណីស្សមិតំ ឃ្រោត តេ រាហូល សិក្ខិតំ ។

[១២៨] តំ កី មញ្ញសិ រាហូល កិមត្តិយោ

អាណាសោតំ ។ បច្ចុវេក្ខណតោ កន្លតំ ។ ឃ្រោត ទោ
 រាហូល បច្ចុវេក្ខិតា បច្ចុវេក្ខិតា កាយេន កម្មី
 កាតតំ^(១) បច្ចុវេក្ខិតា បច្ចុវេក្ខិតា វាហយ កម្មី
 កាតតំ^(២) បច្ចុវេក្ខិតា បច្ចុវេក្ខិតា មនសា កម្មី
 កាតតំ^(៣) ។

១-២-៣ ឧ. ម. កត្តំ ។

ភិក្ខុវគ្គ ចូឡរាហុណោវិទសូត្រ សេចក្តីប្រៀបដោយកញ្ចក់

ធ្វើការដោយភ្នែកខ្លះ ធ្វើការដោយកន្ទុយខ្លះ ធ្វើការដោយប្រមោឃខ្លះ
 ដំរីរបស់ស្តេចនេះ ទើបឈ្មោះថា ប្រថុយលះបង់ដំរីតហើយ ឥឡូវនេះ
 អំពើណាមួយ ដែលដំរីរបស់ស្តេច ឈ្មោះថាមិនទាមធ្វើ មិនមានឡើយ
 សេចក្តីនេះមានទុបមាយ៉ាងណា ។ ម្នាលរាហុល មានទុបមេយ្យដូចភ្នែក
 ណាមួយ ដែលមិនមានសេចក្តីអៀនខ្មាស ក្នុងសម្បជានមុសាវាទ គថា-
 គត មិនពោលថា ភ្នែកនោះមិនធ្វើបាបកម្មតិចតួច ដូច្នោះទេ ។ ម្នាល
 រាហុល ព្រោះហេតុដូច្នោះ ក្នុងសាសនានេះ អ្នកគួរសិក្សាថា អាត្មាអញ
 នឹងមិនពោលពាក្យកុហក សូម្បីដើម្បីសើចលេង ម្នាលរាហុល អ្នក
 ត្រូវសិក្សា យ៉ាងនេះចុះ ។

(១២៨) ម្នាលរាហុល អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច កញ្ចក់
 មានប្រយោជន៍ដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កញ្ចក់មានប្រយោជន៍
 ខាងការឆ្លុះមើលមុខ ។ ម្នាលរាហុល យ៉ាងនោះមែនហើយ អ្នកគប្បី
 ពិចារណាគ្រិះរិះមើលរួចហើយ សឹមធ្វើកម្មដោយកាយ ពិចារណាគ្រិះរិះ
 មើលរួចហើយ សឹមធ្វើកម្មដោយវាចា ពិចារណាគ្រិះរិះមើលរួចហើយ
 សឹមធ្វើកម្មដោយចិត្ត ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិទាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

(១២៧) យទេវំ ភិក្ខុំ វាហុល កាយេន កម្មំ
 កត្តកាមោ អហោសិ វទេវំ តេ កាយកម្មំ
 បច្ឆវេក្ខត្តំ យន្តំ ខោ អហំ ឥទិ កាយេន កម្មំ
 កត្តកាមោ ឥទិ មេ កាយកម្មំ អត្តព្យាពាណិយបិ
 សិវត្តេយ្យ បរព្យាពាណិយបិ សិវត្តេយ្យ ឧកយព្យា-
 ពាណិយបិ សិវត្តេយ្យ អកុសលំ ឥទិ កាយកម្មំ
 ទុក្ខុទ្រយំ ទុក្ខវិទាកន្តំ ។ សចេ ភិក្ខុំ វាហុល
 បច្ឆវេក្ខមាណោ ឃីរិ ជានេយ្យាសិ យំ ខោ អហំ ឥទិ
 កាយេន កម្មំ កត្តកាមោ ឥទិ មេ កាយកម្មំ
 អត្តព្យាពាណិយបិ សិវត្តេយ្យ បរព្យាពាណិយបិ សិវ-
 ត្តេយ្យ ឧកយព្យាពាណិយបិ សិវត្តេយ្យ អកុសលំ ឥទិ
 កាយកម្មំ ទុក្ខុទ្រយំ ទុក្ខវិទាកន្តំ ឃីរុបំ តេ
 វាហុល កាយេន កម្មំ សសក្កិ^(១) ន ករណីយំ ។
 សចេ បន ភិក្ខុំ វាហុល បច្ឆវេក្ខមាណោ ឃីរិ ជានេ-
 យ្យាសិ យំ ខោ អហំ ឥទិ កាយេន កម្មំ
 កត្តកាមោ ឥទិ មេ កាយកម្មំ ទេវត្តព្យាពា-
 ណិយបិ សិវត្តេយ្យ ន បរព្យាពាណិយបិ សិវត្តេយ្យ

១ ម.សំសក្កំ ។

សុត្តន្តបិដក បដ្ឋិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(១២៧) ម្ចាស់រាហុល បើអ្នកចង់ធ្វើអំពើណាមួយ ដោយកាយ

អ្នកត្រូវពិចារណាមើល នូវកាយកម្មនោះសិនថា អាត្មាអញ ចង់ធ្វើ

អំពើណាដោយកាយ តើកាយកម្មរបស់អាត្មាអញនេះឯង ប្រព្រឹត្តទៅ

ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រ-

ព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែក គឺខ្លួនឯងនឹងអ្នកដទៃផង

កាយកម្មនេះជាអកុសល ចំរើនតែខាងសេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខ ឬហ្ន៎ ។

ម្ចាស់រាហុល បើអ្នកពិចារណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ ចង់

ធ្វើអំពើណាដោយកាយ កាយកម្មរបស់អាត្មាអញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី

បៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្ត

ទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង កាយកម្មនេះជាអកុសល

ចំរើនតែខាងសេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខ ម្ចាស់រាហុល អ្នកមិនត្រូវធ្វើ

អំពើដោយកាយ ដែលមានទំនងយ៉ាងនេះ ដោយជាចំខាត ។ ម្ចាស់

រាហុល ប្រសិនបើអ្នកបានពិចារណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អាត្មា

អញ ចង់ធ្វើអំពើណាដោយកាយ កាយកម្មរបស់អាត្មាអញនេះ មិន

ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គល

ភិក្ខុវគ្គស្ស ចូឡាហុណោភិទេសុត្តេ កាយកម្មំ

ន ឧកយព្យាពាណាយថំ សំវត្តេយ្យ កុសលំ ឥទិ
 កាយកម្មំ ទុក្ខុទ្រយំ ទុក្ខវិនាសកន្លំ ឯវុប្បំ តេ វហុល
 កាយេន កម្មំ ករណីយំ ។ ករោន្តេនថំ តេ វហុល
 កាយេន កម្មំ តទេវ តេ កាយកម្មំ បច្ចវេក្ខតត្ថំ
 យន្ត ខោ អហំ ឥទិ កាយេន កម្មំ ករោមិ ឥទិ
 មេ កាយកម្មំ អត្តព្យាពាណាយថំ សំវត្តតិ បរព្យាពាណា-
 យថំ សំវត្តតិ ឧកយព្យាពាណាយថំ សំវត្តតិ អកុសលំ
 ឥទិ កាយកម្មំ ទុក្ខុទ្រយំ ទុក្ខវិនាសកន្លំ ។ សចេ(១)
 ត្ថំ វហុល បច្ចវេក្ខតាណោ ឯវំ ជានេយ្យាសិ យំ
 ខោ អហំ ឥទិ កាយេន កម្មំ ករោមិ ឥទិ មេ
 កាយកម្មំ អត្តព្យាពាណាយថំ សំវត្តតិ បរព្យា-
 ពាណាយថំ សំវត្តតិ ឧកយព្យាពាណាយថំ សំវត្តតិ អកុ-
 សលំ ឥទិ កាយកម្មំ ទុក្ខុទ្រយំ ទុក្ខវិនាសកន្លំ
 បដិសំហរេយ្យាសិ ត្ថំ វហុល ឯវុប្បំ កាយ-
 កម្មំ ។ សចេ បន ត្ថំ វហុល បច្ចវេក្ខតាណោ
 ឯវំ ជានេយ្យាសិ យំ ខោ អហំ ឥទិ
 កាយេន កម្មំ ករោមិ ឥទិ មេ កាយកម្មំ

១ ម. សចេ បន ។

ភិក្ខុវត្ថុ បូជន៍រាហូណាវិទូសូត្រ កាយកម្ម

ដទៃផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង កាយ-
 កម្មនេះជាកុសល ចំរើនតែខាងសេចក្តីសុខ មានផលជាសុខ ម្នាល
 រាហូល អ្នកត្រូវធ្វើអំពើដោយកាយយ៉ាងនេះចុះ ។ ម្នាលរាហូល បើទុក
 ជាអ្នកកំពុងធ្វើអំពើដោយកាយ អ្នកត្រូវតែពិចារណាមើល នូវកាយកម្ម
 នោះឯងថា អាត្មាអញ កំពុងធ្វើអំពើណាដោយកាយ តើកាយកម្មរបស់
 អាត្មាអញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀត
 បៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង
 កាយកម្មនេះជាកុសល ចំរើនតែខាងសេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខ ឬហ្ន៎ ។
 ម្នាលរាហូល ប្រសិនបើអ្នកពិចារណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មា
 អញ កំពុងធ្វើអំពើណាដោយកាយ កាយកម្មរបស់អាត្មាអញនេះ ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង កាយកម្មនេះជា
 អកុសល ចំរើនតែខាងសេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខ ម្នាលរាហូល
 អ្នកត្រូវលះបង់កាយកម្ម ដែលមានទំនងយ៉ាងនេះចេញ ។ ម្នាលរាហូល
 ប្រសិនបើអ្នកពិចារណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញកំពុង
 ធ្វើអំពើណា ដោយកាយ កាយកម្មរបស់អាត្មាអញនេះ មិនប្រព្រឹត្ត

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

នេវត្តព្យាពាណាយថំ សំវត្តតំ ន បរព្យាពាណាយថំ
 សំវត្តតំ ន ឧកយព្យាពាណាយថំ សំវត្តតំ កុសលំ
 ឥទំ កាយកម្មំ សុខុទ្រយំ សុខវិចារកន្លិ អនុប-
 ទន្នេយ្យសិ(១) ត្វិ វហុល ឃីវ្រិយំ កាយកម្មំ ។
 កត្វាថំ តេ វហុល កាយេន កម្មំ តនេវ តេ
 កាយកម្មំ បច្ចវេត្តិតត្វិ យន្ត ខោ អហំ ឥទំ
 កាយេន កម្មំ អកាសំ ឥទំ មេ កាយកម្មំ
 អត្តព្យាពាណាយថំ សំវត្តតំ បរព្យាពាណាយថំ សំវត្តតំ
 ឧកយព្យាពាណាយថំ សំវត្តតំ អកុសលំ ឥទំ កា-
 យេន កម្មំ ទុក្ខុទ្រយំ ទុក្ខវិចារកន្លិ ។ សចេ(២) ត្វិ
 វហុល បីច្ចវេត្តិមាណោ ឃីវិ ជានេយ្យសិ យំ ខោ
 អហំ ឥទំ កាយកម្មំ អកាសំ ឥទំ មេ កាយកម្មំ
 អត្តព្យាពាណាយថំ សំវត្តតំ បរព្យាពាណាយថំ សំវត្តតំ

១ ម. អនុបន្នេយ្យសិ ។ ២ ម. សចេ ខោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង
 មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង កាយកម្មនេះ
 ជាភុសល ចំរើនតែខាងសេចក្តីសុខ មានផលជាសុខ ម្នាលរាហុល អ្នក
 ត្រូវធ្វើឲ្យរឿយៗ នូវកាយកម្ម ដែលមានទំនងយ៉ាងនេះចុះ ។ ម្នាល
 រាហុល បើអ្នកបានធ្វើអំពើដោយកាយរួចហើយ អ្នកត្រូវពិចារណាមើល
 កាយកម្មនោះថា អាត្មាអញបានធ្វើអំពើណាដោយកាយ តើកាយកម្មរបស់
 អាត្មាអញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀត
 បៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង
 កាយកម្មនេះជាភុសល ចំរើនតែខាងសេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខបូហ៍ ។
 ម្នាលរាហុល ប្រសិនបើអ្នកបានពិចារណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះថា
 អាត្មាអញ បានធ្វើកាយកម្មណា កាយកម្មរបស់អាត្មាអញនេះ ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង

វិញ្ញាណស្ស ចូឡរាហុណវិទសុត្តេ កាយកម្មំ

ឧកយព្យាពាណាយថំ សិវត្តតិ អកុសលំ ឥទំ កា.
 យកម្មំ ទុក្ខុទ្រយំ ទុក្ខវិទាកន្តិ ឃីវិបំ តេ រាហុល
 កាយកម្មំ សត្តិ វា វិញ្ញាសុ វា សព្វហ្មចារីសុ
 ទេសេតតំ វិវិតតំ ទុត្តានិកាតតំ ទេសេត្វា វិវិត្វា
 ទុត្តានិកត្វា អាយតិ សិវំ អាបជ្ជិតតំ ។ សចេ
 បន តំ រាហុល បច្ឆវេត្តមាដោ ឃីវិ ជាទេយ្យាសិ
 យំ ទោ អហំ ឥទំ កាយេន កម្មំ អកាសី
 ឥទំ មេ កាយកម្មំ ទេវត្តព្យាពាណាយថំ សិវត្តតិ
 ន បរព្យាពាណាយថំ សិវត្តតិ ន ឧកយព្យាពាណ.
 យថំ សិវត្តតិ កុសលំ ឥទំ កាយកម្មំ សុខ្ហ.
 ទ្រយំ សុខវិទាកន្តិ តេទេវ តំ រាហុល បីតិប្បា.
 មុដ្ឋេន វិហរេយ្យាសិ អហោរត្តានុសិទ្ធិ កុសលេសុ
 ធម្មេសុ ។

ភិក្ខុវត្ត ពូជ្យរាហុណោវិទេសូត្រ កាយកម្ម

ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង កាយកម្មនេះជា
អកុសល ចំរើនតែខាងសេចក្តីទុក មានផលជាទុក ម្នាលរាហុល អ្នក
ត្រូវសំដែងបើកបង្ហើបប្រាប់នូវកាយកម្ម ដែលមានទំនងយ៉ាងនេះ ចំពោះ
គ្រូ ឬចំពោះសព្វហ្មធារិបុគ្គលទាំងឡាយ ជាអ្នកប្រាជ្ញ លុះអ្នក
សំដែងបើកបង្ហើប ប្រាប់រួចហើយ អ្នកគប្បីដល់នូវការសង្រួមតទៅ ។
ម្នាលរាហុល ប្រសិនបើអ្នកបានពិចារណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះវិញ
ថា អាត្មាអញ បានធ្វើអំពើណាដោយកាយ កាយកម្មរួចសំអាត្ត
អញនេះ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
បៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរ
ចំណែកផង កាយកម្មនេះជាកុសល ចំរើនតែខាងសេចក្តីសុខ មាន
ផលជាសុខ ម្នាលរាហុល អ្នកត្រូវទំសិក្សាទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ក្នុងធម៌
ទាំងឡាយជាកុសល ហើយនៅដោយបីភិក្ខុវត្ត បុគ្គលនោះឯង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

[១៣១] យទេវំ ភិ វហុល វាចាយ កម្មំ
 កត្តកាមោ អហោសិ តទេវំ តេ វចីកម្មំ បច្ច-
 វេត្តិតំ យទ្ធុ ខោ អហំ ឥទំ វាចាយ កម្មំ
 កត្តកាមោ ឥទំ មេ វចីកម្មំ អត្តព្យាណាយថ
 សិវត្តេយ្យ បរព្យាណាយថ សិវត្តេយ្យ ឧភយព្យា-
 ណាយថ សិវត្តេយ្យ អកុសលំ ឥទំ វចីកម្មំ
 ទុក្ខុទ្រយំ ទុក្ខវិនាកន្តិ ។ សចេ ភិ វហុល
 បច្ចវេត្តិមាទោ ឃិវំ ជាទេយ្យាសិ យំ ខោ អហំ
 ឥទំ វាចាយ កម្មំ កត្តកាមោ ឥទំ មេ វចីកម្មំ
 អត្តព្យាណាយថ សិវត្តេយ្យ បរព្យាណាយថ សិ-
 វត្តេយ្យ ឧភយព្យាណាយថ សិវត្តេយ្យ អកុសលំ ឥទំ
 វចីកម្មំ ទុក្ខុទ្រយំ ទុក្ខវិនាកន្តិ ឃិវ្ហបំ តេ វហុល
 វាចាយ កម្មំ សសក្កំ ន ករណីយំ ។ សចេ
 បន ភិ វហុល បច្ចវេត្តិមាទោ ឃិវំ ជាទេយ្យាសិ
 យំ ខោ អហំ ឥទំ វាចាយ កម្មំ កត្តកាមោ
 ឥទំ មេ វចីកម្មំ ទេវត្តព្យាណាយថ សិវត្តេយ្យ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(១៣០) ម្នាលរាហុល បើអ្នកចង់ធ្វើអំពើណាមួយ ដោយវាចា

អ្នកត្រូវតែចារណា នូវវចិក្ខម្មនោះសិនថា អាត្មាអញ ចង់ធ្វើអំពើណា
ដោយវាចា តើវចិក្ខម្មរបស់អាត្មាអញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួន
ផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀត
បៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែក គឺខ្លួននឹងបុគ្គលដទៃផង វចិក្ខម្មនេះជាអកុសល
ចំរើនតែខាងសេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខបូហ្ម⁺ ។ ម្នាលរាហុល ប្រសិនបើ
អ្នកចារណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញចង់ធ្វើអំពើណាដោយ
វាចា វចិក្ខម្មរបស់អាត្មាអញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង
ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀន
បុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង វចិក្ខម្មនេះជាអកុសល ចំរើនតែខាងសេចក្តីទុក្ខ
មានផលជាទុក្ខ ម្នាលរាហុល អ្នកមិនត្រូវធ្វើអំពើដោយវាចា ដែលមាន
ទំនងយ៉ាងនេះដោយដាច់ខាត ។ ម្នាលរាហុល បើប្រសិនជាអ្នកចា-
រណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញចង់ធ្វើអំពើណាដោយ
វាចា វចិក្ខម្មរបស់អាត្មាអញនេះ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង

វិញ្ញាណស្ស ព្រហ្មណ៍សុត្តន្ត វិចីកម្មំ

ន បរព្យាណាយថំ សិវត្តេយ្យ ន ឧកយព្យាណា-
យថំ សិវត្តេយ្យ កុសលំ ឥទំ វចីកម្មំ សុខុទ្រយំ
សុខវិហាកន្លំ ឃ្រូចំ តេ រហុល វាចាយ កម្មំ
ករណីយំ ។ ករោន្តេនថំ តេ រហុល វាចាយ
កម្មំ តនេវ តេ វចីកម្មំ បច្ចវេក្ខតតំ យទ្ធ ខោ
អហំ ឥទំ វាចាយ កម្មំ ករោមិ ឥទំ មេ វចីកម្មំ
អត្តព្យាណាយថំ សិវត្តតិ បរព្យាណាយថំ សិវត្តតិ
ឧកយព្យាណាយថំ សិវត្តតិ អកុសលំ ឥទំ វចី-
កម្មំ ទុក្ខុទ្រយំ ទុក្ខវិហាកន្លំ ។ សចេ ត្វំ រហុល
បច្ចវេក្ខមាណោ ឃិវិ ជានេយ្យាសិ យំ ខោ អហំ
ឥទំ វាចាយ កម្មំ ករោមិ ឥទំ មេ វចីកម្មំ
អត្តព្យាណាយថំ សិវត្តតិ បរព្យាណាយថំ សិវត្តតិ
ឧកយព្យាណាយថំ សិវត្តតិ អកុសលំ ឥទំ
វចីកម្មំ ទុក្ខុទ្រយំ ទុក្ខវិហាកន្លំ បដិសំហរេយ្យាសិ
ត្វំ រហុល ឃ្រូចំ វចីកម្មំ ។ សចេ បន ត្វំ
រហុល បច្ចវេក្ខមាណោ ឃិវិ ជានេយ្យាសិ យំ ខោ
អហំ ឥទំ វាចាយ កម្មំ ករោមិ ឥទំ មេ វចីកម្មំ

ភិក្ខុវគ្គ ចូឡរាហុណោភិទសូត្រ វិចីកម្ម

មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀត
 បៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង វិចីកម្មនេះជាកុសល ចំរើនតែខាងសេចក្តី
 សុខ មានផលជាសុខ ម្នាលរាហុល អ្នកត្រូវធ្វើអំពើដោយវេទនា ដែល
 មានទំនងយ៉ាងនេះចុះ ។ ម្នាលរាហុល បើអ្នកកំពុងធ្វើអំពើដោយវេទនា
 អ្នកត្រូវពិចារណាមើលវិចីកម្មនោះថា អាត្មាអញ កំពុងធ្វើអំពើណាដោយ
 វេទនា តើវិចីកម្មរបស់អាត្មាអញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀន
 បុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង វិចីកម្មនេះជាកុសល ចំរើនតែខាងសេចក្តីទុក្ខ
 មានផលជាទុក្ខ ឬហ្ន៎ ។ ម្នាលរាហុល ប្រសិនបើអ្នកពិចារណាមើលទៅ
 ដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ កំពុងធ្វើអំពើណាដោយវេទនា វិចីកម្មរបស់អាត្មា
 អញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀត
 បៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង
 វិចីកម្មនេះជាកុសល ចំរើនតែខាងសេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខ ម្នាល
 រាហុល អ្នកត្រូវលះបង់វិចីកម្ម មានទំនងយ៉ាងនេះៗ ដោយដាច់
 ខាត ។ ម្នាលរាហុល ប្រសិនបើអ្នកពិចារណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះ
 វិញថា អាត្មាអញ កំពុងធ្វើអំពើណាដោយវេទនា វិចីកម្មរបស់អាត្មាអញនេះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ទេវត្តព្យាណធាយថ សំវត្តតិ ន បរព្យាណធាយថ
 សំវត្តតិ ន ឧកយព្យាណធាយថ សំវត្តតិ កុសលំ
 ឥទំ វចីកម្មំ សុខុទ្រយំ សុខវិចារកន្តំ អនុបទដ្ឋេយ្យា.
 សំ តំ វហុល ឃវ្វបំ វចីកម្មំ ។ កត្វាបិ តេ វហុល
 វាចាយ កម្មំ តទេវ តេ វចីកម្មំ បច្ចុវេក្ខិតតំ
 យទ្ធា ខោ អហំ ឥទំ វាចាយ កម្មំ អកាសី ឥទំ មេ
 វចីកម្មំ អត្តព្យាណធាយថ សំវត្តតិ បរព្យាណធាយថ
 សំវត្តតិ ឧកយព្យាណធាយថ សំវត្តតិ អកុសលំ
 ឥទំ វចីកម្មំ ទុក្ខុទ្រយំ ទុក្ខវិចារកន្តំ ។ សចេ
 តំ វហុល បច្ចុវេក្ខមាទោ ឃវំ ជាទេយ្យាសិ យំ
 ខោ អហំ ឥទំ វាចាយ កម្មំ អកាសី ឥទំ មេ
 វចីកម្មំ អត្តព្យាណធាយថ សំវត្តតិ បរព្យាណធាយថ
 សំវត្តតិ ឧកយព្យាណធាយថ សំវត្តតិ អកុសលំ ឥទំ
 វចីកម្មំ ទុក្ខុទ្រយំ ទុក្ខវិចារកន្តំ ឃវ្វបំ តេ វហុល
 វចីកម្មំ សត្វិ វា វិពាស្ស វា សព្រហ្មចារីស្ស
 ទេសេតតំ វិវិតតំ ឧត្តានិកាតតំ ទេសេត្វា វិវិត្វា
 ឧត្តានិកត្វា អាយតី សំវិ អាយជ្ជិតតំ ។

សត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀន
 បុគ្គលដទៃផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង
 វិចីកម្មនេះជាអកុសល ចំរើនតែខាងសេចក្តីសុខ មានផលជាសុខ ម្នាល
 រាហុល អ្នកត្រូវធ្វើវិចីកម្មដែលមានទំនងយ៉ាងនេះឲ្យរឿយ ៗ ទៅចុះ ។
 ម្នាលរាហុល បើអ្នកបានធ្វើអំពើដោយវាចារួចហើយ អ្នកត្រូវពិចារ-
 ណាមើលវិចីកម្មនោះថា អាត្មាអញ បានធ្វើអំពើណា ដោយវាចា
 ហើយ តើវិចីកម្មរបស់អាត្មាអញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀន
 បុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង វិចីកម្មនេះជាអកុសល ចំរើនតែខាងសេចក្តី
 ទុក្ខ មានផលជាទុក្ខ ឬហ្ន៎ ។ ម្នាលរាហុល បើអ្នកបានពិចារណាមើលទៅ
 ដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ បានធ្វើអំពើណាដោយវាចា វិចីកម្មរបស់អាត្មា
 អញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀត
 បៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង
 វិចីកម្មនេះជាអកុសល ចំរើនតែខាងសេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខ ម្នាល
 រាហុល អ្នកគប្បីសំដែងបើកបង្ហើប ប្រាប់នូវវិចីកម្មដែលមានទំនងយ៉ាង
 នេះចំពោះគ្រូ ឬចំពោះសព្វហ្មតារបុគ្គលទាំងឡាយ ដែលមានប្រាជ្ញា
 លុះអ្នកសំដែងបើកបង្ហើបប្រាប់រួចហើយ គប្បីដល់នូវការសេច្តីមតទៅ ។

វិញ្ញាណស្ស ចូឡវាហុលោវិទសុត្តេ មគោកថ្មី

សចេ បន ភិ វាហុល បច្ចុវេត្តមាណោ ឃីវិ ជាធម្មយ្យា-
សិ យំ ខោ អហំ ឥទំ វាហុយ កម្មំ អកាសី ឥទំ
មេ វចំកម្មំ លេវត្តព្យាណាយថិ សិវត្តតិ ន
បវេត្តព្យាណាយថិ សិវត្តតិ ន ឧកយព្យាណាយថិ
សិវត្តតិ កុសលំ ឥទំ វចំកម្មំ សុខុទ្រយំ
សុខវិទានកន្តិ តេលេវ ភិ វាហុល បិវិប្បាមុដ្ឋេន
វិហរេយ្យាសិ អហោវត្តានុសិក្ខំ កុសលេសុ ធម្មេសុ ។

(១៣១) យទេវ ភិ វាហុល មនសា កម្មំ

កត្តកាមោ អហោសិ តទេវ តេ មនោកម្មំ
បច្ចុវេត្តតតំ យន្ត ខោ អហំ ឥទំ មនសា កម្មំ
កត្តកាមោ ឥទំ មេ មនោកម្មំ អត្តព្យាណាយថិ
សិវត្តេយ្យ បវេត្តព្យាណាយថិ សិវត្តេយ្យ ឧកយព្យា-
ណាយថិ សិវត្តេយ្យ អកុសលំ ឥទំ មនោកម្មំ
ទុក្ខុទ្រយំ ទុក្ខវិទានកន្តិ ។ សចេ ភិ វាហុល
បច្ចុវេត្តមាណោ ឃីវិ ជាធម្មយ្យាសិ យំ ខោ អហំ ឥទំ
មនសា កម្មំ កត្តកាមោ ឥទំ មេ មនោកម្មំ អត្តព្យា-

ភិក្ខុវិន័យ ចូឡកហុណោវិទេសូត្រ មនោកម្ម

ម្នាលកហុល ប្រសិនបើអ្នកពិចារណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះថា ភាន្តា
 អញ ធ្វើអំពើណាដោយវាចា វិចីកម្មរបស់ភាន្តាអញនេះ មិនប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង
 មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង វិចីកម្មនេះ ជា
 កុសល ចំរើនតែខាងសេចក្តីសុខ មានផលជាសុខ ម្នាលកហុល អ្នក
 ត្រូវខិតខំសិក្សាទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ក្នុងធម៌ជាកុសលទាំងឡាយ ហើយនៅ
 ដោយបីគំនិតបាមាជ្ជៈនោះចុះ ។

(១៣១) ម្នាលកហុល បើអ្នកចង់ធ្វើអំពើណាដោយចិត្ត អ្នកត្រូវ
 ពិចារណាមើល នូវមនោកម្មនោះសិនថា ភាន្តាអញ ចង់ធ្វើអំពើណា
 ដោយចិត្ត តើមនោកម្មរបស់ភាន្តាអញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀន
 ខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 បៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែក គឺខ្លួននឹងអ្នកដទៃផង មនោកម្មនេះជា
 អកុសល ចំរើនតែខាងសេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខ ឬហ្ន៎ ។ ម្នាលកហុល
 បើអ្នកពិចារណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះថា ភាន្តាអញចង់ធ្វើអំពើណា
 ដោយចិត្ត មនោកម្មរបស់ភាន្តាអញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសម្ព

ពាណិយបិ សិវត្តេយ្យ បរព្យាពាណិយបិ សិវត្តេយ្យ ឧក-
 យព្យាពាណិយបិ សិវត្តេយ្យ អក្កសលំ ឥទិ មនោកម្មំ
 ទុក្ខុទ្រយំ ទុក្ខវិចារកន្តំ ឃ្វិបំ តេ រាហុល មនសា
 កម្មំ សសត្តំ ន ករណីយំ ។ សចេ បន តិ
 រាហុល បច្ឆវេត្តមាទោ ឃិ ជានេយ្យសិ យំ ខោ
 អហំ ឥទិ មនសា កម្មំ កត្តកាមោ ឥទិ មេ
 មនោកម្មំ នេវត្តព្យាពាណិយបិ សិវត្តេយ្យ ន បរ-
 ព្យាពាណិយបិ សិវត្តេយ្យ ន ឧកយព្យាពាណិយបិ
 សិវត្តេយ្យ ក្កសលំ ឥទិ មនោកម្មំ សុខុទ្រយំ
 សុខវិចារកន្តំ ឃ្វិបំ តេ រាហុល មនសា កម្មំ
 ករណីយំ ។ ករោន្តេនបិ តេ រាហុល មនសា
 កម្មំ តនេវ តេ មនោកម្មំ បច្ឆវេត្តិតំ យន្ត
 ខោ អហំ ឥទិ មនសា កម្មំ ករោមិ ឥទិ មេ
 មនោកម្មំ អត្តព្យាពាណិយបិ សិវត្តតិ បរព្យាពា-
 ណិយបិ សិវត្តតិ ឧកយព្យាពាណិយបិ សិវត្តតិ អក្ក-
 សលំ ឥទិ មនោកម្មំ ទុក្ខុទ្រយំ ទុក្ខវិចារកន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ

ខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 បៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង មនោកម្មនេះជាកុសល ចំរើនតែ
 ខាងសេចក្តីទុក មានផលជាទុក ម្នាលរាហុល អ្នកមិនត្រូវធ្វើអំពើ
 ដោយចិត្ត ដែលមានទំនងយ៉ាងនេះ ដោយដាច់ខាត ។ ម្នាលរាហុល
 ប្រសិនបើអ្នកពិចារណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញ
 ចង់ធ្វើអំពើណាដោយចិត្ត មនោកម្មរបស់អាត្មាអញនេះ មិនប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃ
 ផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង មនោកម្ម
 នេះ ជាកុសល ចំរើនតែខាងសេចក្តីសុខ មានផលជាសុខ ម្នាល
 រាហុល អ្នកត្រូវធ្វើអំពើ ដែលមានទំនងយ៉ាងនេះចុះ ។ ម្នាលរាហុល
 បើអ្នកកំពុងធ្វើអំពើណាដោយចិត្ត អ្នកត្រូវពិចារណាមើល នូវមនោកម្ម
 នោះថា អាត្មាអញកំពុងធ្វើអំពើណាដោយចិត្ត តើមនោកម្មរបស់អាត្មា
 អញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀត
 បៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង
 មនោកម្មនេះជាកុសល ចំរើនតែខាងសេចក្តីទុក មានផលជាទុក ឬហ្ន៎ ។

ភិក្ខុវត្តស្ស ចូឡាហុណោវិទសុត្តេ មនោកម្មំ

សចេ ភិក្ខុ វហុល បច្ឆវេក្ខមាណោ ឃីវំ ជានេយ្យាសិ
យំ ខោ អហំ ឥទំ មនសា កម្មំ ករោមិ ឥទំ មេ
មនោកម្មំ អត្តព្យាពាណាយថិ សិវត្តតិ បរព្យាពាណា-
យថិ សិវត្តតិ ឧកយព្យាពាណាយថិ សិវត្តតិ អកុសលំ
ឥទំ មនោកម្មំ ទុក្ខុទ្រយំ ទុក្ខវិចារកន្តំ បដិសំ-
ហរេយ្យាសិ ភិក្ខុ វហុល ឃីវុបំ មនោកម្មំ ។ សចេ
បន ភិក្ខុ វហុល បច្ឆវេក្ខមាណោ ឃីវំ ជានេយ្យាសិ
យំ ខោ អហំ ឥទំ មនសា កម្មំ ករោមិ ឥទំ
មេ មនោកម្មំ លេវត្តព្យាពាណាយថិ សិវត្តតិ ន
បរព្យាពាណាយថិ សិវត្តតិ ន ឧកយព្យាពាណាយថិ
សិវត្តតិ កុសលំ ឥទំ មនោកម្មំ សុខុទ្រយំ
សុខវិចារកន្តំ អនុបនិជ្ជេយ្យាសិ ភិក្ខុ វហុល ឃីវុបំ
មនោកម្មំ ។ កត្វាថ តេ វហុល មនសា
កម្មំ តនេវ តេ មនោកម្មំ បច្ឆវេក្ខតតំ យន្ត
ខោ អយំ ឥទំ មនសា កម្មំ អកាសិ
ឥទំ មេ មនោកម្មំ អត្តព្យាពាណាយថិ សិវត្តតិ

ភិក្ខុវិញ្ញាណ ចូឡាហុណេវាវិទស្សត្រ មនោកម្ម

ម្នាលរាហុល បើអ្នកពិចារណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ
កំពុងធ្វើអំពើណា ដោយចិត្ត មនោកម្មរបស់អាត្មាអញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រ-
ព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង មនោកម្មនេះ ជាកុ-
សល ចំរើនតែខាងសេចក្តីទុក្ខ មានផលជាទុក្ខ ម្នាលរាហុល អ្នកត្រូវ
លះបង់មនោកម្ម ដែលមានទំនងយ៉ាងនេះចេញ ។ ម្នាលរាហុល ប្រសិន
បើអ្នកពិចារណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញកំពុងធ្វើអំពើ
ណា ដោយចិត្ត មនោកម្មរបស់អាត្មាអញនេះ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀត
បៀនខ្លួនផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនអ្នកដទៃផង មិនប្រព្រឹត្ត
ទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង មនោកម្មនេះ ជាកុសល
ចំរើនតែខាងសេចក្តីសុខ មានផលជាសុខ ម្នាលរាហុល អ្នកត្រូវធ្វើ
នូវមនោកម្ម ដែលមានទំនងយ៉ាងនេះឲ្យរឿយ ។ ទៅចុះ ។ ម្នាលរាហុល
បើអ្នកបានធ្វើអំពើ ដោយចិត្តរួចហើយ អ្នកត្រូវពិចារណានូវមនោកម្ម
នោះឯងថា អាត្មាអញ បានធ្វើនូវអំពើណាដោយចិត្តហើយ តើមនោកម្ម
របស់អាត្មាអញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្ត

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

បរព្យាណនាយថ សិវត្តតិ ឧកយព្យាណនាយថ សិវត្តតិ
 អកុសលំ ឥទំ មនោកម្មំ ទុក្ខុទ្រយំ ទុក្ខវិចារកន្តំ ។
 សចេ ត្ថំ វហុល បច្ឆវេក្ខមាណោ ឃីរំ ជានេយ្យាសិ
 យំ ខោ អហំ ឥទំ មនសា កម្មំ អកាសី ឥទំ
 មេ មនោកម្មំ អត្តព្យាណនាយថ សិវត្តតិ បរព្យា-
 ណនាយថ សិវត្តតិ ឧកយព្យាណនាយថ សិវត្តតិ
 អកុសលំ ឥទំ មនោកម្មំ ទុក្ខុទ្រយំ ទុក្ខវិចារកន្តំ
 ឃីរូបេ(១) បន តេ វហុល មនោកម្មេ(២) អដ្ឋយំតត្ថំ
 ហវយំតត្ថំ ជិក្ខុច្ឆតត្ថំ អដ្ឋយំត្វា ហវយំត្វា ជិក្ខុច្ឆត្វា
 អាយតី សិវិ អាបជ្ជិតត្ថំ ។ សចេ បន ត្ថំ វហុល
 បច្ឆវេក្ខមាណោ ឃីរំ ជានេយ្យាសិ យំ ខោ អហំ
 ឥទំ មនសា កម្មំ អកាសី ឥទំ មេ មនោកម្មំ
 នេវត្តព្យាណនាយថ សិវត្តតិ ន បរព្យាណនាយថ
 សិវត្តតិ ន ឧកយព្យាណនាយថ សិវត្តតិ កុលលំ
 ឥទំ មនោកម្មំ សុខុទ្រយំ សុខវិចារកន្តំ តេនេវ
 ត្ថំ វហុល បតិប្បាមុដ្ឋេន វិហរេយ្យាសិ អហោរត្តា-
 ទុសិក្ខំ កុសលេលុ ធម្មេសុ ។

១ ម. ឈិរូបំ ។ ២ ម. មនោកម្មំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមវណ្ណសកៈ

ទៅ ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គល
 ទាំងពីរចំណែកផង មនោកម្មនេះជាអកុសល ចំរើនតែខាងសេចក្តីទុក
 មានផលជាទុក្ខ ឬហួ⁺ ។ ម្នាលរាហុល បើអ្នកបានពិចារណាមើលទៅ ដឹង
 យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញបានធ្វើអំពើណា ដោយចិត្តហើយ មនោកម្ម
 របស់អាត្មាអញនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនខ្លួនផង ប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំង
 ពីរចំណែកផង មនោកម្មនេះ ជាអកុសល ចំរើនតែខាងសេចក្តីទុក មាន
 ផលជាទុក្ខ ម្នាលរាហុល អ្នកត្រូវធុញទ្រាន់ ឡើយណាយ ខ្លើមរអើម
 ចំពោះមនោកម្មដែលមានទំនងយ៉ាងនេះ លុះអ្នកធុញទ្រាន់ឡើយណាយ
 ខ្លើមរអើមហើយ ត្រូវដល់ទូរការសង្រួមតទៅ ។ ម្នាលរាហុល ប្រសិន
 បើអ្នកពិចារណាមើលទៅ ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អាត្មាអញ បានធ្វើទូរអំពើ
 ណាដោយចិត្តហើយ មនោកម្មរបស់អាត្មាអញនេះ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 បៀតបៀនខ្លួនផង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលដទៃផង មិន
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀតបៀនបុគ្គលទាំងពីរចំណែកផង មនោកម្មនេះ ជា
 កុសល ចំរើនតែខាងសេចក្តីសុខ មានផលជាសុខ ម្នាលរាហុល
 អ្នកត្រូវខិតខំកុំទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ ក្នុងធម៌ជាកុសលទាំងឡាយ ហើយនៅ
 ដោយបីគំនិតបាមាជ្ជៈនោះចុះ ។

ភិក្ខុវិញ្ញស្ស ចូឡរាហុលោវិទសុត្តេ រាម្មត្តយបរិសោធនំ

[១៣២] យេ ហិ កេចិ រាហុល អតីតមន្ទានំ

សមណា វា ព្រាហ្មណា វា កាយកម្មំ បរិសោ.

ធនេសុំ វចីកម្មំ បរិសោធនេសុំ មនោកម្មំ បរិសោធនេសុំ

សព្វេ តេ ឯវមេវ(១) បច្ចវេត្តិត្វា បច្ចវេត្តិត្វា កាយ-

កម្មំ បរិសោធនេសុំ បច្ចវេត្តិត្វា បច្ចវេត្តិត្វា វចីកម្មំ

បរិសោធនេសុំ បច្ចវេត្តិត្វា បច្ចវេត្តិត្វា មនោកម្មំ

បរិសោធនេសុំ ។ យេថិ ហិ(២) កេចិ រាហុល

អនាគតមន្ទានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា កាយ-

កម្មំ បរិសោធនេស្សន្តំ វចីកម្មំ បរិសោធនេស្សន្តំ មនោ-

កម្មំ បរិសោធនេស្សន្តំ សព្វេ តេ ឯវមេវ បច្ចវេត្តិត្វា

បច្ចវេត្តិត្វា កាយកម្មំ បរិសោធនេស្សន្តំ បច្ចវេត្តិត្វា

បច្ចវេត្តិត្វា វចីកម្មំ បរិសោធនេស្សន្តំ បច្ចវេត្តិត្វា

បច្ចវេត្តិត្វា មនោកម្មំ បរិសោធនេស្សន្តំ ។ យេថិ

ហិ កេចិ រាហុល ឯតវហិ សមណា វា ព្រាហ្ម-

ណា វា កាយកម្មំ បរិសោធនេស្តំ វចីកម្មំ

បរិសោធនេស្តំ មនោកម្មំ បរិសោធនេស្តំ សព្វេ តេ

។

១ ឧ. ម. ឯវមេវ ។ ២ ឧ. ម. យេហិបិ ។

ភិក្ខុវង្ស ព្យាសនាបុគ្គលិកសូត្រ ការជម្រះកម្មទាំង ៣

[១៣២] ម្នាលរាហុល ព្រោះថាសមណៈបូព្រាហ្មណ៍ណាមួយ

ក្នុងកាលដែលកន្លងទៅហើយ បានជម្រះកាយកម្ម ជម្រះវចីកម្ម ជម្រះ

មនោកម្ម ពួកសមណប្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ សុទ្ធតែបានពិចារណា

គ្រិះរិះមើលសព្វ យ៉ាងនេះហើយ ទើបជម្រះកាយកម្ម ពិចារណាគ្រិះរិះ

មើលសព្វ យ៉ាងនេះហើយ ទើបជម្រះវចីកម្ម ពិចារណាគ្រិះរិះមើល

សព្វយ៉ាងនេះហើយ ទើបជម្រះមនោកម្មដែរ ។ ម្នាលរាហុល សមណៈ

បូព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងកាលដ៏មិនទាន់មានមក នឹងជម្រះកាយកម្ម

នឹងជម្រះវចីកម្ម នឹងជម្រះមនោកម្ម ក៏ពួកសមណៈបូព្រាហ្មណ៍ទាំង

អស់នោះ នឹងពិចារណាគ្រិះរិះមើលសព្វយ៉ាងនេះហើយ ទើបជម្រះ

កាយកម្ម ពិចារណាគ្រិះរិះមើលសព្វហើយ ទើបជម្រះវចីកម្ម ពិចា-

រណាគ្រិះរិះមើលសព្វហើយ ទើបជម្រះមនោកម្មដែរ ។ ម្នាលរាហុល

សមណៈបូព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ជម្រះកាយកម្ម

ជម្រះវចីកម្ម ជម្រះមនោកម្ម ពួកសមណៈបូព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

ឯវមេវ បច្ចុវេត្តិត្វា បច្ចុវេត្តិត្វា កាយកម្មំ បរិសោ.
 ជេន្តិ បច្ចុវេត្តិត្វា បច្ចុវេត្តិត្វា វច័កម្មំ បរិសោជេន្តិ
 បច្ចុវេត្តិត្វា បច្ចុវេត្តិត្វា មនោកម្មំ បរិសោជេន្តិ ។
 តស្មាភិហា តេ វហុល បច្ចុវេត្តិត្វា បច្ចុវេត្តិត្វា
 កាយកម្មំ បរិសោជេស្ស្វាមិ បច្ចុវេត្តិត្វា បច្ចុវេត្តិត្វា
 វច័កម្មំ បរិសោជេស្ស្វាមិ បច្ចុវេត្តិត្វា បច្ចុវេត្តិត្វា
 មនោកម្មំ បរិសោជេស្ស្វាមិភិ ឯវញ្ញា តេ(២) វហុល
 សិក្ខិតត្វា ។ ឥទមវោច កកវា អត្តមនោ អា.
 យស្មា វហុលោ កកវតោ កាសិភិ អភិជន្តិតិ ។

ចូឡាហុលោវិទុស្តំ បឋមំ និដ្ឋិតំ ។

១ ខ. ម. តេភិ ន បញ្ញាយតិ ។ ២ ខ. ឯវំ ហិ វោ ។ ម. ឯវំ ហិ តេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

តែងពិចារណាគ្រិះរិះមើលសព្វគ្រប់ យ៉ាងនេះហើយ ទើបជម្រះកាយ
 កម្ម ពិចារណាគ្រិះរិះមើលសព្វហើយ ទើបជម្រះវចីកម្ម ពិចារណា
 គ្រិះរិះមើលសព្វហើយ ទើបជម្រះមនោកម្មដែរ ។ ម្នាលរាហុល ព្រោះ
 ហេតុដូច្នោះក្នុងសាសនានេះ អ្នកត្រូវសិក្សាថា អាត្មាអញ នឹងពិចារណា
 គ្រិះរិះមើលសព្វហើយ ទើបជម្រះកាយកម្ម អាត្មាអញនឹងពិចារណាគ្រិះរិះ
 មើលសព្វហើយ ទើបជម្រះវចីកម្ម អាត្មាអញនឹងពិចារណាគ្រិះរិះមើល
 សព្វហើយ ទើបជម្រះមនោកម្ម ដូច្នោះ ម្នាលរាហុល អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាង
 នេះចុះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ
 ព្រះរាហុលមានអាយុ ក៏មានចិត្តត្រេកអររីករាយ បំពោះភាសិតរបស់
 ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ចូររាហុលោវាទសូត្រ ទី ១ ។

ទុតិយំ មហាវាយុលោកិទេស្តំ

(១៣៣) ឯវមេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ

កកវំ សាវត្ថុយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ណិកស្ស

អារាមេ ។ អថខោ កកវំ បុព្វណ្ណសមយំ និវ-

សេត្វា បត្តចរីវមាណយ សាវត្ថុ បិណ្ណាយ ទាវិសិ ។

អាយស្មាបិ ខោ វាយុលោ បុព្វណ្ណសមយំ និវ-

សេត្វា បត្តចរីវមាណយ គកវន្តំ បិដ្ឋតោ បិដ្ឋតោ

អនុពន្តំ ។ អថខោ កកវំ អបលោកេត្វា អាយស្មន្តំ

វាយុលំ អាមន្តេសិ យំ កិញ្ចំ វាយុល រូបំ

អតីតានាកតប្បច្ចប្បន្តំ អជ្ឈតំ វំ ពហិទ្ធា វំ

ឡិទ្ធហិកំ វំ សុខុមំ វំ ហិំ វំ បណីតំ វំ

យំ ទ្វេ សន្តិកេ វំ សត្វំ រូបំ នេតិ មម

នេសោហមស្មំ ។ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតិ

យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋពន្តំ ។ រូបមេវ នុ

ខោ កកវំ រូបមេវ នុ ខោ សុកតាតិ ។

មហារាហុលោវិទ្យត្រី ទី ២

[១៣៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តព្រះជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិត
ក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រ
ចិវក្កវត្តបុព្វណ្ណសម័យ ហើយទ្រង់ពុទ្ធជំណើរចូលទៅ កាន់ក្រុងសាវត្ថី
ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ ចំណែកខាងព្រះរាហុលមានអាយុ ក៏ស្មៀកស្បង់
ប្រដាប់បាត្រចិវក្កវត្តបុព្វណ្ណសម័យ ហើយដើរតាមក្រោយ ។ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ។ ក្នុងសម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឆ្លៀងព្រះកក្ក
ត្រាស់ទៅនឹងព្រះរាហុលមានអាយុថា ម្ចាស់រាហុល រូបណាមួយ
ជាខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី ត្រោតត្រោតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ទុក្ខម
ក្តី ឬរូបណាដែលមានក្នុងទីឆ្ងាយក្តី ក្នុងទីជិតក្តី ដែលជាអតីត អនាគត
ជាបច្ចុប្បន្ន រូបទាំងអស់នោះក៏គ្រាន់តែជារូប (ប៉ុណ្ណោះឯង) អ្នកគួរយល់
ឃើញនូវរូបនេះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ល្អ តាមសេចក្តីពិតយ៉ាងនេះថា នេះមិន
មែនរបស់អញ នេះមិនមែនជាអញ នេះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញឡើយ ។
ព្រះរាហុលក្រាបបង្គំសួរថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ (សេចក្តីនេះ) មាន
តែរូបម្យ៉ាងទេឬ បពិត្រព្រះសុគត (សេចក្តីនេះ) មានតែរូបម្យ៉ាងទេឬ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

រូបឃ្នំ រាហុល វេទនាមំ រាហុល សញ្ញាមំ រាហុល
សង្ការមំ រាហុល វិញ្ញាណាឃ្នំ រាហុលានិ ។

[១៣២] អថខោ អាយស្មា រាហុលោ កោ នុដ្ឋ(១)

កកវតា សម្មុទា ឡិវទេន ឡិវទិតោ កាមំ បិណ្ណាយ
បរិស្សត្តិភិ តតោ បដិវត្តិត្វា អញ្ញាតវស្មី រត្តម្មលេ
ធិសិទ្ធិ បល្លង្កំ អាកុដ្ឋិត្វា ឧដ្ឋំ កាយំ បណិយាយ
បរិមុទំ សតី ឧបដ្ឋបេត្វា ។ អន្តសា ខោ អាយស្មា
សារីបុតោ អាយស្មន្តំ រាហុលំ អញ្ញាតវស្មី រត្តម្មលេ
ធិសិទ្ធិ បល្លង្កំ អាកុដ្ឋិត្វា ឧដ្ឋំ កាយំ បណិយាយ
បរិមុទំ សតី ឧបដ្ឋបេត្វា ទិស្វាន អាយស្មន្តំ រាហុលំ
អាមន្តេសិ អាណាចានស្សតិ រាហុល ភាវំទំ កាវេហិ
អាណាចានស្សតិ រាហុល ភាវំនា ភាវំតា តហុលំកតា
មហាច្ឆលា ហោតិ មហានិសំសាតិ ។ អថខោ
អាយស្មា រាហុលោ សាយល្ហាសមយំ បដិសល្ហាជា
វដ្ឋិតោ យេន កកវំ តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា

១ ឧ. ម. មជ្ឈិ ។

លុត្តនបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់តបថា ម្ចាស់រាហុល រូបក៏មាន ម្ចាស់
រាហុល វេទនាក៏មាន ម្ចាស់រាហុល សញ្ញាក៏មាន ម្ចាស់រាហុល សង្ខារ
តាំងឡាយក៏មាន ម្ចាស់រាហុល វិញ្ញាណក៏មាន ។

(១៣៤) ត្រាទោះឯង ព្រះរាហុលមានអាយុគិតថា បាននរណា ហ្ន
(ជាវិញ្ញាបណ្ឌិត) ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទូន្មានហើយដោយដម្បន្តាន
ផ្ទាល់ព្រះទុស្ត នឹងចូលមកកាន់ស្រុក ដើម្បីបិណ្ឌបាត ក្នុងថ្ងៃនេះ
ទៅអេះ ដូច្នោះហើយលោកក៏ត្រឡប់បីយចេញ អំពីសំណាក់ព្រះមាន
ព្រះភាគនោះ ហើយទៅអង្គុយផ្គត់ភ្នែកតម្រង់កាយឲ្យត្រង់ តាំងស្មារតី
ឲ្យមានមុខឆ្ពោះទៅរកព្រះកម្មដ្ឋាន ទៀបគល់ឈើ ១ ដើម ។ តាប់ចួនជា
ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ បានឃើញព្រះរាហុលមានអាយុ កំពុងអង្គុយ
ផ្គត់ភ្នែកតម្រង់កាយឲ្យត្រង់ តាំងស្មារតីឲ្យមានមុខឆ្ពោះទៅរកព្រះកម្មដ្ឋាន
ទៀបគល់ឈើ ១ ដើម លុះឃើញហើយ ក៏ប្រាប់ព្រះរាហុលមានអាយុ
ថា ម្ចាស់រាហុល អ្នកចូរចំរើនអាណាបានស្ស្រីតិការីនាចុះ ម្ចាស់រាហុល
(ដ្បិត) អាណាបានស្ស្រីតិការីនា ដែលគេបានអប់រំបន្តិធ្វើឲ្យរឿយ ។
ហើយ ជាគុណជាតមានផលច្រើន មានអាទិសង្ស្រីច្រើន ។ លុះដល់
ពេលថ្ងៃរសៀល ព្រះរាហុលមានអាយុ ក្រោកអំពីសំណើង ហើយចូល
សំដៅទៅត្រង់ទី ដែលព្រះមានព្រះភាគគង់ លុះចូលទៅដល់ហើយ

កិច្ចវត្តស្ស មហាបុណ្យលោកិយសុត្តេ បញ្ចសុ បឋមនាគុកថា

ភក្កវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និស័ទិ ។ ឯកមន្តំ
និស័ទេត្វា ខោ អាយស្មា វហុលោ ភក្កវន្តំ ឯតទរោច
កថំ ភាវិតា នុ ខោ ភន្តេ អាណាចានស្សតិ កថំ
ពហុលីកតា មហាបលា ហោតិ មហានិស័សាតិ ។

(១៣៥) យំ កិញ្ចំ វហុល រូបំ(១) អដ្ឋត្តំ
បច្ចត្តំ កក្កុលំ ទវកតិ ឧទានិទ្ធិំ សេយ្យដំទិ
កេសា លោមា នខា ទន្ធា តទោ មិសំ ញា អដ្ឋ
អដ្ឋមត្តំ ហនយំ យកនំ កិលោមកំ បិហកំ
បញ្ចាសំ អន្តំ អន្តកុណំ ឧទរិយំ កវិសំ យំ វា
បនពាម្បំ កិញ្ចំ អដ្ឋត្តំ បច្ចត្តំ កក្កុលំ ទវកតិ
ឧទានិទ្ធិំ អយំ វុច្ចតិ វហុល អដ្ឋត្តិកា បឋវីនាតុ ។
យា ចេវ ខោ បន អដ្ឋត្តិកា បឋវីនាតុ
យា ច ពាហិវា បឋវីនាតុ បឋវីនាតុវេសា ។

១ ឧ. ម. រូបន្តំ ១ បញ្ចាយតិ ។

ភិក្ខុវិញ្ញាណមហានិទ្ទេសសូត្រ ការពោលអំពីធាតុទី ១ ក្នុងព្រះធាតុទាំង ៥

ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចហើយដាក់អង្គគង់ ក្នុងទីសមគួរ ។
លុះព្រះរាហុលមានអាយុ គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏បានទូលស្មើសេច-
ក្តីនេះទ័ងព្រះមានព្រះភាគថា បុត្រិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ចុះអាណាបានស្ស្រុត
ត្រូវចំរើនដោយប្រការដូចម្តេច ត្រូវបង្ខំ ធ្វើឲ្យរឿយ ។ ដោយប្រការ
ដូចម្តេច ទើបជាគុណជាតិមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើនបាន ។

(១៣៥) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់តបថា ម្ចាស់រាហុល រូប
ណាមួយ ដែលជាបូរាណក្នុង អាស្រ័យនូវខ្លួន ជាប្រោតត្រោត
ជារូបរឹង ជារូបដែលវិញ្ញាណកាន់កាប់ គឺសក់ រោម ក្រចក ធ្មេញ
ស្បែក សាច់ សរសៃ ឆ្អឹង ខួរក្នុងឆ្អឹង តម្រងិបស្សាវៈ បេះដូង ថ្លើម វារ
ក្រពះ សួត ពោះវៀនធំ ពោះវៀនតូច អាហារថ្មី អាហារចាស់ ពុំនោះ
សោតរូបណាមួយ ក្រៅអំពីនេះ ដែលជាខាងក្នុង អាស្រ័យនៅខ្លួន ជា
រូបត្រោតត្រោត ជារូបរឹង ជារូបដែលវិញ្ញាណកាន់កាប់ ម្ចាស់រាហុល
នេះហៅថា បឋវីធាតុខាងក្នុង ។ មួយទៀត បឋវីធាតុណាខាងក្នុងក្តី
បឋវីធាតុណាខាងក្រៅក្តី ធាតុទាំងនេះ ឈ្មោះថា បឋវីធាតុដូចគ្នា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

នំ នេនំ មម នេសោហាមស្មំ ន មេសោ អត្តានំ
 ឯវមេនំ យថាក្ខនំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋតំ ។ ឯវមេនំ
 យថាក្ខនំ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា បវេណតុយា
 និត្តំ បវេណតុយា ចិត្តំ វិវាជេតំ ។

(១៣៦) កតមា ច វហុល អាចោជានុ

សិយា អជ្ឈតិកា សិយា ពាហិវា ។ កតមា ច
 វហុល អជ្ឈតិកា អាចោជានុ យំ អជ្ឈតិ បច្ចតិ
 អាចោ អាចោកតំ ឧចានិទ្ធិំ សេយ្យដិទិ ចិត្តំ សេម្ហំ
 បុព្វា លាហិតំ សេនោ មេនោ អស្សុ វសា ខេឡោ
 សិដ្ឋា ណិកា លសិកា មុត្តំ យំ វា បនព្វា ម្បិ
 តិញ្ចំ អជ្ឈតិ បច្ចតិ អាចោ អាចោកតំ ឧចានិទ្ធិ
 អយំ វច្ចតិ វហុល អជ្ឈតិកា អាចោជានុ ។
 យា ចេវ ខោ បន អជ្ឈតិកា អាចោជានុ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

បុគ្គលត្ថវេយ្យបឋវីធាតុន្តិះ⁺ ដោយប្រាជ្ញាស្ត តាមសេចក្តីពិតយ៉ាង
 នេះថា⁺ ន្តិះមិនមែនរបស់អញ⁺ ន្តិះមិនមែនជាអញ⁺ ន្តិះមិនមែនជាខ្លួន
 របស់អញឡើយ ។ លុះបុគ្គលវេយ្យបឋវីធាតុន្តិះ⁺ ដោយប្រាជ្ញាស្ត
 តាមសេចក្តីពិត យ៉ាងនេះហើយ រមែងឡើយណាយ ចាកបឋវីធាតុ
 ធ្វើចិត្តឲ្យប្រាសចេញចាកបឋវីធាតុ ។

(១៣៦) ម្នាលរាហុល ចុះការបាធាតុ តើដូចម្តេចខ្លះ ការបា-
 ធាតុ (នោះ) ខាងក្នុងក៏មាន ខាងក្រៅក៏មាន ។ ម្នាលរាហុល ចុះ
 ការបាធាតុខាងក្នុងដូចម្តេច រូបណា ដែលជាខាងក្នុង អាស្រ័យនូវខ្លួន
 មានសភាពជាទឹក ដល់នូវភាពជាទឹក ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកានយក
 គឺប្រមាត់ វិស្វស្ន ខ្លះ ឈាម ញើស ខ្លាញ់ខាប់ ទឹកភ្នែក ខ្លាញ់រាវ
 ទឹកមាត់ ទឹកសម្បូរ ទឹករំអិល ទឹកម្រូត ពុំនោះសោត រូបណា-
 មួយក្រៅអំពីនេះ ដែលជាខាងក្នុង អាស្រ័យនូវខ្លួន មានសភាពជាទឹក
 ដល់នូវភាពជាទឹក ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក ម្នាលរាហុល នេះ
 ហៅថា ការបាធាតុខាងក្នុង ។ មួយវិញទៀត ការបាធាតុណា ជា

ភិក្ខុវត្តស្ស មហាភហុលោភិវស្សត្តេ បញ្ចសុ គតិយធាតុរាជិ

យា ច ពាហិរា អាថោជានុ អាថោជានុវេវេសា ។
នំ នេនំ មម នេសោហាមស្មំ ន មេសោ អត្តានិ
ឃរមេនំ យថាក្ខនំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋតំ ។ ឃរមេនំ
យថាក្ខនំ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា អាថោជានុយោ
ទិត្តំន្តានិ អាថោជានុយា ចិត្តំ វិរាជេតិ ។

(១៣៧) កកមា ច វហុល តេជោជានុ
តេជោជានុ សិយា អជ្ឈត្តិកា សិយា ពាហិរា ។
កកមា ច វហុល អជ្ឈត្តិកា តេជោជានុ យំ
អជ្ឈត្តិ បច្ចតិ តេជោ តេជោកនំ ឧទាទិដ្ឋិ សេយ្យ្គ
ដីទិ យេន ច សន្តបតិ យេន ច ជីវតិ(១)
យេន ច បរិទ្ប្តិ(២) យេន ច អសិទិ បីតិ
ខាយិតិ សាយិតិ(៣) សម្មា បរិណាមិ កច្ចតិ យំ វា
បនព្វាម្បិ កិតិ អជ្ឈត្តិ បច្ចតិ តេជោ តេជោកនំ
ឧទាទិដ្ឋិ អយំ វុច្ចតិ វហុល អជ្ឈត្តិកា តេជោ
ជានុ ។ យា ចេវ ខោ បន អជ្ឈត្តិកា តេជោជានុ
យា ច ពាហិរា តេជោជានុ តេជោជានុវេវេសា ។

១ ខ. ម ជីវយតិ ។ ២ ម. បរិទ្ប្តិ ។ ៣ ខ. អសិទបិគាយិគសាយិកំ ។

ភិក្ខុវត្ត មហារាហុលោភិទសូត្រ ការពោលអំពីផ ពុទ្ធិក្នុងព្រាហ្មណ៍ទាំង៥

ខាងក្នុងក្តី អាណាបាណា ជាខាងក្រៅក្តី ធាតុទាំងនេះហៅថា អាណា-
ធាតុដូចគ្នា ។ បុគ្គលគួរឃើញអាណាធាតុនេះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ល្អ
តាមសេចក្តីពិតយ៉ាងនេះថា នេះមិនមែនរបស់អញ នេះមិនមែនជាអញ
នេះមិនមែនជាខ្លួន របស់អញឡើយ ។ លុះបុគ្គលឃើញអាណាធាតុនេះ
ដោយប្រាជ្ញាដ៏ល្អ តាមសេចក្តីពិតយ៉ាងនេះហើយ វេទនាឡើយ ណាយ
ចាកអាណាធាតុ ធ្វើចិត្តឲ្យប្រាសចេញចាកអាណាធាតុ ។

(១៣៧) ម្នាលរាហុល ចុះគេដឹងធាតុតើដូចម្តេចខ្លះ គេដឹងធាតុ
(នោះ) ខាងក្នុងក៏មាន ខាងក្រៅក៏មាន ។ ម្នាលរាហុល ចុះគេដឹងធាតុ
ខាងក្នុងដូចម្តេច រូបណាដែលជាខាងក្នុង អាស្រ័យនូវខ្លួន ជារបស់ក្តៅ
ដល់នូវភាពជារបស់ក្តៅ ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក តើភ្លើងដែលធ្វើ
កាយឲ្យផ្សព្វផ្សាយ ១ ភ្លើងដែលធ្វើកាយឲ្យទ្រុឌទ្រោម ១ ភ្លើងដែលធ្វើ
កាយឲ្យក្តៅរោលរល ១ ភ្លើងធ្វើអាហារដែលស៊ី ផឹក ទំពា លិទ្ធក្នក្ស
ហើយឲ្យទ្រុឌទ្រោមរលួយទៅដោយស្រួល ១ ពុំនោះសោត រូបណា-
មួយក្រៅអំពីនេះ ដែលជាខាងក្នុង អាស្រ័យនូវខ្លួន ជារបស់ក្តៅ ដល់នូវ
ភាពជារបស់ក្តៅ ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក ម្នាលរាហុល នេះហៅ
ថា គេដឹងធាតុខាងក្នុង ។ មួយវិញទៀត គេដឹងធាតុណាខាងក្នុងក្តី
គេដឹងធាតុណាខាងក្រៅក្តី ធាតុទាំងនេះ ហៅថា គេដឹងធាតុដូចគ្នា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

នំ នេនំ មម នេសោហាមស្មំ ន មេសោ អត្តានំ
 ឃរមេនំ យថាក្ខនំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋតំ ។ ឃរមេនំ
 យថាក្ខនំ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា តេជោនាគុយា
 និត្តិន្តនំ តេជោនាគុយា ចិត្តំ វិរាជេនំ ។

[១៣៨] កតមា ច វហុល វាយោនាតុ វា-
 យោនាតុ សិយា អជ្ឈត្តិកា សិយា ពាហិរា ។
 កតមា ច វហុល អជ្ឈត្តិកា វាយោនាតុ យំ
 អជ្ឈត្តិ បច្ចត្តិ វាយោ វាយោគនំ ឧទានិទ្ឋិ សេយ្យដិទិ
 ឧទ្ធផ្ឋមា វតា អនោគមា វតា កុច្ឆិសយា វតា
 កោដ្ឋិសយា វតា អន្តមន្តនុសារិយោ វតា អស្សា-
 សោ បស្សាសោ យំ វា បនព្វាម្បិ កតិញ្ចំ អជ្ឈត្តិ បច្ចត្តិ
 វាយោ. វាយោគនំ ឧទានិទ្ឋិ អយំ វុច្ឆតិ វហុល
 អជ្ឈត្តិកា វាយោនាតុ ។ យា ថេវ ទោ បន

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

បុគ្គលគួរឃើញ នូវគេជាធាតុនេះ ដោយប្រាជ្ញាល្អ តាមសេចក្តីពិត
 យ៉ាងនេះថា នេះមិនមែនរបស់អញ នេះមិនមែនជាអញ នេះមិនមែនជាខ្លួន
 របស់អញឡើយ ។ លុះបុគ្គលឃើញគេជាធាតុនេះ ដោយប្រាជ្ញាល្អ
 តាមសេចក្តីពិត យ៉ាងនេះហើយ រមែងនឿយ ណាយចាកគេជាធាតុ ធ្វើ
 ចិត្តឲ្យប្រាសចេញចាកគេជាធាតុ ។

[១៣៨] ម្នាលរាហុល ចុះវាយោធាតុតើដូចម្តេចខ្លះ វាយោធាតុ
 (នោះ) ខាងក្នុងក៏មាន ខាងក្រៅក៏មាន ។ ម្នាលរាហុល រូបណាដែល
 ជាខាងក្នុង អាស្រ័យនូវខ្លួន មានសភាពជាខ្យល់ ដល់នូវភាពជាខ្យល់
 ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក គឺខ្យល់បក់ឡើងទៅខាងលើ ១ ខ្យល់
 បក់ចុះមកខាងក្រោម ១ ខ្យល់បក់ក្នុងពោះក្រៅពោះវៀន ១ ខ្យល់បក់ក្នុង
 ពោះវៀន ១ ខ្យល់បក់សព្វអវយវៈតូចធំ ១ ខ្យល់ដង្ហើមចេញចូល ១ ពុំ
 នោះសោត រូបណាមួយក្រៅអំពីនេះ ដែលជាខាងក្នុង អាស្រ័យនូវខ្លួន
 មានសភាពជាខ្យល់ ដល់នូវភាពជាខ្យល់ ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក
 ម្នាលរាហុល នេះហៅថា វាយោធាតុខាងក្នុង ។ មួយទៀត វាយោ-

ភិក្ខុវិញ្ញ័យ មហានិកាយ វិទ្យាសុត្តន្ត បញ្ចមគាតុកថា

អដ្ឋត្តិកា វាយោជានុ យា ច ពាហិរា វាយោជានុ
 វាយោជានុវេសា ។ តិ នេតិ មម លេសោ មាមស្ម
 ន មេសោ អត្តាតិ ឯវេតិ យថាភ្នំតិ សម្មប្បញ្ញាយ
 ទដ្ឋត្ថំ ។ ឯវេតិ យថាភ្នំតិ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា
 វាយោជានុយា និព្វិន្ទតិ វាយោជានុយា ចិត្តំ វិរាជេតិ ។

[១៣៧]

កតមា ច រាហុល អាកាសនាតុ
 អាកាសនាតុ សិយា អដ្ឋត្តិកា សិយា ពាហិរា ។
 កតមា ច រាហុល អដ្ឋត្តិកា អាកាសនាតុ យំ
 អដ្ឋត្តិ បច្ចុត្តិ អាកាសំ អាកាសភតិ ឧបាទិដ្ឋិ
 សេយ្យមិទិ កណ្តិច្ឆិ ធាសច្ឆិ មុខធារិ យេន ច
 អសិតិ បិតិ ខាយិតិ សាយិតិ អដ្ឋោហារិ យត្ត
 ច អសិតិ បិតិ ខាយិតិ សាយិតិ សិត្តដ្ឋតិ
 យេន ច អសិតិ បិតិ ខាយិតិ សាយិតិ អនោកាតា
 និក្ខមតិ យំ វា បនពាម្ប កេត្តំ អដ្ឋត្តិ
 បច្ចុត្តិ អាកាសំ អាកាសភតិ អយំ អយភតិ

កិច្ចវត្ត មហារាហុលោវិទេសូត្រ ការពោលអំពីធាតុ ទី៥

ធាតុណាជាខាងក្នុងក្តី វាយោធាតុណា ជាខាងក្រៅក្តី ធាតុទាំងនេះ
ហៅថា វាយោធាតុដូចគ្នា ។ បុគ្គលត្រូវឃើញវាយោធាតុនេះ ដោយ
ប្រាជ្ញា តាមសេចក្តីពិតយ៉ាងនេះថា នេះមិនមែនរបស់អញ នេះ
មិនមែនជាអញ នេះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញឡើយ ។ លុះបុគ្គលឃើញ
វាយោធាតុនេះដោយប្រាជ្ញា តាមសេចក្តីពិតយ៉ាងនេះហើយ វែមង
នឿយណាយចាកវាយោធាតុ ធ្វើចិត្តឱ្យប្រាសចេញចាកវាយោធាតុ ។

(១៣៧) ម្នាលរាហុល អាកាសធាតុ តើដូចម្តេចខ្លះ អាកាស
ធាតុ (នោះ) ខាងក្នុងក៏មាន ខាងក្រៅក៏មាន ។ ម្នាលរាហុល
អាកាសធាតុខាងក្នុង តើដូចម្តេច រូបណាជាខាងក្នុង អាស្រ័យនូវខ្លួន
មានភាពជាទីវាល ដល់នូវភាពជាទីទំនេរ ដែលវិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក
តំនួគ្រចៀក រន្ធប្រមុះ ទ្វារមាត់ដែលសម្រាប់លេបចូលនូវអាហារដែល
ស៊ី ផឹក ទំពា លិទ្ធកូក្សហើយដោយទ្វារណាក្តី ភោជនដែលស៊ី ផឹក
ទំពា លិទ្ធកូក្សហើយ បិតនៅក្នុងទ្វារណាក្តី ភោជនដែលស៊ី ផឹក ទំពា
លិទ្ធកូក្សហើយ តែងចេញមកតាមចំណែកខាងក្រៅម ដោយទ្វារណាក្តី
តុំនោះសោត រូបណាមួយក្រៅអំពីនេះ ដែលជាខាងក្នុង អាស្រ័យនូវខ្លួន
មានភាពជាទីវាល ដល់នូវភាពជាទីទំនេរ ជាទីទេ ដល់នូវភាពទេ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

វិវិវំ វិវិវគតំ អសម្មជ្ជំ មិសលោហិតេហិ(១) ឧទានិជ្ជំ
 អយំ វុត្តតំ វហុល អជ្ឈត្តិកា អាកាសនាតុ ។
 យា ចេវ ខោ បន អជ្ឈត្តិកា អាកាសនាតុ
 យា ច ពាហិវ អាកាសនាតុ អាកាសនាតុវេ-
 វេសា ។ តំ នេតំ មម នេសោហមស្មំ ន មេ
 សោ អត្តតំ វិវេមតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ
 និដ្ឋតំ ។ វិវេមតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ និស្វា
 អាកាសនាតុយា និព្វិន្ទតំ អាកាសនាតុយា ចិត្ត
 វិវាជេតំ ។

(១២០) បវរីសមំ វហុល ការំនំ ការវេហិ
 បវរីសមញ្ញា(២) តេ វហុល ការំនំ ការយតោ ឧប្បន្នា
 មនាមនាមនា ជស្សា ចិត្តំ ន បរិយានាយ
 វស្សន្តំ ។ សេយ្យថាបិ វហុល បវរីយា សុចម្បិ
 និក្ខិបន្តំ អសុចម្បិ និក្ខិបន្តំ គូដកតម្បិ និក្ខិបន្តំ
 មុត្តកតម្បិ និក្ខិបន្តំ ខេន្នុកតម្បិ និក្ខិបន្តំ
 បុព្វកតម្បិ និក្ខិបន្តំ លោហិតកតម្បិ និក្ខិបន្តំ

១ ឧ. អយំ អយគតំ វិវិវ វិវិវគតំ អសម្មជ្ជំ មិសលោហិតេហិតំ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម.
 បវរីសមំ ហិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ

ជាចន្លោះ ដល់នូវទីជាចន្លោះ ដែលសាច់នឹងឈាម មិនប៉ះពាល់គ្នា ដែល
 វិញ្ញាណចូលទៅកាន់យក ម្នាលរាហុល នេះហៅថា អាកាសធាតុ
 ខាងក្នុង ។ មួយទៀត អាកាសធាតុណាជាខាងក្នុងក្តី អាកាសធាតុ
 ណាជាខាងក្រៅក្តី ធាតុទាំងនេះ ហៅថា អាកាសធាតុដូចគ្នា ។
 បុគ្គលគួរឃើញអាកាសធាតុនេះ ដោយប្រាជ្ញាល្អ តាមសេចក្តីពិតយ៉ាង
 នេះថា នេះមិនមែនរបស់អញ នេះមិនមែនជាអញ នេះមិនមែនជាខ្លួន
 របស់អញឡើយ ។ លុះបុគ្គលឃើញអាកាសធាតុនេះ ដោយប្រាជ្ញា
 ល្អ តាមសេចក្តីពិតយ៉ាងនេះហើយ រមែងឡើយណាយចាកអាកាស-
 ធាតុ ធ្វើចិត្តឲ្យប្រាសចេញចាកអាកាសធាតុ ។

(១៤០) ម្នាលរាហុល អ្នកចូរចំរើនការវិនិច្ឆ័យដូចជាផែនដី ម្នាល
 រាហុល ព្រោះថា កាលបើអ្នកចំរើនការវិនិច្ឆ័យ ឲ្យដូចជាផែនដីហើយ
 ផស្សៈជាទីគាប់ចិត្ត ឬមិនជាទីគាប់ចិត្ត ដែលកើតហើយ រមែងមិនគ្រប
 សង្កត់នូវចិត្តអ្នក ។ ម្នាលរាហុល ផងទាំងឡាយដាក់វត្ថុស្អាតក្តី ដាក់
 វត្ថុមិនស្អាតក្តី ដាក់ចុះនូវគូបក្តី ដាក់ចុះនូវទឹកម្រាតក្តី ដាក់ចុះនូវទឹក
 មាត់ក្តី ដាក់ចុះនូវខ្លះក្តី សម្រកឈាមដាក់ក្តី លើផែនដី ផែន

កិច្ចវត្តស្ស មហារាហុលោកិទសុត្តេ អាថោសមការីត

ន ច តេន បឋវី អដ្ឋិយតិ វា ហារាយតិ វា ជិត្តុច្ឆតិ
វា ឯវមេវ ខោ ភិំ វហុល បឋវីសមំ ការីនិ
ការីហិ បឋវីសមញ្ញំ តេ វហុល ការីនិ ការីយតោ
ឧប្បដ្ឋា មនាទាមនាទា ជស្សា ចិត្តំ ន បរិយាទាយ
វស្សន្តំ ។

[១៤១] អាថោសមំ វហុល ការីនិ ការីហិ
អាថោសមញ្ញំ តេ វហុល ការីនិ ការីយតោ ឧប្បដ្ឋា
មនាទាមនាទា ជស្សា ចិត្តំ ន បរិយាទាយ វស្សន្តំ ។
សេយ្យថាបិ វហុល អាបស្មី សុចិម្បំ ជោវន្តំ អសុចិម្បំ
ជោវន្តំ ក្រថកតម្បំ ជោវន្តំ មត្តកតម្បំ ជោវន្តំ ខេឡ-
កតម្បំ ជោវន្តំ បុព្វកតម្បំ ជោវន្តំ លោហិតកតម្បំ ជោ-
វន្តំ ន ច តេន អាថោ អដ្ឋិយតិ វា ហារាយតិ ជិត្តុច្ឆតិ
វា ឯវមេវ ខោ ភិំ វហុល អាថោសមំ ការីនិ ការីហិ
អាថោសមញ្ញំ តេ វហុល ការីនិ ការីយតោ ឧប្បដ្ឋា
មនាទាមនាទា ជស្សា ចិត្តំ ន បរិយាទាយ វស្សន្តំ ។

ភិក្ខុវគ្គ មហា រាហុលោភិទស្សត្រ ការចំរើនការវិនិច្ឆ័យដ៏ទឹក

ដីក៏មិនឡើយណាយ បុគ្គលាទ្រាន់ ឬខ្លឹមរមើមដោយវត្ថុទាំងនោះឡើយ
យ៉ាងណាមិញ ម្នាលរាហុល អ្នកចូរចំរើនការវិនិច្ឆ័យដ៏ យ៉ាង
នោះឯង ព្រោះថា កាលបើអ្នកចំរើនការវិនិច្ឆ័យដ៏ហើយ
ផស្សៈជាទីគាប់ចិត្ត ឬមិនជាទីគាប់ចិត្តដែលកើតហើយ រមែងមិនគ្រប
សង្កត់ចិត្តឡើយ ។

(១២១) ម្នាលរាហុល អ្នកចូរចំរើនការវិនិច្ឆ័យដ៏ទឹក ម្នាល
រាហុល ព្រោះថា កាលបើអ្នកចំរើនការវិនិច្ឆ័យដ៏ហើយ ផស្សៈ
ជាទីគាប់ចិត្ត ឬមិនជាទីគាប់ចិត្តដែលកើតហើយ រមែងមិនគ្របសង្កត់
ចិត្ត ។ ម្នាលរាហុល ផនទាំងឡាយ លាងវត្ថុស្អាតក្តី លាងវត្ថុ
មិនស្អាតក្តី លាងគូបក្តី លាងទឹកម្យត្រក្តី លាងទឹកមាត់ក្តី លាងខ្លះក្តី
លាងឈាមក្តី ក្នុងទឹក ទឹកក៏មិនបានឡើយណាយ បុគ្គលាទ្រាន់ឬ
ខ្លឹមរមើមដោយវត្ថុទាំងនោះឡើយ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលរាហុល អ្នក
ចូរចំរើនការវិនិច្ឆ័យដ៏ទឹក យ៉ាងនោះឯង ព្រោះថា កាលបើអ្នក
ចំរើនការវិនិច្ឆ័យដ៏ហើយ ផស្សៈជាទីគាប់ចិត្ត ឬមិនជាទីគាប់ចិត្ត
ដែលកើតហើយ រមែងមិនគ្របសង្កត់ចិត្តឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គញ្ញសកំ

(១៤២) តេជោសម្មំ វហុល ភាវំនំ ភាវេហិ
 តេជោសមញ្ញំ តេ វហុល ភាវំនំ ភាវយតោ ឧប្បន្នា
 មនាទាមនាទា ធិស្ស្ឋ ចិន្តំ ន បរិយាទាយ វេស្សន្តិ ។
 សេយ្យថាថិ វហុល តេជោ សុចិម្បំ ឧហតិ អសុចិម្បំ
 ឧហតិ ក្រថកតម្បំ ឧហតិ មុត្តកតម្បំ ឧហតិ ទេឡ្ហ-
 កតម្បំ ឧហតិ មុត្តកតម្បំ ឧហតិ លោហិតកតម្បំ
 ឧហតិ ន ច តេន តេជោ អដ្ឋិយតិ វ ហរាយតិ វ
 ជិត្តច្នតិ វ ឃវមេវ ខោ ភិំ វហុល តេជោសម្មំ
 ភាវំនំ ភាវេហិ តេជោសមញ្ញំ តេ វហុល
 ភាវំនំ ភាវយតោ ឧប្បន្នា មនាទាមនាទា ធិស្ស្ឋ ចិន្តំ
 ន បរិយាទាយ វេស្សន្តិ ។

(១៤៣) វាយោសម្មំ វហុល ភាវំនំ ភាវេហិ
 វាយោសមញ្ញំ តេ វហុល ភាវំនំ ភាវយតោ ឧប្បន្នា
 មនាទាមនាទា ធិស្ស្ឋ ចិន្តំ ន បរិយាទាយ វេស្សន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(១៤២) ម្នាលរាហុល អ្នកចូរចំរើនការវិនាសឲ្យដូចជាក្លើង ម្នាល

រាហុល ព្រោះថា កាលបើអ្នកចំរើនការវិនាសឲ្យដូចជាក្លើងហើយ ផស្សៈជា

ទីគាប់ចិត្ត ឬមិនជាទីគាប់ចិត្តដែលកើតហើយ វេមនីមិនគ្របសណ្ឋិតចិត្ត ។

ម្នាលរាហុល ក្លើងនេះវេតស្ថាតក្តី នេះវេតមិនស្ថាតក្តី នេះគូបក្តី នេះទឹក

ម្យតក្តី នេះទឹកមាត់ក្តី នេះខ្លះក្តី នេះឈាមក្តី ក្លើងក៏មិនឡើយ ណាយ

ឬគុញច្រាន ឬឡើមរមើមដោយវត្ថុទាំងនោះឡើយ យ៉ាងណាមិញ ម្នាល

រាហុល អ្នកចូរចំរើនការវិនាសឲ្យដូចជាក្លើង យ៉ាងនោះឯង ម្នាលរាហុល

ព្រោះថា កាលបើអ្នកចំរើនការវិនាសឲ្យដូចជាក្លើងហើយ ផស្សៈជាទីគាប់

ចិត្ត ឬមិនជាទីគាប់ចិត្តដែលកើតហើយ វេមនីមិនគ្របសណ្ឋិតចិត្តឡើយ ។

(១៤៣) ម្នាលរាហុល អ្នកចូរចំរើនការវិនាស ឲ្យដូចជាខ្យល់

ព្រោះថា កាលបើអ្នកចំរើនការវិនាសឲ្យដូចជាខ្យល់ហើយ ផស្សៈជាទីគាប់

ចិត្ត ឬមិនជាទីគាប់ចិត្ត ដែលកើតហើយ វេមនីមិនគ្របសណ្ឋិតចិត្ត ។

វិញ្ញាណសមាសភាព អាកាសសមាសភាព

សេយ្យជាបិ រាហុល វាយោ សុចិម្បិ ឧបវាយតិ អសុ-
 ចិម្បិ ឧបវាយតិ គូជគតម្បិ ឧបវាយតិ មុត្តគតម្បិ
 ឧបវាយតិ ខេឡុគតម្បិ ឧបវាយតិ បុព្វគតម្បិ ឧបវ-
 ាយតិ លោហិតគតម្បិ ឧបវាយតិ ន ច តេន វាយោ
 អដ្ឋិយតិ វា ហារយតិ វា ជិត្តតិ វា ឯវមេវ ខោ ភ្នំ
 រាហុល វាយោសមិ ភាវំ ភាវេហិ វាយោសមញ្ញំ តេ
 រាហុល ភាវំ ភាវយតោ ឧប្បញ្ញា មនាទាមនាទា
 ដស្សា ចិត្តំ ន បរិយាទាយ វេស្សន្តិ ។

[១២២] អាកាសសមិ រាហុល ភាវំ ភាវេហិ
 អាកាសសមញ្ញំ តេ រាហុល ភាវំ ភាវយតោ
 ឧប្បញ្ញា មនាទាមនាទា ដស្សា ចិត្តំ ន បរិយាទាយ
 វេស្សន្តិ ។ វិសេយ្យជាបិ រាហុល អាកាសោ ន កត្តចិ
 បតិដ្ឋិតោ ឯវមេវ ខោ ភ្នំ រាហុល អាកាសសមិ
 ភាវំ ភាវេហិ អាកាសសមញ្ញំ តេ រាហុល ភាវំ
 ភាវយតោ ឧប្បញ្ញា មនាទាមនាទា ដស្សា ចិត្តំ ន
 បរិយាទាយ វេស្សន្តិ ។

ភិក្ខុវត្ថុ មហារាជេណ្ឌវិទេសូត្រ ការចំរើនការនាឱ្យដូចជាអាកាស

ម្នាលរាហុល ខ្យល់បក់វត្តស្អាតក្តី បក់វត្តមិនស្អាតក្តី បក់ភ្នំបូក្តី បក់ទឹក
 មូត្រក្តី បក់ទឹកមាត់ក្តី បក់ខ្លុះក្តី បក់ឈាមក្តី ខ្យល់ក៏មិនឡើយ ណាយ
 បូកុញច្រាន់ ឬឡើមរអើម ដោយវត្តនោះឡើយ យ៉ាងណាមិញ ម្នាល
 រាហុល អ្នកចូរចំរើនការនាឱ្យដូចជាខ្យល់ យ៉ាងនោះឯង ម្នាលរាហុល
 ព្រោះថា កាលបើអ្នកចំរើនការនាឱ្យដូចជាខ្យល់ហើយ ផស្សៈជាទីគាប់
 ចិត្តឬមិនជាទីគាប់ចិត្ត ដែលកើតឡើងហើយ រមែងមិនគ្របសង្កត់ចិត្ត
 ឡើយ ។

(១៤៤) ម្នាលរាហុល អ្នកចូរចំរើនការនាឱ្យដូចជាអាកាស ម្នាល
 រាហុល ព្រោះថា កាលបើអ្នកចំរើនការនាឱ្យដូចជាអាកាសហើយ ផស្សៈ
 ជាទីគាប់ចិត្ត ឬមិនជាទីគាប់ចិត្ត ដែលកើតហើយ រមែងមិនគ្របសង្កត់
 ចិត្ត ។ ម្នាលរាហុល អាកាសដែលមិនប្រតិស្ថាននៅក្នុងទីណាមួយ យ៉ាង
 ណាមិញ ម្នាលរាហុល អ្នកចូរចំរើនការនាឱ្យដូចជាអាកាសយ៉ាង
 នោះឯង ម្នាលរាហុល ព្រោះថា កាលបើអ្នកចំរើនការនាឱ្យដូចជា
 អាកាសហើយ ផស្សៈជាទីគាប់ចិត្តឬមិនជាទីគាប់ចិត្ត ដែលកើតឡើងហើយ
 រមែងមិនគ្របសង្កត់ចិត្តឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

(១២៥) មេត្តំ វហុល ភាវនំ ភាវេហិ មេត្តញ្ចិ^(១)

តេ វហុល ភាវនំ ភាវយតោ យោ ឡាបាទោ សោ
 បហិយិស្សុតិ ។ កុរុណំ វហុល ភាវនំ ភាវេហិ
 កុរុណាញ្ចិ តេ វហុល ភាវនំ ភាវយតោ យា វិហោសា
 សា បហិយិស្សុតិ ។ មុទិតំ វហុល ភាវនំ ភាវេហិ
 មុទិតញ្ចិ តេ វហុល ភាវនំ ភាវយតោ យោ អវតិ
 សា បហិយិស្សុតិ ។ ឧបេត្តំ វហុល ភាវនំ ភាវេហិ
 ឧបេត្តញ្ចិ តេ វហុល ភាវនំ ភាវយតោ យោ
 បដិយោ សោ បហិយិស្សុតិ ។ អសុកំ វហុល ភាវនំ
 ភាវេហិ អសុកញ្ចិ តេ វហុល ភាវនំ ភាវយតោ យោ
 វតោ សោ បហិយិស្សុតិ ។ អនិច្ចសញ្ញំ វហុល
 ភាវនំ ភាវេហិ អនិច្ចសញ្ញញ្ចិ តេ វហុល ភាវនំ
 ភាវយតោ យោ អស្មំមាទោ សោ បហិយិស្សុតិ ។

១ ឧ. ម. មេត្តំ ហិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ

(១៤៥) ម្នាលរាហុល អ្នកចូរចំរើនមេត្តាការីនា ម្នាលរាហុល

ព្រោះថា កាលបើអ្នកចំរើនមេត្តាការីនាហើយ ព្យាបាទនឹងវិនាសសាប

សូន្យទៅ ។ ម្នាលរាហុល អ្នកចូរចំរើនករុណាការីនា ម្នាលរាហុល

ព្រោះថា កាលបើអ្នកចំរើនករុណាការីនាហើយ វិហេសាគីសេចក្តីបៀត

បៀន នឹងសាបសូន្យទៅ ។ ម្នាលរាហុល អ្នកចូរចំរើនមុទិតាការីនា

ម្នាលរាហុល ព្រោះថា កាលបើអ្នកចំរើនមុទិតាការីនាហើយ អវតិ គឺ

សេចក្តីមិនត្រេកអរ នឹងសាបសូន្យទៅ ។ ម្នាលរាហុល អ្នកចូរចំរើន

ទុបេត្តាការីនា ម្នាលរាហុល ព្រោះថា កាលបើអ្នកចំរើនទុបេត្តាការីនា

ហើយ បដិយៈគឺសេចក្តីថ្កាញ់ថ្កាញ់ចិត្ត នឹងសាបសូន្យទៅ ។ ម្នាលរាហុល

អ្នកចូរចំរើនអសុភការីនា ម្នាលរាហុល ព្រោះថា កាលបើអ្នកចំរើន

អសុភការីនាហើយ រាគៈគឺតម្រេកក្នុងកាមគុណ នឹងសាបសូន្យទៅ ។

ម្នាលរាហុល អ្នកចូរចំរើនអនិច្ចសញ្ញាការីនា ម្នាលរាហុល ព្រោះថា

កាលបើអ្នកចំរើនអនិច្ចសញ្ញាការីនាហើយ អស្មិមានៈគឺសេចក្តីប្រកាន់ខ្ជួន

នឹងសាបសូន្យទៅ ។

កិច្ចវត្តស្ស ព្វឡាហុណោវិទសុត្តេ អាណាថាទស្សតិកថា

(១២៦) អាណាថាទស្សតិ វហុល ការិដំ គាវេហិ

អាណាថាទស្សតិ វហុល ការិតា ពហុលកតា មហាប្ប-

លា ហោតិ មហានិសំសា ។ កេមិ ការិតា ច វហុល

អាណាថាទស្សតិ កខំ ពហុលកតា មហាប្បលា ហោតិ

មហានិសំសា ។ ឥធិ វហុល ភិក្ខុ អវញ្ញកតោ វា

វុត្តម្ភលកតោ វា សុញ្ញាតារកតោ វា និសំនតិ បល្ល័ក

អាភុជិត្តា ឧជុំ កាយិ បណិជាយ បរិមុទំ សតី ឧបដ្ឋ-

បេត្តា សោ សតោ វ អស្សសតិ សតោ បស្សសតិ ។

ធីយំ វ អស្សសត្តោ ធីយំ អស្សសាមីតិ បជាណតិ

ធីយំ វ បស្សសត្តោ ធីយំ បស្សសាមីតិ បជាណតិ ។

វស្សំ វ អស្សសត្តោ វស្សំ អស្សសាមីតិ បជាណតិ

វស្សំ វ បស្សសត្តោ វស្សំ បស្សសាមីតិ បជាណតិ ។

សព្វកាយប្បដិសំវេទិ អស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ

សព្វកាយប្បដិសំវេទិ បស្សសិស្សាមីតិ សិក្ខតិ ។

ភិក្ខុវត្ត មហាកហុលោវិទ្យសូត្រ ការពោលអំពីអាណាបានស្សតិ

(១២៦) ម្នាលរាហុល អ្នកចូរចំរើនអាណាបានស្សតិការវា នា ម្នាល
 រាហុល អាណាបានស្សតិការវា ដែលអ្នកបានចំរើនហើយ បានធ្វើឲ្យ
 រឿយៗហើយ ជាគុណជាតិមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ។
 ម្នាលរាហុល ចុះអាណាបានស្សតិការវា ដែលចំរើនហើយ តើដូចម្តេច
 ដែលធ្វើឲ្យរឿយ ៗ ហើយ តើដូចម្តេច ទើបជាគុណជាតិមានផល
 ច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ។ ម្នាលរាហុល ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
 នៅក្នុងព្រៃក្តី នៅទៀបគល់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី អង្គុយផ្តត់
 ក្នុងតាំងកាយឲ្យត្រង់ តំកល់ស្មារតីឲ្យមានមុខឆ្ពោះទៅរកកម្មជាន់ ភិក្ខុ
 នោះ មានស្មារតីចាំជាក់ដកដង្ហើមចេញ មានស្មារតីចាំជាក់ដកដង្ហើម
 ចូល ។ កាលដកដង្ហើមចេញវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មាអញ ដក
 ដង្ហើមចេញវែង ឬកាលដកដង្ហើមចូលវែង ក៏ដឹងច្បាស់ថា អាត្មា
 អញ ដកដង្ហើមចូលវែង ។ កាលដកដង្ហើមចេញខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់ថា
 អាត្មាអញ ដកដង្ហើមខ្លី ឬកាលដកដង្ហើមចូលខ្លី ក៏ដឹងច្បាស់
 ថា អាត្មាអញ ដកដង្ហើមចូលខ្លី ។ ភិក្ខុសិក្សាថា អាត្មាអញ ដឹង
 ច្បាស់នូវកាយគឺដកដង្ហើមទាំងពួង ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា
 អាត្មាអញ ដឹងច្បាស់នូវកាយ គឺដកដង្ហើមទាំងពួង ហើយដកដង្ហើមចូល

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

បស្សម្ហយំ កាយសង្ខារំ អស្សសិស្សាមិត្តំ សិក្ខតិ
 បស្សម្ហយំ កាយសង្ខារំ បស្សសិស្សាមិត្តំ សិក្ខតិ ។
 បិតប្បដិសិវេទំ អស្សសិស្សាមិត្តំ សិក្ខតិ បិតប្បដិ-
 សិវេទំ បស្សសិស្សាមិត្តំ សិក្ខតិ ។ សុខប្បដិសិវេទំ
 អស្សសិស្សាមិត្តំ សិក្ខតិ សុខប្បដិសិវេទំ បស្ស-
 សិស្សាមិត្តំ សិក្ខតិ ។ ចិត្តសង្ខារប្បដិសិវេទំ អស្សសិ-
 ស្សាមិត្តំ សិក្ខតិ ចិត្តសង្ខារប្បដិសិវេទំ បស្សសិស្សា-
 មិត្តំ សិក្ខតិ ។ បស្សម្ហយំ ចិត្តសង្ខារំ អស្សសិស្សា-
 មិត្តំ សិក្ខតិ បស្សម្ហយំ ចិត្តសង្ខារំ បស្សសិស្សាមិត្តំ
 សិក្ខតិ ។ ចិត្តប្បដិសិវេទំ អស្សសិស្សាមិត្តំ សិក្ខតិ
 ចិត្តប្បដិសិវេទំ បស្សសិស្សាមិត្តំ សិក្ខតិ ។ អភិប្បមោ-
 ធយំ ចិត្តំ អស្សសិស្សាមិត្តំ សិក្ខតិ អភិប្បមោធយំ ចិត្តំ
 បស្សសិស្សាមិត្តំ សិក្ខតិ ។ សមាទហំ ចិត្តំ អស្ស-
 សិស្សាមិត្តំ សិក្ខតិ សមាទហំ ចិត្តំ បស្សសិស្សាមិត្តំ
 សិក្ខតិ ។ វិមោធយំ ចិត្តំ អស្សសិស្សាមិត្តំ សិក្ខតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបរិយាយសកៈ

សិក្សាថា អាន្តាអញ នឹងរម្ងាប់កាយសង្ខារ គឺដង្ហើមចេញ នឹងដង្ហើមចូល
 ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាន្តាអញ នឹងរម្ងាប់នូវកាយសង្ខារ
 ហើយដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាន្តាអញ ដឹងច្បាស់នូវបីតិ ហើយដក
 ដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាន្តាអញ ដឹងច្បាស់នូវបីតិ ហើយដកដង្ហើម
 ចូល ។ សិក្សាថា អាន្តាអញ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីសុខ ហើយដកដង្ហើម
 ចេញ សិក្សាថា អាន្តាអញ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីសុខ ហើយដកដង្ហើម
 ចូល ។ សិក្សាថា អាន្តាអញ ដឹងច្បាស់នូវចិត្តសង្ខារ តើវេទនាខន្ធនឹង
 សញ្ញាខន្ធ ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាន្តាអញ ដឹងច្បាស់នូវចិត្ត-
 សង្ខារ ហើយដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាន្តាអញ នឹងរម្ងាប់នូវចិត្ត-
 សង្ខារ ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាន្តាអញ នឹងរម្ងាប់នូវចិត្ត
 ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាន្តាអញ ដឹងច្បាស់នូវចិត្ត ហើយ
 ដកដង្ហើមចូល ។ សិក្សាថា អាន្តាអញ នឹងធ្វើចិត្តឱ្យរីករាយ ហើយដក
 ដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាន្តាអញ នឹងធ្វើចិត្តឱ្យរីករាយ ហើយដកដង្ហើម
 ចូល ។ សិក្សាថា អាន្តាអញ នឹងតំកល់ចិត្តឱ្យស្មើ ហើយដកដង្ហើមចេញ

វិញ្ញាណស្ស មហាភយុណោវិទសុត្តេ អាតោនស្សតំរោថា

វិមោចយំ ចិត្តំ បស្សសិស្សាមិត្តំ សិក្ខតំ ។ អនិច្ចានុ-

បស្សី អស្សសិស្សាមិត្តំ សិក្ខតំ អនិច្ចានុបស្សី បស្សី-

សិស្សាមិត្តំ សិក្ខតំ ។ វិរាតានុបស្សី អស្សសិស្សា-

មិត្តំ សិក្ខតំ វិរាតានុបស្សី បស្សសិស្សាមិត្តំ សិក្ខតំ ។

និរោធានុបស្សី អស្សសិស្សាមិត្តំ សិក្ខតំ និរោធានុ-

បស្សី បស្សសិស្សាមិត្តំ សិក្ខតំ ។ បដិជិស្សត្តា-

នុបស្សី អស្សសិស្សាមិត្តំ សិក្ខតំ បដិជិស្សត្តា-

នុបស្សី បស្សសិស្សាមិត្តំ សិក្ខតំ ។ ឃំ ភាវិតា

ខោ ភហុល អាណាចានស្សតិ ឃំ ពហុលីកតា

ភិក្ខុវត្ថុ មហាភហុលោភិទសូត្រ ការពោលអំពីអាទាបានស្សតិ

សិក្សាថា អាត្មាអញ នឹងតំកល់ចិត្តឲ្យស្មើ ហើយដកដង្ហើមចូល ។

សិក្សាថា អាត្មាអញ នឹងដោះចិត្តឲ្យផុតស្រឡះ (ចាកនិវេណៈជាដើម)

ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ នឹងដោះចិត្តឲ្យផុតស្រឡះ (ចាកនិវេណធម៌ជាដើម) ហើយដកដង្ហើមចូល ។

សិក្សាថា អាត្មាអញ នឹងពិចារណា (ឡូបញ្ចក្ខន្ធថា) មិនទៀង ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ នឹងពិចារណា (ឡូបញ្ចក្ខន្ធថា) មិនទៀង ហើយដកដង្ហើមចូល ។

សិក្សាថា អាត្មាអញ នឹងពិចារណាធម៌ជាគ្រឿងធ្វើចិត្ត ឲ្យប្រាសចាកតម្រេក ឆឺរបស្សនានឹងមន្ត ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ នឹងពិចារណាធម៌ជាគ្រឿងធ្វើចិត្ត ឲ្យប្រាសចាកតម្រេកហើយដកដង្ហើមចូល ។

សិក្សាថា អាត្មាអញ នឹងពិចារណាឡូសេចក្តីរលត់ (នៃកងទុក្ខ) ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ នឹងពិចារណាឡូសេចក្តីរលត់ (នៃកងទុក្ខ) ហើយដកដង្ហើមចូល ។

សិក្សាថា អាត្មាអញ នឹងពិចារណាធម៌ជាគ្រឿងធ្វើចិត្ត ឲ្យលះចោល (ឡូកិលេសព្រមទាំងខន្ធនឹងអភិសង្ខារ) ហើយដកដង្ហើមចេញ សិក្សាថា អាត្មាអញ នឹងពិចារណាធម៌ជាគ្រឿងធ្វើចិត្ត ឲ្យលះចោល (ឡូកិលេសព្រមទាំងខន្ធនឹងអភិសង្ខារ) ហើយដកដង្ហើមចូល ។

ម្នាលភហុល អាទាបានស្សតិ ដែលបុគ្គលបានចំរើនហើយយ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យរឿយ ។ ហើយយ៉ាងនេះឯង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

មហាប្បណ ហោតិ មហានិសំសា ឯវំ ភាវិតាយ ខោ
 ភហុល អាណាថានស្សតិយា ឯវំ ពហុលីកតាយ យេបិ
 តេ ចរិមកា អស្សាសប្បស្សាសា តេបិវិទិតាវ ជុំជ្រុន្ត
 បោ អវិទិតាតិ ។ វេទមវោច កកវា អត្ថមបោ
 អាយស្មា ភហុលោ កកវតោ ភាសិតំ អភិជ្ជិតំ ។

មហាភហុលោវាទសុត្តំ ទុតិយំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ

ទើបជាគុណជាតិ មានផលច្រើន មានអាទិសង្សៈច្រើន ឡាលរហុល
 កាលបើមានបុគ្គលដែលបុគ្គលចំរើនហើយយ៉ាងនេះ ធ្វើឱ្យរឿយ ។
 ហើយយ៉ាងនេះ ដង្ហើមចេញនឹងដង្ហើមចូលទាំងឡាយណា ដែលមាន
 កងកាលជាខាងក្រោយ ដង្ហើមចេញនឹងដង្ហើមចូលទាំងនោះ នឹងរលត់
 ទៅវិញជាប្រាកដ មិនមែនបិទរលត់ទៅវិញទេ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
 សំដែងព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះរហុលមានអាយុ ក៏មានចិត្តរីករាយ
 ត្រេកអរ ចំពោះភាសិត នៃព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ មហាករុណោទសូត្រ ទី ២ ។

តតិយំ ប្បទ្បមាលង្ក្រវិទុសតំ

(១២៧) ឃរម្មេ សុតំ ។ ឃកំ សមយំ ភគវ
សាវត្ថយំ វិហាតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ណិកស្ស អាភ-
មេ ។ អថខោ អាយស្មតោ មាយុវ្យុញ្ញុស្ស(១)
រហោភតស្ស បដិសល្ល័នស្ស ឃរំ ចេតសោ បរិវិ-
តក្កោ ឌុទទាទិ យានិមានិ ទិដ្ឋិតានិ ភគវតា
អព្យាកតានិ បថិតានិ បដិក្ខិតានិ សស្សតោ
លោកោតិបិ(២) អស្សស្សតោ លោកោតិបិ(៣) អន្តវ
លោកោតិបិ(៤) អនន្តវ លោកោតិបិ(៥) តំ ជីវំ តំ
សរីរន្តិបិ(៦) អញ្ញំ ជីវំ អញ្ញំ សរីរន្តិបិ(៧) ហោតិ
តថាគតោ បរម្មរណាតិបិ ន ហោតិ តថាគតោ
បរម្មរណាតិបិ ហោតិ ច ន ច ហោតិ តថាគតោ
បរម្មរណាតិបិ នេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ
បរម្មរណាតិបិ តានិ មេ ភគវ ន ព្យាករោតិ
យានិ មេ ភគវ ន ព្យាករោតិ តម្មេ ន រុច្ឆតិ

១ ខ. មាលុក្ខបុគ្គស្ស ។ ម. មាលុក្ខបុគ្គស្ស ។ ២ ៣ ៤. ខ. លោកោ ឥតិបិ ។
៦-៧ ខ. សរីរ ឥតិបិ ។

ចូឡូមាលុដ្ឋេរ្យាវិទូសូត្រ ទី ៣

(១៤៧) ឱ បាទ ស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយព្រះមាន

ព្រះភាគ គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុង

សាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ព្រះមាលុដ្ឋេរ្យបុត្រមានអាយុ ចូលទៅសម្លឹង

នៅក្នុងទីរហោស្ថាន ក៏មានចិត្តត្រិះរិះកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ទិដ្ឋទាំង

ឡាយណាថា លោកទៀងដូច្នោះក្តី លោកមិនទៀងដូច្នោះក្តី លោក

មានទីបំផុតដូច្នោះក្តី លោកមិនមានទីបំផុតដូច្នោះក្តី ជីវិតនោះក៏គឺសរីរៈនោះ

ដូច្នោះក្តី ជីវិតដទៃសរីរៈក៏ដទៃដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតដូច្នោះ

ក្តី សត្វស្លាប់ហើយមិនកើតទៀតដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀត

ក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មានដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតក៏មិនមែន

មិនកើតទៀតក៏មិនមែនដូច្នោះក្តី ព្រះមានព្រះភាគ មិនបានសំដែង គ្រាន់

តែតំកល់ទុកតែទ្រង់ហាមឃាត់ ព្រះមានព្រះភាគ មិនបានសំដែងទិដ្ឋទាំង

នោះដល់អញទេ ព្រះមានព្រះភាគ មិនបានសំដែងទិដ្ឋទាំងឡាយណា

ដល់អញ ដំណើរដែលមិនបានសំដែងទិដ្ឋនោះ មិនគាប់ចិត្តអញទេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដ្ឋានសក់

តថ្នោ ធម្មតិ លោហំ ភកកំ ទុបសន្តិមិត្តា
 ឯតមន្តំ បុត្តិស្សនិ សុច លោកិកភក ព្យាភាស្សនិ
 សស្សតោ លោកោតិ វ ១ លោ ១ លោ ហោតិ
 ន ធម ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ វ ឯវហំ
 ភកកំ ព្រហ្មចរិយំ ចរិស្សនិ លោ ៤៦(៦) ភកក
 ព្យាភាស្សនិ សស្សតោ លោកោតិ វ អស្សស្សតោ
 លោកោតិ វ អន្តវ លោកោតិ វ អន្តវ
 លោកោតិ វ តិ មិ តិ សរិវន្តំ វ អញ ជិ
 អញ សរិវន្តំ វ ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ វ
 ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ វ ហោតិ ច
 ន ច ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ វ លោ
 ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ វ
 ឯវហំ សត្តំ មទ្ធក្ខាយ បីនា យាវត្តិស្សនិមិត្តំ ។

(១២៨) អថេចោ អាយស្មា មាល្ហ្រ្យេបុត្តោ
 សាយន្តាសមយំ ចជសន្តាជា វុដ្ឋិតោ យេន ភកក
 តេនុបសន្តិមិ ទុបសន្តិមិត្តា ភកកំ អភិវិនេត្តា

១ ខ. ម. ៤ ម ១

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ដំណើរដែលមិនបានសំដែងទិដ្ឋិនោះ មិនបានពេញចិត្តអញ្ជើយ អញ្ជើយ
 ឯងនឹងចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយសួរដំណើរនុ៎ះ ប្រសិនបើ
 ព្រះមានព្រះភាគ នឹងសំដែងប្រាប់អញថា លោកទៀងដូច្នោះក្តី ។ បេ ។
 សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែនដូច្នោះក្តី កាល
 បើយ៉ាងនេះ អាត្មាអញ នឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះ
 មានព្រះភាគ តែប្រសិនបើព្រះមានព្រះភាគ មិនបានសំដែងថា លោក
 ទៀងដូច្នោះក្តី លោកមិនទៀងដូច្នោះក្តី លោកមានទីបំផុតដូច្នោះក្តី លោក
 មិនមានទីបំផុតដូច្នោះក្តី ជីវិតនោះក៏គឺសរីរនោះដូច្នោះក្តី ជីវិតដទៃ សរីរៈ
 ក៏ដទៃដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយមិន
 កើតទៀតដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀត
 ក៏មានដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀត ក៏មិនមែន មិនកើតទៀត
 ក៏មិនមែនដូច្នោះក្តី កាលបើយ៉ាងនេះ អាត្មាអញ នឹងលះបង់សិទ្ធា
 ហើយត្រឡប់មកកាន់ហ៊ានភេទវិញ ។

(១៤៨) គ្រានោះឯង ព្រះមាល្យន្ត្រីបុត្រមានអាយុ ក្រោកចេញ

អំពីសំណឹង ក្នុងវេលាសាយណ្ឌសម័យ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមាន
 ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបបូជន៍ព្រះមានព្រះភាគ

ភិក្ខុវិញ្ញ័យ ពុទ្ធសាស្ត្របិដកសុត្តន្តបិដក បរិវារក្កោបដក

ឯកមន្តំ ធិសីទិ ។ ឯកមន្តំ ធិសីត្តោ ទោ អាយស្មា
 មាលុក្ក្យបុត្តោ កកវន្តំ ឯកទេវេម វេន មញ្ញំ កន្តេ
 រហោកតស្ស បដិសល្ល័នស្ស ឃី ចេតសោ បរិវិត្តោ
 ឧទចាទិ យាទិមាទិ ធិដ្ឋិតតាទិ កកវតា អព្យាក-
 តាទិ វេបិតាទិ បដិក្កិតតាទិ សស្សតោ លោកោតិប
 អស្សស្សតោ លោកោតិប អន្តវា លោកោតិប
 អន្តវា លោកោតិប នំ ដីរំ នំ សវីរន្តិបិ អញ្ញ
 ដីរំ អញ្ញ សវីរន្តិបិ ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិប
 ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិប ហោតិ ច ន
 ច ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិប ទេវ ហោតិ
 ន ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិប តាទិ មេ
 កកវា ន ព្យាករោតិ យាទិ មេ កកវា ន ព្យាក-
 រោតិ តម្មេ ន រុច្ឆិត តម្មេ ន ត្តមតិ សោហិ កកវន្តំ
 ឧបសម្ព័ត្តិមត្តា ឯកមន្តំ បុត្តិស្សមិ សចេ(១) កកវា

១ ន ម. សចេ មេ ។

កិច្ចវត្ត ចូឡមាលុត្តេរិយសូត្រ ការប្រាបបង្គំទូលអំពីសេចក្តីច្រើន៖

ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះមាលុត្តេរិយបុត្រមានអាយុ អង្គុយ
ក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបក្រាបទូល នូវដំណើរនេះ ចំពោះព្រះមានព្រះ
ភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងទីនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គចូលទៅសម្លឹងនៅក្នុង
ទីរហោស្ថាន ក៏មានចិត្តត្រូវរិះកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ទិដ្ឋិទាំងឡាយណា
ថា លោកទៀងដូច្នោះក្តី លោកមិនទៀងដូច្នោះក្តី លោកមានទីបំផុត
ដូច្នោះក្តី លោកមិនមានទីបំផុតដូច្នោះក្តី ជីវិតនោះ គឺសីលនោះដូច្នោះក្តី
ជីវិតដទៃសីលដទៃ ដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតដូច្នោះក្តី សត្វ
ស្លាប់ហើយ មិនកើតទៀតដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀតក៏មាន
មិនកើតទៀតក៏មានដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយ កើតទៀតក៏មិនមែន មិន
កើតទៀតក៏មិនមែនដូច្នោះក្តី ព្រះមានព្រះភាគ មិនបានសំដែង គ្រាន់
តែគំកល់ទុក តែទ្រង់យាត់ហាម ព្រះមានព្រះភាគ មិនទាន់សំដែងទិដ្ឋិ
ទាំងនោះ ប្រាប់អាត្មាអញនៅឡើយ ព្រះមានព្រះភាគ មិនបានសំដែង
នូវទិដ្ឋិទាំងឡាយណា ដល់អាត្មាអញ ដំណើរដែលមិនបានសំដែងទិដ្ឋិ
នោះ មិនគាប់ចិត្តដល់អាត្មាអញទេ ដំណើរដែលមិនបានសំដែងទិដ្ឋិនោះ
មិនពេញចិត្តដល់អាត្មាអញឡើយ អាត្មាអញ នឹងចូលទៅគាល់ព្រះមាន
ព្រះភាគ ហើយក្រាបទូលសួរ នូវដំណើរនេះ បើព្រះមានព្រះភាគ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្កោសកំ

ព្យាករិស្សតិ សស្សតោ លោកោតិ វា អស្សស្សតោ
 លោកោតិ វា អន្តវា លោកោតិ វា អន្តវា
 លោកោតិ វា នំ ជីវំ នំ សវ័ន្តំ វា អញ្ចំ ជីវំ អញ្ចំ
 សវ័ន្តំ វា ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ វា ន
 ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ វា ហោតិ ច ន ច
 ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ វា នេវ ហោតិ
 ន ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ វា ឯវាហំ
 កកវតិ ព្រហ្មចរិយំ ចរិស្សមិ នោ ច មេ កកវា
 ព្យាករិស្សតិ សស្សតោ លោកោតិ វា អស្សស្សតោ
 លោកោតិ វា ។ បេ ។ នេវ ហោតិ ន ន ហោតិ
 តថាគតោ បរម្មណាតិ វា ឯវាហំ សិក្ខំ បច្ចក្កាយ
 ហំនាយាវត្តិស្សមីតិ ។ សចេ កកវា ជាតាតិ
 សស្សតោ លោកោតិ សស្សតោ លោកោតិ
 មេ កកវា ព្យាករោតុ សចេ កកវា ជាតាតិ
 អស្សស្សតោ លោកោតិ អស្សស្សតោ លោកោតិ
 មេ កកវា ព្យាករោតុ នោ ច កកវា ជាតាតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

សំដែងប្រាប់ពាក្យអញថា លោកទៀងក្តី ថា លោកមិនទៀងក្តី ថា លោក
 មានទីបំផុតក្តី ថា លោកមិនមានទីបំផុតក្តី ថា ជីវិតនោះក៏គឺសរីរៈនោះក្តី
 ថាជីវិតដទៃសរីរៈក៏ដទៃក្តី ថា សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតក្តី ថា សត្វស្លាប់
 ហើយមិនកើតទៀតក្តី ថាសត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀត
 ក៏មានក្តី ថា សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែន
 ក្តី កាលបើយ៉ាងនេះ ទើបពាក្យអញ នឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មបរិយធម៌ ក្នុងសំ-
 ណាកនៃព្រះមានព្រះភាគ បើព្រះមានព្រះភាគ មិនសំដែងថា លោក
 ទៀងក្តី ថា លោកមិនទៀងក្តី ។ បេ ។ ថាសត្វស្លាប់ហើយកើតទៀត
 ក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែនក្តី កាលបើយ៉ាងនេះ ពាក្យអញ
 នឹងលាសិក្ខាហើយត្រឡប់មកកាន់ហ៊ុនភេទវិញ ។ បើព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ជ្រាបថា លោកទៀងដូច្នោះហើយ សូមព្រះមានព្រះភាគ សំដែង
 ប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គថា លោកទៀងដូច្នោះ ឲ្យទាន បើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ជ្រាបថា លោកមិនទៀង សូមព្រះមានព្រះភាគ សំដែងប្រាប់ខ្ញុំព្រះ
 អង្គថា លោកមិនទៀងដូច្នោះ ឲ្យទាន បើព្រះមានព្រះភាគ មិនជ្រាបថា

ភិក្ខុវិញ្ញ័យ ចូឡមាលុត្តោរសុត្តេ បរិវារិកាបិដក

សស្សតោ លោកោតិ វា អស្សស្សតោ លោកោតិ
 វា អជាទតោ ខោ បទ អបស្សតោ ឯតទេវ ឧជុតិ
 ហោតិ យទិទំ ន ជាទាមំ ន បស្សមីតិ ។
 សចេ ភកវា ជាទាតិ អន្តវា លោកោតិ អន្តវា
 លោកោតិ មេ ភកវា ព្យាករោតុ សចេ ភកវា
 ជាទាតិ អន្តវា លោកោតិ អន្តវា លោកោតិ
 មេ ភកវា ព្យាករោតុ លោ ចេ ភកវា ជាទាតិ
 អន្តវា លោកោតិ វា អន្តវា លោកោតិ វា
 អជាទតោ ខោ បទ អបស្សតោ ឯតទេវ ឧជុតិ
 ហោតិ យទិទំ ន ជាទាមំ ន បស្សមីតិ ។
 សចេ ភកវា ជាទាតិ តិ ជីវំ តិ សវ័ន្តំ តិ ជីវំ
 តិ សវ័ន្តំ មេ ភកវា ព្យាករោតុ សចេ ភកវា
 ជាទាតិ អញំ ជីវំ អញំ សវ័ន្តំ អញំ ជីវំ អញំ
 សវ័ន្តំ មេ ភកវា ព្យាករោតុ លោ ចេ ភកវា
 ជាទាតិ តិ ជីវំ តិ សវ័ន្តំ វា អញំ ជីវំ អញំ
 សវ័ន្តំ វា អជាទតោ ខោ បទ អបស្សតោ
 ឯតទេវ ឧជុតិ ហោតិ យទិទំ ន ជាទាមំ

ភិក្ខុវត្ត ពុទ្ធសាសន្ត្រីវិទ្យាស្ថាន សូត្រ ការប្រាប់បង្គំទូលអំពីសេចក្តីច្រើន៖

លោកទៀងក្តី ថា លោកមិនទៀងក្តី កាលបើព្រះមានព្រះភាគ មិនជ្រាប
មិនឃើញហើយ ក៏ត្រូវគ្នានឹងខ្ញុំព្រះអង្គដែលមិនដឹងមិនឃើញដែរ ។
បើព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបថា លោកមានទីបំផុត សូមព្រះមានព្រះភាគ
សំដែងប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គថា លោកមានទីបំផុតដូច្នោះ ឲ្យទាន បើព្រះមាន
ព្រះភាគ ជ្រាបថា លោកមិនមានទីបំផុត សូមព្រះមានព្រះភាគ សំ-
ដែងប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គថា លោកមិនមានទីបំផុតដូច្នោះ ឲ្យទាន បើព្រះមាន
ព្រះភាគ មិនជ្រាបថា លោកមានទីបំផុតក្តី ថា លោកមិនមានទីបំផុតក្តី
កាលបើព្រះមានព្រះភាគ មិនជ្រាប មិនឃើញហើយ ក៏ត្រូវគ្នានឹង
ខ្ញុំព្រះអង្គដែលមិនដឹង មិនឃើញដែរ ។ បើព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបថា
ជីវិតនោះក៏គឺសរីរៈនោះ សូមព្រះមានព្រះភាគ សំដែងប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គ
ថា ជីវិតនោះក៏គឺសរីរៈនោះដូច្នោះ ឲ្យទាន បើព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបថា
ជីវិតដទៃសរីរៈក៏ដទៃ សូមព្រះមានព្រះភាគ សំដែងប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គថា
ជីវិតដទៃសរីរៈក៏ដទៃដូច្នោះ ឲ្យទាន បើព្រះមានព្រះភាគ មិនជ្រាបថា
ជីវិតនោះក៏គឺសរីរៈនោះក្តី ថា ជីវិតដទៃសរីរៈក៏ដទៃក្តី កាលបើព្រះមានព្រះ
ភាគ មិនជ្រាប មិនឃើញហើយ ក៏ត្រូវគ្នានឹងខ្ញុំព្រះអង្គដែលមិនដឹង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ន បស្សមីតិ ។ សចេ ភកវា ជានាតិ ហោតិ តថា
 គតោ បរម្មណាតិ ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ
 មេ ភកវា ព្យាករោតុ សចេ ភកវា ជានាតិ ន
 ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ ន ហោតិ តថាគតោ
 បរម្មណាតិ មេ ភកវា ព្យាករោតុ នោ ចេ ភកវា
 ជានាតិ ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ វា ន
 ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ វា អជាទតោ ខោ
 បន អបស្សតោ ឯតនេវ ឧដុកំ ហោតិ យទិទំ
 ន ជានាមិ ន បស្សមីតិ ។ សចេ ភកវា ជានាតិ
 ហោតិ ច ន ច ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ
 ហោតិ ច ន ច ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ
 មេ ភកវា ព្យាករោតុ សចេ ភកវា ជានាតិ នេវ
 ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ នេវ
 ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ មេ
 ភកវា ព្យាករោតុ នោ ចេ ភកវា ជានាតិ ហោតិ
 ច ន ច ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ វា នេវ
 ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ វា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសភៈ

មិនឃើញដែរ ។ បើព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបថា សត្វស្លាប់ហើយ
កើតទៀត សូមព្រះមានព្រះភាគ សំដែងប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គថា សត្វស្លាប់
ហើយកើតទៀតដូច្នោះ ឲ្យបាន បើព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបថា សត្វ
ស្លាប់ហើយមិនកើតទៀត សូមព្រះមានព្រះភាគ សំដែងប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គ
ថា សត្វស្លាប់ហើយ មិនកើតទៀតដូច្នោះ ឲ្យបាន បើព្រះមានព្រះភាគ
មិនជ្រាបថា សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតក្តី ថា សត្វស្លាប់ហើយមិនកើត
ទៀតក្តី កាលបើព្រះមានព្រះភាគ មិនជ្រាប មិនឃើញហើយ ក៏
ត្រូវគ្នានឹងខ្ញុំព្រះអង្គ ដែលមិនដឹង មិនឃើញដែរ ។ បើព្រះមាន
ព្រះភាគ ជ្រាបថា សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏
មាន សូមព្រះមានព្រះភាគ សំដែងប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គថា សត្វស្លាប់ហើយ
កើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មានដូច្នោះ ឲ្យបាន បើព្រះមានព្រះ
ភាគ ជ្រាបថា សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិន
មែន សូមព្រះមានព្រះភាគ សំដែងប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គថា សត្វស្លាប់ហើយ
កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែនដូច្នោះ ឲ្យបាន បើព្រះមាន
ព្រះភាគ មិនជ្រាបថា សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏
មានក្តី ថា សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែនក្តី

កិច្ចវត្តស្ស ព្រហ្មមណ្ឌលស្រុកវិសុត្តេ បុព្វតប្បដិប្ប

អដាណតោ ខោ បទ អបស្សតោ ឯតទេវ ឧដុកិ
ហោតិ យទិទំ ន ជាបាមិ ន បស្សមីតិ ។

(១៥៧) កិច្ច ខោ តាហំ(១) មាលុដ្ឋប្បត្ត ឃិ
អវចំ ឯហំ ភិ មាលុដ្ឋប្បត្ត មយំ ព្រហ្មចរិយំ ចរ
អហន្តេ ព្យាករិស្សមិ សស្សតោ លោកោតិ វ
អស្សស្សតោ លោកោតិ វ អន្តវ លោកោតិ វ
អន្តវ លោកោតិ វ នំ ជីវំ នំ សវីរិទ្ធំ វ
អញ្ចំ ជីវំ អញ្ចំ សវីរិទ្ធំ វ ហោតិ តថាគតោ
ចរម្មណាតិ វ ន ហោតិ តថាគតោ ចរម្មណាតិ
វ ហោតិ ច ន ច ហោតិ តថាគតោ ចរម្មណាតិ
វ ទេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ ចរម្ម
ណាតិ វតិ ។ នោ ហេតំ កន្តេ ។ ភិ វ បទ
មិ ឃិ អវច អហំ កន្តេ កតវតិ ព្រហ្មចរិយំ
ចរិស្សមិ ភកវ មេ ព្យាករិស្សតិ សស្សតោ
លោកោតិ វ អស្សស្សតោ លោកោតិ វ អន្តវ លោ
កោតិ វ អន្តវ លោកោតិ វ នំ ជីវំ នំ សវីរិទ្ធំ វ

១ ខ. កិច្ច តាហំ ។ ម. កិ ភុ ខោ សាហំ ។

ភ័ក្ត្រ ចូរមាល្យង្គ្រាវសូត្រ ការទ្រង់សាកសួរប្រស្នាដែលសួរហើយ
កាលបើព្រះមានព្រះភាគ មិនជ្រាប មិនឃើញហើយ ក៏ត្រូវគ្នាមិន
ខ្ញុំព្រះអង្គដែលមិនដឹង មិនឃើញដែរ ។

(១៤៧) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរថា ម្ចាស់មាល្យង្គ្រាវ
ចុះតថាគត បាននិយាយនឹងអ្នកយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់មាល្យង្គ្រាវ អ្នកចូរ
មកកាយ អ្នកចូរប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់តថាគតចុះ តថាគត
នឹងសំដែងប្រាប់អ្នកថា លោកទៀងដូច្នោះក្តី លោកមិនទៀងដូច្នោះក្តី
លោកមានទីបំផុតដូច្នោះក្តី លោកមិនមានទីបំផុតដូច្នោះក្តី ជីវិតនោះក៏គឺ
សរីរនោះដូច្នោះក្តី ជីវិតដទៃសរីរក៏ដទៃដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយកើត
ទៀតដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយមិនកើតទៀតដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយ
កើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មានដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀត
ក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែនដូច្នោះក្តី ឬអ្វី ។ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន មិនមែនដូច្នោះទេ ។ ចុះអ្នកបាននិយាយនឹងតថាគតយ៉ាង
នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុង
សំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគ ឲ្យតែព្រះមានព្រះភាគ នឹងសំដែងប្រាប់
ខ្ញុំព្រះអង្គថា លោកទៀងដូច្នោះក្តី លោកមិនទៀងដូច្នោះក្តី លោកមានទី
បំផុតដូច្នោះក្តី លោកមិនមានទីបំផុតដូច្នោះក្តី ជីវិតនោះក៏គឺសរីរនោះដូច្នោះក្តី

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដ្ឋានសកំ

អណ្ណំ ឃី អណ្ណំ សរីរន្តំ វា ហោតិ តថាគតោ
បរម្មណាតិ វា ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ
វា ហោតិ ច ន ច ហោតិ តថាគតោ
បរម្មណាតិ វា នេ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ
បរម្មណាតិ វាតិ ។ យោ ហោតំ កន្លេ ។
តតិ តិវ មាលុដ្ឋបុត ទេវហន្តំ វនាមិ ឃី តិ
មាលុដ្ឋបុត មយំ ព្រហ្មចរិយំ ចរ អហន្តេ
ព្យាករិស្សមិ សស្សតោ លោកោតិ វា អស្សស្សតោ
លោកោតិ ។ មេ ។ នេ ហោតិ ន ន ហោតិ
តថាគតោ បរម្មណាតិ វាតិ នបិ តិវ តិ វទេសិ
អហំ កន្លេ កកវតិ ព្រហ្មចរិយំ ចរិស្សមិ កកវ
មេ ព្យាករិស្សតិ សស្សតោ លោកោតិ វា
អស្សស្សតោ លោកោតិ វា ។ មេ ។ នេ ហោតិ
ន ន ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ វាតិ ឃី
សន្តេ មោយបុរិស កោ សន្តោ កំ បច្ចាចិក្ខុសិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្កោលកៈ

ដីវិតដទៃសរីរក៏ដទៃដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់
ហើយមិនកើតទៀតដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតក៏មាន មិនកើត
ទៀតក៏មានដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏
មិនមែនដូច្នោះក្តី ឬអ្វី ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនមែនដូច្នោះទេ ។
ម្ចាស់មាល្យុន្យបុត្រ បានឮថា តថាគត មិនបាននិយាយនឹងអ្នកថា ម្ចាស់
មាល្យុន្យបុត្រ អ្នកចូរឧកតាយ ចូរអ្នកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់
តថាគតចុះ តថាគត នឹងសំដែងប្រាប់អ្នកថា លោកទៀងដូច្នោះក្តី លោក
មិនទៀងដូច្នោះក្តី ។ បេ ។ សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតក៏មិនមែន មិន
កើតទៀតក៏មិនមែនដូច្នោះក្តី ទាំងបានឮថា អ្នកក៏មិនបាននិយាយថា
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់
នៃព្រះមានព្រះភាគ ឲ្យតែព្រះមានព្រះភាគ សំដែងប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គថា
លោកទៀងដូច្នោះក្តី លោកមិនទៀងដូច្នោះក្តី ។ បេ ។ សត្វស្លាប់ហើយ
កើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែនដូច្នោះក្តី ម្ចាស់មោឃបុរស
កាលបើហេតុយ៉ាងនេះទេ ចុះអ្នកជាអ្នក ជាទុក្ខ ប្រាប់អ្នកណា ។

ភិក្ខុវិញ្ញ័យ ព្រះបណ្ឌិត្យោភិក្ខុវិញ្ញ័យ សុត្តនិកាយ

[១៥៦] យោ ខោ មាលុដ្ឋ័ប្បត្ត ឃីវំ វិទេយ្យ ន
តាវហំ កកវតិ ព្រហ្មចរិយំ ចរិស្សាមិ យាវ មេ កកវ
ន ព្យាករិស្សតិ សស្សតោ លោកោតិ វ
អស្សស្សតោ លោកោតិ វ ។ មេ ។ ហោតិ ច ន ច
ហោតិ តថាគតោ បរម្មរណាតិ វ យេវ ហោតិ ន ន
ហោតិ តថាគតោ បរម្មរណាតិ វតិ អព្យាកតមេវ
នំ មាលុដ្ឋ័ប្បត្ត តថាគតេន អស្ស អថខោ(១) សោ
បុគ្គលោ កាលំ តតេយ្យ ។ សេយ្យថាមំ មាលុដ្ឋ័ប្បត្ត
បុរិសោ សល្លេន វិទ្ធោ អស្ស សរិសេន តាឡបលេ-
បនេន តស្ស មិត្តាមច្ឆា ញាតិសាលោហិតា ភិសក្កិ
សល្លកត្តំ ឧបជ្ឈមេយ្យំ ។ សោ ឃីវំ វិទេយ្យ ន
តាវហំ ឥមំ សល្លំ អាហរិស្សាមិ យាវ ន នំ បុរិសំ
ជាតាមំ យេនម្ហំ វិទ្ធោ ខត្តិយោ វ ព្រាហ្មណោ វ
វេស្សា វ សុទ្ធោ វតិ ។ សោ ឃីវំ វិទេយ្យ ន តាវហំ
ឥមំ សល្លំ អាហរិស្សាមិ យាវ ន នំ បុរិសំ ជាតាមំ
យេនម្ហំ វិទ្ធោ ឃីវិទាមោ ឃីវិតោត្តោ ឥតិ វតិ ។ សោ

១ ខ. ម. សោសទ្ធោ នត្តិ ។

ភ័ក្ត្រវត្ត ពូជ្ឈមាលុន្យ្យាវិទូសូត្រ របស់មិច្ឆិមនុស្សដែលត្រូវត្រួញបុត

(១៥០) ម្នាលមាលុន្យ្យបុត្រ បុគ្គលណា និយាយ យ៉ាងនេះ

ថា ខ្ញុំមិនទាន់ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគទេ
 ព្រោះព្រះមានព្រះភាគ មិនទាន់សំដែងប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គថា លោកទៀង
 ដូច្នោះក្តី លោកមិនទៀងដូច្នោះក្តី ។ បេ ។ សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀត
 ក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មានដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតក៏មិន
 មែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែនដូច្នោះក្តី ម្នាលមាលុន្យ្យបុត្រ តថាគតនឹង
 សំដែងនូវដំណើរនោះឱ្យស្តាប់មិនទាន់ទេ បុគ្គលនោះមុខជានឹងធ្វើមរណ-
 កាលទៅ (មុនសំដែង) ដោយពិត ។ ម្នាលមាលុន្យ្យបុត្រ ដូចជា
 បុរសមុតត្រួញ (របស់សេនាវនស្តេចដទៃ) ដែលលាបប្រឡាក់ដោយថ្នាំ
 ពិសដ៏ក្រាស់ មិត្តអាមាត្យញាតិនឹងសាលាហិតរបស់បុរសនោះ ក៏ចូល
 ទៅរកពេទ្យជាអ្នកវះ ។ បុរសនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនទាន់ដក
 ត្រួញនេះទេ ព្រោះខ្ញុំមិនទាន់ស្គាល់បុរសដែលបាញ់ខ្ញុំនោះ ជាក្ស័ត្រ ឬ
 ព្រាហ្មណ៍ ឬវេស្សៈ ឬសុទ្ធៈ នៅឡើយ ។ បុរសនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា
 ខ្ញុំមិនទាន់ដកត្រួញនេះទេ ព្រោះខ្ញុំមិនទាន់ស្គាល់បុរសដែលបាញ់ខ្ញុំនោះ
 ថាមាននាមយ៉ាងនេះ ឬមានគោត្រយ៉ាងនេះ នៅឡើយ ។ បុរសនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ឃឹ វទេយ្យ ន តាវហំ ឥមំ សល្លំ អាហារិស្សាមិ យាវ ន
 នំ បុរិសំ ជាតាមិ យេនម្ហំ វិទ្ធោ ទីយោ វា វស្សោ
 វា មជ្ឈិមោ វាតិ ។ សោ ឃឹ វទេយ្យ ន តាវហំ
 ឥមំ សល្លំ អាហារិស្សាមិ យាវ ន នំ បុរិសំ ជាតាមិ
 យេនម្ហំ វិទ្ធោ កាធូរោ វា សាមោ វា មង្គរច្នី
 វាតិ ។ សោ ឃឹ វទេយ្យ ន តាវហំ ឥមំ សល្លំ
 អាហារិស្សាមិ យាវ ន នំ បុរិសំ ជាតាមិ យេនម្ហំ
 វិទ្ធោ អសុកស្មី តាមេ វា និគមេ វា នគរេ វាតិ ។
 សោ ឃឹ វទេយ្យ ន តាវហំ ឥមំ សល្លំ អាហា-
 រិស្សាមិ យាវ ន នំ ធនំ ជាតាមិ យេនម្ហំ វិទ្ធោ
 យទិ វា ពាមោ យទិ វា កោណ្ណោតិ ។ សោ
 ឃឹ វទេយ្យ ន តាវហំ ឥមំ សល្លំ អាហារិស្សាមិ
 យាវ ន នំ ជិយំ ជាតាមិ យាយម្ហំ វិទ្ធោ យទិ
 វា អក្កស្ស យទិ វា សណ្ឋស្ស យទិ វា ញ្ញស្ស
 យទិ វា មរុវយ យទិ វា ខ័របណ្ណោតិ ។
 សោ ឃឹ វទេយ្យ ន តាវហំ ឥមំ សល្លំ អាហារិស្សា-
 មិ យាវ ន នំ កណ្ណំ ជាតាមិ យេនម្ហំ វិទ្ធោ យទិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ

និយាយយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនទាន់ដកព្រួញនេះទេ ព្រោះខ្ញុំមិនទាន់ស្គាល់
 បុរសដែលបាញ់ខ្ញុំនោះ ជាមនុស្សខ្ពស់ឬទាប ឬកណ្តាលនៅឡើយ ។

បុរសនោះនិយាយយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនទាន់ដកព្រួញនេះទេ ព្រោះខ្ញុំមិន
 ទាន់ស្គាល់បុរសដែលបាញ់ខ្ញុំនោះ ជាមនុស្សសម្បុរឬ ឬសណែក
 បាយ ឬប្រដេះនៅឡើយ ។ បុរសនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិន
 ទាន់ដកព្រួញនេះទេ ព្រោះខ្ញុំមិនទាន់ស្គាល់បុរស ដែលបាញ់ខ្ញុំនោះនៅ
 ក្នុងស្រុកឬនិគម ឬនគរឯណោះទេ នៅឡើយ ។ បុរសនោះ និយាយ
 យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនទាន់ដកព្រួញនេះទេ ព្រោះខ្ញុំមិនទាន់ស្គាល់អ្វីដែល
 មុតខ្ញុំនោះ ជាកាំភ្លើងឬស្នានៅឡើយ ។ បុរសនោះ និយាយយ៉ាងនេះ
 ថា ខ្ញុំមិនទាន់ដកព្រួញនេះទេ ព្រោះខ្ញុំមិនទាន់ស្គាល់ខ្សែបន្ទោះដែល
 បាញ់ខ្ញុំនោះ ជាសម្បកកក់ ឬពន្លឺឬស្សី ជាសរសៃសត្វឬសម្បក
 ខ្វែងព័រ ឬវល្លិទឹកដោះនៅឡើយ ។ បុរសនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា
 ខ្ញុំមិនទាន់ដកព្រួញនេះទេ ព្រោះខ្ញុំមិនទាន់ស្គាល់ព្រួញដែលមុតខ្ញុំ ជា

ពិភ្ចុវគ្គស្ស ចូឡមាលុដ្ឋេរវិទសុត្តេ សល្លវិទូបមា

វា កង្កំ^(១) យទិ វា រោមិមន្តិ ។ សោ ឃំរំ វទេយ្យ
 ន តាវហំ ឥមំ សល្លំ អាហរិស្សាមិ យាវ ន នំ កណ្ណំ
 ជាបាមិ យេនម្ហំ វិទ្ធោ យស្ស បត្តេហិ វា
 ជំនំ^(២) យទិ វា កិជ្ឈស្ស យទិ វា កត្តស្ស យទិ
 វា កុលលស្ស យទិ វា មោរស្ស យទិ វា សិទិលហ
 ទុលោតិ ។ សោ ឃំរំ វទេយ្យ ន តាវហំ ឥមំ
 សល្លំ អាហរិស្សាមិ យាវ ន នំ កណ្ណំ ជាបាមិ យេ
 នម្ហំ វិទ្ធោ យស្ស ញាតា បរិក្ខត្តំ យទិ វា កវស្ស
 យទិ វា មហស្ស យទិ វា រោវស្ស^(៣) យទិ វា
 សេញាស្សាតិ ។ សោ ឃំរំ វទេយ្យ ន តាវហំ ឥមំ
 សល្លំ អាហរិស្សាមិ យាវ ន នំ កណ្ណំ ជាបាមិ
 យេនម្ហំ វិទ្ធោ យទិ វា សល្លំ យទិ វា ខុរហ្មំ យទិ
 វា វេកណ្ណំ^(៤) យទិ វា បាវចិ យទិ វា វច្ឆន្តិ យទិ
 វា កាវវិបត្តន្តិ អញាតមេវ នំ មាលុដ្ឋបុត្ត តេន បុរិ
 សេន អស្ស អថខោ^(៥) សោ បុរិសោ កាលំ ករេយ្យ ។

១ ម. ឯរំ ។ ២ ម. វា ទិញំ ។ ៣ ម. រោវស្ស ។ ៤ ទ. ម. វេកណ្ណំ ។
 ៥ ទ. ម ខោសទ្ធត្ថិ ។

ភិក្ខុវត្ថុ ក្រដាសស្រៀមស្រព ឧបមាដូចបុរសដែលព្រញមុត

ព្រញឈើព្រៃ ឬព្រញឈើដែលគេដាំ នៅឡើយ ។ បុរសនោះ

និយាយយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនទាន់ដកព្រញនេះទេ ព្រោះខ្ញុំមិនទាន់ស្គាល់

ព្រញដែលមុតខ្ញុំនោះ ជាព្រញដែលគេសៀតដោយស្វាបសត្វណា សត្វ

នោះជាត្នាត ឬប្រមង់ ខ្លែង ឬក្បោក ឬទុង នៅឡើយ ។ បុរស

នោះ និយាយយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនទាន់ដកព្រញនេះទេ ព្រោះខ្ញុំមិនទាន់

ស្គាល់ព្រញដែលមុតខ្ញុំនោះ ជាព្រញដែលគេរុំដោយសរសៃគោ ឬក្របី

សរសៃសីហៈខ្មៅឬស្វា នៅឡើយ ។ បុរសនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា

ខ្ញុំមិនទាន់ដកព្រញនេះទេ ព្រោះខ្ញុំមិនទាន់ស្គាល់ព្រញដែលមុតខ្ញុំនោះ

ជាព្រញមានមុខមូល ឬមានមុខសំបែកដូចមុខកាំបិត ព្រញមានងឿង

ឬមានមុខស្រោបដែក ព្រញមានមុខដូចតន្ទាក់ ឬព្រញធ្វើអំពីទ្រនុង

ធាងច្រាំង នៅឡើយ ម្ចាស់មាល្យ្យ្យបុត្រ បុរសនោះ ចាំដឹងដំណើរ

នោះមិនទាន់ទេ មុខជាបុរសនោះ នឹងធ្វើមរណកាលទៅពុំខាន ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ឯវមេវ ខោ មាលុត្ថ្យបុត្ត យោ ឯវំ វទេយ្យ ទ
 តាវហំ ភកវតិ ព្រហ្មចរិយំ ចរិស្សាមិ យាវ នំ(១)
 មេ ភកវ ទ ព្យាករិស្សតិ សស្សតោ លោកោតិ
 វ អស្សស្សតោ លោកោតិ វ អន្តវ លោកោ-
 តិ វ អន្តវ លោកោតិ វ នំ ធីវំ នំ
 សវ័ន្តិ វ អញ្ញំ ធីវំ អញ្ញំ សវ័ន្តិ វ ហោតិ
 តថាគតោ បរម្មរណាតិ វ ទ ហោតិ តថាគតោ
 បរម្មរណាតិ វ ហោតិ ច ទ ច ហោតិ
 តថាគតោ បរម្មរណាតិ វ ទេវ ហោតិ ទ ទ ហោតិ
 តថាគតោ បរម្មរណាតិ វតិ អព្យាកតមេវ នំ
 មាលុត្ថ្យបុត្ត តថាគតេន អស្ស អថខោ សោ
 បុត្តលោ កាលំ ករេយ្យ ។

[១៥០] សស្សតោ លោកោតិ មាលុត្ថ្យបុត្ត
 ទិដ្ឋិយា សតិ ព្រហ្មចរិយវសោ អកវិស្សតិ ឯវំ ខោ
 អស្សស្សតោ លោកោតិ មាលុត្ថ្យបុត្ត ទិដ្ឋិយា សតិ

១ ខ. ម. តន្តិ តន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ម្នាលមាលុន្ត្រីបុត្រ បុគ្គលណានិយាយយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនទាន់ប្រព្រឹត្ត
 ព្រហ្មចរិយមិ ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគទេ ព្រោះព្រះមានព្រះភាគ
 មិនទាន់សំដែងប្រាប់ខ្ញុំថា លោកទៀងដូច្នោះក្តី លោកមិនទៀងដូច្នោះក្តី
 លោកមានទីបំផុតដូច្នោះក្តី លោកមិនមានទីបំផុតដូច្នោះក្តី ជីវិតនោះក៏គឺ
 សរីរៈនោះដូច្នោះក្តី ជីវិតដទៃ សរីរៈក៏ដទៃដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយកើត
 ទៀតដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយមិនកើតទៀតដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយ
 កើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មានដូច្នោះក្តី សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀត
 ក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែនដូច្នោះក្តី ម្នាលមាលុន្ត្រីបុត្រ តថាគត
 នឹងសំដែងដំណើរនោះឲ្យស្តាប់មិនទាន់ទេ បុគ្គលនោះ មុខជានឹងធ្វើ
 មរណកាលទៅ (មុនសំដែង) ពុំខាន មានមេឃយ្យដូចជាបុរស ដែល
 ត្រូវព្រញាមុតនោះឯង ។

(១៥១) ម្នាលមាលុន្ត្រីបុត្រ កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញថា
 លោកទៀងដូច្នោះហើយ សេចក្តីយល់ឃើញថា ការអប់រំព្រហ្មចរិយធម៌
 នឹងមាន ដូច្នោះ មិនមានទេ ម្នាលមាលុន្ត្រីបុត្រ កាលបើមានសេច
 ក្តីយល់ឃើញថា លោកមិនទៀងដូច្នោះហើយ សេចក្តីយល់ឃើញថា

កិច្ចវត្តសប្ប ប្បវត្តន៍ ព្រះបាទសុទ្ធានុវត្ត ទិដ្ឋិព្យាករណ៍

ព្រហ្មចរិយវាសោ អភវិស្សាតិ ឃីវម្បិ ពោ សស្សតោ
 លោកោតិ មាលុត្ថ្យបុត្ត ទិដ្ឋិយា សតិ អស្សស្សតោ
 លោកោតិ វា ទិដ្ឋិយា សតិ អត្តោ ជាតិ អត្ត
 ជវា អត្តិ មរណំ សន្និ សោកបរិទេវទុក្ខនោមនស្ស-
 ទាយាសា យេសាហំ ទិដ្ឋេ ធម្មេ ជិយានំ បញ្ចេមិ ។
 អន្តវា លោកោតិ មាលុត្ថ្យបុត្ត ទិដ្ឋិយា សតិ
 ព្រហ្មចរិយវាសោ អភវិស្សាតិ ឃីវ ពោ អន្តវា លោ-
 កោតិ មាលុត្ថ្យបុត្ត ទិដ្ឋិយា សតិ ព្រហ្មចរិយវាសោ
 អភវិស្សាតិ ឃីវម្បិ ពោ អន្តវា លោកោតិ មាលុត្ថ្យបុត្ត
 ទិដ្ឋិយា សតិ អន្តវា លោកោតិ វា ទិដ្ឋិយា
 សតិ អត្តោ ជាតិ អត្តិ ជវា អត្តិ មរណំ សន្និ សោ-
 កបរិទេវទុក្ខនោមនស្សទាយាសា យេសាហំ ទិដ្ឋេ
 ធម្មេ ជិយានំ បញ្ចេមិ ។ នំ ជីវំ នំ សវ័ន្តិ មា-
 លុត្ថ្យបុត្ត ទិដ្ឋិយា សតិ ព្រហ្មចរិយវាសោ អភវិស្សាតិ

ភិក្ខុវគ្គ ចូឡមាលុក្យោវាទសូត្រ ការទ្រង់សំនែងទិដ្ឋិ

ការអប់រំព្រហ្មចរិយធម៌ នឹងមាន ដូច្នោះ មិនមានទេ ម្នាលមា-
 លុក្យបុត្រ កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញថា លោកទៀង ឬថាលោក
 មិនទៀងដូច្នោះហើយ ជាតិក៏មាន ជរាភក៏មាន មរណៈក៏មាន សេចក្តី
 សោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តីតូចចិត្ត សេចក្តី
 ក្រៀមក្រំចិត្តក៏មាន ជាធម៌ដែលតថាគតបញ្ជាក់ថាមានសេចក្តីវិនាសក្នុង
 បច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលមាលុក្យបុត្រ កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញថា
 លោកមានទីបំផុតដូច្នោះហើយ សេចក្តីយល់ឃើញថា ការអប់រំព្រហ្ម-
 ចរិយធម៌ នឹងមាន ដូច្នោះ មិនមានទេ ម្នាលមាលុក្យបុត្រ កាលបើ
 មានសេចក្តីយល់ឃើញថា លោកមិនមានទីបំផុតដូច្នោះហើយ សេចក្តី
 យល់ឃើញថា ការអប់រំព្រហ្មចរិយធម៌ នឹងមាន ដូច្នោះ មិនមានទេ
 ម្នាលមាលុក្យបុត្រ កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញថា លោកមាន
 ទីបំផុត ឬថាលោកមិនមានទីបំផុតដូច្នោះហើយ ជាតិក៏មាន ជរាភក៏មាន
 សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីលំបាកកាយ សេចក្តី
 តូចចិត្ត សេចក្តីក្រៀមក្រំចិត្តក៏មាន ជាធម៌ដែលតថាគតបញ្ជាក់ថាមាន
 សេចក្តីវិនាស ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលមាលុក្យបុត្រ កាលបើមាន
 សេចក្តីយល់ឃើញថា ជីវិតនោះក៏សរវ័រនោះ ដូច្នោះហើយ សេចក្តី
 យល់ឃើញថា ការអប់រំព្រហ្មចរិយធម៌ នឹងមាន ដូច្នោះ មិនមានទេ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ឃី លោ អញ្ចំ ជីវំ អញ្ចំ សរវន្តំ មាលុឡ្យបុត្ត ទិដ្ឋិ ហ

សតិ ព្រហ្មចរិយវាសោ អភវិស្សាតិ ឃីវឡំ លោ តំ

ជីវំ តំ សរវន្តំ មាលុឡ្យបុត្ត ទិដ្ឋិយា សតិ អញ្ចំ

ជីវំ អញ្ចំ សរវន្តំ វា ទិដ្ឋិយា សតិ អត្តោ ជាតិ

។ បេ ។ ធិយានិ បព្វាបេមិ ។ ហោតិ តថាគតោ

បរម្មរណាតិ មាលុឡ្យបុត្ត ទិដ្ឋិយា សតិ ព្រហ្មចរិយវា-

សោ អភវិស្សាតិ ឃីវ លោ ន ហោតិ តថាគតោ

បរម្មរណាតិ មាលុឡ្យបុត្ត ទិដ្ឋិយា សតិ ព្រហ្មចរិយ-

វាសោ អភវិស្សាតិ ឃីវឡំ លោ ហោតិ តថាគតោ

បរម្មរណាតិ មាលុឡ្យបុត្ត ទិដ្ឋិយា សតិ ន ហោតិ

តថាគតោ បរម្មរណាតិ វា ទិដ្ឋិយា សតិ អត្តោ ជាតិ

។ បេ ។ យេសាហំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ធិយានិ បព្វាបេមិ ។

ហោតិ ច ន ច ហោតិ តថាគតោ បរម្មរណាតិ

មាលុឡ្យបុត្ត ទិដ្ឋិយា សតិ ព្រហ្មចរិយវាសោ អភវិស្សាតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ម្នាលមាល្យន្យបុត្រ កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញថា ជីវិតដទៃ សរីរៈ
 ក៏ដទៃដូច្នោះហើយ សេចក្តីយល់ឃើញថា ការអប់រំព្រហ្មចរិយធម៌ នឹង
 មាន ដូច្នោះ មិនមានទេ ម្នាលមាល្យន្យបុត្រ កាលបើមានសេចក្តី
 យល់ឃើញថា ជីវិតនោះក៏គឺសរីរៈនោះ ឬថា ជីវិតដទៃ សរីរៈក៏ដទៃ
 ដូច្នោះហើយ ជាតិក៏មាន ។ បេ ។ បញ្ចត្តថាមានសេចក្តីវិនាស ។
 ម្នាលមាល្យន្យបុត្រ កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញថា សត្វស្លាប់ហើយ
 កើតទៀតដូច្នោះហើយ សេចក្តីយល់ឃើញថា ការអប់រំព្រហ្មចរិយធម៌
 នឹងមាន ដូច្នោះ មិនមានទេ ម្នាលមាល្យន្យបុត្រ កាលបើមាន
 សេចក្តីយល់ឃើញថា សត្វស្លាប់ហើយមិនកើតទៀតដូច្នោះហើយ សេចក្តី
 យល់ឃើញថា ការអប់រំព្រហ្មចរិយធម៌ នឹងមាន ដូច្នោះ មិនមានទេ
 ម្នាលមាល្យន្យបុត្រ កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញថា សត្វស្លាប់
 ហើយកើតទៀត ឬថា សត្វស្លាប់ហើយមិនកើតទៀតដូច្នោះហើយ ជាតិ
 ក៏មាន ។ បេ ។ ជាធម៌ដែលតថាគតបញ្ចត្តថា មានសេចក្តីវិនាសក្នុង
 បច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលមាល្យន្យបុត្រ កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញថា
 សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មាន ដូច្នោះហើយ
 សេចក្តីយល់ឃើញថា ការអប់រំព្រហ្មចរិយធម៌ នឹងមាន ដូច្នោះ

វិចារិយា ធួឡាណុក្កេវិទសុត្តេ អព្យាកតតា

ឃី លោ លេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ
 បរម្មណាតិ មាលុត្ថ្យបុត្ត ទិដ្ឋិយា សតិ ព្រហ្មចរិយ-
 វាសោ អភវិស្សាតិ ឃីម្យំ លោ ហោតិ ច ន
 ច ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ មាលុត្ថ្យបុត្ត
 ទិដ្ឋិយា សតិ លេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ
 បរម្មណាតិ វា ទិដ្ឋិយា សតិ អន្តេវ ជាតិ
 អត្តំ ជវា អត្តំ មវណំ សុត្តំ សោកបរិទេវទុក្ខនោ-
 មនស្សនាយាសា យេសាហំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ជិយានិ
 បញ្ចបេមិ ។

(១៥២) តស្មាតិហ មាលុត្ថ្យបុត្ត អព្យាកតតា

មេ អព្យាកតតោ ជារេថ ព្យាកតតា មេ ព្យាកតតោ
 ជារេថ ។ កិញ្ច មាលុត្ថ្យបុត្ត មយា អព្យាកតិ
 សស្សតោ លោកោតិ មាលុត្ថ្យបុត្ត មយា អព្យាកតិ
 អស្សស្សតោ លោកោតិ មាលុត្ថ្យបុត្ត(១) មយា

១ ខ. មាលុត្ថ្យបុត្ត មតិ ន ទិស្សតិ ។

ភិក្ខុវគ្គ ចូឡមាលុន្យបុត្រ ទិដ្ឋិដែលទ្រង់ព្យាករ

មិនមានទេ ម្នាលមាលុន្យបុត្រ កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញថា សត្វ
 ស្លាប់ហើយកើតទៀត ក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែនដូច្នោះហើយ
 សេចក្តីយល់ឃើញថា ការអប់រំព្រហ្មចរិយធម៌នឹងមាន ដូច្នោះ មិនមានទេ
 ម្នាលមាលុន្យបុត្រ កាលបើមានសេចក្តីយល់ឃើញថា សត្វស្លាប់ហើយ
 កើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មាន ឬថា សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀត
 ក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិនមែនដូច្នោះហើយ ជាតិក៏មាន ជរាភក៏មាន
 មរណៈក៏មាន សេចក្តីសោក សេចក្តីខ្សឹកខ្សួល សេចក្តីលំបាកកាយ
 សេចក្តីភ័យភ័ន្ត សេចក្តីក្រៀមក្រំចិត្តក៏មាន ជាធម៌ដែលតថាគតបញ្ញត្តថា
 មានសេចក្តីវិនាសក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

(១៥២) ម្នាលមាលុន្យបុត្រ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ

ចូរចាំទុកនូវសេចក្តី ដែលតថាគតមិនបានសំដែងហើយ តាមសេចក្តីដែល
 តថាគតមិនបានសំដែង ទាំងចូរចាំទុកនូវសេចក្តី ដែលតថាគតបាន
 សំដែងហើយ តាមសេចក្តីដែលតថាគតបានសំដែងចុះ ។ ម្នាលមាលុន្យ
 បុត្រ ចុះតថាគតមិនបានសំដែងសេចក្តីដូចម្តេចខ្លះម្នាលមាលុន្យបុត្រ តថា
 គត មិនបានសំដែងថា លោកទៀង ម្នាលមាលុន្យបុត្រ តថាគតមិនបាន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អព្យាកតំ អន្តរំ លោកោតិ មាលុក្ក្យបុត្ត^(១) មយា
អព្យាកតំ អន្តរំ លោកោតិ មាលុក្ក្យបុត្ត^(២) មយា
អព្យាកតំ តំ ជីវំ តំ សវីរុន្តំ មយា អព្យាកតំ អញ្ញំ
ជីវំ អញ្ញំ សវីរុន្តំ មយា អព្យាកតំ ហោតិ តថាគតោ
បរម្មណាតិ មយា អព្យាកតំ ឲ ហោតិ តថាគតោ
បរម្មណាតិ មយា អព្យាកតំ ហោតិ ច ធន ធន
ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ មយា អព្យាកតំ
នេវ ហោតិ ធន ធន ហោតិ តថាគតោ បរម្មណាតិ
មយា អព្យាកតំ ។ កស្មា ចេតំ មាលុក្ក្យបុត្ត
មយា អព្យាកតំ ធន ហោតិ មាលុក្ក្យបុត្ត អត្តសញ្ញាតិ
នាទិព្រហ្មចរិយកំ ធន ជិត្តិយាយ ធន វិរាគាយ ធន
ជិវេនាយ ធន ឧបសម្ភាយ ធន អភិញ្ញាយ ធន
សម្មោនាយ ធន ជិញ្ញាយ សំវត្តតិ តស្មា តំ មយា
អព្យាកតំ ។ កិញ្ច មាលុក្ក្យបុត្ត មយា ព្យាកតំ

១-២ ឱ: មាលុក្ក្យបុត្ត ពិតិ ឧ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសាសកៈ

សំដែងថា លោកមិនទៀង ម្នាលមាល្លង្គ្យបុត្រ តថាគតមិនបានសំដែង
 ថា លោកមានទីបំផុត ម្នាលមាល្លង្គ្យបុត្រ តថាគតមិនបានសំដែង
 ថា លោកមិនមានទីបំផុត ម្នាលមាល្លង្គ្យបុត្រ តថាគតមិនបានសំដែង
 ថា ជីវិតនោះក៏គឺសរីរៈនោះ តថាគតមិនបានសំដែងថា ជីវិតដទៃ សរីរៈ
 ក៏ដទៃ តថាគតមិនបានសំដែងថា សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀត តថាគត
 មិនបានសំដែងថា សត្វស្លាប់ហើយមិនកើតទៀត តថាគតមិនបានសំដែង
 ថា សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតក៏មាន មិនកើតទៀតក៏មាន តថាគតមិន
 បានសំដែងថា សត្វស្លាប់ហើយកើតទៀតក៏មិនមែន មិនកើតទៀតក៏មិន
 មែន ។ ម្នាលមាល្លង្គ្យបុត្រ ព្រោះហេតុអ្វី បានជាតថាគតមិនសំដែង
 ទិដ្ឋិន្តិះ ម្នាលមាល្លង្គ្យបុត្រ ព្រោះទិដ្ឋិនោះមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍
 មិនមែនជាខាងដើមនៃព្រហ្មចរិយធម៌ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីនឿយ
 ណាយ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រាសចាកកាម មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តី
 រំលត់ទុក្ខ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 សេចក្តីដឹងច្បាស់ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីត្រាស់ដឹង មិនប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីព្រះនិព្វាន ព្រោះហេតុនោះ បានជាតថាគតមិនសំដែងទិដ្ឋិ
 នោះ ។ ម្នាលមាល្លង្គ្យបុត្រ ចុះសេចក្តីដូចម្តេចដែលតថាគតតែងសំដែង

វិទ្យុវគ្គស្ស បូជ្ជមាល្យង្កេរវិទ្យុវគ្គ ព្យាករណ

ឥទ្ធិ ទុក្ខទ្ធិ មាល្យង្កេរ មយា ព្យាករណំ អយំ
 ទុក្ខសមុទយោតិ មយា ព្យាករណំ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ
 មយា ព្យាករណំ អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ បដិបទាតិ
 មយា ព្យាករណំ ។ កស្មា ចេតិ មាល្យង្កេរ
 មយា ព្យាករណំ ឯតញ្ចា មាល្យង្កេរ អត្តសញ្ញាតិ
 ឯតិ អាទិត្រញ្ចចរិយកំ ឯតិ(១) និត្តិទាយ វិរាតាយ
 និរោធាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ
 និត្តិទាយ សំវត្តតិ កស្មា តិ មយា ព្យាករណំ ។
 កស្មាតិហ មាល្យង្កេរ អព្យាករណំ មេ អព្យា-
 ករណោ ធារេថ ព្យាករណំ មេ ព្យាករណោ
 ធារេថាតិ ។ ឥទ្ធិមរោច កកវា អត្តមនោ អាយស្មា
 មាល្យង្កេរ កកវតោ កាសិតិ អភិទ្ធិទ្ធិតិ ។

បូជ្ជមាល្យង្កេរវិទ្យុវគ្គ គតិយំ វិទ្ធិតំ ។

១ ប. ឯតតិ ន ទិស្សតិ ។

កិច្ចវត្ថុ ព្រហ្មមល្យន្ត្រាវាទសូត្រ ទិដ្ឋិដែលទ្រង់សំដែង

ម្នាលមាល្យន្ត្របុត្រ តថាគតវត្ថុសំដែងថា នេះជាទុក្ខ ម្នាលមាល្យន្ត្របុត្រ
 តថាគតវត្ថុសំដែងថា នេះជាហេតុប្រជុំកើតឡើងនៃទុក្ខ តថាគតវត្ថុ
 សំដែងថា នេះជាគ្រឿងរលត់ទុក្ខ តថាគតវត្ថុសំដែងថា នេះសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិ ជាដំណើរទៅកាន់ទិវលត់ទុក្ខ ។ ម្នាលមាល្យន្ត្របុត្រ ហេតុ
 ដូចម្តេចបានជាតថាគតសំដែងពាក្យនេះ ម្នាលមាល្យន្ត្របុត្រ ព្រោះថា
 ពាក្យនេះប្រកបដោយប្រយោជន៍ ពាក្យនេះជាខាងដើមនៃព្រហ្មចរិយធម៌
 ពាក្យនេះប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីឡើយ ណាយ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រាស
 ចាករាគៈ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីរលត់ទុក្ខ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីស្ងប់
 រម្ងាប់ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីដឹងច្បាស់ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីគ្រាស់ដឹង
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីព្រះនិព្វាន ព្រោះហេតុនោះ បានជាតថាគតសំដែងពាក្យ
 នោះ ។ ម្នាលមាល្យន្ត្របុត្រ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយចូរចាំ
 ទុកនូវសេចក្តីដែលតថាគតមិនបានសំដែងហើយ តាមសេចក្តីដែលតថា-
 គតមិនបានសំដែងហើយផង ចូរចាំទុកនូវសេចក្តីដែលតថាគតបានសំដែង
 ហើយ តាមសេចក្តីដែលតថាគតបានសំដែងហើយផង ។ លុះព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះមាល្យន្ត្របុត្រមានអាយុ
 ក៏មានចិត្តត្រេកអររីករាយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ព្រហ្មមល្យន្ត្រាវាទសូត្រ ទី ៣ ។

បត្រា មហាមាល្លាត្រៃវិទូសត្វ

(១៩៣) ឃុំថ្ម សុត្តន្ត ។ ឃុំសំ មហាយំ កករ

សាវត្ថុយំ វិហារតិ ជេនវិទេ អនាថយិ ល្អិតស្ស អាណមេ ។

តត្រ ខោ កករ កិក្ខុ អាមន្តេសិ កិក្ខុវេតិ ។

កន្តេតិ តេ កិក្ខុ កកវតោ បច្ចុស្សោសុំ ។ កករ

ឃុំនពេច ជារេថ លោ តុម្ពេ កិក្ខុវេ មយា ទេសិតានិ

បញ្ជោរម្បាភិយានិ សញ្ញោជនានិ ។ ឃុំ វត្ត អា.

យស្មា មាល្លាត្រៃវិទូ(១) កកវត្ថុ ឃុំនពេច អហំ ខោ

កន្តេ ជារេមិ កកវតោ ទេសិតានិ បញ្ជោរម្បាភិយានិ

សញ្ញោជនានិ(២) ។ យថាកេមិ បន ត្វំ មាល្លាត្រៃវិទូ

ជារេសិ មយា ទេសិតានិ បញ្ជោរម្បាភិយានិ

សញ្ញោជនានិ ។ សក្កាយនិដ្ឋំ ខោ អហំ

កន្តេ កកវតោ ឡិវម្បាភិយំ សញ្ញោជនំ ទេសិតំ ជារេមិ

មាល្លាត្រៃវិទូភិយំ មាល្លាត្រៃវិទូភិយំ បាលី ទិស្សតិ ។ ២ ខ. ម. សំយោជនានិ ។

មហាមាល្លត្ថ្យាវិទូស្ត្រ ទី ៤

(១៥៣) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិតសេដ្ឋី ទៀបក្រុង
សាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ
ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះ
មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់សួរ
យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយបានចាំឧរម្បាតិយ-
សំយោជនៈ (១) ៥ ដែលតថាគតបានសំដែងហើយដែរឬ ។ កាល
ដែលព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់សួរយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមាល្លត្ថ្យបុត្រមាន
អាយុ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ខ្ញុំព្រះអង្គចាំឧរម្បាតិយសំយោជនៈ ៥ ដែលព្រះមានព្រះភាគ សំដែង
ហើយ ។ ព្រះអង្គត្រាស់សួរថា ម្ចាស់មាល្លត្ថ្យបុត្រ ចុះអ្នកចាំឧរម្បាតិយ-
សំយោជនៈ ៥ ដែលតថាគតសំដែងហើយដូចម្តេចខ្លះ ។ មាល្លត្ថ្យបុត្រ
ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គចាំថា សក្កាយ-
ទិដ្ឋិ ជាឧរម្បាតិយសំយោជនៈ ដែលព្រះមានព្រះភាគ សំដែងហើយ

១ សំយោជនៈ ជាចំណែកខាងដាន់ទាប មានអំណាចចង់រឹតសត្វភ្ជាប់ក្នុងពេលដាន់ទាប
គឺកាមរាព ។ អដ្ឋកថា ។

ភិក្ខុវិទ្យា មហាមាល្លក្កេរិវិទ្យា បញ្ចានុសយា

វិនិក្ខិច្ចំ ខោ អហំ កន្តេ កកវតា ឌីរម្ពាភិយំ សញ្ញោជនំ
 ទេសិតំ ជាវេមិ សីលព្វត្តបរាមាសំ ខោ អហំ កន្តេ
 កកវតា ឌីរម្ពាភិយំ សញ្ញោជនំ ទេសិតំ ជាវេមិ កាម-
 ច្ឆន្តំ ខោ អហំ កន្តេ កកវតា ឌីរម្ពាភិយំ សញ្ញោជនំ
 ទេសិតំ ជាវេមិ ព្យាទានំ ខោ អហំ កកវតា ឌីរម្ពា-
 ភិយំ សញ្ញោជនំ ទេសិតំ ជាវេមិ ឃីរំ ខោ អហំ
 កន្តេ ជាវេមិ កកវតា ទេសិតានិ បញ្ចោរម្ពាភិយានិ
 សញ្ញោជនានិនិ ។

(១៥៤) កស្ស ខោ ធាម ភិ មាល្លក្កេរិវិទ្យា
 មយា ឥមាណិ(១) ឃីរំ បញ្ចោរម្ពាភិយានិ សញ្ញោជនានិ
 ទេសិតានិ ជាវេសិ ននុ មាល្លក្កេរិវិទ្យា អញ្ញាភិវិទ្យា
 បរិព្វាជកា ឥមិនា តុរិយ្យបមេន ឧចារម្ពេន ឧចា-
 រម្ពិស្សនិ ឧចារស្ស ហិ មាល្លក្កេរិវិទ្យា កុមារស្ស
 មន្ទស្ស ឧត្តានសេយ្យកស្ស សក្កាយោតិបិ ន
 ហោតិ កុតោ បនស្ស ឧប្បជ្ជិស្សនិ សក្កា-
 យទិជ្ជិ អនុសេតិ ត្រូវស្ស សក្កាយទិដ្ឋានុសយោ
 ឧចារស្ស ហិ មាល្លក្កេរិវិទ្យា កុមារស្ស មន្ទស្ស

១ ឧ ឥមិនិ ៨ ទិស្សនិ ។

ភិក្ខុវត្ត មហាមាលុត្ត្រ្យាទសូត្រ អនុស័យ ៥ យ៉ាង

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គចាំថា វិចិត្រិចារា ជាឧទ្ធរម្ភាគិយសំយោជនៈ
 ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
 ចាំថា សីលព្វគ្គបរាមាសៈ ជាឧទ្ធរម្ភាគិយសំយោជនៈ ដែលព្រះមាន
 ព្រះភាគសំដែងហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គចាំថា កាមធន្ទៈ
 ជាឧទ្ធរម្ភាគិយសំយោជនៈ ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គចាំថា ព្យាបាទៈ ជាឧទ្ធរម្ភាគិយសំយោជនៈ
 ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
 ចាំបាននូវឧទ្ធរម្ភាគិយសំយោជនៈ ៥ ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយ
 យ៉ាងនេះឯង ។

[១៥៤] ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់មាលុត្ត្រ្យបុត្រ អ្នកចាំបាននូវឧទ្ធរម្ភា
 គិយសំយោជនៈ ៥ យ៉ាងនេះ ដែលគេថាគតបានសំដែងហើយ ថាជា
 សំយោជនៈរបស់អ្នកណា ម្ចាស់មាលុត្ត្រ្យបុត្រ ក្រែងពួកបរិព្វាជកជា
 អន្យត្តិយ នឹងពោលប្រកួតប្រកាន់ ដោយសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ដែល
 ប្រៀបដោយកូនក្មេងតូចទេដឹង ម្ចាស់មាលុត្ត្រ្យបុត្រ ដ្បិតកូនក្មេងតូចកំពុង
 ដេកផ្សារនៅឡើយ នឹងថាមានសក្តាយមិនទាន់បានទេ តើសក្តាយទិដ្ឋិនឹង
 កើតឡើងដល់កូនក្មេងនោះដូចម្តេចបាន តែត្រង់សក្តាយទិដ្ឋានុស័យរបស់
 កូនក្មេងនោះ គង់ដេកនៅខាងក្នុង ម្ចាស់មាលុត្ត្រ្យបុត្រ កូនក្មេងតូចទ្រ

វត្តភ្នំបីពោ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ឧត្តានសេយ្យកស្ស ធម្មាតិបិ ន ហោតិ កុតោ
 បទស្ស ឧប្បជ្ជិស្សតិ ធម្មេសុ វិចិកិត្តា អនុសេតិ
 ត្រូវស្ស វិចិកិត្តានុសយោ ទហាស្ស ហិ មាលុក្ក្យបុត្ត
 កុមារស្ស មទ្ធស្ស ឧត្តានសេយ្យកស្ស សីលាតិបិ
 ន ហោតិ កុតោ បទស្ស ឧប្បជ្ជិស្សតិ សីលេសុ
 សីលព្វត្តបរាមាសោ អនុសេតិ ត្រូវស្ស សីលព្វត្ត-
 បរាមាសានុសយោ ទហាស្ស ហិ មាលុក្ក្យបុត្ត
 កុមារស្ស មទ្ធស្ស ឧត្តានសេយ្យកស្ស កាមាតិបិ
 ន ហោតិ កុតោ បទស្ស ឧប្បជ្ជិស្សតិ កាមេសុ
 កាមច្ចន្តោ អនុសេតិ ត្រូវស្ស កាមរាតានុសយោ
 ទហាស្ស ហិ មាលុក្ក្យបុត្ត កុមារស្ស មទ្ធស្ស
 ឧត្តានសេយ្យកស្ស សត្តាតិបិ ន ហោតិ កុតោ
 បទស្ស ឧប្បជ្ជិស្សតិ សត្តេសុ ព្យាទាទោ អនុសេតិ
 ត្រូវស្ស ព្យាទាទានុសយោ ននុ មាលុក្ក្យបុត្ត
 អញ្ញតិភិយា បរិព្វាជកា ឥមិទា តុណ្ណបមេន
 ឧទារម្ពេន ឧទារម្ពិស្សន្តិ ។ ឃិ វត្ត

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

កំពុងដេកផ្សារនៅឡើយ នឹងថាមានធម៌មិនទាន់បានទេ តើសេចក្តីសង្ស័យ
ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ នឹងកើតឡើងដល់កូនក្មេងនោះ ដូចម្តេចបាន តែគ្រង់
វិចិត្តទានុស័យ របស់កូនក្មេងនោះ គង់ដេកនៅខាងក្នុង ម្នាលមា-
លង្សបុត្រ តាមសេចក្តីពិត កូនក្មេងតូចៗ កំពុងដេកផ្សារនៅឡើយ នឹង
ថាមានសីលមិនទាន់បានទេ តើសីលពូត្តបរាមាសៈ ក្នុងសីលទាំងឡាយ
នឹងកើតឡើងដល់កូនក្មេងនោះ ដូចម្តេចបាន តែគ្រង់សីលពូត្តបរាមាសា-
នុស័យ របស់កូនក្មេងនោះ គង់ដេកនៅខាងក្នុង ម្នាលមាលង្សបុត្រ
កូនក្មេងតូចៗកំពុងដេកផ្សារនៅឡើយ នឹងថាមានកាមមិនទាន់បានទេ តើ
កាមឆន្ទៈក្នុងកាមទាំងឡាយ នឹងកើតឡើងដល់កូនក្មេងនោះ ដូចម្តេចបាន
តែគ្រង់កាមរាតានុស័យ របស់កូនក្មេងនោះ គង់ដេកនៅខាងក្នុង ម្នាល
មាលង្សបុត្រ កូនក្មេងតូចៗ កំពុងដេកផ្សារនៅឡើយ នឹងថាមានសត្វ
មិនទាន់បានទេ តើព្យាបាទទៅរកសត្វទាំងឡាយ នឹងកើតឡើងដល់
កូនក្មេងនោះដូចម្តេចបាន តែគ្រង់ព្យាបាទានុស័យ របស់កូនក្មេងនោះ
គង់ដេកនៅខាងក្នុង ម្នាលមាលង្សបុត្រ ក្រែងពួកបរិព្វាជកជាអន្សតិរិយ
នឹងពោលប្រកួតប្រកាន់ ដោយសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ ដែលប្រៀប
ដោយកូនក្មេងនេះឯង ទេដឹង ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់

វិញ្ញាណស្ស មហាមាល្យដ្ឋេវិទសុត្តេ បញ្ចោរម្ពាភិយសញ្ញោជនំ

អាយស្មា អាណន្ទោ កកវន្តំ ឯតទលោច ឯតស្ស
 កកវំ កាលោ ឯតស្ស សុគត កាលោ យំ
 កកវំ បញ្ចោរម្ពាភិយានិ សញ្ញោជនានិ ទេសេយ្យ
 កកវតោ សុត្វា ភិក្ខុ ជាវេស្សន្តិតំ ។ តេនហានន្ទ
 សុណាហិ^(១) សាធុតំ មនសិករោហិ កាសិស្សាមិតំ ។
 ឃិំ កន្តេតំ ខោ អាយស្មា អាណន្ទោ កកវតោ
 បច្ចុស្សោសំ ។

(១៥៥) កកវំ ឯតទលោច ឥទានន្ទ អស្សុកវំ
 បុត្តជ្ជោ អរិយានិ អទស្សវី អរិយធម្មស្ស អកោវិទោ
 អរិយធម្ម អរិយតោ សម្មវិសានិ អទស្សវី សម្មវិស-
 ធម្មស្ស អកោវិទោ សម្មវិសធម្ម អរិយតោ សក្កា-
 យទិដ្ឋិបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហារតិ សក្កាយទិដ្ឋិប-
 រេតេន ឧប្បន្ទាយ ច សក្កាយទិដ្ឋិយោ ជិស្សវណិ
 យថាភូតំ នប្បជាតាតិ តស្ស សា សក្កាយទិដ្ឋិ

១ ឧ. ម. សុណោហិ ។

ភិក្ខុវត្ថុ មហាមាលុត្ត្រប្បក្រ ឧទ្ទិសិយសំយោជនៈ ៥

យ៉ាងនេះហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនូវចំពោះ
 ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ កាលនេះជាកាលគួរ
 ហើយ បពិត្រព្រះសុគត កាលនេះជាកាលគួរ ដែលព្រះមានព្រះភាគ
 នឹងសំដែងនូវឧទ្ទិសិយសំយោជនៈ៥ ហើយ ពួកភិក្ខុបើបានស្តាប់ភាសិត
 របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ នឹងចង់ចាំទុកបាន ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា
 ម្ចាស់អានន្ទ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកប្រុងស្តាប់ ចូរយកចិត្តទុកដាក់ ដោយ
 ប្រពៃចុះ គឺថាគតនឹងសំដែង ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏ទទួលព្រះ
 ពុទ្ធដីតានៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(១៥៥) ទើបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់
 អានន្ទ បឋមនក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនបានស្តាប់មិនបានឃើញព្រះអរិយៈ
 មិនឈ្លាសវៃក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ មិនបានសិក្សាក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ
 តាំងមិនបានជួបប្រទះពួកសប្បុរស មិនឈ្លាសវៃក្នុងធម៌របស់សប្បុរស
 មិនបានសិក្សាក្នុងធម៌របស់សប្បុរស ជាអ្នកមានសក្តាយទិដ្ឋិត្របស្តង្គតចិត្ត
 មានសក្តាយទិដ្ឋិវបរិតចិត្ត តាំងមិនដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វានជាគ្រឿងរលាស់
 ចេញនូវសក្តាយទិដ្ឋិដែលកើតឡើង តាមសេចក្តីពិតបានឡើយ សក្តាយ-

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ជាមគតា អប្បដិវិជិតា ឡិវម្ហាភិយសញ្ញោជនំ ។
 វិចិត្តិច្ឆាបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហារតិ វិចិត្តិច្ឆាបរេតេន
 ឧប្បន្នស្ស ច វិចិត្តិច្ឆាយ និស្សរណំ យថាក្ខតំ នប្ប-
 ជានាតិ តស្ស សា វិចិត្តិច្ឆា ជាមគតា^(១) អប្បដិវិជិតា
 ឡិវម្ហាភិយសញ្ញោជនំ^(២) ។ សីលព្វត្តបរាមាសបរិយុដ្ឋិ-
 តេន ចេតសា វិហារតិ សីលព្វត្តបរាមាសបរេតេន
 ឧប្បន្នស្ស ច សីលព្វត្តបរាមាសស្ស និស្សរណំ យ-
 ថាក្ខតំ នប្បជានាតិ តស្ស សោ សីលព្វត្តបរាមាសោ
 ជាមគតា អប្បដិវិជិតា ឡិវម្ហាភិយសញ្ញោជនំ^(៣) ។
 កាមរាគបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហារតិ កាមរា-
 គបរេតេន ឧប្បន្នស្ស ច កាមរាគស្ស និស្សរណំ
 យថាក្ខតំ នប្បជានាតិ តស្ស សោ កាមរាតោ
 ជាមគតា អប្បដិវិជិតា ឡិវម្ហាភិយសញ្ញោជនំ^(៤) ។
 ព្យាបាទបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហារតិ ព្យាបាទបរេតេន

១-២-៣-៤ ឧ. ម. ខរាត្តនិយំ សំយោជនំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដិសន្ធិសុត្តន្ត

ទិដ្ឋិនោះរបស់បុគ្គលនោះ មានកំឡាំង បុគ្គលនោះក៏មិនអាចនឹងរលាស់
 ចោលបាន (នេះ) ជាឧទាហរណ៍សំយោជនៈ ១ ។ ជាអ្នកមានវិចិត្តិក្ខុ
 គ្របសង្កត់ចិត្ត មានវិចិត្តិក្ខុរូបវិតចិត្ត ទាំងមិនបានដឹងច្បាស់ នូវព្រះ
 និព្វាន ជាគ្រឿងរលាស់ចេញនូវវិចិត្តិក្ខុដែលកើតឡើង តាមសេចក្តីពិត
 បានឡើយ វិចិត្តិក្ខុនោះ របស់បុគ្គលនោះ មានកំឡាំង បុគ្គលនោះ
 ក៏មិនអាចនឹងរលាស់ចេញបាន (នេះ) ជាឧទាហរណ៍សំយោជនៈ ១ ។
 ជាអ្នកមានសីលព្វគ្របមាសៈគ្របសង្កត់ចិត្ត មានសីលព្វគ្របមាសៈរូបវិត
 ចិត្ត ទាំងមិនដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ជាគ្រឿងរលាស់ចេញនូវសីលព្វគ្រប
 មាសៈ ដែលកើតឡើង តាមសេចក្តីពិតបានឡើយ សីលព្វគ្របមាសៈ
 នោះ របស់បុគ្គលនោះមានកំឡាំង បុគ្គលនោះមិនអាចនឹងរលាស់
 ចោលបាន (នេះ) ជាឧទាហរណ៍សំយោជនៈ ១ ។ ជាអ្នកមានកាម-
 រាគ្របសង្កត់ចិត្ត មានកាមរាគរូបវិតចិត្ត ទាំងមិនដឹងច្បាស់នូវព្រះ
 និព្វាន ជាគ្រឿងរលាស់ចេញ នូវកាមរាគដែលកើតឡើង តាមសេច-
 ក្តីពិតបានឡើយ កាមរាគនោះរបស់បុគ្គលនោះ មានកំឡាំង បុគ្គល
 នោះមិនអាចនឹងរលាស់ចេញបាន (នេះ) ជាឧទាហរណ៍សំយោជនៈ ១ ។
 ជាអ្នកមានព្យាបាទគ្របសង្កត់ចិត្ត មានព្យាបាទរូបវិតចិត្ត ទាំងមិន

កិច្ចវិញ្ញាណ មហាមាល្យក្កេតិកសុត្តេ បញ្ចសញ្ញានិទានបរិយាយ

ឧប្បន្នស្ស ច ព្យាបាទស្ស និស្សរណំ យថាក្ខតំ
 នប្បជាតាតិ តស្ស សោ ព្យាបាទោ ថាមគតោ
 អប្បជិវីទីតោ ឡាត្តាភិយសតោណជនំ ។ សុតវា ច
 ខោ អាណន្ត អរិយស្សវកោ អរិយានំ ទស្សវី
 អរិយធម្មស្ស កោវិទោ អរិយធម្មេ សុវិទីតោ
 សប្បវិសានំ ទស្សវី សប្បវិសធម្មស្ស កោវិទោ
 សប្បវិសធម្មេ សុវិទីតោ ន សក្កាយទិដ្ឋិបរិយុដ្ឋិតេន
 ចេតសា វិហារតិ ន សក្កាយទិដ្ឋិបរេតេន ឧប្បន្នាយ
 ច សក្កាយទិដ្ឋិយា និស្សរណំ យថាក្ខតំ បជាតាតិ
 តស្ស សា សក្កាយទិដ្ឋិ សានុសយា បហ័យតិ ។
 ន វិចិត្តិច្ឆាបរិយុដ្ឋិតេន ចេតសា វិហារតិ ន
 វិចិត្តិច្ឆាបរេតេន ឧប្បន្នាយ ច វិចិត្តិច្ឆាយ និស្សរណំ
 យថាក្ខតំ បជាតាតិ តស្ស សា វិចិត្តិច្ឆា សានុ-
 សយា បហ័យតិ ។ ន សីលព្វត្តបរាមាសបរិយុដ្ឋិតេន
 ចេតសា វិហារតិ ន សីលព្វត្តបរាមាសបរេតេន

ភ័ក្ត្រ មហាមាលុន្ត្រាភិទេសូត្រ កាលៈបន្តិសំយោជនៈទាំង ៥

ដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ជាគ្រឿងរលាស់ចេញនូវព្យាបាទដែលកើតឡើង
តាមវិតបានឡើយ ព្យាបាទនោះរបស់បុគ្គលនោះ មានកំឡាំង បុគ្គល
នោះមិនអាចនឹងរលាស់ចេញបាន (នេះ) ជាឧទាហរណ៍សំយោជនៈ ១ ។

កាលមានន្ទ ចំណែកខាងអរិយសាវ័ក ជាអ្នកបានស្តាប់បានឃើញពួក
ព្រះអរិយៈ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ បានសិក្សាក្នុងធម៌
របស់ព្រះអរិយៈ ទាំងបានឃើញពួកសប្បុរស ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងធម៌
របស់សប្បុរស បានសិក្សាក្នុងធម៌របស់សប្បុរស ជាអ្នកមិនមានសក្តាយ
ទិដ្ឋគ្របសង្កត់ចិត្ត មិនមានសក្តាយទិដ្ឋរូបវិតចិត្ត ទាំងដឹងច្បាស់នូវព្រះ
និព្វាន ជាគ្រឿងរលាស់ចេញនូវសក្តាយទិដ្ឋ ដែលកើតឡើង តាម
សេចក្តីពិតបាន អរិយសាវ័កនោះ តែងលះបង់នូវសក្តាយទិដ្ឋ ដែល
ប្រកបដោយអនុស័យ(១)នោះ ។ ជាអ្នកមិនមានវិចិត្តាគ្របសង្កត់ចិត្ត មិន
មានវិចិត្តារូបវិតចិត្ត ទាំងដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ជាគ្រឿងរលាស់
ចេញ នូវវិចិត្តា ដែលកើតឡើងតាមសេចក្តីពិតបាន អរិយសាវ័កនោះ
តែងលះបង់នូវវិចិត្តា ដែលប្រកបដោយអនុស័យនោះ ។ ជាអ្នកមិន
មានសីលព្វត្ថបរាមាសៈគ្របសង្កត់ចិត្ត មិនមានសីលព្វត្ថបរាមាសៈរូបវិតចិត្ត

១ អដ្ឋិថា ថា កេចិអចារ្យយល់ថា លះសក្តាទិដ្ឋិព្រមទាំងអនុស័យ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ឧប្បន្នស្ស ច សីលព្វត្ថបរាមសស្ស និស្សរណំ
 យថាក្ខតំ បដាណតិ តស្ស សោ សីលព្វត្ថបរាម.
 សោ សានុសយោ បហីយតិ ។ ន កាមរាគបរិ-
 យុដ្ឋិនេន ចេតសា វិហរតិ ន កាមរាគបរេតេន
 ឧប្បន្នស្ស ច កាមរាគស្ស និស្សរណំ យថាក្ខតំ
 បដាណតិ តស្ស សោ កាមរាគោ សានុសយោ
 បហីយតិ ។ ន ព្យាបាទបរិយុដ្ឋិនេន ចេតសា វិហរតិ
 ន ព្យាបាទបរេតេន ឧប្បន្នស្ស ច ព្យាបាទស្ស
 និស្សរណំ យថាក្ខតំ បដាណតិ តស្ស សោ ព្យាបាទោ
 សានុសយោ បហីយតិ ។

(១៩៦) យោ អាណន្ត មត្តោ យា បដិបទា
 បញ្ចន្តំ ឡាម្ភាភិយានំ សញ្ញោជនានំ បហានាយ តំ មត្តំ
 តំ បដិបទំ អនាគម្ម បញ្ជោរម្ភាភិយានំ សញ្ញា-
 ជនានំ ញស្សតិ វា នត្តតិ វា បដហិស្សតិ វាតិ នេតិ
 ហំនំ វិជ្ជតិ ។ សេយ្យថាបិ អាណន្ត មហតោ រុត្តស្ស
 តិដ្ឋតោ សារតោ តចំ អច្ឆេតា ដេតិ អច្ឆេតា សារច្ឆេ-
 យោ ភវិស្សតិ តំ នេតិ ហំនំ វិជ្ជតិ ឯវមេវ ខោ អាណន្ត

ពុទ្ធសាសនា មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទដ្ឋកថាសក្ការៈ

ទាំងដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វានជាគ្រឿងរលាស់ចេញ នូវសីលពួកបរាមាសៈ
 ដែលកើតឡើងតាមសេចក្តីពិតបាទ អរិយសាវ័កនោះតែងលះបង់នូវសីល-
 ពួកបរាមាសៈ ដែលប្រកបដោយអនុស័យនោះ ។ ជាអ្នកមិនមានកាមរាគ
 គ្របសង្កត់ចិត្ត មិនមានកាមរាគប្រវឹតចិត្ត ទាំងដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វានជា
 គ្រឿងរលាស់ចេញនូវកាមរាគ ដែលកើតឡើងតាមសេចក្តីពិតបាទ អរិយ-
 សាវ័កនោះ តែងលះបង់នូវកាមរាគ ដែលប្រកបដោយអនុស័យនោះ ។
 ជាអ្នកមិនមានព្យាបាទគ្របសង្កត់ចិត្ត មិនមានព្យាបាទប្រវឹតចិត្ត ទាំង
 បានដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វានជាគ្រឿងរលាស់ចេញ នូវព្យាបាទដែលកើត
 ឡើង តាមសេចក្តីពិតបាទ អរិយសាវ័កនោះ តែងលះបង់នូវព្យាបាទ
 ដែលប្រកបដោយអនុស័យនោះ ។

(១៥៦) ម្នាលអានន្ទ មគ្គណា បដិបទណា ប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីលះបង់នូវឧរម្ពាតិយសំយោជនៈ ៥ បុគ្គលមិនបាច់អាស្រ័យនូវមគ្គ
 នោះ នូវបដិបទនោះទេ ក៏គង់ដឹង ឬគង់ឃើញ គង់លះបង់នូវឧរម្ពាតិយ-
 សំយោជនៈ ៥ បាន ពាក្យដូច្នោះមិនសមហេតុទេ ។ ម្នាលអានន្ទ ដូច
 ដើមឈើធំដែលមានខ្លឹម កំពុងបិតនៅ បុគ្គលមិនបានប្រាសយកសម្បក
 ចេញ មិនបានចាំងយកស្រាយចេញ ក៏គង់តែកាប់យកខ្លឹមបាន ពាក្យ
 ដូច្នោះនេះមិនសមហេតុឡើយ មានទុបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលអានន្ទ

កិច្ចវត្ថុស្ស មហាមាល្យដ្ឋៃរិទសុត្តេ សុញ្ញោជិសហាសមត្តោ

យោ មត្តោ យា បដិបទា បញ្ចុំ ឌីរម្ហាភិយានិ
សុញ្ញោជនានិ បហាណាយ នំ មក្កំ នំ បដិបទិ អាភម្ម
បញ្ចោរម្ហាភិយានិ សុញ្ញោជនានិ ញស្សតិ វា ទក្ខតិ
វា បដហិស្សតិ វតិ នេតិ ហំនិ វិជ្ជតិ ។ យោ ប
ខោ អាណន្ទ មត្តោ យា បដិបទា បញ្ចុំ ឌីរម្ហាភិយានិ
សុញ្ញោជនានិ បហាណាយ នំ មក្កំ នំ បដិបទិ អាភម្ម
បញ្ចោរម្ហាភិយានិ សុញ្ញោជនានិ ញស្សតិ វា ទក្ខតិ
វា បដហិស្សតិ វតិ ហំនមេតិ វិជ្ជតិ ។ សេយ្យថាប
អាណន្ទ មហានោ រុក្ខស្ស តិដ្ឋតោ សារវតោ តចិ
នេត្វា នេក្កំ នេត្វា សារច្ឆនោ កវិស្សតិ ហំនមេតិ
វិជ្ជតិ ឃរមេវ ខោ អាណន្ទ យោ មត្តោ យា បដិបទា
បញ្ចុំ ឌីរម្ហាភិយានិ សុញ្ញោជនានិ បហាណាយ នំ
មក្កំ នំ បដិបទិ អាភម្ម បញ្ចោរម្ហាភិយានិ សុញ្ញោ
ជនានិ ញស្សតិ វា ទក្ខតិ វា បដហិស្សតិ វតិ
ហំនមេតិ វិជ្ជតិ ។ សេយ្យថាប អាណន្ទ កម្ពុ
នទិ បូរា ឧទកស្ស សមតិវត្តកា កាកបេយ្យា
អថខោ ទុព្វលកោ បុរិសោ អាភច្ឆេយ្យ អហំ

ភិក្ខុវិញ្ញាណ មហា លុង្កោវិទក្សត្រ មគ្គដាច្រើនលះបង់នូវសំយោជនៈ

មគ្គណា បដិបទាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីលះបង់ នូវឧបាសម័យ-
 សំយោជនៈ៥ បុគ្គលមិនបាច់អាស្រ័យមគ្គនោះ បដិបទានោះទេ ក៏គង់
 ដឹង បុគ្គលឃើញ គង់លះបង់នូវឧបាសម័យសំយោជនៈ ៥ បាន ពាក្យ
 ដូច្នោះនេះមិនសមហេតុឡើយ មានទុបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាល
 អានន្ទ លុះតែមគ្គណា បដិបទាណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីលះបង់
 នូវឧបាសម័យសំយោជនៈ ៥ បុគ្គលក៏បានអាស្រ័យ នូវមគ្គនោះ នូវ
 បដិបទានោះ នឹងដឹង ឬនឹងឃើញ នឹងលះបង់ នូវឧបាសម័យសំ-
 យោជនៈ ៥ បាន ពាក្យដូច្នោះនេះទើបសមហេតុមែន ។ ម្នាលអានន្ទ
 ដូចដើមរលីដែលមានខ្លឹម កំពុងបិតនៅ ហើយគេបានប្រាសសំបក
 ចេញ ចាំងស្រាយចេញ ទើបគេកាប់យកខ្លឹមបាន ពាក្យដូច្នោះនេះទើប
 សមហេតុ មានទុបមេយ្យយ៉ាងណាមិញ ម្នាលអានន្ទ មគ្គណា បដិបទា-
 ណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីលះបង់ នូវឧបាសម័យសំយោជនៈ៥ បុគ្គល
 ក៏បានអាស្រ័យនូវមគ្គនោះ នូវបដិបទានោះ នឹងដឹង ឬនឹងឃើញ នឹង
 លះបង់នូវឧបាសម័យសំយោជនៈ ៥ បាន ពាក្យដូច្នោះ នេះទើបសមហេតុ
 ក៏មានទុបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ដូចទទួលបាន
 មានទឹកពេញប្រៀបស្មើនឹងច្រាំង ល្មមក្អកទំលើមានច្រាំងទទឹងក៏បាន
 កាលនោះ មានបុរសមានកំឡាំងខ្សោយដើរមកដោយគិតថា អាត្មាអញ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ឥមិស្សា កង្កាយ នទិយា តិរិយំ ពាហាយ សោតិ
 ធរត្វា សោតិណា ចារំ កមិស្សាមិតិ(១) សោ ន
 សក្កាលោយ្យ កង្កាយ នទិយា តិរិយំ ពាហាយ
 សោតិ ធរត្វា សោតិណា ចារំ កន្តិ ឃីមេវ ខោ
 អាណន្ទ យស្ស កស្សិចិ សក្កាយនិរោជាយ ធម្ម
 ទេសិយមាទេ ចិត្តំ ន បក្ខន្ធនំ នប្បសីទតិ ន
 សន្តិជ្ជតិ ន វិមុច្ចតិ ។ សេយ្យថាថិ សោ ទុព្វល-
 កោ បុរិសោ ឃីមេវ តេ(២) ទដ្ឋព្វា ។ សេយ្យ-
 ថាថិ អាណន្ទ កង្កាយ នទិ ប្បវា ឧទកស្ស សមតិភ្នំកា
 កាកាបេយ្យ អថ ពលវា បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ
 អហំ ឥមិស្សា កង្កាយ នទិយា តិរិយំ ពាហាយ
 សោតិ ធរត្វា សោតិណា ចារំ កមិស្សាមិតិ សោ
 សក្កាលោយ្យ កង្កាយ នទិយា តិរិយំ ពាហាយ សោតិ
 ធរត្វា សោតិណា ចារំ កន្តិ ឃីមេវ ខោ អាណន្ទ យស្ស
 កស្សិចិ សក្កាយនិរោជាយ ធម្ម ទេសិយមាទេ
 ចិត្តំ បក្ខន្ធនំ បសីទតិ សន្តិជ្ជតិ វិមុច្ចតិ ។ សេយ្យថាថិ
 សោ ពលវា បុរិសោ ឃីមេវ តេ(៣) ទដ្ឋព្វា ។

១ ខ ព្រហ្មមិកិ ។ ២-៣ ខ. ម. ឃីមេវតេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក:

នឹងឆ្លងកាត់ខ្សែទឹក ត្រង់ទទឹងទន្លេគង្គានេះដោយដៃ ហើយនឹងបានដល់
 ទៅត្រើយនាយដោយស្មស័ដូច្នោះ បុរសនោះមិនអាចនឹងឆ្លងកាត់ខ្សែទឹក
 ត្រង់ទទឹងទន្លេគង្គាដោយដៃ ទៅដល់ត្រើយខាងនាយ ដោយស្មស័បាន
 ឡើយ មានទុបមាយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់អាទន្ទ កាលតថាគតសំដែងធម៌
 ដើម្បីរំលត់ទូរស័ក្កកាយៈដល់បុគ្គលណាមួយ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះមិនស្កុះទៅ
 មិនជ្រះថ្លា មិនបិតនៅសិប មិនជឿជាក់ ក៏មានទុបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។
 បណ្ឌិតត្រូវឃើញពួកជនទាំងនោះ ដូចជាបុរសដែលមានកំឡាំងខ្សោយ
 នោះឯង ។ ម្ចាស់អាទន្ទ ទន្លេគង្គាមានទឹកពេញប្រៀបស្មើមាត់ប្រាំងល្មម
 កែកទំលើមាត់ប្រាំងទុនផឹកទឹកបាន កាលនោះ បុរសមានកំឡាំងដើរ
 មកដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងឆ្លងកាត់ខ្សែទឹក ត្រង់ទទឹងទន្លេគង្គានេះ
 ដោយដៃហើយ នឹងបានដល់ត្រើយខាងនាយដោយស្មស័ដូច្នោះ បុរស
 នោះអាចនឹងឆ្លងកាត់ខ្សែទឹក ត្រង់ទទឹងទន្លេគង្គាដោយដៃ ក៏ដល់ទៅ
 ត្រើយខាងនាយដោយស្មស័បាន មានទុបមាយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់អាទន្ទ
 កាលតថាគតសំដែងធម៌ដើម្បីរំលត់ ទូរស័ក្កកាយៈដល់បុគ្គលណាមួយ ចិត្ត
 (របស់បុគ្គលនោះ) ក៏ស្កុះទៅ ជ្រះថ្លា បិតនៅសិប ជឿជាក់ ក៏មាន
 ទុបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បណ្ឌិតត្រូវឃើញពួកជនទាំងនោះ ដូចបុរស
 ដែលមានកំឡាំងនោះឯង ។

វិញ្ញាណស្ស មហាបុត្តោវិទុសុត្តេ ចក្កបដិទានំ

(១៥៧) ភតមោ ច អាណន្ត មត្តោ ភតមា ច
 បដិបទា(១) បញ្ចន្តំ ឡិខ្មាតិយោនំ សញ្ញោជនាណំ បហា-
 នាយ ។ ឥនាណន្ត ភិក្ខុ ឧបសិវិកោ អកុសលានំ
 ធម្មានំ បហានា សត្វសោ កាយទុដ្ឋល្លានំ បដិប្បស្សន្តិ-
 យោ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ វិវិច្ឆ អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កិ
 សវិចារិ វិកេជិ បតិស្សុំ បវមិ យានំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតិ ។ សោ យទេវ ភត្ត ហោតិ រូបភតិ វេទនាភតិ
 សញ្ញាភតិ សម្ព័រភតិ វិញ្ញាណភតិ តេ ធម្មេ អនិច្ច-
 តោ ទុក្ខតោ រោគតោ កណ្ណតោ សល្លតោ អយតោ
 អាពាធតោ បរតោ បលោកតោ សុញ្ញតោ អនត្តតោ
 សមនុបស្សតិ ។ សោ តេហិ ធម្មេហិ ចិន្ត
 បដិចារេតិ(២) សោ តេហិ ធម្មេហិ ចិន្ត បដិចារេត្វា
 អមតាយ ជាតុយា ចិន្ត ឧបសិហារតិ ឯតិ សន្តិ ឯតិ
 បណ្ឌិតិ យទិទិ សត្វសម្ព័រសមថោ សត្វបដិប្បជិ-
 វិស្សត្តោ ភណ្ណត្វយោ វិរាតោ វិរោជោ វិញ្ញាណន្តិ ។

១ ខ. ភតមោ បានន្ត មត្តោ ភតមា បដិបទាតិ ទិស្សន្តិ ។ ២ ខ. បដិវិបេតិ ។ ម.
 បតិដ្ឋាបេតិ បដិបទេតិ អន្តិកថាយំ ទិស្សតិ ។

កិច្ចវិភាគ មហាសម្មាសម្ពុទ្ធសូត រូបនិទាន ៤

(១៥៧) ម្ចាស់មាននូវ ចុះមគ្គដូចម្តេច បដិបទដូចម្តេច ដែល
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីលះបង់ នូវឧទ្ធកម្មនិយមន័យនោះ ៥ បាន ។ ម្ចាស់
 មាននូវ ភិក្ខុកងសាបនានេះ ជាអ្នកមានទុបធិវិវេក ព្រោះលះបង់នូវពួក
 អកុសលធម៌ ព្រោះរម្ងាប់នូវការប្រព្រឹត្តអាក្រក់ដោយកាយ ដោយសព្វ
 អន្លើហើយស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាយទាំងឡាយ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំង
 ឡាយ បានចូលកាន់បឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈ នឹងវិចារៈ មានបីតិ
 នឹងសុខ ដែលកើតអំពីវិវេក ក៏សម្រេចសម្រាន្តទៅដោយឥរិយាបថ
 ទាំង ៤ ។ ភិក្ខុវែមន៍ពិចារណាឃើញច្បាស់នូវពួកធម៌ គឺរូប វេទនា
 សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ កងខណៈដែលចូលសមាបត្តិនោះ ថាជារបស់
 មិនទៀង ជាទុក្ខ ជារោគ ជាចូស ជាព្រួញ ជាសេចក្តីមិនសប្បាយ
 ជាអាពាធ ជារបស់ដទៃ ជារបស់វិនាស ជារបស់សាបសូន្យ ជារបស់
 មិនស្តាប់បង្គាប់ចិត្ត ។ ភិក្ខុនោះ វែមន៍ដោះចិត្តចាកធម៌ទាំងនោះ លុះភិក្ខុ
 នោះបានដោះចិត្តចាកធម៌ទាំងនោះហើយ ក៏បង្ហាន់ចិត្តទៅក្នុងអមតធាតុ
 ថា ការរម្ងាប់នូវសង្ខារទាំងពួង ការលះបង់នូវទុបក្តិលេសទាំងពួង ការ
 អស់ទៅនៃតណ្ហា សេចក្តីឡើយណាយ សេចក្តីលេតតណ្ហា គឺព្រះនិព្វាន
 ណា ព្រះនិព្វាននោះជាសេចក្តីល្អិត ព្រះនិព្វាន⁺ជារបស់ប្រសើរ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សោ តត្ថជ្ជិតោ អាសវំនំ ខយំ ទាបុណានិ នោ បេ
អាសវំនំ ខយំ ទាបុណានិ នេនេវ ធម្មរកេន
តាយ ធម្មនន្ទយា បញ្ចន្ទំ ឌីរម្ពានិយានំ សញ្ញោជនានំ
បរិក្ខយា ឌីបទានិកោ ហោតិ តត្ថ បរិនិព្វាយី
អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកោ ។ អយម្យំ ខោ អាទន្ទ
មត្តោ អយំ បដិបទា បញ្ចន្ទំ ឌីរម្ពានិយានំ សញ្ញា-
ជនានំ បហានាយ ។ បុន ចបរំ អាទន្ទ កិក្ក
វិគក្កវិចារានំ រូបសមា ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ
។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ សោ
យនេវ តត្ថ ហោតិ រូបកតំ វេទនាកតំ សញ្ញាកតំ
សម្ពាសកតំ វិញ្ញាណកតំ ។ បេ ។ សញ្ញោជនានំ
បហានាយ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ភិក្ខុនោះបានបិតនៅក្នុងវិបស្សនា ដែលមានព្រះត្រៃលក្ខណ៍ជាអារម្មណ៍
 នោះហើយ រមែងដល់នូវការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ បើមិនបាន
 ដល់នូវការអស់ទៅនៃអាសវៈទេ ក៏គង់បានទៅកើតជា ឧបបាតិកៈកំណើត
 ព្រោះសេចក្តីត្រេកអរចំពោះសមថធម៌នឹងវិបស្សនាធម៌នោះ ព្រោះសេចក្តី
 រីករាយចំពោះធម៌នោះ ព្រោះអស់ទៅនៃឧរម្ហាតិយសំយោជនៈ ៥ ហើយ
 នឹងបរិនិព្វានក្នុងទីនោះ មិនត្រឡប់អំពីលោកនោះមកវិញឡើយ ។ ម្នាល
 អានន្ទ មគ្គនេះឯង បដិបទានេះឯង ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីលះបង់នូវ
 ឧរម្ហាតិយសំយោជនៈ ៥ ។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះរម្ងាប់នូវ
 វិតក្កៈនឹងវិចារៈ ។ បេ ។ ចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន ក៏សម្រេចសម្រាន្ត
 នៅដោយឥរិបថទាំង ៤ ។ បេ ។ ចូលកាន់តតិយជ្ឈាន ។ បេ ។
 ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ក៏សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថ ទាំង ៤ ។
 ភិក្ខុនោះ រមែងពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវពួកធម៌ ភ្លឺរូប វេទនា
 សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ ក្នុងខណៈដែលចូលសមាបត្តិ ។ បេ ។ ដើម្បី
 លះបង់នូវសំយោជនៈទាំងឡាយ ។

ភិក្ខុវិទ្យាស្ស មហាមណ្ឌក្កោបវិសុត្តេ ចញ្ញបដ្ឋានំ

(១៥៨) បុន ចបរំ អាណន្ត ភិក្ខុ សត្វសោ

រូបសញ្ញាណំ សមតិក្កមា បដិយសញ្ញាណំ អដ្ឋង្គហ

នានន្តសញ្ញាណំ អមនសិការា អនន្តោ អាកាសោតិ

អាកាសានញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ សោ

យទេវ តត្ថ ហោតិ វេទនាភតិ សញ្ញាភតិ សម្មារភតិ

វិញ្ញាណភតិ តេ ធម្មេ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ

រោគតោ កណ្ណតោ សន្យតោ អយតោ អាណនតោ

ចរតោ បលោកតោ សញតោ អនត្តតោ

សមនុបស្ស័តិ ។ សោ តេហំ ធម្មហំ ចិត្តំ បដិចារេតិ

សោ តេហំ ធម្មហំ ចិត្តំ បដិចារេត្វា អមតាយ

នាតុយា ចិត្តំ ឧបសំហារតិ ឯតិ សន្តំ ឯតិ បណីតិ

យទិទំ សត្វសម្មារសមថោ សត្វបដិប្បដិទិស្សត្តោ

តណ្ហាត្តយោ វិរាតោ និរោជោ និព្វានន្តិ ។ សោ

តត្ថដ្ឋិតោ អាសវាណំ ឧយំ ចាប្បណាតិ នោ ចេ

ភិក្ខុវិញ្ញាណ មហាមណ្ឌលដ្ឋេរ្យាវិទ្យាស្ថាន អរូបជ្ឈាន ៤

(១៥៨) ម្ចាស់មានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះកន្លងបង្កើនរូបសញ្ញា
 ព្រោះរំលត់នូវបដិឃសញ្ញា ព្រោះមិនយកចិត្តទុកដាក់ នូវនានក្តសញ្ញា
 ដោយប្រការទាំងពួង ចូលកាន់អាកាសានញ្ជាយតនៈ ដោយបរិកម្មថា
 អាកាសមិនមានទីបំផុតដូច្នោះ ។ ភិក្ខុនោះ រមែងពិចារណាឃើញច្បាស់
 នូវពួកធម៌ ត្រូវ វេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ ក្នុងខណៈដែលចូល
 កាន់សមាបត្តិនោះថា ជារបស់មិនទៀង ជាទុក្ខ ជារោគ ជាឫស
 ជាព្រួញ ជាសេចក្តីមិនសប្បាយ ជាអាពាធ ជារបស់ដទៃ ជា
 របស់វិនាស ជារបស់សាបសូន្យ ជារបស់មិនភ្ជាប់បង្គាប់ចិត្ត ។ ភិក្ខុ
 នោះរមែងដោះចិត្តចាកធម៌ទាំងនោះបាន លុះភិក្ខុនោះបានដោះចិត្តចាក
 ធម៌ទាំងនោះហើយ ក៏បង្ហាញចិត្តទៅក្នុងអមតធាតុថា ការម្សប់បង្កើន
 សង្ខារទាំងពួង ការលះបង្កើនរូបកិលេសទាំងពួង ការអស់ទៅនៃតណ្ហា
 សេចក្តីនឿយណាយ សេចក្តីរលត់នៃតណ្ហាគឺព្រះនិព្វានណា ព្រះ
 និព្វាននេះជារបស់ល្អិត ព្រះនិព្វាននេះជារបស់ប្រសើរល្អ ។ ភិក្ខុនោះ
 បានបិតនៅ ក្នុងវិបស្សនា ដែលមានព្រះត្រៃលក្ខណ៍ជា ការម្សប់នោះ
 ហើយ រមែងដល់នូវការអស់ទៅ នៃអាសវៈទាំងឡាយ បើចែរជា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អាសវំនំ ។ យំ ខាបុណានិ តេនេវ ធម្មរកេន
 តាយ ធម្មនន្ទិយា បញ្ចន្ទំ ឡិវត្តានិយានំ សញ្ញោជនានំ
 បរិក្ខាយា ឡិបខានិកោ ហោតិ តត្ថ បរិនិព្វាយ
 អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកា ។ អយម្បំ ខោ
 អាណន្ត មត្តោ អយំ បដិបទា បញ្ចន្ទំ ឡិវត្តានិយានំ
 សញ្ញោជនានំ បហានាយ ។ បុន ចបរិ អាណន្ត
 ភិក្ខុ សព្វសោ អាកាសានិព្វាយនំ សមត្តកម្ម
 អនន្ទំ វិញ្ញាណនន្ទំ វិញ្ញាណញ្ញាយនំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារតិ ។ សោ យនេវ តត្ថ ហោតិ វេទនាភតិ
 ។ បេ ។ សញ្ញោជនានំ បហានាយ ។ បុន
 ចបរិ អាណន្ត ភិក្ខុ សព្វសោ វិញ្ញាណញ្ញាយនំ
 សមត្តកម្ម នត្ថ កិញ្ញតិ អាកិញ្ញញ្ញាយនំ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ សោ យនេវ តត្ថ ហោតិ
 វេទនាភតិ សញ្ញាភតិ សម្ពាវភតិ វិញ្ញាណភតិ តេ
 ធម្ម អនិច្ចតោ ទិក្ខុតោ រោគតោ កណ្ណតោ សល្លតោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

មិនបានដល់នូវការអស់ទៅនៃអាសវៈទេ ក៏គង់បានទៅកើតជាឧបបាតិកៈ

កំណើត ព្រោះសេចក្តីត្រេកអរចំពោះធម៌នោះ ព្រោះសេចក្តីរីករាយ

ចំពោះធម៌នោះ ព្រោះអស់ទៅនៃឧរម្ហាតិយសំយោជនៈ ៥ ហើយនឹង

បរិនិព្វានក្នុងទីនោះ មិនត្រឡប់អំពីលោកនោះមកវិញឡើយ ។ ម្នាលអា-

នន្ទ មគ្គនេះឯង បដិបទានេះឯង ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីលះបង់នូវឧរម្ហា-

តិយសំយោជនៈ ៥ ។ ម្នាលអាណន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុកន្លងបង់នូវអាភា-

សានញាយតនៈ ដោយសព្វអន្លើហើយ ចូលកាន់វិញ្ញាណញាយតនៈ

ដោយបរិកម្មថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុត ។ ភិក្ខុនោះពិចារណា

នូវពួកធម៌ គឺ វេទនា ។ បេ ។ ដើម្បីលះបង់នូវសំយោជនៈទាំងឡាយ ។

ម្នាលអាណន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុកន្លងបង់នូវវិញ្ញាណញាយតនៈ ដោយ

សព្វអន្លើហើយ ទើបចូលកាន់ភកិញ្ញាញាយតនៈ ដោយបរិកម្មថា

អ្វីបន្តិចបន្តួច មិនមាន ។ ភិក្ខុនោះ រមែងពិចារណាឃើញច្បាស់

នូវពួកធម៌ គឺ វេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ ក្នុងខណៈដែលចូល

សមាបត្តិនោះ ថាជារបស់មិនទៀង ជាទុក្ខ ជាពេក ជាចូស ជាត្រញ

វិញ្ញាណស្ស បុព្វមាណុស្សោវាទសុត្តេ សញ្ញាជនបហានមត្តោ

អយតោ អាពាធតោ បរតោ បលោកតោ សុញ្ញតោ

អនត្តតោ សមនុបស្សិតំ ។ សោ តេហំ ធម្មហំ

ចិត្តំ បដិចាបេតំ សោ តេហំ ធម្មហំ ចិត្តំ

បដិចាបេតា អមតាយ ធាតុយា ចិត្តំ ឧបសំហារតំ

ឯតំ សន្តំ ឯតំ បណ៌តំ យដិដំ សត្វសង្ខារសមថោ

សត្វបដិប្បដិដិស្សត្តោ តណ្ហាត្វយោ វិរាតោ និរោធា

និព្វានន្តំ ។ សោ តត្ថដ្ឋតោ អាសវំ ខយំ

ចាបុណាតំ យោ ចេ អាសវំនំ ខយំ ចាបុណាតំ

តេនេវ ធម្មរាគេន តាយ ធម្មនន្តិយា បញ្ចន្តិ

ឡិវម្ហាតិយានំ សញ្ញាជនានំ បរិត្តយា ឡិបចាតិកោ

ហោតិ តត្ថ បរិនិព្វាយំ អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកា ។

អយំ ខោ អានន្ត មត្តោ អយំ បដិបទា បញ្ចន្តិ

ឡិវម្ហាតិយានំ សញ្ញាជនានំ បហានាយាតិ ។

ភិក្ខុវិញ្ញ័យ មហាមាលុត្តរោទស្សត្រ មន្តគាត្រៀងលះបង់សំយោជនៈ

ជាសេចក្តីមិនសប្បាយ ជាអាពាធ ជារបស់ដទៃ ជារបស់វិនាស ជា
 របស់សាបសូន្យ ជារបស់មិនស្តាប់បង្គាប់ចិត្ត ។ ភិក្ខុនោះរមែងដោះចិត្ត
 ចាកធម៌ទាំងនោះបាន លុះភិក្ខុនោះបានដោះចិត្តចាកធម៌ទាំងនោះហើយ
 រមែងបង្ហាញចិត្តទៅក្នុងអមតធាតុថា ការរម្ងាប់បង្ខំនូវសង្ខារទាំងពួង ការ
 លះបង់នូវឧបធិកិលេសទាំងពួង ការអស់ទៅនៃតណ្ហា សេចក្តីឡើយ
 ណាយ សេចក្តីលក់តណ្ហាគឺព្រះនិព្វានណា ព្រះនិព្វាននុ៎ះ ជារបស់
 ល្អិត ព្រះនិព្វាននុ៎ះ ជារបស់ប្រសើរល្អ ។ ភិក្ខុនោះបានបិតនៅក្នុង
 វិបស្សនា ដែលមានព្រះត្រៃលក្ខណ៍ជាអារម្មណ៍ រមែងដល់នូវការអស់
 ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ បើបែរជាមិនបានដល់នូវការអស់ទៅនៃអាសវៈ
 ទាំងនោះទេ ក៏គង់បានទៅកើតជាឧបបាតិកៈកំណើត ព្រោះសេចក្តីត្រេក
 អក្ខន្ធម៌នោះ ព្រោះសេចក្តីរីករាយក្នុងធម៌នោះ ព្រោះការអស់ទៅនៃ
 ឧរម្ពាគិយសំយោជនៈ ៥ ហើយនឹងបរិនិព្វានក្នុងជីវិតនោះ មិនត្រឡប់អំពី
 លោកនោះមកវិញឡើយ ។ ម្ចាស់អាទន្ន មគ្គនេះឯង បដិបទានេះ
 ឯងហើយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីលះបង់នូវឧរម្ពាគិយសំយោជនៈ ៥ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

[១៥៧] ឯសោ ចេ កន្ថេ មត្តោ ឯសា បដិបទា
 បញ្ចដ្ឋំ ឡិទ្ធាភិយោដំ សុត្តោជនោដំ បហានាយ
 អថ កិក្ខុវហំ ឥនេកត្ថេ ភិក្ខុ ចេតោវិមុត្តិនោ
 ឯកត្ថេ ភិក្ខុ(១) បញ្ញាវិមុត្តិនោភិ ។ ឯត្ថ ខោ
 តេសាហំ អាណន្ត ឥន្ទ្រេយវេបត្តនំ វនាមីតិ ។
 ឥទមភេន កកវា អត្តមនោ អាយស្មា អាណន្តោ
 កកវតោ កាសិទំ អភិណដ្ឋិទំ ។

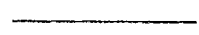
មហាមាល្យង្កៀវាទសុត្តំ បុគ្គលំ ទិដ្ឋិតំ ។

១ ឱ. ភិក្ខុតិ ន វិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

[១៥៧] ព្រះមាននូវក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើ
 មគ្គ⁺នេះ បដិបទា⁺នេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីលះបង់ នូវឧរម្មាគ័យសំយោជនៈ
 ៥ បាន កាលបើដូច្នោះ ចុះហេតុដូម្តេច បានជាក្នុងសាសនានេះ
 មានពួកភិក្ខុខ្លះ ជាចេតោវិមុត្តិ ពួកភិក្ខុខ្លះ ជាបញ្ញាវិមុត្តិ ។ ព្រះអង្គ
 ត្រាស់ថា ម្ចាស់មាននូវ ក្នុងសាសនានេះឯង តថាគតរោលថា ពួក
 ភិក្ខុទាំងនោះ មានឥន្ទ្រិយផ្សេងៗ គ្នា ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះមាននូវមានអាយុក្រីករាយ ត្រេកអរ
 នឹងកាសិក របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ មហាមាលុន្យោវាទសូត្រ ដាន់រប់ ៤ ។

បញ្ចប់ ភ្នំលើសត្វ

[១៦០] ឃុំម្លូ ស្រុក ។ ឃុំកំ សមយំ កកក សា-

រត្តិយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។

តម្រេ ខោ កកក ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវេតិ ។

កន្លងេតិ តេ ភិក្ខុ កកកតោ បច្ចុស្ស្សសិ ។ កកក

ឃុំកន្លងេតិ អហំ ខោ ភិក្ខុវេ ឃុំកកសនកោជនំ កុញ្ញា-

មិ ឃុំកកសនកោជនំ ខោ អហំ ភិក្ខុវេ កុញ្ញមាថោ

អប្បពាធតញ្ច សញ្ញាធមិ អប្បតន្តតញ្ច លហុដ្ឋា-

នញ្ច ពលញ្ច ដាសុវិហារញ្ច អថ តុម្រេបិ ភិក្ខុវេ ឃុំ-

កកសនកោជនំ កុញ្ញថ ឃុំកកសនកោជនំ ខោ ភិក្ខុវេ

តុម្រេបិ កុញ្ញមាថោ អប្បពាធតញ្ច សញ្ញានិស្ស្សថ អប្ប-

តន្តតញ្ច លហុដ្ឋានញ្ច ពលញ្ច ដាសុវិហារញ្ចានិ ។

ភស្តុលិខិត ទី ៥

(១៦០) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុង
 សាវត្ថី ។ ព្រះមានព្រះភាគ គ្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងទីនោះថា
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមាន
 ព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គ្រាស់
 យ៉ាងនេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតតែងធានកោដន ដែលគួរបរិ-
 ភោគតែមួយពេល ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលតថាគតធានកោដន ដែល
 គួរបរិភោគតែមួយពេល ក៏បានដឹងច្បាស់នូវភាពមិនមានអាពាធ មិនមាន
 ទុក្ខ ការងើបក្រោកដោយរហ័ស កំឡាំងកាយ នឹងការនៅសប្បាយដោយ
 ឥរិយាបថទាំង ៤ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចូរអ្នកមកណេះ ចូរបរិភោគ
 កោដន ដែលគួរបរិភោគតែមួយពេលចុះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ
 អ្នកទាំងឡាយបរិភោគកោដន ដែលគួរបរិភោគតែមួយពេលហើយ មុខជា
 នឹងបានដឹងច្បាស់ នូវភាពមិនមានអាពាធ មិនមានទុក្ខ ការងើបក្រោក
 ដោយរហ័ស កំឡាំងកាយ នឹងការនៅសប្បាយដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

[១៦១] ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា កណ្ណាលិ កកវន្តិ
 ឯតទកេច អហំ ខោ កន្លេ ន ឧស្សហាមិ ឯកា-
 សនគោជនំ កុញ្ញនិ ឯកាសនគោជនញ្ញំ មេ កន្លេ
 កុញ្ញតោ សិយា កុក្កុច្ឆំ សិយា វិប្បជិសារោតិ ។
 តេនហំ វុត្តេ កណ្ណាលិ យត្ត និមន្តិតោ អស្សសិ តត្ថ
 ឯកទេសំ កុញ្ញត្វា ឯកទេសំ និហរិត្វាបិ បរិកុញ្ញេ-
 យ្យសិ ឯវម្បិ ខោ វុត្តេ កណ្ណាលិ កុញ្ញមារោ
 មេស្សសិតិ ។ ឯវម្បិ ខោ អហំ កន្លេ ន
 ឧស្សហាមិ កុញ្ញនិ ឯវម្បិ ហិ មេ កន្លេ កុញ្ញតោ
 សិយា កុក្កុច្ឆំ សិយា វិប្បជិសារោតិ ។ អថខោ
 អាយស្មា កណ្ណាលិ កកវតោ សិក្ខាបទេ បញ្ញាបិយ-
 មារោ កិក្ខុសង្កេ សិក្ខុំ សមាទិយមារោ អនុស្សាហំ
 បវេទេសិ ។ អថខោ អាយស្មា កណ្ណាលិ សត្វន្តិ
 តេមាសំ ន កកវតោ សម្មទីការំ កណ្ណាលិ យថានិ
 សត្ត សាសនេ សិក្ខាយ អបរិប្បការិ^(១) ។

១ អបរិប្បករីបីតិ ពារោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

[១៦១] កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះភទ្ទាលីមានអាយុ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រ ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាចនឹងបរិភោគភោជន ដែលគួរបរិភោគ តែមួយពេលបានឡើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថាកាលបើខ្ញុំព្រះ អង្គបរិភោគភោជន ដែលគួរបរិភោគតែមួយពេលហើយ សេចក្តីស្រាប់ សេលក៏មាន សេចក្តីក្តៅក្រហាយក៏មាន ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់ភទ្ទាលី បើដូច្នោះ តើនិមន្តអ្នកឆាន់កងទីណា អ្នកគប្បីបរិភោគតែបន្តិចបន្តួច ឬរំលែកយកមកបរិភោគតែបន្តិចបន្តួចកងទីនោះ ម្ចាស់ភទ្ទាលី កាលបើ អ្នកបរិភោគយ៉ាងនេះហើយ ក៏តង់ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន ។ ភទ្ទាលីក្រាបបង្គំទូលថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាច នឹងបរិភោគយ៉ាងនេះបានឡើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថាកាលបើ ខ្ញុំព្រះអង្គបរិភោគយ៉ាងនេះហើយ សេចក្តីស្រាប់សេលក៏មាន សេចក្តី ក្តៅក្រហាយក៏មាន ។ ត្រាកាលដែលព្រះមានព្រះភាគ កំពុងបញ្ចត្ត សិក្ខាបទ កំពុងឲ្យភិក្ខុសង្ឃសមាទាននូវសិក្ខា ព្រះភទ្ទាលីមានអាយុ ក៏ក្រាបទូលនូវសេចក្តីមិនអាចធ្វើតាមបាន ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះភទ្ទាលី មានអាយុ លែងឲ្យជួបព្រះក្រូព្រះមានព្រះភាគ ពេញ ៣ ខែគត់ លែងបំពេញសិក្ខាកងសាសនា របស់ព្រះសាស្តាដោយដាច់ស្រឡះ ។

វិញ្ញាណស្ស ភក្ខាលីសុត្តេ ចិវិរកម្មណំ

[១៦២] តេន ខោ មន សមយេន សម្ពហុណ

ភិក្ខុ ភក្ខវតោ ចិវិរកម្មំ កេហេន្តំ និដ្ឋិតចិវិរោ ភក្ខវ

តេមាសច្ចយេន ចារិកំ បក្កមិស្សត័តិ ។ អថខោ

អាយស្មា ភក្ខាលី យេ តេ ភិក្ខុ តេនបស្កដមិ

ឧបស្កដមិត្តា តេហិ ភិក្ខុហិ សទ្ធិំ សម្មោទិ

សម្មោទិយំ កេមិ សាវណីយំ វិតសាវត្ថា ឯកមន្តិ

និសិទ្ធិ ។ ឯកមន្តិ និសិទ្ធិ ខោ អាយស្មន្តិ ភក្ខាលី

តេ ភិក្ខុ ឯតទេវេន្តិ ឥទ្ធិ ខោ អារុសោ ភក្ខាលី

ភក្ខវតោ ចិវិរកម្មំ ករិយតិ និដ្ឋិតចិវិរោ ភក្ខវ

តេមាសច្ចយេន ចារិកំ បក្កមិស្សត័តិ ។ ឥឡារុសោ

ភក្ខាលី ឯតំ ទេសំ សាធុតំ មនសិករោហិ មា

តេ បច្ឆា ទុក្ករតរំ អហោស័តិ ។ ឯវមារុសោតិ ខោ

អាយស្មា ភក្ខាលី តេសិ ភិក្ខុនិ បដិស្សត្តា

ភិក្ខុវគ្គ ភក្ខាលិសូត្រ ការធ្វើចិវរកម្ម

(១៦២) សម័យនោះឯង ភិក្ខុទាំងឡាយមានប្រមាណច្រើនរូប

នាំគ្នាធ្វើចិវរកម្ម ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ លុះព្រះមានព្រះភាគ មាន

ចិវរសម្រេចហើយ កន្លង ៣ ខែទៅ ព្រះអង្គបម្រុងនឹងស្តេចចេញទៅ

កាន់បារិក ។ គ្រានោះឯង ព្រះភក្ខាលិមានអាយុ បានចូលទៅរកពួក

ភិក្ខុទាំងនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរក់ទាក់សំណេះ

សំណាល មួយអង្វើដោយពួកភិក្ខុទាំងនោះ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីក

រាយនឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ទើបអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះ

ភក្ខាលិមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះក៏នាំគ្នា

និយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោ ភក្ខាលិ ចិវរកម្មនេះឯងដែលយើង

ទាំងឡាយធ្វើថ្វាយព្រះមានព្រះភាគ លុះព្រះមានព្រះភាគ មានចិវរកម្ម

សម្រេចហើយ កន្លង ៣ ខែទៅ ទ្រង់នឹងស្តេចចេញទៅកាន់បារិក ។

ម្ចាស់ភក្ខាលិមានអាយុ យើងសូមដាស់តឿន ចូរលោកយកចិត្តទុកដាក់

នឹងកំហុស (ចំពោះសិក្ខាបទដែលព្រះសាស្តាទ្រង់បញ្ញត្ត) ខ្ញុំ ឲ្យប្រពៃចុះ

អ្នកកុំធ្វើឲ្យលំបាក ក្នុងកាលជាខាងក្រោយឡើយ ។ ព្រះភក្ខាលិមាន

អាយុ ក៏ទទួលពាក្យពួកភិក្ខុទាំងនោះថា ករុណាអាវុសោ ដូច្នេះហើយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

យេន កកវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា កកវំនំ
 អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសីទ្ធោ ខោ
 អាយស្មា កណ្ណាលំ កកវំនំ ឯតទកោច អច្ចយោ មំ កន្តេ
 អច្ចកមា យថាពាលំ យថាម្មឡិញ្ចំ យថាអកុសលំ
 យោហំ កកវតា សិក្ខាបទេ បញ្ញាបិយមាទេ
 កិក្ខុសង្កេត្វំ សិក្ខុំ សមាទិយមាទេ អនុស្សាហំ
 បវេទេសី(១) តស្ស មេ កន្តេ កកវា អច្ចយំ
 អច្ចយតោ បដិក្កណ្ណតុ អាយតំ សិវាយាតំ ។

(១៦៣) តក្សុ ភិក្ខុ កណ្ណាលំ អច្ចយោ អច្ចកមា
 យថាពាលំ យថាម្មឡិញ្ចំ យថាអកុសលំ យំ ភិក្ខុ មយា
 សិក្ខាបទេ បញ្ញាបិយមាទេ កិក្ខុសង្កេត្វំ សិក្ខុំ
 សមាទិយមាទេ អនុស្សាហំ បវេទេសី ។ សមយោបិ
 ខោ តេ កណ្ណាលំ អប្បដិវិទ្ធោ អហោសិ កកវា ខោ
 សាវត្ថយំ វិហារតំ កកវាបិ មំ ជាទិស្សតិ
 កណ្ណាលំ នាម កិក្ខុ សត្តំ សាសនេ សិក្ខាយ
 អបរិច្ឆរការីតិ អយម្បំ ខោ តេ កណ្ណាលំ

១ ម បរិទេមិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះរាល់ ១៧ ឈ្នាំហើយ ក៏ផ្លាស់ប្តូរ
 ព្រះមានព្រះភាគ រួចទើបអង្គុយក្នុងទីសមរម្យ ។ លុះព្រះភិក្ខុទាំងមាន
 អាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ
 យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទោសគ្របសង្កត់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដែល
 ជាមនុស្សពាល ជាមនុស្សល្ងង់ ជាមនុស្សមិនឈ្លាស ព្រោះកាលព្រះមាន
 ព្រះភាគកំពុងបញ្ចក្ខសិក្ខាបទ កំពុងឲ្យភិក្ខុសង្ឃសមាទានសិក្ខា ខ្ញុំព្រះអង្គ
 ក៏បានក្រាបទូល នូវសេចក្តីមិនអាចធ្វើតាមបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 សូមព្រះមានព្រះភាគ អត់ទោសចំពោះកំហុស តាមទោសរបស់ខ្ញុំព្រះ
 អង្គនោះ ដើម្បីនឹងសង្រួមតទៅទៀត ។

(១៦៣) ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា អើភិក្ខុទាំង ទោសគ្របសង្កត់អ្នក
 ដែលជាមនុស្សពាល ជាមនុស្សល្ងង់ ជាមនុស្សមិនឈ្លាសពិតមែនហើយ
 ព្រោះកាលដែលគេថាគតកំពុងបញ្ចក្ខសិក្ខាបទ កំពុងឲ្យភិក្ខុសង្ឃសមាទាន
 សិក្ខា អ្នកបានប្រាប់នូវសេចក្តីមិនអាចធ្វើតាមបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 អ្នកមិនបានដឹងហេតុថា ព្រះមានព្រះភាគ ឈរនៅក្នុងប្រាសាទស្រី តែព្រះ
 មានព្រះភាគ គង់ដឹងអាត្មាអញថា ភិក្ខុឈ្មោះភិក្ខុទាំង មិនបានបំពេញ
 សិក្ខាក្នុងសាសនា របស់ព្រះសាស្តាដូច្នោះឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំង នេះឯង

កិច្ចវត្តស្ស ភក្ខាលិសុត្ត សមយ្យដិវិទូត

សមយោ អប្បដិវិទ្ធោ អហោសិ ។ សមយោចិ
 ខោ តេ កណ្ណាលិ អប្បដិវិទ្ធោ អហោសិ
 សម្ពហុលា ខោ កិក្ខុ សាវត្ថយំ វស្សំ ឧបគតា
 តេចិ មិ ជានិស្សន្តិ កណ្ណាលិ ឆាម កិក្ខុ
 សត្តុ សាសនេ សិក្ខាយ អបរិប្បកាវតិ អយម្យ
 ខោ តេ កណ្ណាលិ សមយោ អប្បដិវិទ្ធោ អហោសិ ។
 សមយោចិ ខោ តេ កណ្ណាលិ អប្បដិវិទ្ធោ អហោសិ
 សម្ពហុលា ខោ កិក្ខុនិយោ សាវត្ថយំ វស្សំ ឧបគតា
 តាចិ មិ ជានិស្សន្តិ កណ្ណាលិ ឆាម កិក្ខុ សត្តុ
 សាសនេ សិក្ខាយ អបរិប្បកាវតិ អយម្យ ខោ តេ
 កណ្ណាលិ សមយោ អប្បដិវិទ្ធោ អហោសិ ។ សមយោចិ
 ខោ តេ កណ្ណាលិ អប្បដិវិទ្ធោ អហោសិ សម្ពហុលា
 ខោ ឧទាសកា សាវត្ថយំ បដិវសន្តិ តេចិ មិ ជា-
 និស្សន្តិ កណ្ណាលិ ឆាម កិក្ខុ សត្តុ សាសនេ សិក្ខាយ
 អបរិប្បកាវតិ អយម្យ ខោ តេ កណ្ណាលិ សមយោ អប្ប-
 ដិវិទ្ធោ អហោសិ ។ សមយោចិ ខោ តេ កណ្ណាលិ អប្ប-
 ដិវិទ្ធោ អហោសិ សម្ពហុលា ខោ ឧទាសកា សាវត្ថយំ
 បដិវសន្តិ តាចិ មិ ជានិស្សន្តិ កណ្ណាលិ ឆាម កិក្ខុ

ភិក្ខុវគ្គ ភទ្ទាលិសូត្រ ការមិនបានដឹងនូវហេតុ

ជាហេតុដែលអ្នកមិនបានដឹង ។ ម្នាលភទ្ទាលិ អ្នកមិនបានដឹងហេតុថា
 ពួកភិក្ខុច្រើនរូប នៅចាំវិស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី សូម្បីភិក្ខុទាំងនោះ គង់ដឹង
 អាត្មាអញថា ភទ្ទាលិភិក្ខុ មិនបានបំពេញសិទ្ធិក្នុងសាសនា របស់ព្រះ
 សាស្តាដូច្នោះឡើយ ម្នាលភទ្ទាលិ នេះឯងជាហេតុដែលអ្នកមិនបានដឹង ។
 ម្នាលភទ្ទាលិ អ្នកមិនបានដឹងហេតុថា ពួកភិក្ខុនីមានប្រមាណច្រើនរូប
 នៅចាំវិស្សក្នុងក្រុងសាវត្ថី សូម្បីភិក្ខុនីទាំងនោះ គង់ដឹងអាត្មាអញថា
 ភទ្ទាលិភិក្ខុ មិនបានបំពេញសិទ្ធិក្នុងសាសនា របស់ព្រះសាស្តាដូច្នោះ
 ឡើយ ម្នាលភទ្ទាលិ នេះឯងជាហេតុដែលអ្នកមិនបានដឹង ។ ម្នាល
 ភទ្ទាលិ អ្នកមិនបានដឹងហេតុថា ពួកឧបាសកមានប្រមាណច្រើននាក់
 ដែលនៅអាស្រ័យក្នុងក្រុងសាវត្ថី សូម្បីពួកឧបាសកទាំងនោះ ក៏គង់ដឹង
 អាត្មាអញថា ភទ្ទាលិភិក្ខុ មិនបានបំពេញសិទ្ធិក្នុងសាសនា របស់ព្រះ
 សាស្តាដូច្នោះឡើយ នេះឯងជាហេតុដែលអ្នកមិនបានដឹង ។ ម្នាលភទ្ទាលិ
 អ្នកមិនបានដឹងហេតុថា ពួកឧបាសកាច្រើនគ្នាដែលអាស្រ័យនៅក្នុងក្រុង
 សាវត្ថី សូម្បីពួកឧបាសកាទាំងនោះ ក៏គង់ដឹងអាត្មាអញថា ភទ្ទាលិភិក្ខុ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សត្តុ សាសនេ សិក្ខាយ អបរិប្បការីតិ អយម្យំ ខោ
 តេ កុទ្ធាលំ សមយោ អប្បដិវន្តោ អហោសិ ។ សម-
 យោមំ ខោ តេ កុទ្ធាលំ អប្បដិវន្តោ អហោសិ សម្ព-
 ហុណា ខោ ធានាតិភ្នំយា សមណព្រាហ្មណា សាវត្ថយំ
 វស្សំ ឧបគតា តេមិ មំ ជានិស្សន្តិ កុទ្ធាលំ ធាម ភិក្ខុ
 សមណស្ស កោតមស្ស សាវកោ ថេរពាតរោ សត្តុ
 សាសនេ សិក្ខាយ អបរិប្បការីតិ អយម្យំ ខោ តេ
 កុទ្ធាលំ សមយោ អប្បដិវន្តោ អហោសីតិ ។ អច្ចយោ
 មំ កន្លេ អច្ចគមា យថាពាលំ យថាម្ពុទ្ធិញ្ញំ យថាអកុ-
 សលំ យោហំ ភកវតា សិក្ខាបទេ បញ្ចាបយមនេ
 ភិក្ខុសង្ឃេ សិក្ខំ សមាទិយមនេ អនុស្សាហំ
 បវេទេសី តស្ស មេ កន្លេ ភកវា អច្ចយំ
 អត្ថយតោ បដិកុណាតុ អាយតិ សំវាយាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

មិនបានបំបេញសិក្ខាត្ថន៍សាសនា របស់ព្រះសាស្តាដូច្នោះឡើយ នេះឯង
 ជាហេតុដែលអ្នកមិនបានដឹង ។ ម្ចាស់កត្តាលិ អ្នកមិនបានដឹងហេតុថា
 ពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ជាតិវិយដៀង ៗ មានប្រមាណច្រើនរូប ដែល
 នៅចាំវិស្សក្កត្ថន៍សាវត្ថិ សូម្បីពួកអ្នកទាំងនោះ ក៏គង់ដឹងពាក្យអញថា
 កត្តាលិភិក្ខុជាសាវ័ករបស់ព្រះសមណគោតម ជាព្រះថេរៈបួយអង្គមិនបាន
 បំបេញសិក្ខាត្ថន៍សាសនារបស់ព្រះសាស្តាដូច្នោះឡើយ នេះឯងជាហេតុ
 ដែលអ្នកមិនបានដឹង ។ ព្រះកត្តាលិក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ទោសគ្របសង្កត់នូវខ្ញុំព្រះអង្គ ដែលជាមនុស្សពាល ជាមនុស្ស
 ល្ងង់ ជាមនុស្សមិនឈ្នួស ព្រោះកាលដែលព្រះមានព្រះភាគ កំពុង
 បញ្ចតសិក្ខាបទ កំពុងឲ្យកិក្ខុសង្ឃសមាទានសិក្ខា ខ្ញុំព្រះអង្គបានក្រាប
 ទូលនូវសេចក្តីមិនអាចធ្វើតាមបាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះ
 មានព្រះភាគ អត់ទោសចំពោះកំហុសតាមទោស របស់ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ
 ដើម្បីនឹងសង្រួមតទៅ ។

កិច្ចវត្តល្យ ភទ្ទាលីសុត្តេ ឧបទោសាគរិម្ពត្តាទិពោ

(១៦៤) តត្ប ភិក្ខុ ភទ្ទាលី អច្ចយោ អច្ចកមា
 យថាពាលំ យថាម្ពុទ្ធិ យថាអកុសលំ យំ ភិក្ខុ
 មយា សិក្ខាបទេ បញ្ញាបិយមារទេ ភិក្ខុសង្ឃ
 សិក្ខំ សមាទិយមារទេ អនុស្សាហំ បវេទេសំ ។ តំ ភិក្ខុ
 មពាសិ ភទ្ទាលី វេទស្សំ ភិក្ខុ ឧកតោភាគរិម្ពត្តោ
 តមហំ ឃរិ វទេយ្យំ ឃហំ មេ ភិក្ខុ ភិក្ខុ បង្ក
 សង្កមោ ហោតិភិ អបិ នុ ខោ(១) សោ សង្កមេយ្យ
 វា អពោន វា កាយំ សង្កមេយ្យ លោតិ វា
 វទេយ្យតិ ។ នោ ហោតិ ភទ្ទេ ។ តំ ភិក្ខុ មពាសិ
 ភទ្ទាលី វេទស្សំ ភិក្ខុ បញ្ញាវិម្ពត្តោ កាយសិក្ខំ
 ទិដ្ឋិប្បត្តោ សន្តាវិម្ពត្តោ ធម្មានុសារិ សន្តានុសារិ
 តមហំ ឃរិ វទេយ្យំ ឃហំ មេ ភិក្ខុ
 ភិក្ខុ បង្ក សង្កមោ ហោតិភិ អបិ នុ
 ខោ(២) សោ សង្កមេយ្យ វា អពោន វា
 កាយំ សង្កមេយ្យ លោតិ វា វទេយ្យតិ ។

១.២ ឧ. ខោសព្វោ ភិក្ខុ ។

កិច្ចវត្ត កិច្ចសិស្សត្រូវ អំពីកិច្ចពេនឌរពេរភាពវិមុត្តកិច្ចជាដើម

[១៦៤] ព្រះអង្គជ្រើសត្រាស់ថា លើកខ្លាលី ទោសគ្របសង្កត់

អ្នកដែលជាមនុស្សពាល ជាមនុស្សល្មើស ជាមនុស្សបិទល្មោស ពិតមែន

ហើយ ព្រោះកាលដែលគង់គត កំពុងបញ្ចាតសិទ្ធិរូបទ កំពុងឲ្យភិក្ខុសង្ឃ

សមាទានសិទ្ធិ អ្នកក៏បានប្រាប់ ឲ្យសេចក្តីមិនអាចនឹងធ្វើតាមប៉ុន ។

ម្នាលកខ្លាលី អ្នកសំគាល់ហេតុនោះថាដូចម្តេច ភិក្ខុក៏សាសនានេះ ជា

ទុកភាពាភិវឌ្ឍន៍ គង់គតនិយាយនឹងភិក្ខុនោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលភិក្ខុ អ្នក

ចមកចុះ ស្ថានរបស់គង់គតមានក៏ដូច្នោះ តើភិក្ខុនោះគប្បីទៅខ្លួន

ឯង ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យប្រាន់កាយរបស់ខ្លួន ឬគប្បីពាលប្រកែកថាទេ ។

ព្រះកខ្លាលីក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនគួរទេ ។ ព្រះ

អង្គត្រាស់សួរថា ម្នាលកខ្លាលី អ្នកសំគាល់ហេតុនោះថាដូចម្តេច ភិក្ខុ

ក៏សាសនានេះ ជាបញ្ញាវិមុត្តបុគ្គល ជាកាយសម្បិបុគ្គល ជាទិដ្ឋិ

បុគ្គល ជាសទ្ធាវិមុត្តបុគ្គល ជាធម្មានុសារីបុគ្គល ជាសទ្ធានុសារី

បុគ្គល (១) គង់គតនិយាយនឹងបុគ្គលនោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលភិក្ខុ អ្នកចម

មកចុះ ស្ថានរបស់គង់គតមានក៏ដូច្នោះ តើភិក្ខុនោះគប្បីដើរទៅខ្លួន

ឯង ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យប្រាន់កាយរបស់ខ្លួន ឬគប្បីពាលប្រកែកថាទេ ។

១ សេចក្តីអធិប្បាយអំពីបុគ្គលទាំងនេះ ត្រូវសិល្បនយោបាយចូលរួមក្នុងសម្បុរសាទនីយសូត្រ ទ្យាយនិកាយ ធម្មិកវគ្គ និងចុះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

ខោ ហោតំ កន្លេ ។ តំ កំ មណាសិ
 កន្លាលំ អបំ ទំ តំ កន្លាលំ(១) តស្មី
 សមយេ ឧកតោកាករិមុត្តោ វា ហោសិ បណារិមុត្តោ
 វា កាយសត្វំ វា ទិដ្ឋិប្បត្តោ វា សន្ធារិមុត្តោ វា
 ធម្មានុសារី វា សន្ធានុសារី វាតំ ។ ខោ ហោតំ
 កន្លេ ។ ទទំ តំ កន្លាលំ តស្មី សមយេ រត្តោ
 តុប្បោ អបរទ្ធោតំ ។ ឃី កន្លេ អត្ថយោ មំ កន្លេ
 អត្ថកមា យថាពាលំ យថាម្មឡិញ្ញំ យថាអក្កុសលំ
 យោហំ កកវតា សិក្ខាបទេ បណាបយមាទេ
 កិក្កុសធម្មំ សិក្ខំ សមាទិយមាទេ អនុស្សាហំ
 បវេទេសំ តស្មំ មេ កន្លេ កកវា អត្ថយំ អត្ថយតោ
 បដិក្កណាតុ អាយតិ សំវាយាតិ ។

១ ម. កន្លាលំ ឆ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ព្រះភទ្ទាលី ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះមិនគួរ
 ទេ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ភទ្ទាលី អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូច
 ម្ដេច ម្ចាស់ភទ្ទាលី ក្នុងសម័យនោះ អ្នកបានជាទុកគោភាគវិមត្តបុគ្គល
 ឬបានជាបញ្ឈាវិមត្តបុគ្គល ជាភាយសក្ខីបុគ្គល ជាទិដ្ឋិប្បក្ខបុគ្គល ជា
 សទ្ធាវិមត្តបុគ្គល ជាធម្មានុសារីបុគ្គល ជាសទ្ធានុសារីបុគ្គលដែរឬ ។ ព្រះ
 ភទ្ទាលី ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដំណើរនេះមិនមានទេ ។
 ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ភទ្ទាលី ចុះមានតែក្នុងសម័យនោះ អ្នក
 ជាបុគ្គលសោះស្ងួត ជាមនុស្សទេ មានកំហុសទេឬ ។ ព្រះភទ្ទាលី
 ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យ៉ាងនោះមែនហើយ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទោសគ្របសង្កត់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដែលជាមនុស្សពាល ជា
 មនុស្សល្ងង់ ជាមនុស្សមិនឈ្លាស ព្រោះកាលដែលព្រះមានព្រះភាគ
 កំពុងបញ្ចាតសិក្ខាបទ កំពុងឲ្យកិក្ខុសង្ឃសមាទានសិក្ខា ខ្ញុំព្រះអង្គក៏ក្រាប
 ទូលនូវសេចក្ដីមិនអាចនឹងធ្វើតាមបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់អត់ទោសចំពោះកំហុស តាមកំហុសរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ
 នោះ ដើម្បីនឹងសង្រួមតទៅទៀត ។

ភិក្ខុវគ្គយុ ភទ្ទាលីសុត្តេ សិក្ខាបរិប្បករាគា

[១២៥] តក្ស ភិក្ខុ ភទ្ទាលី អត្ថយោ អត្ថកមា
 យថាពាលំ យថាម្ពុទ្ធិំ យថាអកុសលំ យំ ភិក្ខុ មយា
 សិក្ខាមទេ បញ្ចាបិយមាទេ ភិក្ខុសង្ឃេ សិក្ខុ
 សទាមិយមាទេ អនុស្សាហំ បវេទេសិ យតោ ច
 ខោ ភិក្ខុ ភទ្ទាលី អត្ថយំ អត្ថយតោ ទិស្វា
 យថាធម្មំ បដិករោតិ តន្តេ មយំ បដិកុណាម វុទ្ធិ
 រោសា ភទ្ទាលី អរិយស្ស វិនយេ យោ អត្ថយំ
 អត្ថយតោ ទិស្វា យថាធម្មំ បដិករោតិ អាយតំ
 សិវំ អាបជ្ជតិ ។

[១២៦] ឥធិ ភទ្ទាលី ឯកទ្វោ ភិក្ខុ សត្ត
 សាសនេ សិក្ខាយ(១) អបរិប្បករំ ហោតិ តស្ស
 ឯវំ ហោតិ យទ្ធជាហំ វិវិត្តំ សេនាសនំ កជេយ្យំ
 អរាមំ វុត្តម្បលំ បព្វតិ កន្តរំ កិរិទុហំ សុសានំ
 វិនបត្តិ អញ្ញោកាសំ បលាលបុញ្ញំ អប្បវេណាមាហំ
 ទុក្ខំ មនុស្សធម្មា អលមរិយញ្ញាណទស្សនវិសេសំ
 សន្តិករយ្យន្តិ ។ សោ វិវិត្តំ សេនាសនំ កជតិ

១ ឧ. សិក្ខាយាតិ និទិស្សតិ ។

វិច្ឆុវគ្គ ភក្ខុលីស្សត្រ ការមិនបានបំពេញសិក្ខា

(១៦៥) ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា អើកុណិ ទោសគ្របសង្កត់នូវ
អ្នកដែលជាមនុស្សពាល ជាមនុស្សល្ងង់ ជាមនុស្សមិនឈ្លាសវិត្តមែន
ហើយ ព្រោះកាលដែលគេកំពុងបញ្ញត្តិកិច្ចសិក្ខាបទ កំពុងឱ្យកិច្ចសង្ឃ
សមាទានសិក្ខា អ្នកបានប្រាប់ នូវសេចក្តីមិនអាចនឹងធ្វើតាមបាន ម្ចាស់
កុណិ កាលណាអ្នកបានឃើញទោសតាមទោសហើយ ត្រឡប់មកធ្វើ
តាមធម៌គឺសូម្បីមានទោស គេកំពុងនឹងអត់ទោសចំពោះកំហុសនោះដល់
អ្នក ម្ចាស់កុណិ ព្រោះថា បុគ្គលដែលបានឃើញទោសតាមទោស
ហើយត្រឡប់មកធ្វើតាមធម៌គឺសូម្បីមានទោសវិញ ទើបដល់នូវការសង្រួម
គេទៅ នេះឯងជាសេចក្តីចំរើន ក្នុងវិទ្យារបស់ព្រះអរិយៈ ។

(១៦៦) ម្ចាស់កុណិ កិកុព្វកខ្លះក្នុងសាសនានេះ មិនបាន
បំពេញសិក្ខាក្នុងសាសនា របស់ព្រះសាស្តាទេ កិកុនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះ
យ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរតែពាក្យអញ គប់កេសេនាសនៈស្ងាត់ត្រៃ
ម្លប់ឈើ ក្នុង ជ្រោះក្នុង គុហាក្នុងក្នុង ព្រៃស្នូសាន ព្រៃធំ ទីវាល គំនរ
ចំបើង (កាលបើនៅក្នុងទីដូច្នោះ) មុខជាពាក្យអញនឹងធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់
នូវគុណវិសេស គឺញាណទស្សនៈដ៏ប្រសើរ អាចកំចាត់បង់នូវកិលេស
ដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌ ។ កិកុនោះក៏គប់កេសេនាសនៈស្ងាត់ គឺ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អរោហិតំ រុក្ខម្មលំ បព្វតំ កណ្ណំ តិរិកុហំ សុសានំ
 វនបត្តំ អញ្ញោកាសំ បលាសបុញ្ញំ តស្ស តថា
 វ្រឹបកដ្ឋស្ស វិហារតោ សត្តាបិ ឧបវនិទតិ អនុវិច្ឆ
 វិញ្ញូ សព្វហ្មតារី ឧបវនិទតិ ទេវតាបិ ឧបវនិទតិ
 អត្តាបិ(១) អត្តានំ ឧបវនិទតិ សោ សត្តារាបិ ឧបវនិទតោ
 អនុវិច្ឆ វិញ្ញូហិ សព្វហ្មតារីហិ ឧបវនិទតោ ទេវតាហិបិ
 ឧបវនិទតោ អត្តនាបិ អត្តា(២) ឧបវនិទតោ ន ឧត្តរី
 មនុស្សធម្មា អលមរិយញ្ញាណានុស្សនវិសេសំ សច្ចិ-
 ករោតិ តំ តិស្ស ហេតុ ឃុំញោតិ(៣) កណ្ណាលិ ហោតិ
 យថាតំ សត្តុ សាសនេ សិក្ខាយ អបរិប្បការិស្ស ។
 (១៦៧) វន បន កណ្ណាលិ ឯកោតោ ភិក្ខុ សត្តុ
 សាសនេ សិក្ខាយ បរិប្បការី ហោតិ តស្ស ឃុំ
 ហោតិ យន្តនាហំ វិវិតំ សេនាសនំ ករោយ្យំ អរោហិតំ
 រុក្ខម្មលំ បព្វតំ កណ្ណំ តិរិកុហំ សុសានំ វនបត្តំ

១ ម. អត្តនាបិ ។ ២ ឧ. អត្តានំ ។ ៣ ម. ឯវិញ្ញាទំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ព្រៃ ម្លប់ឈើ ភ្នំ ជ្រោះភ្នំ គុហាក្នុងភ្នំ ព្រៃស្នួសាន ព្រៃធំ ទីវាល គំនរ
 ចំបើង កាលបើភិក្ខុនោះចេញទៅនៅដូច្នោះហើយ ព្រះសាស្តាភិក្ខុនោះដៀល
 ពួកសព្វហ្មតារីបុគ្គលជាអ្នកចេះដឹង បានគយគន់ហើយភិក្ខុនោះដៀល ទៅតា
 មាំងឡាយភិក្ខុនោះដៀល មាំងខ្លួនឯងភិក្ខុនោះដៀលខ្លួនឯង បុគ្គលនោះកាល
 បើព្រះសាស្តាភិក្ខុនោះដៀល ពួកសព្វហ្មតារីបុគ្គលជាអ្នកចេះដឹង បានគយគន់
 ហើយភិក្ខុនោះដៀល ពួកទៅតាភិក្ខុនោះដៀលហើយ មាំងខ្លួនឯងភិក្ខុនោះដៀល
 ខ្លួនឯងហើយ នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណវិសេស តិញ្ញាណទេស្សនៈដ៏
 ប្រសើរ អាចកំចាត់បង់នូវកិលេសដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌ មិនបាន
 ឡើយ ដំណើរខ្លះតើព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុលិ ព្រោះហេតុតែភិក្ខុនោះ
 មិនបានបំពេញសិក្ខាក្នុងសាសនា របស់ព្រះសាស្តាភិក្ខុនោះដោយពិត ។

(១៦៧) ម្នាលភិក្ខុលិ មួយទៀត ភិក្ខុពួកខ្លះក្នុងសាសនានេះ

បានបំពេញសិក្ខាក្នុងសាសនា របស់ព្រះសាស្តា ភិក្ខុនោះមានសេចក្តី
 ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរអាត្មាអញ គប់រកនូវសេនាសនៈស្ងាត់

គឺព្រៃ ម្លប់ឈើ ភ្នំ ជ្រោះភ្នំ គុហាក្នុងភ្នំ ព្រៃស្នួសាន ព្រៃធំ

កិច្ចវគ្គស្ស ភក្ខាលីសុត្តេ សិក្ខបរិយាយិកា

អញ្ជោតាសំ បលាលបុញំ អប្បេនាមាហំ ឧត្តរី
 មនុស្សធម្មា អលមរិយញ្ញាលាទស្សនវិសេសំ សច្ចិ-
 ករេយ្យន្តិ ។ សោ វិជ្ជិ មេតាជំ ភជនិ អរញ្ញ
 វត្ថុម្ហលំ មត្តនំ កន្ធពំ កិរុត្តហំ សុសាសនំ វេទបត្តំ
 អញ្ជោតាសំ បលាលបុញំ តស្ស តថា វ្យុបកដ្ឋស្ស
 វិហារតោ សត្តាបំ ន ឧបវទន្តិ អនុវត្ត វិញ្ញ សម្រហ្មទារី
 ន ឧបវទន្តិ ទេវតាបំ ន ឧបវទន្តិ អត្តាបំ អត្តានំ
 ន ឧបវទន្តិ សោ សត្តារាបំ អនុបវទិតោ អនុវត្ត
 វិញ្ញាហំ សម្រហ្មទារីហំ អនុបវទិតោ ទេវតាហំ អនុ-
 បវទិតោ អត្តាបំ អត្តា អនុបវទិតោ ឧត្តរី មនុស្សធម្មា
 អលមរិយញ្ញាលាទស្សនវិសេសំ សច្ចិករោតិ ។ សោ
 វិច្ឆេវ កាមេហំ វិជ្ជិ អតុសលេហំ ធម្មេហំ
 សវិតត្តំ សវិទារំ វេកជំ បិទសុខំ បវេមំ ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ជំ វិហារតិ និ កិស្ស ហេតុ ឯវញ្ញនំ
 ភក្ខាលី ហោតិ យថាតិ សត្តុ សាសនេ សិក្ខាយ
 បរិបូរការិស្ស ។ បុន ចបរំ ភក្ខាលី កិក្ខ

ភិក្ខុវិញ្ញាណកម្មសូត្រ ការបាត់បង់ពេញសិក្ខា

ទីវាល តំនរចំបើង គួរតែអាត្មាអញ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណវិសេស
 គឺញាណទស្សនៈដ៏ប្រសើរ អាចកំចាត់បង់នូវតិលេស ដ៏ក្រៃលែងជាង
 មនុស្សធម៌ ។ ភិក្ខុនោះ ក៏គប់កសេនាសនៈស្ងាត់ គឺព្រៃ ម្លប់ឈើ
 ក្នុង ជ្រោះក្នុង គុហាក្នុងក្នុង ព្រៃសួសាន ព្រៃធំ ទីវាល តំនរ
 ចំបើង កាលបើភិក្ខុនោះ ចេញទៅនៅដូច្នោះហើយ ព្រះសាស្តាភិក្ខុ
 តិរចៀល ពួកសព្វហ្មធារីបុគ្គល ជាអ្នកចេះដឹង បានគយគន់ហើយ
 ភិក្ខុតិរចៀល ពួកទៅតាភិក្ខុតិរចៀល ទាំងខ្លួនឯងភិក្ខុតិរចៀលខ្លួន
 ឯង បុគ្គលនោះកាលបើព្រះសាស្តាភិក្ខុតិរចៀល ពួកសព្វហ្មធារីបុគ្គល
 ជាអ្នកចេះដឹង បានគយគន់ហើយ ភិក្ខុតិរចៀល ពួកទៅតាភិក្ខុតិរ
 ចៀល ទាំងខ្លួនឯងភិក្ខុតិរចៀលខ្លួនឯងហើយ រមែងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 នូវគុណវិសេស គឺញាណទស្សនៈដ៏ប្រសើរ អាចកំចាត់បង់នូវតិលេស
 ដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌បាន ។ ភិក្ខុនោះ រមែងស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាម
 ស្ងប់ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ ចូលកាន់បឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្កៈនឹង
 វិចារៈ មានតែបីតិខ្លីស្ងួតដែលកើតអំពីវិវេក ដំណើរនេះតើព្រោះហេតុ
 អ្វី ម្នាលភិក្ខុវិញ្ញាណ ព្រោះហេតុតែភិក្ខុនោះ បានបំពេញសិក្ខាក្នុងសាសនា
 របស់ព្រះសាស្តា យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុវិញ្ញាណ មួយទៀត ភិក្ខុ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

វិភត្តិវិហារោនំ ឧបសមា អជ្ឈនំ សម្មសាទនំ បេត.

សោ ឯកោទិការិ អវិភត្តិ អវិហារំ សមាធិដំ ប័តិ-

សុខំ ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្មជ្ឈ វិហារតិ តំ តិស្ស

ហេតុ ឯវញ្ញតំ កណ្ណលំ ហោតិ យថាតំ សត្ត

សាសនេ សិក្ខាយ បរិប្បការិស្ស ។ បុន ចបរិ

កណ្ណលំ តិក្កុ ប័តិយា ច វិហតា ។ បេ ។ តតិយំ

ឈានំ ឧបសម្មជ្ឈ វិហារតិ តំ តិស្ស ហេតុ ឯវញ្ញតំ

កណ្ណលំ ហោតិ យថាតំ សត្ត សាសនេ សិក្ខាយ

បរិប្បការិស្ស ។ បុន ចបរិ កណ្ណលំ តិក្កុ សុខស្ស

ច បហាណ ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្មជ្ឈ

វិហារតិ តំ តិស្ស ហេតុ ឯវញ្ញតំ កណ្ណលំ ហោតិ

យថាតំ សត្ត សាសនេ សិក្ខាយ បរិប្បការិស្ស ។

[១៦៨] សោ ឯវិ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ

បរិយោទានេ អនត្តនោ វិភត្តបត្តិលេសេ មុទុក្ខតេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក:

ព្រោះបានរម្ងាប់នូវវិតក្កៈនឹងវិចារៈ ក៏ចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន ជាទីផ្លូវផងក្នុង
សន្តាន មានភាពវិនិច្ឆ័យស្រដៀងគ្នា មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ មានតែបីតិ
នឹងសុខ ដែលកើតអំពីសមាធិប៉ុណ្ណោះ ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី
ម្នាលភទ្ទាលី ព្រោះហេតុតែភិក្ខុនោះ ជាអ្នកបំពេញនូវសិទ្ធិ ក្នុងសាសនា
របស់ព្រះសាស្តា យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលភទ្ទាលី មួយទៀត ភិក្ខុ
ព្រោះប្រាសចាកបីតិ ។ បេ ។ ចូលកាន់តតិយជ្ឈាន ដំណើរនោះ
តើព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះហេតុតែភិក្ខុនោះ ជាអ្នកបំពេញនូវសិទ្ធិ ក្នុង
សាសនារបស់ព្រះសាស្តា យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលភទ្ទាលី មួយទៀត
ភិក្ខុព្រោះលះបង់សេចក្តីសុខ ។ បេ ។ ចូលកាន់ចតុតជ្ឈាន ដំណើរនោះ
តើព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភទ្ទាលី ព្រោះហេតុតែភិក្ខុនោះ ជាអ្នកបំពេញ
សិទ្ធិ ក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តា យ៉ាងនោះឯង ។

(១៦៨) កាលបើចិត្តខាប់ខ្វែង បរិសុទ្ធផ្លូវផង ឥតមានទីទួលគឺ

កិលេស ប្រាសចាកទប់កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់

កិច្ចវគ្គស្ស ភទ្ទាលីសុត្តេ សិក្ខាបរិប្បករិកា

កម្មជ័យេ បីតេ អាទេញ្ចប្បត្តេ បុព្វេនិវាសានុស្ស័
 តិណ្ណណាយ ចិន្តំ អភិជិន្ហាមេតិ ។ សោ អនេកវិហិតំ
 បុព្វេនិវាសំ អនុស្សវតិ សេយ្យដំទំ ឯកម្យំ ជានំ
 ។ បេ ។ ឥតិ សាការំ សឡទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ
 បុព្វេនិវាសំ អនុស្សវតិ តំ កិស្ស ហេតុ ឯវញ្ញតំ
 ភទ្ទាលី ហោតិ យថាតំ សត្តុ សាសនេ សិក្ខាយ
 បរិប្បកាវស្ស ។ សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិន្ត
 បរិសុទ្ធេ បរិយោទានេ អនុជ្ឈណេ វិភត្តបត្តិលេសេ
 មុទ្ធកតេ កម្មជ័យេ បីតេ អាទេញ្ចប្បត្តេ សត្តានំ
 ចត្តបទានតណ្ណណាយ ចិន្តំ អភិជិន្ហាមេតិ ។ សោ
 ទិព្វេន ចត្តនា វិសុទ្ធន អតិក្កន្តមាទុសកេន
 សត្តេ បស្សតិ ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេ ហំនេ
 បណ្ឌិតេ សុវណេ ទិព្វណេ សុភតេ ទតតេ
 យថាកម្មបត្តេ សត្តេ បដានាតិ ឥមេ វត ភោញ្ញ

ភិក្ខុវត្ត ភក្ខុសិស្សព្រ ការធានាបំពេញសិក្ខា

ការវិនាស ជាចិត្តនឹងជំងឺ មិនបានញាប់ញ័រទៅតាមការម្នាក់ យ៉ាង
នេះហើយ ភិក្ខុនោះវែមនឹងបង្កើនចិត្តទៅរកបុព្វេនិវាណ ។
ភិក្ខុនោះវែមនឹងរលឹកឃើញនូវជាតិ ដែលធ្លាប់អាស្រ័យក្នុងភពមុនជាច្រើន
ជាតិ នឹងរលឹកឃើញមួយជាតិ ។ បេ ។ រលឹកឃើញនូវជាតិ ដែល
ធ្លាប់អាស្រ័យនៅ ក្នុងភពមុនបានច្រើនជាតិ ព្រមទាំងអាការ ព្រម
ទាំងទុក្ខស ដោយប្រការដូច្នោះ ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ម្នាល
ភក្ខុសិ ព្រោះហេតុតែភិក្ខុនោះជាអ្នកបំពេញសិក្ខា ក្នុងសាសនារបស់
ព្រះសាស្តា យ៉ាងនោះឯង ។ កាលបើចិត្តខាប់ខ្ជាប់បរិសុទ្ធដែង ឥតមាន
ទិព្វលក្ខណ៍លេស ប្រាសចាកទុបក្ខិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់
ការវិនាស ជាចិត្តនឹងជំងឺ មិនបានញាប់ញ័រទៅតាមការម្នាក់យ៉ាងនេះ
ហើយ ភិក្ខុនោះវែមនឹងបង្កើនចិត្តទៅរកបុគ្គលបុគ្គល របស់សត្វទាំង
ឡាយ ។ ភិក្ខុនោះមានចក្ខុជួបជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងចក្ខុរបស់មនុស្ស
ធម្មតា បានឃើញសត្វទាំងឡាយ ដែលច្បុក ដែលកើត ថោកទាប
ទុក្ខម មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់
ដឹងច្បាស់នូវសត្វទាំងឡាយ ដែលអន្តោលទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួនថា ឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សុត្តា កាយទុច្ចរិតេន សមម្ពាគតោ ។ បេ ។
 វិនិច្ឆ័តំ ជ័រយំ ឧបបន្នា ឥមេ វា បន កោន្តោ
 សុត្តា កាយសុច្ចរិតេន សមម្ពាគតា ។ បេ ។
 សុភតិ សុត្តំ លោកំ ឧបបន្នាតិ ។ ឥតិ ទិព្វេន
 ចក្កុយា វិសុទ្ធិន អតិក្កន្ធមានុសកេន ។ បេ ។
 យថាកម្មបក្កេ សុត្តេ បជាទាតិ តិ កិស្ស
 ហេតុ ឃុំញោតិ ភន្តាលំ ហោតិ យថាតំ សុត្ត
 សាសនេ សុត្តាយ បរិប្បកាវិស្ស ។ សោ ឃុំ
 សមាហិតេ ចិត្ត បរិសុទ្ធេ បរិយោទានេ អនុដ្ឋលោ
 វិតត្ថបក្កលេសេ មុទុក្កេ កម្មនិយេ វិតេ
 អានេញាប្បត្តេ អាសវាទំ ខយញ្ញាលាយ ចិត្តំ អភិ-
 ដន្នាមេតិ ។ សោ ឥទិ ទុក្ខនិយេ យថាក្កតិ បជាទាតិ
 ។ បេ ។ អយំ ទុក្ខនិរោធតាមិដិ បដិបទាតិ យថា-
 ក្កតិ បជាទាតិ ឥមេ អាសវាតិ យថាក្កតិ បជាទាតិ
 អយំ អាសវសមុទយោតិ យថាក្កតិ បជាទាតិ អយំ
 អាសវនិរោធតាតិ យថាក្កតិ បជាទាតិ អយំ អាស-
 វនិរោធតាមិដិ បដិបទាតិ យថាក្កតិ បជាទាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ

សត្វទាំងឡាយនេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ។ បេ ។ ហើយកើតក្នុង
កំណើតអស្សរកាយ នរក ។ បេ ។ ចំណែកខាងសត្វទាំងឡាយនេះ
ប្រកបដោយកាយសុច្ចរិត ។ បេ ។ ទៅកើតក្នុងសុគតិស្ថិតិទៅលោក ។
ភិក្ខុដែលមានចក្ខុ ដូចជាទិព្វ ដំបរិសុទ្ធ កន្លងបង្វែររបស់មនុស្សធម្មតា
។ បេ ។ រមែងដឹងច្បាស់នូវសត្វទាំងឡាយ ដែលអន្ទោលទៅតាមកម្ម
របស់ខ្លួនដូច្នោះឯង ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុសិវ៌ ព្រោះ
ហេតុវិតកិក្ខុនោះ ជាអ្នកបំពេញសិក្ខា ក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តា
យ៉ាងនោះឯង ។ កាលបើចិត្តខាប់ខ្លួនបរិសុទ្ធផ្លូវផង ឥតមានទីទួលគឺ
កិលេស ប្រាសចាករូបកិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ការនា-
កម្ម ជាចិត្តនឹងផឹង មិនបានញាប់ញ័រទៅតាមការម្នួល យ៉ាងនេះហើយ
ភិក្ខុនោះរមែងបង្ហាន់ចិត្តទៅរកអាសវក្ខយញាណ ។ ភិក្ខុនោះ រមែងដឹង
ច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះទុក្ខ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា
នេះជាបដិបទ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់នូវទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា
ពោះជាអាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាហេតុនាំឲ្យកើតអាសវៈ
ដឹងច្បាស់តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាសេចក្តីរំលត់នៃអាសវៈ ដឹងច្បាស់
តាមសេចក្តីពិតថា នេះជាបដិបទ ជាដំណើរដើម្បីរំលត់នៃអាសវៈ ។

កិច្ចវត្តស្ស ភទ្ទាលីសុត្តេ សិក្ខាបរិយាយិកា

តស្ស ឃី ជានតោ ឃី បស្សតោ កាមាសវាបិ

ចិត្តំ វិមច្ចតិ ទិដ្ឋាសវាបិ ចិត្តំ វិមច្ចតិ កវាសវាបិ

ចិត្តំ វិមច្ចតិ អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តំ វិមច្ចតិ វិមត្តសី

វិមត្តមិតិ ញាណំ ហោតិ ខីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មច-

រិយំ កតិ ករណីយំ នាបរិ ឥត្តនាយាតិ បជានាតិ

តិ តិស្ស ហេតុ ឃីត្តោតិ ភទ្ទាលី ហោតិ យថាតិ

សត្តំ សាសនេ សិក្ខាយ បរិប្បការិស្សាតិ ។ ឃី

វុត្តេ អាយស្មា ភទ្ទាលី ភក្កវុទ្ធិ ឃីតទរោច កោនុ

ខោ ភន្តេ ហេតុ កោ បច្ចយោ យេនមិធកត្តំ

ភក្កំ បវេយ្យ បវេយ្យ កាវណំ ករោន្តំ កោ បន

ភន្តេ ហេតុ កោ បច្ចយោ យេនមិធកត្តំ ភក្កំ នោ

តថា បវេយ្យ បវេយ្យ កាវណំ ករោន្តំ ។

ភិក្ខុវគ្គ កត្តាលំសូត្រ ការធានបំពេញសព្វ

កាលភិក្ខុនោះដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ចិត្តក៏រួចស្រឡះ
 ចាកកាមាសវៈផង ចិត្តក៏រួចចាកទិដ្ឋាសវៈផង ចិត្តក៏រួចចាកភវៈសវៈផង
 ចិត្តក៏រួចស្រឡះចាកអវិជ្ជាសវៈផង កាលបើចិត្តរួចស្រឡះ ប្រាជ្ញាក៏កើត
 មានឡើងថា (ចិត្តរបស់អាត្មាអញ) រួចស្រឡះហើយ ភិក្ខុនោះរមែង
 ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបាននៅរួចហើយ
 សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើហើយ មគ្គការវិនាសកិច្ចដទៃដើម្បីសោឡស-
 កិច្ចនេះមិនមានឡើយ ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់កត្តាលំ
 ព្រោះហេតុតែភិក្ខុនោះជាអ្នកបំពេញសិក្ខា ក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តា
 យ៉ាងនោះឯង ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
 ព្រះកត្តាលំមានអាយុ ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វីហ្ន៎ជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យពួកភិក្ខុ
 ធ្វើការសង្កត់សង្កិននូវភិក្ខុពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 មួយទៀត អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យពួកភិក្ខុមិនធ្វើការសង្កត់
 សង្កិននូវភិក្ខុពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបំណ្ណសកំ

(១៦៧) ឥធិ កុដ្ឋាលិ ឯកោ ភិក្ខុ អភិណ្ណា

បតិកោ ហោតិ អាបតិពហុលោ សោ ភិក្ខុហិ

វុច្ចមាធា អញ្ញោនពំ^(១) បដិច្ចវតិ ពហុទ្ធា កថំ

អបណមេតិ កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច

ចាតុករោតិ ន សម្មា វត្តតិ ន លោមិ ចានេតិ ន

ទេនារិ វត្តតិ យេន សង្ឃោ អត្តមធា ហោតិ តិ

ករោមីតិ ធាហ ។ តត្រ កុដ្ឋាលិ ភិក្ខុនំ ឃិ

ហោតិ អយំ ខោ អាសោ ភិក្ខុ អភិណ្ណា បតិកោ

អាបតិពហុលោ សោ ភិក្ខុហិ វុច្ចមាធា អញ្ញោនពំ

បដិច្ចវតិ ពហុទ្ធា កថំ អបណមេតិ កោបញ្ច

ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច ចាតុករោតិ ន សម្មា

វត្តតិ ន លោមិ ចានេតិ ន ទេនារិ វត្តតិ យេន

សង្ឃោ អត្តមធា ហោតិ តិ ករោមីតិ ធាហ

១ ម អញ្ញោនពំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(១៦៧) ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុវិទូ ភិក្ខុពួកខ្លះក្នុង

សាសនានេះ ជាអ្នកត្រូវអាបត្តិរឿយ ។ ជាអ្នកច្រើនដោយអាបត្តិ
 កាលពួកភិក្ខុស្តីប្រដៅ ភិក្ខុនោះក៏ពោលបន្ថែមបន្ទប់ពាក្យដទៃ ដោយពាក្យ
 ដទៃ តែងបោះពាក្យទៅខាងក្រៅ ធ្វើនូវសេចក្តីក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្ត
 សេចក្តីអាក់អន់ចិត្តឱ្យប្រាកដឡើង មិនប្រព្រឹត្តវត្ថុដោយប្រពៃ មិនសម្រប
 រោម មិនប្រព្រឹត្តវត្ថុដ្ឋង្គលកិរិយារលាស់ខ្លួនចេញចាកអាបត្តិ សង្ឃ
 មានសេចក្តីពេញចិត្ត ដោយហេតុណា មិនបានប្រាប់ហេតុនោះថា ខ្ញុំ
 ធ្វើដូច្នោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុវិទូ ពួកភិក្ខុមានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងហេតុ
 ដែលប្រដៅក្រែនោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះត្រូវ
 អាបត្តិរឿយ ។ ច្រើនដោយអាបត្តិ ភិក្ខុនោះកាលពួកភិក្ខុផងឆ្នាំស្តី
 ប្រដៅ ភិក្ខុនោះក៏ពោលបន្ថែមបន្ទប់ពាក្យដទៃដោយពាក្យដទៃ តែងបោះ
 ពាក្យទៅខាងក្រៅ ធ្វើនូវសេចក្តីក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្ត នឹងសេចក្តី
 អាក់អន់ចិត្ត មិនប្រព្រឹត្តវត្ថុដោយប្រពៃ មិនសម្របរោម មិនប្រ-
 ព្រឹត្តវត្ថុដ្ឋង្គលកិរិយារលាស់ខ្លួនចេញចាកអាបត្តិ សង្ឃមានសេចក្តីពេញចិត្ត
 ដោយហេតុណា មិនប្រាប់ហេតុនោះថា ខ្ញុំធ្វើដូច្នោះឡើយ បពិត្រ

ភិក្ខុវគ្គស្ស ភក្ខាលិសុត្តេ អធិកណ្តបសមករោ

សាធុ វតោយ ស្មនោ ឥមស្ស ភិក្ខុនោ តថា តថា
 ឧបបរិក្ខុតេ យេយំទំ(១) អធិករណំ ន ខិប្បមេវ
 វុបសម្មតិ ។ តស្ស ខោ ឃំ ភក្ខាលិ ភិក្ខុនោ
 ភិក្ខុ តថា តថា ឧបបរិក្ខុត្ថំ យេយំទំ អធិករណំ
 ន ខិប្បមេវ វុបសម្មតិ ។ ឥធម បន ភក្ខាលិ ឃកោ
 ភិក្ខុ អភិណ្ណាបតិកោ ហោតិ(២) អាបត្តិពហុលោ
 សោ ភិក្ខុហិ វុច្ចមាទោ ពោធិនញ្ញំ បដិចរតិ
 ពហុទ្ធា កថំ ន អបនាមេតិ ន កោបញ្ច នោសញ្ច
 អប្បច្ចយញ្ច ទានុករោតិ សម្មា វត្ថតិ លោមិ
 ពោតតិ នេត្តារិ វត្ថតិ យេន សង្ឃោ អត្តមនោ
 ហោតិ តំ ករោមតិ អាហា ។ តត្រ ភក្ខាលិ ភិក្ខុនំ
 ឃំ ហោតិ អយំ ខោ អាសោ ភិក្ខុ អភិណ្ណា-
 បតិកោ អាបត្តិពហុលោ សោ ភិក្ខុហិ វុច្ចមាទោ
 ពោធិនញ្ញំ បដិចរតិ ពហុទ្ធា កថំ ន អបនាមេតិ
 ន កោបញ្ច នោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច ទានុករោតិ
 សម្មា វត្ថតិ លោមិ ពោតតិ នេត្តារិ វត្ថតិ

១ ទ យថាស្សិវំ ។ ២ ទ. ហោតិ ទ ទិស្សតិ ។

ភិក្ខុវគ្គ ភទ្ទាលិស្សត្រ សេចក្តីរម្ងាប់អធិការណ៍

លោកមានអាយុទាំងឡាយ សូមលោកទាំងឡាយ ពិចារណា មើល
អធិការណ៍ របស់ភិក្ខុនេះដោយឆាប់រហ័ស តាមទំនងដែលមិនបានរម្ងាប់
ដោយឆាប់រហ័សនេះចុះ ។ ម្នាលភទ្ទាលិ ពួកភិក្ខុក៏ពិចារណានូវអធិការណ៍
របស់ភិក្ខុនោះតាមទំនង ដែលមិនរម្ងាប់ដោយឆាប់រហ័សយ៉ាងនេះឯង ។
ម្នាលភទ្ទាលិ ចំណែកភិក្ខុពួកខ្លះក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកត្រូវអាបត្តិរឿយៗ
ជាអ្នកច្រើនដោយអាបត្តិ កាលភិក្ខុទាំងឡាយស្តីប្រដៅ ភិក្ខុនោះក៏មិន
ពោលបន្ថែមបន្ធាប់ពាក្យដទៃដោយពាក្យដទៃ មិនបោះពាក្យទៅខាងក្រៅ
មិនបានធ្វើនូវសេចក្តីក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្ត នឹងសេចក្តីអាក់អន់ចិត្ត
ឲ្យប្រាកដឡើយ រមែងប្រព្រឹត្តវត្តដោយប្រពៃ សម្បបរោម ប្រព្រឹត្តវត្ត
ដល់ភិរិយាវើខ្លួនចេញចាកអាបត្តិ សង្ឃតាបចិត្តដោយហេតុណា ក៏ប្រាប់
ហេតុនោះថា ខ្ញុំធ្វើ ។ ម្នាលភទ្ទាលិ ភិក្ខុទាំងឡាយមានសេចក្តី
ត្រិះរិះក្នុងហេតុដែលប្រដៅវាយនោះថា ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុ
នេះជាអ្នកត្រូវអាបត្តិរឿយៗ ជាអ្នកច្រើនដោយអាបត្តិ កាលភិក្ខុទាំង
ឡាយស្តីប្រដៅ ភិក្ខុនោះក៏មិនបានពោលបន្ថែមបន្ធាប់ពាក្យដទៃ ដោយ
ពាក្យដទៃ មិនបោះពាក្យទៅខាងក្រៅ ទាំងមិនធ្វើសេចក្តីក្រោធ
សេចក្តីប្រទូស្ត នឹងសេចក្តីអាក់អន់ចិត្តឲ្យប្រាកដឡើយ តែងប្រព្រឹត្តវត្ត
ដោយប្រពៃ សម្បបរោម ប្រព្រឹត្តវត្តដល់ភិរិយាវើខ្លួនចេញចាកអាបត្តិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស បដិច្ចបណ្ណសក់

យេន សង្ក្រោ អត្តមនោ ហោតិ នំ ករោមីតិ
 អាហា សាដុ វតាយស្មន្តោ ឥមស្ស ភិក្ខុនោ ឧតោ
 តថា ឧបបរិក្ខុដ យនយិមិ អធិការណំ ខិច្ចមេវ
 វ្វបសម្មយ្យតិ ។ តស្ស ខោ ឃិំ កន្ទាលិ
 ភិក្ខុនោ ភិក្ខុ តថា តថា ឧបបរិក្ខុដ យនយិមិ
 អធិការណំ ខិច្ចមេវ វ្វបសម្មតិ ។

[១៧០] ឥន កន្ទាលិ ឃកថោ ភិក្ខុ អធិត្ថា-
 បតិកោ ហោតិ អនាបតិពហុលោ សោ ភិក្ខុហិ
 វ្វត្ថមាណោ អពោធាញ្ញំ^(១) បដិចរតិ ពហិត្វា កដិ
 អបនាមេតិ កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បត្ថយញ្ច
 ចាតុករោតិ ន សម្មា វត្ថតិ ន លោមិ ចានេតិ
 ន ទេត្តារំ វត្ថតិ យេន សង្ក្រោ អត្តមនោ ហោតិ
 នំ ករោមីតិ នាហ ។ តត្រ កន្ទាលិ ភិក្ខុនិ
 ឃិំ ហោតិ អយំ ខោ អាវុសោ ភិក្ខុ អធិត្ថា-
 បតិកោ អនាបតិពហុលោ សោ ភិក្ខុហិ វ្វត្ថមាណោ
 អពោធាញ្ញំ បដិចរតិ ពហិត្វា កដិ អបនាមេតិ
 កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បត្ថយញ្ច ចាតុករោតិ

១ ម. អពោធាញ្ញំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក

សង្ឃមានសេចក្តីពេញចិត្ត ដោយហេតុណា ក៏ប្រាប់ហេតុនោះថា ខ្ញុំ
ធ្វើ បពិត្រលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ សូមលោកទាំងឡាយ ពិចារ
ណាមើលអធិករណ៍របស់ភិក្ខុនេះ តាមទំនងដែលបានរម្ងាប់ដោយឆាប់
របស់យ៉ាងនេះចុះ ។ ម្នាលភទ្ទាលី ពួកភិក្ខុក៏ពិចារណានូវអធិករណ៍
របស់ភិក្ខុនោះ តាមទំនងដែលបានរម្ងាប់ដោយឆាប់របស់យ៉ាងនេះឯង ។

(១៧០) ម្នាលភទ្ទាលី ភិក្ខុពួកខ្លះក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកត្រូវ
អាបត្តិក្នុងកាលម្តងៗ ជាអ្នកមិនច្រើនដោយអាបត្តិ កាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ស្តីប្រដៅ ភិក្ខុនោះ រមែងពោលបន្ទបន្ទប់ពាក្យដទៃដោយពាក្យដទៃ
បោះពាក្យទៅខាងក្រៅ ធ្វើសេចក្តីក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្ត នឹងសេចក្តី
អាក់អន់ចិត្តឲ្យប្រាកដឡើង មិនប្រព្រឹត្តវត្ថុដោយប្រវែត មិនសមូហរម
មិនប្រព្រឹត្តវត្ថុគរដែលកិរិយារឿនចេញចាកអាបត្តិ សង្ឃមានសេចក្តីពេញ
ចិត្តដោយហេតុណា មិនបានប្រាប់ហេតុនោះថា ខ្ញុំធ្វើដូច្នោះឡើយ ។
ម្នាលភទ្ទាលី ភិក្ខុទាំងឡាយមានសេចក្តីគ្រិះរិះ ក្នុងហេតុដែលប្រដៅក្រ
នោះថា ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះជាអ្នកត្រូវអាបត្តិក្នុងកាលម្តងៗ
ជាអ្នកមិនច្រើនដោយអាបត្តិ កាលភិក្ខុទាំងឡាយស្តីប្រដៅ ភិក្ខុនោះ
រមែងពោលបន្ទបន្ទប់ពាក្យដទៃដោយពាក្យដទៃ បោះពាក្យទៅខាងក្រៅ
ធ្វើសេចក្តីក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្ត នឹងសេចក្តីអាក់អន់ចិត្តឲ្យប្រាកដឡើង

ភិក្ខុវត្តស្ស ភក្ខាលិសុត្តេ អធិការល្អបសមរាហើ

ន សម្មា វត្តតិ ន លោមិ ចានតតិ ន ទេត្តារិ វត្តតិ
 យេន សង្ឃោ អត្តមនោ ហោតិ នំ កកោម័តិ នាហ
 សាធុ វតាយស្មន្តោ ឥមស្ស ភិក្ខុនោ តថា តថា
 ឧបបរិក្ខុដ យថយំទំ អធិការណំ ន ខិប្បមេវ
 វ្រុបសម្មយ្យតិ ។ តស្ស ខោ ឃី(១) ភក្ខាលិ
 ភិក្ខុនោ ភិក្ខុ តថា តថា ឧបបរិក្ខុន្តំ យថយំទំ
 អធិការណំ ន ខិប្បមេវ វ្រុបសម្មតិ ។ ឥធម បន
 ភក្ខាលិ ឯកន្តោ ភិក្ខុ អធិប្បាបតិកោ ហោតិ
 អនាបត្តិតហុលោ សោ ភិក្ខុហិ វុច្ចមាណោ នាញោ
 នញោ បដិចារតិ ន ពហំន្តា កងំ អបនាមេតិ ន
 កោបញ្ច ទោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច ចាតុកកោតិ
 សម្មា វត្តតិ លោមិ ចានតតិ ទេត្តារិ វត្តតិ យេន
 សង្ឃោ អត្តមនោ ហោតិ នំ កកោម័តិ អាហា ។
 តត្រ ភក្ខាលិ ភិក្ខុនំ ឃី ហោតិ អយំ ខោ
 អាវុសោ ភិក្ខុ អធិប្បាបតិកោ អនាបត្តិតហុលោ
 សោ ភិក្ខុហិ វុច្ចមាណោ នាញោ នញោ បដិចារតិ

ភិក្ខុវត្ត ភព្វលិស្សត្រ សេចក្តីម្លាប់អធិការណ៍

មិនប្រព្រឹត្តវត្តដោយប្រពៃ មិនសមូហរោម មិនប្រព្រឹត្តវត្តគួរដល់កិរិយា
 រឿងនេះចេញចាកអាបត្តិ សង្ឃមានសេចក្តីពេញចិត្ត ដោយហេតុណា
 មិនបានប្រាប់ហេតុនោះថា ខ្ញុំធ្វើដូច្នោះឡើយ បពិត្រលោកទាំងឡាយ
 មានអាយុ សូមលោកទាំងឡាយ ពិចារណាមើលអធិការណ៍របស់ភិក្ខុនេះ
 តាមទំនងដែលមិនម្លាប់ ដោយឆាប់ហើសនេះចុះ ។ ម្នាលភព្វលិ
 ពួកភិក្ខុពិចារណាអធិការណ៍របស់ភិក្ខុនោះ តាមទំនងដែលមិនម្លាប់ដោយ
 ឆាប់ហើសយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភព្វលិ ចំណែកខាងភិក្ខុកម្មយុគ្ន
 សាសនានេះ ជាអ្នកត្រូវអាបត្តិក្នុងកាលម្តង ។ មិនច្រើនដោយអាបត្តិ
 កាលភិក្ខុទាំងឡាយស្តីប្រដៅ ភិក្ខុនោះមិនបានពោលបន្ថែមបន្ទប់ពាក្យដទៃ
 ដោយពាក្យដទៃ មិនបោះពាក្យទៅខាងក្រៅ មិនបានធ្វើសេចក្តីក្រោធ
 សេចក្តីប្រទូស្ត នឹងសេចក្តីអាក់អន់ចិត្តឲ្យប្រាជកឡើយ ប្រព្រឹត្តវត្តដោយ
 ប្រពៃ សមូហរោម ប្រព្រឹត្តវត្តគួរដល់កិរិយារឿងនេះចេញចាកអាបត្តិ សង្ឃ
 មានសេចក្តីពេញចិត្ត ដោយហេតុណា បានប្រាប់ហេតុនោះថា ខ្ញុំ
 ធ្វើ ។ ម្នាលភព្វលិ ភិក្ខុទាំងឡាយ មានសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងហេតុដែល
 ប្រដៅនាយនោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះជាអ្នក
 ត្រូវអាបត្តិក្នុងកាលម្តង ។ មិនច្រើនដោយអាបត្តិ កាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ស្តីប្រដៅ ភិក្ខុនោះមិនបានពោលបន្ថែមបន្ទប់ពាក្យដទៃ ដោយពាក្យដទៃ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ន តហិទ្ធា កតំ អបនាមេតំ ន កោបញ្ច
 នោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច ទានុកកោតិ សញ្ញា វត្តតិ
 លោមិ ទានេតិ នេត្តារិ វត្តតិ យេន សម្មេ
 អត្តមនោ ហោតិ តំ កកោមិតំ អាហា សាធុ
 វតាយស្មន្តោ ឥមស្ស កិក្ខុនោ តថា តថា
 ឧបបរិក្ខុតំ យថយំទិ អធិករណំ ខិប្បមេវ វ្រប-
 សម្មេយ្យានិ ។ តស្ស ខោ ឃិ កុដ្ឋាលំ កិក្ខុនោ
 កិក្ខុ តថា តថា ឧបបរិក្ខុតំ យថយំទិ អធិករណំ
 ខិប្បមេវ វ្របសម្មតំ ។

(១៧១) ឥន កុដ្ឋាលំ ឯកោទ្ធា កិក្ខុ សទ្ធាមត្តកេន
 វហតិ បេមមត្តកេន ។ តត្រ កុដ្ឋាលំ កិក្ខុនិ
 ឃិ ហោតិ អយំ ខោ អាវុសោ កិក្ខុ
 សទ្ធាមត្តកេន វហតិ បេមមត្តកេន សចេ មយំ
 ឥមំ កិក្ខុំ បវយ្ហ បវយ្ហ^(១) កាវណំ កាវស្ស្រម ហ
 យម្មិស្សំ តំ សទ្ធាមត្តកំ បេមមត្តកំ តម្ហាបំ បរិហា-
 យិតំ ។ សេយ្យថាថិ កុដ្ឋាលំ វុវសស្សំ ឯកំ ចត្តិ

១ ម. បសយ្ហ បសយ្ហ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្តាសកៈ

មិនបោះពាក្យទៅខាងក្រៅ មិនបានធ្វើសេចក្តីក្រោធ សេចក្តីប្រទូស្ត
 នឹងសេចក្តីអាក់អន់ចិត្តឱ្យប្រាកដឡើយ ប្រព្រឹត្តវត្ថុដោយប្រពៃ សមូហ
 ពេម ប្រព្រឹត្តវត្ថុរដល់ភិរិយាវេទ្ធុចេញចាកអាចក្តីបាន សង្ឃមានសេច-
 ក្តីពេញចិត្ត ដោយហេតុណា ក៏ប្រាប់ហេតុនោះថា ខ្ញុំធ្វើ បពិត្រ
 លោកមានអាយុទាំងឡាយ សូមលោកពិចារណាអធិករណ៍ របស់ភិក្ខុនេះ
 តាមទំនងដែលគប្បីរម្ងាប់ដោយឆាប់រហ័សនេះចុះ ។ ម្នាលភទ្ទាលី ពួក
 ភិក្ខុពិចារណាអធិករណ៍ របស់ភិក្ខុនោះ តាមទំនងដែលបានរម្ងាប់ដោយ
 ឆាប់រហ័ស យ៉ាងនេះឯង ។

(១៧០) ម្នាលភទ្ទាលី ភិក្ខុពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ ប្រព្រឹត្ត
 ដោយសទ្ធាស្នូចស្នើង ដោយសេចក្តីស្រឡាញ់ស្នូចស្នើង (ចំពោះ
 អាចារ្យនឹងទុបជ្ឈយ៍) ។ ម្នាលភទ្ទាលី ភិក្ខុទាំងឡាយ តែងមានសេច-
 ក្តីត្រិះរិះចំពោះហេតុនោះ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាសាទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 នេះប្រព្រឹត្ត ដោយសទ្ធាស្នូចស្នើង ដោយសេចក្តីស្រឡាញ់ស្នូចស្នើង
 (ចំពោះអាចារ្យនឹងទុបជ្ឈយ៍) ប្រសិនបើយើងទាំងឡាយ ធ្វើខ្វះការ
 សន្តិភ័យនឹងភិក្ខុនេះ សទ្ធាស្នូចស្នើង នឹងសេចក្តីស្រឡាញ់ស្នូចស្នើងណា
 ដែលមាននៅ ភិក្ខុនេះនឹងមិនសាបសូន្យចាកសទ្ធានឹងសេចក្តីស្រឡាញ់
 ស្នូចស្នើងនោះឡើយ ។ ម្នាលភទ្ទាលី បុរសមានចក្ខុវត្ថុមួយ ពួក

ភិក្ខុវិទ្យា ភិក្ខុវិទ្យា សុត្តន្តបិដក បេសកកម្ម

តស្ស មិត្តាមច្ចា ញាតិសាលោហិតា តំ ឯកំ ចត្តិ
 រក្ខេយ្យំ មា យម្មស្ស តំ ឯកំ ចត្តិ តម្លាប័
 បរិហាយតិ ឯវមេវ ខោ កណ្ណាលី^(១) ឥនេកត្តោ
 ភិក្ខុ សទ្ធាមត្តកេន វហិតិ បេសកត្តកេន ។ តត្រ
 កណ្ណាលី ភិក្ខុនំ ឯវំ ហោតិ អយំ ខោ អារុសោ
 ភិក្ខុ សទ្ធាមត្តកេន វហិតិ បេសកត្តកេន សច
 មយំ ឥមំ ភិក្ខុំ បវ្យញ្ញ បវ្យញ្ញ ការណំ ការេស្ស្រម
 មា យម្មស្ស តំ សទ្ធាមត្តកំ បេសកត្តកំ តម្លាប័
 បរិហាយតិ ។ អយំ ខោ^(២) កណ្ណាលី ហេតុ អយំ
 ចត្តយោ យេនមិនេកត្តំ ភិក្ខុំ^(៣) បវ្យញ្ញ បវ្យញ្ញ កា-
 រណំ ការេន្តិ^(៤) អយំ បន កណ្ណាលី ហេតុ អយំ
 ចត្តយោ យេនមិនេកត្តំ ភិក្ខុំ ន តថា បវ្យញ្ញ បវ្យញ្ញ
 ការណំ ការេន្តិ^(៥) ។ កោ ន ខោ កន្លេ ហេតុ

១ ម. ឯវមេវ ភិក្ខុវិទ្យា ។ ២ ម. ខេសត្តោ នត្តិ ។ ៣ ម. យេនមិនេកត្តំ ភិក្ខុ តថា
 តថា ។ ៤ ម. កន្លេន្តិ ។ ៥ ម. កន្លេន្តិ ។ ៦ ម. អយំ បន ភិក្ខុវិទ្យា ហេតុ អយំ ចត្តយោ
 យេនមិនេកត្តំ ភិក្ខុំ ន តថា បវ្យញ្ញ បវ្យញ្ញ ការណំ ការេន្តិ ន ទិស្សន្តិ ។

កិច្ចវិញ្ញាណកម្ម សុទ្ធសុចស្តីង សេចក្តីស្រឡាញ់សុចស្តីង

មិត្តអាមាត្យញាតិសាលាហិត គប្បីជួយថែរក្សាចក្ខុមានរបស់បុរសនោះ
ដោយគិតថា ចក្ខុណាដែលមាននៅ សូមកុំឲ្យបុរសនោះសាបសូន្យចាក
ចក្ខុមាននោះឡើយ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលកុមារ ភិក្ខុពួកមួយក្នុង
សាសនានេះ ប្រព្រឹត្ត ដោយសុទ្ធសុចស្តីង ដោយសេចក្តីស្រឡាញ់
សុចស្តីង (ចំពោះអាចារ្យនឹងទុបជ្ឈាយ៍) យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលកុមារ
ភិក្ខុទាំងឡាយ តែងមានសេចក្តីត្រិះរិះ ចំពោះហេតុយ៉ាងនេះថា ម្នាល
អាស៊ីណាទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះ ប្រព្រឹត្ត ដោយសុទ្ធសុចស្តីង ដោយ
សេចក្តីស្រឡាញ់សុចស្តីង (ចំពោះអាចារ្យនឹងទុបជ្ឈាយ៍) ប្រសិនបើ
យើងទាំងឡាយនាំគ្នា ធ្វើការសង្កត់សង្កិនភិក្ខុនេះ សុទ្ធសុចស្តីងនឹង
សេចក្តីស្រឡាញ់សុចស្តីងណាដែលមាននៅ ភិក្ខុនេះនឹងមិនសាបសូន្យ
ចាកសុទ្ធនឹងសេចក្តីស្រឡាញ់សុចស្តីង (ចំពោះអាចារ្យនឹងទុបជ្ឈាយ៍)
នោះឡើយ យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលកុមារ នេះជាហេតុ នេះ
ជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យភិក្ខុទាំងឡាយ ធ្វើការសង្កត់សង្កិនភិក្ខុពួកមួយក្នុង
សាសនានេះ ម្នាលកុមារ មួយទៀត នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ
ដែលនាំឲ្យពួកភិក្ខុ មិនធ្វើការសង្កត់សង្កិនភិក្ខុពួកមួយក្នុងសាសនានេះ ។
ព្រះកុមារ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភ្នំហ្ន៎ ជាហេតុ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

កោ បច្ចយោ យេន បុត្រោ អប្បនាមិ ចេវ សិក្ខាបទានិ
 អហេស្មំ ពហុនាម ច ភិក្ខុ អញ្ញាយ សណ្ឋហ្មីសុ
 កោ បន កន្លេ ហេតុ កោ បច្ចយោ យេនេនហិ
 ពហុនាមិ ចេវ សិក្ខាបទានិ ហោន្តិ អប្បនាម ច
 ភិក្ខុ អញ្ញាយ សណ្ឋហ្មីនីតំ ។

(១៧២) ឯវញ្ញនិ(១) កណ្ណលំ ហោតិ សត្តេសុ
 ហាយមាទេសុ សទ្ធិម្មេ អន្តរាយមាទេ ពហុនាមិ
 ចេវ សិក្ខាបទានិ ហោន្តិ អប្បនាម ច ភិក្ខុ អញ្ញាយ
 សណ្ឋហ្មីនីតំ(២) ។ ន តាវ កណ្ណលំ សត្តា សាវកានិ
 សិក្ខាបទំ បញ្ហាបេតិ យាវ ន វេទកិច្ចេ អាសវដ្ឋា-
 និយា ធម្មា សង្ឃេ ទាតុកវន្តំ ។ យតោ ច ខោ
 កណ្ណលំ វេទកិច្ចេ អាសវដ្ឋានិយា ធម្មា សង្ឃេ ទាតុ-
 កវន្តំ អថ សត្តា សាវកានិ សិក្ខាបទំ បញ្ហាបេតិ
 តេសិយេវ អាសវដ្ឋានិយានិ ធម្មានិ បដិយាតាយ ។

• ១ ឧ. ឯវហោតំ ។ ម. ឯវមេតំ ។ ២ ម. សណ្ឋហ្មីនីតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក

អ្វីហ្ន៎ជាបច្ច័យ បានជាក្នុងកាលពីដើមមានសិទ្ធិសិទ្ធិចល្មម តែពួកភិក្ខុ
 ច្រើនរូបបានតាំងនៅក្នុងព្រះអរហត្ត បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មួយទៀត
 អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ បានជាក្នុងកាលឥឡូវនេះ មានសិទ្ធិសិទ្ធិចល្មម
 ណាស់ តែពួកភិក្ខុតិចពេក ដែលបានតាំងនៅក្នុងព្រះអរហត្ត ។

(១៧២) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់កណ្តាល ដំណើរ
 នោះយ៉ាងនេះឯង គឺកាលបើសត្វទាំងឡាយសាបសូន្យ កាលបើព្រះ
 សទ្ធម្មអន្តរធាន សិទ្ធិសិទ្ធិចល្មម រមែងមានច្រើន ឯពួកភិក្ខុដែល
 បានបិតនៅក្នុងព្រះអរហត្តមានតិច ។ ម្ចាស់កណ្តាល ធម៌ទាំងឡាយខ្លះ
 ដែលជាទីតាំងនៃអាសវៈ មិនទាន់កើតប្រាកដចំពោះសង្ឃក្នុងសាសនានេះ
 ត្រឹមណា ព្រះសាស្តាភិក្ខុមិនទាន់បញ្ចក្ខសិទ្ធិសិទ្ធិចល្មម ដល់សារីកទាំងឡាយ
 ត្រឹមណោះ ។ ម្ចាស់កណ្តាល លុះតែធម៌ទាំងឡាយខ្លះដែលជាទីតាំង
 នៃអាសវៈ កើតប្រាកដចំពោះសង្ឃ ក្នុងសាសនានេះ ក្នុងកាលណា
 ទើបព្រះសាស្តាទ្រង់បញ្ចក្ខសិទ្ធិសិទ្ធិចល្មម ដល់ពួកសារីកក្នុងកាលនោះ ដើម្បី
 នឹងការពារនូវធម៌ទាំងឡាយ ដែលជាទីតាំងនៃអាសវៈនោះប៉ុណ្ណោះ ។

ភិក្ខុវត្តស្ស វគ្គាលីសុត្តេ បិរវគ្គរណំ

ន តាវ កុដ្ឋាលី ឥនេកកថ្មេ អាសវដ្ឋានីយា ធម្មា សង្កេ
 ទានុកវន្តិ យាវ ន សង្កេ មហន្តិ បត្តោ ហោតិ ។
 យតោ ច ខោ កុដ្ឋាលី សង្កេ មហន្តិ បត្តោ
 ហោតិ អថ^(១) ឥនេកកថ្មេ អាសវដ្ឋានីយា ធម្មា សង្កេ
 ទានុកវន្តិ អថ សត្តា សាវកានិ សិក្ខាបទំ បញ្ញាបេតិ
 តេសំយេវ អាសវដ្ឋានីយានិ ធម្មានិ បដិយាតាយ ។
 ន តាវ កុដ្ឋាលី ឥនេកកថ្មេ អាសវដ្ឋានីយា ធម្មា
 សង្កេ ទានុកវន្តិ យាវ ន សង្កេ លាភន្តិ បត្តោ ហោ-
 តិ... យសន្តិ បត្តោ ហោតិ... ពាហុសច្ចំ បត្តោ ហោតិ...
 វត្តពានិ^(២) បត្តោ ហោតិ ។ យតោ ច ខោ កុដ្ឋាលី
 សង្កេ វត្តពានិ បត្តោ ហោតិ អថ ឥនេកកថ្មេ
 អាសវដ្ឋានីយា ធម្មា សង្កេ ទានុកវន្តិ អថ
 សត្តា សាវកានិ សិក្ខាបទំ បញ្ញាបេតិ តេសំយេវ
 អាសវដ្ឋានីយានិ ធម្មានិ បដិយាតាយ ។

១ ម. បត្តោតិ អថ ។ ២ ខ. វត្តពានិ ។

ភិក្ខុវិញ្ញាណកម្ម ភក្ខុវិញ្ញាណកម្ម ហេតុផលឧបទ្វេនិបបត្តសិក្ខាបទ

ម្នាលភក្ខុវិញ្ញាណកម្ម សង្ឃមិនទាន់មានច្រើនត្រឹមណា ធម៌ទាំងឡាយដែលជា
 ទីតាំងនៃអាសវៈ ក៏មិនទាន់មានប្រាកដចំពោះសង្ឃត្រឹមណោះដែរ ។

ម្នាលភក្ខុវិញ្ញាណកម្ម លុះតែសង្ឃមានច្រើន ក្នុងកាលណា ធម៌ទាំងឡាយ
 ខ្លះ ដែលជាទីតាំងឡើងនៃអាសវៈ ក៏មានប្រាកដចំពោះសង្ឃក្នុងកាល
 ណោះ ព្រះសាស្តាទ្រង់បញ្ញត្តិសិក្ខាបទ ដល់ពួកសាវ័ក ដើម្បីការពារ
 នូវធម៌ទាំងឡាយ ដែលជាទីតាំងឡើងនៃអាសវៈនោះឯង ។ ម្នាលភក្ខុវិញ្ញាណកម្ម
 សង្ឃមិនទាន់ដល់នូវលាភដ៏ប្រសើរ... មិនទាន់ដល់នូវយសដ៏ប្រសើរ...
 មិនទាន់ដល់នូវភាពជាពហុស្ស្រ... មិនទាន់ដល់នូវភាពជាអ្នកស្គាល់នូវ
 ពត្រី (ច្រើន) ត្រឹមណា ធម៌ទាំងឡាយខ្លះ ដែលជាទីតាំងឡើងនៃអាសវៈ
 ក៏មិនទាន់មានប្រាកដចំពោះសង្ឃ ក្នុងសាសនានេះត្រឹមណោះដែរ ។

ម្នាលភក្ខុវិញ្ញាណកម្ម លុះតែសង្ឃដល់នូវភាពជាអ្នកស្គាល់ពត្រី (ច្រើន) ក្នុង
 កាលណា ធម៌ទាំងឡាយខ្លះ ដែលជាទីតាំងឡើងនៃអាសវៈ ក៏មាន
 ប្រាកដចំពោះសង្ឃ ក្នុងសាសនានេះ ក្នុងកាលនោះ ទើបព្រះសាស្តា
 បញ្ញត្តិសិក្ខាបទ ដល់ពួកសាវ័ក ដើម្បីនឹងការពារនូវធម៌ទាំងឡាយ
 ដែលជាទីតាំងនៃអាសវៈនោះឯង ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

[១៧៣] អប្បកា ខោ តុម្រេ កុទ្ធាលំ តេន ស ប.
 យេន អហ្មវត្ថុ យនា វេ អហំ អាជាជ័យសុស្សបមិ
 ធម្មបរិយាយំ ទេសេសី(១) នំ សរសំ ត្ថិ(២) កុទ្ធាលំតិ ។
 នោ ហេតំ កន្លេ ។ តត្រ កុទ្ធាលំ កី(៣) ហេតុ
 បច្ឆេសីតិ ។ សោ ហិ ទ្ធាហំ កន្លេ ទីយវត្ថុ សត្ត
 សាសនេ សិក្ខាយ អបរិច្ឆារកាវ អហោសន្តំ ។ ន ខោ
 កុទ្ធាលំ ឯសេវ ហេតុ ឯស បច្ឆយោ អបិច មេ ត្ថិ
 កុទ្ធាលំ ទីយវត្ថុ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច វិទិតោ
 នវាយំ(៤) ហោយបុរិសោ មយា ធម្មេ ទេសិយមានេ
 អជ្ជិកត្វា មនសិកត្វា សព្វចេតសោ សមន្មាហរិត្វា
 ឡិហិតសោតោ ធម្មិ សុណាតីតិ អបិច តេ អហំ
 កុទ្ធាលំ អាជាជ័យសុស្សបមិ ធម្មបរិយាយំ ទេសិស្សាមិ
 នំ សុណាហិ សាចុកំ មនសិកកេហិ កាសិស្សាមីតិ ។
 ឃី កន្លេតិ ខោ អាយស្មា កុទ្ធាលំ កកវតោ បច្ឆស្សោសិ ។

១ ឧ. តន្តិ នទិស្សតិ ។ ២ ម. តន្តិ មត្តិ ។ ៣ ឧ. ម. កំ ។ ម. នហយំ ។

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(១៧៣) ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់កុទ្ធាលិ តថាគតបានសំដែងធម្ម
 បរិយាយ ប្រៀបដោយសំខុះនៃសេះអាជានេយ្យស្នាវ ដល់អ្នកក្នុងកាល
 ណា អ្នកទាំងឡាយមានប្រមាណតិច បាននាំគ្នាពោលក្នុងសម័យនោះ
 ម្ចាស់កុទ្ធាលិ អ្នករលឹកឃើញហេតុនោះដែរឬ ។ ព្រះកុទ្ធាលិ ក្រាបបង្គំទូល
 ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនឃើញទេ ។ ម្ចាស់កុទ្ធាលិ អ្នកជឿនូវ
 ហេតុក្នុងការលើកមិនឃើញដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
 នោះជាអ្នកមិនបានបំពេញសិទ្ធិ ក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តាអស់កាល
 យូរពិតមែន ។ ម្ចាស់កុទ្ធាលិ នេះមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាបច្ច័យទេ
 ម្ចាស់កុទ្ធាលិ ចំណែកខាងអ្នក តថាគតបានកំណត់ដឹងចិត្តដោយចិត្ត(របស់
 តថាគត) អស់កាលយូរមកហើយថា មោឃបុរសនេះ កាលដែលតថា-
 គតសំដែងធម៌ ក៏មិនធ្វើឲ្យជាប្រយោជន៍ យកចិត្តទុកដាក់ពិចារណា
 ដោយចិត្តសព្វគ្រប់ ផ្សេងត្រចៀកស្តាប់ធម៌ឡើយ ម្ចាស់កុទ្ធាលិ ចំណែក
 ខាងតថាគតនឹងសំដែងនូវធម្មបរិយាយ ដែលប្រៀបដោយសំខុះនៃសេះ
 អាជានេយ្យស្នាវដល់អ្នក ចូរអ្នកយកចិត្តទុកដាក់ស្តាប់ធម្មបរិយាយនោះ
 ដោយគោរពចុះ តថាគតនឹងសំដែង ។ កុទ្ធាលិមានអាយុ ទទួល
 ព្រះពុទ្ធដីតា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

វិញ្ញាណស្ស ភទ្ទាលីសុត្តេ អប្បមេកេមហ

(១៧២) ភទ្ទវ ឯតទកេច សេយ្យថាបិ ភទ្ទាលី
 ទត្ថោ អស្សធមកោ កទ្ធិ អស្សជានីយំ លភិត្តា
 បថមេនេវ មុខាទានេ ការណំ ការេតិ ។ ឥស្ស
 មុខាទានេ ការណំ ការិយមាទស្ស ហោន្តិយេវ
 វិស្សកាយិតានិ វិសេវិតានិ វិប្បន្តិតានិ កានិចិ កានិចិ
 យថាទំ អការិតបុត្តំ ការណំ ការិយមាទស្ស ។
 សោ អភិណ្ណាការណា អនុបុត្តាការណា ឥស្សី ថានេ
 បរិនិព្វាយតិ ។ យតោ ខោ ភទ្ទាលី កប្រោ អស្សជានី-
 យោ អភិណ្ណាការណា អនុបុត្តាការណា ឥស្សី ថានេ
 បរិនិព្វតោ ហោតិ តមេនិ អស្សធមកោ ឧត្តរំ ការណំ
 ការេតិ យុតាទានេ ។ ឥស្ស យុតាទានេ ការណំ
 ការិយមាទស្ស ហោន្តិយេវ វិស្សកាយិតានិ វិសេវិតានិ
 វិប្បន្តិតានិ កានិចិ កានិចិ យថាទំ អការិតបុត្តំ
 ការណំ ការិយមាទស្ស ។ សោ អភិណ្ណាការណា

វិញ្ញាណ កតាលីស្សគ្រ ឧបមាដូចបុរសអ្នកបង្ហាត់សេះ

(១៧៤) ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់សេចក្តីនេះថា ម្ចាស់កតាលី
 បុរសអ្នកបង្ហាត់សេះ ដែលឈ្លាសវៃ បានសេះអាជានេយ្យល្អមកហើយ
 រមែងធ្វើនូវការបង្ហាត់ ដោយបង្រៀរជាដង្ហែង ។ សេះនោះ កាលបើ
 សារបើធ្វើនូវការបង្ហាត់ ចំពោះបង្រៀរហើយ ពុតត្បូតភិកកុក កៀចបន្តិច
 បន្តិចគង់មាននៅមិនខាន ដូចជាសេះដែលគេមិនបានធ្វើនូវការបង្ហាត់ ។
 សេះនោះ លុះគេបានបង្ហាត់រឿយៗ បានបង្ហាត់ដោយលំដាប់ ក៏បានរាប
 ទាបក្នុងទីនោះ ។ ម្ចាស់កតាលី កាលណាសេះអាជានេយ្យល្អ ដែល
 គេបានបង្ហាត់រឿយៗ បានបង្ហាត់ដោយលំដាប់ ក៏បានរាបទាបក្នុងទីនោះ
 អ្នកបង្ហាត់សេះ រមែងធ្វើនូវការបង្ហាត់សេះនោះនៅទៀត ដោយការរាក់
 នឹម ។ សេះនោះ កាលដែលសារបើ ធ្វើនូវការបង្ហាត់ដាក់នឹមហើយ
 ពុតត្បូត ភិកកុក កៀចបន្តិចបន្តិចគង់នៅមានមិនខាន ដូចជាសេះដែល
 គេមិនបានធ្វើនូវការបង្ហាត់ ។ សេះនោះ លុះគេបានបង្ហាត់រឿយៗ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អនុប្បត្តការណា តស្មី តស្មី ហំនេ បរិនិព្វាយតិ ។ យតោ
 ខោ ភន្ទាលី ភគ្រោ អស្សដាជីយោ អភិណ្ណាការណា
 អនុប្បត្តការណា តស្មី ហំនេ បរិនិព្វតោ ហោតិ
 តមេនំ អស្សនមកោ ឧត្តរី ការណំ ការតិ
 អនុក្កមេ មណ្ឌលេ ខុរកាសេ^(១) ជវេ វវត្តេ^(២)
 រាជគុណោ រាជវិសេ ឧត្តមេ ជវេ ឧត្តមេ ហយេ
 ឧត្តមេ សាខល្យេ ។ តស្ស ឧត្តមេ ជវេ ឧត្តមេ
 ហយេ ឧត្តមេ សាខល្យេ ការណំ ការិយ-
 មាទស្ស ហោន្តិយេវ វិស្វកាយិតានិ វិសេវិតានិ
 វិប្បន្តិតានិ កានិចំ កានិចំ យថាតំ អការិតប្បត្តំ
 ការណំ ការិយមាទស្ស ។ សោ អភិណ្ណាការណា
 អនុប្បត្តការណា តស្មី ហំនេ បរិនិព្វាយតិ ។ យតោ
 ខោ ភន្ទាលី ភគ្រោ អស្សដាជីយោ អភិណ្ណាការណា

១ ឧ. ខុរកាយេ ។ ២ ម វវត្តេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

បានបង្ហាត់ដោយលំដាប់ ក៏រាបទាបក្នុងទីនោះ ។ ម្ចាស់ភទ្ទាលី កាល
 ណាសេះអាជានេយ្យវដ្ត គេបានបង្ហាត់រឿយ ។ បានបង្ហាត់ដោយលំដាប់
 រមែងបានរាបទាបក្នុងទីនោះ ទើបអ្នកបង្ហាត់សេះ ធ្វើនូវការបង្ហាត់សេះ
 នោះតទៅទៀត ក្នុងទីដែលលើកប្តូរដាក់ (នូវជើង) ក្នុងមណ្ឌល ក្នុងទី
 ដែលកកាយផែនដីដោយចុងក្រចក ក្នុងសំទុះដំរីហ័ស ក្នុងកាលដែលត្រូវ
 ការកញ្ជ្រៀវ ក្នុងព្រះរាជគុណ(១) ក្នុងព្រះរាជវង្ស ក្នុងសំទុះដំប្រសើរ ក្នុង
 ភាវៈនៃសេះដំប្រសើរ ក្នុងកាលដែលមានវាចាដ៏តិរោះ ។ សេះនោះកាល
 បើសារបីធ្វើនូវការបង្ហាត់ ក្នុងសំទុះដំប្រសើរ ក្នុងភាវៈនៃសេះដំប្រសើរ
 ក្នុងកាលដែលមានវាចាដ៏តិរោះហើយ ពុតត្បូតកកកុក កៀចបន្តិបន្តិចគង់
 នៅមានមិនខាន ដូចសេះដែលគេមិនបានធ្វើនូវការបង្ហាត់ដែរ ។ សេះនោះ
 លុះតែគេបានបង្ហាត់រឿយ ។ បង្ហាត់ដោយលំដាប់ ក៏រាបទាបក្នុងទីនោះ ។
 ម្ចាស់ភទ្ទាលី កាលណាសេះអាជានេយ្យវដ្ត ដែលសារបីបង្ហាត់រឿយ ។

១ គុណដែលព្រះរាជាត្រូវស្រាប ។ អដ្ឋកថា ។

ភិក្ខុវគ្គស្ស ភិក្ខុវគ្គស្ស ទស ធម្មា

អនុប្បត្តការណា តស្មី ហំនេ បរិនិត្យតោ ហោតិ
តមេធំ អស្សុទមកោ ឧត្តរំ វណ្ណិយំ ច តលិយំ ច(១)
អនុប្បវេច្ឆតិ ។ ឥមេហំ ខោ កណ្ណាលំ ទសហត្ថេហិ
សមន្នាគតោ កត្រោ អស្សុជាដិយោ រាជារហោ
ហោតិ រាជគោត្តោ រញ្ញោ អន្តរោ សង្ឃំ(២) កច្ឆតិ
ឯវមេវ ខោ កណ្ណាលំ ទសហំ ធម្មេហិ សមន្នា
គតោ ភិក្ខុ អាហុនេយ្យោ ហោតិ ទាហុនេយ្យោ
ទត្តិណេយ្យោ អញ្ញាលិករណីយោ អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខេតិ
លោកស្សានិ(៣) កតមេហំ ទសហំ ឥធម កណ្ណាលិ
ភិក្ខុ អសេត្តាយ សម្មាទិដ្ឋិយោ សមន្នាគតោ ហោតិ

១ ឧ. ឧត្តរំ វណ្ណិយញ្ច វលិយញ្ច ។ ម. ឧត្តរំវណ្ណិយញ្ច វិណិយញ្ច ។ ២ ឧ. សង្ឃំ ។

៣ ឧ ម. ពិតិសត្តោ ន ទិស្សតិ ។

ភិក្ខុវិទ្ធិ រាខាលិសូត្រ ធម៌ ១០ ប្រការ

បញ្ចត់ដោយលំដាប់ ក៏រកបទបក្ខន៍ទីនោះហើយ ទើបសារថីជាអ្នកបញ្ចត់
 សេះ បំប៉នសេះនោះឲ្យមានសម្បុរល្អ នឹងកំឡាំងច្រើនតទៅទៀត ។
 ម្ចាស់កត្តាលិ សេះអាជាខេយ្យល្អ ប្រកបដោយអង្គ ១០(១) នេះឯង ជា
 សេះគួរសមដល់ស្តេច ជាសេះគួរស្តេចប្រើប្រាស់ ដល់នូវការរាប់ថាជា
 អង្គរបស់ស្តេចបាន សេចក្តីទាំងនេះ មានទុបមាយ៉ាងណា ម្ចាស់កត្តាលិ
 មានទុបមេយ្យដូចភិក្ខុ ដែលប្រកបដោយធម៌១០ប្រការ ឈ្មោះថាជាអ្នក
 គួរទទួលចតុប្បវ័យ ដែលគេនាំមកបូជា ជាអ្នកគួរទទួលអាគន្ធកទាន
 ជាអ្នកគួរទទួលទុក្ខណាទាន ជាអ្នកគួរដល់អញ្ជាញកម្ម ដែលសត្វលោក
 គប្បីធ្វើ ជាបញ្ចកត្តដ៏ប្រសើររបស់សត្វលោក អង្គ ១០ ប្រការនោះ តើ
 អ្វីខ្លះ ម្ចាស់កត្តាលិ ភិក្ខុនិសាសនានេះ ប្រកបដោយអសេខសម្មាទិដ្ឋិ ១

១ សេះអាជាខេយ្យប្រកបដោយអង្គ ១០ នោះគឺ អនុក្កមេ ក្នុងកាលលើកដាក់នូវជើងព្រម
 គ្នាល្អ ១ មណ្ឌលេ ក្នុងកាលដែលម្ចាស់ជិះរិលរង់បត់ចុះបត់ឡើងបាន ១ ខុរាសេ ក្នុងកាល
 ដាវីកាយផែនដីដាក់ពេញដោយពុងក្រចក ១ ផាវេ ក្នុងកាលដែលត្រូវលុបយូធម្មដោយលឿនឆាប់
 ទាន់ចិត្ត ១ វេត្តេ ក្នុងកាលដែលត្រូវការពេញ្យវ ១ រាជគុណេ ក្នុងកាលដែលស្តេចគួរដឹងគុណ
 បំណាច់ ១ រាជវិសេ ក្នុងរង្សនៃសេះជាស្តេច ១ ឧត្តមេ ជិវេ ក្នុងកាលដែលបោលមានសំចុះ
 ដ៏ល្អ ១ ឧត្តមេ ហយេ ក្នុងកាលនៃសេះដ៏ល្អ ១ ឧត្តមេ សាខល្យេ ក្នុងកាលដែលម្ចាស់ប្រើ
 ដោយពាក្យសំដីដ៏ល្អ ក៏ស្តាប់ពាក្យម្ចាស់បាន ១ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្កសកំ

អសេខេន សម្មាសង្កប្បេន សមណ្ឌកតោ ហោតិ អសេ-
 ខាយ សម្មាភិចាយ សមណ្ឌកតោ ហោតិ អសេខេន
 សម្មាកម្មន្តេន សមណ្ឌកតោ ហោតិ អសេខេន សម្មា-
 អាជីវេន សមណ្ឌកតោ ហោតិ អសេខេន សម្មាភិយា-
 មេន សមណ្ឌកតោ ហោតិ អសេខាយ សម្មាសតិយា
 សមណ្ឌកតោ ហោតិ អសេខេន សម្មាសមាធិនា
 សមណ្ឌកតោ ហោតិ អសេខេន សម្មាញ្ញាលោន
 សមណ្ឌកតោ ហោតិ អសេខាយ សម្មាវុត្តិយា
 សមណ្ឌកតោ ហោតិ ឥមេហិ ខោ កណ្ណលិ ទសហិ
 ធម្មេហិ សមណ្ឌកតោ ភិក្ខុ អាហុនេយ្យេ ហោតិ
 ចាហុនេយ្យេ ទិក្ខុណេយ្យេ អញ្ញលិករណីយោ
 អនុត្តរំ បញ្ញាក្ខតំ លោកស្សាតិ ។ ឥទមេវេន
 កកវំ អត្តមណោ អាយស្មា កណ្ណលិ កកវតោ
 កាសិនំ អភិនដ្ឋិតំ ។

ភក្ខុលិសុត្តំ បញ្ចមំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ប្រកបដោយអសេខសម្មាសង្កប្បៈ ១ ប្រកបដោយអសេខសម្មាភវៈ ១

ប្រកបដោយអសេខសម្មាកម្មនៈ ១ ប្រកបដោយអសេខសម្មាភាជីវៈ ១

ប្រកបដោយអសេខសម្មាភយាមៈ ១ ប្រកបដោយអសេខសម្មាសវតិ ១

ប្រកបដោយអសេខសម្មាសមាធិ ១ ប្រកបដោយអសេខសម្មាញាណៈ ១

ប្រកបដោយអសេខសម្មាវិមត្តិ ១ ម្ចាស់ភព្វាលិ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយ

ធម៌ ១០ ប្រការនេះឯង ឈ្មោះថាជាអ្នកត្រូវទទួលចក្ខុវិជ្ជា ដែលគេនាំ

មកបូជា ជាអ្នកត្រូវទទួលអាគន្ធកទាន ជាអ្នកទទួលទុក្ខិណកទាន ជា

អ្នកត្រូវដល់អញ្ញាលិកម្ម ដែលសត្វលោកគប្បីធ្វើ ជាបុព្វាកេតង្គីប្រសើរ

របស់សត្វលោក ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សូត្រនេះចប់

ហើយ ព្រះភព្វាលិមានអាយុ ក៏មានចិត្តរីករាយ ត្រេកអរចំពោះ

ភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ភព្វាលិសូត្រ ទី ៥ ។

ឆ្លង លជិកិកោបមលតំ

[១៧៥] ឃុំ ឃុំ សុតំ ។ ឃុំ សមយំ កកវ

អង្គត្រាបេសុ វិហារតំ អាបណំ ទាម អង្គត្រាបេសុ

និកមោ ។ អថខោ កកវ បុត្រាសមយំ និកសេត្រា

បត្តិវិហារនាយ អាបណំ បិណ្ណយ ទាវិសំ ។

អាបណោ បិណ្ណយ ចរិត្រា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ណទាតប្ប-

ដិក្ខនោ យេន ញាតរោ វនសណ្ណោ តេនុបសង្កម

ឧបសង្កមិត្រា និកវិហារាយ តំ វនសណ្ណំ អដ្ឋោគហេត្រា

អញ្ញតរស្មី វុត្តម្ភលេ និកវិហារំ និសីទិ ។

អាយស្មបិ ខោ ឧនាយំ បុត្រាសមយំ និកសេត្រា

បត្តិវិហារនាយ អាបណំ បិណ្ណយ ទាវិសំ ។

អាបណោ បិណ្ណយ ចរិត្រា បច្ឆាភត្តំ បិណ្ណទាតប្ប-

ដិក្ខនោ យេន សោ វនសណ្ណោ តេនុបសង្កម

ឧបសង្កមិត្រា និកវិហារាយ តំ វនសណ្ណំ អដ្ឋោគ-

ហេត្រា អញ្ញតរស្មី វុត្តម្ភលេ និកវិហារំ និសីទិ ។

លង្កិកិកោបមសូត្រ ទី ៦

(១៧៥) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ

មានព្រះព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងអាបណនិគម របស់ពួកជនអង្គភកបៈ

ក្នុងដែនឈ្មោះអង្គភកបៈ ។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់

ស្បង់ប្រដាប់បាត្រចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ ចូលទៅកាន់អាបណនិគម

ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ លុះព្រះអង្គស្តេចទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងអាបណនិគម

ហើយ ត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាក្រោយភក្ត ក៏ស្តេចចូលទៅ

ត្រង់ដង់ព្រៃមួយ លុះចូលសំដៅទៅកេដង់ព្រៃនោះហើយ ទើបគង់

សំរាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ក្រោមម្លប់ឈើមួយដើម ។ ចំណែកខាងព្រះទុតាយ

មានអាយុ ក៏ស្ងៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រចីវរ ចូលទៅកាន់អាបណនិគម

ដើម្បីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាព្រឹកព្រហាមដែរ ។ លុះរលាកទៅបិណ្ឌ-

បាត ក្នុងអាបណនិគមហើយ ត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាតវិញ ក្នុងវេលា

ក្រោយភក្ត ក៏ចូលទៅកេដង់ព្រៃមួយ លុះចូលទៅសំដៅទៅកាន់ដង់ព្រៃ

នោះហើយ ទើបអង្គុយសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ក្រោមម្លប់ឈើមួយដើម ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

អថខោ អាយស្មតោ ឧទាយស្ស រហោគតស្ស
 បដិសល្ល័នស្ស ឃី ចេតសោ បរិវិតកោ ឧទទានិ
 តហ្មន្តំ វត លោ ភកវា ទុក្ខធម្មានំ អបហត្តា
 តហ្មន្តំ វត លោ ភកវា សុខធម្មានំ ឧបហត្តា
 តហ្មន្តំ វត លោ ភកវា អកុសលានំ ធម្មានំ
 អបហត្តា តហ្មន្តំ វត លោ ភកវា កុសលានំ
 ធម្មានំ ឧបហត្តាតិ ។ អថខោ អាយស្ម ឧទាយ
 សាយល្លាសមយំ បដិសល្លាណ វដ្ឋតោ យេន ភកវា
 តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភកវន្តំ អភិវទេត្វា
 ឯកមន្តំ និសីទិ ។

(១៧៦) ឯកមន្តំ និសីទោ ខោ អាយស្ម
 ឧទាយ ភកវន្តំ ឯតទកេច វេជ មយ្ហំ កន្ត
 រហោគតស្ស បដិសល្ល័នស្ស ឃី ចេតសោ បរិវិតកោ
 ឧទទានិ តហ្មន្តំ វត លោ ភកវា ទុក្ខធម្មានំ អបហត្តា
 តហ្មន្តំ វត លោ ភកវា សុខធម្មានំ ឧបហត្តា
 តហ្មន្តំ វត លោ ភកវា អកុសលានំ ធម្មានំ អបហត្តា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

កាលវេជលព្រះទទាយី មានអាយុ នៅក្នុងទីស្ងាត់ កំពុងតែសម្លឹង
 ក្នុងផលសមាបត្តិ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងចិត្តកើតឡើងយ៉ាងនេះ
 ថា ឧហ្ម ព្រះមានព្រះភាគនៃយើង ទ្រង់កំចាត់បង់នូវធម៌ជាទុក្ខច្រើន
 យ៉ាង ឧហ្ម ព្រះមានព្រះភាគនៃយើង ទ្រង់ប្រកបនូវធម៌ជាសុខច្រើន
 យ៉ាង ឧហ្ម ព្រះមានព្រះភាគនៃយើង ទ្រង់កំចាត់បង់នូវធម៌ជាអកុ-
 សលច្រើនយ៉ាង ឧហ្ម ព្រះមានព្រះភាគនៃយើង ទ្រង់ប្រកបនូវធម៌
 ជាកុសលច្រើនយ៉ាង ។ គ្រានោះឯង ព្រះទទាយីមានអាយុ ចេញ
 អំពីផលសមាបត្តិ ក្នុងវេលាថ្ងៃរសៀលហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះ
 ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយ
 ក្នុងទីសមគួរ ។

(១៧៦) លុះព្រះទទាយីមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ

ក៏ក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនេះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនៅក្នុងទីស្ងាត់ កំពុងតែសម្លឹង ក្នុងផលសមាបត្តិ
 ក្នុងទីឯណោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងចិត្តកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ឧហ្ម
 ព្រះមានព្រះភាគនៃយើង ទ្រង់កំចាត់បង់នូវធម៌ជាទុក្ខច្រើនយ៉ាង ឧហ្ម
 ព្រះមានព្រះភាគនៃយើង ទ្រង់ប្រកបនូវធម៌ជាសុខច្រើនយ៉ាង ឧហ្ម
 ព្រះមានព្រះភាគនៃយើង ទ្រង់កំចាត់បង់នូវធម៌ជាអកុសលច្រើនយ៉ាង

ភិក្ខុវិទ្យាស្ស លទ្ធិកិរោមមសុត្តេ បរិវិក្ការោជនំ

តហ្ម្មិ វត ទោ ភគវា តុសលានំ ធម្មានំ
 ឧបហត្ថានិ ។ មយំ ញា ភន្តេ បុត្រេ សាយញោវ ភុញាម
 ទោតោ ច ទិវា ច វិកាលេ ។ អហុ ទោ សោ
 ភន្តេ សមយោ យំ ភគវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ វដ្ឋ
 តុម្មេ ភិក្ខុវេ ឯតំ ទិវា វិកាលកោជនំ ថជហថាតិ ។
 តស្ស មយំ ភន្តេ អហុទេវ អញ្ញាថតំ អហុទេវ^(១)
 នោមនស្សំ យម្បំ ទោ សទ្ធា ភហបតិកា ទិវា
 វិកាលេ បណ្ឌិតំ ទាទន្ទយំ កោជន្ទយំ ទេន្ទំ តស្សប
 ទោ ភគវា ថហានមាហា តស្សប ទោ សុគតោ
 ថនិទំស្សក្កមាហានិ តេ មយំ ភន្តេ ភគវតិ បេមញ្ច
 ការវញ្ច ហិវញ្ច ឌិត្តប្បញ្ច សម្មស្សមាណ ឯវន្តំ
 ទិវា វិកាលកោជនំ ថជហិញ្ញា តេ មយំ ភន្តេ

១ ឱ អហុ ។

ភិក្ខុវត្ត លទ្ធិកិរោមមស្សត្រ ការក្រាបបង្គំទូលអំពីសេចក្តីព្រះរិះ

ឧហ្ម ព្រះមានព្រះភាគនៃយើង ទ្រង់ប្រកបនូវធម៌ជាកុសលច្រើនយ៉ាង ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថា កាលពីដើម ពួកយើងខ្ញុំព្រះអង្គបរិភោគ
 ក្នុងវេលាល្ងាចផង ក្នុងវេលាព្រឹកផង ក្នុងវេលាថ្ងៃ ជាវេលាវិកាល
 ផង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានសម័យមួយ ដែលព្រះមានព្រះភាគ
 បានទ្រង់ត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុមកថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ
 លះបង់ នូវការបរិភោគ ក្នុងវេលាថ្ងៃ ដែលជាវេលាវិកាលនេះចេញ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ មានសេចក្តីរាយមាយចិត្ត នឹង
 រោមនស្ស ដោយនិតថា ពួកគហបតីដែលមានសទ្ធា រមែងឲ្យនូវ
 ខាទនីយកោដនីយាហារ ដ៏ទុត្តមណា ដល់យើងទាំងឡាយ ក្នុង
 វេលាថ្ងៃដែលជាវេលាវិកាល ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់នូវការលះ
 បង់នូវខាទនីយកោដនីយាហារដ៏ទុត្តមនោះ ដល់យើងទាំងឡាយផង ព្រះ
 សុគតបានត្រាស់នូវការលះចោល នូវខាទនីយកោដនីយាហារដ៏ទុត្តមនោះ
 ដល់យើងទាំងឡាយផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តែឥឡូវនេះពួកយើងខ្ញុំ
 ព្រះអង្គទាំងនោះ បែរជាបាននូវសេចក្តីស្រឡាញ់ សេចក្តីគោរព សេច-
 ក្តីខ្ជាប់ខ្ជួន និងសេចក្តីខ្ជាប់ខ្ជួន ចំពោះព្រះមានព្រះភាគវិញ កាល
 ពីយ៉ាងនេះ ទើបយើងខ្ញុំព្រះអង្គលះបង់នូវការបរិភោគ ក្នុងវេលាថ្ងៃ
 ដែលជាវេលាវិកាលចេញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តែពួកយើងខ្ញុំ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សាយោភ្នំ កុញ្ញាម ទាតោ ច អហុ ខោ សោ កន្លែ
សមយោ យំ ភគវំ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ឥឡ្ហ តមេ
ភិក្ខុវេ ឃីនំ វត្តំ វិកាលភោជនំ បដហថានិ តស្ស
មយំ កន្លែ អហុទេវ អញ្ញាជន្តំ អហុទេវ(១) ទោមនស្សំ
យម្បំ នោ ឥមេសិ ទ្ធិន្តំ កត្តានិ បណ័ត បដ្ឋានតវំ
តស្សថ នោ ភគវំ បហានមាហ តស្សថ នោ
សុភតោ បដិនិស្សកមាហានិ ។ ក្ខតបុត្រំ កន្លែ
អញ្ញាតោ បុរិសោ ទិវំ សូមេយ្យំ លភិត្តា បជាបតី(២)
ឃីវមាហា ហន្ត(៣) ឥមំ ជិត្តិបថ សាយំ សត្រូវ
សមត្តា កុញ្ញាស្សាមាតិ យាកាចិ កន្លែ សុដ្ឋតិយោ
សត្រូវ តា វត្តំ អប្បា ទិវំ តេ មយំ កន្លែ

១ ខ. អហុ ។ ២ ខ. ម. បដិបត្តិន្តំ ន ទិស្សតិ ។ ៣ ខ ម. ហន្ត ច ។

បុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ព្រះអង្គនោះ នៅបរិភោគក្នុងវេលាល្ងាចផង ក្នុងវេលាព្រឹកផង បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានសម័យមួយ ដែលព្រះមានព្រះភាគ បានគ្រាស់
 លោកិត្តុទ្ធាន្តទាយមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយលះ
 បង់នូវការបរិភោគ ក្នុងវេលាយប់ ដែលជាវេលាវិកាលនេះចេញ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឱ្យព្រះអង្គនោះ មានសេចក្តីរាយមាយចិត្ត នឹងសេចក្តី
 ហេមនស្ស ដោយគិតថា បណ្តាកត្តាទាំងពីរនេះ កត្តណាទុក្ខមរិសេស
 ដែលគេបានចាត់ចែង បម្រុងយើងទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគ បាន
 គ្រាស់នូវការលះបង់នូវកត្តានោះ ដល់យើងទាំងឡាយផង ព្រះសុគត
 បានគ្រាស់ នូវការលះចោលនូវកត្តានោះ ដល់យើងទាំងឡាយផង ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន រឿងធ្លាប់មានមកហើយ មានបុរសម្នាក់បាន
 ទូរគ្រឿងសំឡ ក្នុងវេលាថ្ងៃ ហើយនិយាយនឹងប្រពន្ធ យ៉ាងនេះថា
 ហី នាងចូរទុកនូវគ្រឿងសំឡនេះសិនចុះ ចាំដល់វេលាល្ងាច យើង
 នឹងបរិភោគទាំងអស់គ្នាជាមួយគ្នាតែម្តង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខាទនី-
 យភោជនីយា ហារណាមួយ ដែលគួរចាត់ចែងទុក ខាទនីយភោជនី-
 យា ហារ ដែលគួរចាត់ចែងនោះ មានពោរពាស តែក្នុងវេលាយប់
 ដល់វេលាថ្ងៃមានតិច បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តែឱ្យព្រះអង្គទាំងឡាយនោះ

ភិក្ខុវិញ្ញ័យ លទ្ធិកិរោមមនុស្សេ បរិវិត្តករោចនំ

កករតិ យេមញ្ច ការវញ្ច ហិវញ្ច ឌីត្តប្បញ្ច
 សម្មស្សមាណា ឃវន្តំ វត្តំ វិកាលកោជនំ បដហិម្ហា ។
 ភិក្ខុប្បញ្ចំ កន្លេ ភិក្ខុ វត្តន្ត ការតិមិសាយំ បិណ្ណាយ
 ចរញ្ចា ចន្ទនិកម្បិ បរិសន្តិ ឌីឡ្ហិកល្មេបិ បបតន្តិ
 កណ្តាករាជម្បិ(១) អាហេហន្តិ សុត្តម្បិ តារី អាហេហន្តិ
 មាលាវេហិបិ សមាគច្ឆន្តិ កតកម្មេហិបិ អកត-
 កម្មេហិបិ មាតុត្តាមោបិ តេ អសន្តម្មេន ជិមន្តេតិ ។
 ភិក្ខុប្បញ្ចំហិ កន្លេ វត្តន្ត ការតិមិសាយំ បិណ្ណាយ
 ចរាមិ អន្តិសា ខោ មិ កន្លេ អញ្ញាតរា វត្តំ វិជ្ជន្តិកាយ
 ភាជនំ លោវន្តិ ជិស្វា មិ ភិកា វិស្សរមកាសិ អញ្ញម្មេ(២)
 បិសាចោ វត មន្តិ ។ ឃវិ វុត្តេ អហិ កន្លេ តិ វត្តិ
 ឃតទកេចំ ន កកិជិ បិសាចោ ភិក្ខុ បិណ្ណាយ
 បិតោតិ ។ ភិក្ខុស្ស បិតុ ហិវិ ភិក្ខុស្ស មាតុ ហិវិ

១ ខ. កណ្តាករិឡិម្បិ ។ ២ ខ. អញ្ញំ មេ ។

ភិក្ខុវិញ្ញាណធិក្ខណៈស្រាវជ្រាវ ការប្រាបបង្គំទូលអំពីសេចក្តីត្រិះរិះ

បែរជាបាននូវសេចក្តីស្រឡាញ់ សេចក្តីគោរព សេចក្តីខ្មាសបាប និង
សេចក្តីខ្លាចបាប ចំពោះព្រះមានព្រះភាគវិញ កាលបើយ៉ាងនេះ ទើប
យើងខ្ញុំព្រះអង្គលះបង់នូវការបរិភោគនូវភោជន ក្នុងវេលាយប់ ដែលជា
វេលាវិកាលនៃរេចញ ។ បតិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន រឿងធ្លាប់មានមកហើយ
ពួកភិក្ខុត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលារាត្រី និងឆ្នាំសូន្យសុង ក៏ចូល
ទៅប្រទះនឹងអណ្តូងជ្រាំខ្លះ ធ្លាក់ទៅក្នុងទីទំនាបទឹកជ្រាំខ្លះ ឡើងទៅ
ប្រទះនឹងរបន្ទាខ្លះ ងើរពានទៅលើមេគោកំពុងដេកលក់ខ្លះ ដួបប្រទះ
នឹងពួកមាណាតគឺចោរ ដែលកំពុងធ្វើចោរកម្មខ្លះ មិនទាន់បានធ្វើចោរ-
កម្មខ្លះ មាត់ត្រាមនិមន្តពួកភិក្ខុនោះដោយអសុទ្ធម្មខ្លះ ។ បតិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចំរើន រឿងធ្លាប់មានមកហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលា
រាត្រីនិងឆ្នាំសូន្យសុង បតិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ស្រីម្នាក់កំពុងលាងភោជនៈ
បានឃើញខ្ញុំព្រះអង្គក្នុងពេលមានផ្នែកបន្ទោរ លុះឃើញខ្ញុំព្រះអង្គហើយ
ក៏ភិតភ័យស្រែកយ៉ាងខ្លាំងថា អញវិនាសហើយ យីអើអ្នកនេះជាបីសាច
(មកប្រុងស៊ី) អញទេដឹង ។ បតិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលស្រីនោះស្រែក
យ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គបាននិយាយពាក្យនេះនឹងស្រីនោះថា ម្ចាស់
ប្អូនស្រី មិនមែនបីសាចទេ ភិក្ខុឈរវិញ្ញាណបាតទេតើ ។ ស្រីនោះ
ឆ្លើយតបថា ឥតុករបស់ភិក្ខុស្លាប់ហើយ ម្តាយរបស់ភិក្ខុស្លាប់ហើយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

វារុទ្ធិ ភិក្ខុ តិលោទ គោវកុទ្ធលោទេ(១) ក្កុទ្ធិ បរិកុទ្ធលោ(២)
 ន ភ្លេ(៣) យំ(៤) វត្តទ្ធិ ការតិមិសាយំ ក្កុទ្ធិ ហោតិ
 បិណ្ណាយ ចរសីតិ ។ តស្ស មយំ ករុទ្ធិ តទេនុស្ស
 វតោ ឃី ហោតិ ពហ្មន្តំ នោ ភគវា ទុក្ខធម្មនំ
 អបហត្តា ពហ្មន្តំ វត នោ ភគវា សុខធម្មនំ
 ទុបហត្តា ពហ្មន្តំ វត នោ ភគវា អក្កសណានំ ធម្មនំ
 អបហត្តា ពហ្មន្តំ វត នោ ភគវា ក្កសណានំ ធម្មនំ
 ទុបហត្តាតិ ។

[១៧៧] ឃីមេវ បនុទាយំ ឥនេកេច្ចេ អោយបុរិសា
 តំនំ បដហថាតិ មយា វុទ្ធមាណា តេ ឃីមហំសុ
 កំ បនិមស្ស អប្បមត្តកស្ស ឡិមត្តកស្ស
 អធិសល្មំខតោយំ សមណោតិ តេ តញ្ជោវ
 នប្បដហន្តិ មយំ ច អប្បត្ថយំ ទុបដ្ឋមេន្តិ(៥) យេ
 ច ភិក្ខុ សិក្ខា កាមា តេសន្តិ ទុទាយំ ហោតិ

១ ខ. ពេវិកត្តនេន ។ ២ ខ. បរិកុទ្ធលោ ។ ៣ ម. ន ភ្លេវ វំ ។ ៤ ខ. យា ។
 ៥ ខ. ម. ឧបដ្ឋិយន្តិ ។

ទុក្ខន្តបិដក ចដ្ឋិមនិកាយ ចដ្ឋិមបណ្ណសកៈ

ម្នាលភិក្ខុ លោកវះវែផ្ទុរបស់លោកដោយ កាំបិតដ៏មុតសម្រាប់វះគោ ប្រសើរ
 ជាង លោកត្រាច់ទៅក្នុងវេលាក្រើងនីតសូន្យសុន្ទ ព្រោះហេតុតែវែផ្ទុ
 មិនប្រសើរទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលខ្ញុំព្រះអង្គនោះ រស់ក
 ឃើញដំណើរនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា ឧហ្ម៍ ព្រះមាន
 ព្រះភាគរបស់យើង ទ្រង់កំចាត់បង់នូវធម៌ជាទុក្ខច្រើនយ៉ាង ឧហ្ម៍ ព្រះ
 មានព្រះភាគរបស់យើង ទ្រង់ប្រកបនូវធម៌ ជាសុខច្រើនយ៉ាង ឧហ្ម៍
 ព្រះមានព្រះភាគរបស់យើង ទ្រង់កំចាត់បង់នូវធម៌ ជាអកុសលច្រើន
 យ៉ាង ឧហ្ម៍ ព្រះមានព្រះភាគរបស់យើង ទ្រង់ប្រកបនូវពួកធម៌ ជា
 កុសលច្រើនយ៉ាង ។

(១៧៧) ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលទុទាយី ដូចយ៉ាងមោយ
 បុរសពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ កាលតថាគតពោលថា អ្នកទាំងឡាយចូរលះ
 បង់នូវអំពើនេះចេញ ពួកមោយបុរសទាំងនោះ ក៏និយាយយ៉ាងនេះថា
 ចុះសមណៈនេះ សព្វបើហេតុរមិចរមិ បន្តិចបន្តួច ក៏ប្រឹក្សីវិលម្ល៉េះ
 ពួកមោយបុរសទាំងនោះ ក៏មិនលះបង់អំពើនោះចេញទេ ថែមទាំងធ្វើ
 សេចក្តីអាក់អន់ឲ្យកើតឡើងចំពោះតថាគត ម្នាលទុទាយី ចំណែកពួក
 ភិក្ខុដែលជាសិក្ខាកាម (តែងធ្វើសេចក្តីអាក់អន់នឹងពួកមោយបុរសនោះ)
 កិច្ចដែលត្រូវលះបង់បន្តិចបន្តួច របស់ពួកមោយបុរសនោះ ទុកដូច

វិញ្ញាណប្បវេណី លទ្ធិកិរោមមសុត្តេ លទ្ធិកិរោមម

ពលវំ ពន្ធនំ ទឡិ ពន្ធនំ បិវំ ពន្ធនំ អប្បតិកំ ពន្ធនំ
 ថ្វលោ កឡិវ្ណំ ។ សេយ្យថាបិ ឧទាយិ លដុតិកា(១)
 សកុណិកា ប្បតិលតាយ ពន្ធនេន ពន្ធា(២) តត្តេ
 វធំ វ ពន្ធនំ វ មរណំ វ អាគមេតិ យោ នុ ខោ
 ឧទាយិ ឃិវំ វទេយ្យ យេន សា លដុតិកា សកុ
 ណិកា ប្បតិលតាយ ពន្ធនេន ពន្ធា តត្តេ វធំ វ
 ពន្ធនំ វ មរណំ វ អាគមេតិ តត្តា តស្សា អពលំ
 ពន្ធនំ ទុព្វលំ ពន្ធនំ ប្បតិកំ ពន្ធនំ អសារតំ
 ពន្ធនន្តំ សម្មា នុ ខោ សោ ឧទាយិ វធម៌វោ
 វទេយ្យតិ ។ ខោ ហេតិ កន្តេ យេន សា កន្តេ
 លដុតិកា សកុណិកា ប្បតិលតាយ ពន្ធនេន ពន្ធា
 តត្តេ វធំ វ ពន្ធនំ វ មរណំ វ អាគមេតិ តត្តា
 តស្សា ពលវំ ពន្ធនំ ទឡិ ពន្ធនំ បិវំ ពន្ធនំ អប្បតិកំ
 ពន្ធនំ ថ្វលោ កឡិវ្ណំ វេតិ ឃិវំ មេវ ខោ ឧទាយិ វទេ
 កត្តេ មោយប្បសា វធំ បធម៌វោតិ មយា វុត្តមាណ តេ

១ លទ្ធិកិរោមប្បវេណី ។ ២ ឧ. ពន្ធា ។

ភិក្ខុវត្ត លទ្ធិកិរោបមសូត្រ ឧបមាទ្ធិចសព្វប្រចៀច

ជាចំណងមានកំឡាំង ចំណងមាំ ចំណងជាប់ ចំណងមិនពុកផុយ ឬដូច
កំណាត់ឈើធំ ។ ម្នាលទុទាយ ។ សត្វប្រចៀចដែលជាប់ដោយចំណង
វល្លិដោម ដែលត្រូវគេសំឡាប់ ឬជាប់ចំណង ឬដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ក្នុងទី
នោះទៀត ម្នាលទុទាយ បើបុគ្គលណានិយាយយ៉ាងនេះថា សត្វប្រចៀច
នោះ ជាប់ដោយចំណងវល្លិដោមណា តែងត្រូវគេសម្លាប់ ឬជាប់ចំណង
ឬដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ក្នុងទីនោះ ដោយចំណងណា ចំណងនោះរបស់សត្វ
នោះ ជាចំណងឥតកំឡាំង ចំណងមិនមាំ ចំណងពុកផុយ ចំណងមិន
មានខ្លឹម ម្នាលទុទាយ បុគ្គលដែលនិយាយនោះ ឈ្មោះថានិយាយត្រូវ
ឬដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនត្រូវទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
សត្វប្រចៀចនោះ ជាប់ដោយចំណងវល្លិដោមណា តែងត្រូវគេសំឡាប់
ឬជាប់ចំណង ឬដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ក្នុងទីនោះ ដោយចំណងណា ឯចំ-
ណងនោះ របស់សត្វនោះ ជាចំណងមានកំឡាំង ចំណងមាំ ចំណងជាប់
ចំណងមិនពុកផុយ ជាកំណាត់ឈើធំ ។ ម្នាលទុទាយ យ៉ាងនោះឯង
ហើយ រឿងនេះដូចមោឃបុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះកាលតថាគតប្រាប់
ថា ចូរអ្នកទាំងឡាយលះបង់ នូវអំពើនេះចេញ ពួកមោឃបុរសទាំងនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ឃុំហាហំសុ កី បដិមស្ស អប្បមត្តកស្ស ឡិរមត្តកស្ស
 អនិសល្យុទ្ធនេវាយំ សមណោតិ នេ នញ្ចោ យេវជ
 ហន្តំ មយំ ច អប្បត្ថយំ ឧបដ្ឋបេន្តំ យេ ច ភិក្ខុ
 សិក្ខាកាមា នេសន្តំ ឧទាយំ ហោតិ ពលំ ពទ្ធនំ
 ទទ្ធិ ពទ្ធនំ បិ ពទ្ធនំ អប្បតិកំ ពទ្ធនំ មូលោ
 កធិន្តំ ។

(១៧៨) និច បនុនាយំ ឯកទ្វេ កុលបុត្តា

ននិ បដហានិតិ មយា វុត្តមាណ នេ ឃុំហាហំសុ
 កី បដិមស្ស អប្បមត្តកស្ស ឡិរមត្តកស្ស
 បហានត្ថស្ស យស្ស នោ ភកវំ បហានមាហ យស្ស
 នោ សុតនោ បដិមស្សត្តមាហានិ នេ នញ្ចោ
 បដហន្តំ មយំ ច ន អប្បត្ថយំ ឧបដ្ឋបេន្តំ
 យេ ច ភិក្ខុ សិក្ខាកាមា នេ នំ បហាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក

ក៏ត្រឡប់និយាយយ៉ាងនេះថា ចុះសមណៈនេះ សព្វបើហេតុរូបិចរូបិ
 បន្តិចបន្តួច ក៏ប្រិតអ្វីដល់ម៉្លោះ ពួកមោឃបុរសនោះ ក៏មិនលះបង់នូវ
 អំពើនោះចោលឡើយ ថែមទាំងធ្វើសេចក្តីអាក់អន់ ឲ្យកើតឡើងដល់
 តថាគត ម្នាលទុតាយី ចំណែកពួកភិក្ខុដែលជាសិទ្ធិកាម (ក៏ធ្វើសេចក្តី
 អាក់អន់ចិត្ត ចំពោះមោឃបុរសទាំងនោះ) កិច្ចដែលត្រូវលះបង់បន្តិចបន្តួច
 របស់ពួកមោឃបុរសទាំងនោះ ទុកដូចជាចំណង់មានកំឡាំង ចំណង់មាំ
 ចំណង់ជាប់ ចំណង់មិនពុកផ្តុយ ឬទុកដូចជាកំណាត់ឈើធំ ។

(១៧៨) ម្នាលទុតាយី មួយទៀត ពួកកុលបុត្រ ក្នុងសាសនា
 នេះ កាលតថាគតប្រាប់ថា អ្នកទាំងឡាយចូរលះបង់អំពើនេះចេញ ពួក
 កុលបុត្រនោះ បាននិយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់
 ឲ្យយើងទាំងឡាយ លះបង់អំពើណា ព្រះសុគតត្រាស់ឲ្យយើងលះបង់
 ចោលអំពើណា ម៉្លេះបើអំពើនេះជាហេតុរូបិចរូបិបន្តិចបន្តួច យើងទាំងឡាយ
 ត្រូវតែលះបង់ចោលចេញ ពួកកុលបុត្រទាំងនោះ ក៏លះបង់នូវអំពើ
 នោះចេញ ទាំងមិនធ្វើឲ្យទាស់អធ្យាស្រ័យតថាគតឡើយ មួយវិញទៀត
 ភិក្ខុណា ជាសិទ្ធិកាម ពួកភិក្ខុនោះក៏បានលះបង់ នូវអំពើនោះចេញ

ភិក្ខុវគ្គស្ស លទ្ធិកិរោបមសុត្តេ ពាកោបមា

អប្បោស្សកា បន្ទុលោមា បរទន្តិតា^(១) មិគត្យតេន
 ចេតសា វិហារន្តិ តេសន្តិ ឧទាយិ ហោតិ អគលិ
 ពន្ធនំ ទុត្វលំ ពន្ធនំ បូតិកំ ពន្ធនំ អសារតំ ពន្ធនំ ។
 សេយ្យថាបិ ឧទាយិ រញ្ជា ជាតោ ភ្លឺសាទន្តោ
 ឧត្តុទ្ធិវិភិជាតោ^(២) សង្កាមាវចរោ ទន្លេហិ វរត្តេហិ
 ពន្ធនេហិ ពន្លោ ភ្លឺសកំយេវ កាយំ សន្នាមេត្វា
 តានិ ពន្ធនានិ សញ្ញនិគ្វា សម្មទាលេត្វា យេនកាមិ
 បក្កមតិ យោ ទុ ខោ ឧទាយិ ឃិវំ វទេយ្យ យេហិ
 សោ រញ្ជា ជាតោ ភ្លឺសាទន្តោ ឧត្តុទ្ធិវិភិជាតោ
 សង្កាមាវចរោ ទន្លេហិ វរត្តេហិ ពន្ធនេហិ ពន្លោ
 ភ្លឺសកំយេវ កាយំ សន្នាមេត្វា តានិ ពន្ធនានិ
 សញ្ញនិគ្វា សម្មទាលេត្វា យេនកាមិ បក្កមតិ
 តញ្ញំ តស្ស ពលវំ ពន្ធនំ ទទ្ធិ ពន្ធនំ ថិវំ
 ពន្ធនំ អបូតិកំ ពន្ធនំ ជូលោ កឡិវុត្តរោតិ សញ្ញា
 ទុ ខោ សោ ឧទាយិ វទេហោ វទេយ្យតិ ។

• ម. បរទន្តិតា ។ ២ ឧ. អត្តុទ្ធិវិភិជាតោ ។

ភិក្ខុវិញ្ញាណ លទ្ធិកិរិយាបមស្សត្រ ឧបមាដូចដំរី

ជាអ្នកមានសេចក្តីខ្ពស់ខ្ពាយ ជាអ្នកសម្របរម ចិត្តមិជ្ឈិវិភារដោយ
 ចតុប្បជ្ជយ ដែលអ្នកដទៃទៀត មានចិត្តប្រព្រឹត្តដូចជាសត្វម្រឹក^(១) ម្នាល
 ឧទាយ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា មានចំណងមិនមានកំឡាំង មានចំណង
 ខ្សោយ មានចំណងផ្ទុយ មានចំណងឥតខ្ចឹម ។ ម្នាលឧទាយ ដូច
 ដំរីរបស់ព្រះរាជាដែលមានភ្នែកឆ្មាំ មានរូបសមរម្យគួរជាព្រះទីនាំង ជា
 សត្វធ្លាប់ចុះសង្រ្គាម គេចង់ដោយចំណងយ៉ាងមាំ ក៏ទំរេមកាយបន្តិច
 ហើយកាត់ទំលាយនូវចំណងទាំងនោះ រួចចៀសចេញទៅតាមប្រាថ្នា
 ម្នាលឧទាយ បុគ្គលណាពោលយ៉ាងនេះថា ដំរីរបស់ព្រះរាជានោះ ជា
 ដំរីមានភ្នែកឆ្មាំ មានរូបសមរម្យ គួរជាព្រះទីនាំង ជាសត្វធ្លាប់ចុះកាន់
 សង្រ្គាម គេចង់ដោយចំណងត្រឹមត្រូវដ៏មាំណា ក៏ទំរេមកាយបន្តិចហើយ
 កាត់ទំលាយនូវចំណងទាំងនោះ រួចចៀសចេញទៅតាមប្រាថ្នា ដំរីនោះ
 ឈ្មោះថា មានចំណងមានកំឡាំង មានចំណងមាំ មានចំណងខ្ជាប់
 ខ្លួន មានចំណងមិនផ្ទុយ ឬទុកដូចជាកំណាត់ឈើធំ ម្នាលឧទាយ
 បុគ្គលដែលនិយាយនោះ ឈ្មោះថានិយាយត្រូវ ឬដូចម្តេច ។

១ ម្រឹកដែលត្រូវចេញហើយ មិនមានបំណងនឹងមកឲ្យចេញយល់វិញ តែងចូលទៅរក
 ប្រែរក្សារបួសដោយខ្លួនឯង ។ អន្តិកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

នោ ហេតំ ភន្តេ យេហិ ភន្តេ សោ(៦) វតោរា
 នាកោ ឆ្លៀសាននោ ឧប្បវាទំ ភិដាតោ សុត្តាមាវចរោ
 ទន្សេហំ វត្តេហិ ពន្ធនេហិ ពន្ធនោ ឆ្លៀសកំយេវ
 កាយំ សន្នាមេត្តា តានិ ពន្ធមានិ សញ្ញិដ្ឋិត្តា
 សម្មទាលេត្តា យេនកាមំ បក្កមតិ តញ្ញំ ភស្ស
 អពលំ ពន្ធនំ ។ បេ ។ អសារកំ ពន្ធនន្តំ ។
 ឯវមេវ ខោ ឧទាយំ ឥនេកច្ចេ កុលបត្តា ឥទិ
 បដហាថាតិ មយា វុច្ចមានា តេ ឯវមាហំសុ កំ
 បនិមស្ស អប្បមត្តកស្ស ឱវមត្តកស្ស បហាតត្ថស្ស
 យស្ស នោ ភកវា បហានមាហ យស្ស នោ
 សុភតោ បដិដិស្សត្តមាហានិ តេ តញ្ញេវ បដហានំ
 មយំ ច ន អប្បច្ចយំ ឧបដ្ឋបេន្តំ យេ ត ភិក្ខុ
 សិក្ខាកាមា តេ តំ បហាយ អប្បោស្សត្តា
 បន្ទលោមា បវទ្ធាត្តា មិកក្ខុតន បេតសា វិហានំ
 តេសន្តំ ឧទាយំ ហេតំ អពលំ ពន្ធនំ បូតិកំ
 ពន្ធនំ អសារកំ ពន្ធនំ ។

១ ឧ យេហិ សោ ភន្តេ ។ ម. យេហិ ភន្តេ ។

កុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

សូមទ្រង់ព្រមមេត្តាប្រោស និយាយនោះមិនត្រូវទេ បពិត្រព្រះភ្នំដ៏ចម្រើន
 រិះរបស់ព្រះរាជានោះ មានភ្នកកងទន្ធាំ មានរូបសមរម្យគួរជាព្រះទីរាំង
 ជាសត្វធ្លាប់ចុះសង្រ្គាម ដែលគេចង់ដោយចំណង់ព្រ័ត្រដ៏មាំណា ក៏ខ្ញុំ
 រកមកាយបង្កិច ហើយកាត់ទំលាយនូវចំណង់ទាំងនោះ រួចចៀសចេញ
 ទៅតាមប្រាថ្នា ព្រោះថាជំរំនោះ មានចំណង់មិនមានកំឡាំង ។ បេ ។
 មានចំណង់ឥតខ្ចីម ។ ម្នាលទុទាយ យ៉ាងនោះឯងហើយ រឿង
 នេះ ដូចពួកកុលបុត្រខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ កាលតថាគតពោលថា
 អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះបង់អំពើនេះចេញដូច្នោះ ពួកកុលបុត្រនោះពោល
 យ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ឲ្យយើងទាំងឡាយលះបង់
 អំពើណា ព្រះសុគតត្រាស់ឲ្យយើងទាំងឡាយលះចោលអំពើណា ប្តីបើ
 អំពើនេះជាហេតុរួចរួចប្តីបង្កិចបង្កិច យើងទាំងឡាយត្រូវកែលះបង់ចោល
 ចេញ ពួកកុលបុត្រនោះ ក៏លះបង់នូវអំពើនោះចេញបាន ទាំងមិនធ្វើ
 ឲ្យទាស់អធ្យាស្រ័យតថាគត មួយទៀត ពួកភិក្ខុណាដែលជាសិក្ខុតាម
 ពួកភិក្ខុនោះ បានលះបង់នូវអំពើនោះ ជាអ្នកខ្វល់ខ្វាយតិច សម្របរកប
 ប្រព្រឹត្តចិត្តមជ្ឈិមវិតដោយបច្ច័យ ដែលបុគ្គលដទៃឲ្យ មានចិត្តប្រព្រឹត្ត
 ដូចជាសត្វម្រឹក ម្នាលទុទាយ អំពើរបស់កុលបុត្រនោះ ទុកដូចជា
 ចំណង់ឥតកំឡាំង ចំណង់ផ្សេង ចំណង់ឥតខ្ចីម ។

វិញ្ញាណស្ស លទ្ធិកិរោមមសុត្តេ ទឡិទ្ធកម

(១៧៧) សេយ្យថាបិ ឧទាយិ បុរិសោ ទឡិទ្ធខោ
អស្សុកោ អនាឡិយោ^(១) តស្សស្ស ឯកំ អការកំ
ឡិលុត្តវិលុត្តំ កាកានិទាយី^(២) ន បរម្បបំ ឯកា
កឡោបិកា^(៣) ឡិលុត្តវិលុត្តា ន បរម្បថា ឯកស្សា
កុម្ភិយា ធញាសមវាបកំ ន បរម្បបំ ឯកា ជាយិកា
ន បរម្បថា សោ អារម្ភតំ កិក្កំ បស្សេយ្យ
សុដោតហត្តនាទំ មនុញ្ញំ ភោជនំ កុត្តារី សីតាយ
នាយាយ និសំដ្ឋំ អនិចិត្តេ យុត្តំ ។ តស្ស ឯវមស្ស
សុទំ វេត ភោ សាមញ្ញំ អាហេក្សំ វេត ភោ សាមញ្ញំ
សោ វេតស្សំ យោហំ កេសមស្សំ ឡិហារេត្វា
កាសាយានិ វត្តានិ អច្ឆានេត្វា អការស្មា អនការិយំ
បត្យុដ្ឋេយ្យន្តំ ។ សោ ន សក្កលោយ្យ ឯកំ អការកំ
ឡិលុត្តវិលុត្តំ កាកានិទាយី ន បរម្បបំ បហាយ
ឯកំ កឡោបិកំ ឡិលុត្តវិលុត្តំ ន បរម្បបំ បហាយ
ឯកស្សា កុម្ភិយា ធញាសមវាបកំ ន បរម្បបំ
បហាយ ឯកំ ជាយិកំ ន បរម្បបំ បហាយ
កេសមស្សំ ឡិហារេត្វា កាសាយានិ វត្តានិ អច្ឆានេត្វា

• អនាឡិយោតិ អដ្ឋិកថា ។ ២ កាកាយន្តិ គត្តេ ទិស្សតិ ។ ៣ ខ. ខណិបកា ។

ភិក្ខុវគ្គ លទ្ធិកិរោមមសូត្រ ឧបមាដូចបុរសកំសត់

(១៧៧) ម្ចាស់ទាយី ដូចបុរសកំសត់ឥតយស មិនមានសម្បត្តិស្តុក
ស្តម្ភ បុរសនោះមានខ្ទមតូចៗ រខេកខាកកែកហើរកាត់ចុះឡើងបាន មាន
រាងរៅមិនល្អ មានគ្រែ១ ដែលរែងដោយបន្ទោះឫស្សី ទ្រេតទ្រោត មាន
រាងមិនចំណាប់ មានស្រូវនឹងពូជសម្រាប់សាបព្រោះរាល់ឆ្នាំ ១ ក្នុង ជា
ពូជមិនល្អ មានស្រីម្នាក់ជាប្រពន្ធមានរូបមិនល្អ បុរសនោះឃើញភិក្ខុ ១
រូបទៅក្នុងអារាមលាងដៃជើងស្អាតល្អ បរិភោគភោជនជាទីពេញចិត្តអង្គុយ
តែក្នុងម្លប់គ្រជាក់ប្រកបក្នុងអធិចិត្ត ។ បុរសនោះក៏គិតយ៉ាងនេះថា ភើ
ភាពជាសមណៈសុខណាស់ហ្ន៎ ភាពជាសមណៈឥតមានពេកអ្វីសោះ គួរ
តែអាត្មាអញកោរសក់នឹងពុកមាត់ពុកចង្កា ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ
ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ តែបុរសនោះមិនអាចនឹងលះបង់ផ្ទះតូច
ដែលរខេកខាកកែកហើរកាត់ចុះឡើងបាន ដែលមានរាងរៅមិនល្អ មិន
អាចនឹងលះបង់គ្រែ១ ដែលរែងដោយបន្ទោះឫស្សី ទ្រេតទ្រោត រាងរៅ
មិនចំណាប់ មិនអាចនឹងលះបង់ស្រូវនឹងពូជសម្រាប់ព្រោះរាល់ឆ្នាំ ១ ក្នុង
ដែលជាពូជមិនល្អ មិនអាចនឹងលះបង់ស្រីម្នាក់ជាប្រពន្ធ ដែលមានរូប
មិនល្អ ហើយកោរសក់នឹងពុកមាត់ពុកចង្កា ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អភារស្មា អនតារិយំ បព្វជិតុំ ។ យោ នុ ខោ
 ឧទាយិ ឃី វទេយ្យ យេហិ សោ បុរិសោ ពន្ធនេហិ
 ពន្លោ ន សក្កោតិ ឯកំ អភារតំ ឌុលុត្តវិលុត្តំ
 កាកាតិណាយី ន បរម្បបំ បហាយ ឯកំ កឡោ
 បិកំ ឌុលុត្តវិលុត្តំ ន បរម្បបំ បហាយ ឯកំ ស្សា
 ក្រមិយា ធិញ្ញាសមវាបកំ ន បរម្បបំ បហាយ
 ឯកំ ជាយិកំ ន បរម្បបំ បហាយ កេសមស្សី
 ឌុហារេត្វា កាសាយានិ វត្តានិ អដ្ឋានេត្វា អភារស្មា
 អនតារិយំ បព្វជិតុំ តញ្ញា តស្ស អតលំ ពន្ធនំ
 ទុព្វលំ ពន្ធនំ បូតិកំ ពន្ធនំ អសារកំ ពន្ធនំ
 សម្មា នុ ខោ សោ ឧទាយិ វទេមាណោ វទេយ្យាតិ ។
 ណោ ហេតិ កន្លេ យេហិ កន្លេ សោ បុរិសោ
 ពន្ធនេហិ ពន្លោ ន សក្កោតិ ឯកំ អភារតំ
 ឌុលុត្តវិលុត្តំ កាកាតិណាយី ន បរម្បបំ បហាយ
 ឯកំ កឡោបិកំ ឌុលុត្តវិលុត្តំ ន បរម្បបំ បហាយ
 ឯកំ ស្សា ក្រមិយា ធិញ្ញាសមវាបកំ ន បរម្បបំ
 បហាយ ឯកំ ជាយិកំ ន បរម្បបំ បហាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ

ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះបានឡើយ ។ ម្នាលទុទាយី បុគ្គលណា
និយាយយ៉ាងនេះថា បុរសនោះជាប់ដោយចំណងណា ទើបមិនអាចនឹង
លះបង់ផ្ទះតូច ដែលរវេករខាកភ្នែកហើរកាត់ចុះកាត់ឡើងបាន មានរាង
រវេមិនល្អ មិនអាចនឹងលះបង់នូវគ្រែ ១ ដែលរវែងដោយបន្ទោះឫស្សី ទ្រេត
ទ្រោត រាងរវេមិនចំណាប់ មិនអាចនឹងលះបង់ស្រូវនឹងពូជសម្រាប់សាប
ព្រោះរាល់ឆ្នាំ ១ ក្នុងមួយ ដែលជាពូជមិនល្អ មិនអាចនឹងលះបង់ស្រីម្នាក់ជា
ប្រពន្ធដែលមានរូបមិនល្អ ហើយគោរសកន្លឹកនឹងពុកមាត់ពុកចង្កា រួចស្ងៀក
ដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះបានឡើយ ព្រោះ
ចំណងរបស់បុរសនោះជាចំណងធូរ ចំណងខ្សោយ ចំណងផុយ ចំណង
ឥតខ្ចីមរទេ ម្នាលទុទាយី បុគ្គលដែលនិយាយនោះ ឈ្មោះថានិយាយត្រូវ
បូក្ខុចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន និយាយនេះមិនត្រូវទេ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន បុរសនោះជាប់ដោយចំណងណា ហើយមិនអាចនឹងលះបង់ផ្ទះ
តូចមួយដែលរវេករខាកភ្នែកហើរកាត់ចុះកាត់ឡើងបាន មានរាងរវេមិនល្អ
មិនអាចនឹងលះបង់គ្រែ១ដែលរវែងដោយបន្ទោះឫស្សី ទ្រេតទ្រោត មានរាង
រវេមិនចំណាប់ មិនអាចនឹងលះបង់ស្រូវនឹងពូជ សម្រាប់សាបព្រោះរាល់
ឆ្នាំ ១ ក្នុងមួយ ដែលជាពូជមិនល្អ មិនអាចនឹងលះបង់ស្រីម្នាក់ជាប្រពន្ធដែល

ភិក្ខុវត្តស្ស លទ្ធិកិរោមម.បុត្តេ កហបតិកហបតិបុក្ខបមា

កេសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្តានិ អន្ទា-
 នេត្វា អតារស្មា អនការយំ បព្វជិតិ តញ្ញិ តស្ស
 ពលំ ពន្ធនំ ទទ្ធិញ្ញំ ពន្ធនំ ថំ ពន្ធនំ អប្បតិកំ
 ពន្ធនំ ឫលោ កឡិដ្ឋរោតិ ។ ឯវមេវ ខោ
 ឧទាយំ វេកេត្វេ មោយបុរិសា វនិ បជហថាតិ
 មយោ វុត្តមាណា តេ ឯវមាហំសុ កី បនិមស្ស
 អប្បមត្តកស្សំ ឱវមត្តកស្សំ អនិសល្លិខតេវយំ
 សមណោតិ តេ តញ្ញេវ នប្បជហន្តិ មយំ ច អប្បច្ចយំ
 ឧបដ្ឋបេន្តិ យេ ច ភិក្ខុ សិក្ខាកាមា តេសន្តិ
 ឧទាយំ ហោតិ ពលំ ពន្ធនំ ទទ្ធិញ្ញំ ពន្ធនំ ថំ
 ពន្ធនំ អប្បតិកំ ពន្ធនំ ឫលោ កឡិដ្ឋរោតិ ។

[១៨០] សេយ្យថាថិ ឧទាយំ កហបតិ វ កហបតិ-

បុត្តោ វ អន្ទោ មហន្តោ មហាកោតោ នេកានំ និក្ខុ-
 កណានំ ចយោ នេកានំ ធម្មកណានំ ចយោ នេ-
 កានំ ខេត្តកណានំ ចយោ នេកានំ វត្តកណានំ ចយោ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមវណ្ណសកំ

ទេកានិ ភិយ្យគណានិ^(១) ចយោ ទេកានិ ទាស
 គណានិ ចយោ ទេកានិ ទាសីគណានិ ចយោ
 សោ អាមាមាតិ ភិក្ខុ បស្សេយ្យ សុខោតហត្តោនិ
 មនុញ្ញំ កោលិ កុត្តារិ សីតាយ ទាយាយ ទិសិដ្ឋិ
 អធិចិត្តេ យុត្តិ ។ តស្ស ឃុំមស្ស សុខំ វេត កោ
 សាមញ្ញំ អាហេត្យំ វេត កោ សាមញ្ញំ សោ វេតស្ស
 យោហំ កេសមស្សំ ឌីហារេត្វា កាសាយានិ វត្តានិ
 អប្បាទេត្វា អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជ្ជេយ្យន្តិ ។ សោ
 សក្កិណោយ្យ ទេកានិ ទិក្ខុគណានិ បហាយ ទេកានិ
 ទណ្ឌគណានិ បហាយ ទេកានិ ខេត្តគណានិ បហាយ
 ទេកានិ វត្តគណានិ បហាយ ទេកានិ ភិយ្យគណានិ
 បហាយ ទេកានិ ទាសគណានិ បហាយ ទេកានិ
 ទាសីគណានិ បហាយ កេសមស្សំ ឌីហារេត្វា
 កាសាយានិ វត្តានិ អប្បាទេត្វា អតារស្មា អនតារិយំ
 បព្វជ្ជិតុំ ។ យោ នុ ខោ ទុទាយ ឃុំ វេទេយ្យ
 យេហំ សោ កហាមតិ វា កហាមតិបុត្តោ វា

១ ឧ. ភិយ្យគណានន្តិប្បន្តិ ។

ពុទ្ធសូតិយ មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសុត្តន្តៈ

អ្នកសន្សំពួកភវិយាទុកច្រើន ជាអ្នកសន្សំពួកខ្ញុំប្រុសទុកច្រើន ជាអ្នក
សន្សំពួកខ្ញុំស្រីទុកច្រើន គហបតីនោះ ឃើញកិក្ខុក្នុងអារម្ម មាន
ដៃដើងលាងស្អាតល្អ ឆាន់កោជនជាទីគាប់ចិត្ត អង្គុយក្នុងម្លប់ត្រជាក់
ប្រកបក្នុងអធិចិត្ត ។ គហបតីឬគហបតីបុត្រនោះ ក៏គិតថា អើភាពជា
សមណៈនេះ សុខណាស់ហ្ន៎ ភាពជាសមណៈ ឥតមានរោគសោះ
គួរតែអាត្មាអញកោរសក់ នឹងពួកមាត់ពួកចង្ហា ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់
កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ ជននោះ ក៏អាចលះបង់
នូវគំនរមាសឆ្កោរច្រើន លះបង់គំនរស្រូវច្រើន លះបង់ចំនួនស្រែច្រើន
លះបង់ចំនួនចម្ការច្រើន លះបង់ពួកភវិយាច្រើន លះបង់ពួកខ្ញុំប្រុស
ច្រើន លះបង់ពួកខ្ញុំស្រីច្រើនបាន ហើយកោរសក់នឹងពួកមាត់ពួកចង្ហារួច
ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ ម្ចាស់
ទទាយ បុគ្គលណានិយាយយ៉ាងនេះថា គហបតីក៏ គហបតីបុត្រក៏

វិញ្ញាណស្ស លទ្ធិកិរោមមសុត្តេ គហបតិគហបតិបុគ្គលមា

ពន្ធនេហិ ពន្លោ សក្កោតិ នេកានិ និក្ខតណានិ
 បហាយ នេកានិ ធិត្តកណានិ បហាយ នេកានិ
 ខេត្តកណានិ បហាយ នេកានិ វត្តកណានិ បហាយ
 នេកានិ ករិយកណានិ បហាយ នេកានិ ទាសក
 ណានិ បហាយ នេកានិ ទាសីកណានិ បហាយ
 កេសមស្សំ ឌីហារេត្តា កាសាយានិ វត្តានិ អច្ឆានេត្តា
 អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជិត្តំ កញ្ញា ភស្សំ ពលរំ ពន្ធនំ
 ទទ្ធិំ ពន្ធនំ បិរំ ពន្ធនំ អប្បតិកំ ពន្ធនំ ថ្មលោ
 កធុន្តំ រោតិ សម្មា នុ ខោ សោ ឧទាយិ វទមាណោ
 វទេយ្យតិ ។ លោ ហេតិ កន្តេ យេហិ កន្តេ សោ
 កហាបតិ វា កហាបតិបុត្តោ វា ពន្ធនេហិ ពន្លោ
 សក្កោតិ នេកានិ និក្ខតណានិ បហាយ នេកានិ
 ធិត្តកណានិ បហាយ នេកានិ ខេត្តកណានិ
 បហាយ នេកានិ វត្តកណានិ បហាយ នេកានិ
 ករិយកណានិ បហាយ នេកានិ ទាសកណានិ
 បហាយ នេកានិ ទាសីកណានិ បហាយ
 កេសមស្សំ ឌីហារេត្តា កាសាយានិ វត្តានិ អច្ឆានេត្តា

ភិក្ខុវត្ថុ លទ្ធកិរោបមសូត្រ ឧបមន្តិចគហបតី ឬគហបតិបុត្រ

ជាប់ដោយចំណងណា ហើយអាចលះបង់គំនរមាសឆ្កោរជាច្រើន លះ
 បង់គំនរស្រូវជាច្រើន លះបង់ចំនួនស្រែជាច្រើន លះបង់ចំនួនចម្ការជា
 ច្រើន លះបង់ពួកភិក្ខុយាជាច្រើន លះបង់ពួកខ្ញុំប្រុសជាច្រើន លះបង់
 ពួកខ្ញុំស្រីជាច្រើន ហើយការសក់ការពុកមាត់ពុកចង្កា រួចស្ងៀក
 ដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្លូវបាន ព្រោះ
 ចំណងនោះ របស់ជននោះជាចំណងតឹង ជាចំណងមាំ ចំណងខ្ជាប់
 ខ្ជួន មិនមែនជាចំណងផ្អុយ ទុកដូចកំណាត់ឈើធំ ដូច្នោះ ម្ចាស់
 ទទាយី បុគ្គលដែលនិយាយនោះ ឈ្មោះថានិយាយត្រូវ ឬដូច
 ម្តេច ។ បតីត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន និយាយយ៉ាងនេះមិនត្រូវទេ បតីត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចំរើន គហបតីភី គហបតីបុត្រភី ទោះជាប់ដោយចំណងណា
 ហើយអាចលះបង់គំនរមាសឆ្កោរច្រើនបាន លះបង់គំនរស្រូវច្រើនបាន
 លះបង់ចំនួនស្រែច្រើនបាន លះបង់ចំនួនចម្ការច្រើនបាន លះបង់ពួក
 ភិក្ខុយាច្រើនបាន លះបង់ពួកខ្ញុំប្រុសច្រើនបាន លះបង់ពួកខ្ញុំស្រីជា
 ច្រើន ហើយការសក់ការពុកមាត់ពុកចង្កា ស្ងៀកដណ្តប់សំពត់

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គសកំ

អតារស្មា អនតារយំ បព្វជិត្តំ តត្ថា តស្សំ អពលំ
 ពន្ធនំ ទុព្វលំ ពន្ធនំ ប្បតិកំ ពន្ធនំ អសារតិ
 ពន្ធនន្តំ ។ ឃុំមេម ខោ ឧទាយិ ឥនេកេត្វេ កុលបុត្តា
 ឥទំ បដហាថាតិ មយា វុត្តមាថា តេ ឃុំមាហិស្ម
 កី បនិមស្ស អប្បមត្តកស្សំ ឱរមត្តកស្សំ
 បហាតព្វស្សំ យស្សំ តោ កកវំ បហានមាហ
 យស្សំ តោ សុគតោ បដិទិស្សក្កមាហាតិ តេ តព្វោ
 បដហន្តំ មយិ ច ន អប្បច្ចយំ ឧបដ្ឋបេន្តំ យេ ច
 ភិក្ខុ សិក្ខាកាមា តេ តំ បហាយ អប្បោស្សក្កា
 បន្ទុលោមា បរទុត្តា មិកក្កតេន ចេតសា វិហារន្តំ
 តេសន្តំ ឧទាយិ ហោតិ អពលំ ពន្ធនំ ទុព្វលំ ពន្ធនំ
 ប្បតិកំ ពន្ធនំ អសារតិ ពន្ធនំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសត្វៈ

កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះសប្បុរស ព្រោះថា ចំណង់នោះ
 របស់ជននោះ មិនមែនជាចំណង់តឹង ជាចំណង់ខ្សោយ ជាចំណង់ផ្ទុយ
 ជាចំណង់ឥតខ្ចីម ។ ម្នាល ទុទាយ យ៉ាងនោះឯងហើយ រឿងនេះដូច
 ពួកកុលបុត្រខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ កាលតថាគតប្រាប់ថា អ្នកទាំង
 ឡាយ ចូរលះបង់នូវអំពើនេះចេញ ពួកកុលបុត្រនោះ ក៏ពោលយ៉ាងថា
 ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ឲ្យយើងទាំងឡាយលះបង់អំពើណា ព្រះសុគត
 ត្រាស់ឲ្យយើងលះបង់អំពើណា ថ្វីបើអំពើនោះ ជាអំពើប្តីប្រពន្ធច្រើន
 យើងត្រូវលះបង់ចោលចេញ ហើយពួកកុលបុត្រនោះ ក៏បានលះបង់នូវ
 អំពើនោះចេញ ទាំងមិនធ្វើឲ្យទាស់អធ្យាស្រ័យតថាគតឡើយ មួយ
 វិញទៀត ពួកភិក្ខុណាជាសិក្ខាកាម ភិក្ខុទាំងនោះ លះបង់នូវអំពើនា
 ហើយជាអ្នកមានសេចក្តីខ្ជល់ខ្ជាយតិច សមូហរោម ប្រព្រឹត្តចិញ្ចឹមជីវិត
 ដោយបច្ច័យដែលអ្នកដទៃឲ្យ មានចិត្តប្រព្រឹត្តដូចជាសត្វម្រឹត ម្នាល
 ទុទាយ អំពើរបស់ភិក្ខុនោះ ទុកដូចជាចំណង់ចូរ ចំណង់ទុពូលភាព
 ចំណង់ផ្ទុយ ចំណង់ឥតខ្ចីម ។

អំណាចស្នេហា លទ្ធិក្រោយសុត្តន្ត បញ្ញា បុគ្គល

(១៨១) ចត្តារោមេ ឧទាយិ បុគ្គលា សន្តោ
 សំវិជ្ជមាណ លោកស្មី កតមេ ចត្តារោ ឥទ្ធិហាយិ
 ឯកច្ចោ បុគ្គលោ ឧបទិប្បហានាយ បដិបន្នោ
 ហោតិ ឧបទិប្បដិទិស្សត្តាយ តមេទំ ឧបទិប្បហានាយ
 បដិបទ្ធិ ឧបទិប្បដិទិស្សត្តាយ ឧបទិប្បដិសំយុត្តា
 សរសង្កប្បា សមុទាចរន្តិ សោ តេ អនិវាសេតិ
 នប្បជហតិ ន វិលោទេតិ ន ព្យន្តិករោតិ ន អនកា-
 វន្តមេតិ ឥមំ ខោ អហំ ឧទាយិ បុគ្គលំ សំយុត្តោតិ
 វនាមំ វោ វិសំយុត្តោតិ កិស្ស ហេតុ ឥន្ទ្រិយវេមត្តតា
 ហិ មេ ឧទាយិ ឥមស្មី បុគ្គលេ វិទិតា ។ ឥធ
 បទុទាយិ ឯកច្ចោ បុគ្គលោ ឧបទិប្បហានាយ
 បដិបន្នោ ហោតិ ឧបទិប្បដិទិស្សត្តាយ តមេទំ
 ឧបទិប្បហានាយ បដិបទ្ធិ ឧបទិប្បដិទិស្សត្តាយ
 ឧបទិប្បដិសំយុត្តា សរសង្កប្បា សមុទាចរន្តិ សោ
 តេ អនិវាសេតិ បជហតិ វិលោទេតិ ព្យន្តិករោតិ

ភិក្ខុវគ្គ លទ្ធិពិការបមស្សត្រ បុគ្គល ៤ ពួក

(១៨១) ម្នាលទុទាយ បុគ្គលទាំងឡាយ ៤ ពួកនេះ តែងមាន
 ប្រាកដក្នុងលោក បុគ្គល ៤ ពួក តើដូចម្តេចខ្លះ ម្នាលទុទាយ បុគ្គល
 ពួកមួយក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីលះបង់ទុបធិ(១) ដើម្បីរលាស់
 ចោលនូវទុបធិ សេចក្តីលើកឃើញនឹងការត្រិះរិះ ដែលប្រកបដោយទុបធិ
 តែងគ្របសង្កត់បុគ្គលនោះ ដែលប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះបង់ទុបធិ ដើម្បី
 រលាស់ចោលនូវទុបធិ បុគ្គលនោះ ក៏ស្វិតស្វាប្រាំ មិនលះបង់ មិនបន្ទោ
 បង់ មិនធ្វើឲ្យវិនាស មិនធ្វើឲ្យមានកំណើតទៀត នូវទុបធិទាំងនោះ
 ឡើយ ម្នាលទុទាយ គថាគតហៅបុគ្គលនេះឯងថា ជាអ្នកប្រកបដោយ
 កិលេស មិនហៅថា ជាអ្នកប្រាសចាកកិលេសទេ ដំណើរនោះ
 ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលទុទាយ ព្រោះគថាគត ដឹងច្បាស់ថា ឥន្ទ្រិយ
 ផ្សេងៗ (មាន) ក្នុងបុគ្គលនេះ ។ ម្នាលទុទាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុង
 លោកនេះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីលះបង់ទុបធិ ដើម្បីរលាស់ចោលនូវ
 ទុបធិ សេចក្តីលើកឃើញនឹងការត្រិះរិះ ដែលប្រកបដោយទុបធិ តែង
 គ្របសង្កត់នូវបុគ្គលនោះ ដែលប្រតិបត្តិដើម្បីលះបង់ទុបធិ ដើម្បីរលាស់
 ចោលនូវទុបធិ បុគ្គលនោះ មិនអត់ទ្រាំ លះបង់ បន្ទោបង់ ធ្វើឲ្យវិនាស

១ ទុបធិសព្ទ ប្រែថា សភាវៈ ដែលដំកល់ទុកនូវរាងទុក្ខ គឺជាឫសគល់នៃរាងទុក្ខ បានដល់
 ទុបធិ ៤ យ៉ាង គឺ ទន្ធទុបធិ ១ កិលេសទុបធិ ១ អភិសង្ខារទុបធិ ១ កាមតុល្យទុបធិ ១ ។ អង្គនេះថា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អនការវ័ន្តមេតិ ឥមម្បិ ខោ អហំ ឧទាយំ បុគ្គលំ
 សំយុត្តោតិ វនាមិ ឆោ វិសំយុត្តោ តំ កិស្ស
 ហេតុ ឥន្ទ្រិយវេមត្តតា ហិ មេ ឧទាយំ ឥមស្មី
 បុគ្គលេ វិទិតា ។ ឥធិ បនុទាយំ ឯកោ
 បុគ្គលោ ឧបទិប្បហានាយ បទិប្បោ ហោតិ
 ឧបទិប្បទិទិស្សត្តាយ តមេទិ ឧបទិប្បហានាយ
 បទិបទ្ធិ ឧបទិប្បទិទិស្សត្តាយ កនាចិ កាហាចិ
 សតិសម្មាសា ឧបទិប្បទិសំយុត្តោ សាសន្តប្បា
 សមុទាចរន្តិ ទន្ធា ឧទាយំ សតុប្បនោ អថខោ និ
 ទិប្បមេវ បទិហាតិ វិហោទេតិ ព្យន្តិកោតិ អនកា
 វ័ន្តមេតិ ។ សេយ្យថាបិ ឧទាយំ បុរិសោ ទិវសសន្តត្ត
 អយោកជាហោ ទ្វេ វា តីណិ វា ឧទកដុសិតានិ
 និទានេយ្យ ទន្ធា ឧទាយំ ឧទកដុសិតានិ និទានោ
 អថខោ និ ទិប្បមេវ បរិក្ខយំ បរិហានានិ តច្ឆយ្យ
 ឯវមេវ ខោ ឧទាយំ ឥធិកោ បុគ្គលោ ឧបទិប្ប
 ហានាយ បទិប្បោ ហោតិ ឧបទិប្បទិទិស្សត្តាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដ្ឋានសកៈ

ធ្វើមិនឲ្យកើតទៀតនូវទុបធិទាំងនោះ ម្នាលទុទាយី តថាគតហៅបុគ្គល
នេះឯងថា ជាអ្នកប្រកបដោយកិលេស មិនហៅថា ជាអ្នកប្រាសចាក
កិលេសទេ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះតថាគត ដឹងច្បាស់ថា
ឥន្ទ្រិយផ្សេងៗ (មាន) ក្នុងបុគ្គលនោះ ។ ម្នាលទុទាយី បុគ្គលពួកមួយ
ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះបង់ទុបធិ ដើម្បីរលាស់ចោលនូវ
ទុបធិ ការរលឹកឃើញ នឹងសេចក្តីគ្រិះរិះ ដែលប្រកបដោយទុបធិ តែង
គ្របសង្កត់បុគ្គលនោះ ដែលប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះបង់ទុបធិ ដើម្បីរលាស់
ចោលនូវទុបធិ ព្រោះការភ្លេចស្មារតីក្នុងកាលម្តងៗ ម្នាលទុទាយី ការ
កើតឡើងនៃសតិជារបស់យឺតយូរ តែបុគ្គលនោះលះបង់ បន្ទាបបង់ ធ្វើឲ្យ
វិនាស ធ្វើមិនឲ្យកើតទៀតនូវទុបធិនោះ ដោយឆាប់រហ័ស ។ ម្នាល
ទុទាយី បុរសចាក់ដំណក់ទឹកពីរបីដំណក់ ទៅក្នុងខ្លះដែក ដែលគេដុត
អស់មួយថ្ងៃ ម្នាលទុទាយី ការស្រក់ចុះនៃដំណក់នោះរមែងយឺតយូរ តែ
ដំណក់ទឹកនោះ ក៏ដល់នូវការរើស្តុកអស់ទៅដោយឆាប់រហ័ស សេចក្តី
នេះ មានទុបមាយ៉ាងណា ម្នាលទុទាយី មានទុបមេយ្យដូចបុគ្គលពួក
មួយក្នុងលោកនេះ ប្រតិបត្តិ ដើម្បីលះបង់ទុបធិ ដើម្បីរលាស់ចោលនូវ

ភិក្ខុវិញ្ញ័យ លទ្ធិកិរោមមសុត្តេ ចត្តារោ បុគ្គល

តមេនំ ឧបទិប្បហានាយ បទិបដ្ឋំ ឧបទិប្បដិនិស្សត្តាយ
 កណាចិ ករហាចិ សតិសម្មោសា ឧបទិប្បដិនិស្សត្តា
 សរសន្តប្បា សមុទាចរន្តិ ទន្ធា ឧទាយិ សុត្តប្បនោ
 អថខោ នំ ខិប្បមេវ បជហិតិ វិនោទេតិ ព្យន្តិករោតិ
 អនការវន្តមេតិ ឥមម្បិ ខោ អហំ ឧទាយិ បុគ្គលំ
 សិស្សត្តោតិ វនាមិ នោ វិសិស្សត្តោ តិ កិស្ស ហេតុ
 វន្តិយវេមត្តតា ហិ មេ ឧទាយិ ឥមស្មី បុគ្គលេ
 វិនិតា ។ ឥធ បនុទាយិ ឯកទ្ធា បុគ្គលោ ឧបទិ
 ទុក្ខស្ស ម្ភលន្តិ ឥតិ វិនិតា វិបដិ ហោតិ
 ឧបទិសន្តិយេ វិមុត្តោ ឥមិ ខោ អហំ ឧទាយិ បុគ្គលំ
 វិសិស្សត្តោតិ វនាមិ នោ សិស្សត្តោ តិ កិស្ស ហេតុ
 វន្តិយវេមត្តតា ហិ មេ ឧទាយិ ឥមស្មី បុគ្គលេ
 វិនិតា ។ ឥមេ ខោ ឧទាយិ ចត្តារោ បុគ្គលា
 សន្តោ សិវិជ្ជមាទា លោកស្មី(១) ។

១ ឧ. ម. ឥមេ ខោ ឧទាយិ ចត្តារោ បុគ្គលា សន្តោ សិវិជ្ជមាទា លោកស្មីនិ ទិស្សន្តិ ។

ភិក្ខុវគ្គ លទ្ធិកំពោបមសូត្រ បុគ្គល ៤ ពួក

ទុបធិ ការលើកយើងនឹងសេចក្តីត្រិះរិះ ដែលប្រកបដោយទុបធិ រមែង
 គ្របសង្កត់បុគ្គលនោះ ដែលប្រតិបត្តិដើម្បីលះបង់ទុបធិ ដើម្បីលោស
 ចោលនូវទុបធិ ព្រោះភ្លេចស្មារតីក្នុងកាលម្តង ៗ ម្នាលទុទាយ ការ
 កើតឡើងនៃស្មារតីយឺតយូរ តែបុគ្គលនោះលះបង់ បន្ទោបង់ ធ្វើឲ្យ
 វិនាស ធ្វើមិនឲ្យមានកំណើតទៀតនូវទុបធិនោះ ដោយឆាប់រហ័ស ម្នាល
 ទុទាយ គឺថាគតហៅបុគ្គលនេះឯងថា ជាអ្នកប្រកបដោយកិលេស មិន
 ហៅថា ជាអ្នកប្រាសចាកកិលេសទេ ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ម្នាល
 ទុទាយ ព្រោះគឺថាគតដឹងច្បាស់ថា ឥន្ទ្រិយផ្សេងៗ គ្នា (មាន) ក្នុងបុគ្គល
 នេះ ៗ ម្នាលទុទាយ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះដឹងច្បាស់ថា ទុបធិគឺ
 បញ្ចក្ខន្ធ ជាបួសគល់នៃសេចក្តីទុក្ខ តែជាអ្នកឥតមានទុបកិលេស មាន
 ចិត្តជឿសំប៉ូនព្រះនិព្វានជាគ្រឿងអស់ទៅនៃទុបធិកិលេស ម្នាលទុទាយ
 គឺថាគតហៅបុគ្គលនេះឯងថា ជាអ្នកប្រាសចាកទុបធិកិលេស មិនហៅ
 ថាប្រកបដោយទុបធិកិលេសឡើយ ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ម្នាល
 ទុទាយ ព្រោះគឺថាគតដឹងច្បាស់ថា ឥន្ទ្រិយដែលផ្សេងៗ គ្នា (មាន)
 ក្នុងបុគ្គលនេះ ៗ ម្នាលទុទាយ បុគ្គលទាំងឡាយ ៤ ពួកនេះឯងដែល
 មានប្រាកដក្នុងលោក ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

[១៨២] បញ្ច ខោ ឥមេ ឧទាយិ កាមគុណា
 កតមេ បញ្ច ចក្កវិញ្ញេយ្យា វុទា ឥដ្ឋា កត្តា
 មនាទា បិយ្យុទា កាម្មបសញ្ញិតា វជជីយា
 សោតវិញ្ញេយ្យា សន្ទា... យានវិញ្ញេយ្យា កត្តា...
 ជិវវិញ្ញេយ្យា វសា... កាយវិញ្ញេយ្យា ដោដ្ឋត្វា ឥដ្ឋា
 កត្តា មនាទា បិយ្យុទា កាម្មបសញ្ញិតា វជជីយា ។
 ឥមេ ខោ ឧទាយិ បញ្ច កាមគុណា ។ យំ ខោ
 ឧទាយិ ឥមេ បញ្ច កាមគុណោ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ
 សុខំ សោមនស្សំ ឥទំ វុច្ឆតិ កាមសុខំ មិច្ឆសុខំ
 បុច្ឆជ្ជនសុខំ អនរិយសុខំ ន អាសេវិតតំ ន
 ការេតតំ ន ពហុលីកាតតំ កាយតតំ ឯតស្ស
 សុខស្សតិ វទាមិ ។

[១៨៣] ឥទ្ធិទាយិ ភិក្ខុ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ
 ។ មេ ។ បវមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ
 វិតក្កវិទារាជំ វុបសមា ។ មេ ។ ទុតិយំ ឈានំ
 ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ បីតិយា ច វិវាតា ។ មេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសិល្បៈ

[១៨២] ម្នាលឧទាយី កាមគុណនេះមាន ៥ ប្រការ កាមគុណ ៥ ប្រការកើតឡើង គឺរូបទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលគប្បីដឹងបាន ដោយចក្ខុ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកប ដោយកាម គួររីករាយ ១ សំឡេងទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលគប្បីដឹងបាន ដោយត្រចៀក...១ ក្លិនទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលគប្បីដឹងបានដោយច្រមុះ . ១ រសទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលគប្បីដឹងបានដោយអណ្តាត . . . ១ ផោដ្ឋព្វ ទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលគប្បីដឹងបានដោយកាយជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីតាប់ចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរជាទីរីករាយ ១ ។

ម្នាលឧទាយី នេះឯងហៅថា កាមគុណ ៥ ប្រការ ។ ម្នាលឧទាយី សុខនឹងសោមនស្សណា កើតឡើងព្រោះអាស្រ័យកាមគុណទាំង ៥ ប្រការនេះ សេចក្តីសុខនឹងសោមនស្សនេះ គឺគតហៅថា ជាសុខក្នុងកាម ជាសុខមិនស្អាត ជាសុខរបស់បុថុជន មិនមែនជាសុខរបស់ព្រះអរិយៈ ដែលគេមិនគួរធ្វើឲ្យប្តីក មិនគួរចំរើន មិនគួរធ្វើឲ្យរឿយ ។ ឡើយ គឺគតពោលថា គួរខ្លាចសេចក្តីសុខនេះ ។

[១៨៣] ម្នាលឧទាយី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងប់ស្ងាត់ចាក កាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ ចូលកាន់បឋមជ្ឈាន ភិក្ខុព្រោះរម្ងាប់វិតក្កៈ នឹងវិចារៈ ។ បេ ។ ចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន ព្រោះប្រាសចាកបតិ ។ បេ ។

កិច្ចវត្តស្ស លទ្ធិកំរោបមសុត្តេ បុព្វនិទ្ទិសនាថា

តតិយំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ សុខស្ស ច
 បហានា ។ បេ ។ ចតុតិ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 វិហារតិ ឥទំ វុច្ចតិ នេក្ខម្មសុខំ វិវេកសុខំ(១)
 ឧបសម្ព័ន្ធសុខំ សម្ពោធិសុខំ អាសេវិតតំ កាវេតតំ
 ពហុលំកានតំ ន កាយតតំ ឯតស្ស សុខស្សានិ
 វនាមិ ។

[១៨២] ឥត្តនាយិ ភិក្ខុ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ ។ បេ ។
 បវមិ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ។ ឥទំ ខោ អហំ
 ឧនាយិ ឥញ្ញិតស្មី វនាមិ កត្តា តត្ថ ឥញ្ញិតស្មី យេនេវ
 តត្ថ វិតក្កវិចារា អនិវុទ្ធិ ហោតិ ឥទំ តត្ថ ឥញ្ញិតស្មី ។
 ឥត្តនាយិ ភិក្ខុ វិតក្កវិចារានិ វ្យបសមា ។ បេ ។
 ធុតិយំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ។ ឥទម្បិ ខោ
 អហំ ឧនាយិ ឥញ្ញិតស្មី វនាមិ កត្តា តត្ថ ឥញ្ញិតស្មី
 យេនេវ តត្ថ បិតសុខំ អនិវុទ្ធិ ហោតិ ឥទំ តត្ថ ឥញ្ញិត-
 តស្មី ។ ឥត្តនាយិ ភិក្ខុ បិតយោ ច វិវាតា ។ បេ ។

១ ឧ. ប. បរិវេណសុខំ ។

ភិក្ខុវិទ្យា លទ្ធិកិរោធមស្សត្រ ករហោលអំពីឈាន ៤

ចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន ព្រោះលះបង់សេចក្តីសុខ ។ បេ ។ ចូលកាន់
ចតុត្ថជ្ឈាន នេះទើបគេថាគតហៅថា សុខផុតចាកកាម សុខស្ងប់ស្ងាត់
សុខស្ងប់ម្ខាង សុខប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីត្រាស់ដឹង ដែលបុគ្គលគួរ
ធ្វើឲ្យថ្មីក គួរចំរើន គួរធ្វើឲ្យរឿយ ។ គេថាគតហៅថា បុគ្គលមិនគួរខូច
សេចក្តីសុខនេះឡើយ ។

(១៨៤) ម្នាលទុតាយី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាម
ទាំងឡាយ ។ បេ ។ ចូលកាន់បឋមជ្ឈាន ។ ម្នាលទុតាយី គេថាគត
ពោលថា បឋមជ្ឈាននេះឯង ជាធម្មជាតិញាប់ញ័រនៅឡើយ អ្វីដែល
ញាប់ញ័រ ក្នុងបឋមជ្ឈាននោះ វិតក្កៈនឹងវិចារៈណា ក្នុងបឋមជ្ឈាននោះ
ដែលមិនទាន់រលត់នៅឡើយ នេះឯងជាធម្មជាតិញាប់ញ័រ ក្នុងបឋមជ្ឈាន
នោះ ។ ម្នាលទុតាយី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះម្ខាងវិតក្កៈនឹងវិចារៈ
។ បេ ។ ចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន ។ ម្នាលទុតាយី គេថាគតពោលថា
ទុតិយជ្ឈាននេះឯង ជាធម្មជាតិញាប់ញ័រនៅឡើយ ចុះអ្វីដែលញាប់ញ័រ
ក្នុងទុតិយជ្ឈាននោះ បីតិទិន្នសុខណា ក្នុងទុតិយជ្ឈាននោះ ដែលមិន
ទាន់រលត់នៅឡើយ នេះឯងជាធម្មជាតិញាប់ញ័រ ក្នុងទុតិយជ្ឈាននោះ ។
ម្នាលទុតាយី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះប្រាសចាកបីតិ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

តតិយំ ឈានំ ឧបសម្មជ្ជ វិហារតិ ។ ឥទម្បិ ខោ
 អយំ ឧទាយំ ឥញ្ជិតស្មី វនាមិ តិញ្ច តត្ថ ឥញ្ជិ-
 តស្មី យទេវ តត្ថ ឧបេក្ខាស្មុទិ អនិរុទ្ធិ ហោតិ
 ឥទំ តត្ថ ឥញ្ជិតស្មី ។ ឥទ្ធិនាយំ ភិក្ខុ ស្មុទស្ស
 ច បហាណា ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្មជ្ជ
 វិហារតិ ។ ឥទំ ខោ អហំ ឧទាយំ
 អនេញ្ជិតស្មី វនាមិ ។

(១៨៥) ឥទ្ធិនាយំ ភិក្ខុ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ
 ។ បេ ។ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្មជ្ជ វិហារតិ ។ ឥទំ
 ខោ អហំ ឧទាយំ អនលន្តិ វនាមិ បជហជាតិ
 វនាមិ សមតិក្កមជាតិ វនាមិ ។ កោ ច តស្ស
 សមតិក្កមោ ឥទ្ធិនាយំ ភិក្ខុ វិតក្កវិចារានំ
 រូបសមា ។ បេ ។ ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្មជ្ជ វិហារតិ
 អយំ តស្ស សមតិក្កមោ ។ ឥទម្បិ ខោ អហំ
 ឧទាយំ អនលន្តិ វនាមិ បជហជាតិ វនាមិ សម-
 តិក្កមជាតិ វនាមិ ។ កោ ច តស្ស សមតិក្កមោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមចណ្ណសកៈ

ចូលកាន់ភតិយជ្ជាន ។ ម្នាលទុទាយ ភថាគតពោលថា ភតិយជ្ជាន
នេះឯង ជាធម្មជាតិញាប់ញ័រនៅឡើយ ចុះអ្វីដែលញាប់ញ័រ ក្នុងភតិ-
យជ្ជាននោះ ទុបេត្តានីងសុខណា ក្នុងភតិយជ្ជាននោះ ដែលមិនទាន់
រលត់នៅឡើយ នេះឯង ជាធម្មជាតិញាប់ញ័រ ក្នុងភតិយជ្ជាននោះ ។
ម្នាលទុទាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះលះបង់នូវសុខ ។ បេ ។ ចូល
កាន់ចតុត្ថជ្ជាន ។ ម្នាលទុទាយ ភថាគតពោលថា ចតុត្ថជ្ជាននេះឯង
ជាធម្មជាតិមានញាប់ញ័រឡើយ ។

(១៨៥) ម្នាលទុទាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាម
ទាំងឡាយ ។ បេ ។ ចូលកាន់បឋមជ្ជាន ។ ម្នាលទុទាយ ភថាគត
ពោលនូវបឋមជ្ជាននេះឯងថា មិនទាន់ល្មមទេ ភថាគតពោលថា
អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះបង់ចេញ ពោលថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរកន្លង
ឲ្យផុតចេញ ។ ចុះការកន្លងចេញនូវបឋមជ្ជាននោះ តើដូចម្តេច ម្នាល
ទុទាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះរម្ងាប់ភិក្ខុនឹងវិចារទាំងឡាយ
។ បេ ។ ចូលកាន់ទុតិយជ្ជាន នេះហៅថាការកន្លងនូវបឋមជ្ជាននោះ ។
ម្នាលទុទាយ ភថាគតពោលនូវទុតិយជ្ជាននេះឯងថា មិនទាន់ល្មមទេ
ភថាគតពោលថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះបង់ចេញ ពោលថាអ្នកទាំង
ឡាយ ចូរកន្លងឲ្យផុតចេញ ។ ចុះការកន្លងទុតិយជ្ជាននោះ តើដូចម្តេច

វិញ្ញាណស្ស លទ្ធិកិលោមមសុត្តេ បហាននកថា

ឥន្ទនាយំ ភិក្ខុ បីតិយា ច វិហារតា ។ បេ ។
 តតិយំ ឈានំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ អយំ តស្ស
 សមតិក្កមោ ។ ឥន្ទម្បិ ខោ អហំ ឧនាយំ អនលន្តិ
 វនាមិ បដហថាតិ វនាមិ សមតិក្កមថាតិ វនាមិ ។
 កោ ច តស្ស សមតិក្កមោ ឥន្ទនាយំ ភិក្ខុ
 សុខស្ស ច បហានា ។ បេ ។ ចតុត្ថំ ឈានំ
 ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ អយំ តស្ស សមតិក្កមោ ។
 ឥន្ទម្បិ ខោ អហំ ឧនាយំ អនលន្តិ វនាមិ
 បដហថាតិ វនាមិ សមតិក្កមថាតិ វនាមិ ។
 កោ ច តស្ស សមតិក្កមោ ឥន្ទនាយំ ភិក្ខុ
 សត្វសោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមោ បដិយសញ្ញានំ
 អដ្ឋង្គមា នានត្តសញ្ញានំ អមនសិការា អនន្តោ អា-
 កាសោតិ អាកាសានញ្ញាយនំ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ
 អយំ តស្ស សមតិក្កមោ ។ ឥន្ទម្បិ ខោ អហំ ឧនាយំ
 អនលន្តិ វនាមិ បដហថាតិ វនាមិ សមតិក្កមថាតិ
 វនាមិ ។ កោ ច តស្ស សមតិក្កមោ ឥន្ទនាយំ

ភិក្ខុវត្ថុ លទ្ធិកិរោមមសូត្រ ការពោលអំពីការលះ

ម្នាល ឧទាយី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះប្រាសចាកបីតិ ។ បេ ។ ចូល
 កាន់តតិយជ្ឈាន នេះហៅថាការកន្លងនូវតតិយជ្ឈាននោះ ។ ម្នាល ឧទាយី
 តថាគតពោលនូវតតិយជ្ឈាននេះឯងថា មិនទាន់ល្អមទេ តថាគតពោល
 ថា អ្នកទាំងឡាយចូលលះបង់ចេញ ពោលថា អ្នកទាំងឡាយចូរកន្លងឲ្យផុត
 ចេញ ។ ចុះការកន្លងនូវតតិយជ្ឈាននោះ តើដូចម្តេច ម្នាល ឧទាយី ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ព្រោះលះបង់នូវសុខ ។ បេ ។ ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន
 នេះឯងហៅថា ការកន្លងនូវតតិយជ្ឈាននោះ ។ ម្នាល ឧទាយី តថាគត
 ពោល នូវចតុត្ថជ្ឈាននេះឯងថា មិនទាន់ល្អមទេ តថាគតពោលថា
 អ្នកទាំងឡាយចូលលះបង់ចេញ ពោលថា អ្នកទាំងឡាយចូរកន្លងឲ្យផុត
 ចេញ ។ ចុះការកន្លងនូវចតុត្ថជ្ឈាននោះ តើដូចម្តេច ម្នាល ឧទាយី ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ព្រោះកន្លងបង់នូវរូបសញ្ញា ព្រោះរលត់នូវបដិយសញ្ញា
 ព្រោះមិនមានមនសិការៈចំពោះនាគតសញ្ញា ដោយប្រការទាំងពួង ចូល
 កាន់អាកាសានញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយបរិកម្មថា អាកាសមិនមានទីបំផុត
 នេះហៅថាការកន្លងនូវចតុត្ថជ្ឈាននោះ ។ ម្នាល ឧទាយី តថាគតពោល
 នូវអាកាសានញ្ញាយតនៈនេះឯងថា មិនទាន់ល្អមទេ តថាគតពោលថា អ្នក
 ទាំងឡាយចូលលះបង់ចេញ ពោលថា អ្នកទាំងឡាយចូរកន្លងឲ្យផុតចេញ ។
 ចុះការកន្លងនូវអាកាសានញ្ញាយតនៈនោះ តើដូចម្តេច ម្នាល ឧទាយី

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ភិក្ខុ សុត្តសោ អាភិក្ខុណាយននំ សមតិក្កម្ម
អនន្តំ វិញ្ញាណន្តំ វិញ្ញាណញ្ញាយននំ ឧបសម្បជ្ជ
វិហារតិ អយំ តស្ស សមតិក្កមោ ។ ឥទ្ធស្ស ខោ
អហំ ឧទាយំ អនលន្តំ វិនាមិ បដហថាតិ វិនាមិ សម.
តិក្កមថាតិ វិនាមិ ។ កោ ច តស្ស សមតិក្កមោ
ឥទ្ធស្សាយំ ភិក្ខុ សុត្តសោ វិញ្ញាណញ្ញាយននំ សម.
តិក្កម្ម ធន្តំ កិញ្ចតិ អាភិក្ខុញ្ញាយននំ ឧបសម្បជ្ជ
វិហារតិ អយំ តស្ស សមតិក្កមោ ។ ឥទ្ធស្ស ខោ
អហំ ឧទាយំ អនលន្តំ វិនាមិ បដហថាតិ វិនាមិ
សមតិក្កមថាតិ វិនាមិ ។ កោ ច តស្ស សមតិក្កមោ
ឥទ្ធស្សាយំ ភិក្ខុ សុត្តសោ អាភិក្ខុញ្ញាយននំ
សមតិក្កម្ម ធរសញ្ញាណសញ្ញាយននំ ឧបសម្បជ្ជ
វិហារតិ អយំ តស្ស សមតិក្កមោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបដិសោកៈ

ភិក្ខុកងសាសនានេះ កន្លងនូវអាគាសានញាយតនៈ ដោយប្រការទាំងពួង
ហើយចូលកាន់វិញ្ញាណញាយតនៈ ដោយបរិកម្មថា វិញ្ញាណមិនមានទី
បំផុតដូច្នោះ នេះហៅថាការកន្លងនូវអាគាសានញាយតនៈនោះ ។ ម្នាល
ទុទាយី តថាគតពោលនូវវិញ្ញាណញាយតនៈនេះឯងថា មិនទាន់ល្អមទេ
តថាគតពោលថា អ្នកទាំងឡាយចូរលះបង់ចេញ ពោលថា អ្នកទាំង
ឡាយចូរកន្លងឲ្យផុតចេញ ។ ចុះការកន្លងនូវវិញ្ញាណញាយតនៈនោះ
តើដូចម្តេច ម្នាលទុទាយី ភិក្ខុកងសាសនានេះ កន្លងនូវវិញ្ញាណញាយ-
តនៈដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលកាន់អាភិញ្ញាញាយតនៈ ដោយបរិ-
កម្មថា អ្វីតិចតួចមិនមានដូច្នោះ នេះហៅថាការកន្លងនូវវិញ្ញាណញាយតនៈ
នោះ ។ ម្នាលទុទាយី តថាគតពោលនូវអាភិញ្ញាញាយតនៈនេះឯងថា មិន
ទាន់ល្អមទេ តថាគតពោលថា អ្នកទាំងឡាយចូរលះបង់ចេញ ពោល
ថា អ្នកទាំងឡាយចូរកន្លងឲ្យផុតចេញ ។ ចុះការកន្លងនូវអាភិញ្ញា-
ញាយតនៈនោះ តើដូចម្តេច ម្នាលទុទាយី ភិក្ខុកងសាសនានេះ កន្លង
នូវអាភិញ្ញាញាយតនៈដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលកាន់នេវសញ្ញា-
នាសញ្ញាយតនៈជួន នេះហៅថាការកន្លងនូវអាភិញ្ញាញាយតនៈនោះ ។

ភិក្ខុវគ្គស្ស លង្កិកិកោបមសុត្តេ បហានភិ

ឥនម្យំ ខោ អហំ ឧទាយំ អនលន្តំ វនាមិ
 បដហថាតិ វនាមិ សមតិក្កមថាតិ វនាមិ ។ កោ ច
 តស្ស សមតិក្កមោ ឥន្ទនាយំ សត្វសោ លេវសញ្ញា-
 នាសញ្ញាយតនំ សមតិក្កម សញ្ញាវេទយេតនំរោជិ
 ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ អយំ តស្ស សមតិក្កមោ ។ ឥតិ
 ខោ អហំ ឧទាយំ លេវសញ្ញា នាសញ្ញាយតនស្សបិ
 បហានំ វនាមិ ។ បស្សសិ នោ ភិ ឧទាយំ
 តិ សញ្ញោជនំ អណ្ណំ វា ម្ហំ វា យស្សហំ
 នោ បហានំ វនាមិតិ ។ នោ ហេតិ កន្តេតិ ។
 ឥនមរោច កកវា អត្តមនោ អាយស្ស ឧទាយំ
 កកវតោ កាសិតំ អភិន្និតំ ។

លង្កិកិកោបមសុត្តំ ធម្មំ ទិដ្ឋិតំ ។

ភិក្ខុវគ្គ លទ្ធិកិច្ចបឋមសូត្រ ការពោលអំពីការលះ

ម្នាល ឧទាយី តថាគតពោលនូវនូវសញ្ញាណសញ្ញាយតនៈនេះឯងថា មិន
 ទាន់ល្អទេ តថាគតពោលថា អ្នកទាំងឡាយចូរលះបង់ចេញ ពោល
 ថា អ្នកទាំងឡាយចូរកន្លងឲ្យផុតចេញ ។ ចុះការកន្លងនូវនូវសញ្ញាណ-
 សញ្ញាយតនៈនោះ តើដូចម្តេច ម្នាល ឧទាយី ភិក្ខុកងសាសនានេះ កន្លង
 នូវនូវសញ្ញាណសញ្ញាយតនៈ ដោយប្រការទាំងពួង ហើយចូលកាន់
 សញ្ញាវេទយ័តនិរោធ (រលត់សញ្ញាព្រមទាំងវេទនា) នេះហៅថាការកន្លង
 នូវនូវសញ្ញាណសញ្ញាយតនៈនោះ ។ ម្នាល ឧទាយី តថាគតពោលនូវការ
 លះបង់នូវសញ្ញាណសញ្ញាយតនៈដូច្នោះឯង ។ ម្នាល ឧទាយី តថាគត
 ពោល នូវការលះបង់សំយោជនៈណា អ្នកឃើញសំយោជនៈទាំងតូច
 ទាំងធំនោះឬទេ ។ ឧទាយីក្រាបបង្គំទូលថា បតីគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 មិនឃើញទេ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ
 ព្រះឧទាយីមានអាយុ ក៏មានចិត្តត្រេកអររីករាយ ចំពោះភាសិត របស់
 ព្រះមានព្រះភាគ ។

សុត្តន្តបិដក បិដកសុត្តន្ត

(១៨៦) ឯវុទ្ធសុត្តន្ត ។ ឯកំ សមយំ កកវា
 ចានុមាយំ វិហារតិ អាមលក្កវនេ ។ តេន ខោ បន
 សមយេន សារីបុត្តោក្កល្យានប្បមុខានិ បញ្ចមត្តានិ
 កិក្ខុសតានិ ចានុមិ អនុប្បត្តានិ ហោន្តិ កកវន្តិ
 ទស្សនាយ ។ តេ ច អាគន្ធកា កិក្ខុ ទេវសិកេ-
 ហិ កិក្ខុហិ សន្និ បដិសម្មោទមាណា សេនាសនានិ
 បញ្ចាបយមាណា បត្តចីវរានិ បដិសាមយមាណា ឧត្តា-
 សន្នា មហាសន្នា អហោសិ ។ អថខោ កកវា
 អាយសុន្តិ អាទន្តិ អាមន្តេសិ កេ បនេតេ អាទន្ត
 ឧត្តាសន្នា មហាសន្នា កេវជ្ជា មញ្ញេ មច្ឆិ វិលោ-
 បេន្តិត ។ ឯតានិ កន្តេ សារីបុត្តោក្កល្យានប្បមុខានិ
 បញ្ចមត្តានិ កិក្ខុសតានិ ចានុមិ អនុប្បត្តានិ កកវន្តិ
 ទស្សនាយ តេ អាគន្ធកា កិក្ខុ ទេវសិកេហិ
 កិក្ខុហិ សន្និ បដិសម្មោទមាណា អាសនានិ(៦)
 បញ្ចាបយមាណា បត្តចីវរានិ បដិសាមយមាណា

បាតុវិស្វត្រ ទី ៧

(១៨៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ៗ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងអាមលកីរីន (ព្រែកទួតព្រៃ) ក្នុងស្រុក
ចាតុមា ៗ ក៏សម័យនោះ ពួកភិក្ខុប្រមាណ ៥០០ រូប មានព្រះសារីបុត្ត
នឹងព្រះមោគ្គល្លានជាប្រធាន និងមន្តទៅដល់ស្រុកចាតុមា ដើម្បីគាល់
ព្រះមានព្រះភាគ ៗ ក៏ឯពួកភិក្ខុអាគន្ធកៈអម្បាលនោះ ក៏និយាយពាក់
ទាក់មួយអន្លើដោយពួកនេវសិកភិក្ខុ ប្រើគ្នានឹងគ្នាឲ្យក្រាលសេនាសនៈ
ឲ្យរៀបចំទុកដាក់បាតុចិវរ មានសំឡេងគីកកងសំឡេងអ៊ូអា ៗ លំដាប់
នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះមាននូវមានពាយុមកសួរថា
ម្ចាស់មាននូវ ចុះសំឡេងគីកកងអ៊ូអាទាំងនេះតើជាសំឡេងអ្វី ហាក់ដូចជា
ពួកព្រានសំណាញ់ដណ្តើមចាប់ត្រី ដូច្នោះ ៗ ព្រះមាននូវក្រាបបង្គំទូលថា
បាតុព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកភិក្ខុប្រមាណ ៥០០ រូប មានព្រះសារីបុត្តនឹងព្រះ
មោគ្គល្លានជាប្រធាននេះ មកដល់ស្រុកចាតុមា ដើម្បីគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
ពួកអាគន្ធកភិក្ខុអម្បាលនោះ ក៏និយាយពាក់ទាក់មួយអន្លើ ដោយពួក
នេវសិកភិក្ខុ ប្រើគ្នានឹងគ្នាឲ្យក្រាលសេនាសនៈ ឲ្យរៀបចំទុកដាក់បាតុនឹង

កិច្ចវិវត្តស្ស ពាក្យមសុត្តេ ឧបាសម្ភ មហាសម្ភ

ឧបាសម្ភា មហាសម្ភាតិ ។ តេនាហានន្ត មម វេទនេន
 កិក្ខុ (១) អាមន្តេហិ សត្តា អាយស្មន្តេ (២) អាមន្តេស័-
 តិ ។ ឃី កន្តេតិ ខោ អាយស្មា អានន្តោ កកវតោ
 បដិស្សត្ថា យេន តេ កិក្ខុ តេនុបសង្កមី ឧបសង្ក-
 មីត្ថា តេ កិក្ខុ ឯតទិវេច សត្តា អាយស្មន្តេ (៣)
 អាមន្តេតិ ។ ឃី ហិសោតិ ខោ តេ កិក្ខុ
 អាយស្មតោ អានន្តស្ស បដិស្សត្ថា យេន កកវ
 តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមីត្ថា កកវន្តិ អភិវទេត្ថា
 ឯកមន្តិ ឯសីទីសុ ។ ឯកមន្តិ ឯសីន្នេ ខោ តេ
 កិក្ខុ កកវ ឯតទិវេច កិច្ច តុម្ភេ កិក្ខុវេ ឧបា-
 សម្ភា មហាសម្ភា កេវជ្ជា មញ្ញោ មន្តិ វិលោចន្តិ ។
 ឥមាធិ កន្តេ សាវបុត្តមោក្ខល្លានប្បមុខាធិ បញ្ចមត្តាធិ
 កិក្ខុសតាធិ ចាតុមី អនុប្បត្តាធិ កកវន្តិ ទស្សនាយ
 តេមេ អាគន្ធកា កិក្ខុ ទេវាសិកេហិ កិក្ខុហិ
 សន្តិ បដិសម្រោទមាណា សេនាសាធិ បញ្ញាបយ-
 មាណា បត្តចិវាធិ បដិសាមយមាណា ឧបាសម្ភា

១ ឧ. ម. តេ កិក្ខុ ។ ២-៣ ឧ. សត្តាយស្មន្តេ ។

ភិក្ខុវគ្គ បាគុមសូត្រ សំឡេងធំកង សំឡេងអ្វីអា

ចីវរ ទើបមានសំឡេងគីកកងអ្វីអាដូច្នោះ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់មានន្ទ
 បើដូច្នោះ អ្នកចូរហៅភិក្ខុទាំងឡាយមក តាមពាក្យរបស់គាត់ថា
 ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់ហៅលោកមានអាយុទាំងឡាយ ។ ព្រះមានន្ទ
 មានអាយុ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីតាំងនៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា
 ព្រះអង្គ ហើយក៏ចូលទៅរកពួកភិក្ខុទាំងនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ
 បាននិយាយនឹងភិក្ខុទាំងនោះយ៉ាងនេះថា ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់ហៅ
 លោកមានអាយុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលស្តាប់ពាក្យ
 ព្រះមានន្ទមានអាយុថា ករុណាលោកមានអាយុ ហើយក៏ចូលទៅ
 គាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមាន
 ព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះអង្គុយក្នុងទីសម
 គួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ដូចម្តេចបានជាអ្នកទាំងឡាយ មានសំឡេងគីកកងអ្វីអា បីដូច
 ជាពួកព្រានសំណាញ់ ដណ្តើមចាប់ត្រីដូច្នោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ពួកភិក្ខុប្រមាណ ៥០០ រូប មានព្រះសារីបុត្តនឹងព្រះមោគ្គល្លានជាប្រធាន
 នេះ មកដល់ស្រុកចាតុមា ដើម្បីនឹងគាល់ព្រះមានព្រះភាគ អាគន្ធកិក្ខុ
 អម្បាលនោះ ក៏និយាយពាក់ព័ន្ធជាមួយពួកនេវាសិកភិក្ខុ ប្រើគ្នានឹងគ្នា
 ឲ្យក្រាលសេនាសនៈ ឲ្យរៀបចំទុកជាកំប៉ុនត្រីចីវរ ទើបមានសំឡេងគីក

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

មហាសន្នាតិ ។ កច្ចុប ភិក្ខុវេ បណាមេមិ ពោ ធន
ពោ មម សន្និកោ វត្តត្ថន្តិ ។ ឃី កន្លែតិ ខោ តេ
ភិក្ខុ កកវតោ បដិស្សត្វា ឧដ្ឋាយាសនា កកវន្តិ
អភិវទេត្វា បទត្តិណិ កត្វា សេនាសនំ សិសាមេត្វា
បត្តចរមាទាយ បក្កមីសុ ។

[១៨៧] តេន ខោ បន សមយេន ចា-
តុមេយ្យកា សក្យា សន្នាតារេ សន្និបតិតា ហោន្តិ
កេនចិទេវ កវណីយេន ។ អន្តសិសុ (១) ខោ
ចាតុមេយ្យកា សក្យា តេ ភិក្ខុ ទូរតោវ អាភច្ឆន្ត
ទិស្វាន យេន តេ ភិក្ខុ តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្ក-
មិត្វា តេ ភិក្ខុ ឯតទពេចិ ហន្ត កហំ បន តុមេ
អាយស្មន្តោ កច្ចបាតិ ។ កកវតា ខោ អាវុសោ
ភិក្ខុសង្ឃោ បណាមតោតិ ។ តេនហាយស្មន្តោ
មុហុតិ និសីទថ អប្បវេនាម មយំ សក្កណោយ្យាម
កកវន្តិ បសាទេត្តន្តិ ។ ឃីអាវុសោតិ ខោ តេ ភិក្ខុ
ចាតុមេយ្យកាទិ សក្យាទិ បច្ឆុស្សោសិ ។ អថខោ

១ ឧ. អន្តសិសុ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

កងអ្វីអាច្នៃច្នៃ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរទៅទៅ តថាគត
 បណ្តេញអ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយមិនគួរនៅ ក្នុងសំណាក់តថាគត
 ទេ ។ ភិក្ខុអម្បាលនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគ
 ថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក្រោកចាកអាសនៈ ថ្វាយបង្គំលាព្រះ
 មានព្រះភាគ ធ្វើប្រទេក្យណហើយរៀបចំទុកដាក់សេនាសនៈ ហើយ
 កាន់យកបាត្រនឹងចីវរចៀសចេញទៅ ។

(១៨៧) ភីសម័យនោះ សក្យៈទាំងឡាយ អ្នកស្រុកចាកតុមាប្រជុំ
 ភ្នាក់ងារភ្នំភ្នំភ្នំស្រីយដោយភិច្ច ដែលគួរធ្វើណាមួយ ។ លុះសក្យៈ
 ទាំងឡាយអ្នកស្រុកចាកតុមា បានឃើញភិក្ខុទាំងឡាយនោះ កំពុងដើរមក
 ពីចម្ងាយ លុះឃើញច្បាស់ហើយ បានចូលទៅកេភិក្ខុទាំងអម្បាលនោះ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយពាក្យនេះ នឹងភិក្ខុទាំងអម្បាលនោះ
 ថា បតិគ្រលោកមានអាយុទាំងឡាយ លោកទាំងឡាយនិមន្តទៅណា ។
 ម្ចាស់អាវុសា ព្រះមានព្រះភាគ បានបណ្តេញភិក្ខុសង្ឃទៅហើយ ។
 បតិគ្រលោកមានអាយុទាំងឡាយ បើដូច្នោះ សូមលោកទាំងឡាយ
 និមន្តគង់មួយរំពេចសិន ក្រែងជួនជាយើងទាំងឡាយ សំរួលព្រះទ័យ
 ព្រះមានព្រះភាគបាន ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់សក្យៈទាំងឡាយ
 អ្នកស្រុកចាកតុមាថា ថ្វាយព្រះពរ សក្យៈមានអាយុ ។ លំដាប់នោះ

កិច្ចវត្តស្ស បាតុមសុត្តេ សក្យានំ ករវត្តបស្កមំ

ចានុមេយ្យកា សក្យា យេន កកវំ តេនុបស្កមីសុ
 ឧបស្កមីតា កកវំនំ អភិវទេតា ឯកមន្តិ
 ជិសីទីសុ ។ ឯកមន្តិ ជិសីន្នា ខោ ចានុមេយ្យកា
 សក្យា កកវំនំ ឯតទវេច្ឆិ អភិទន្តុ កន្តេ កកវំ
 កិក្ខុសង្ឃំ អភិវទេតុ កន្តេ កកវំ កិក្ខុសង្ឃំ សេយ្យ-
 ថាថំ កន្តេ កកវំតា បុត្រោ កិក្ខុសង្ឃោ អនុគហិតោ
 ឯវមេវ កកវំ ឯតវហិ អនុគណាតុ កិក្ខុសង្ឃំ សន្តេត្ត
 កន្តេ កិក្ខុ នវំ អថិវប្បព្វជិតា អទុណាតតា ឥមិ
 ធម្មវិទយំ តេសំ កកវំនំ ទិស្សនាយ អលកន្តានំ
 សិយា អព្វាថន្តិ សិយា វិបវិណាមោ សេយ្យថាថំ កន្តេ
 តំជាទំ តុណ្ណានំ ឧទតំ អលកន្តានំ សិយា អព្វាថន្តិ
 សិយា វិបវិណាមោ ឯវមេវ(១) កន្តេ សន្តេត្ត កិក្ខុ
 នវំ អថិវប្បព្វជិតា អទុណាតតា ឥមិ ធម្មវិទយំ តេសំ

១ ឧ. ម. វិវមេវ ខោ ។

ភិក្ខុវត្ត បាគុមសូត្រ ពួកសក្យៈចូលពាល់ព្រះមានព្រះភាគ

សក្យៈទាំងឡាយអ្នកស្រុកបាគុមា បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុង
 ទីសមគួរ ។ លុះសក្យៈទាំងឡាយអ្នកស្រុកបាគុមា គង់ក្នុងទីសមគួរ
 ហើយ បានក្រាបទូលពាក្យនេះ នឹងព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះ
 អង្គជីចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគត្រេកអរ (នឹងការចូលមកវិញនៃភិក្ខុ-
 សង្ឃ) បពិត្រព្រះអង្គជីចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់នឹងភិក្ខុ-
 សង្ឃ (ថាចូរមកវិញ) ចុះ បពិត្រព្រះអង្គជីចំរើន ភិក្ខុសង្ឃដែលព្រះ
 មានព្រះភាគ ធ្លាប់ទ្រង់អនុគ្រោះហើយក្នុងកាលមុន ដោយប្រការយ៉ាង
 ណា ឥឡូវនេះសូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុគ្រោះភិក្ខុសង្ឃយ៉ាងនោះ
 ទៀត បពិត្រព្រះអង្គជីចំរើន ភិក្ខុសង្ឃដែលមានក្នុងទីនេះជាភិក្ខុថ្មី ឬស
 ហើយមិនយូរប៉ុន្មាន ទើបតែនឹងមកកាន់ធម្មវិន័យនេះ កាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយនោះ មិនបានជួបនឹងព្រះមានព្រះភាគហើយ មុខជានឹងមានសេចក្តី
 រាយមាយនឹងសេចក្តីប្រែប្រួលពុំខាន បពិត្រព្រះអង្គជីចំរើន ដូចជាពូជ
 ទាំងឡាយដ៏ខ្ចី កាលមិនមានទឹកហើយ នឹងស្ងួតស្រពោន ឬប្រែប្រួល
 យ៉ាងណា បពិត្រព្រះអង្គជីចំរើន ភិក្ខុដែលមានក្នុងទីនេះ ជាភិក្ខុថ្មីឬស
 ហើយមិនយូរប៉ុន្មាន ទើបតែនឹងមកកាន់ធម្មវិន័យនេះ កាលភិក្ខុទាំងនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ភក្កវន្តំ ទស្សនាយ អលកន្តានំ សិយា អព្វាថន្តំ សិយា
 វិបរណាមោ សេយ្យថាបិ កន្លេ វច្ឆស្ស តុរុណាស្ស
 មាតិ អបស្សន្តស្ស សិយា អព្វាថន្តំ សិយា
 វិបរណាមោ ឃុំមេវ ខោ កន្លេ សន្តេត្ត ភិក្ខុ នវ
 អថវប្បព្វជិតា អនុនាគតា សមិ ធម្មវិធមំ តេសំ ភក្កវន្តំ
 អបស្សន្តានំ សិយា អព្វាថន្តំ សិយា វិបរណាមោ
 អភិទទ្ទតុ កន្លេ ភក្កវ ភិក្ខុសង្ឃំ អភិទទ្ទតុ
 កន្លេ ភក្កវ ភិក្ខុសង្ឃំ សេយ្យថាបិ កន្លេ ភក្កវតា
 បុព្វេ ភិក្ខុសង្ឃំ អនុគហិតោ ឃុំមេវ ភក្កវ
 ឃុំតវហិ អនុគយាតុ ភិក្ខុសង្ឃំនំ ។

[១៨៨] អថខោ ព្រហ្មា សហម្បតិ ភក្កវតោ

ចេតសា ចេតោ បរិវិតក្កមញ្ញាយ សេយ្យថាបិ នាម
 ពលវំ បុរិសោ សម្មិញ្ញនំ វ ពាហំ បសារយ្យ
 បសារិនំ វ ពាហំ សម្មិញ្ញយ្យ ឃុំមេវ ព្រហ្មលោកេ
 អនុវហិតោ ភក្កវតោ បុរតោ ចានុរហោសិ ។ អថខោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

មិនបានជួបព្រះមានព្រះភាគហើយ មុខជានឹងមានសេចក្តីរាយមាយ នឹង
 សេចក្តីប្រែប្រួល ពុំខាន យ៉ាងនោះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដូច
 ក្នុងគោត្ត កាលមិនឃើញមេហើយ មុខជានឹងស្តាំងស្តម ឬប្រែប្រួល
 យ៉ាងណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុដែលមានកងទ័នេះ ជាភិក្ខុ
 បួសហើយមិនយូរប៉ុន្មាន ទើបតែនឹងមកកាន់ធម្មវិន័យនេះ កាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយនោះ មិនបានជួបនឹងព្រះមានព្រះភាគហើយ មុខជានឹងមានសេចក្តី
 រាយមាយ នឹងសេចក្តីប្រែប្រួលពុំខាន យ៉ាងនោះឯង បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ត្រេកអរ (នឹងការចូលមកវិញនៃភិក្ខុសង្ឃ)
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់នឹងភិក្ខុសង្ឃ (ថា
 ចូរមកវិញ) ចុះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុសង្ឃដែលព្រះមានព្រះភាគ
 ធ្លាប់អនុគ្រោះហើយក្នុងកាលមុន ដោយប្រការ យ៉ាងណា ឥឡូវនេះ
 សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុគ្រោះភិក្ខុសង្ឃ យ៉ាងនោះទៀត ។

(១៨៨) គ្រានោះ សហម្បតិព្រហ្ម បានជ្រាបសេចក្តីបរិភិក្ខុ
 ក្នុងព្រះហឫទ័យនៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយចិត្ត (របស់ខ្លួន) ហើយ
 ក៏ស្រាប់តែបាត់ អំពីព្រហ្មលោកមួយរំពេច ហើយមកប្រាកដនៅទី
 ចំពោះព្រះក្រូព្រះមានព្រះភាគ ហាក់ដូចបុរស មានកំឡាំង លាវដៃ
 ដែលខ្លួនបត់ចូល ឬបត់ដៃដែលខ្លួនលាចេញ ។ លំដាប់នោះ

ភិក្ខុវគ្គស្ស បាគុមសុត្តេ ព្រហ្មជ្ឈេសនា

ព្រហ្មា សហម្មតិ ឯកំ ឧត្តរាសង្កំ ករិត្យា យេន
 កកវំ តេនញ្ញាលិម្បណាមេត្យា កកវំ ឯតទលោច
 អភិទទ្គុ កន្លេ កកវំ ភិក្ខុសង្ឃំ អភិទទ្គុ
 កន្លេ កកវំ ភិក្ខុសង្ឃំ សេយ្យថាបិ កន្លេ កកវតា
 បុព្វេ ភិក្ខុសង្ឃោ អនុកហិតោ ឯវមេវ កកវំ
 ឯតាហិ អនុកណ្ណាតុ ភិក្ខុសង្ឃំ សន្តេត្ត កន្លេ ភិក្ខុ
 ទវំ អចិរច្ចព្វជិតា អច្ចុណាគតា ឥមំ ចម្មវិទយំ
 តេសំ កកវំ ទស្សនាយ អលកញ្ញាទំ សិយា
 អញ្ញាថតំ សិយា វិចរណាមោ សេយ្យថាបិ កន្លេ
 តំជាទំ តុណ្ណាទំ ឧទកំ អលកញ្ញាទំ សិយា
 អញ្ញាថតំ សិយា វិចរណាមោ ឯវមេវ កន្លេ^(១)

១ ១, ២, ឯវមេវ ពោ ។

ភិក្ខុវត្ថុ បាតុមស្សត្រ ព្រហ្មក្រាបបង្គំទូលអាណាធា

សហម្បតិព្រហ្ម ធ្វើសំពត់ទត្តសង្កៈរឿងស្នាមាង ប្រណម្យអញ្ជូលិទៅ

រកព្រះមានព្រះភាគ ក្រាបទូលសេចក្តីនេះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគត្រេកអរ (នឹងការចូលមក

នៃភិក្ខុសង្ឃ) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់នឹង

ភិក្ខុសង្ឃ (ថាចូរមកចុះ) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុសង្ឃដែលព្រះមាន

ព្រះភាគ ធ្លាប់អនុគ្រោះហើយ ក្នុងកាលមុន ដោយប្រការយ៉ាងណា

តទ្បូវនេះ សូមព្រះមានព្រះភាគ អនុគ្រោះភិក្ខុសង្ឃដោយប្រការយ៉ាង

នោះទៀត បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកភិក្ខុដែលមានក្នុងទីនេះ ជាភិក្ខុថ្មី

ឬសហើយមិនយូរប៉ុន្មាន ទើបតែមកកាន់ធម្មវិន័យនេះ កាលបើភិក្ខុទាំង

នោះ មិនបានដួបនឹងព្រះមានព្រះភាគហើយ មុខជានឹងមានសេចក្តីរាយ

មាយ នឹងសេចក្តីប្រែប្រួលជាតំខាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដូចពូជ

ទាំងឡាយដ៏ខ្ចី កាលមិនបានទឹកហើយ នឹងមានការស្ងួតស្រពោន

ឬនឹងមានដំណើរប្រែប្រួលតំខាន យ៉ាងណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

អញ្ជូលិទៅ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សន្តេត្ត កិក្ខុ នវា អចរិប្បត្ថជិតា អនុនាគតា ឥមិ
 ធម្មវិនយំ តេសំ កកវន្តំ ទស្សនាយ អលកន្តានិ
 សិយា អពាថត្តំ សិយា វិបវណាមោ សេយ្យថាបិ
 កន្តេ វប្បស្សំ តុរណស្សំ មាតវំ អបស្សន្តស្សំ
 សិយា អពាថត្តំ សិយា វិបវណាមោ ឯវមេវ
 ខោ កន្តេ សន្តេត្ត កិក្ខុ នវា អចរិប្បត្ថជិតា
 អនុនាគតា ឥមិ ធម្មវិនយំ តេសំ កកវន្តំ
 អបស្សន្តានិ សិយា អពាថត្តំ សិយា វិបវណាមោ
 អភិនន្តតុ កន្តេ កកវា កិក្ខុសង្ឃំ អភិនតុ
 កន្តេ កកវា កិក្ខុសង្ឃំ សេយ្យថាបិ កន្តេ
 កកវតា បុព្វេ កិក្ខុសង្ឃោ អនុក្កហិតោ ឯវមេវ
 កកវា ឯតវហិ អនុកណាតុ កិក្ខុសង្ឃន្តំ ។
 អសត្តិសុ ខោ ចាតុមេយ្យកា ច សក្យា ព្រហ្មា
 ច សហម្មតិ កកវន្តំ បសានេតុ តិជ្ជបមេន ច
 តុរណ្យបមេន ចាតិ (១) ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ពួកភិក្ខុដែលមានកងទ័ពនេះ ជាភិក្ខុបីបួសហើយមិនយូរប៉ុន្មាន ទើបតែមក
 កាន់ធម្មវិន័យនេះ កាលភិក្ខុទាំងនោះ មិនបានជួបនឹងព្រះមានព្រះភាគ
 ហើយ មុខជានឹងមានសេចក្តីរាយមាយ នឹងសេចក្តីប្រែប្រួល ពុំខាន
 យ៉ាងនោះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដូចកូនតោតូច កាលមិនឃើញមេ
 ហើយ នឹងមានការស្តាំងស្តម ឬប្រែប្រួលពុំខាន យ៉ាងណា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកភិក្ខុដែលមានកងទ័ពនេះ ជាភិក្ខុបី បួសហើយមិនយូរ
 ប៉ុន្មាន ទើបតែមកកាន់ធម្មវិន័យនេះ កាលបើភិក្ខុទាំងនោះ មិនបានជួប
 នឹងព្រះមានព្រះភាគហើយ មុខជានឹងមានសេចក្តីរាយមាយ នឹងសេចក្តី
 ប្រែប្រួលពុំខាន យ៉ាងនោះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមាន
 ព្រះភាគត្រេកអរ (នឹងការចូលមកនៃភិក្ខុសង្ឃ) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 សូមព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់នឹងភិក្ខុសង្ឃ (ថាចូរមកចុះ) បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ភិក្ខុសង្ឃដែលព្រះមានព្រះភាគ ធ្លាប់អនុគ្រោះហើយ ក្នុងកាល
 មុន ដោយប្រការយ៉ាងណា ឥឡូវនេះសូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុ-
 គ្រោះភិក្ខុសង្ឃដោយប្រការយ៉ាងនោះទៀត ។ សក្យៈទាំងឡាយអ្នកស្រុក
 ចាតុមានឹងសហម្បតិព្រហ្ម អាចធ្វើព្រះមានព្រះភាគឲ្យត្រេកអរបាន ដោយ
 ពាក្យប្រៀបធៀបនឹងពូជផង ដោយពាក្យប្រៀបធៀបនឹងកូនតោតូចផង ។

ភិក្ខុវគ្គស្ស បាតុមសុត្តេ ភិក្ខុនំ រាជវត្តបសង្កមនំ

[១៨៧] អថខោ អាយស្មា មហាមោក្ខណ្ណោ

ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ឧដ្ឋហវសោ(១) កណ្ណេ បត្តចីវរិ
 បសានិគោ កកវា ពានុមេយ្យកេហិ ច សក្យេហិ
 ព្រហ្មណ ច សហម្បតិណ តិជ្ជបមេន ច តុណ្ណបមេន
 ពាតិ ។ ឃវហវសោតិ ខោ តេ ភិក្ខុ អាយស្មតោ
 មហាមោក្ខណ្ណនស្ស បដិស្សត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បត្តចិ-
 វរមាណាយ យេន កកវា តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមីត្វា
 កកវន្តំ អកវនេត្វា ឯកមន្តំ និសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ
 និសីទ្តំ ខោ អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ កកវា ឯតទរោ ច
 ក្តិន្តំ តេ សារីបុត្ត អហោសិ មហោ ភិក្ខុសង្ឃេ
 បណាមិតេតិ(២) ។ ឃវិ ខោ មេ កន្ត អហោសិ កក-
 វតា ភិក្ខុសង្ឃេ បណាមិតេ អប្បោស្សតោណានិ កកវា
 ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារំ អនុយតោ វិហរិស្សតិ មយម្បនានិ

១ ម អយមេវ បារមិ ។ ឧ. ឧដ្ឋហវសោ ។ ២ ម. ភិក្ខុសង្ឃេ បណាមិតោតិ ។

ភិក្ខុវិញ្ញាណ បាតុកម្មសូត្រ ពួកភិក្ខុចូលគាល់ព្រះមានព្រះភាគ

(១៨៧) លំដាប់នោះ ព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ បានប្រាប់
ភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់អាវុសោ អ្នកទាំងឡាយចូរក្រោកកាន់បាត្រនឹង
ចីវរឡើង ដ្បិតសក្យៈទាំងឡាយអ្នកស្រុកវាគុមា នឹងសហម្បតិព្រហ្ម
បានសម្រួលព្រះទ័យព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យប្រៀបធៀបនឹងពូជ
ផង ដោយពាក្យប្រៀបធៀបនឹងកូនគោតូចផង ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួល
ស្តាប់ព្រះមោគ្គល្លានមានអាយុថា ករុណាលោកមានអាយុ ហើយក៏ក្រោក
ចាកអាសនៈ កាន់យកបាត្រចីវរហើយ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទី
សមគួរ ។ កាលដែលព្រះសារីបុត្តមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សារីបុត្ត កាលបើ
ភិក្ខុសង្ឃ ដែលគេថាគតបណ្តេញហើយ តើអ្នកមានគំនិតដូចម្តេច ។
ព្រះសារីបុត្តក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុសង្ឃដែលព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់បណ្តេញហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គមានគំនិតយ៉ាងនេះថា សូម
ព្រះមានព្រះភាគ មានសេចក្តីខ្ពស់ខ្ពាយតិច ទ្រង់ប្រកបរឿយ ។ នូវធម៌
ជាគ្រឿងនៅជាសុខក្នុងបឋមប្បន្ន ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ សូម្បីខ្ញុំព្រះអង្គ

សុត្តន្តបិដកេ វជ្ជិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដ្ឋានសកំ

អប្បោស្សុក្កោ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារមនុយុត្តា វិហរិស្សាមា-
 តិ ។ អាគមេហំ ភិសារីបុត្តំ អាគមេហំ ភិសារីបុត្តំ(១)
 ន ខោ តេ សារីបុត្ត បុនបំ ឃ្វេបំ ចិត្តំ ឧប្បាទេ-
 តព្វន្តំ ។ អថខោ កកវំ អាយស្មន្តំ មហាមោក្ខល្លានំ
 អាមន្តេសិ កិន្តំ តេ មោក្ខល្លាន អហោសិ
 មយា ភិក្ខុសង្ឃំ បណាមិតេតិ ។ ឃី ខោ មេ
 កន្តេ អហោសិ កកវតា ភិក្ខុសង្ឃំ បណាមិតេ
 អប្បោស្សុក្កោ ទានំ កកវំ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារំ អនុយុត្តោ
 វិហរិស្សតិ អហព្វទានំ អាយស្មា ច សារីបុត្តោ
 ភិក្ខុសង្ឃំ បរិហរិស្សាមាតិ ។ សាធុ សាធុ
 មោក្ខល្លាន អហំ វា ហំ មោក្ខល្លាន ភិក្ខុសង្ឃំ
 បរិហរេយ្យំ សារីបុត្តមោក្ខល្លានា វតិ ។

(១៧០) អថខោ កកវំ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ
 ចត្តារិមាទំ ភិក្ខុវេ កយាទំ ឧទកោរោហន្តេ ទាដិ-
 កដ្ឋិតព្វាទំ កតមាទំ ចត្តារិ ឧម្មកយំ ក្កម្មលកយំ

១ ម. ពិគោ បរិ ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារន្តំ បាយិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមវណ្ណសក្ក:

ទាំងឡាយ ក៏មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច ប្រកបរឿយ ។ នូវធម៌ជាគ្រឿង
 នៅជាសុខកងបច្ចុប្បន្ន កងកាលឥឡូវនេះដែរ ។ ម្នាលសារីបុត្ត អ្នកចូរ
 ឈប់សិនចុះ ម្នាលសារីបុត្ត អ្នកចូរឈប់សិនចុះ ម្នាលសារីបុត្ត គំនិត
 របស់អ្នកមានសភាពយ៉ាងនេះ មិនគួរឱ្យកើតឡើងទៀតទេ ។ លំដាប់
 នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ
 ថា ម្នាលមោគ្គល្លាន កាលបើភិក្ខុសង្ឃដែលគថាគតបណ្តេញចេញហើយ
 តើអ្នកមានគំនិតដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុសង្ឃដែលព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់បណ្តេញចេញហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គមានគំនិតយ៉ាងនេះថា
 សូមព្រះមានព្រះភាគ មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច ទ្រង់ប្រកបរឿយ ។
 នូវធម៌ជាគ្រឿងនៅជាសុខកងបច្ចុប្បន្ន កងកាលឥឡូវនេះចុះ ឯខ្ញុំព្រះអង្គ
 នឹងព្រះសារីបុត្តមានអាយុ នឹងគ្រប់គ្រងភិក្ខុសង្ឃជំនួសព្រះអង្គ ។ ម្នាល
 មោគ្គល្លាន ប្រពៃហើយ ម្នាលមោគ្គល្លាន ដ្បិតថា គថាគតភិក្ខុ សារីបុត្តភិ
 មោគ្គល្លានភិ គួរគ្រប់គ្រងភិក្ខុសង្ឃមែនហើយ ។

(១៧០) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុ
 ទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ័យទាំងឡាយនេះ មាន ៤
 យ៉ាង តែងមានចំពោះបុគ្គលអ្នកចុះទឹក ភ័យ ៤ យ៉ាងនោះ ដូចម្តេចខ្លះ
 ភ័យ ៤ យ៉ាងគឺ ភ័យកើតពីរលក ១ ភ័យកើតពីក្រពើ ១ ភ័យកើតពី

វិញ្ញាណស្ស ចាតុមសុត្តេ ឧប្បិកយកថា

អាវុដ្ឋកយំ សុសុកាកយំ ឥមា នំ ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារិ
 កយានំ ឧទកោរោហន្តោ ចានិកម្មិត្តាណំ ឃវមេវ
 ខោ ភិក្ខុវេ ចត្តារិមាណំ កយានំ ឥយេកេច្ច បុគ្គលេ
 ឥមស្មី ធម្មវិនយេ អភារស្មា អនការិយំ បព្វជិតេ
 ចានិកម្មិត្តាណំ កតមាណំ ចត្តារិ ឧប្បិកយំ
 កុម្មលកយំ អាវុដ្ឋកយំ សុសុកាកយំ ។

(១៧០) កតមញ្ច ភិក្ខុវេ ឧប្បិកយំ ឥយេ

ភិក្ខុវេ ឃកេច្ចោ កុលបុត្តោ សទ្ធា អភារស្មា
 អនការិយំ បព្វជិតោ ហោតិ ឡិទិណ្ណោម្ហិ ជាតិយា
 ជរាយ មរណោន សោកេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ
 ទោមនស្សេហិ ឧបាយាសេសិ ទុក្ខាទិណ្ណោ ទុក្ខា-
 បរេតោ អប្បវនាម ឥមស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
 អន្តករិយា បញ្ញាយេថាតិ ។ តមេនំ តថា បព្វជិតំ
 សមាណំ សព្វហ្មចារី ឡិវទន្តិ អនុសាសន្តិ ឃវន្តោ
 អភិក្កមិតតំ ឃវន្តោ ចនិកមិតតំ ឃវន្តោ អាណា-
 កិតតំ ឃវន្តោ វិលោកិតតំ ឃវន្តោ សម្មិត្តិតតំ

ភិច្ឆុវគ្គ បាតុមសូត្រ ការពោលអំពីភ័យកើតអំពីលក

រទ្ធវិទ្ធិក ១ ភ័យកើតពីត្រីសាហាវ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ័យទាំង ៤
 នេះឯង តែងមានចំពោះបុគ្គលអ្នកចុះទឹក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ័យ
 ៤ យ៉ាង តែងមានចំពោះបុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ដែលចេញចាក
 ផ្ទះហើយ ចូលមកកាន់ផ្ទះស ក្នុងធម្មវិន័យនេះដែរ ភ័យ ៤ យ៉ាងនោះគឺ
 ដូចម្តេចខ្លះ គឺ ភ័យកើតពីលក ១ ភ័យកើតពីក្រពើ ១ ភ័យកើតពីអន្ទង់
 ទឹក ១ ភ័យកើតពីត្រីសាហាវ ១ ។

(១៧១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ័យកើតអំពីលក តើដូចម្តេច
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុគ្គលខ្លះ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ចេញចាកផ្ទះហើយ
 ចូលទៅកាន់ផ្ទះសដោយសព្វា គិតថា អាត្មាអញមានជាតិ ជរា មរណៈ
 នឹងសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល លំបាកកាយ លំបាកចិត្ត នឹងទុបាយាសៈ គឺ
 សេចក្តីខ្លាចផ្សាចិត្តគ្របសង្កត់ ឈ្មោះថាមានទុក្ខគ្របសង្កត់ មានទុក្ខ
 រូបវិតហើយ ឧធ្វើម្តេចហ្ន៎ ការធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខទាំងអស់នេះ នឹងច្បាស់
 ប្រាកដបាន ។ កាលពួកកុលបុត្រនោះបួសហើយ សព្វហ្មតាវិបុគ្គល
 ទាំងឡាយ តែងខ្លាចនៃប្រៀនប្រដៅយ៉ាងនេះថា អ្នកគប្បីឈានទៅខាង
 មុខយ៉ាងនេះ អ្នកគប្បីឈានថយក្រោយយ៉ាងនេះ អ្នកគប្បីក្រឡេកមើល
 ទៅខាងមុខយ៉ាងនេះ អ្នកគប្បីរីកធ្វើនឹកស្តាំយ៉ាងនេះ អ្នកគប្បីអង្គុញ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដ្ឋកវរកំ

ឯវន្តេ បសាវិតតំ ឯវន្តេ សង្ឃា ធិបត្តចរិវំ ជាវេតត្ថន្តំ ។
 តស្ស ឯវំ ហោតិ មយំ បុត្រេ អភារិយក្ខតា សមាទា
 អញ្ញោ ឡិវនាមបិ អនុសាសាមបិ ឥមេ បនម្ហាតិ
 បតមតា មញ្ញោ ធិតមតា មញ្ញោ អម្រេ ឡិវនិតតំ
 អនុសាសិតតំ មញ្ញាដិតំ ។ សោ សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ
 ហីនាយាវត្តតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ ឧម្មកយស្ស
 ភិក្ខោ សិក្ខំ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តោ ។ ឧម្មកយន្ត
 ខោ ភិក្ខុវេ កោតុហាយាសស្សនិ អនិវចនំ ។

(១៧២) កតមញ្ញោ ភិក្ខុវេ កុម្ម័លភយំ ឥធម

ភិក្ខុវេ ឯកថោ កុលបុត្តោ សន្តា អភារស្នា
 អនតារិយំ បព្វជិតោ ហោតិ ឡិវន្តោម្ហិ ជាតិយា
 ជរាយ មរណោ នោកេហិ បរិនេវេហិ ទុក្ខេហិ
 នោមនស្សេហិ ឧហាយាសេហិ ទុក្ខោតិណ្ណោ ទុក្ខ-
 បរេតោ អប្បវេនាម ឥមស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
 អន្តកិរិយា បញ្ញាយេថាតិ ។ តមេនំ តថា
 បព្វជិតំ សមាទំ សព្វហ្មចារិ ឡិវន្តំ អនុសា-
 សន្តំ ឥនំ តេ ខានិតតំ ឥនំ តេ ន ខានិតតំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

យ៉ាងនេះ អ្នកគប្បីសណ្តកយ៉ាងនេះ អ្នកគប្បីទ្រទ្រង់សំពត់សង្ស័យ
 បាត្របីវេយ៉ាងនេះ ។ កុលបុត្តនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
 កាលពីមុន យើងនៅជាគ្រហស្ថ តែងទូន្មានប្រៀនប្រដៅជនទាំងឡាយ
 ដទៃ ឯសព្វហ្មចារីបុគ្គលទាំងឡាយនេះ ប្រហែលនឹងកូនចៅរបស់យើង
 ស្មានថា យើងជាបុគ្គលដ៏ទូន្មានប្រៀនប្រដៅបាន ។ កុលបុត្តនោះ
 ក៏លាសិក្ខារិលត្រឡប់ទៅកាន់ភេទថោកទាបវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កុលបុត្តនេះ គឺថាគតពោលថា មានភ័យអំពីវលក បានជាពោល
 លាសិក្ខារិលត្រឡប់ទៅកាន់ភេទថោកទាបវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ពាក្យថា ភ័យអំពីវលក នេះជាឈ្មោះនៃសេចក្តីក្រោធនឹងទុបាយាសៈ ។

[១៧២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ័យកើតអំពីក្រពើ តើដូចម្តេច
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្តពកមួយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ចេញចាកផ្ទះ
 ហើយចូលកាន់ផ្លូវដោយសព្វ គិតថា អាត្មាអញមានជាតិ ជរា មរណៈ
 នឹងសេចក្តីសោក ឡឹកឡួល លំបាកកាយ លំបាកចិត្ត នឹងសេចក្តីខ្លាច
 ផ្សិតចិត្ត គ្របសង្កត់ ឈ្មោះថាមានទុក្ខគ្របសង្កត់ មានទុក្ខរូបវិតហើយ
 ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ការធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខទាំងអស់នេះ នឹងច្បាស់ប្រាកដបាន ។
 កាលដែលកុលបុត្តនោះបួសហើយ សព្វហ្មចារីបុគ្គលទាំងឡាយ តែង
 ទូន្មានប្រៀនប្រដៅយ៉ាងនេះថា របស់នេះអ្នកគួរទំពា របស់នេះអ្នកមិនគួរ

វិញ្ញាណស្ស ចក្កមសុត្តេ កុដ្ឋិលកយកថា

ឥទ្ធិ តេ កុញ្ញិតតំ ឥទ្ធិ តេ ន កុញ្ញិតតំ ឥទ្ធិ តេ
 សាយិតតំ ឥទ្ធិ តេ ន សាយិតតំ ឥទ្ធិ តេ ចានតំ
 ឥទ្ធិ តេ ន ចានតំ កក្កយំ តេ ខាទិតតំ
 អកក្កយំ តេ ន ខាទិតតំ កក្កយំ តេ កុញ្ញិតតំ
 អកក្កយំ តេ ន កុញ្ញិតតំ កក្កយំ តេ សាយិតតំ
 អកក្កយំ តេ ន សាយិតតំ កក្កយំ តេ ចានតំ
 អកក្កយំ តេ ន ចានតំ កាលេ តេ ខាទិតតំ
 វិកាលេ តេ ន ខាទិតតំ កាលេ តេ កុញ្ញិតតំ
 វិកាលេ តេ ន កុញ្ញិតតំ កាលេ តេ សាយិតតំ
 វិកាលេ តេ ន សាយិតតំ កាលេ តេ
 ចានតំ វិកាលេ តេ ន ចានតុន្តិ ។ តស្ស ឃី
 ហោតិ មយំ ខោ បុត្រោ អភារិយក្ខតា សមាណ យំ
 ឥច្ឆាម នំ ខាណាម យំ ន ឥច្ឆាម ន នំ ខាណាម
 យំ ឥច្ឆាម នំ កុញ្ញាម យំ ន ឥច្ឆាម ន នំ កុញ្ញាម
 យំ ឥច្ឆាម នំ សាយាម យំ ន ឥច្ឆាម ន នំ
 សាយាម យំ ឥច្ឆាម នំ បិវាម^(១) យំ ន ឥច្ឆាម

១ ឧ, បិវាម ។

វិញ្ញាណ ចាតុវស្សន្ត ការពោលអំពីភ័យព័ត៌អំពីព្រហ្ម

ទំពា របស់នេះអ្នកគួរឆាន់ របស់នេះអ្នកមិនគួរឆាន់ របស់នេះអ្នកគួរ
 ជញ្ជក់ជញ្ជាប របស់នេះអ្នកមិនគួរជញ្ជក់ជញ្ជាប របស់នេះអ្នកគួរក្រែប
 ផឹក របស់នេះអ្នកមិនគួរក្រែបផឹក (របស់នេះ) ជាកប្បិយវត្ថុ អ្នកគួរទំពា
 ជាអកប្បិយវត្ថុ អ្នកមិនគួរទំពា ជាកប្បិយវត្ថុអ្នកគួរឆាន់ ជាអកប្បិយវត្ថុ
 អ្នកមិនគួរឆាន់ ជាកប្បិយវត្ថុ អ្នកគួរជញ្ជក់ជញ្ជាប ជាអកប្បិយវត្ថុ អ្នក
 មិនគួរជញ្ជក់ជញ្ជាប ជាកប្បិយវត្ថុ អ្នកគួរក្រែបផឹក ជាអកប្បិយវត្ថុ អ្នក
 មិនគួរក្រែបផឹក របស់នេះគួរទំពាក្នុងកាល (គឺតាំងពីព្រឹកដល់ថ្ងៃត្រង់)
 របស់នេះអ្នកមិនគួរទំពាក្នុងវិកាល (គឺតាំងពីថ្ងៃជ្រទៅ) របស់នេះអ្នកគួរ
 ឆាន់ក្នុងកាល របស់នេះអ្នកមិនគួរឆាន់ក្នុងវិកាល របស់នេះអ្នកគួរជញ្ជក់
 ជញ្ជាបក្នុងកាល របស់នេះអ្នកមិនគួរជញ្ជក់ជញ្ជាបក្នុងវិកាល របស់
 នេះអ្នកគួរក្រែបផឹកក្នុងកាល របស់នេះអ្នកមិនគួរក្រែបផឹកក្នុងវិកាល ។
 កុលបុត្តនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កាលពីមុន យើងនៅជា
 គ្រហស្ថ យើងចង់របស់ណា ក៏ទំពារបស់នោះបាន យើងមិនចង់របស់
 ណា ក៏មិនទំពារបស់នោះ យើងចង់របស់ណា ក៏បរិភោគរបស់នោះបាន
 យើងមិនចង់របស់ណា ក៏មិនបរិភោគរបស់នោះ យើងចង់របស់ណា ក៏
 ជញ្ជក់ជញ្ជាបរបស់នោះ យើងមិនចង់របស់ណា ក៏មិនជញ្ជក់ជញ្ជាបរបស់
 នោះ យើងចង់របស់ណា ក៏ក្រែបផឹករបស់នោះ យើងមិនចង់របស់ណា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ន នំ បិវាម កក្កប្បយម្បិ ខានាម អកក្កប្បយម្បិ
 ខានាម កក្កប្បយម្បិ កុញ្ញាម អកក្កប្បយម្បិ កុញ្ញាម
 កក្កប្បយម្បិ សាយាម អកក្កប្បយម្បិ សាយាម
 កក្កប្បយម្បិ បិវាម អកក្កប្បយម្បិ បិវាម កាលេបិ
 ខានាម វិកាលេបិ ខានាម កាលេបិ កុញ្ញាម
 វិកាលេបិ កុញ្ញាម កាលេបិ សាយាម វិកាលេបិ
 សាយាម កាលេបិ បិវាម វិកាលេបិ បិវាម យម្បិ
 យោ សទ្ធា កហាបតិកា ទិវា វិកាលេ បណ្ឌិតំ
 ខាទដ្ឋិយំ កោដដ្ឋិយំ ទេន្តិ តត្ថបមេ មុខាវណំ
 មញ្ញោ កកោន្តិតំ ។ សោ សិក្ខំ បច្ចុក្ខាយ ហិណាយា-
 វតតិ ។ អយំ វប្បតិ កិក្កវេ កក្កលកយស្ស កីតោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ក៏មិនក្រេបជីករបស់នោះ យើងទំពារនូវរបស់ដែលគួរក៏បាន យើងទំពារ
 នូវរបស់ដែលមិនគួរក៏បាន យើងបរិភោគនូវរបស់ដែលគួរក៏បាន យើង
 បរិភោគនូវរបស់ដែលមិនគួរក៏បាន យើងជញ្ជក់ជញ្ជាប នូវរបស់ដែល
 គួរក៏បាន យើងជញ្ជក់ជញ្ជាបនូវរបស់ដែលមិនគួរក៏បាន យើងក្រេប
 ជីកនូវរបស់ដែលគួរក៏បាន យើងក្រេបជីកនូវរបស់ ដែលមិនគួរក៏បាន
 យើងទំពារនូវរបស់ក្នុងកាលក៏បាន យើងទំពារនូវរបស់ ក្នុងវិកាលក៏បាន
 យើងបរិភោគនូវរបស់ក្នុងកាលក៏បាន យើងបរិភោគនូវរបស់ ក្នុងវិកាល
 ក៏បាន យើងជញ្ជក់ជញ្ជាបនូវរបស់ក្នុងកាលក៏បាន យើងជញ្ជក់ជញ្ជាប
 របស់ក្នុងវិកាលក៏បាន យើងក្រេបជីករបស់ក្នុងកាលក៏បាន យើងក្រេប
 ជីករបស់ក្នុងវិកាលក៏បាន មួយវិញទៀត គហបតីទាំងឡាយមានសទ្ធា
 តែងឲ្យរបស់ដែលគួរបាន គួរបរិភោគដ៏ប្រណីតណា ដល់យើងទាំងឡាយ
 ក្នុងវេលាព្រឹក (ឬ) ក្នុងវេលាថ្ងៃរសៀល លោកអម្បាលនេះ ហាក់ដូច
 ជាធ្វើកិរិយាហាមឃាត់មាត់យើង ក្នុងរបស់ទាំងនោះ ។ កុលបុត្រនោះ
 ក៏ពោលលាសិទ្ធិវិលត្រឡប់ ទៅកាន់ភេទថោកទាបវិញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ កុលបុត្រនេះគឺថាគតពោលថា មានភ័យអំពីក្រពើ បាន

កិច្ចវិន័យ បាតុកម្មសុត្តេ អាណិយយាមិ

សិក្ខុំ បច្ចុក្ខាយ ហំនាយាវត្តោ ។ កុម្ម័លកយន្តិ
ខោ ភិក្ខុវេ ឌីនិកត្តស្មេត្តិ អធិវចនំ ។

[១៧៣] កតមញ្ញ ភិក្ខុវេ អាវុត្តកយំ ឥធ ភិក្ខុវេ
ឯកោ កុលបុត្តោ សទ្ធា អតារស្មា អនតារិយំ
បព្វជិតោ ហោតិ ឌីតិណ្ណាមិ ជានិយា ជរាយ មរ-
ណោន សោកេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ ទោមនស្សេហិ
ទុពាយាសេហិ ទុក្ខោតិណ្ណា ទុក្ខបរេតោ អប្បវេណម
ឥមស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស អន្តកិរិយា
បញ្ញាយេថាតិ ។ សោ ឃិ បព្វជិតោ សមាទោ
បុព្វណ្ណសមយំ ធិវសេត្វា បត្តចរិមាទាយ កាមិ វា
ធិកមិ វា បិណ្ណាយ បរិសតិ អរក្ខតេនេវ កាយេន
អរក្ខិតាយ វាទាយ អនុបដ្ឋិតាយ សតិយា
អសិវតេហិ ឥន្ទ្រិយេហិ ។ សោ តត្ថ បស្សិត
កហបតិ វា កហបតិបុត្តិ វា បញ្ចហិ កាមគុណេហិ
សមប្បិតិ សមដ្ឋិតិ បរិចារិយមាទិ ។ តស្ស

ភិក្ខុវគ្គ បាគុមសូត្រ ការពោលអំពីភ័យពើតអំពីអន្លង់ទឹក

ជាពោលលាសិក្ខាវិលត្រឡប់ ទៅកាន់ភេទដោយកទាបវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ពាក្យថា ភ័យអំពីក្រពើ⁺ នេះជាឈ្មោះរបស់បុគ្គល ដែល
ឃើញតែគ្រង់ការបំពេញផ្ទះបំណែះ ។

(១៧៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ័យកើតអំពីអន្លង់ទឹក តើដូច
ម្តេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្រពួកមួយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ចេញចាក
ផ្ទះចូលកាន់ផ្លូវដោយសទ្ធា គិតថា អាត្មាអញមានជាតិ ដរា មរណៈ
នឹងសេចក្តីសោក ឡើយ លំបាកកាយ លំបាកចិត្ត នឹងសេចក្តីខ្លោច
ផ្សាចិត្ត គ្របសង្កត់ ឈ្មោះថាមានទុក្ខគ្របសង្កត់ មានទុក្ខរូបវិតហើយ
ធ្វើម្តេច⁺ ការធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខទាំងអស់នេះ នឹងប្រាកដបាន ។ កាល
ដែលកុលបុត្រនោះ បួសយ៉ាងនេះហើយ ក្នុងវេលាគ្រឹកព្រហាមកំស្ងៀក
ស្បង់ប្រដាប់បាត្រនឹងចីវរ ចូលទៅកាន់ស្រុកឬនិគម ដើម្បីបិណ្ឌបាត
តែមិនបានរក្សាកាយ មិនបានរក្សាវត្ថុ មិនបានតំកល់ស្មារតីឲ្យខាប់ខ្ជួន
ទាំងមិនបានសង្រួមឥន្ទ្រិយទាំងឡាយឡើយ ។ កុលបុត្រនោះ ឃើញ
គហបតីក្តី គហបតីបុត្រក្តី ក្នុងស្រុកនោះ ឬនិគមនោះដែលកំពុងតែផ្អែក
សប់សល់មូលមិត្តផ្នែកផ្និត ដោយកាមគុណទាំង ៥ ។ កុលបុត្រនោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ឃឹ ហោតិ មយំ^(១) បុត្រេ អភារិយភូតា សហនា
 បញ្ចហិ កាមគុណាហិ សមប្បិតា សមន្តិក្ខតា
 បរិចារិម្ហា សំវិជ្ជន្តិ^(២) ខោ កុលេ ភោតា សក្កា
 ភោតេ ច ភិញ្ញតិ បុញ្ញានិ ច កាតុន្តិ ។
 សោ សិក្ខិ បច្ចក្ខាយ ហីនាយាវត្តតិ ។ អយំ
 វត្តតិ ភិក្ខុវេ អាវុដ្ឋកយស្ស ភិភោ សិក្ខិ បច្ចក្ខាយ
 ហីនាយាវត្តោ ។ អាវុដ្ឋកយន្តិ ខោ ភិក្ខុវេ បញ្ចន្តិក
 កាមគុណានិ^(៣) អជិវចនិ ។

(១៧៤) កតមញ្ច ភិក្ខុវេ សុសុភាភយំ ឥធិ

ភិក្ខុវេ ឯកច្ចោ កុលបុត្តោ សទ្ធា អភារស្នា អនតា-
 រិយំ បព្វជិភោ ហោតិ ឌុតិណ្ណោម្ហិ ជាតិយា ជរាយ
 មរណោន សោភេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ ទោម-
 នស្សេហិ ឌុតាយាសេហិ ទុក្ខោតិណ្ណោ ទុក្ខបរេតោ

១ ឧ. ម. មយំ ខោ ។ ២ ម. សំវិជ្ជន្តិ ។ ៣ បញ្ញន្តិ កាមគុណានមេតំ ។

ឧត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក

ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ពីមុនយើងនៅជាគ្រហស្ថតែងតែតស៊ូប
 ស្តល់មូលមិត្តផ្គត់ផ្គង់ ដោយកាមគុណ ៥ ទាំងភោគសម្បត្តិក្នុងត្រកូល
 របស់យើងក៏មានព្រម យើងអាចនឹងបរិភោគភោគសម្បត្តិ នឹងធ្វើបុណ្យ
 ទាំងឡាយបានដែរ ។ កុលបុត្តនោះ ក៏ពោលលាសិក្ខារិលត្រឡប់ទៅ
 កាន់ភេទថោកទាបវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្តនេះ គឺថាគត
 ពោលថា មានភ័យអំពីអន្លង់ទឹក បានជាពោលលាសិក្ខារិលត្រឡប់ទៅ
 កាន់ភេទថោកទាបវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា ភ័យភើត
 អំពីអន្លង់ទឹក⁺ នេះជាឈ្មោះនៃកាមគុណទាំង ៥ ។

(១៧៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភ័យភើតអំពីត្រីសាហាវ តើដូច

ម្តេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្តពួកមួយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ចេញចាក
 ផ្ទះ ចូលកាន់ផ្ទះដោយសុទ្ធ គិតថា អាត្មាអញមានជាតិ ជរា មរណៈ
 នឹងសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល លំបាកកាយ លំបាកចិត្ត នឹងសេចក្តី
 ខ្លោចផ្សាចិត្ត គ្របសង្កត់ ឈ្មោះថាមានទុក្ខគ្របសង្កត់ មានទុក្ខរូបវិត

កិច្ចវិញ្ញាណ បាធិស្ឋាន ពុទ្ធសាសនា

អប្បេរិយាម ឥមស្ស កោលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស អន្ត-

កិរិយា បញ្ហាយេថាតិ ។ សោ ឃី បព្វជិតោ សមាថោ

បព្វណ្ណាសមយំ និវាសេត្វា បត្តចរិមាទាយ តាមិ

វា និគមិ វា បណ្ណាយ បរិសតិ អរក្ខតេនេវ កាយេន

អរក្ខតាយ វាចាយ អនុបដ្ឋតាយ សតិយា អសីរិ-

តេហិ វេទ្រិយេហិ ។ សោ តត្ថ បស្សតិ មាតុត្តាមិ

ទុដ្ឋតំ វា ទុប្បាតំ វា តស្ស មាតុត្តាមិ ទិស្វា

ទុដ្ឋតំ វា ទុប្បាតំ វា វកោ ចិត្តំ អនុទិសេតិ ។ សោ

វកានុទិសេន ចិត្តេន សិក្ខំ បច្ចក្កាយ ហិណយាវត្តតិ ។

អយំ វច្ឆតិ កិក្ខវេ សុសុកាកយស្ស កិតោ សិក្ខំ

បច្ចក្កាយ ហិណយាវត្តោ ។ សុសុកាកយន្តំ ទេវ

កិក្ខវេ មាតុត្តាមស្សតិ អជិវចំ ។ ឥមា និ ទោ កិក្ខវេ

ភិក្ខុវិទ្ធី បាតុមសូត្រ ការពោលអំពីភ័យពើតអំពីត្រីសាហាវ

ហើយ ឧធ្វើម្តេចហ្ន៎ ការធ្វើនូវទីបំផុតនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ នឹងប្រាកដ
 បាន ។ កាលដែលកុលបុត្តនោះ ឬសយ៉ាងនេះហើយ ក្នុងវេលាព្រឹក
 ព្រហមក៏ស្ងៀកស្ងៀមប្រដាប់បាត្រចីវរ ចូលទៅកាន់ស្រុកឬនិគមដើម្បី
 បិណ្ឌបាត តែមិនបានរក្សាកាយ មិនបានរក្សាវាចា មិនបានតំកល់ស្មារតី
 ឲ្យខាប់ខ្ជួន ទាំងមិនបានសង្រួមឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ។ កុលបុត្តនោះ បាន
 ឃើញមាតុគ្រាមក្នុងស្រុកឬនិគមនោះ ដែលមានសំពត់ស្ងៀកមិនស្រួល
 មានសំពត់ដណ្តប់មិនស្រួល សេចក្តីគំរេកកញ្ចាំងចិត្តរបស់កុលបុត្តនោះ
 ឲ្យស្ងួតស្រពោន ព្រោះឃើញនូវមាតុគ្រាម ដែលមានសំពត់ស្ងៀក
 មិនស្រួល ឬមានសំពត់ដណ្តប់មិនស្រួល ។ កុលបុត្តនោះក៏ពោល
 លាសិក្ខា វិលត្រឡប់ទៅកាន់ភេទថោកទាបវិញ ព្រោះចិត្តដែលស្ងួត
 ស្រពោនដោយរាគៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្តនេះ គឺថាគត
 ពោលថា មានភ័យអំពីត្រីសាហាវ បានជាពោលលាសិក្ខាវិលត្រឡប់
 ទៅកាន់ភេទថោកទាបវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា ភ័យកើត
 អំពីត្រីសាហាវ នេះជាឈ្មោះនៃមាតុគ្រាម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

ចន្តារិ ភយានិ ឥនេកក្ខេ បុគ្គលេ ឥមស្មី ធម្មវិនយេ
 អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជិតេ ខាជិតត្ថិត្តាវតិ ។
 ឥទមរោច កកវា អតមទា តេ ភិក្ខុ កកវតោ
 កាសិតំ អភិនននិ ។

ហតុមសុត្តំ សុត្តមំ និម្មតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ

ភ័យទាំង៤ នេះឯង ដែលកើតមានចំពោះបុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនា
 នេះ ជាបញ្ចជិតដែលចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់ផ្នែកសក្ខីធម្មវិន័យនេះ ។ លុះ
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់កាសិតនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងអម្បាល
 នោះ ក៏មានសេចក្តីពេញចិត្តត្រេកអរ ចំពោះកាសិត របស់ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

ចប់ បាតុមសូត្រ ទី ៧ ។

អធិប័ន្ទ្យកប្បនសត្តំ

(១៧៥) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា
 កោសលេសុ វិហារតិ ធន្យកតានេ ចលាសវនេ ។
 តេន ខោ បន សមយេន សម្ពហុលា អភិណាតា
 អភិណាតា កុលបុត្តា កកវន្តំ ឧទ្ទិស្សំ សទ្ធា
 អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជិតា ហោន្តំ អាយស្មា ច
 អន្តរោ អាយស្មា ច កន្តិយោ^(១) អាយស្មា ច
 កម្ពិលោ^(២) អាយស្មា ច កកុ អាយស្មា ច
 កោណ្ណោ^(៣) អាយស្មា ច វេតោ អាយស្មា ច
 អនន្តោ អពោ ច អភិណាតា អភិណាតា កុលបុត្តា ។
 តេន ខោ បន សមយេន កកវា ភិក្ខុសង្ឃបរិវតោ
 អព្រាគាសេ ធិសិទ្ធា ហោតិ ។ អថខោ កកវា
 កុលបុត្តេ^(៤) អារត្ត ភិក្ខុ អាមន្តេសិ យេ តេ ភិក្ខុវេ
 កុលបុត្តា មមិ ឧទ្ទិស្សំ សទ្ធា អតារស្មា អនតារិយំ
 បព្វជិតា កកុ តេ ភិក្ខុវេ អភិរតា ព្រហ្មចរិយេតិ ។

១. ម. ឯវំ ។ ២. កម្ពិលោតិប្បត្តិ ។ ៣. ម. ឯវំ ។ ៤. កុណ្ណោតោ ។
 ៥. ម. តេ កុលបុត្តេ ។

ឥឡូវក៏បាណ៍ល្អត្រូវ ទី ៨

(១៧៥) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់គង់នៅក្នុងវិប្រាហរ ទៀបស្រុកនឿកបុរៈ(១) ក្នុងដែនកោសល ។
ក៏សម័យនោះ កុលបុត្តទាំងឡាយច្រើនរូប ជាអ្នកមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះប្រាកដ
ជាងគេ ចេញចាកផ្ទះចូលមកកាន់ផ្នួស ដោយសទ្ធាទុទ្ទិសព្រះមានព្រះ
ភាគ គឺព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ១ ព្រះភិទ្ធិយៈមានអាយុ ១ ព្រះភិម្ពិលៈមាន
អាយុ ១ ព្រះភគ្គមានអាយុ ១ ព្រះកោណ្ឌញ្ញៈមានអាយុ ១ ព្រះវេរតៈ
មានអាយុ ១ ព្រះអាណន្ទមានអាយុ ១ នឹងកុលបុត្តទាំងឡាយ ដែលមាន
កេរ្តិ៍ឈ្មោះប្រាកដជាងគេដទៃទៀត ។ ក៏សម័យនោះឯង ព្រះមាន
ព្រះភាគ មានភិក្ខុសង្ឃជាបរិវារ ទ្រង់គង់ក្នុងទីវាល ។ គ្រាទោះឯង ព្រះ
មានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រារព្ធនូវកុលបុត្តទាំងឡាយ ហើយត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុ
មកសួរថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្តទាំងឡាយណា ចេញចាកផ្ទះ
ចូលមកកាន់ផ្នួសហើយ ដោយសទ្ធាទុទ្ទិសគម្រោះគត ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
កុលបុត្តទាំងនោះ ត្រេកអរហើយ ក្នុងព្រហ្មចរិយៈ ខ្លះដែរឬទេ ។

១ ប្រទេសដែលស្តេចពានរ ព្រមដោយបរិវារព្រមបង្អិតទឹកដោយដើមបបូរ មកអំពីព្រៃង
តាយ ។ អង្គរក្រាប ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

តេ ភិក្ខុ តុណ្ហំ^(១) អហោសំ ។ ទុតិយម្បំ ខោ
 ភកវំ តេ កុលបុត្តេ អារព្ភំ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ យេ តេ
 ភិក្ខុវេ កុលបុត្តា មមំ ឧទ្ទិស្សំ សទ្ធា អភារស្នា
 អនតារិយំ បព្វជិតា កក្កំ តេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អភារតា
 ព្រហ្មចរិយេតិ ។ ទុតិយម្បំ ខោ តេ ភិក្ខុ តុណ្ហំ
 អហោសំ ។ តតិយម្បំ ខោ ភកវំ តេ កុលបុត្តេ
 អារព្ភំ ភិក្ខុ អាមន្តេសិ យេ តេ ភិក្ខុវេ កុលបុត្តា
 មមំ ឧទ្ទិស្សំ សទ្ធា អភារស្នា អនតារិយំ បព្វជិតា
 កក្កំ តេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អភារតា ព្រហ្មចរិយេតិ ។
 តតិយម្បំ ខោ តេ ភិក្ខុ តុណ្ហំ អហោសំ ។

(១៧៦) អថខោ ភកវំតោ ឯតំទហោសិ យន្តិចារិហំ

តេវ កុលបុត្តេ បុច្ឆេយ្យន្តិ ។ អថខោ ភកវំ

១ ឯវំ វុត្តេ ពេ ភិក្ខុ តុណ្ហំ អហោសុន្តិ កក្កំ ពេត្តេសុ ទិស្សន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ភិក្ខុទាំងឡាយនោះក៏នៅស្ងៀម ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រារព្ធកុលបុត្ត

ទាំងនោះ ទើបគ្រាស័ស្ករពួកភិក្ខុអស់វារៈពីរជងថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

កុលបុត្តទាំងឡាយណា ចេញចាកផ្ទះចូលមកកាន់ផ្ទះសហើយ ដោយ

សទ្ធាទុទ្ទិសតថាគត ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងអម្បាលនោះ ត្រេកអរ

ហើយក្នុងព្រហ្មចរិយៈ ខ្លះដែរឬទេ ។ ភិក្ខុអម្បាលនោះ ក៏នៅស្ងៀម

អស់វារៈពីរជងទៀត ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រារព្ធកុលបុត្តទាំងនោះ

ទើបគ្រាស័ស្ករពួកភិក្ខុអស់វារៈបីជងថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្ត

ទាំងឡាយណា ចេញចាកផ្ទះចូលមកកាន់ផ្ទះសហើយ ដោយសទ្ធាទុទ្ទិស

តថាគត ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអម្បាលនោះត្រេកអរហើយ ក្នុងព្រហ្ម-

ចរិយៈ ខ្លះដែរឬទេ ។ ភិក្ខុអម្បាលនោះ ក៏ស្ងៀមអស់វារៈបីជងទៀត ។

(១៧៦) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះតម្រិះថា បើ

ដោះគ្រវីតតថាគត សុភកុលបុត្តអម្បាលនោះឯង ។ គ្រានោះ ព្រះមាន

កិច្ចវត្តស្ស ឧប្បករណសុត្ត ព្រហ្មចរិយាភិរកថា

អាយស្មនំ អនុវត្តំ អាមន្តេសិ កង្ខំ តុម្រេ អនុវត្តា
 អភិរតា ព្រហ្មចរិយេតិ ។ តក្ស មយំ កន្លេ អភិរតា
 ព្រហ្មចរិយេតិ ។ សាធុ សាធុ អនុវត្តា ឯតិ ខេ អនុវត្តា
 តុម្រាភិ បដ្ឋបំ កុលបុត្តានំ សទ្ធា អភារស្មា
 អនការិយំ បព្វជិតានំ យំ តុម្រេ អភិរមេយ្យាថ ព្រហ្ម-
 ចរិយេ យេន តុម្រេ អនុវត្តា កទ្រេន យោព្វនេន
 សមណ្ឌកតា បឋមេន វ័យសា សុសុកាឡិកេសា
 កាមេ បរិកុញ្ញេយ្យាថ តេន តុម្រេ អនុវត្តា កទ្រេន
 យោព្វនេន សមណ្ឌកតា បឋមេន វ័យសា សុសុកា-
 ឡិកេសា អភារស្មា អនការិយំ បព្វជិតា តេ ខេ
 បន តុម្រេ អនុវត្តា នេវ រាជានិមិត្តា អភារស្មា
 អនការិយំ បព្វជិតា ន ចោរានិមិត្តា អភារស្មា
 អនការិយំ បព្វជិតា ន ឥន្ទ្រា អភារស្មា អនការិយំ
 បព្វជិតា ន កយដ្ឋា អភារស្មា អនការិយំ បព្វជិតា
 ន អាជីវិកាបកតា^(១) អភារស្មា អនការិយំ បព្វជិតា

១ ម. នាជីវិកាបកតា ។

ភិក្ខុវិក្ក ឧប្បករណសូត្រ ការពោលអំពីសេចក្តីត្រេកអរក្នុងព្រហ្មញ្ញ

ព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរព្រះអនុរាជមានអាយុថា ម្ចាស់ពួកអនុរាជ អ្នក
 ទាំងឡាយត្រេកអរហើយ ក្នុងព្រហ្មញ្ញរយៈ ខ្លះដែរឬទេ ។ ឧព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គត្រេកអរ ក្នុងព្រហ្មញ្ញរយៈ ។ ម្ចាស់ពួកអនុរាជ ប្រវែង
 ហើយ ប្រពៃហើយ ម្ចាស់ពួកអនុរាជ អ្នកទាំងឡាយត្រេកអរហើយ ក្នុង
 ព្រហ្មញ្ញរយៈ ដោយហេតុណា ហេតុម្ល៉េះឯងសមគួរដល់អ្នកទាំងឡាយ
 ដែលជាកុលបុត្រចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់ផ្ទះដោយសទ្ធាហើយ ម្ចាស់
 ពួកអនុរាជ ព្រោះថាអ្នកទាំងឡាយប្រកបដោយវ័យជាដំបូង ជាកំឡោះ
 ដ៏ចម្រើន មានសក់ខ្មៅស្រស់ គួរនឹងបរិភោគកាមទាំងឡាយ ព្រោះ
 ហេតុណា ម្ចាស់ពួកអនុរាជ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយកំពុង
 ប្រកបដោយវ័យជាដំបូង ជាកំឡោះដ៏ចម្រើន មានសក់ខ្មៅស្រស់ ក៏ធ្វើត
 ចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្ទះបាន ម្ចាស់ពួកអនុរាជ មួយវិញទៀត
 អ្នកទាំងឡាយនោះ មិនមែនព្រះរាជាទ្រង់គុំគួន ហើយចេញចាកផ្ទះ
 ចូលមកកាន់ផ្ទះទេ មិនមែនចោរគុំគួន ហើយចេញចាកផ្ទះចូលមកកាន់
 ផ្ទះទេ មិនមែនចំពាក់បំណុលគេ ហើយចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់
 ផ្ទះទេ មិនមែនមានរឿងក្តី ហើយភ័យចេញចាកផ្ទះចូលមកកាន់ផ្ទះទេ
 មិនវិបត្តិដោយចំពាំងជំងឺគេ ហើយចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្ទះទេ

ព្រះបិណ្ឌ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អបិក ខោម្មិ ឌុតិណោ ជាតិយា ជរាយ មរណោ ន
សោកេហិ បរិទេវេហិ ឌុត្តេហិ នោមនស្សេហិ
ឌុតាយាសេហិ ឌុត្តានិណោ ឌុត្តបរេតោ អប្បេវនាម
ភមស្ស កេវលស្ស ឌុត្តុត្តុស្ស អន្តកិរិយា
បញ្ញាយេថាតិ នន តមេ អនុវទា ឃី សទ្ធា
អភារស្ស អនការយំ បព្វជិតាតិ ។ ឃី កន្ថេ ។ ឃី
បព្វជិតេន ច បន អនុវទា កុលបុត្រេន កិមស្ស
ករណីយំ ។ វិវេកិ អនុវទា កាមេហិ វិវេកិ
អកុសលេហិ ធម្មេហិ បិកស្សិំ នាជិត្តតិ អញ្ញ
តតោ សន្តតិ ។ តស្ស អភិជ្ឈាប ចិត្តំ បរិយាទាយ
តិដ្ឋតិ ព្យាទានោបិ ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ
សំនមិទ្ធម្បំ ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ វិចិត្តាបិ ចិត្តំ
បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ ឌុទ្ធចកកក្កច្ឆម្បំ ចិត្តំ បរិយាទាយ
តិដ្ឋតិ អតិបិ ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ តដ្ឋបិ ចិត្តំ
បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ វិវេកិ អនុវទា កាមេហិ វិវេកិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក:

ភពិតជា (អ្នកទាំងឡាយ គិតឃើញថា) ឧប្បា⁺ អាត្មាអញជាអ្នកត្រូវ
 ជាតិ ជរា មរណៈ សោកៈ បរិទេវៈ ទុក្ខៈ ទោមនស្សៈ នឹងទុបាយាសៈ
 គ្របសង្កត់ ឈ្មោះថាអ្នកមានទុក្ខគ្របសង្កត់ មានទុក្ខរបរិតហើយ ឧប្បា⁺
 មេចហ្ន៎ ការធ្វើនូវទីបំផុតកងទុក្ខទាំងអស់នេះ នឹងប្រាកដបាន ម្នាលពួក
 អនុរទ្ធ ក្រែងអ្នកទាំងឡាយមានសទ្ធាយ៉ាងនេះ ហើយចេញចាកផ្ទះចូល
 មកកាន់ផ្នូសប្តូ ៗ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ៗ ម្នាលពួកអនុរទ្ធ ចុះកុលបុត្រ
 ដែលប្តូសយ៉ាងនេះហើយ ត្រូវធ្វើកិច្ចអ្វីខ្លះ ៗ ម្នាលពួកអនុរទ្ធ (ប្រសិន
 បើ) បុត្រលស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 តែនៅមិនទាន់បានដល់បីតិវិនិស្ស័យ ឬមិនទាន់បានដល់សេចក្តីសុខដទៃ
 ដែលស្ងាត់លើសជាងបីតិវិនិស្ស័យនោះទេ ៗ អភិជ្ឈក្តី តែងគ្របសង្កត់
 ចិត្តរបស់បុត្រលនោះបាន ព្យាបាទក្តី តែងគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់បុត្រលនោះ
 បាន មីនមិទ្ធាក្តី តែងគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់បុត្រលនោះបាន វិចិក្ខាភិ តែង
 គ្របសង្កត់ចិត្តរបស់បុត្រលនោះបាន ទុទ្ធចកកចៈក្តី តែងគ្របសង្កត់ចិត្ត
 របស់បុត្រលនោះបាន អភិក្តី តែងគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់បុត្រលនោះបាន
 សេចក្តីខ្ញុំលប្រអូសក្តី តែងគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់បុត្រលនោះបាន ម្នាល
 ពួកអនុរទ្ធ (ព្រោះថា) បុត្រលនោះស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់

វិញ្ញាណស្ម ឧប្បាយសុត្តេ ព្រហ្មចរិយាវិមរាថា

អកុសលេហិ ធម្មេហិ បតិសុខំ នាធិកច្ឆតិ អញ្ញ

វា តតោ សន្តតំ ។ វិវេកំ អនុរាជានា កាមេហិ

វិវេកំ អកុសលេហិ ធម្មេហិ បតិសុខំ អធិកច្ឆតិ

អញ្ញ វា(១) តតោ សន្តតំ ។ តស្ស អភិជ្ឈា បិ

ចិត្តំ ន បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ ព្យាបាទោបិ ចិត្តំ ន

បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ ដំនមិទ្ធុម្បិ ចិត្តំ ន បរិយាទាយ

តិដ្ឋតិ ឧទ្ធចកកកច្ឆម្បិ ចិត្តំ ន បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ

វិចិត្តាបិ ចិត្តំ ន បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ អតិបិ

ចិត្តំ ន បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ តដ្ឋបិ ចិត្តំ ន

បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ វិវេកំ អនុរាជានា កាមេហិ វិវេកំ

អកុសលេហិ ធម្មេហិ បតិសុខំ អធិកច្ឆតិ អញ្ញ

វា តតោ សន្តតំ ។

១ ខ. អញ្ញ ។ ម. អញ្ញ ឬ ។

កិច្ចវត្ត ឧប្បត្ត បានសូត្រ ការពោលពីសេចក្តីត្រេកអរក្នុងព្រហ្មញ្ញ

ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែនៅមិនទាន់បានបីតិរិនីសុខ ឬមិនទាន់
 បានសេចក្តីសុខដទៃ ដែលស្ងាត់លើសជាងបីតិរិនីសុខនោះ ។ ម្នាលពួក
 អនុរដ្ឋ (បើ) បុគ្គលស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំង
 ឡាយ បានដល់បីតិរិនីសុខ ឬបានដល់សេចក្តីសុខដទៃ ដែលស្ងាត់លើស
 ជាងបីតិរិនីសុខនោះហើយ ។ អភិជ្ឈក្តី មិនគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់បុគ្គល
 នោះបាន ព្យាបាទក្តី មិនគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះបាន បីមិទ្ធក្តី
 មិនគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះបាន ទុទ្ធចកកច្ចក្តី មិនគ្របសង្កត់ចិត្ត
 របស់បុគ្គលនោះបាន វិចិត្តិចក្តី មិនគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះបាន
 អភិក្តី មិនគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះបាន សេចក្តីខ្ជិលច្រអូសក្តី
 មិនគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះបាន ម្នាលពួកអនុរដ្ឋ (ព្រោះថា)
 បុគ្គលនោះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលទាំងឡាយ
 ហើយ បានដល់បីតិរិនីសុខ ឬបានដល់សេចក្តីសុខដទៃ ដែលស្ងាត់
 ជាងបីតិរិនីសុខនោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

[១៧៧] កំណ្ឌី ពេ(១) អនុវត្តា មយំ ហោតិ យេ

អាសវំ សុត្តិលេសិកា ចោណេត្តិកា សទេវ ទុក្ខ-

វិទាកា អាយតី ជាតិជរាមវណិយា អប្បហំនា តេ

តថាភតស្ស តស្មា តថាភតោ សម្មាយេកំ បដិសេវតិ

សម្មាយេកំ អធិវសេតិ សម្មាយេកំ បរិវេដ្ឋតិ សម្មា-

យេកំ វិនោទេតិ ។ ន ខោ យោ កន្តេ ភកវតិ

ឃី ហោតិ យេ អាសវំ សុត្តិលេសិកា ចោណេត្តិកា

សទេវ ទុក្ខវិទាកា អាយតី ជាតិជរាមវណិយា អប្ប-

ហំនា តេ តថាភតស្ស តស្មា តថាភតោ សម្មាយេកំ

បដិសេវតិ សម្មាយេកំ អធិវសេតិ សម្មាយេកំ បរិ-

វេដ្ឋតិ សម្មាយេកំ វិនោទេតិ ឃី ខោ យោ កន្តេ ភក-

វតិ ហោតិ យេ អាសវំ សុត្តិលេសិកា ចោណេត្តិកា

សទេវ ទុក្ខវិទាកា អាយតី ជាតិជរាមវណិយា អប្ប-

១ ម. ពេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសិក្ខា

(១៧៧) ម្ចាស់ពួកអនុរុទ្ធ អ្នកទាំងឡាយមានសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុង
 តថាគត ថា អាសវៈទាំងឡាយណា នាំមកនូវសេចក្តីសៅហ្មង នាំមក
 នូវភពថ្មី ប្រកបដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ មានវិបាក ជាទុក្ខតទៅ
 ជាទីតាំងវិនាស ជរា នឹងមរណៈ អាសវៈអម្បាលនោះ ព្រះតថាគត
 ពុំទាន់បានលះបង់ទេ ហេតុដូច្នោះបានជាព្រះតថាគតដឹងហើយទើបសេព
 របស់ខ្លះ (ដែលគួរសេព) ដឹងហើយទើបអត់សន្តត់របស់ខ្លះ (ដែលគួរអត់
 សន្តត់) ដឹងហើយទើបវៀររបស់ខ្លះ (ដែលគួរវៀរ) ដឹងហើយទើបបន្ទោ
 បង់របស់ខ្លះ (ដែលគួរបន្ទោបង់) ដូច្នោះឬ ។ បតិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
 ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងបានត្រិះរិះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះ
 ថា អាសវៈទាំងឡាយណា នាំមកនូវសេចក្តីសៅហ្មង នាំមកនូវភពថ្មី
 ប្រកបដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ មានវិបាកជាទុក្ខតទៅ ជាទីតាំងវិនា
 សជរាមរណៈ អាសវៈអម្បាលនោះ ព្រះតថាគតមិនទាន់បានលះបង់ទេ
 ហេតុដូច្នោះបានជាព្រះតថាគត ទ្រង់ជ្រាបហើយទើបសេពរបស់ខ្លះ ទ្រង់
 ជ្រាបហើយ ទើបអត់សន្តត់របស់ខ្លះ ទ្រង់ជ្រាបហើយ ទើបវៀររបស់ខ្លះ
 ទ្រង់ជ្រាបហើយ ទើបបន្ទោបង់របស់ខ្លះ ដូច្នោះក៏ទេ បតិត្រព្រះអង្គដ៏ចំ
 រើន តែពួកខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីត្រិះរិះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះ
 ថា អាសវៈទាំងឡាយណា នាំមកនូវសេចក្តីសៅហ្មង នាំមកនូវភពថ្មី

ភិក្ខុវិញ្ញ័យ សម្មាសម្ពុទ្ធិ អាសវប្បញ្ញ

សទ្ធក ទុក្ខវិចារកា អាយតី ជាតិជរាមរណិយា

បហីនា តេ តថាភតស្ស តស្មា តថាភតោ សម្មា-

យេកំ បដិសេវតិ សម្មាយេកំ អធិវសេតិ សម្មា-

យេកំ បរិវេជ្ជតិ សម្មាយេកំ វិហោទេតតិ ។ សាធុ សាធុ

អនុវន្តា តថាភតស្ស អនុវន្តា យេ អាសវំ សង្កិល-

សិកា ចោណេត្តវិកា សទ្ធក ទុក្ខវិចារកា អាយតី ជា-

តិជរាមរណិយា បហីនា តេ^(១) ឧច្ឆិទ្ធម្មលា តាលាវត្តក-

តា អនកាវត្តតា^(២) អាយតី អនុប្បាទធម្មា សេយ្យថាបិ

អនុវន្តា តាលោ មត្តកក្ខន្ធា អកតោ បុន វិវឌ្ឍិយា

ឃវមេវ ខោ អនុវន្តា តថាភតស្ស យេ អាសវំ សង្កិល-

សិកា ចោណេត្តវិកា សទ្ធក ទុក្ខវិចារកា អាយតី

ជាតិជរាមរណិយា បហីនា ឧច្ឆិទ្ធម្មលា តាលាវត្តកតា

១ ឧ. តេតិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ម. អយមេវ បាលី ។ ឧ. អនកាវតតោ ។

ភិក្ខុវិញ្ញាណស្តុត្រៃ ការប្រុងសាកសួរអំពីរោងបរិ:

ប្រកបដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ មានវិបាកជាទុក្ខតទៅ ជាទីតាំងនៃជាតិ
 ជក មរណៈ អាសវៈអម្បាលនោះ ព្រះតថាគតទ្រង់លះបង់បានហើយ
 ហេតុដូច្នោះបានជាព្រះតថាគត ទ្រង់ជ្រាបហើយទើបសេពរបស់ខ្លះ ទ្រង់
 ជ្រាបហើយទើបអត់សង្កត់របស់ខ្លះ ទ្រង់ជ្រាបហើយ ទើបរៀបរបស់ខ្លះ
 ទ្រង់ជ្រាបហើយ ទើបបន្ទាបផ្លូវរបស់ខ្លះ ដូច្នោះឯង ។ ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ ប្រ-
 ពៃហើយប្រពៃហើយ ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ អាសវៈទាំងឡាយណា ដែលនាំ
 មកនូវសេចក្តីសៅហ្មង នាំមកនូវភពថ្មី ប្រកបដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ
 មានវិបាកជាទុក្ខតទៅ ជាទីតាំងនៃជាតិ ជក មរណៈ អាសវៈអម្បាល
 នោះ តថាគតបានលះបង់ហើយ បានផ្តាច់ផ្តិលឫសគល់អស់ហើយ បាន
 ធ្វើវត្ថុសម្រាប់កើតទៀតឲ្យអស់រលីង ដូចជាដើមត្នោតដែលគេក្របែល
 គាស់រលីងឲ្យលែងដុះតទៅទៀត ជាធម៌លែងមានបែបភាពតទៅទៀត
 ជាធម៌មិនមានកំណើតទៅខាងមុខទៀត ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ ដូចជាដើមត្នោត
 កំបុតក មិនត្រូវដុះឡើងវិញបាន យ៉ាងណា ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ អាសវៈ
 ទាំងឡាយណា ដែលនាំមកនូវសេចក្តីសៅហ្មង នាំមកនូវភពថ្មី ប្រកប
 ដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ មានវិបាកជាទុក្ខតទៅ ជាទីតាំងនៃជាតិ
 ជក មរណៈ (អាសវៈទាំងនោះ) តថាគតលះបង់ហើយ បាន
 ផ្តាច់ផ្តិលឫសគល់អស់ហើយ បានធ្វើវត្ថុសម្រាប់កើតទៀតឲ្យអស់រលីង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

អនុភាវ័ជ្ជតា អាយតី អនុប្បាទធម្មា តស្មា តថាគតោ
សង្ខាយេកំ បដិសេវតិ សង្ខាយេកំ អដិវាសេតិ
សង្ខាយេកំ បវរវេជ្ជតិ សង្ខាយេកំ វិវោទេតីតិ(១) ។

[១៧៨] តំ កី មញ្ញសិ អនុវត្តា កំ អត្តវសិ

សម្មស្សមាណោ តថាគតោ សាវកេ អត្តតិគោ
កាលកតេ(២) ឧបបត្តិសុ ព្យាករេតិ អសុ អមុត្រ

ឧបបន្នោ(៣) អសុ អមុត្រ ឧប្បន្នោតិ ។ ភកវិ

មូលកា(៤) ឆោ កន្លេ ធម្មា ភកវិនេត្តិកា ភកវិប-

ដិសវណា សាធុ វត កន្លេ ភកវិន្ទិយេវ បដិកាតុ

ឯតស្ស កាសិតស្ស អត្តោ ភកវតោ សុត្វា ភិក្ខុ

ជាវេស្សន្តិតិ ។ ធន ឆោ អនុវត្តា តថាគតោ

១ ឧ. វិវោទេតិ ។ ២ ម. កាលំ កតេ ។ ៣ ឧ. ឧបបន្នោ ។ ម. ភកវិមូលិកា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ដូចជាដើមត្នោត ដែលគេក្របែលគាស់រំលើង ឲ្យរំលងដុះតទៅទៀត
 ជាធម៌ដែលមានបែបភាពតទៅទៀតហើយ ជាធម៌មិនមានកំណើតតទៅ
 ខាងមុខទៀតទេ យ៉ាងនោះឯង ព្រោះហេតុនោះ បានជាគេថាគតដឹង
 ហើយទើបសេពរបស់ខ្លះ ដឹងហើយទើបអត់សង្កត់របស់ខ្លះ ដឹងហើយ
 ទើបរៀបរបស់ខ្លះ ដឹងហើយទើបបន្ទាបនឹងរបស់ខ្លះ ។

(១៧៨) ម្នាលពួកអនុរាជ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច

ព្រះគម្ភាគតឃើញប្រយោជន៍ដូចម្តេច បានជាព្យាករក្នុងកំណើតរបស់ពួក
 សាវ័កដែលធ្វើមរណកាលកន្លងទៅហើយថា សាវ័កឯណោះ កើតក្នុង
 ទីឯណោះ សាវ័កឯណោះ កើតក្នុងទីឯណោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ធម៌ទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ មានព្រះមានព្រះ
 ភាគជាមូល មានព្រះមានព្រះភាគជាអ្នកណែនាំ មានព្រះមានព្រះ
 ភាគជាទីពឹងអាស្រ័យ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ
 មេត្តាប្រោសបំភ្លឺនូវសេចក្តីនៃភាសិតនេះ កិក្ខុទាំងឡាយបានស្តាប់ភាសិត
 របស់ព្រះអង្គហើយ នឹងចងចាំទុកបាន ។ ម្នាលពួកអនុរាជ តថាគត

ភិក្ខុវគ្គស្ស ឧប្បករណសុត្តេ ភិក្ខុនិស្សវិហារោ

ជនកុហានត្ថំ ន ជនលបនត្ថំ ន លាភសក្ការសិលោ
 កានិសំសត្ថំ ន ឥតិ មំ ជិលោ ជាតាត្ថតិ សាវកេ
 អព្ពត្ថិតេ កាលកតេ ឧបបត្ថិសុ ព្យាករោតិ អសុ
 អមុត្រ ឧប្បន្នោ អសុ អមុត្រ ឧប្បន្នោតិ ។ សន្តិ
 ច ខោ អនុវទ្ធា កុលបត្តា សទ្ធា ឌីឡារវេនា
 ឌីឡារប្បាមុជ្ជា តេ តិ សុត្តា តថតាយ ចត្ត
 ឧបសំហរន្តិ តេសំ តិ អនុវទ្ធា ហោតិ ធីយរត្ត
 ហិតាយ សុខាយ ។

[១៧៧] ឥនាវុទ្ធា ភិក្ខុ សុណាតិ ឥត្តន្នោហោ
 ភិក្ខុ កាលកតោ សោ ភគវតោ ព្យាករោ អញ្ញាយ
 សណ្ឋហិតិ សោ ខោ បនស្ស អាយស្នា សាមិ
 ធិដ្ឋោ វា ហោតិ អនុស្សវសុតោ វា ឃីរិសីលោ សោ
 អាយស្នា អហោសិ ឥតិច ឃីរិដ្ឋោ សោ អាយស្នា
 អហោសិ ឥតិច ឃីរិបញ្ញោ សោ អាយស្នា អហោសិ
 ឥតិច ឃីរិហារី សោ អាយស្នា អហោសិ ឥតិច

ភិក្ខុវិញ្ញាណសុត្តន្ត ជានិស្សិមាធម៌របស់ភិក្ខុ

ព្យាករក្នុងកំណើតរបស់ពួកសាវ័ក ដែលធ្វើមរណកាលកន្លងទៅហើយ
 ថា សាវ័កឯណោះ កើតក្នុងទីឯណោះ សាវ័កឯណោះ កើតក្នុងទីឯណោះ
 ដើម្បីឲ្យដទៃស្របស្រែងក៏ទេ ដើម្បីប្រលោមដទៃក៏ទេ ដើម្បីអាទិសិទ្ធិ
 ឆឺលាភសក្ការៈនឹងសេចក្តីសរសើរក៏ទេ (ឬ) និងថា ឲ្យគេស្គាល់តថាគត
 ក៏ទេ ។ ម្នាលពួកអនុរោ កុំលប្តុតទាំងឡាយមានសទ្ធា មានសេចក្តី
 ត្រេកអរខ្លាំង មានបារមាជ្ជៈភ្លៀវភ្លា លុះកុំលប្តុតអម្បាលនោះ បាន
 ស្តាប់ព្យាករណ៍នោះហើយ តែងបង្ហាន់ចិត្តទៅ ដើម្បីភាពដូច្នោះ
 ម្នាលពួកអនុរោ ការព្យាករណ៍នោះប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍នឹង
 សេចក្តីសុខ ដល់បុគ្គលទាំងឡាយនោះ អស់កាលជាយូរអង្វែង ។

[១៧៧] ម្នាលពួកអនុរោ ភិក្ខុក្នុងធម្មវិទ្យានេះ រមែងពួងថា
 ភិក្ខុឈ្មោះនេះ មានមរណកាលធ្វើហើយ ភិក្ខុនោះព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ព្យាករថា បានបិតនៅក្នុងអរហត្តផលដូច្នោះ ភិក្ខុនោះយល់
 ឃើញលោកមានអាយុនោះដោយខ្លួនឯង ឬបានឮត ។ មកថា លោក
 មានអាយុនោះ មានសីលយ៉ាងនេះដូច្នោះខ្លះ លោកមានអាយុនោះ
 មានធម៌យ៉ាងនេះដូច្នោះខ្លះ លោកមានអាយុនោះ មានបញ្ញាយ៉ាង
 នេះដូច្នោះខ្លះ លោកមានអាយុនោះ មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះដូច្នោះខ្លះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ឃឹវិមុត្តោ សោ អាយស្មា អហោសិ ឥតិបិតិ ។

សោ តស្ស សទ្ធិញ្ច សីលញ្ច សុតញ្ច ចាកញ្ច

បញ្ញញ្ច អនុស្សវន្តោ តថត្តាយ ចិត្តំ ឧបសំហារតិ ។

ឃឹវម្បិ ខោ អនុវន្តា កិក្កុយោ ជាសុវិហារោ ហោតិ ។

ឥនានុវន្តា កិក្កុ សុណាតិ ឥត្តន្នាយោ កិក្កុ

កាលកតោ សោ កកវតា ព្យាកតោ បញ្ចដ្ឋិ

ឌីរម្ហាភិយោនិ សញ្ញោជនោនិ បរិក្កាយា ឌីបនាតិកោ

តត្ថ បរិនិព្វាយំ អនាវត្តិធម្មោ តស្មា លោកាតិ សោ

ខោ បនស្ស អាយស្មា សាមិ ទិដ្ឋោ វា ហោតិ

អនុស្សវសុតោ វា ឃឹវីសីលោ សោ អាយស្មា

អហោសិ ឥតិបិ ឃឹវិធម្មោ ។ បេ ។ ឃឹវិបញ្ញោ ...

ឃឹវិហារី... ឃឹវិមុត្តោ សោ អាយស្មា អហោសិ

ឥតិបិតិ ។ សោ តស្ស សទ្ធិញ្ច សីលញ្ច

សុតញ្ច ចាកញ្ច បញ្ញញ្ច អនុស្សវន្តោ តថត្តាយ

ចិត្តំ ឧបសំហារតិ ។ ឃឹវម្បិ ខោ អនុវន្តា

កិក្កុយោ ជាសុវិហារោ ហោតិ ។ ឥនានុវន្តា កិក្កុ

កាលកតោ សោ កកវតា ព្យាកតោ បញ្ចដ្ឋិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសភៈ

លោកមានអាយុនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះដូច្នោះខ្លះ ។ ភិក្ខុនោះរលឹក
 ឃើញនូវសុទ្ធា សីលៈ សុតៈ ចាតៈ នឹងបញ្ហារបស់លោកនោះហើយ ក៏
 បង្កានចិត្តទៅ ដើម្បីភាពដូច្នោះ ។ ម្នាលពួកអនុរោ យ៉ាងនេះឯង
 ឈ្មោះថា ជាសុវិហារធម៌របស់ភិក្ខុ ។ ម្នាលពួកអនុរោ ភិក្ខុក៏ធម៌
 វិន័យនេះ រមែងឮថា ភិក្ខុឈ្មោះនេះ មានមរណកាលធ្វើហើយ ភិក្ខុនោះ
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាករថា ជាឧបបាតិកៈកំណើត (កើតក្នុងសុទ្ធា
 វស) បរិនិព្វានក្នុងសុទ្ធាវសនោះ មានសភាពមិនត្រឡប់ចាកលោកនោះ
 មកវិញឡើយ ព្រោះអស់ទៅនៃទុរម្ភតិយសំយោជនៈទាំងឡាយ ៥ ដូច្នោះ
 ភិក្ខុនោះយល់ឃើញលោកមានអាយុនោះដោយខ្លួនឯង ឬបានឮតាមមក
 ថា លោកមានអាយុនោះ មានសីលយ៉ាងនេះដូច្នោះខ្លះ មានធម៌
 យ៉ាងនេះ ។ បេ ។ មានបញ្ហាយ៉ាងនេះ... មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ ..
 លោកមានអាយុនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះដូច្នោះខ្លះ ។ ភិក្ខុនោះរលឹក
 ឃើញនូវសុទ្ធា សីលៈ សុតៈ ចាតៈ នឹងបញ្ហារបស់លោកនោះហើយ
 ក៏បង្កានចិត្តទៅដើម្បីភាពដូច្នោះ ។ ម្នាលពួកអនុរោ យ៉ាងនេះឯង
 ឈ្មោះថា ជាសុវិហារធម៌របស់ភិក្ខុ ។ ម្នាលពួកអនុរោ ភិក្ខុក៏ធម៌វិន័យនេះ

កិច្ចវិវត្តស្ស ឧប្បករណសុត្តេ កិច្ចវិវត្តស្សវិហារោ

សុណាតិ ឥត្តញ្ញាមោ កិក្ខុ កាលកតោ សោ
 ភកវតោ ព្យាកតោ តិណ្ណំ សញ្ញោជនាទំ បរិក្ខុយា
 វកមោសមោហាទំ តត្តត្តា សកមាតាមី សកិទេវ
 ឥមំ លោកំ អាគន្ធា ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សតិសោ ខោ
 បទស្ស អាយស្មា សាមិ ទិដ្ឋោ វា ហោតិ អនុស្ស-
 វសុតោ វា ឃីសីលោ សោ អាយស្មា អហោសិ
 ឥតិបិ ឃីដម្មោ ។ បេ ។ ឃីមញោ ... ឃីវិហារី...
 ឃីវិមុត្តោ សោ អាយស្មា អហោសិ ឥតិបិ ។
 សោ តស្ស សទ្ធា សីលតា សុតតា ចាតតា
 បញតា អនុស្សវន្តោ តថតាយ ចិត្តំ ឧបសិហាតិ ។
 ឃីម្មំ ខោ អនុវត្តោ កិក្ខុតោ ជាសុវិហារោ ហោតិ
 ឥតាវុត្តោ កិក្ខុ សុណាតិ ឥត្តញ្ញាមោ កិក្ខុ
 កាលកតោ សោ ភកវតោ ព្យាកតោ តិណ្ណំ
 សញ្ញោជនាទំ បរិក្ខុយា សោតាបន្នោ អវិទិតាតដម្មោ
 ទិយតោ សម្មោទិបរាយនោតិ សោ ខោ បទស្ស
 អាយស្មា សាមិ ទិដ្ឋោ វា ហោតិ អនុស្សវសុតោ
 វា ឃីសីលោ សោ អាយស្មា អហោសិ

ភិក្ខុវត្ត នឡូកោស្យត្រ ផានុវិហារធម៌របស់ភិក្ខុ

រមែងត្បូង ភិក្ខុឈ្មោះនេះមានមរណកាលធ្វើហើយ ភិក្ខុនោះព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាករថា ជាសេតាបនបុគ្គល នឹងមកទាន់លោកនេះ
 ម្តងទៀត ហើយធ្វើនូវវិបស្សនាទូកុបាទ ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈទាំង
 ៣ មានពតៈ ទោសៈ មោហៈ ស្រាលស្តើងដូច្នោះ ភិក្ខុនោះយល់ឃើញ
 លោកមានអាយុនោះដោយខ្លួនឯង ឬបានឮត ៗ មកថា លោកមាន
 អាយុនោះ មានសីលយ៉ាងនេះដូច្នោះខ្លះ មានធម៌យ៉ាងនេះ ៗ បេ ៗ
 មានបញ្ញាយ៉ាងនេះ... មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ... លោកមានអាយុនោះ
 មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះដូច្នោះខ្លះ ៗ ភិក្ខុនោះរលឹកឃើញនូវសព្វ សីលៈ
 សុតៈ ចាតៈ នឹងបញ្ជារបស់លោកនោះហើយ ក៏បង្ហានចិត្តទៅដើម្បី
 ភាពដូច្នោះ ៗ ម្នាលពួកអនុរោ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថាជាសុវិហារ
 ធម៌របស់ភិក្ខុ ៗ ម្នាលពួកអនុរោ ភិក្ខុក៏ធម៌វិន័យនេះរមែងត្បូង ភិក្ខុ
 ឈ្មោះនេះមានមរណកាលធ្វើហើយ ភិក្ខុនោះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្យា-
 ករថា ជាសេតាបនបុគ្គល មានសភាពមិនធ្លាក់ចុះក្នុងអបាយ ជាបុគ្គល
 ទៀង មានសម្ពោធិជាវិប្រត្រិត្តទៅក្នុងខាងមុខ ព្រោះអស់ទៅនៃសំ-
 យោជនៈទាំង ៣ ដូច្នោះ ភិក្ខុនោះយល់ឃើញលោកមានអាយុនោះដោយ
 ខ្លួនឯង ឬបានឮត ៗ មកថា លោកមានអាយុនោះ មានសីលយ៉ាងនេះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដ្ឋានសកំ

ភតិចំ ឃីវិធិតោ ។ មេ ។ ឃីវិបតោ... ឃីវិហារី...

ឃីវិមុត្តោ សោ អាយស្មា អហោសិ ភតិចំ ។

សោ ភស្ស សទ្ធិញ្ច សីលញ្ច សុតញ្ច ចាគញ្ច

មញ្ញញ្ច អនុស្សវន្តោ ភថត្តាយ ចិត្តំ ឧបសំហារតិ ។

ឃីវិម្មំ ខោ អនុរុទ្ធា ភិក្ខុនិយោ ជាសុវិហារោ ហោតិ ។

[២០០] ឥន្ទានុរុទ្ធា ភិក្ខុនិ សុណាតិ ឥត្តន្ទនិ

ភិក្ខុនិ កាលកតា សា ភកវតា ព្យាកតា អញ្ញាយ

សណ្ឋាប័តិ សា ខោ បទស្សា ភតិចំ សាមិ ទិដ្ឋា វា

ហោតិ អនុស្សវសុតា វា ឃីវិសីលា សា ភតិចំ

អហោសិ ភតិចំ ឃីវិធិតា សា ភតិចំ អហោសិ ភតិចំ

ឃីវិបតោ សា ភតិចំ អហោសិ ភតិចំ ឃីវិហារីចំ សា

ភតិចំ អហោសិ ភតិចំ ឃីវិមុត្តា សា ភតិចំ អហោ-

សិ ភតិចំ ។ សា ភស្ស សទ្ធិញ្ច សីលញ្ច សុតញ្ច

ចាគញ្ច មញ្ញញ្ច អនុស្សវន្តំ ភថត្តាយ ចិត្តំ ឧបសំហា-

រតិ ។ ឃីវិម្មំ ខោ អនុរុទ្ធា ភិក្ខុនិយោ ជាសុវិហារោ

ហោតិ ។ ឥន្ទានុរុទ្ធា ភិក្ខុនិ សុណាតិ ឥត្តន្ទនិ-

និ ភិក្ខុនិ កាលកតា សា ភកវតា ព្យាកតា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសុត្ត

ដូច្នោះខ្លះ មានធម៌យ៉ាងនេះ ។ បេ ។ មានបញ្ញាយ៉ាងនេះ ។ មាន
 វិហារធម៌យ៉ាងនេះ... លោកមានអាយុនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះដូច្នោះ
 ខ្លះ ។ ភិក្ខុនោះរលឹកឃើញនូវសត្វ សីលៈ សុតៈ ចាតៈ នឹងបញ្ជារបស់
 លោកនោះហើយ ក៏បង្ហានចិត្តទៅដើម្បីភាពដូច្នោះ ។ ម្នាលពួក
 អនុរដ្ឋ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ជាសុវិហារធម៌ របស់ភិក្ខុ ។

(២០០) ម្នាលពួកអនុរដ្ឋ ភិក្ខុនីក្នុងធម្មវិន័យនេះ វែមងំពួងថា

ភិក្ខុនីឈ្មោះនេះ មានមរណកាលធ្វើហើយ ភិក្ខុនីនោះព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ព្យាករថា បានបិតនៅក្នុងអរហត្តផលដូច្នោះ ភិក្ខុនីនោះយល់ឃើញនាង
 នោះដោយខ្លួនឯង ឬបានពួកវាមកថា នាងនោះមានសីលយ៉ាងនេះដូច្នោះ
 ខ្លះ នាងនោះមានធម៌យ៉ាងនេះដូច្នោះខ្លះ នាងនោះមានបញ្ញាយ៉ាងនេះដូច្នោះ
 ខ្លះ នាងនោះមានវិហារធម៌យ៉ាងនេះដូច្នោះខ្លះ នាងនោះមានវិមុត្តិយ៉ាង
 នេះដូច្នោះខ្លះ ។ ភិក្ខុនីនោះរលឹកឃើញនូវសត្វ សីលៈ សុតៈ ចាតៈ
 នឹងបញ្ជារបស់ភិក្ខុនីនោះហើយ ក៏បង្ហាន ចិត្តទៅ ដើម្បីភាពដូច្នោះ ។
 ម្នាលពួកអនុរដ្ឋ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ជាសុវិហារធម៌របស់ភិក្ខុនី ។
 ម្នាលពួកអនុរដ្ឋ ភិក្ខុនីក្នុងធម្មវិន័យនេះ វែមងំពួងថា ភិក្ខុនីឈ្មោះនេះ
 មានមរណកាលធ្វើហើយ ភិក្ខុនីនោះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាករថា

វិញ្ញាណស្ស ឧប្បករណសុត្តេ វិញ្ញាណស្សិយាបេ

បញ្ចដ្ឋំ ឡើយ វិញ្ញាណំ យេនំ សុញ្ញោជនាដំ បរិក្ខុយា ឡើយ ចា-
 តិកា តត្ថ បរិដេញាយេនំ អនាវត្តិធម្មា តស្មា លោកាតិ
 សា ខោ បទស្ស្ស កតិដំ សាមិ ទិដ្ឋា វា ហោតិ អនុស្ស្ស-
 វស្សតា វា ឃីវិសីលា សា កតិដំ អយោសិ ឥតិបិ ឃ-
 វិធម្មា សា កតិដំ អយោសិ ឥតិបិ ឃីវិបញ្ញា សា កតិដំ
 អយោសិ ឥតិបិ ឃីវិហារិដំ សា កតិដំ អយោសិ ឥតិបិ
 ឃីវិមុត្តា សា កតិដំ អយោសិ ឥតិបិ តិ ។ សា តស្ស្ស
 សទ្ធកា សីលកា សុតកា ចាតកា បញ្ញកា អនុស្ស្សដំ
 តថត្តាយ ចិត្តំ ឧបសិហាតិ ។ ឃីវិម្មំ ខោ អនុវទ្ធា
 កិក្ខុទិយា ជាស្សិយាបេ ហោតិ ។ ឥនាទ្ធា កិក្ខុដំ
 សុណាតិ ឥត្តន្ទាយា កិក្ខុដំ កាលកតា សា កតវតា
 ព្យាកតា តិណ្ណំ សុញ្ញោជនាដំ បរិក្ខុយា វា កនោស-
 យោហាដំ តទុត្តា សកទាតាមិដំ សកទេវ ឥមំ លោ-
 កំ អាត្ម្វា ទុក្ខស្ស្សដំ ករិស្ស្សតិ ។ សា ខោ បទស្ស្ស
 កតិដំ សាមិ ទិដ្ឋា វា ហោតិ អនុស្ស្សវស្សតា វា ឃីវិសី-
 លា សា កតិដំ អយោសិ ឥតិបិ ឃីវិធម្មា ។ បេ ។ ឃីវិ-
 បញ្ញា... ឃីវិហារិដំ... ឃីវិមុត្តា សា កតិដំ អយោសិ
 ញ

កិច្ចវត្តិ នប្បករណសូត្រ ជាសុវិហារធម៌របស់កិច្ចវត្តិ

មានសភាពជាឧបបុតិកៈកំណើត បរិនិព្វានក្នុងលោកនោះ មានសភាព
មិនត្រឡប់ ចាកលោកនោះមកវិញឡើយ ព្រោះអស់ទៅនៃឧរម្ភាគិយ-
សំយោជនៈទាំង ៥ ដូច្នោះ កិច្ចវត្តិនោះយល់ឃើញនាងនោះដោយខ្លួនឯង
ឬបានឮត ។ មកថា នាងនោះមានសីលយ៉ាងនេះដូច្នោះខ្លះ នាងនោះមាន
ធម៌យ៉ាងនេះដូច្នោះខ្លះ នាងនោះមានបញ្ញាយ៉ាងនេះដូច្នោះខ្លះ នាងនោះ
មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះដូច្នោះខ្លះ នាងនោះមានវិមុត្តិយ៉ាងនេះដូច្នោះខ្លះ ។
កិច្ចវត្តិនោះ រលឹកឃើញនូវស្នាសីលៈ សុតៈ ចាតៈ នឹងបញ្ជារបស់
កិច្ចវត្តិនោះហើយ ក៏បង្កើនចិត្តទៅ ដើម្បីភាពដូច្នោះ ។ ម្នាលពួកអនរទ
យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ជាសុវិហារធម៌របស់កិច្ចវត្តិ ។ ម្នាលពួកអនរទ
កិច្ចវត្តិក៏ធម៌វិន័យនេះ វែមណ្ឌលថា កិច្ចវត្តិឈ្មោះនេះ មានមរណកាល
ធ្វើហើយ កិច្ចវត្តិនោះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាករថា ជាសកទាតាមិន
បុគ្គល មកកាន់លោកនេះតែម្តងទៀតហើយធ្វើនូវទីបំផុតទុក ព្រោះអស់
ទៅនៃសំយោជនៈទាំង ៣ មានរាគៈ តោសៈ មោហៈ ស្រាលស្តើងដូច្នោះ
កិច្ចវត្តិនោះ បានយល់ឃើញនាងនោះដោយខ្លួនឯង ឬបានឮត ។ មកថា
នាងនោះមានសីលយ៉ាងនេះដូច្នោះខ្លះ មានធម៌យ៉ាងនេះខ្លះ ។ បេ ។ មាន
បញ្ញាយ៉ាងនេះ... មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ... នាងនោះមានវិមុត្តិយ៉ាងនេះ

សុត្តន្តបិដកេ ចម្លីមនិកាយស្ស ចម្លីមបណ្ណសកំ

ឥតិប័តិ ។ សា តស្ស ភិក្ខុញ សីលញ ភុតញ
 ទាតញ បញ្ញញ អនុស្សវន្តិ តថត្ថាយ ចិត្តំ ឧបសំហា-
 រតិ ។ ឃុំម្បិ ខោ អនុរុទ្ធា ភិក្ខុនិយា ជាសុវិហារោ
 ហោតិ ។ ឥនាទុរុទ្ធា ភិក្ខុនិ សុណាតិ ឥត្តន្ទមា
 ភិក្ខុនិ កាលកតា សា កកវតា ព្យាកតា តិណ្ណិ
 សញោជនាទិ បរិក្ខយា សោតាបន្ទា អវិទិតាតន្តម្ហា
 និយតា សម្ពោជិបរាយនាតិ សា ខោ បនស្សា ភិក្ខុនិ
 សាមិ ទិដ្ឋា វា ហោតិ អនុស្សវសុតា វា ឃុំសីលា សា
 ភិក្ខុនិ អហោសិ ឥតិបិ ឃុំធម្មា ។ បេ ។ ឃុំបញ្ញា...
 ឃុំវិហារនិ... ឃុំវិមុត្តា សា ភិក្ខុនិ អហោសិ ឥតិប័តិ ។
 សា តស្ស ភិក្ខុញ សីលញ ភុតញ ទាតញ បញ្ញ-
 ញ អនុស្សវន្តិ តថត្ថាយ ចិត្តំ ឧបសំហារតិ ។ ឃុំម្បិ
 ខោ អនុរុទ្ធា ភិក្ខុនិយា ជាសុវិហារោ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ដូច្នោះខ្លះ ។ ភិក្ខុនីនោះ រលឹកឃើញនូវស្នាសីលៈ សុតៈ ចាតៈ នឹង

បញ្ញារបស់ភិក្ខុនីនោះ ក៏បង្ហោនចិត្តទៅដើម្បីភាពដូច្នោះ ។ មាលពួកអនរទ

យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ផាសុវិហារធម៌របស់ភិក្ខុនី ។ មាលពួកអនរទ

ភិក្ខុនីក៏ធម៌នៃយនេះ រមែងពួថា ភិក្ខុនីឈ្មោះនេះមានមរណកាលធ្វើ

ហើយ ភិក្ខុនីនោះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាករថា ជាសោតាបន្តបុគ្គល

មានសភាពមិនធ្លាក់ចុះក្នុងអបាយ ជាបុគ្គលទៀង មានសម្ពោធជាទីប្រ-

ព្រឹត្តទៅក្នុងខាងមុខ ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈ ៣ ដូច្នោះ ភិក្ខុនីនោះ

បានយល់ឃើញនាងនោះដោយខ្លួនឯង ឬបានពួត ។ មកថា នាងនោះ

មានសីលយ៉ាងនេះដូច្នោះខ្លះ មានធម៌យ៉ាងនេះ ។ បេ ។ មានបញ្ញាយ៉ាង

នេះ... មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ... នាងនោះមានវិមុត្តិយ៉ាងនេះដូច្នោះ

ខ្លះ ។ ភិក្ខុនីនោះ រលឹកឃើញនូវស្នាសីលៈ សុតៈ ចាតៈ នឹងបញ្ញា

របស់ភិក្ខុនីនោះហើយ ក៏បង្ហោនចិត្តទៅ ដើម្បីភាពដូច្នោះ ។ មាលពួក

អនរទ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ផាសុវិហារធម៌របស់ភិក្ខុនី ។

ភិក្ខុវង្សស្ស ឧទ្ទោហឧស្សត្តេ ឧបាសាសិស្សិហារោ

(២០០) ឥន្ទ្រាមោ ឧបាសកោ សុណានិ

ឥន្ទ្រាមោ ឧបាសកោ កាលតោ សោ កកវតោ

ព្យាកតោ បញ្ចុដ្ឋំ ឌីវន្តានិយោជំ សញ្ញោជនោជំ

បរិក្ខយោ ឌីបទានិកោ តត្ថ បរិជំព្វាយំ អនាវន្តិធម្មោ

តស្មា លោកានិ សោ ខោ បទស្ស អាយស្មា សាមិ

ទិដ្ឋោ វា ហោតិ អនុស្សវស្សតោ វា ឃីសីលោ

សោ អាយស្មា អហោសិ ឥតិបិ ឃីធម្មោ សោ

អាយស្មា អហោសិ ឥតិបិ ឃីបញ្ញោ សោ

អាយស្មា អហោសិ ឥតិបិ ឃីវិហារី សោ អាយស្មា

អហោសិ ឥតិបិ ឃីវិម្មត្តោ សោ អាយស្មា អហោ-

សិ ឥតិបិ ។ សោ តស្ស សុទ្ធិញ្ច សីលញ្ច

សុតញ្ច ចានញ្ច បញ្ញញ្ច អនុស្សវន្តោ តតត្តាយ

ចិត្តំ ឌីបសិហារតិ ។ ឃីម្មំ ខោ អន្ទ្រា ឧបាសកស្ស

ដាស្សិហារោ ហោតិ ។ ឥន្ទ្រា ឧបាសកោ

សុណានិ ឥន្ទ្រាមោ ឧបាសកោ កាលតតោ សោ

ភិក្ខុវគ្គ ឧប្បកថាសូត្រ ជាសុវិហារធម៌របស់ឧបាសក

(២០១) ម្នាលពួកអនុរាជ ឧបាសក ក្នុងធម្មវិន័យនេះ រមែងឮ

ថា ឧបាសកឈ្មោះនេះ មានមរណកាលធ្វើហើយ ឧបាសកនោះព្រះ

មានព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាករថា ជាឧបបាតិកៈកំណើត បរិនិព្វានក្នុងលោក

នោះ មានសភាពមិនត្រឡប់ ចាកលោកនោះមកវិញឡើយ ព្រោះអស់

ទៅនៃឧរម្ភាគ័យសំយោជនៈ ៥ ដូច្នោះ ឧបាសកនោះបានយល់ឃើញអ្នក

មានអាយុនោះដោយខ្លួនឯង ឬបានឮត ៗ មកថា អ្នកមានអាយុនោះ

មានសីលយ៉ាងនេះដូច្នោះខ្លះ អ្នកមានអាយុនោះ មានធម៌យ៉ាងនេះដូច្នោះ

ខ្លះ អ្នកមានអាយុនោះ មានបញ្ញាយ៉ាងនេះដូច្នោះខ្លះ អ្នកមានអាយុ

នោះមានវិហារធម៌យ៉ាងនេះដូច្នោះខ្លះ អ្នកមានអាយុនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាង

នេះដូច្នោះខ្លះ ។ ឧបាសកនោះ រលឹកឃើញនូវសទ្ធា សីលៈ សុតៈ

ចាតៈ នឹងបញ្ជារបស់ឧបាសកនោះហើយ ក៏បង្កើនចិត្តទៅ ដើម្បីភាព

ដូច្នោះ ។ ម្នាលពួកអនុរាជ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ជាសុវិហារធម៌

របស់ឧបាសក ។ ម្នាលពួកអនុរាជ ឧបាសក ក្នុងធម្មវិន័យនេះ

រមែងឮថា ឧបាសកឈ្មោះនេះ មានមរណកាលធ្វើហើយ ឧបាសកនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ភក្កវត្តា ព្យាកតោ តិណ្ណិ សញ្ញោជនាទំ បរិក្ខយា
 វគនោសមោហាទំ តន្តត្តា សកោតាមី សកំទេវ
 ឥមំ លោកំ អាគន្ធិ ទុក្ខស្សនំ ករិស្សតិតិ សោ
 ខោ បទស្ស អាយស្មា សាមិ ទិដ្ឋោ វា ហោតិ
 អនុស្សវស្សតោ វា ឃីសីលោ សោ អាយស្មា អហោ-
 សិ ឥតិបិ ឃីដម្មោ ។ បេ ។ ឃីបញ្ញោ... ឃីវិហារី...
 ឃីវិមុត្តោ សោ អាយស្មា អហោសិ ឥតិបិតិ ។
 សោ តស្ស សទ្ធិញ្ច សីលញ្ច សុតញ្ច ចាកញ្ច
 បញ្ញញ្ច អនុស្សវន្តោ តថត្តាយ ចិត្តំ ឧបសំហារតិ ។
 ឃីម្មំ ខោ អនុវត្តោ ឧបាសកស្ស ជាសុវិហារោ
 ហោតិ ។ ឥនាទ្ធវត្តោ ឧបាសកោ សុណាតិ ឥត្តន្តា-
 មោ ឧបាសកោ កាលកតោ សោ ភក្កវត្តា
 ព្យាកតោ តិណ្ណិ សញ្ញោជនាទំ បរិក្ខយា សោតា-
 បន្តោ អរិទិចាតដម្មោ ទិយតោ សម្ពោធិបរាយនោតិ
 សោ ខោ បទស្ស អាយស្មា សាមិ ទិដ្ឋោ វា
 ហោតិ អនុស្សវស្សតោ វា ឃីសីលោ សោ
 អាយស្មា អហោសិ ឥតិបិ ឃីដម្មោ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាករថា ជាសកតាគាមិបុគ្គល នឹងបកាន់លោក
 នេះម្តងទៀត ហើយធ្វើនូវទីបំផុតទុក ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈ ៣
 មានភគៈ ពោសៈ មោហៈ ប្រាសស្តើងដូច្នោះ ឧបាសកនោះ បាន
 យល់ឃើញអ្នកមានអាយុនោះដោយខ្លួនឯង ឬបានឮត ៗ មកថា អ្នកមាន
 អាយុនោះ មានសីលយ៉ាងនេះដូច្នោះខ្លះ មានធម៌យ៉ាងនេះ ។ បេ ។ មាន
 បញ្ញាយ៉ាងនេះ... មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ... អ្នកមានអាយុនោះ មាន
 វិមុត្តិយ៉ាងនេះដូច្នោះខ្លះ ។ ឧបាសកនោះ រលឹកឃើញនូវសត្វ សីលៈ
 សុតៈ ចាតៈ នឹងបញ្ជារបស់ឧបាសកនោះហើយក៏បង្កើនចិត្តទៅ ដើម្បី
 ភាគដូច្នោះ ។ ម្នាលពួកអនុរោ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ជាសុវិ-
 ហារធម៌របស់ឧបាសក ។ ម្នាលពួកអនុរោ ឧបាសកក៏ធម៌នៃយនេះ
 បានឮថា ឧបាសកឈ្មោះនេះ មានមរណកាលធ្វើហើយ ឧបាសកនោះ
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាករថា ជាសោតាបន្តបុគ្គល មានសភាពមិន
 ធ្លាក់ចុះក្នុងអបាយ ជាបុគ្គលទៀង មានសម្ពោធិ ជាទីប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
 ខាងមុខ ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈ ៣ ដូច្នោះ ឧបាសកនោះ បាន
 យល់ឃើញអ្នកមានអាយុនោះដោយខ្លួនឯង ឬបានឮត ៗ មកថា អ្នក
 មានអាយុនោះ មានសីលយ៉ាងនេះដូច្នោះខ្លះ មានធម៌យ៉ាងនេះ ។ បេ ។

វិបុលស្ម ឧប្បកាយសុត្តេ ឧបសិរាជិស្មវិហារោ

ឃីបញ្ញា... ឃីវិហារី... ឃីវិមុត្តោ សោ អាយស្ម
 អហោសិ ឥតិប័តិ ។ សោ តស្ស សទ្ធិញ្ច សីលញ្ច
 សុតញ្ច ចាគញ្ច បញ្ញញ្ច អនុស្សវន្តោ តថត្តាយ
 ចិត្តំ ឧបសិហារតិ ។ ឃីម្មំ ខោ អនុវុទ្ធា
 ឧទាសកស្ស ជាស្មវិហារោ ហោតិ ។

(២០២) ឥទានុវុទ្ធា ឧទាសិកោ សុណាតិ

ឥត្តប្បាមា ឧទាសិកោ កាលកតា សា ភកិវតា
 ព្យាកតា បញ្ចុដ្ឋំ ឱវម្ហាតិយាដំ សញ្ញោជនាដំ
 បរិក្ខយា ឱបចាតិកោ តត្ថ បរិធិញ្ញយិដំ អនាវត្តិធម្មា
 តស្មា លោកាតិ សា ខោ បនស្សា ភកិដំ សាមិ
 ទិដ្ឋា វ ហោតិ អនុស្សវសុតា វ ឃីសីលា សា ភកិដំ
 អហោសិ ឥតិបិ ឃីធម្មា ។ បេ ។ ឃីបញ្ញា... ឃីវិ-
 ហារីដំ... ឃីវិមុត្តោ សា ភកិដំ អហោសិ ឥតិប័តិ ។
 សា តស្ស សទ្ធិញ្ច សីលញ្ច សុតញ្ច ចាគញ្ច បញ្ញញ្ច
 អនុស្សវន្តំ តថត្តាយ ចិត្តំ ឧបសិហារតិ ។ ឃីម្មំ
 ខោ អនុវុទ្ធា ឧទាសិកាយ ជាស្មវិហារោ ហោតិ ។

កិច្ចវត្ថុ ឧប្បករណសូត្រ ផាសុវិហារធម៌របស់ឧបាសិកា

មានបញ្ជាយ៉ាងនេះ... មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះ... អ្នកមានអាយុនោះ
មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះដូច្នោះខ្លះ ។ ទុបាសិកនោះ រលឹកឃើញនូវសទ្ធា
សីលៈ សុតៈ ចាតៈ នឹងបញ្ជារបស់ទុបាសិកនោះហើយ ក៏បង្កើនចិត្ត
ទៅ ដើម្បីភាពដូច្នោះ ។ ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា
ផាសុវិហារធម៌ របស់ទុបាសិក ។

[២០២] ម្នាលពួកអនុរុទ្ធ ទុបាសិកាក្នុងធម្មវិន័យនេះ រមែងព្រួយ
ទុបាសិកាឈ្មោះនេះ មានមរណកាលធ្វើហើយ ទុបាសិកានោះព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាករថា មានសភាពជាឧបបាតិកៈកំណើត បរិនិព្វានក្នុង
លោកនោះ មានសភាពមិនត្រឡប់ចាកលោកនោះមកវិញឡើយ ព្រោះ
អស់ទៅនៃឧរម្ភាតិយសំយោជនៈ៥ ដូច្នោះ ទុបាសិកានោះបានយល់ឃើញ
នាងនោះដោយខ្លួនឯង ឬបានឮតៗ មកថា នាងនោះមានសីលយ៉ាងនេះ
ដូច្នោះខ្លះ មានធម៌យ៉ាងនេះ ។ បេ ។ មានបញ្ជាយ៉ាងនេះ មានវិហារ
ធម៌យ៉ាងនេះ... នាងនោះមានវិមុត្តិយ៉ាងនេះដូច្នោះខ្លះ ។ ទុបាសិកា
នោះ រលឹកឃើញនូវសទ្ធា សីលៈ សុតៈ ចាតៈ នឹងបញ្ជារបស់
ទុបាសិកានោះហើយ ក៏បង្កើនចិត្តទៅ ដើម្បីភាពដូច្នោះ ។ ម្នាលពួក
អនុរុទ្ធ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ផាសុវិហារធម៌ របស់ទុបាសិកា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ឥន្ទ្រាឡា ឧទាសិកា សុណាតិ ឥន្ទ្រាមា ឧទា-
 សិកា កាលកតា សា កកវតា ព្យាកតា តិណ្ឌិ
 សញ្ញោជនាដំ បវត្តយា រាគនោសមោហាដំ តន្ត្រា
 សកទាតាមិដំ សតិទេវ ឥមំ លោកំ អាភន្ត
 ទុក្ខស្សន្តំ កវិស្សន្តិកំ សា ខោ បនស្ស កតិដំ
 សាមំ ទិដ្ឋា វំ ហោតិ អនុស្សវសុតា វំ ឃីសីលា សា
 កតិដំ អហោសិ ឥតិបិ ឃីដម្ហា ។ បេ ។ ឃីបញ្ញា...
 ឃីវិហារិដំ... ឃីវិមត្តា សា កតិដំ អហោសិ
 ឥតិបិកំ ។ សា តស្ស តន្ត្រា សីលត្តា សុតត្តា
 ចាតត្តា បញ្ញត្តា អនុស្សន្តំ តថត្តាយ ចិត្ត
 ឧបសំហារតិ ។ ឃីវិម្ហ ខោ អនុឡា ឧទាសិកាយ
 ជាសុវិហារោ ហោតិ ។ ឥន្ទ្រាឡា ឧទាសិកា
 សុណាតិ ឥន្ទ្រាមា ឧទាសិកា កាលកតា សា
 កកវតា ព្យាកតា តិណ្ឌិ សញ្ញោជនាដំ បវត្តយា
 សោតាបណ្ណ អវិទិតាតទម្ហា ជិយតា សម្ពោជិបរាយនាតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ម្នាលពួកអនុរដ្ឋ ឧបាសិកា ក្នុងធម្មវិន័យនេះ វេមនីព្រាថា ឧបាសិកា
 ឈ្មោះនេះ មានមរណកាលធ្វើហើយ ឧបាសិកានោះ ព្រះមាន
 ព្រះភាគទ្រង់ព្យាករថា ជាសកតតាមិនីបុគ្គល នឹងមកកាន់លោកនេះម្តង
 ទៀតហើយធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខ ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈ ៣ មានរាគៈ
 ទោសៈ មោហៈ ស្រាលស្តើងដូច្នោះ ឧបាសិកានោះយល់ឃើញនាង
 នោះដោយខ្លួនឯង ឬបានឮត ៗ មកថា នាងនោះឯងមានសីលយ៉ាងនេះ
 ដូច្នោះខ្លះ មានធម៌យ៉ាងនេះ ៗ បេ ៗ មានបញ្ញាយ៉ាងនេះ... មានវិហារធម៌
 យ៉ាងនេះ... នាងនោះមានវិមុត្តិយ៉ាងនេះដូច្នោះខ្លះ ៗ ឧបាសិកានោះរលឹក
 ឃើញនូវសត្វ សីលៈ សុតៈ ចាតៈ នឹងបញ្ជារបស់ឧបាសិកានោះហើយ
 ក៏បង្កាន់ចិត្តទៅ ដើម្បីភាពដូច្នោះ ៗ ម្នាលអនុរដ្ឋ យ៉ាងនេះឯង
 ឈ្មោះថា ជាសុវិហារធម៌ របស់ឧបាសិកា ៗ ម្នាលអនុរដ្ឋ ឧបាសិកា
 ក្នុងធម្មវិន័យនេះ វេមនីព្រាថា ឧបាសិកាឈ្មោះនេះ មានមរណកាល
 ធ្វើហើយ ឧបាសិកានោះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាករថា ជាសោ-
 តាបន្តបុគ្គល មានភាពមិនធ្លាក់ចុះ ក្នុងអបាយ ជាបុគ្គលទៀង មាន
 សម្មាសម្ពុទ្ធជាទីប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងមុខ ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជនៈ ៣ ដូច្នោះ

កិច្ចវត្តស្ស ឧប្បករណសុត្តេ ឧបសម្ពោធិសុត្តនិយាយោ

សា ខោ បនស្សា កតិដំ សាមិ ងិដ្ឋា វា ហោតិ
អនុស្សវស្សតា វា ឃីសីលា សា កតិដំ អហោសិ
ឥតិបិ ឃីវិដ្ឋា សា កតិដំ អហោសិ ឥតិបិ ឃីវិហារិដំ
សា កតិដំ អហោសិ ឥតិបិ ឃីវិមុត្តា សា កតិដំ
អហោសិ ឥតិបិ ឥ ។ សា តស្សា សុទ្ធាត្ថ សីលត្ថ
សុតត្ថ ចាតត្ថ បញ្ញត្ថ អនុស្សវិដំ តថត្ថាយ ចិត្ត
ឧបសម្ពោតិ ។ ឃីវិដ្ឋិ ខោ អនុវិដ្ឋា ឧបសម្ពោតិ
ជាសុវិហារោ ហោតិ ។ ឥតិ ខោ អនុវិដ្ឋា តថាគតោ
ន ជនគុហានត្ថំ ន ជនលបនត្ថំ ន លាភសក្ការសិ-
លោកានិសំសត្ថំ ន ឥតិ មិ ជនោ ជាតត្ថតិ សាវកោ
អត្តតិគោ កាលកតោ ឧបបត្តិសុ ព្យាករោតិ អសុ
អមុត្រ ឧប្បន្នោ អសុ អមុត្រ ឧប្បន្នោតិ ។ សុដំ
ខោ(ខ) អនុវិដ្ឋា កុលបុត្តា សុទ្ធា ឧប្បវេទា

១ ខ. ម. សុដំ ឬ ខោ ។

ភិក្ខុវគ្គ សង្កេតនាសូត្រ ផាសុវិហារធម៌របស់ឧបាសិកា

ឧបាសិកានោះ យល់ឃើញនាងនោះដោយខ្លួនឯង ឬបានឮត ៗ មកថា

នាងនោះ មានសីលយ៉ាងនេះដូច្នោះខ្លះ នាងនោះមានធម៌យ៉ាងនេះដូច្នោះ

ខ្លះ នាងនោះ មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះដូច្នោះខ្លះ នាងនោះមានវិមុត្តិយ៉ាង

នេះដូច្នោះខ្លះ ។ ឧបាសិកានោះ រលឹកឃើញនូវសទ្ធា សីលៈ សុតៈ ចាតៈ

នឹងបញ្ហារបស់ឧបាសិកានោះហើយក៏បង្កើនចិត្តទៅ ដើម្បីភាពដូច្នោះ ។

ម្នាលពួកអនុរទ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថាជាសុវិហារធម៌ របស់ឧបាសិកា ។

ម្នាលពួកអនុរទ ហេតុដូច្នោះបានជាតថាគត ព្យាករក្នុងកំណើតរបស់ពួក

សាវ័ក ដែលធ្វើមរណកាលកន្លងទៅហើយថា សាវ័កឯណោះ កើតក្នុង

ទីឯណោះ សាវ័កឯណោះ កើតក្នុងទីឯណោះ ដើម្បីនឹងឲ្យជនស្រប

ស្រែងក៏ទេ ដើម្បីនឹងប្រលោមជនក៏ទេ ដើម្បីអាទិសង្ស្រឹតលោកសក្ការៈនឹង

សេចក្តីសរសើរក៏ទេ (ឬ) គិតថា ឲ្យគេស្គាល់តថាគតក៏ទេដែរ ។ ម្នាល

ពួកអនុរទ កលបតទ័ន្ឋឡាយអ្នកមានសទ្ធា មានសេចក្តីត្រេកអរខ្លាំង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាលកំ

ឌី ឡាវប្បាមុជ្ជា តេ នំ សុត្វា តេស្វាយ ចិន្ត

ឧបសំហារន្តិ តេសន្តិ អន្តរន្តា ហោតិ ជីយន្តិ

ហិតាយ សុខាយាតិ ។ ឥទមរោច កកវា អត្តមរោ

អាយស្មា អន្តរន្តា កកវតោ កាសិនិ អភិទន្តិ ។

នឡាវប្បាមុជ្ជា អន្តរន្តា និទ្ទិសំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

មានបាមោជ្ជៈក្បែរគ្នា កុលបុត្តអម្បាលនោះ លុះបោះស្តាប់នូវព្យាសាវ
 នោះហើយ តែងបង្កើនចិត្តទៅ ដើម្បីភាពដូច្នោះ ម្ចាស់ពួកអនុរុទ្ធ
 ការព្យាសាវនោះ (តែងប្រព្រឹត្តទៅ) ដើម្បីប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ
 ដល់កុលបុត្តទាំងឡាយនោះ អស់កាលយូរអង្វែង ។ លុះព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ភាសិតនេះចប់ហើយ ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ក៏មាន
 សេចក្តីពេញចិត្តត្រេកអរ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ នឡកណ្ណសូត្រ ទី ៧ ។

និមិត្ត គោលិស្សានិលតិ

[២០៣] ឃុំឆ្មេ សុតិ ។ ឃុំតិ សមយំ កតក
ពជគហេ វិហារតិ វេឡ្យវេន កលទ្ធកនិវាបេ ។ តេន
ខោ បន សមយេន គោលិស្សានិ ធាម(១) ភិក្ខុ
អាវត្តាកោ បទវសមាចារោ សង្ឃមជ្ឈេ ធិសដោ
ហោតិ តេនចិទេវ កវណីយេន ។

[២០៤] តត្រ ខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ គោ.
លិស្សានិ ធាម ភិក្ខុ អាវត្ត ភិក្ខុ អាមន្តេសិ អាវត្តា-
កេនាវុសោ ភិក្ខុនា សង្ឃកតេន សង្ឃេ វិហារន្តេន
សព្វេហ្មចារីសុ អតារវេន កវិតតិ សប្បតិស្សេន ។
សថេ អាវុសោ អាវត្តាកោ ភិក្ខុ សង្ឃកតោ សង្ឃេ
វិហារន្តោ សព្វេហ្មចារីសុ អតារវេ ហោតិ អប្បតិស្សេ
តស្ស កវន្តិ វត្តារោ កិម្មនិមស្សាយស្មតោ អាវត្តា-
តស្ស ឃុំស្សារត្តោ សេវិហារវេន យោ អយមាយស្មា
សព្វេហ្មចារីសុ អតារវេ ហោតិ(២) អប្បតិស្សេតិ

១ ម. គោលិយានិ ធាម ។ ឧ. គុលិស្សានិ ធាម ។ ២ ឧ. ហោតិ ឧទិស្សតិ ។

គោលិស្យានិស្សត្រី ទី ៧

(២០៣) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេទ្យវន្ត ជាកលទ្ធកនិវាសនាន ទៀបក្រុង រាជគ្រឹះ ។ ក៏សម័យនោះឯង មានភិក្ខុមួយរូបឈ្មោះគោលិស្យានិ ជា អ្នកសមាទាននូវការពាក់ធុត្រង ជាអ្នកមានមារយាមិនរៀបរយ អង្គុយ ក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ ដោយកិច្ចណាមួយ ។

(២០៤) លំដាប់នោះ ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ប្រាំបួនរយ គោលិស្យានិភិក្ខុ ហើយទើបពោលនឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់លោក មានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលសមាទាននូវការពាក់ធុត្រង កាលនឹងទៅ កាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ គួរតែប្រកបដោយសេចក្តី គោរពគោតក្រែង ចំពោះពួកសព្វហ្មតារីទាំងឡាយ ។ ម្ចាស់លោក មានអាយុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការពាក់ធុត្រង កាលនឹងទៅ កាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ ជាអ្នកមិនគោរព មិនគោត ក្រែង ចំពោះពួកសព្វហ្មតារីហើយ ពួកជននឹងពោលគិះដៀលចំពោះ ភិក្ខុនោះថា ប្រយោជន៍អ្វីលោកមានអាយុនេះ សមាទានការពាក់ធុត្រង នៅតាមអំពើចិត្តខ្លួនក្នុងព្រៃម្នាក់ឯង លោកមានអាយុនេះ ជាអ្នកមិនមាន សេចក្តីគោរព មិនមានសេចក្តីគោតក្រែង ចំពោះសព្វហ្មតារីទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

តស្ស(១) ភវន្តិ វត្តាហេ តស្សា អារាមកោនេ ន ភិក្ខុនា
សង្ឃករតនេ សង្ឃេ វិហារន្តេនេ សម្រាហ្មចារិស្ស សតា
រវេនេ ភវិតតំ សប្បតិស្សេនេ ។

(២០៥) អារាមកោនេចារិសោ ភិក្ខុនា សង្ឃករតនេ
សង្ឃេ វិហារន្តេនេ អាសនកុសលេនេ ភវិតតំ ឥតិ
ថេវេ ច ភិក្ខុ ធានុប្បទដ្ឋ ធិសីទិស្សាមី ធរេ ច
ភិក្ខុ ន អាសនេនេ បដិពាហិស្សាមីតិ ។ សចេ
អារិសោ អារាមកោ ភិក្ខុ សង្ឃករតោ សង្ឃេ
វិហារន្តោ ន អាសនកុសលោ ហោតិ តស្ស ភវន្តិ
វត្តាហេ តិម្បនិមស្សាយស្មតោ អារាមកស្ស ឯកស្សា-
រតោ សេវិវិហារេនេ យោ អយមាយស្មា(២) អភិសមា-
ចារិកម្បិ ធម្មំ ន ជាតាឥតិ តស្ស ភវន្តិ វត្តាហេ

១ ឥតិស្សតិ ឃាបេន ភវិតតំ ។ ២ ឥតោ បរិ អាសនកុសលោ ន ហោតិ មរម្មបោត្តកេ
ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

លោកមានអាយុនោះ នឹងមានពួកជនតិះដៀលដូច្នោះឯង ព្រោះហេតុនោះ
ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការពាក់ធុតង្គី កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅ
ក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ គួរតែប្រកបដោយសេចក្តីគោរព ទោតក្រែង
ចំពោះសព្វហ្មតារីទាំងឡាយ ។

(២០៥) ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវ
ការពាក់ធុតង្គី កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ
គួរជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការអង្គុយថា អាត្មាអញ នឹងមិនអង្គុយជ្រៀតបៀត
ភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរៈផង មិនហាមឃាត់ភិក្ខុទាំងឡាយដោយអាសនៈ
ផង ។ ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការ
ពាក់ធុតង្គី កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃមិន
ឈ្លាសក្នុងការអង្គុយហើយ នឹងមានពួកជនតិះដៀលចំពោះភិក្ខុនោះថា
ប្រយោជន៍អ្វីលោកមានអាយុនេះ សមាទានការពាក់ធុតង្គី នៅតាមអំពើ
ចិត្តខ្លួនក្នុងព្រៃម្នាក់ឯង លោកមានអាយុនេះ មិនដឹងច្បាប់អភិសមាទា
រិកវត្តសោះ លោកមានអាយុនោះ នឹងមានពួកជនតិះដៀលដូច្នោះឯង

កិច្ចសន្យា ពេលស្រាវជ្រាវ គតិយោបាយ

តស៊ូ អាវត្តកោន ភិក្ខុនា សង្ឃកោន សង្ឃ
វិហារនៃ អាសនក្រុមលេខ កវីត្រី(១) ។

(២០៦) អាវត្តកោន ភិក្ខុនា សង្ឃកោន
សង្ឃ វិហារនៃ ព្រះគោន តាមោ បរិស័ត្តោ
ន ទិវ បដិក្កមិត្តំ សេ អាវត្តកោន ភិក្ខុ
សង្ឃកោន សង្ឃ វិហារនៃ ព្រះគោន តាម
បរិស័ត្ត ទិវ បដិក្កមិត្តំ តស៊ូ កវីត្រី វត្តពោ
តិម្បនិមស្សយស្មតោ អាវត្តកោន ឯកស្សរោ
សេវិហារនៃ យោ អយមាយស្មា ព្រះគោន តាម
បរិស័ត្ត ទិវ បដិក្កមិត្តំ តស៊ូ កវីត្រី វត្តពោ តស៊ូ
អាវត្តកោន ភិក្ខុនា សង្ឃកោន សង្ឃ វិហារនៃ
ព្រះគោន តាមោ បរិស័ត្តោ ន ទិវ
បដិក្កមិត្តំ ។

១ ម. គតោ បរិ អភិសមាហារិកេបិ ធម្មោ ជាទីតោ លេខ អាវត្តកោន
កវីត្រី. ២ អភិសមាហារិកេបិ ធម្មំ ៣ ជាតាតិ តស៊ូ កវីត្រី វត្តពោ កិច្ចសន្យាសង្គមតោ ..
៤ ជាតាតិ តស៊ូ កវីត្រី វត្តពោ តស៊ូ អាវត្តកោន កវីត្រី អភិសមាហារិកេ ធម្មោ ជា-
ទីតោ ទិស្សត្តិ ។

ភិក្ខុវត្ថុ ពោលិស្សនិរុទ្ធត្រ អាណាវត្តទី ៣

ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអកសមាទាននូវការពាក់ធុត្ថង កាលនឹងទៅកាន់ទី
ប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ គួរតែឈ្លាសក្នុងការអង្គុយ ។

(២០៦) ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអកសមាទាននូវ
ការពាក់ធុត្ថង កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ

មិនគួរចូលទៅ កាន់ស្រុកឱ្យហួសវេលា មិនគួរត្រឡប់មកឱ្យទាល់ថ្ងៃ
ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអកសមាទាននូវការពាក់ធុត្ថង

កាលទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ នឹងចូលទៅកាន់
ស្រុកឱ្យហួសវេលា ត្រឡប់មកទាល់ថ្ងៃហើយ នឹងមានពួកជនតិះដៀល

ចំពោះភិក្ខុនោះថា ប្រយោជន៍អ្វីលោកមានអាយុនេះ សមាទានការពាក់
ធុត្ថង នៅតាមអំពើចិត្តខ្លួនក្នុងព្រមទាំង លោកមានអាយុនេះ ចូល

ទៅកាន់ស្រុក ឱ្យហួសវេលា ត្រឡប់មកវិញទាល់ថ្ងៃ លោកមានអាយុ
នោះ នឹងមានពួកជនតិះដៀលដូច្នោះឯង ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអកសមា

ទាននូវការពាក់ធុត្ថង កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុងកណ្តាលជំនុំ
សង្ឃ មិនគួរចូលទៅកាន់ស្រុកឱ្យហួសវេលា មិនគួរត្រឡប់មកឱ្យទាល់

ថ្ងៃឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

(២០៧) អារព្វាកោណាវសោ ភិក្ខុនា សង្ឃកតោ

សង្ឃេ វិហារន្តេន ន បុរេកតំ បច្ឆាកតំ កុលេសុ

ចារិតំ អាបជ្ជិតតំ ។ សចេ អាវសោ អារព្វាកោ

ភិក្ខុ សង្ឃកតោ សង្ឃេ វិហារន្តោ បុរេកតំ បច្ឆា-

កតំ កុលេសុ ចារិតំ អាបជ្ជិតំ តស្ស ករុនិ វត្តារោ

អយន្តមិសស្សាយស្មតោ អារព្វាកស្ស ឯកស្សារោ

សេវិហារេន វិហារតោ វិកាលេ ចរិយា ពហុលីកតា

តមេនិ សង្ឃកតម្បិ សមុទាចរនីតិ តស្ស(១) ករុនិ

វត្តារោ តស្មា អារព្វាកោន ភិក្ខុនា សង្ឃកតោ

សង្ឃេ វិហារន្តេន ន បុរេកតំ បច្ឆាកតំ កុលេសុ

ចារិតំ អាបជ្ជិតតំ ។

១ ឧ. សមុទាចរនីតិស្ស ។

សុត្តនិបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(២០៧) ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអកសមាទាន

នូវការញឹកញាប់ កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ

មិនគួរដល់នូវការត្រាច់ទៅ ក្នុងត្រកូលទាំងឡាយ ក្នុងវេលាមុនកត្តនឹង

ក្រោយកត្តឡើយ ។ ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអក

សមាទាននូវការញឹកញាប់ កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុង

កណ្តាលជំនុំសង្ឃ ដល់នូវការត្រាច់ទៅក្នុងត្រកូលទាំងឡាយ ក្នុងវេលា

មុនកត្តនឹងក្រោយកត្តហើយ នឹងមានពួកជនគិះដៀលចំពោះភិក្ខុនោះថា

លោកមានអាយុនេះ ជាអកសមាទាននូវការញឹកញាប់ នៅតាមអំពើ

ចិត្តខ្លួនក្នុងវិប្រមាណឯង ទាំងការត្រាច់ទៅក្នុងវេលាវិកាល ភិក្ខុនោះក៏បាន

ធ្វើរឿយ ។ នាំឲ្យសង្ឃលំបាកហៅរកភិក្ខុនោះមកកាន់ជំនុំសង្ឃ លោក

មានអាយុនោះ នឹងមានពួកជនគិះដៀលដូច្នោះឯង ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុ

អកសមាទាននូវការញឹកញាប់ កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុង

កណ្តាលជំនុំសង្ឃហើយ មិនគួរដល់នូវការត្រាច់ទៅ ក្នុងត្រកូលទាំង

ឡាយ ក្នុងវេលាមុនកត្តនឹងក្រោយកត្តឡើយ ។

វិច្ឆ័យស្ស គោលិស្សនិសុត្តេ បញ្ចមារញ្ញកវត្តំ

(២០៨) អារញ្ញកោណារុសោ ភិក្ខុនា សង្ឃកតោ

សង្ឃេ វិហារន្តោ អនុទ្ធតោ កវិតតំ អចបលោ ។

សចេ អារុសោ អារញ្ញកោ ភិក្ខុ សង្ឃកតោ សង្ឃេ

វិហារន្តោ ឧទ្ធតោ ហោតិ ចបលោ តស្ស កវន្តំ វត្តារោ

សទ្ធនិមស្សយស្មតោ អារញ្ញកស្ស ឯកស្សារោ

សេវិហារេន វិហារតោ ឧទ្ធនំ ចាបល្យំ ពហុលកតិ

តមេនំ សង្ឃកតម្មំ សមុទាចរតិ តស្ស កវន្តំ

វត្តារោ តស្មា អារញ្ញកោ ភិក្ខុនា សង្ឃកតោ

សង្ឃេ វិហារន្តោ អនុទ្ធតោ កវិតតំ អចបលោ ។

(២០៩) អារញ្ញកោណារុសោ ភិក្ខុនា សង្ឃកតោ

សង្ឃេ វិហារន្តោ អមុខេន កវិតតំ អវិក្ខណ្ហារិចេន ។

កិច្ចវត្ត ពោលស្សនិស្សត្រ អាណាព្រះ ទី ៥

(២០៨) ម្ចាស់លោកមានអាយុចាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាន
 នូវការពាក់ធុតង្គ កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុងកណ្តាលជំនុំ
 សង្ឃ មិនគួរមានចិត្តរាយមាយយេងយេងឡើយ ។ ម្ចាស់លោក
 មានអាយុចាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការពាក់ធុតង្គ កាលនឹង
 ទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ មានចិត្តរាយមាយយេង
 យេងហើយ នឹងមានពួកជនគិះដៀលចំពោះភិក្ខុនោះថា លោកមាន
 អាយុនេះ ជាអ្នកសមាទាននូវការពាក់ធុតង្គ នៅតាមអំពើចិត្តខ្លួនក្នុង
 ព្រៃម្នាក់ឯងមែន តែមានចិត្តរាយមាយយេងយេងធ្វើឲ្យរឿយ ។ នាំឲ្យ
 សង្ឃលំបាកហៅរកមកកាន់ជំនុំសង្ឃ លោកមានអាយុនោះ នឹងមានពួក
 ជនគិះដៀលដូច្នោះឯង ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការពាក់
 ធុតង្គ កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុងទីប្រជុំសង្ឃ មិនគួរជា
 អ្នកមានចិត្តរាយមាយយេងយេងឡើយ ។

(២០៩) ម្ចាស់លោកមានអាយុចាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាន
 នូវការពាក់ធុតង្គ កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុងកណ្តាលជំនុំ
 សង្ឃ កុំជាអ្នកមានមាត់រឹង កុំជាអ្នកមានវាចាឡេះឡោះឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សចេ អារុសោ អារាញកោ ភិក្ខុ សង្ឃកតោ សង្ឃេ
 វិហារន្តោ មុខរោ ហោតិ វិកិណ្ណាវចោ តស្ស ភវន្តិ
 វត្តារោ កិម្មនិមស្សាយស្មតោ អារាញកស្ស ឯកស្សា-
 រោ រោ សេវិហារេន យោ អយមាយស្មា មុខរោ
 វិកិណ្ណាវចោតិ តស្ស(១) ភវន្តិ វត្តារោ តស្មា អារាញ-
 កេន ភិក្ខុនា សង្ឃកតេន សង្ឃេ វិហារន្តេន
 អមុខរេន ភវិតតំ អវិកិណ្ណាវចេន ។

[២០០] អារាញកេនារុសោ ភិក្ខុនា សង្ឃកតេន
 សង្ឃេ វិហារន្តេន សុវចេន ភវិតតំ កល្យាណមិត្តេន ។
 សចេ អារុសោ អារាញកោ ភិក្ខុ សង្ឃកតោ សង្ឃេ
 វិហារន្តោ ទុត្វចោ ហោតិ ចាបមិត្តោ តស្ស ភវន្តិ
 វត្តារោ កិម្មនិមស្សាយស្មតោ អារាញកស្ស ឯកស្សា-
 រោ រោ សេវិហារេន យោ អយមាយស្មា ទុត្វចោ

១ ឧ. វិកិណ្ណាវចេនិស្ស ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសិក្ខា

ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការពោកធុត្តន្ត
 កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ ជាអ្នកមានមាត់
 រឹងពោលវាចាឡេះឡេះហើយ នឹងមានពួកជនតិះដៀលចំពោះភិក្ខុនោះថា
 ប្រយោជន៍អ្វីលោកមានអាយុនេះ ជាអ្នកសមាទាននូវការពោកធុត្តន្ត នៅ
 តាមអំពើចិត្តខ្លួនក្នុងព្រៃឆ្នាក់ឯង លោកមានអាយុនេះ ជាអ្នកមាន
 មាត់រឹងពោលវាចាឡេះឡេះ លោកមានអាយុនោះ នឹងមានពួកជនតិះ
 ដៀលដូច្នោះឯង ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការពោកធុត្តន្ត
 កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃហើយ កុំជាអ្នក
 មានមាត់រឹង កុំជាអ្នកមានវាចាឡេះឡេះឡើយ ។

(២១០) ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវ
 ការពោកធុត្តន្ត កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ
 គួរជាអ្នកប្រដៅនិយម មានមនុស្សល្អជាមិត្ត ។ ម្ចាស់លោកមាន
 អាយុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការពោកធុត្តន្ត កាលនឹងទៅកាន់
 ទីប្រជុំសង្ឃ នៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ ជាអ្នកប្រដៅក្រ មានមនុស្ស
 អាក្រក់ជាមិត្តហើយ នឹងមានពួកជនតិះដៀលចំពោះភិក្ខុនោះថា ប្រ-
 យោជន៍អ្វីលោកមានអាយុនេះ ជាអ្នកសមាទាននូវការពោកធុត្តន្ត នៅ
 តាមអំពើចិត្តខ្លួនក្នុងព្រៃឆ្នាក់ឯង លោកមានអាយុនេះ ជាអ្នកប្រដៅក្រ

កិច្ចវត្តស្ស ពោលិស្សាទិសុត្តេ អដ្ឋិការញាវត្តំ

ចាបមិត្តោតិ តស្ស កវន្តំ វត្តារោ តស្ស អារាណកេន
កិក្ខុតា សង្ឃុតតេន សង្ឃេ វិហារន្តេន សុវចេន
កវិតតំ កល្យាណមិត្តេន ។

(២០០) អារាណកេនាវុសោ កិក្ខុតា សង្ឃិយេសុ
គុត្តន្ទារេន កវិតតំ ។ សចេ អាវុសោ អារាណកោ
កិក្ខុ សង្ឃិយេសុ គុត្តន្ទារោ ន^(១) ហោតិ តស្ស
កវន្តំ វត្តារោ កិម្មនិមស្សាយស្មតោ អារាណកស្ស
ឯកស្សារញោ សេវិហារេន យោ អយមាយស្មា
សង្ឃិយេសុ គុត្តន្ទារោ ន^(២) ហោតិ តស្ស កវន្តំ
វត្តារោ តស្ស អារាណកេន កិក្ខុតា សង្ឃិយេសុ
គុត្តន្ទារេន កវិតតំ ។

១ ២ ១. ម. អនុគ្គាហេ ។

ភិក្ខុវត្ត ពោលិស្សនិស្សត្រ អារញ្ញវត្ត ទី ៨

មានមនុស្សអាក្រក់ជាមិត្ត លោកមានអាយុនោះ នឹងមានពួកជនគិះ

ជឿលដូច្នោះឯង ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការពាក់ធុតង្គ
កាលនឹងទៅកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ ទៅក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ គួរជាអ្នកប្រ-
ដៅងាយ មានមនុស្សល្អជាមិត្ត ។

(២១១) ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាន

នូវការពាក់ធុតង្គ គួរជាអ្នកមានទារគ្រប់គ្រង ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ។

ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាន នូវការពាក់ធុតង្គ

ជាអ្នកមិនមានទារគ្រប់គ្រង ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយហើយ នឹងមានពួកជន

គិះជឿលចំពោះភិក្ខុនោះថា ប្រយោជន៍អ្វីលោកមានអាយុនេះ ជាអ្នក

សមាទាននូវការពាក់ធុតង្គ ទៅតាមអំពើចិត្តខ្លួនក្នុងព្រៃម្នាក់ឯង លោក

មានអាយុនេះ ជាអ្នកមានទារមិនបានគ្រប់គ្រង ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ

លោកមានអាយុនោះ នឹងមានពួកជនគិះជឿលដូច្នោះឯង ព្រោះហេតុ

នោះ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការពាក់ធុតង្គ គួរជាអ្នកមានទារគ្រប់គ្រង ក្នុង

ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបទ្គកាសកំ

(២០២) អារព្វាកេនាវុសោ ភិក្ខុនា កោជនេ
 មគ្គពាណា ភវិតតំ ។ សចេ អារុសោ អារព្វាកោ
 ភិក្ខុ កោជនេ មមគ្គពា យោតិ តស្ស ភវន្តិ វត្តារោ
 តិម្បនិមស្សាយស្មតោ អារព្វាកស្ស ឯកស្សារពោ
 សេវិហារេន យោ អយមាយស្មា កោជនេ មមគ្គពា
 យោតិ តស្ស^(១) ភវន្តិ វត្តារោ តស្មា អារព្វាកេន
 ភិក្ខុនា កោជនេ មគ្គពាណា ភវិតតំ ។

(២០៣) អារព្វាកេនាវុសោ ភិក្ខុនា ជានិយំ
 អនុយុត្តេន ភវិតតំ ។ សចេ អារុសោ អារព្វាកោ
 ភិក្ខុ ជានិយំ អនុយុត្តោ យោតិ តស្ស ភវន្តិ
 វត្តារោ តិម្បនិមស្សាយស្មតោ អារព្វាកស្ស ឯ-
 កស្សារពោ សេវិហារេន យោ អយមាយស្មា

១ ឧ. មមគ្គពានិស្ស ។ ម. មមគ្គពាតិ តស្ស ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក្ក:

(២១២) ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាន
 នូវការញែកធុត្តន្ត គួរជាអ្នកដឹងប្រមាណក្នុងភោជន ។ ម្ចាស់លោក
 មានអាយុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការញែកធុត្តន្ត ជាអ្នកមិន
 ដឹងប្រមាណ ក្នុងភោជនហើយ នឹងមានពួកជនគិះដៀលចំពោះភិក្ខុនោះថា
 ប្រយោជន៍អ្វី លោកមានអាយុនេះ ជាអ្នកសមាទាននូវការញែកធុត្តន្ត
 នៅតាមអំពើចិត្តខ្លួនក្នុងព្រម្នាក់ឯង លោកមានអាយុនេះ ជាអ្នកមិន
 ដឹងប្រមាណក្នុងភោជន លោកមានអាយុនោះ នឹងមានពួកជនគិះដៀល
 ដូច្នោះឯង ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការញែកធុត្តន្ត គួរជា
 អ្នកដឹងប្រមាណក្នុងភោជន ។

(២១៣) ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាន
 នូវការញែកធុត្តន្ត គួរជាអ្នកប្រកបរឿយ ។ នូវការភ្ញាក់លើក ។ ម្ចាស់
 លោកមានអាយុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការញែកធុត្តន្ត មិន
 ប្រកបរឿយ ។ នូវការភ្ញាក់លើកហើយ នឹងមានពួកជនគិះដៀលចំពោះ
 ភិក្ខុនោះថា ប្រយោជន៍អ្វី លោកមានអាយុនេះ ជាអ្នកសមាទាននូវ
 ការញែកធុត្តន្ត នៅតាមអំពើចិត្តខ្លួនក្នុងព្រម្នាក់ឯង លោកមានអាយុនេះ

ភិក្ខុវត្តស្ស ពោលិស្សនិស្សត្តេ ពារសមាញកវត្តំ

ជាភិក្ខុយំ អនុយុត្តោ ហោតិ តស្ស ភវន្តំ វត្តារោ
តស្ថា អារាញកេន ភិក្ខុនា ជាភិក្ខុយំ អនុយុត្តេន
ភិក្ខុតំ ។

(២០៤) អារាញកេនាវុសោ ភិក្ខុនា អារទ្ធវិរិ-
យេន ភិក្ខុតំ ។ សចេ អាវុសោ អារាញកោ
ភិក្ខុ កុសីតោ ហោតិ តស្ស ភវន្តំ វត្តារោ
កិម្មនិមស្សាយស្មតោ អារាញកស្ស ឯកស្សារោ
សេវិហារេន យោ អយមាយស្មា កុសីតោ ហោតិ
តស្ស ភវន្តំ វត្តារោ តស្ថា អារាញកេន ភិក្ខុនា
អារទ្ធវិរិយេន ភិក្ខុតំ ។

(២០៥) អារាញកេនាវុសោ ភិក្ខុនា ឧបជ្ជិតស្ស-
តិ ភិក្ខុតំ ។ សចេ អាវុសោ អារាញកោ ភិក្ខុ
ឧបជ្ជិតិ ហោតិ តស្ស ភវន្តំ វត្តារោ កិម្មនិមស្សាយ-
ស្មតោ អារាញកស្ស ឯកស្សារោ សេវិហារេន យោ

ភិក្ខុវត្ត ពោលិស្សនិស្សគ្រ អារព្វាវត្ត ទី ១២

ជាអ្នកមិនប្រកបរឿយ ។ នូវការភ្ញាក់រលឹក លោកមានអាយុនោះ នឹងមាន
ពួកជនតិះដៀលដូច្នោះឯង ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារព្វាវត្ត
ធុត្តន៍ គួរជាអ្នកប្រកបរឿយ ។ នូវការភ្ញាក់រលឹក ។

(២១៤) ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវ
អារព្វាវត្តន៍ គួរជាអ្នកប្រាសាទព្រាហ្មណ៍ ។ ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំង
ឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារព្វាវត្តន៍ ជាអ្នកខ្ជិលច្រអូសហើយ
នឹងមានពួកជនតិះដៀលភិក្ខុនោះថា ប្រយោជន៍អ្វី លោកមានអាយុ
នេះ ជាអ្នកសមាទាននូវអារព្វាវត្តន៍ នៅតាមអំពើចិត្តខ្លួនក្នុងព្រៃតែ
ម្នាក់ឯង ព្រោះលោកមានអាយុនេះជាអ្នកខ្ជិលច្រអូស លោកមានអាយុ
នោះ នឹងមានពួកជនតិះដៀលដូច្នោះឯង ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នកសមា-
ទាននូវអារព្វាវត្តន៍ គួរជាអ្នកប្រាសាទព្រាហ្មណ៍ ។

(២១៥) ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវ
អារព្វាវត្តន៍ គួរជាអ្នកតាំងស្មារតីឲ្យមាំ ។ ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំង
ឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារព្វាវត្តន៍ ជាអ្នករក្សាស្មារតីហើយ នឹង
មានពួកជនតិះដៀលភិក្ខុនោះថា ប្រយោជន៍អ្វី លោកមានអាយុនេះ
ជាអ្នកសមាទាននូវអារព្វាវត្តន៍ នៅតាមអំពើចិត្តខ្លួនក្នុងព្រៃតែម្នាក់ឯង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អយមាយស្មា មជ្ឈស្សតិភិ តស្ស កវ័ន្តំ វត្តារោ តស្មា
អារាញកេន ភិក្ខុនា ឧបជ្ជិតស្សតិវា កវ័តត្ថំ ។

(២០៦) អារាញកេនាវុសោ ភិក្ខុនា សមាហិតេន

កវ័តត្ថំ ។ សចេ អវុសោ អារាញកោ ភិក្ខុ

អសមាហិតោ ហោតិ តស្ស កវ័ន្តំ វត្តារោ

កិម្មនិមស្សាយស្មតោ អារាញតស្ស ឯកស្សារាញ

សេវិហារេន យោ អយមាយស្មា អសមាហិតានិ

តស្ស កវ័ន្តំ វត្តារោ តស្មា អារាញកេន ភិក្ខុនា

សមាហិតេន កវ័តត្ថំ ។

(២០៧) អារាញកេនាវុសោ ភិក្ខុនា វណ្ណវត្តា

កវ័តត្ថំ ។ សចេ អវុសោ អារាញកោ ភិក្ខុ ទិវ្ហញ្ញាញ

ហោតិ តស្ស កវ័ន្តំ វត្តារោ កិម្មនិមស្សាយស្មតោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ព្រោះលោកមានអាយុនេះជាអ្នកភ្ជួចស្មារតី លោកមានអាយុនោះ នឹង
មានពួកជនតិះដៀលដូច្នោះឯង ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអា-
រោក្ខណ្ឌ គួរជាអ្នកតាំងស្មារតីឱ្យមាំ ។

(២១៦) ម្ចាស់លោកមានអាយុ, ទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវ
ការពារកុំធុតង គួរជាអ្នកមានចិត្តខាប់ខ្លួន ។ ម្ចាស់លោកមានអាយុ,
ទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការពារកុំធុតង ជាអ្នកមានចិត្តមិនខាប់
ខ្លួនហើយ នឹងមានពួកជនតិះដៀលភិក្ខុនោះថា ប្រយោជន៍អ្វី លោក
មានអាយុនេះ ជាអ្នកសមាទាននូវការពារកុំធុតង នៅតាមអំពើចិត្តខ្លួន
ក្នុងព្រៃត្រៃម្នាក់ឯង ព្រោះលោកមានអាយុនេះ ជាអ្នកមានចិត្តមិនខាប់ខ្លួន
លោកមានអាយុនោះ នឹងមានពួកជនតិះដៀលដូច្នោះឯង អ្នកពោះហេតុ
នោះ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការពារកុំធុតង គួរជាអ្នកមានចិត្តខាប់ខ្លួន ។

(២១៧) ម្ចាស់លោកមានអាយុ, ទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវ
ការពារកុំធុតង គួរជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ។ ម្ចាស់លោកមានអាយុ, ទាំង
ឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការពារកុំធុតង ជាអ្នកគ្មានប្រាជ្ញាហើយ
នឹងមានពួកជនតិះដៀលភិក្ខុនោះថា ប្រយោជន៍អ្វី លោកមានអាយុនេះ

ភិក្ខុវគ្គស្ស គោលិស្សនិសុត្តេ បណ្ណាសមាញ្ញកវគ្គំ

អាវាណកស្ស ឯកស្សារាញេ សេវិហារេន យោ

អយមាយស្មា ទុប្បញ្ញោតិ តស្ស ភវន្តំ វត្តារោ

តស្មា អាវាណកេន ភិក្ខុនា បញ្ញាវតា ភវិតំ ។

(២០៨) អាវាណកេនាវុសោ ភិក្ខុនា អភិធម្មេ

អភិវិទយេ យោតោ ករណីយោ ។ សន្តាវុសោ

អាវាណកំ ភិក្ខុំ អភិធម្មេ អភិវិទយេ បញ្ញំ បដិ-

តារោ ។ សចេ អាវុសោ អាវាណកោ ភិក្ខុ អភិធម្មេ

អភិវិទយេ បញ្ញំ បុដ្ឋោ ន សម្មាយតិ តស្ស

ភវន្តំ វត្តារោ តិច្ឆនិមស្សាយស្មតោ អាវាណកស្ស

ឯកស្សារាញេ សេវិហារេន យោ អយមាយស្មា

អភិធម្មេ អភិវិទយេ បញ្ញំ បុដ្ឋោ ន សម្មាយតិ

តស្ស ភវន្តំ វត្តារោ តស្មា អាវាណកេន ភិក្ខុនា

អភិធម្មេ អភិវិទយេ យោតោ ករណីយោ ។

ភិក្ខុវិគ្គ ពោលិស្សនិស្សត្រ អាណាពរត្ត ទី ១៥

ជាអ្នកសមាទាននូវការពាក់ធុត្រង់ នៅតាមអំពើចិត្តខ្លួនក្នុងវ័ត្រៃត្រម្នាក់ឯង
ព្រោះលោកមានអាយុនេះ ជាអ្នកគ្មានប្រាជ្ញា លោកមានអាយុនោះ នឹង
មានពួកជនគិះដៀលដូច្នោះឯង ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវ
ការពាក់ធុត្រង់ គួរជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ។

(២១៨) ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវ
ការពាក់ធុត្រង់ គប្បីធ្វើសេចក្តីព្យាយាម ក្នុងអភិធម្មនឹងអភិវិន័យ ។
ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ពួកជនអ្នកសូប្រស្នា ក្នុងអភិធម្មនឹង
អភិវិន័យ ចំពោះភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការពាក់ធុត្រង់ គង់មាន ។ ម្ចាស់
លោកមានអាយុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការពាក់ធុត្រង់ ត្រូវ
គេសូប្រស្នា ក្នុងអភិធម្មនឹងអភិវិន័យ ហើយធ្វើយមិនរួច នឹងមានពួកជន
គិះដៀលភិក្ខុនោះថា ប្រយោជន៍អ្វី លោកមានអាយុនេះ ជាអ្នក
សមាទាននូវការពាក់ធុត្រង់ តាមអំពើចិត្តខ្លួននៅក្នុងវ័ត្រៃត្រម្នាក់ឯង ព្រោះ
លោកមានអាយុនេះ ត្រូវគេសូប្រស្នា ក្នុងអភិធម្មនឹងអភិវិន័យហើយ
ធ្វើយមិនរួច លោកមានអាយុនោះ នឹងមានពួកជនគិះដៀលដូច្នោះឯង
ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការពាក់ធុត្រង់ គប្បីជាអ្នកធ្វើសេចក្តី
ព្យាយាមក្នុងអភិធម្មនឹងអភិវិន័យ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

(២០៧) អារព្វាកោណិសោ ភិក្ខុនា យេ តេ

សន្តា វិមោក្ខា អតិក្កម រូបេ អារុប្បា តត្ថ យោតោ

ករណីយោ ។ សន្តាសោ អារព្វាកំ ភិក្ខុំ យេ

តេ សន្តា វិមោក្ខា អតិក្កម រូបេ អារុប្បា តត្ថ(១)

បុច្ឆិតារោ ។ សថេ អារុសោ អារព្វាកោ ភិក្ខុ យេ

តេ សន្តា វិមោក្ខា អតិក្កម រូបេ អារុប្បា តត្ថ

បញ្ចំ បុដ្ឋោ ន សម្មាយតិ តស្ស កវុទ្ធំ វត្តារោ

តិម្បនិមស្សាយស្មតោ អារព្វាកស្ស ឯកស្សារោ

សេវីហារេន យោ អយមាយស្ម យេ តេ សន្តា

វិមោក្ខា អតិក្កម រូបេ អារុប្បា តត្ថ បញ្ចំ បុដ្ឋោ

ន សម្មាយតិ តស្ស កវុទ្ធំ វត្តារោ តស្ម

អារព្វាកេន ភិក្ខុនា យេ តេ សន្តា វិមោក្ខា

អតិក្កម រូបេ អារុប្បា តត្ថ យោតោ ករណីយោ ។

១ ខ. ម. ពន្ធ បញ្ចំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ឌិតកថា

(២១៧) ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវ
 ការពាក់ធុតង្គ គប្បីធ្វើសេចក្តីព្យាយាមក្នុងវិមោក្ខ ជាអារុប្បៈដែលហួស
 រូបសមាបត្តិទៅ(១) ។ ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នក
 សមាទាននូវការពាក់ធុតង្គ តែងមានគេសួរប្រស្នាក្នុងវិមោក្ខជាអារុប្បៈ
 ដែលហួសរូបសមាបត្តិទៅ ។ ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ បើ
 ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការពាក់ធុតង្គ មានគេសួរប្រស្នាក្នុងវិមោក្ខជាអារុប្បៈ
 ដែលហួសរូបសមាបត្តិទៅ ហើយឆ្លើយមិនរួច នឹងមានពួកជនតិះដៀល
 ភិក្ខុនោះថា ប្រយោជន៍អ្វី លោកមានអាយុនេះ ជាអ្នកសមាទាននូវ
 ការពាក់ធុតង្គ នៅតាមអំពើចិត្តខ្លួនក្នុងព្រមក្នុង ព្រោះលោកមានអាយុ
 នេះ មានគេសួរប្រស្នាក្នុងវិមោក្ខជាអារុប្បៈ ដែលហួសរូបសមាបត្តិ
 ទៅ ហើយឆ្លើយមិនរួច លោកមានអាយុនោះ នឹងមានពួកជនតិះដៀល
 ដូច្នោះឯង ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការពាក់ធុតង្គ គប្បីធ្វើ
 សេចក្តីព្យាយាមក្នុងវិមោក្ខជាអារុប្បៈ ដែលហួសរូបសមាបត្តិទៅ ។

• សំណើយករុញ្ញារសមាបត្តិទាំង ៨ ។ អដ្ឋកថា ។

ភិក្ខុវគ្គស្ស គោលិស្សនិស្សត្តេ សន្តរសមាញ្ញកវគ្គំ

(២២០) អារព្វាកោណាវសោ ភិក្ខុនា ឧត្តរមនុស្ស-

ធម្មេ យោតោ ករណីយោ ។ សន្តាវសោ អារព្វាកិ

ភិក្ខុំ ឧត្តរមនុស្សធម្មេ បញ្ចំ បុត្តតារោ ។ សចេ

អាវសោ អារព្វាកោ ភិក្ខុ ឧត្តរមនុស្សធម្មេ

បញ្ចំ បដោ ន សម្មាយតិ តស្ស កវន្តំ វត្តារោ

កម្មនិមស្សាយស្មតោ អារព្វកស្ស ឯកស្សារោ

សេវីហារេន យោ អយមាយស្មា យស្សត្តាយ^(៤)

បព្វជិតោ តមត្តំ ន ជានិតិ តស្ស កវន្តំ វត្តារោ

តស្មា អារព្វាកោន ភិក្ខុនា ឧត្តរមនុស្សធម្មេ

យោតោ ករណីយោតិ ។

១ ឧ. យស្សបក្ខាយ ។

ភិក្ខុវគ្គ គោលិស្សនិស្សត្រ អារញ្ញវគ្គ ទី ១៧

[២២០] ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកសមាទាន

នូវការពោកធុតង្គ គប្បីជាអ្នកធ្វើសេចក្តីព្យាយាម ក្នុងទុត្តិមនុស្សធម៌ ។

ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ពួកជនអ្នកសរុបសា ក្នុងទុត្តិមនុស្ស

ធម៌ ចំពោះភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការពោកធុតង្គគង់មាន ។ ម្ចាស់លោក

មានអាយុទាំងឡាយ បើភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការពោកធុតង្គ ត្រូវគេសរ

ប្រសាក្នុងទុត្តិមនុស្សធម៌ ហើយឆ្លើយមិនរួច នឹងមានពួកជនតិះដៀល

ភិក្ខុនោះថា ប្រយោជន៍អ្វី លោកមានអាយុនេះ ជាអ្នកសមាទាននូវ

ការពោកធុតង្គ នៅតាមអំពើចិត្តខ្លួនក្នុងព្រៃតែម្នាក់ឯង ព្រោះលោកមាន

អាយុនេះ បួសហើយដើម្បីប្រយោជន៍ណា ក៏មិនដឹងប្រយោជន៍នោះ

លោកមានអាយុនោះ នឹងមានពួកជនតិះដៀលដូច្នោះឯង ព្រោះហេតុនោះ

ភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវការពោកធុតង្គ គប្បីជាអ្នកធ្វើសេចក្តីព្យាយាម ក្នុង

ទុត្តិមនុស្សធម៌ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

(២២០) ឃី វុត្តេ អាយស្មា មហាមោក្ខល្លានោ
 អាយស្មន្តំ សារីប្បត្តំ ឯតទកេច អារញ្ញកេនេវ នុ ខោ
 អារុសោ សារីប្បត្ត ភិក្ខុនា ឥមេ ធម្មា សមាណយ
 វត្តិតញ្ញា ឧទាហុ តាមន្តវិហារិនាតិ ។ អារញ្ញកេនេវ
 ខោ អារុសោ មោក្ខល្លាន ភិក្ខុនា ឥមេ ធម្មា
 សមាណយ វត្តិតញ្ញា ចកេវ តាមន្តវិហារិនាតិ ។

គោលិស្សនិស្សត្តំ នវមំ^(១) និដ្ឋិតំ ។

១ ១. គុលិស្សនិស្សត្តំ នវមំ ។ ម. គោលិយានិ សុត្តន្តំ នវមំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

(២២១) កាលព្រះសាវ័បុត្តពោលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមហាមោគ្គ-
 ល្លានមានអាយុ បានពោលពាក្យនេះ នឹងព្រះសាវ័បុត្តមានអាយុថា
 មាលភវុសោសាវ័បុត្ត ចុះធម៌ទាំងនេះត្រូវតែភិក្ខុអ្នកសមាទាននូវអារព្វិក-
 ធុត្ថន្ត ទើបសមាទានប្រព្រឹត្តបានឬ ឬក៏ភិក្ខុដែលនៅក្នុងស្រុកត្រូវសមា-
 ទានប្រព្រឹត្តបានដែរ ។ មាលភវុសោមោគ្គល្លាន ធម៌ទាំងនេះសូម្បី
 ភិក្ខុអ្នកសមាទាន នូវអារព្វិកធុត្ថន្ត ក៏ត្រូវតែសមាទានប្រព្រឹត្តទៅហើយ
 នឹងចាំបាច់ពោលទៅថ្វីដល់ភិក្ខុដែលនៅក្នុងស្រុក ។

ចប់ គោលិស្សានិស្សត្រ ទី ៩ ។

ទេសមំ កំណើតិវិសុត្តំ

(២២២) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា
កាសីសុ ចារិកំ ចរតិ មហាតា ភិក្ខុសុខ្យោន សុទ្ធិ ។
តត្រ ខោ កកវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ អហំ ខោ ភិក្ខុវេ
អញ្ញាត្រេវ រត្តិភោជនា(១) កុណាមិ អញ្ញាត្រ(២) ខោ
បនាហំ ភិក្ខុវេ រត្តិភោជនា កុណាមាណោ អប្បាណា-
តញ្ច សញ្ញាធមិ អប្បាតន្តតញ្ច លហុដ្ឋានញ្ច ពលញ្ច
ដាសុវិហារញ្ច ឯថ តម្រេបិ ភិក្ខុវេ អញ្ញាត្រេវ រត្តិភោជនា
កុណាថ អញ្ញាត្រ ខោ បន ភិក្ខុវេ តម្រេបិ រត្តិភោជនា
កុណាមាណោ អប្បាណាតតញ្ច សញ្ញាទិស្សថ អប្បាតន្ត-
តញ្ច លហុដ្ឋានញ្ច ពលញ្ច ដាសុវិហារញ្ចាតិ ។ ឯវិ
កន្តេតិ ខោ តេ ភិក្ខុ កកវតោ បច្ចុស្សោសិ ។

(២២៣) អថខោ កកវា កាសីសុ អនុបុព្វេន
ចារិកំ ចរមាណោ យេន កំណើតិវិ ធាម
កាសីនំ និគមោ តទវសវំ ។ តត្រ សុទ្ធិ កកវា

១ ម. សព្វត្ថ រត្តិភោជន្តំ ទិស្សតិ ។ ២ ម. អញ្ញាត្រេវ ។

កិរិយាសម្រាប់ ទី ១០

(២២២) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ស្តេចទៅកាន់ចារឹកក្នុងកាសីជនបទ មួយអន្លើដោយភិក្ខុសង្ឃច្រើន
រូប ។ គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ គ្រាសំនឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតបរិភោគ វៀរចាកការបរិភោគភោជន
ក្នុងវេលាយប់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលតថាគតបរិភោគ វៀរចាក
ការបរិភោគភោជនក្នុងវេលាយប់ហើយ ក៏ដឹងច្បាស់នូវភាពជាអ្នកមាន
អាពាធភិប មានជម្ងឺភិប ការក្រោករហ័សរហួន កំឡាំង នឹងការនៅ
សប្បាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរមក ចូរបរិភោគ វៀរ
ចាកការបរិភោគភោជនក្នុងវេលាយប់ចេញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
បើអ្នកទាំងឡាយបរិភោគ វៀរចាកការបរិភោគភោជនក្នុងវេលាយប់ហើយ
គង់ដឹងច្បាស់ នូវភាពជាអ្នកមានអាពាធភិប មានជម្ងឺភិប ការក្រោក
រហ័សរហួន កំឡាំង នឹងការនៅសប្បាយពុំខាន ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ
ទទួលស្តាប់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(២២៣) គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចទៅកាន់ចារឹក
តាមលំដាប់ក្នុងកាសីជនបទ បានស្តេចទៅដល់និគមណ្ឌៈកិរិយា របស់
កាសីជនបទ ។ មានសេចក្តីដំណាលថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ក៏ជាភិក្ខុស្មី វិហារតិ កាសិដំ ឆិគមេ ។ តេន ខោ បន
 សមយេន អស្សជិប្បនព្វសុកា ធាម ភិក្ខុ ក៏ជាភិក្ខុស្មី
 អាវស័កា ហោន្តិ ។ អថខោ សម្ពហុលា ភិក្ខុ
 យេន អស្សជិប្បនព្វសុកា ភិក្ខុ តេនបសង្កមីសុ
 ឧបសង្កមិត្តា អស្សជិប្បនព្វសុកេ ភិក្ខុ ឯតទរោច្ឆិ
 ភគវា ខោ អាវសោ អញ្ញាត្រេវ រត្តិកោជនា
 កុញ្ញតិ ភិក្ខុសង្ឃោ ច អញ្ញាត្រ ខោ បទាវសោ
 រត្តិកោជនា កុញ្ញមាណ អប្បាណធនត្តា សញ្ញានន្តិ
 អប្បាតង្គតត្តា លហុដ្ឋានត្តា ពលត្តា ជាសុវិហារត្តា
 ឯថ តុម្រេថិ អាវសោ អញ្ញាត្រេវ រត្តិកោជនា កុញ្ញថ
 អញ្ញាត្រ ខោ បទាវសោ តុម្រេថិ រត្តិកោជនា កុញ្ញ-
 មាណ អប្បាណធនត្តា សញ្ញានិស្ស័ថ អប្បាតង្គតត្តា
 លហុដ្ឋានត្តា ពលត្តា ជាសុវិហារត្តាតិ ។ ឯវិ វុត្តេ
 អស្សជិប្បនព្វសុកា ភិក្ខុ តេ ភិក្ខុ ឯតទរោច្ឆិ មយំ
 ខោ អាវសោ សាយញោវ កុញ្ញាម ចារោ ច ទិវា ច

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទស្ថានៈ

គង់នៅក្នុងក្រុងវិទិស របស់កាសិជនបទនោះ ។ ជួនសម័យនោះ
 ឯង ភិក្ខុឈ្មោះអស្សជិនីនឹងឈ្មោះបុទព្វសុក្កៈ អ្នកនៅក្នុងក្រុងវិទិស ។
 គ្រានោះឯង មានភិក្ខុច្រើនរូប ចូលទៅរកអស្សជិនីនឹងបុទព្វសុក្កភិក្ខុ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ បានពោលពាក្យនេះ នឹងអស្សជិនីនឹងបុទព្វ-
 សុក្កភិក្ខុថា ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 សោយ វៀរចាកការសោយភោជន ក្នុងវេលាយប់ ម្ចាស់លោកមាន
 អាយុទាំងឡាយ ទាំងភិក្ខុសង្ឃតិបរិភោគ វៀរចាកការបរិភោគភោជន
 ក្នុងវេលាយប់ដែរ កាលពួកភិក្ខុបរិភោគ វៀរចាកការបរិភោគភោជន
 ក្នុងវេលាយប់ហើយ ក៏ដឹងច្បាស់ទូរភាពជាអ្នកមានអាពាធតិច មាន
 ជម្ងឺតិច ការក្រោកហើសរហួន កំឡាំង នឹងការនៅសប្បាយ ម្ចាស់
 លោកមានអាយុទាំងឡាយ លោកទាំងឡាយចូរបរិភោគ វៀរចាកការ
 បរិភោគភោជនក្នុងវេលាយប់ចុះ ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ កាល
 បើលោកទាំងឡាយបរិភោគ វៀរចាកការបរិភោគភោជនក្នុងវេលាយប់
 ហើយ គង់នឹងបានដឹងច្បាស់ទូរភាពជាអ្នកមានអាពាធតិច មានជម្ងឺតិច
 ការក្រោកហើសរហួន កំឡាំង នឹងការនៅសប្បាយពុំខាន ។ កាល
 បើភិក្ខុទាំងឡាយពោលយ៉ាងនេះហើយ អស្សជិនីនឹងបុទព្វសុក្កភិក្ខុ ក៏
 ឆ្លើយតបទៅនឹងភិក្ខុទាំងនោះ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំង
 ឡាយ ពួកយើងតែងបរិភោគ ក្នុងវេលាល្ងាច វេលាព្រឹក នឹងវេលា

ភិក្ខុវិទ្យាស្ស ក៏ដឹងវិសុត្តេ រាជវិទ្យុបសង្កមមំ

វិកាលេ តេ មយំ សាយញ្ចេវ កុញ្ញមាណ ចានោ ច
ទិវា ច វិកាលេ អប្បញ្ញាណតញ្ច សញ្ញាណម
អប្បត្ថតញ្ច លហុដ្ឋានញ្ច ពលញ្ច ជាសុវិហារញ្ច
តេ មយំ កី សន្និដ្ឋកំ ហិត្វា កាលកំ
អនុជារិស្សាម សាយញ្ចេវ មយំ កុញ្ញស្សាម ចានោ
ច ទិវា ច វិកាលេតិ ។

(២២៤) យតោ ខោ(១) តេ ភិក្ខុ ជាសត្វីសុ
អស្សជិប្បនព្វសុតោ ភិក្ខុ សញ្ញាបេតុំ អថ តេ
ភិក្ខុ(២) យេន ភកវា តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមីត្វា
ភកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ
និសីទ្ធា ខោ តេ ភិក្ខុ ភកវន្តំ ឯតទលោចុំ វេន
មយំ កន្តេ យេន អស្សជិប្បនព្វសុកា ភិក្ខុ
តេនុបសង្កមីម្ហា(៣) ឧបសង្កមីត្វា អស្សជិប្បនព្វសុតោ
ភិក្ខុ ឯតទលោចុម្ហា(៤) ភកវា ខោ អាវុសោ

១ ម. យតោ ច ខោ ។ ២ ឧ. ម. តេ ភិក្ខុតិ ន ទិស្សតិ ។ ៣ ឧ. ម.
តេនុបសង្កមីម្ហា ។ ៤ ឧ. ម. ឯតទលោចុម្ហា ។

ភិក្ខុវិញ្ញាណ កិច្ចវិញ្ញាណ ការចូលគាល់ព្រះមានព្រះភាគ

ថ្ងៃដែលជាវេលាវិកាល ពួកយើងទាំងនោះ កាលបរិភោគ ក្នុងវេលា
 ល្ងាច វេលាព្រឹក និងវេលាថ្ងៃ ដែលជាវេលាវិកាលហើយ ក៏ដឹងច្បាស់
 នូវភាពជាអ្នកមានអាពាធភិប មានជម្ងឺភិប ការក្រោករហ័សរហួន កំឡាំង
 និងការនៅសប្បាយ ពួកយើងទាំងនោះ នឹងលះបង់អាទិសិទ្ធិ ដែលត្រូវ
 បានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយស្ទុះតាមរកអាទិសិទ្ធិ ក្នុងអនាគតដូចម្តេចកើត
 ពួកយើងនឹងនៅតែបរិភោគក្នុងវេលាល្ងាច វេលាព្រឹក និងវេលាថ្ងៃ ដែល
 ជាវេលាវិកាលដដែល ។

[២២២] ពួកភិក្ខុទាំងនោះ មិនអាចធ្វើអស្សជ័តិកុំនឹងបុនព្វសុភិក្ខុ
 ឲ្យយល់បានក្នុងកាលណាហើយ ទើបភិក្ខុទាំងនោះចូលទៅគាល់ព្រះមាន
 ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយ
 អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយនៅក្នុងទីសមគួរហើយ
 បានក្រាបចូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ពួកយើងខ្ញុំព្រះអង្គដែលមានក្នុងទីនេះ បានចូលទៅរកអស្សជ័តិកុំនឹងបុន-
 ព្វសុភិក្ខុ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានពោលពាក្យនេះនឹងអស្សជ័តិកុំ
 នឹងបុនព្វសុភិក្ខុថា ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

អញ្ញាត្រេតុំ រត្តិភោជនា កុញ្ញតិ ភិក្ខុសង្ឃោ ច អញ្ញាត្រ
 ខោ បនាវុសោ រត្តិភោជនា កុញ្ញមាណា អប្បពាធិ-
 តញ្ច សញ្ញានន្តិ អប្បនន្តតញ្ច លហដ្ឋានញ្ច
 ពលញ្ច ដាសុវិហារញ្ច ឯថ តុម្រេបិ អារុសោ
 អញ្ញាត្រេតុំ រត្តិភោជនា កុញ្ញថ អញ្ញាត្រ ខោ បនាវុសោ
 តុម្រេបិ រត្តិភោជនា កុញ្ញមាណា អប្បពាធិតញ្ច
 សញ្ញានិស្ស័យ អប្បនន្តតញ្ច លហដ្ឋានញ្ច ពលញ្ច
 ដាសុវិហារញ្ចតិ ឯវំ វុត្តេ កន្លេ(១) អស្សជីបុទត្វសុកា
 ភិក្ខុ អម្រេ ឯនទេវេច្ឆិ មយំ ខោ អារុសោ សាយញ្ជោវ
 កុញ្ញាម ចាតោ ច ទិវំ ច វិកាលេ តេ
 មយំ សាយញ្ជោវ កុញ្ញមាណា ចាតោ ច ទិវំ ច
 វិកាលេ អប្បពាធិតញ្ច សញ្ញានាម អប្បនន្ត-
 តញ្ច លហដ្ឋានញ្ច ពលញ្ច ដាសុវិហារញ្ច

១ ម. វុត្តេតិ ន វិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ

ទ្រង់សោយ វៀរចាកការសោយភោជនក្នុងវេលាយប់ ទាំងភិក្ខុសង្ឃ
 ក៏បរិភោគ វៀរចាកការបរិភោគភោជនក្នុងវេលាយប់ដែរ ម្នាលអាវុសោ
 ទាំងឡាយ កាលពួកភិក្ខុបរិភោគ វៀរចាកការបរិភោគភោជន ក្នុងវេលា
 យប់ហើយ ក៏ដឹងច្បាស់នូវភាពជាអ្នកមានអាពាធតិច មានជម្ងឺតិច ការ
 ក្រោករហ័សរហួន កំឡាំង នឹងការនៅសប្បាយ ម្នាលលោកមានអាយុ
 ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរមក ចូរបរិភោគ វៀរចាកការបរិភោគភោជន
 ក្នុងវេលាយប់ចេញ ម្នាលលោកមានអាយុទាំងឡាយ កាលបើលោកទាំង
 ឡាយបរិភោគ វៀរចាកការបរិភោគភោជនក្នុងវេលាយប់ហើយ គង់នឹង
 បានដឹងច្បាស់ នូវភាពជាអ្នកមានអាពាធតិច មានជម្ងឺតិច ការក្រោក
 រហ័សរហួន កំឡាំង នឹងការនៅសប្បាយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាល
 ពួកខ្ញុំព្រះអង្គពោលយ៉ាងនេះហើយ អស្សជំភិក្ខុនឹងបុនពូសុភិក្ខុ ក៏ឆ្លើយ
 តបមកនឹងពួកខ្ញុំព្រះអង្គ យ៉ាងនេះថា ម្នាលលោកមានអាយុទាំងឡាយ ពួក
 យើងតែងបរិភោគក្នុងវេលាល្ងាច វេលាព្រឹក នឹងវេលាថ្ងៃ ដែលជាវេលាវិ-
 កាល ពួកយើងនោះ កាលបរិភោគភោជនក្នុងវេលាល្ងាច វេលាព្រឹកនឹង
 វេលាថ្ងៃដែលជាវេលាវិកាលហើយ ក៏ដឹងច្បាស់នូវភាពជាអ្នកមានអាពាធតិ-
 ច មានជម្ងឺតិច ការក្រោករហ័សរហួន កំឡាំង នឹងការនៅសប្បាយ

កិច្ចវត្តស្ស កំណតិសុត្តេ ភក្កវន្តបស្កមនំ

តេ មយំ កី សន្តិដ្ឋកំ ហិត្វា កាលំកំ
 អនុណវិស្សាម សាយតោវ មយំ កុញ្ញស្សាម ទាតោ ច
 ទិវា ច វិកាលេតិ យតោ ខោ មយំ កន្តេ
 បាសតិមា អស្សជិបុនព្វសុកេ ភិក្ខុ សញ្ញាបេតិ
 អថ មយំ ឯតមត្តំ ភក្កវតោ អាមាចេមាតិ ។
 អថខោ ភក្កវា អញ្ញាតំ ភិក្ខុំ អាមន្តេសិ ឯហិ ត្តំ
 ភិក្ខុ មម វចនេន អស្សជិបុនព្វសុកេ ភិក្ខុ
 អាមន្តេហិ សត្តាយស្មន្តេ អាមន្តេតីតិ ។ ឯវំ កន្តេតិ
 ខោ សោ ភិក្ខុ ភក្កវតោ បជិស្សត្វា យេន
 អស្សជិបុនព្វសុកា ភិក្ខុ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា
 អស្សជិបុនព្វសុកេ ភិក្ខុ ឯតទលោច សត្តាយស្មន្តេ
 អាមន្តេតីតិ ។ ឯវហិវសោតិ ខោ អស្សជិបុនព្វសុកា
 ភិក្ខុ តស្ស ភិក្ខុនោ បជិស្សត្វា យេន ភក្កវា
 តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមិត្វា ភក្កវន្តំ អភិវនេត្វា ឯក-
 មន្តំ ទិសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ ទិសីន្ត ខោ អស្សជិបុ-
 នព្វសុកេ ភិក្ខុ ភក្កវា ឯតទលោច សន្តិ កិវ ភិក្ខុវេ

ភិក្ខុវន្ត ក៏ជាធិរិស្សត្រ ការចូលជាលំព្រះមានព្រះភាគ

ពួកយើង ទាំងនោះ នឹងលះបង់ មានសិស្សដែលត្រូវបានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយ
 ស្ទុះតាមរក មានសិស្ស ដែលត្រូវបានក្នុងអនាគតទៅវិញដូចម្តេចកើត ពួក
 យើងនឹងនៅតែបរិភោគក្នុងវេលាល្ងាច វេលាព្រឹក នឹងវេលាថ្ងៃ ដែលជា
 វេលាវិកាលដដែល បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលណាពួកខ្ញុំព្រះអង្គ មិនអាច
 ធ្វើអស្សជីកិកនឹងបុនព្វសុកភិក្ខុ ឲ្យយល់បានហើយ ទើបពួកខ្ញុំព្រះអង្គមក
 សូមក្រាបទូលសេចក្តីនេះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ គ្រានោះឯង ព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុ ១ រូបមកប្រាប់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នកចូរមក
 ចូរទៅហៅអស្សជីកិកនឹងបុនព្វសុកភិក្ខុ តាមពាក្យគថាគតថា ព្រះសាស្តា
 ត្រាស់ហៅលោកមានអាយុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុនោះទទួលព្រះបន្ទូលព្រះ
 មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយចូលទៅរកអស្សជីកិកនឹង
 បុនព្វសុកភិក្ខុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បាននិយាយនឹងអស្សជីកិកនឹង
 បុនព្វសុកភិក្ខុ យ៉ាងនេះថា ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ហៅលោកមានអាយុ
 ទាំងឡាយ ។ អស្សជីកិកនឹងបុនព្វសុកភិក្ខុ ទទួលពាក្យភិក្ខុនោះថា
 ករុណាលោកមានអាយុ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបបូជានឹងព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុង
 ទីដ៏សមគួរ ។ លុះអស្សជីកិកនឹងបុនព្វសុកភិក្ខុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ
 ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់សួរយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បានឮថា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សម្មហុលា ភិក្ខុ តុម្ហេ ឧបសង្កម្ភិត្វា ឯតទេវេត្តិ
 ភកកំ ខោ អារុសោ អញ្ញត្រេវ រត្តិភោជនា កុញ្ញតិ
 ភិក្ខុសង្ឃោ ច អញ្ញត្រេ ខោ បនារុសោ
 រត្តិភោជនា កុញ្ញមាណា អប្បពាធតត្វា សញ្ញានិ
 អប្បត្តតត្វា លហុដ្ឋានត្វា ពលត្វា ជាសុវិហារត្វា
 ឯថ តុម្ហេថ អារុសោ អញ្ញត្រេវ រត្តិភោជនា
 កុញ្ញមាណា អប្បពាធតត្វា សញ្ញានិស្ស្សថ អប្បត្តត-
 តត្វា លហុដ្ឋានត្វា ពលត្វា ជាសុវិហារត្វាតិ ឯវិ
 រុត្តេ កិរ(១) ភិក្ខុវេ តុម្ហេ តេ ភិក្ខុ ឯវិ អវចុត្ត
 មយំ ខោ បនារុសោ សាយញ្ជេវ កុញ្ញាម ទាតោ
 ច និវា ច វិការលេ តេ មយំ សាយញ្ជេវ កុញ្ញមាណា
 ទាតោ ច និវា ច វិការលេ អប្បពាធតត្វា សញ្ញានម
 អប្បត្តតត្វា លហុដ្ឋានត្វា ពលត្វា ជាសុវិហារត្វា

១ ម. កំ នុ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្តាសកៈ

ពួកភិក្ខុច្រើនរូបចូលទៅរកអ្នកទាំងឡាយ ហើយបាននិយាយថា ម្ចាស់
 លោកមានអាយុទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សោយ វៀរចាកការ
 សោយភោជនក្នុងវេលាយប់ ទាំងភិក្ខុសង្ឃក៏បរិភោគ វៀរចាកការបរិ-
 ភោគភោជនក្នុងវេលាយប់ដែរ ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ កាល
 ពួកភិក្ខុបរិភោគ វៀរចាកការបរិភោគភោជនក្នុងវេលាយប់ហើយ ក៏ដឹង
 ច្បាស់ នូវភាពជាអ្នកមានអាពាធតិច មានជម្ងឺតិច ការក្រោករហ័ស
 រហួន កំឡាំង នឹងការនៅសប្បាយ ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ
 លោកទាំងឡាយចូរមក ចូរបរិភោគ វៀរចាកការបរិភោគភោជនក្នុង
 វេលាយប់ចេញ ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ កាលបើលោកទាំង
 ឡាយបរិភោគ វៀរចាកការបរិភោគភោជនក្នុងវេលាយប់ហើយ គង់នឹង
 បានដឹងច្បាស់ នូវភាពជាអ្នកមានអាពាធតិច មានជម្ងឺតិច ការក្រោក
 រហ័សរហួន កំឡាំង នឹងការនៅសប្បាយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បានឮថា
 កាលដែលពួកភិក្ខុពោលយ៉ាងនេះហើយ អ្នកទាំងឡាយបានឆ្លើយតបទៅ
 នឹងពួកភិក្ខុទាំងនោះ យ៉ាងនេះវិញថា ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ
 ពួកយើងតែងបរិភោគ ក្នុងវេលាល្ងាច វេលាព្រឹក នឹងវេលាថ្ងៃ ដែលជា
 វេលាវិកាល យើងទាំងនោះ កាលបរិភោគក្នុងវេលាល្ងាច វេលាព្រឹក
 នឹងវេលាថ្ងៃ ដែលជាវេលាវិកាលហើយ ក៏ដឹងច្បាស់នូវភាពជាអ្នកមានអា-
 ពាធតិច មានជម្ងឺតិច ការក្រោករហ័សរហួន កំឡាំង នឹងការនៅសប្បាយ

វិញ្ញាណស្ស កីធិតិវិសុត្តេ តិស្សោ វេទនា

តេ មយំ ភី សង្កតំ ហិត្តា កាលិកំ
អនុដារិស្សាម សាយញោវ មយំ កុញ្ញាស្សាម ចានោ
ច ទិវា ច វិកាលេតិ ។ ឃី ភន្តេ ។

(២២៥) កិញ្ញ មេ តុម្ហេ ភិក្ខុវេ ឃី ធម្មំ ទេសិតំ
អាជាតាថ យំ កិញ្ញាយំ បុរិសបុគ្គលោ បដិសីវេទេតិ
សុខំ វា ទុក្ខំ វា អនុក្ខមសុខំ វា តស្ស អកុសលា
ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ។ ចោ
ហេតិ ភន្តេ ។ ននុ មេ តុម្ហេ ភិក្ខុវេ ឃី ធម្មំ ទេសិតំ
អាជាតាថ ឥន្ទេកច្ចស្ស ឃីវុបំ សុខំ វេទនំ វេទិយតោ
អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ
ឥន្ទ បនេកច្ចស្ស ឃីវុបំ សុខំ វេទនំ វេទិយតោ
អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ
ឥន្ទេកច្ចស្ស ឃីវុបំ ទុក្ខំ វេទនំ វេទិយតោ
អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ

ភិក្ខុវិញ្ញាណកថាសម្ភោទ វេទនា ៣

យើងទាំងនោះ នឹងលះបង់អាទិសង្ស ដែលត្រូវបានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយ
ស្តុះតាមរកអាទិសង្ស ដែលត្រូវបានក្នុងអនាគតទៅវិញដូចម្តេចកើត ពួក
យើងនឹងនៅតែបរិភោគក្នុងវេលាល្ងាច វេលាព្រឹក នឹងវេលាថ្ងៃ ដែលជា
វេលាវិកាលដដែល យ៉ាងនេះមែនឬ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ មែន ។

(២២៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយយល់ធម៌ ដែល
គឺជាគតសំដែងហើយ យ៉ាងនេះថា បុរសបុគ្គលនេះ រមែងទទួល
វេទនាណាមួយ ជាសុខឬជាទុក្ខ ឬមិនទុក្ខមិនសុខ អកុសលធម៌ទាំង
ឡាយរបស់គេនោះ រមែងសាបសូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយរមែង
ចំរើនឡើង ដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងខ្ញុំមិនយល់ទេ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ក្រែងយល់ធម៌ ដែលគឺជាគត
សំដែងហើយយ៉ាងនេះថា បុរសបុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ កាល
ទទួលសុខវេទនាបែបនេះហើយ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ចំរើនឡើង
កុសលធម៌ទាំងឡាយសាបសូន្យទៅ មួយទៀត បុរសបុគ្គលពួកមួយក្នុង
សាសនានេះ កាលទទួលសុខវេទនាបែបនេះហើយ អកុសលធម៌ទាំង
ឡាយរមែងសាបសូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយរមែងចំរើនឡើង បុរស
បុគ្គលពួកមួយក្នុងសាសនានេះ កាលទទួលទុក្ខវេទនាបែបនេះ អកុ-
សលធម៌ទាំងឡាយតែងចំរើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាប

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបដិសានំ

ឥត បទេកត្តស្ស ឯវុច្ចំ ទុក្ខំ វេទនំ វេទិយតោ
 អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា
 អភិវឌ្ឍន្តិ ឥនេកត្តស្ស ឯវុច្ចំ អទុក្ខមសុខំ
 វេទនំ វេទិយតោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ
 កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ ឥត បទេកត្តស្ស
 ឯវុច្ចំ អទុក្ខមសុខំ វេទនំ វេទិយតោ អកុសលា
 ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ។
 ឯវំ កន្ថេ ។

(២២៦) សាដុ ភិក្ខុវេ មយា បេតិ ភិក្ខុវេ អញ្ញាតិ
 អភវិស្សា អនិជ្ជំ អវិនិច្ឆិ អសច្ច្រកតិ អដ្ឋសំតិ(១)
 បញ្ញាយ ឥនេកត្តស្ស ឯវុច្ចំ សុខំ វេទនំ វេទិយតោ
 អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា
 បរិហាយន្តិតិ ឯវុច្ចំ អជាទន្តោ ឯវុច្ចំ សុខំ វេទនំ
 បដហជាតិ វទេយ្យំ អបិ ទុ(២) មេ ឯតិ ភិក្ខុវេ
 ឯវុច្ចំ អភវិស្សាតិ ។ លោ ហេតិ កន្ថេ ។
 យស្មា ច ខោ ឯតិ ភិក្ខុវេ មយា ញាតិ

១ ឧ. ម. អនិស្សិតិ ។ ២ ម. អបិ ទុ ខោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាលកៈ

សូន្យទៅ មួយទៀត បុរសបុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ កាល
 ទទួលទុក្ខវេទនាបែបនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យទៅ
 កុសលធម៌ទាំងឡាយតែងចំរើនឡើង បុរសបុគ្គលពួកមួយក្នុងសាសនានេះ
 កាលទទួលអទុក្ខមសុខវេទនាបែបនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយតែងចំរើន
 ឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយតែងសាបសូន្យទៅ មួយវិញទៀត បុរស
 បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ កាលទទួលអទុក្ខមសុខវេទនាបែបនេះ
 អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយតែង
 ចំរើនឡើង ដៃឬ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ យើងខ្ញុំយល់ ។

(២២៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រពៃហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 មួយទៀត ហេតុនេះ គឺថាគតមិនធ្លាប់ដឹង មិនធ្លាប់ឃើញ មិនធ្លាប់យល់
 មិនធ្លាប់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ មិនធ្លាប់ពាល់ត្រូវដោយប្រាថ្នាថា បុរសបុគ្គល
 ពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ កាលទទួលសុខវេទនាបែបនេះ អកុសល-
 ធម៌ទាំងឡាយ តែងចំរើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយតែងសាបសូន្យ
 ទៅ កាលគឺថាគតមិនដឹងយ៉ាងនេះទេ ហើយពោលថា អ្នកទាំង
 ឡាយចូរលះបង់ នូវសុខវេទនាបែបនេះចេញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ហេតុបែបនេះដែលមានដល់គឺថាគតឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុ
 នេះមិនដែលមានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែហេតុនេះគឺថាគតធ្លាប់ដឹង

ភិក្ខុវគ្គ ពីដានិវិស្សត្រ ករពោលអំពីសុខវេទនា

ធ្លាប់ឃើញ ធ្លាប់យល់ ធ្លាប់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ធ្លាប់ពាល់ត្រូវដោយប្រាជ្ញា
 ថា បុរសបុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ កាលទទួលនូវសុខវេទនា
 បែបនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយតែងចំរើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ
 តែងសាបសូន្យទៅ ព្រោះហេតុណា ព្រោះហេតុនោះ ទើបតថាគត
 ពោលថា អ្នកទាំងឡាយចូរលះបង់នូវសុខវេទនាបែបនេះចេញ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀតហេតុនេះ⁺ តថាគតមិនធ្លាប់ដឹង មិនធ្លាប់ឃើញ
 មិនធ្លាប់យល់ មិនធ្លាប់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ មិនធ្លាប់ពាល់ត្រូវដោយប្រាជ្ញា
 ថា បុរសបុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ កាលទទួលនូវសុខវេទនា
 បែបនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំង
 ឡាយតែងចំរើនឡើង កាលតថាគតមិនដឹងយ៉ាងនេះទេ ហើយពោលថា
 អ្នកទាំងឡាយចូរសម្រេចនៅ ដោយសុខវេទនាបែបនេះចុះ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ហេតុនេះ⁺សមគួរដល់តថាគតដែរឬ ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុ
 មិនសមគួរទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែហេតុនេះ⁺តថាគត ធ្លាប់ដឹង
 ធ្លាប់ឃើញ ធ្លាប់យល់ ធ្លាប់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ធ្លាប់ពាល់ត្រូវដោយប្រាជ្ញាថា
 បុរសបុគ្គលពួកមួយក្នុងសាសនានេះ កាលទទួលនូវសុខវេទនាបែបនេះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស បដិមបណ្ណសកំ

អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា
អភិវឌ្ឍន្តិ តស្មាហំ ឯវ្យុបំ សុខំ វេទនំ
ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារថាតិ វនាមិ ។

(២២៧) មយោ ចេតំ ភិក្ខុវេ អញ្ញាតំ អភវិស្ស
អទិដ្ឋំ អវិទិតំ អសច្ចកតំ អដុសិតំ បញ្ញាយ
ឥនេកច្ចុស្ស ឯវ្យុបំ ទុក្ខំ វេទនំ វេទិយតោ អកុសលា
ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ
ឯវមហំ អជាទន្តោ ឯវ្យុបំ ទុក្ខំ វេទនំ បដហថាតិ
វនេយ្យំ អបិ នុ មេ ឯតំ ភិក្ខុវេ បដ្ឋុបំ
អភវិស្សាតិ ។ ចោ ហេតំ កន្តោ ។ យស្មា
ច ខោ ឯតំ ភិក្ខុវេ មយោ ញាតំ ទិដ្ឋំ វិទិតំ
សច្ចកតំ ដុសិតំ បញ្ញាយ ឥនេកច្ចុស្ស ឯវ្យុបំ
ទុក្ខំ វេទនំ វេទិយតោ អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ
កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ តស្មាហំ ឯវ្យុបំ ទុក្ខំ
វេទនំ បដហថាតិ វនាមិ ។ មយោ ចេតំ ភិក្ខុវេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសក្ការៈ

អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយ
តែងចំរើនឡើង ព្រោះហេតុណា ព្រោះហេតុនោះ ទើបតថាគតពោលថា
អ្នកទាំងឡាយចូរសម្រេចនៅ ដោយសុខវេទនាបែបនេះចុះ ។

(២២៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀតហេតុនេះ⁺ តថាគត មិនធ្លាប់ដឹង
មិនធ្លាប់ឃើញ មិនធ្លាប់យល់ មិនធ្លាប់ធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ មិនធ្លាប់ពាល់
ត្រូវដោយប្រាជ្ញាថា បុរសបុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ កាលទទួល
ទុក្ខវេទនាបែបនេះ អកុសលធម៌តែងចំរើនឡើង កុសលធម៌ តែងសាប
សូន្យទៅ កាលបើតថាគតមិនដឹងយ៉ាងនេះទេ ហើយពោលថា អ្នកទាំង
ឡាយចូរលះទុក្ខវេទនាបែបនេះចេញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនេះ⁺ សម
គួរដល់តថាគតដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនេះមិនសមគួរទេ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែហេតុនេះ⁺ តថាគត ធ្លាប់ដឹង ធ្លាប់ឃើញ ធ្លាប់យល់
ធ្លាប់ធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ធ្លាប់ពាល់ត្រូវដោយប្រាជ្ញាថា បុរសបុគ្គលពួកមួយ
ក្នុងសាសនានេះ កាលទទួលទុក្ខវេទនាបែបនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ
តែងចំរើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យទៅ ព្រោះហេតុ
ណា ព្រោះហេតុនោះទើបតថាគតពោលថា អ្នកទាំងឡាយចូរលះបង់ទុក្ខ
វេទនាបែបនេះចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀតហេតុនេះ⁺ តថាគត

កិច្ចវត្តស្ស ក៏ជាតិវត្តស្ស ឡូកេវេតាហិ

អញ្ញាតំ អភិវស្សំ អទិដ្ឋំ អវិទិតំ អសច្ចិកតំ អដ្ឋ-

សិតំ បញ្ញាយ ឥនេកត្ថស្ស ឃរ្យបំ ទុក្ខំ វេទនំ

វេទិយតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា

ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិតំ ឃរមហំ អជាទន្តោ ឃរ្យបំ ទុក្ខំ

វេទនំ ឧបសម្ពជ្ជ វិហារថាតិ វេទយ្យំ អបំ ទុ មេ

ឃតំ ភិក្ខុវេ បជ្ជិរ្យបំ អភិវស្សាតិ ។ នោ ហេតិ

កន្តោ ។ យស្មា ច ខោ ឃតំ ភិក្ខុវេ មយា

ញាតំ ទិដ្ឋំ វិទិតំ សច្ចិកតំ ដ្ឋសិតំ បញ្ញាយ

ឥនេកត្ថស្ស ឃរ្យបំ ទុក្ខំ វេទនំ វេទិយតោ អកុ-

សលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិតំ

តស្មាហំ ឃរ្យបំ ទុក្ខំ វេទនំ ឧបសម្ពជ្ជ វិហារថាតិ

វិទាមិ ។

ភិក្ខុវគ្គ កិច្ចាធិវិស្វក្រ ការពោលអំពីទុក្ខវេទនា

មិនធ្លាប់ដឹង មិនធ្លាប់ឃើញ មិនធ្លាប់យល់ មិនធ្លាប់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 មិនធ្លាប់ពាល់ត្រូវដោយប្រាជ្ញាថា បុរសបុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ
 កាលទទួលនូវទុក្ខវេទនាបែបនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យ
 ទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចំរើនឡើង កាលគថាគតមិនដឹងយ៉ាង
 នេះទេ ហើយពោលថា អ្នកទាំងឡាយចូរសម្រេចនៅ ដោយទុក្ខវេទនា
 បែបនេះចុះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនេះ សមគួរដល់គថាគតដែរឬ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនេះ មិនសមគួរទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 តែហេតុនេះ គថាគតធ្លាប់ដឹង ធ្លាប់ឃើញ ធ្លាប់យល់ ធ្លាប់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 ធ្លាប់ពាល់ត្រូវដោយប្រាជ្ញាថា បុរសបុគ្គលពួកមួយក្នុងសាសនានេះ កាល
 ទទួលនូវទុក្ខវេទនាបែបនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យទៅ
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចំរើនឡើង ព្រោះហេតុណា ព្រោះហេតុ
 នោះ បានជាគថាគតពោលថា អ្នកទាំងឡាយចូរសម្រេចនៅ ដោយ
 ទុក្ខវេទនាបែបនេះចុះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

(២២៨) មយា ចេតំ ភិក្ខុវេ អញ្ញាតំ អភវិស្ស
អទិដ្ឋំ អវិទិតំ អសច្ចិកតំ អដុសិតំ បញ្ញាយ
ឥនេកត្ថស្ស ឃរូបំ អទុក្ខមសុខំ វេទនំ វេទិយតោ
អកុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍនំ កុសលា ធម្មា
បរិហាយន្តិតំ ឃមហំ អជាទន្តោ ឃរូបំ អទុក្ខមសុខំ
វេទនំ បដហថាតំ វេទយ្យំ អបិ នុ មេ ឃតំ
ភិក្ខុវេ បជ្ជិបំ អភវិស្សាតិ ។ នោ ហេតំ កន្តោ ។
យស្មា ច ខោ ឃតំ ភិក្ខុវេ មយា ញាតំ ទិដ្ឋ
វិទិតំ សច្ចិកតំ ដុសិតំ បញ្ញាយ ឥនេកត្ថស្ស
ឃរូបំ អទុក្ខមសុខំ វេទនំ វេទិយតោ អកុសលា ធម្មា
អភិវឌ្ឍនំ កុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិតំ តស្មាហំ
ឃរូបំ អទុក្ខមសុខំ វេទនំ បដហថាតំ វេទនំ ។
មយា ចេតំ ភិក្ខុវេ អញ្ញាតំ អភវិស្ស អទិដ្ឋំ អវិទិតំ
អសច្ចិកតំ អដុសិតំ បញ្ញាយ ឥនេកត្ថស្ស ឃរូបំ
អទុក្ខមសុខំ វេទនំ វេទិយតោ អកុសលា ធម្មា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបទ្កានិកៈ

(២២៤) ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ មួយទៀត ហេតុនេះគឺថាគតមិនធ្លាប់ដឹង
មិនធ្លាប់ឃើញ មិនធ្លាប់យល់ មិនធ្លាប់ធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ មិនធ្លាប់ពាល់
ត្រូវដោយប្រាជ្ញាថា បុរសបុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ កាលទទួល
នូវអទុក្ខមសុខវេទនាបែបនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចំរើនឡើង
កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យទៅ កាលគឺថាគតមិនដឹងយ៉ាង
នេះទេ ហើយពោលថា អ្នកទាំងឡាយចូរលះបង់ នូវអទុក្ខមសុខវេទនា
បែបនេះចេញ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ ហេតុនេះសមគួរដល់គឺថាគតដែរឬ ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏រើន ហេតុនេះ មិនសមគួរទេ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ តែ
ហេតុនេះគឺថាគត ធ្លាប់ដឹង ធ្លាប់ឃើញ ធ្លាប់យល់ ធ្លាប់ធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់
ធ្លាប់ពាល់ត្រូវដោយប្រាជ្ញាថា បុរសបុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ
កាលទទួល នូវអទុក្ខមសុខវេទនាបែបនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយតែង
ចំរើនឡើង កុសលធម៌ទាំងឡាយតែងសាបសូន្យទៅ ព្រោះហេតុណា
ព្រោះហេតុនោះ ទើបគឺថាគតពោលថា អ្នកទាំងឡាយចូរលះបង់នូវអទុ-
ក្ខមសុខវេទនាបែបនេះចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ មួយទៀត ហេតុ
នេះគឺថាគត មិនធ្លាប់ដឹង មិនធ្លាប់ឃើញ មិនធ្លាប់យល់ មិនធ្លាប់ធ្វើ
ឱ្យជាក់ច្បាស់ មិនធ្លាប់ពាល់ត្រូវដោយប្រាជ្ញាថា បុរសបុគ្គលពួកមួយ
ក្នុងសាសនានេះ កាលទទួលនូវអទុក្ខមសុខវេទនាបែបនេះ អកុសលធម៌

ភិក្ខុវគ្គស្ស កំណតិវសុត្តេ អប្បមាទោ

បរិហាយន្តិ កុសលា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិភិ ឯវមហំ
 អជាទនោ ឯវ្រូបំ អនុក្ខមសុខំ វេទនំ ឧបសម្បជ្ជ
 វិហារថាភិ វេទយ្យំ អបិ នុ មេ ឯតំ ភិក្ខុវេ បដិវ្រូបំ
 អភវិស្សាភិ ។ នោ ហេតំ កន្តេ ។ យស្មា ច ខោ
 ឯតំ ភិក្ខុវេ មយោ ញាតំ ទិដ្ឋំ វិទិតំ សច្ចកតំ ដុសិតំ
 បញ្ញាយ ឥនេកច្ចស្ស ឯវ្រូបំ អនុក្ខមសុខំ វេទនំ
 វេទិយតោ អកុសលា ធម្មា បរិហាយន្តិ កុសលា
 ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិភិ តស្មាហំ ឯវ្រូបំ អនុក្ខមសុខំ
 វេទនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារថាភិ វេទាមិ ។

(២២៧) នាហំ ភិក្ខុវេ សព្វេសំយេវ ភិក្ខុនិ អប្ប-
 មាទេន ករណីយន្តិ វេទាមិ ន បនាហំ ភិក្ខុវេ សព្វេ-
 សំយេវ ភិក្ខុនិ ន អប្បមាទេន ករណីយន្តិ វេទាមិ ។
 យេ តេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អរហនោ ទីណាសវំ វុសិតវេនោ

កិច្ចវត្ត ក៏ជាតិវិប្បត្ត សេចក្តីមិនប្រមាទ

ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចំរើនឡើង
 កាលតថាគតមិនដឹងយ៉ាងនេះទេ ហើយពោលថា អ្នកទាំងឡាយចូរ
 សម្រេចនៅ ដោយអទុក្ខមសុខវេទនាបែបនេះចុះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ហេតុនេះ⁺ សមគួរដល់តថាគតវិជ្ជា ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏រើន ហេតុនេះ⁺
 មិនសមគួរទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែហេតុនេះ⁺តថាគត ធ្លាប់ដឹង
 ធ្លាប់ឃើញ ធ្លាប់យល់ ធ្លាប់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ធ្លាប់ពាល់ត្រូវដោយ
 ប្រាថ្នាថា បុរសបុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ កាលទទួលនូវអទុក្ខម-
 សុខវេទនាបែបនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងសាបសូន្យទៅ
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងចំរើនឡើង ព្រោះហេតុណា ព្រោះហេតុ
 នោះ ទើបតថាគតពោលថា អ្នកទាំងឡាយចូរសម្រេចនៅ ដោយ
 អទុក្ខមសុខវេទនាបែបនេះចុះ ។

(២២៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងពោលថា ភិក្ខុទាំង
 អស់ត្រូវធ្វើកិច្ច ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ដូច្នោះក៏ទេ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ មួយទៀត តថាគតនឹងប្រាប់ពោលថា ភិក្ខុទាំងអស់មិនត្រូវធ្វើកិច្ច
 ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ដូច្នោះក៏ទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំង
 ឡាយណាជាអហេតុវិជ្ជាស្រព មានព្រហ្មចរិយធម៌នៅរួចហើយ មាន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

កតករណីយា ឌីហិតការា អនុប្បត្តសទន្តា បរិក្ខណា-

កវសញ្ញោជនា សមទណ្ឌ វិមត្តា តថាវុទានាហំ

កិក្ខុវេ កិក្ខុនំ ន អប្បមាទេន ករណីយន្តំ វនាមំ តំ

កិស្សំ ហេតុ កតន្តេសំ អប្បមាទេន អកញ្ច តេ

បមជ្ឈិតំ ។ យេ ច ខា តេ កិក្ខុវេ កិក្ខុ សេក្ខា

អប្បត្តមំនសា អនុត្តំ យោគក្ខេមំ បត្តយមាណ

វិហារន្តំ តថាវុទានាហំ កិក្ខុវេ កិក្ខុនំ អប្បមាទេន

ករណីយន្តំ វនាមំ តំ កិស្សំ ហេតុ អប្បវនាម

តមេ អាយស្មន្តោ អនុលោមីកានិ សេនា-

សនាទិ បដិសេវមាណ កល្យាណមិត្តេ ភជមាណ

ន្រ្ទិយានិ សមន្តានយមាណ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

កិច្ចដែលគួរធ្វើបានធ្វើហើយ មានភារៈដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍
 របស់ខ្លួនសម្រេចហើយ មានសំយោជនៈក្នុងគតិអស់លើងហើយ ជា
 អ្នកផុតស្រឡះដោយប្រពៃហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថាគតិពោល
 ថា ពួកភិក្ខុមានសភាពដូច្នោះ មិនបាច់ធ្វើកិច្ច ដោយសេចក្តីមិន
 ប្រមាទឡើយ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា ភិក្ខុទាំងឡាយ
 នោះ បានធ្វើកិច្ចរួចហើយ ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ពួកភិក្ខុជាអរហន្ត
 វិណាស្រពនោះ មិនគួរប្រមាទទៀតឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ណាជាសេក្ខបុគ្គល មិនទាន់បានដល់អរហន្តផល កំពុង
 ប្រាថ្នានូវធម៌ដ៏ប្រសើរជាទីក្រមុចាកយោគៈ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺថា-
 គតិពោលថា ពួកភិក្ខុមានសភាពដូច្នោះ ទើបត្រូវធ្វើកិច្ចដោយសេចក្តី
 មិនប្រមាទ ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា ត្រាតែលោកមាន
 អាយុទាំងនេះ សេពសេនាសនៈដ៏សមគួរ សេពគប់នូវកល្យាណមិត្ត
 ទូន្មាននូវឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ កុលបុត្រទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅ
 កាន់ផ្ទះដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់លោកុត្តរធម៌ណា ក៏បាន

ភិក្ខុវគ្គស្ស ពិណិច្ឆិកាសុត្តេ សុត្តស្ស បឋមបុគ្គលោ

សម្មទេវ អភារស្សា អនកាវិយំ បព្វជន្តិ តទទុក្ខំ
 ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិក្ខា
 សច្ចិកត្តា ឧបសម្មជ្ឈ វិហារយ្យន្តិ ។ ឥមំ ខោ
 អហំ ភិក្ខុវេ ឥមេសំ ភិក្ខុនំ អប្បមាទដលំ
 សម្មស្សមាណោ អប្បមាទេន ករណីយន្តិ វនាមំ ។

(២៣០) សត្តមេ ភិក្ខុវេ បុគ្គលា សន្តោ សិ-
 វិជ្ជមាតា លោកស្មី កតមេ សត្ត ឧកតោភាគវិមុត្តោ
 បញ្ញាវិមុត្តោ កាយសត្តំ ទិដ្ឋិប្បត្តោ សទ្ធាវិមុត្តោ
 ធម្មានុសារី សទ្ធានុសារី ។

(២៣១) កតមោ ច ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ
 ឧកតោភាគវិមុត្តោ ឥធម ភិក្ខុវេ ឯកច្ឆោ បុគ្គលោ យេ
 តេ សន្តា វិមោក្ខា អតិក្កម្ម រូបេ អារុប្បា តេ
 កាយេន ដុសិត្តា វិហារតិ បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា
 អាសវំ បរិក្ខំណា ហោន្តិ អយំ វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ
 ឧកតោភាគវិមុត្តោ ។ ឥមស្ស ខោ អហំ ភិក្ខុវេ

កំចូវន្ត ពីជាតិវិស្សន្ត បុគ្គលទី ១ ក្នុងព្យាគ្រួសទាំង ៧

ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយធម៌
ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រេចសម្រាន្តទៅដោយអរិយា-
បថទាំង ៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គម្ពីរគតពិចារណាយើញ នូវផល
នៃសេចក្តីមិនប្រមាទនេះឯង របស់ភិក្ខុទាំងឡាយនេះហើយ ទើបពោល
ថា ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ត្រូវតែធ្វើកិច្ចដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ។

[២៣០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៧ ពួកនេះ តែងមានគ្រប់
គ្រាន់ក្នុងលោក បុគ្គល ៧ ពួកដូចមេចខ្លះ គឺ ឧកតោភាគវិមត្តបុគ្គល ១
បញ្ញាវិមត្តបុគ្គល ១ កាយសក្ខីបុគ្គល ១ ទិដ្ឋិបុគ្គល ១ សទ្ធាវិមត្ត-
បុគ្គល ១ ធម្មានុសារីបុគ្គល ១ សទ្ធានុសារីបុគ្គល ១ ។

[២៣១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលឈ្មោះឧកតោភាគវិមត្តៈ
នោះ តើដូចមេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយក្នុងសាសនានេះ
ពាល់ត្រូវនូវវិមោក្ខទាំងឡាយដ៏ល្អិត មិនមានរូប ព្រោះកន្លងផុតរូបដោយ
កាយផង បានឃើញច្បាស់ (នូវអរិយសច្ចធម៌) ដោយប្រាជ្ញាផង អាសវៈ
ទាំងឡាយរបស់បុគ្គលនោះអស់ទៅផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
នេះហៅថា ឧកតោភាគវិមត្តបុគ្គល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គម្ពីរគត

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសកំ

ភិក្ខុនោ ន អប្បមាទេន ករណីយន្តំ វនាមំ នំ
កិស្សំ ហេតុ កតន្តស្ស អប្បមាទេន អភព្វោ
សោ បមជ្ជិតំ ។

(២៣២) កតមោ ច ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ បញ្ញា-
វិមុត្តោ ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកទ្វោ បុគ្គលោ យេ តេ សន្តា
វិមោក្ខា អតិក្កម្ម រូបេ អារុប្បា តេ ន កាយេន
ដុសិត្វា វិហារតិ បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា អាសវា ប-
រិក្ខណា ហោន្តិ អយំ វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ បញ្ញាវិ-
មុត្តោ ។ ឥមស្សបិ ខោ អហំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ន
អប្បមាទេន(១) ករណីយន្តំ វនាមំ នំ កិស្សំ ហេតុ
កតន្តស្ស អប្បមាទេន អភព្វោ សោ បមជ្ជិតុំ ។

(២៣៣) កតមោ ច ភិក្ខុវេ បុគ្គលេ កាយសត្តំ
ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកទ្វោ បុគ្គលោ យេ តេ សន្តា វិមោក្ខា
អតិក្កម្ម រូបេ អារុប្បា តេ កាយេន ដុសិត្វា
វិហារតិ បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា ឯកទ្វោ អាសវា

១ ម. ពាហំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អប្បមាទេន ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ពោលថា ភិក្ខុនេះឯងមិនបាច់ធ្វើកិច្ច ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទឡើយ
ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា ភិក្ខុនោះបានធ្វើកិច្ចនោះរួចហើយ
ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ភិក្ខុនោះមិនគួរប្រមាទទៀតឡើយ ។

(២៣២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលឈ្មោះបញ្ញាវិមត្តនោះ ភើ
ដូចម្តេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ មិនបាន
ពាល់គ្រូ នូវវិមោក្ខទាំងឡាយដ៏ល្អិត មិនមានរូប ព្រោះកន្លងផុតរូប
ដោយកាយទេ តែបានឃើញច្បាស់(នូវអរិយសច្ចធម៌) ដោយប្រាជ្ញា
ផង អាសវៈទាំងឡាយរបស់បុគ្គលនោះក៏អស់ទៅផង ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ បុគ្គលនេះហៅថា បញ្ញាវិមត្តបុគ្គល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
តថាគតពោលថា ភិក្ខុនេះឯងមិនបាច់ធ្វើកិច្ច ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ
ទៀតឡើយ ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា ភិក្ខុនោះបានធ្វើកិច្ចនោះ
ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទរួចហើយ ភិក្ខុនោះមិនគួរប្រមាទទៀតទេ ។

(២៣៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលឈ្មោះកាយសក្ខីនោះភើ
ដូចម្តេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ បានពាល់
គ្រូនូវវិមោក្ខទាំងឡាយដ៏ល្អិត មិនមានរូប ព្រោះកន្លងផុតរូបដោយ
កាយផង បានឃើញច្បាស់(នូវអរិយសច្ចធម៌) ដោយប្រាជ្ញាផង អាសវៈ

វិញ្ញាណស្ស វិជានិស្សន្តេ សត្តសុ ចក្កត្តវគ្គលោ

បរិក្ខណា ហោន្តិ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ
 កាយសក្ខី ។ សមស្ស ខោ អហំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ
 អប្បមាទេន ករណីយន្តិ វនាមិ នំ កិស្ស ហេតុ
 អប្បវនាម អយមាយស្នា អនុលោមិកានិ សេនា.
 សនានិ បដិសេវមាណោ កល្យាណមិត្តេ ភជមាណោ
 វុច្ចិយានិ សមម្ពាណយមាណោ យស្សត្តាយ កុល-
 បុត្តា សមុទេវ អតារស្នា អនតារិយំ បព្វជន្តិ តទទុត្តរិ
 ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ ទិដ្ឋវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញ
 សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ឈ វិហរេយ្យាតិ ។ សមំ ខោ
 អហំ ភិក្ខុវេ សមស្ស ភិក្ខុនោ អប្បមាទេន
 សម្បស្សមាណោ អប្បមាទេន ករណីយន្តិ វនាមិ ។

(២៣២) កតមោ ច ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ

ទិដ្ឋិប្បត្តោ សទ ភិក្ខុវេ ឯកោ បុគ្គលោ យេ តេ
 សន្តា វិមោក្ខា អតិក្កម្ម វុបេ អារុប្បា តេ ន^(១)
 កាយេន ដុសិត្វា វិហរតិ បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា

១ ម. ឧសទ្ធា ១ ហោតិ ។

ភិក្ខុវត្តស្ស កិណិកិវិស្សត្រ បុគ្គលទី៤ ក្នុងព្យាសន្តបិដក ៧

ទាំងឡាយពួកខ្លះ របស់បុគ្គលនោះក៏អស់ទៅផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលនេះហៅថា កាយសក្ខីបុគ្គល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគត
 ពោលថា ភិក្ខុនេះឯងទើបត្រូវធ្វើកិច្ច ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទទៀត
 ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា ត្រាតែលោកមានអាយុនេះ សេព
 នូវសេនាសនៈដ៏សមគួរ សេពតប្បនូវកល្យាណមិត្ត ទូន្មាននូវឥន្ទ្រិយ
 ទាំងឡាយ កុលបុគ្គទាំងឡាយចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្លូវដោយប្រវត
 ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់លោកុត្តរធម៌ណា ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវលោ-
 កុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃព្រហ្មវិយធម៌ ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯងក្នុង
 បច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ គឺជាគតពិចារណាឃើញផល នៃសេចក្តីមិនប្រមាទនេះឯង
 របស់ភិក្ខុនេះច្បាស់ហើយ ទើបបានពោលថា ភិក្ខុនោះ ត្រូវតែធ្វើកិច្ច
 ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទទៀត ។

(២៣២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលឈ្មោះទិដ្ឋិប្បត្តៈ តើដូច
 ម្តេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយក្នុងសាសនានេះ មិនបានពាល់
 ត្រូវនូវវិមោក្ខទាំងឡាយដ៏ល្អិត មិនមានរូប ព្រោះកន្លងផុតរូបដោយ
 កាយទេ គ្រាន់តែបានឃើញ (នូវអរិយសច្ចធម៌) ដោយប្រាជ្ញាប៉ុណ្ណោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណាសកំ

ឯកោច្ឆោ អាសវា បរិក្ខុណា ហោន្តិ តថាភតប្បវេទិតា
 ចស្ស ធម្មា បញ្ញាយ វេទិន្នា ហោន្តិ វេចរិតា អយំ
 វេទនិ ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ ទិដ្ឋិប្បត្តោ ។ ឥមស្សបិ ទោ
 អហំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវោ អប្បមាទេន ករណីយន្តិ វនាមិ
 តំ កំស្ស ហេតុ អប្បវនាម អយមាយស្មា អនុលោ-
 មិកានិ សេវាសនានិ បដិសេវមាថោ កល្យាណមិត្ត
 ភជមាថោ ឥន្ទ្រិយានិ សមញ្ញានយមាថោ យស្សត្តាយ
 កុលបុត្តា សម្មទេវ អការស្មា អនការិយំ
 បព្វជន្តិ តទនុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ ទិដ្ឋេវ
 ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា ទុប្បសម្បជ្ជ
 វិហារយ្យាតិ ។ ឥមំ ទោ អហំ ភិក្ខុវេ ឥមស្ស
 ភិក្ខុវោ អប្បមាទេសំ សម្បស្សមាថោ អប្បមាទេន
 ករណីយន្តិ វនាមិ ។

(២៣៥) កតមោ ច ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ
 សទ្ធាវិមុត្តោ ឥន ភិក្ខុវេ ឯកោច្ឆោ បុគ្គលោ យេ
 តេ សន្តា វិមោក្ខា អតិក្កម្ម រូបេ អារុប្បា តេ ន
 កាយេន ផុសិត្តា វិហារតិ បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្សា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ហើយ អាសវៈទាំងឡាយពួកខ្លះ របស់បុគ្គលនោះក៏អស់ទៅ ទាំងពួកធម៌
 ដែលគេគិតសំដែងហើយ ក៏បុគ្គលនោះ បានយល់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញា
 បានប្រព្រឹត្តត្រឹមត្រូវ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនេះហៅថា ទិដ្ឋិច្បក្ក-
 បុគ្គល ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គេថាគតពោលថា ភិក្ខុនេះឯងត្រូវតែ
 ធ្វើកិច្ចដោយសេចក្តីមិនប្រមាទទៀត ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះ
 ថា ត្រាតែលោកមានអាយុនេះ សេពនូវសេនាសនៈដ៏សមគួរ គប់នូវ
 កល្យាណមិត្ត ទូន្មាននូវសង្រ្គឹមទាំងឡាយ កុលបុគ្គទាំងឡាយចេញ
 ចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់លោកុត្តរធម៌
 ណា ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវលោកុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃ
 ព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រេចសម្រាន្ត
 នៅដោយវិយាបថ ៤ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គេថាគតពិចារណាឃើញ
 នូវផលនៃសេចក្តីមិនប្រមាទនេះឯង របស់ភិក្ខុនេះច្បាស់ហើយ បានជា
 ពោលថា ភិក្ខុនោះត្រូវតែធ្វើកិច្ច ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទទៀត ។

[២៣៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលឈ្មោះសទ្ធាវិមុត្តៈ តើ
 ដូចម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ មិនបាន
 ពាល់ត្រូវ នូវវិហោក្ខុទាំងឡាយដ៏ល្អិត មិនមានរូប ព្រោះកន្លងផុតរូប
 ដោយកាយទេ គ្រាន់តែឃើញ (នូវអរិយសច្ចធម៌) ដោយប្រាជ្ញាប៉ុណ្ណោះ

កិច្ចវត្តស្ស កិច្ចវិស្សត្តេ សត្តស្ស ធម្មបុគ្គលោ

ឯកច្ឆេ អាសវា បរិក្ខណា ហោន្តិ តថាគតេ ចស្ស
 សន្ធា ធិវិជ្ជា ហោតិ មូលជាតា បតិជ្ជិតា អយំ វុច្ចតិ
 កិក្ខុវេ បុគ្គលោ សន្ធាវម្មតោ ។ ឥមស្សបិ ខោ
 អហំ កិក្ខុវេ កិក្ខុវោ អប្បមាទេន ករណីយន្តិ
 វនាមិ នំ កំស្ស ហេតុ អប្បវេនម អយមា-
 យស្មា អនុលោមិកានិ សេនាសនានិ បដិសេវមាតោ
 កល្យាណាមិត្តេ ភជមាតោ ឥន្ទ្រិយានិ សមញ្ញនយមា-
 តោ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មទេវ អការស្មា
 អនការិយំ បព្វជន្តិ តទទុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសានិ
 ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចកត្វា ឧបសម្មជ
 វិហរេយ្យតិ ។ ឥមិ ខោ អហំ កិក្ខុវេ ឥមស្ស
 កិក្ខុវោ អប្បមាទេនលំ សម្មស្សមាតោ អប្បមាទេន
 ករណីយន្តិ វនាមិ ។

(២៣៦) កតមោ ច កិក្ខុវេ បុគ្គលោ
 ធម្មានុសារី ឥធិ កិក្ខុវេ ឯកច្ឆោ បុគ្គលោ យេ តេ
 សន្ធា វិហោត្វា អតិក្កម្ម រូបេ អារុប្បា តេ ន
 កាយេន វុសិត្វា វិហារតិ បញ្ញាយ ចស្ស ទិស្សា

ភិក្ខុវត្ត ក៏ជាតិវិស្សត្រ បុគ្គលទី ៦ ក្នុងពួកបុគ្គលទាំង ៧

ហើយ អាសវៈទាំងឡាយពួកខ្លះ របស់បុគ្គលនោះក៏អស់ទៅ ទាំងស្រុង
 ក៏បុគ្គលនោះតាំងមាំ មានបុសគល់ប្រតិស្ឋានខ្ជាប់ខ្ជួន ក្នុងព្រះតថាគត
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនេះហៅថា សព្វវិមុត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 តថាគតពោលថា ភិក្ខុនេះឯងត្រូវតែធ្វើកិច្ច ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទទៀត
 ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា ត្រាតែលោកមានអាយុនេះ សេព
 នូវសេនាសនៈដ៏សមគួរ គប់នូវកល្យាណមិត្ត ទូន្មាននូវឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ
 ក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយ ដែលចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្លូវ ដើម្បីប្រយោជន៍
 ដល់លោកុត្តរធម៌ណា ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវលោកុត្តរធម៌នោះដែល
 ជាទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយ
 សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយអរិយាបថ ៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត
 ពិចារណាឃើញនូវផល នៃសេចក្តីមិនប្រមាទនេះឯង របស់ភិក្ខុនេះ
 ច្បាស់ហើយ បានជាពោលថា ភិក្ខុនោះត្រូវតែធ្វើកិច្ច ដោយសេចក្តីមិន
 ប្រមាទទៀត ។

(២៣៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលឈ្មោះថាធម្មានុសារី តើ
 ដូចម្តេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ មិនបាន
 ពាល់ត្រូវ នូវវិមោក្ខទាំងឡាយដ៏ល្អិត មិនមានរូប ព្រោះកន្លងផុតរូប
 ដោយកាយទេ ត្រាន់តែឃើញ (នូវអរិយសច្ចធម៌) ដោយប្រាជ្ញាប៉ុណ្ណោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ឯកច្ឆេ អាសវំ បរិត្តណា ហោន្តំ តតា គន ប្បវេ
 ទិតា ចស្ស ធម្មា បញ្ញាយ មត្តសោ វិជ្ជា វិ
 មន្តំ អបិចស្ស ឥមេ ធម្មា ហោន្តំ សេយ្យេនិ
 សន្តិជ្ជិយំ វិយិជ្ជិយំ សតិជ្ជិយំ សមាធិជ្ជិយំ
 បញ្ញិជ្ជិយំ អយំ វត្ថុតំ ភិក្ខុវេ បុត្តលោ
 ធម្មានុសារី ។ ឥមស្សបិ ខោ អហំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ
 អប្បមាទេន ករណីយន្តំ វនាមិ តំ តិស្ស
 ហេតុ អប្បវនាម អយមាយស្មា អនុលោមិតានិ
 សេនាសនានិ បដិសេវមាណោ កល្យាណាបិក្ខុ
 ភជមាណោ ឥន្ទ្រិយានិ សមញ្ញានយមាណោ យស្សន្តាយ
 កុលបុត្តា សម្មនេវ អការស្មា អនតារិយំ បព្វជន្តិ
 តទនុន្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សន្តិកត្វា ឧបសម្បជ្ជំ វិហរេយ្យតំ ។
 ឥមំ ខោ អហំ ភិក្ខុវេ ឥមស្ស ភិក្ខុនោ
 អប្បមាទេនលី សម្មស្សមាណោ អប្បមាទេន ករណី
 យន្តំ វនាមិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ហើយ ភាសវៈទាំងឡាយពួកខ្លះ ខែបុគ្គលនោះក៏អស់ទៅ ទាំងពួកធម៌
ដែលព្រះតថាគតសំដែងហើយ ក៏គួរដល់កិរិយាសំឡឹងមើលដោយប្រាជ្ញា
របស់បុគ្គលនោះ ព្រមទាំងបុគ្គលនោះ មានធម៌នេះគឺ សន្តិទ្រ្ទិយ
វិរិយទ្រ្ទិយ សតិទ្រ្ទិយ សមាធិទ្រ្ទិយ បញ្ញាទ្រ្ទិយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលនេះហៅថា ធម្មានុសារី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា
ភិក្ខុនេះឯងត្រូវតែធ្វើកិច្ច ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទទៀត ដំណើរនោះ
ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះថា ត្រាតែលោកមានអាយុនេះ សេពនូវសេនាសនៈ
ដ៏សមគួរ គប់នូវកល្យាណមិត្ត ទូន្មាននូវវត្ថុទ្រ្ទិយទាំងឡាយ ពួកកុលបុត្ត
ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះដ្ឋសដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់លោកុត្ត-
រធម៌ណា ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវលោកុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុតនៃ
ព្រហ្មចរិយធម៌ ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯងក្នុងចម្រុះ ហើយសម្រេចសម្រាន្ត
នៅដោយអិរិយាបថ ៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពិចារណាយើង
ផលនៃសេចក្តីមិនប្រមាទនេះឯង របស់ភិក្ខុនេះ ច្បាស់ហើយ បានជា
តថាគតពោលថា ភិក្ខុនោះត្រូវតែធ្វើកិច្ច ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទទៀត ។

កិច្ចវត្តស្ស កំណតិវិស្សត្តេ សត្តសុ សត្តមបុត្តលោ

(២៣៧) កតមោ ច ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ សទ្ធានុសារី
 ឥធិ ភិក្ខុវេ ឯកត្តោ បុគ្គលោ យេ តេ សទ្ធា វិមោក្ខា
 អតិក្កម រូបេ អារុប្បា តេ ន កាយេន ដុសិក្ខា វិហារតិ
 មញ្ញាយ ចស្ស ទិស្វា ឯកត្តោ អាសវា បរិក្ខណា
 ហោន្តិ តថាគតេ ចស្ស សទ្ធាមន្តិ ហោតិ បេមមន្តិ
 អបិចស្ស ឥមេ ធម្មា ហោន្តិ សេយ្យេដិទិ សទ្ធិទ្រិយំ
 វិយទ្រិយំ សតិទ្រិយំ សមាធិទ្រិយំ បញ្ញាទ្រិយំ អយំ
 វុច្ចតិ ភិក្ខុវេ បុគ្គលោ សទ្ធានុសារី ។ ឥមស្សចិ ខោ
 អហំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវោ អប្បមាទេន ករណីយន្តិ វិនាមិ
 នំ កំស្ស ហេតុ អប្បវនាម អយមាយស្មា អនុលោ-
 មិកានិ សេនាសនានិ បដិសេវនា កល្យាណមិត្ត
 ភជមាតោ ឥទ្ធិហោនិ សមន្តានយមាតោ យស្សត្តាយ
 កលបុត្តា សម្មទេវ អការស្មា អនការិយំ បព្វជន្តិ

ភិក្ខុវត្ថុ ក៏ជាភិក្ខុត្រ បុគ្គលទី ៧ ក្នុងព្យាបុគ្គលទាំង ៧

(៤៣៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលឈ្មោះថា សទ្ទានុសារី
 តើដូចម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងសាសនានេះ មិន
 បានពាល់ត្រូវនូវវិមោក្ខទាំងឡាយដ៏ល្អិត មិនមានរូប ព្រោះកន្លងផុតរូប
 ដោយកាយទេ គ្រាន់តែឃើញ (នូវអរិយសច្ចធម៌) ដោយប្រាជ្ញាប៉ុណ្ណោះ
 ទាំងអាសវៈទាំងឡាយពួកខ្លះ នៃបុគ្គលនោះក៏អស់ទៅ បុគ្គលនោះមាន
 ត្រឹមតែសេចក្តីជឿ ទីនិសេចក្តីស្រឡាញ់ ក្នុងព្រះគម្ភាគត ព្រម
 ទាំងមានធម៌ទាំងឡាយនេះ គឺ សទ្ធិទ្រិយ វិរិយទ្រិយ សតិទ្រិយ
 សមាធិទ្រិយ បញ្ញាទ្រិយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនេះ ហៅថា
 សទ្ទានុសារី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គម្ភាគតពោលថា ភិក្ខុនោះឯងត្រូវ
 តែធ្វើកិច្ច ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទទៀត ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី
 ព្រោះថា ត្រាតែលោកមានអាយុនេះ សេពនូវសេនាសនៈដ៏សមគួរ គប់
 រកនូវកល្យាណមិត្ត ទូន្មាននូវឥទ្ធិយទាំងឡាយ ពួកកលបុគ្គលេញចាកផ្ទះ
 ចូលទៅកាន់ផ្ទះដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់លោកុត្តរធម៌ណា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

ននិទ្ទត្តំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ និដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ច័កត្តា ឧបសម្បជ្ឈ វិហារយ្យាតិ ។ ឥមំ
 ចោ អហំ ភិក្ខុវេ ឥមស្ស ភិក្ខុនោ អប្បមាទដលំ
 សម្បស្សមាលោ អប្បមាទេន ករណីយន្តំ វនាមិ ។

(២៣៨) នាហំ ភិក្ខុវេ អាទិកេនេវ អញ្ញា រាជនំ

វនាមិ អបិច ភិក្ខុវេ អនុបុព្វសិក្ខា អនុបុព្វ-
 ករិយា អនុបុព្វប្បដិបទា អញ្ញា រាជនា ហោតិ ។

កថញ្ច ភិក្ខុវេ អនុបុព្វសិក្ខា អនុបុព្វករិយា
 អនុបុព្វប្បដិបទា អញ្ញា រាជនា ហោតិ ។ ឥធម

ភិក្ខុវេ សន្តាជានោ ឧបសម្បដ្ឋមតិ ឧបសម្បដ្ឋមន្តោ
 បយ្យុទានសតិ បយ្យុទានសន្តោ សោតិ ឱទិហតិ
 ឱហិតសោតោ ធម្មំ សុណាតិ សុត្តា ធម្មំ ជានេតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបុល្លាសកៈ

ក៏បានធ្វើឱ្យជាប់ច្បាស់នូវលោកុត្តរធម៌នោះ ដែលជាទីបំផុត នៃព្រហ្ម-
ចរិយធម៌ ដោយប្រាជ្ញាខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ
ដោយឥរិយាបថ ៤ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គម្ភាគតតិចារណារឿញ
នូវផលនៃសេចក្តីមិនប្រមាទនេះឯង របស់ភិក្ខុនេះច្បាស់ហើយ បានជា
ពោលថា ភិក្ខុនោះត្រូវតែធ្វើកិច្ច ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទទៀត ។

(២.៣៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គម្ភាគតមិនពោល នូវសេចក្តី
ត្រេកអរចំពោះអរហត្តផល ថាជាធម៌ខាងដើមទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ព្រោះថា សេចក្តីត្រេកអរចំពោះអរហត្តផល តែងមានការសិក្សាដោយ
លំដាប់ មានការធ្វើដោយលំដាប់ មានការប្រតិបត្តិដោយលំដាប់ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីត្រេកអរចំពោះអរហត្តផល មានការសិក្សា
ដោយលំដាប់ មានការធ្វើដោយលំដាប់ មានការប្រតិបត្តិដោយលំដាប់
ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្តក្នុងសាសនានេះ មានសត្វ
ទើបចូលទៅរក កាលបើចូលទៅរកហើយ ទើបចូលទៅអង្គុយជិត លុះ
ចូលទៅអង្គុយជិតហើយ ទើបផ្លៀងនូវសោតបសាទ លុះផ្លៀងនូវសោត-
បសាទហើយ ទើបស្តាប់ធម៌ លុះស្តាប់ធម៌ហើយ ទើបចងចាំធម៌ (នោះ)

កិច្ចវត្តស្ស កំណត់វិសុត្តេ អញ្ញារាជនា

ធានំ ធម្មានំ អត្ថំ ឧបបរិក្ខតោ ធម្មា ជំជ្ឈានំ ខមនំ
 ធម្មនិជ្ឈានក្ខន្ធិយា សតិ ធម្មោ ជាយតិ ធនុជានោ
 ឧស្សហតិ ឧស្សហិត្តា តុលេតិ តុលយិត្តា បទហតិ
 បហិតត្តា សមាណោ កាយេន ចេវ បរមំ សច្ចំ
 សច្ចករោតិ បញ្ញាយ ច នំ អតិវជ្ជ(១) បស្សតិ ។
 សាបិ នាម ភិក្ខុវេ សន្ធា នាហោសិ តម្បំ នាម ភិក្ខុវេ
 ឧបសង្កមនំ នាហោសិ សាបិ នាម ភិក្ខុវេ
 បយិរុទាសនា នាហោសិ តម្បំ នាម ភិក្ខុវេ
 ហោតាវនានំ នាហោសិ តម្បំ នាម ភិក្ខុវេ ធម្មស្សនំ
 នាហោសិ សាបិ នាម ភិក្ខុវេ ធម្មនារណា
 នាហោសិ សាបិ នាម ភិក្ខុវេ អត្ថបបរិក្ខតា(២)
 នាហោសិ សាបិ នាម ភិក្ខុវេ ធម្មនិជ្ឈានក្ខន្ធិ
 នាហោសិ សោបិ នាម ភិក្ខុវេ ធម្មោ នាហោសិ

១ បដិវជ្ជាគីតិ កត្តចំ យោគកេ ទិស្សតិ ។ ២ ខ. អត្ថបបរិក្ខា ។ ម. អត្ថបបរិក្ខា ។

ភិក្ខុវិគ្គ ពីជាតិវិស្សត្រ ការត្រេកអរចំពោះអាហារធូធិល

កាលបើធម៌ចាំធម៌ (នោះ) ហើយ ទើបពិចារណារកសេចក្តី លុះពិ-
 ចារណារកសេចក្តីនៃធម៌នោះហើយ ធម៌ទាំងឡាយ តែងត្រូវដល់កិរិយា
 លែលកមើល កាលបើមានការលែលកមើលហើយ ឆន្ទៈក៏រកតឡើង
 បុគ្គលនោះលុះមានឆន្ទៈកើតហើយ ទើបព្យាយាម លុះព្យាយាមហើយ
 រមែងស្គមមើល លុះស្គមមើលហើយ រមែងតកល់ទុក មានចិត្តបញ្ជូន
 ទៅ (កាន់ព្រះនិព្វាន) ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវបរមសច្ច ដោយនាម-
 កាយ ទាំងបានចាក់ធុះយើញច្បាស់ នូវបរមសច្ចនោះដោយប្រាជ្ញា ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើសត្វនោះ មិនមានហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ការចូលទៅរកនោះក៏មិនមាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការចូលទៅ
 អង្គុយជិតនោះក៏មិនមាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការផ្សំធុះនូវសោត-
 បសាទនោះក៏មិនមាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការស្តាប់ធម៌នោះក៏មិន
 មាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការចងចាំធម៌នោះក៏មិនមាន ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ការពិចារណារកសេចក្តីនោះក៏មិនមាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការ
 សំឡឹងនូវធម៌នោះក៏មិនមាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឆន្ទៈនោះក៏មិនមាន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

សោបិ ឆាម ភិក្ខុវេ ឧស្សាហោ ឆាហោសិ សាបិ
 ឆាម ភិក្ខុវេ តុលា ឆាហោសិ តម្បិ ឆាម ភិក្ខុវេ
 បណាដំ ឆាហោសិ វិប្បដិបណ្ណត្ត ភិក្ខុវេ មិច្ឆាបដិ
 បណ្ណត្ត ភិក្ខុវេ កើទ្ធវេវមេ ភិក្ខុវេ មោយបុរិសោ
 អបក្កត្តា ឥមស្មា ធម្មវិទយា ។

[២៣៧] អត្ថំ ភិក្ខុវេ ចតុប្បដំ វេយ្យាករណំ
 យស្សុទ្ធិដ្ឋស្ស វិញ្ញ បុរិសោ នចិរស្សេវ បញ្ហាយ
 អន្តិ(១) អាជាធម្មេ ឧទ្ធិសិស្សាម(២) រោ(៣) ភិក្ខុវេ
 អាជាធិស្សថ មេតន្តិ ។ តេ ច មយំ កន្លេ កេ
 ច ធម្មស្ស អញ្ញាតារោតិ ។ យោបិ សោ ភិក្ខុវេ
 សត្តា អាមិសតុកោ(៤) អាមិសនាយាទោ អាមិសេហិ
 សិសដ្ឋោ វិហរតិ តស្សនាយំ វិវុទ្ធិ បណោ
 បណាវិយា(៥) ន ឧបេតិ វិវុទ្ធិ ទោ អស្ស
 អថ នំ កវេយ្យាម ន ច ទោ វិវុទ្ធិស្ស(៦) ន

១ ឧ. ម. បញ្ញាយត្តំ ។ ២ ឧ. ឧទ្ធិសិស្សាមិ ។ ៣ ម. រោតិ ន ទិស្សតិ ។
 ៤ ឧ ម. អាមិសតុ ។ ៥ ឧ. បណោបណាវិយា ។ ៦ ឧ. វិវុទ្ធិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណសកៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីព្យាយាមនោះក៏មិនមាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 សេចក្តីស្នង់មើលនោះក៏មិនមាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីភ័ក្តល់
 ទុកនោះក៏មិនមាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយមុខតែនឹងដល់
 នូវវិបត្តិ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ មុខតែនឹងប្រតិបត្តិខុស
 ពុំខាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មោឃបុរសអម្បាលនេះ នឹងឃ្នាតចាក
 ធម្មវិន័យនេះ ឆ្ងាយអម្បាលមានទៅ ។

(២៣៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការព្យាករណ៍នូវសច្ចៈទាំង ៤ ពួក

វិញ្ញាបនសក្តដឹងច្បាស់ នូវសេចក្តីនៃសច្ចៈទាំង ៤ ណា ដែលគេថាគតបាន
 ដឹងហើយ មិនយូរប៉ុន្មានឡើយ គេថាគតនឹងដឹងប្រាប់ ដល់អ្នក
 ទាំងឡាយ ។ នឹងបានដឹងច្បាស់នូវសច្ចៈនេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 យើងខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយណាខ្លះ ពួកជនទាំងឡាយណាខ្លះ ដែលជា
 អ្នកគួរដឹងនូវធម៌បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សាស្តាណា ជាអ្នកធ្ងន់
 ដោយអាមិសៈ ជាអ្នកមានអាមិសៈជាមតិក ជាអ្នកចំពាក់ដោយអាមិសៈ
 ទាំងឡាយហើយ គុណសម្បត្តិមានសភាពយ៉ាងនេះ ឥតមានចម្រើនដល់
 សាស្តានោះឡើយថា បើហេតុយ៉ាងនេះ មានដល់យើងទាំងឡាយ ក្នុង
 កាលណាហើយ យើងទាំងឡាយក៏នឹងធ្វើហេតុនោះក្នុងកាលនោះ បើ
 ហេតុយ៉ាងនេះ មិនមានដល់យើងទាំងឡាយ យើងទាំងឡាយក៏មិនគប្បី

វិញ្ញាណស្ស កិច្ចការិសុត្តេ ទ្ធិប្បណយនិកម្ពុតា

នំ កកេយ្យោមាតិ ។ កិច្ចមន កិច្ចកេ យំ តថាភតោ
សព្វសោ អាមិសេហិ វិសិសដ្ឋោ វិហារតិ សទ្ធិស្ស
កិច្ចកេ សាវកស្ស សត្ត សាសនេ បរិយោគយ្ហ(១)
វត្តតោ អយមនុជម្មា ហោតិ សត្តា កកវា សាវកោ.
ហមស្មិ ជាតាតិ កកវា ជាហិ ជាតាម័តិ ។ សទ្ធិស្ស
កិច្ចកេ សាវកស្ស សត្ត សាសនេ បរិយោគយ្ហ វត្តតោ
វុទ្ធិន័យំ(២) សត្ត សាសនំ ហោតិ ឱជវន្តំ ។
សទ្ធិស្ស កិច្ចកេ សាវកស្ស សត្ត សាសនេ បរិយោ-
គយ្ហ វត្តតោ អយមនុជម្មា ហោតិ កាមំ តថា
ច ធម្មារុ ច អដ្ឋិ ច អវសិស្សតុ មេ សវីរេ អវ-
សុស្សតុ មិសលោហិតំ យន្តំ បុរិសត្តាមេន បុរិស-
វិរិយេន បុរិសបរក្កមេន បត្តតំ ន តំ អនាបុណិត្តា
វិរិយស្ស សន្តានំ កវិស្សតិតិ ។ សទ្ធិស្ស កិច្ចកេ
សាវកស្ស សត្ត សាសនេ បរិយោគយ្ហ វត្តតោ ទ្ធិន្តំ
ដលានំ អណាតិ ដលំ ទាដិកន្តំ ទិដ្ឋេវ ធម្ម

១ ខ. ម. បរិយោគយាតិ ទិស្សតិ ។ ២ ខ. វុទ្ធិន័យំ ។

ភិក្ខុវត្ត ក៏ជាធិវិស្វក្រ ការធានសម្រេចនូវផលពីរប្រការ

ធ្វើនូវហេតុនោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតមិនជាប់ចំពាក់
 ដោយអាមិសៈទាំងឡាយ ដោយប្រការទាំងពួងមែនឬ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ កាលសារីក ជាអ្នកមានសត្វ កាន់តាមហើយប្រព្រឹត្តក្នុងសាសនា
 នៃព្រះសាស្តា សភាវៈនេះតែងមានថា ព្រះមានព្រះភាគជាសាស្តា
 អាត្មាអញជាសារីក ព្រះមានព្រះភាគ តែងទ្រង់ជ្រាប (នូវអាមិសៈស្និក្ខុក្នុង
 ការបរិភោគតែម្តង) អាត្មាអញមិនបានដឹងឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ កាលសារីកមានសត្វ កាន់តាមហើយប្រព្រឹត្ត ក្នុងសាសនា
 នៃព្រះសាស្តា សាសនារបស់ព្រះសាស្តា នឹងដុះដាល មានផុះ
 ទៅបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលសារីក ជាអ្នកមានសត្វ កាន់
 តាមហើយប្រព្រឹត្ត ក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តា សភាវៈនេះតែងមាន
 ថា សូមឲ្យស្បែក សរសៃ នឹងឆ្អឹង សល់នៅចុះ ឯសាច់ឈាមក្នុង
 សរសៃរបស់អាត្មាអញ ចង់រើស្អុត ក៏រើស្អុតទៅចុះ កិច្ចណាដែលបុគ្គល
 ត្រូវបានដោយកម្លាំងរបស់បុរស ដោយព្យាយាមរបស់បុរស ដោយ
 សេចក្តីប្រឹងប្រែងរបស់បុរស បើអាត្មាអញមិនទាន់សម្រេចកិច្ចនោះទេ
 ក៏មិនបន្ទុះបន្ទុយព្យាយាមឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលសារីក
 អ្នកមានសត្វ កាន់តាមហើយប្រព្រឹត្តក្នុងសាសនា របស់ព្រះសាស្តា
 បណ្តាផលទាំងពីរ ផលណាមួយ តែងបានសម្រេចក្នុងបច្ចុប្បន្នទាំង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មជ្ឈិមចណ្ណសកំ

អញ្ញា សតិ វា ឧទាទិសេសេ អនាតាមិតាតិ ។

ឥន្ទមរោច ភគវា អត្តមនា តេ ភិក្ខុ ភគវតោ

ភាសិតិ អភិទទ្ទតិ ។

កីដានិវសុត្តំ ទសមំ និដ្ឋិតំ ។

ភិក្ខុវត្តោ ទុតិយោ និដ្ឋិតោ ។

តិស្ស វិគ្គិស្ស ឧទ្ធានំ

កុញ្ញារាហុលសស្សតលោកោ

មាលុក្ស័យតោ ច ភទ្ទាលីនាមោ

និដឡទ្ធសហម្សតិយា ចនា

នាឡតិមនរកិរិនាមោ

អសមោ បវរោ ទុតិយោ វវរតោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មជ្ឈិមបណ្ណាសកៈ

គឺនឹងបានសម្រេចអរហត្តផល ឬបើនៅមានទុបាទានក្នុងសេសសល់ ក៏
គង់បានជាអនាគាមិបុគ្គលពុំខានឡើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បាន
ត្រាស់កាសិកនេះចប់ហើយ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីពេញចិត្ត
ត្រេកអរ ចំពោះកាសិក របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ កំណត់វិស្វក្រ ទី ១៤ ។

ចប់ ភិក្ខុវគ្គ ទី ២ ។

បញ្ជីរឿងដែលវិគ្គនោះគឺ

- ចូឡរាហុលោកទស្សត្រ ១ មហារាហុលោកទស្សត្រ ១
 - ចូឡមាលុន្ត្រោកទស្សត្រ ១ មហាមាលុន្ត្រោកទស្សត្រ ១
 - កុហុលិស្សត្រ ១ លដុកិកោបមស្សត្រ ចាតុមស្សត្រ ១
 - នឡកបានស្សត្រ ១ គោលិស្សានិស្សត្រ ១ កំណត់វិស្វក្រ ១
- (ចប់) វវគ្គទី ២ ដែលមិនមានវគ្គដទៃស្មើ ។

វិទ្យាវិទូបត្តិ
១២ ១២ ១

វិទ្យាបាលី <small>១២</small>	អវិទ្យាបាលី <small>១២</small>	អង្កេត <small>១</small>	រដ្ឋលេខាយី <small>១</small>
មជ្ឈិមណ្ឌសកៈ	មជ្ឈិមបណ្ឌសកៈ	១	២
ចិត្តានុ-	ចិត្ត ចិត្តានុ-	៥	១០
ធារតិ	ធារតិ	១៤	៥
ឯត្តកា	ឯត្តកា	១៦	១១
មជ្ឈិម	មជ្ឈិម	២២	១
វិញ្ញាយន ញ	វិញ្ញាយន ញ	”	១៣
បុន ចបរិ	បុន ចបរិ	៣៧	២
កញ្ចយ្យ	កញ្ចយ្យ	៧៨	១៥
អាពាបេយ្យ	អាពាបេយ្យ	១០២	៦
តាតមោ	តាតមោ	”	១៦
មសិកវិគ្គា	មនសិកវិគ្គា	១០៥	១០
បនោបទោសេន	មនោបទោសេន	”	១៧
សា កានំ	សាវកានំ	១១៣	១៣
សេយ្យថាមិ	សេយ្យថាមិ	១២៤	១៤
សច្ចេ	សច្ចេ	១២៧	១៤

វិទ្យាវិទូបតិ

វិទូបាហោ	អវិទូបាហោ	អង្កេ	រដ្ឋលេខាយិ
អញ្ចកណ៍	អញ្ចកណ៍	១៣៧	១៣
”	”	”	១៥
”	”	១៤០	២
សព្វាតជ័ ៗ	សព្វាតជ័ ៗ	១៤២	១៦
ឯវំ កន្តតិ	ឯវំ កន្តតិ	១៥១	១១
បចនិ	បចនិ	១៥៧	១៤
ឯ	ឯវំ	១៦៦	១១
វិពា បរិសោ	វិពា បរិសោ	១៧៧	២
គហបតវគ្គស្ស	គហបតវគ្គស្ស	១៨៧	១
៧៧១	១៧១	១៧១	
ឯវំកទិទោ	ឯវំកទិទោ	១៧១	១៤
សមណ	សមណ -	២០១	១៣
មាយុន្យបុត្តស្ស	មាយុន្យបុត្តស្ស	២៤៥	៤
បរិភកាពចនំ	បរិភកាពចនំ	២៤៧	១
បញ្ចសុញ្ញោជនបហានំ	បញ្ចសុញ្ញោជនប្បហានំ	២៦៧	១

វិទ្យាវិទ្ធិបត្តិ

វិទ្ធិប្រាណី	អវិទ្ធិប្រាណី	អង្កេត	រដ្ឋលេខាយ័
បលាសបុត្តំ	បលាសបុត្តំ	២៨៦	៣
សុសាសនំ	សុសាសនំ	២៨៧	៥
ឥធករច្ច	ឥធករច្ច	២៩៩	១២
អស្សុទ្ធបកោមមា	អស្សុទ្ធបកោមមា	៣០១	១
ទេត្តា	ទេត្តា	”	៣
អសេខន	អសេខន	៣០៤	២
អដេតហេត្តា	អដេតហេត្តា	៣០៥	៨
បរិតក្ការេចនំ	បរិតក្ការេចនំ	៣០៩	១
អយោកដាហេ	អយោកដាហេ	៣២២	១៣
ឧបនិសង្ខយេ	ឧបនិសង្ខយេ	៣២៣	១១
ឧបសម្បជ្ជ	ឧបសម្បជ្ជ	៣២៧	៨
សតា	សតា-	៣៦៨	៣
អផសិតិបញ្ញាយ	អផសិតិបញ្ញាយ	៣៨៩	៧
ឯករច្ចោ អាសវំ	ឯករច្ចោ អាសវំ	៣៩៦	១៦

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ម្យាយាម	ព្យាយាម	១៧	៧
លុសម័យ	លុះសម័យ	១៨	១៧
សម្ពប្បសាចៈ	សម្ពប្បលាចៈ	២០	៧
សម្ព័ស្ស	ផ្សំ	២២	១១
សេយ្យស	សេយ្យ	៤៣	៣
សេយ្យសន៍	”	៤៦	៧
(១)	១	៤៧	៤
ជួបប្រសប់	ជួបប្រសព្វ	”	៦
(១)	១	”	”
”	”	”	៨
”	”	”	១៤
”	”	”	១៦
”	”	៤៨	៣
”	”	”	៧
សតិដ៏បរិសុទ្ធ _៧	សតិដ៏បរិសុទ្ធ _៧	៥១	៧

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
”	”	”	១៥
ដំបរិសុទ្ធ	ដំបរិសុទ្ធ	៥២	៦
មានភាព	មានសភាព	៦៧	៧
ទៅស	ទោស	៧៧	៣
បិតនៅ	ឲ្យបិតនៅ	៧៦	១០
សល្លាម	សល្លាមៈ	៧៧	៧
យ៉ាននេះ	យ៉ាងនេះ	១១២	១២
ទមេយ្យ	ទមេយ្យ	១១៥	៣
កិច្ចកល	កិច្ចកល	១២៥	១
ព្រាណ៍	ព្រាហ្មណ៍	១២៦	១៥
ឥតមាន	ឥតមាន	១៣១	១០
របស់ព្រះបាទពិម្ពិសារ	របស់ព្រះបាទពិម្ពិសារ	១៤៧	”
ទៀត	ទៀង	១៥៧	១២
វាចាដែលមិនជាសឹកសត្រូវ	វាចាដែលមិនជាសឹកសត្រូវ	១៨៧	១
ឬប្រើអ្នកឲ្យសម្ងាប់	ឬប្រើអ្នកដទៃឲ្យសម្ងាប់	១៨៨	១០

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
មួយវិញទៀត	មួយវិញទៀត	១៧០	២
អាស្រ័យនៅខ្លួន	អាស្រ័យនូវខ្លួន	២៣១	១២
ផ្សព្វផ្សាយ	ផ្សប់ផ្សាយ	២៣៣	„
មហាមាលន្យោបុត្រ	មហាមាលន្យោសុត្រ	២៦៥	១
ការប្រព្រឹត្ត	ការប្រព្រឹត្តិ	២៧១	៥
ភិក្ខុវេទន៍ពិចារណា	ភិក្ខុវេទន៍វេទន៍ពិចារណា	„	៧
ទុបបាតិកៈ	ទុបបាតិកៈ	២៧២	៤
ទុបកិលេស	ទុបក្កិលេស	២៧៣	១២
ទុបបាតិកៈ	ទុបបាតិកៈ	២៧៤	២
ទុបធិកិលេស	ទុបធិកិលេស	២៧៥	៦
ទុបបាតិកៈ	ទុបបាតិកៈ	„	១១
ព្រោះកាល	ព្រោះកាល	២៨០	៦
បំបេញ	បំពេញ	២៨២	២
តើព្រោះ	តើព្រោះ	២៨៨	៨
អសេខ	អសេក្ខ	៣០៣	១១

សន្លឹកប្រាបពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្តាត់
ជាអ្នកទទួល	ជ័អ្នកត្រូវទទួល	៣០៤	៨
បានគ្រាស់នូវការលះបង់	បានគ្រាស់ឲ្យយើងលះបង់	៣០៧	១១
ដល់យើងទាំងឡាយផង	ផង	„	១២
បានគ្រាស់នូវការលះចោល	បានគ្រាស់ឲ្យយើងលះចោល	„	១៣
ដល់យើងទាំងឡាយផង	ផង	„	១៤
បានគ្រាស់នូវការលះចោល	បានគ្រាស់ឲ្យយើងលះចោល	៣០៨	១០
ដល់យើងទាំងឡាយផង	ផង	„	„
យ៉ាងថា	យ៉ាងនេះថា	៣២០	៦
គ្របសង្កត់	គ្របសង្កត់	៣២១	១៥
អ្នកប្រកប	អ្នកប្រកប	៣២២	៣
ដំណើរ	ដំណើរ	„	៤
ស្មាតី	ស្មាតី	៣២៣	៥
ប៊ីតិនីសុខ	ប៊ីតិនីសុខ	៣២៥	១៥
បានឮថា	រឺមើលឮថា	៣៦២	១២
លោកមានអាយុនេះ	ព្រោះលោកមានអាយុនេះ	៣៦៧	១៦

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
លោកមានអាយុនេះ	ព្រោះលោកមានអាយុនេះ	៣៦៨	១៤
លោកមានអាយុនេះ	ព្រោះលោកមានអាយុនេះ	៣៦៧	១១
ភិក្ខុអកសមា	ភិក្ខុអកសមា-	”	១៣
លោកមានអាយុនេះ	ព្រោះលោកមានអាយុនេះ	៣៧២	៦
លោកមានអាយុនេះ	ព្រោះលោកមានអាយុនេះ	”	១៨
លោកមានអាយុនេះ	ព្រោះលោកមានអាយុនេះ	៣៧៣	១២
លោកមានអាយុនេះ	ព្រោះលោកមានអាយុនេះ	៣៧៤	៧
ប្រយោជន៍អ្វី	ប្រយោ ជន៍អ្វី	”	១៥
លោកមានអាយុនេះ	ព្រោះលោកមានអាយុនេះ	”	១៦
ដែប្តូ	ដែប្តូ	៣៨៨	៧
វិវិយត្រ្និយ	វិវិយត្រ្និយ	៤០០	៥

សត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយសូត្រ

មជ្ឈិមបណ្ណសកំ

បត្តតោ ភាគោ

គហបតិវគ្គោ

បឋមំ កុន្ធកសុត្តំ

	អង្កេ
គហបតិវគ្គសូត្រ កុន្ធកសុត្តេ សម្មាបដិបាទនំ	៣
ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា	៥
ចត្តារោ បុគ្គលា	៧
បេស្សហត្តារោហបុគ្គប្បសំសា	១១
បឋមបុគ្គលវិភជនំ	១៣
ភតិយបុគ្គលវិភជនំ	១៥
ចតុតបុគ្គលវិភជនំ	១៧
សិទ្ធិសាធិវសមាបន្នតា	១៧
និវេណបរិសោធនំ	២៣

សត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ
១៦១

មជ្ឈិមបណ្ណសក

បឋត្តភាគ
១៤

គហបតិវគ្គ

កន្ទរកម្មត្រ ទី ១

លេខទំព័រ

គហបតិវគ្គ កន្ទរកម្មត្រ ការទ្រង់ប្រដៅដោយល្អ	៣
សតិប្បដ្ឋាន ៤	៥
បុគ្គល ៤ ពួក	៧
ការទ្រង់សរសើរធម្មស្សហត្ថាហោហេមុត្រ	១១
ការទ្រង់ចែកបុគ្គលទី ១	១៣
ការទ្រង់ចែកបុគ្គលទី ៣	១៥
ការទ្រង់ចែកបុគ្គលទី ៤	១៧
ការដល់ព្រមដោយសិក្ខានីសាដីវៈ	១៩
ការដំរះឲ្យស្អាតចាកនីវរណធម៌	២៣

អង្ក

គហបតវគ្គស្ស កន្ថរកសុត្ត	បុព្វនិវាសានុស្សតិញ្ញាណំ	២៥
	ចត្តបបាតញ្ញាណំ	២៧
	អាសវក្ខយញ្ញាណំ	២៧

នុតិយំ អដ្ឋកនាគរសុត្ត

គហបតវគ្គស្ស អដ្ឋកនាគរសុត្ត	ទេសមគហបតវគ្គ	៣១
	ចតុបជ្ឈានំ	៣៣
	អប្បមញ្ញាភវនា	៣៥
	ចត្តាប្បជ្ឈានំ	៣៧
	អាទទ្ធស្ស បូជាំ	៣៧

នុតិយំ សេក្ខប្បដិបទសុត្ត

គហបតវគ្គស្ស សេក្ខប្បដិបទសុត្ត	កតវគោ បបមំ បរិកញ្ញានំ	៤១
	ឆត្វគោ ធម្មោ	៤៣
	ភោជនេ មត្តញ្ញាតា	៤៥
	សត្ត សទ្ធម្មា	៤៧
	សេក្ខប្បដិបទា	៤៧

សេដ្ឋកិច្ចសម្រាប់មាតិកា

៤១៨

លេខទំព័រ

គហបតិវត្ត កន្ថរកស្យត្រ បុព្វេទិវាសនុស្សតិញ្ញាណ	២៥
បុគ្គលបាតញ្ញាណ	២៧
អាសវិច្ឆយញ្ញាណ	២៨

អដ្ឋកថាគរស្យត្រ ទី ២

គហបតិវត្ត អដ្ឋកថាគរស្យត្រ រឿងទសមគហបតិ	៣១
រូបដ្ឋាន ៤	៣៣
អប្បមញ្ញាណវិនា	៣៥
អរូបដ្ឋាន ៤	៣៧
ការបូជាព្រះអាទន្ន	៣៨

សេតុប្បដិបទស្យត្រ ទី ៣

គហបតិវត្ត សេតុប្បដិបទស្យត្រ ការទ្រង់ប្រើប្រាស់ដានីបូងនៃព្រះមានព្រះភាគ	៤១
ធម៌ ៦ យ៉ាង	៤៣
ការស្គាល់ប្រមាណក្នុងហោជន	៤៥
ព្រះសទ្ធម្ម ៧ ប្រការ	៤៧
បដិបទនៃសេតុប្បដិបទ	៤៨

នាគកាបត្តាន

បញ្ចមិ ជីវិតសុត្តិ

	អង្ក
គហបតីវគ្គស្ស ជីវិតសុត្តិ មេត្តាការីនា	៨៥
ករុណាទិការីនា	៨៧
បុណ្ណារម្មស្ស បញ្ចដ្ឋាននិ	៨៧
បុណ្ណបេតសវណគតតា	៧១

ធម្មិ ឧបាលិវាទសុត្តិ

គហបតីវគ្គស្ស ឧបាលិវាទសុត្តិ ភីណិ ទណ្ឌនិ	៧៣
ភីណិ កម្មានិ	៧៥
កថាសល្យាបារោចនំ	៧៧
វេទារោចនកាមតា	៧៧
ឧបាលិស្ស កតវន្តបសង្កមនំ	១០៣
ទណ្ឌប្បញ្ញា	១០៥
បដិបច្ចិតប្បញ្ញា	១០៧
បុណ្ណបេតសវណគតតា	១១១

សន្និក្ខេបប្រែប្រួលប្រាថ្នាមាតិកា

៤២០

ជីវិតសូត្រ ទី ៥

លេខទំព័រ

គហបតិវគ្គ ជីវិតសូត្រ	ការចំរើនមេត្តាព្រហ្មវិហារ	៨៥
	ការចំរើនព្រហ្មវិហារមានករុណាព្រហ្មវិហារជាដើម	៨៧
	ឋានៈ ៥ យ៉ាងនៃការសម្រាប់សត្វ	៨៩
	ការដល់នូវសរណៈស្មើដោយជីវិត	៩១

ឧបាលិកាសូត្រ ទី ៦

គហបតិវគ្គ ឧបាលិកាសូត្រ	ទណ្ឌៈ ៣ យ៉ាង	៩៣
	កម្ម ៣ យ៉ាង	៩៥
	ដំណាលអំពីការនិយាយធ្វើយេធាន	៩៧
	ចំណង់នឹងលើកឡើងនូវវិវាទៈ	៩៩
	ឧបាលិកាបតិប្បលតាស់ព្រះមានព្រះភាគ	១០៣
	សំនួរអំពីទណ្ឌៈ	១០៥
	សំនួរតបអំពីប្រស្នាដែលសួរហើយ	១០៧
	ការដល់នូវសរណៈស្មើដោយជីវិត	១១១

គហបតវគ្គស្ស ឧបាលិវេស្សតេ មហបលាមហបលតា . . . ១១៣

និគន្ធនំ ព្វារវណំ . . . ១១៥

សាវកត្តុបគតតា . . . ១១៧

និគន្ធស្ស ឧបាលិមុបសន្តិមនំ . . ១២១

អាវដនិមាយា . . . ១២៣

ភក្កបព្វវគ្គ . . . ១២៧

សាវកត្តុប្បកាសនំ . . . ១៣១

សត្តមិ កុក្ករោវេស្សតេ

គហបតវគ្គស្ស កុក្ករោវេស្សតេ កុក្កវតិកគតិ . . . ១៣៧

តោវតិកគតិ . . . ១៣៧

ភក្កវន្តប្បសាច្បកាសនំ . . . ១៤១

ចត្តាវិ កម្មានិ . . . ១៤៣

ពាគមាសបរិវេសោ . . . ១៤៧

ធម្មបតិវត្ត ឧបាលិវាទសូត្រ	ភាពនៃទានមានផលច្រើននឹងមិនមានផលច្រើន	១១៣
	ការរាំងទ្វារចំពោះពួកនិព្រន្ត	១១៥
	ការចូលទៅជាសារីរក	១១៧
	និព្រន្តនាទិបុត្តចូលទៅរកឧបាលិធម្មបតី	១២១
	កិច្ចកល់សម្រាប់បោកប្រាស់	១២៣
	រឿងធ្លាប់មានមកហើយ	១២៧
	ការប្រកាសខ្លួនជាសារីរក	១៣១

កុក្ករោវាទសូត្រ ទី ៧

ធម្មបតិវត្ត កុក្ករោវាទសូត្រ	ធម្មិរបស់បុត្តលម្អកសមាទានកុក្ករវត្ត	១៣៧
	ធម្មិរបស់បុត្តលម្អកសមាទានតោវត្ត	១៣៩
	ការប្រកាសសេចក្តីផ្ទៃចំពោះព្រះមានព្រះភាគ	១៤១
	កម្ម ៤ យ៉ាង	១៤៣
	បរិវាស ៤ ទៃ	១៤៧

មាតិកា បន្តា ជំ

អដ្ឋមិ អកយវរាជកុមារសុត្តិ

អង្កេ

គហបតវិគ្គស្ស អកយវរាជកុមារសុត្តេ ទកតោកោដិគប្បញ្ញា . . . ១៥១

អមនាបវរាបញ្ញា . . . ១៥៣

អត្តសញ្ញាតាវរាប . . . ១៥៧

បុណ្ណបេតសវណគតតា . . ១៥៧

នវមិ ពហុវេទនិយសុត្តិ

គហបតវិគ្គស្ស ពហុវេទនិយសុត្តេ វេទនាកថា . . . ១៦៣

វុប្បាបដ្ឋានសុខំ . . . ១៦៧

សញ្ញាវេយេតសុខំ . . ១៦៧

ទសមិ អបណ្ណកសុត្តិ

គហបតវិគ្គស្ស អបណ្ណកសុត្តេ វិបច្ចនីកវរា . . . ១៧៣

ទស្សមត្តាបណកោ . . . ១៧៧

សុសមត្តាបណកោ . . . ១៧៧

វិបច្ចនីកវរា . . . ១៨១

សង្ខេបបុគ្គលប្រាប់អាតិកា

អកយរាជកុមារសូត្រ ទី ៨

លេខទំព័រ

ធម្មបតិវត្ត អកយរាជកុមារសូត្រ	ប្រស្នាប្រកបដោយទីបំផុតទាំងសងខាង	១៥៦
	ប្រស្នាពោលអំពីវិចិត្រដែលមិនជាទីគាប់ចិត្ត	១៥៣
	វិចិត្រប្រកបដោយប្រយោជន៍	១៥៧
	ការនិលន្ទវសរណាតមនស្មើដោយដីវិត	១៥៩

ពហុវេទនីយសូត្រ ទី ៩

ធម្មបតិវត្ត ពហុវេទនីយសូត្រ	ការពោលអំពីវេទនា	១៦៣
	សេចក្តីសុខក្នុងរូបដ្ឋាននិងអរូបដ្ឋាន	១៦៧
	សេចក្តីសុខក្នុងសញ្ញាវេទនិកនិរោធ	១៦៩

អបណ្ណកសូត្រ ទី ១០

ធម្មបតិវត្ត អបណ្ណកសូត្រ	ការពោលអំពីវិទ្ធិដែលជាសីកសត្រូវ	១៧៣
	អបណ្ណកធម៌ដែលបុគ្គលធ្វើមិនពេញលេញ	១៧៧
	អបណ្ណកធម៌ដែលបុគ្គលបានធ្វើពេញលេញល្អ	១៧៩
	ការពោលអំពីវិទ្ធិដែលជាសីកសត្រូវ	១៨១

សង្ខេបច្បាប់សម្រាប់មាតិកា

៤២៣

លេខទំព័រ

តារាងតំរូវ អបណ្តាញសូត្រ	វិចារដែលជាសិកសត្រូវនឹងព្រះអរិយៈ	១៨៥
	វិចារដែលមិនជាសិកសត្រូវនឹងព្រះអរិយៈ	១៨៧
	ការពោលអំពីវិទៈដែលជាសិកសត្រូវ	១៩១
	អបណ្តាញធម៌ដែលបុគ្គលធ្វើមិនពេញលេញ	១៩៥
	វិចារមិនជាសិកសត្រូវទិល្បៈព្រះអរិយៈ	១៩៧
	ការពោលថាអរូបព្រហ្មមិនមាន	១៩៩
	ការពោលថាការរលត់នៃភពមិនមាន	២០១
	បុគ្គល ៤ ពួក	២០៣
	ការទ្រង់ចែកបុគ្គលជា ៤ ពួក	២០៥
	ការពោលសរសើរព្រះធម្មទេសនា	២០៩

ភិក្ខុវិគ្គ

បច្ចុប្បន្ន បច្ចុប្បហុលោភទស្សត្រ ទី ១

ភិក្ខុវិគ្គ បច្ចុប្បហុលោភទស្សត្រ	ឧបមាធូបដំរីដែលចូលកាន់សង្គ្រាម	២១៣
	សេចក្តីប្រៀបដោយកញ្ចក់	២១៥

អង្កេត

ភិក្ខុវគ្គស្ស ចូឡរាហាលោកទេស្តរត្ត កាយកម្ម	២១៧
វចីកម្ម	២២១
មនោកម្ម	២២៣
កម្មត្ថយបរិសោធនំ	២២៧

នុតិយំ មហារាហាលោកទេស្តរត្តិ

ភិក្ខុវគ្គស្ស មហារាហាលោកទេស្តរត្ត បញ្ចសុ បឋមធាតុកថា	២៣១
បញ្ចសុ ឥតិយធាតុកថា	២៣៣
បញ្ចមធាតុកថា	២៣៥
អាបោសមាភារវនា	២៣៧
អាកាសសមាភារវនា	២៣៩
អានាបាទស្សតិកថា	២៤១

នុតិយំ ចូឡមាល្យង្ក្រវាទេស្តរត្តិ

ភិក្ខុវគ្គស្ស ចូឡមាល្យង្ក្រវាទេស្តរត្ត បរិវត្តក្ការោចនំ	២៤៧
បចិកប្បជិបបា	២៥១

សន្និកថង្គ័លប្រាប័មាតិកា

លេខទំព័រ

ភិក្ខុវគ្គ បូជ្ឈរាហុលោវិទេសូត្រ	កាយកម្ម	២១៧
	វិចីកម្ម	២២១
	មនោកម្ម	២២៣
	ការជិម្រះកម្មទាំង ៣	២២៧

មហារាហុលោវិទេសូត្រ ទី ២

ភិក្ខុវគ្គ មហារាហុលោវិទេសូត្រ	ការពោលអំពីធាតុទី ១ ក្នុងពួកធាតុទាំង ៥	២៣១
	ការពោលអំពីធាតុទី ៣ ក្នុងពួកធាតុទាំង ៥	២៣៣
	ការពោលអំពីធាតុទី ៥	២៣៥
	ការបំរើនការវិនាស្យដ្ឋិបដាទីក	២៣៧
	ការបំរើនការវិនាស្យដ្ឋិបដាអាកាស	២៣៩
	ការពោលអំពីអាណាបានស្សតិ	២៤១

បូជ្ឈមាលុន្ត្រោវិទេសូត្រ ទី ៣

ភិក្ខុវគ្គ បូជ្ឈមាលុន្ត្រោវិទេសូត្រ	ការក្រាបបង្គំទូលអំពីសេចក្តីត្រិះរិះ	២៤៧
	ការទ្រង់សាកសួរច្រស្ត ដែលសួររូបហើយ	២៥១

អង្កេ

ភិក្ខុវគ្គស្ស មហាមាល្យុដ្យោវទេសុភេត្ត សល្លវិទូបមា . . . ២៥៣

 ទិដ្ឋិព្យាករណំ ២៥៧

 អព្យាកតតា ២៥៧

 ព្យាកតតា ២៦១

ចតុត្ថំ មហាមាល្យុដ្យោវទេសុភេត្តិ

ភិក្ខុវគ្គស្ស មហាមាល្យុដ្យោវទេសុភេត្ត បញ្ជានុសយា . . . ២៦៣

 បញ្ជានុមាតិយសញ្ញាជនំ . . ២៦៥

 បញ្ជានុសញ្ញាជនប្បហានំ . . ២៦៧

 សញ្ញាជនប្បហានមគ្គា . . ២៦៧

 ចក្កបុជ្ជានំ ២៧១

 ចត្តាបុជ្ជានំ ២៧៣

 សញ្ញាជនប្បហានមគ្គា . . ២៧៥

សង្ខេប ចក្ខុវិស័យ ប្រាប់ មាតិកា

លេខទំព័រ

ភិក្ខុវគ្គ ចូលមាណុស្ត្រាវាទសូត្រ ឧបមាដ្ឋិបបុរសដែលមុតសរ	២៥៣
ការទ្រង់សំដែងទិដ្ឋិ	២៥៧
ទិដ្ឋិដែលទ្រង់ព្យាករ	២៥៩
ទិដ្ឋិដែលទ្រង់សំដែង	២៦១

មហាមាណុស្ត្រាវាទសូត្រ ទី ៤

ភិក្ខុវគ្គ មហាមាណុស្ត្រាវាទសូត្រ អនុស័យ ៥ យ៉ាង	២៦៣
ទរម្ពាតិយសំយោជនៈ ៥ យ៉ាង	២៦៥
ការលះបង់សំយោជនៈទាំង ៥	២៦៧
មគ្គដាច្រៀងលះបង់ទូរសំយោជនៈ	២៦៩
រូបដ្ឋាន ៤	២៧១
អរូបដ្ឋាន ៤	២៧៣
មគ្គដាច្រៀងលះបង់សំយោជនៈ	២៧៥

បញ្ចមំ កណ្តាលសុត្តិ

អង្ក

ភិក្ខុវគ្គស្ស កណ្តាលសុត្ត	ចីវកម្មករណំ	២៧៧
	សមយប្បជីវិទ្ធតា	២៨១
	ទកតោភាគវិមុត្តាទិកោ	២៨៣
	សិក្ខាបរិបូរណិកា	២៨៥
	សិក្ខាបរិបូរណិកា	២៨៧
	អធិករណ្ណបសមការោ	២៩៣
	សទ្ធាមគ្គកំ បេមមគ្គកំ	២៩៧
	សិក្ខាបទប្បញ្ញាបនំ	២៩៩
	អស្សទេមកោបមា	៣០១
	ទេស ធម្មា	៣០៣

ធម្មំ លដ្ឋកិកោបមសុត្តិ

ភិក្ខុវគ្គស្ស លដ្ឋកិកោបមសុត្ត	បរិវិតក្ការោបនំ	៣០៧
	លដ្ឋកិកោបមា	៣១១

កត្តាលិស្សត្រ ទី ៥

លេខទំព័រ

កត្តាលិស្សត្រ	ការធ្វើបីវរកម្ម	២៧៩
	ការមិនបានដឹងនូវហេតុ	២៨១
	កិច្ចមានឧកោកាតវិមុត្តកិច្ចជាដើម	២៨៣
	ការមិនបានបំពេញសិក្ខា	២៨៥
	ការបានបំពេញសិក្ខា	២៨៧
	សេចក្តីរម្ងាប់អធិការណ៍	២៩៣
	សទ្ធា ស្តូចស្តើងសេចក្តីស្រឡាញ់ស្តូចស្តើង	២៩៧
	ហេតុដែលឲ្យទ្រង់បញ្ញត្តិសិក្ខាបទ	២៩៩
	ឧបមាដូចបុរសជាអ្នកបង្ហាត់សេះ	៣០១
	ធម៌ ១០ ប្រការ	៣០៣

លដ្ឋកិកោបមស្សត្រ ទី ៦

កត្តាលិស្សត្រ	ការក្រាបបង្គំទូលអំពីសេចក្តីត្រិះរិះ	៣០៧
	ឧបមាដូចសត្វប្របៀប	៣១១

សន្និក្ខេបន្តីលម្រាបមាតិកា

លេខទំព័រ

ភិក្ខុវគ្គ លន្តិកិកោបមសូត្រ	ឧបមាទិបដំរី	៣១៣
	ឧបមាទិបបុរសកំសតំ -	៣១៥
	ឧបមាទិបគហបតីប្បគហបតិប្បត្រ	៣១៧
	បុគ្គល ៤ ពួក	៣២១
	ការពោលអំពីឈាន ៤	៣២៥
	ការពោលអំពីការលះ	៣២៧

បាតុមសូត្រ ទី ៧

ភិក្ខុវគ្គ បាតុមសូត្រ	សំឡេងតំកងសំឡេងម្លិអា	៣៣១
	ពួកសក្យចូលគាល់ព្រះមានព្រះភាគ	៣៣៣
	ព្រហ្មក្រាបបង្គំទូលអាណត្តា	៣៣៥
	ពួកភិក្ខុចូលគាល់ព្រះមានព្រះភាគ	៣៣៧
	ការពោលអំពីភ័យកើតអំពីរលក	៣៣៩
	ការពោលអំពីភ័យកើតអំពីក្រពើ	៣៤១
	ការពោលអំពីភ័យកើតអំពីអន្ទង់	៣៤៣

ភិក្ខុវត្ថុស្ស បាតមសុត្តេ សុសុភាកយកថា ៣៤៥

អដ្ឋមិ ឧទ្ធឃត្តិចារិយសុត្តិ

ភិក្ខុវត្ថុស្ស ទឡកបាទសុត្តេ ព្រហ្មចរិយាកិរមកថា ៣៤៧

អាសវបថា ៣៥៣

ភិក្ខុជាសុវិហារោ ៣៥៥

ភិក្ខុនិជាសុវិហារោ , ៣៥៧

ឧបាសកជាសុវិហារោ ៣៦១

ឧបាសិកាជាសុវិហារោ ៣៦៣

ឈមិ តោលិស្សនិសុត្តិ

ភិក្ខុវត្ថុស្ស តោលិស្សនិសុត្តេ គតិយារោកវត្តំ ៣៦៧

បពាមារោកវត្តំ ៣៧១

អដមារោកវត្តំ ៣៧៣

ពារសមារោកវត្តំ ៣៧៥

លេខទំព័រ

ភិក្ខុវិញ្ញាណ បាតុមសូត្រ ការពោលអំពីរយកើតអំពីត្រីសាហារ ៣៤៥

នឡកបាតុមសូត្រ ទី ៨

ភិក្ខុវិញ្ញាណ នឡកបាតុមសូត្រ ការនិយាយពីសេចក្តីត្រេកអរក្នុងព្រហ្មធារ្យ ៣៤៩

ការទ្រង់សាកសួរអំពីអាសវៈ ៣៥៣

ផាសុវិហារធម៌របស់ភិក្ខុ ៣៥៥

ផាសុវិហារធម៌របស់ភិក្ខុនិ ៣៥៩

ផាសុវិហារធម៌របស់ឧបាសក ៣៦១

ផាសុវិហារធម៌របស់ឧបាសិកា ៣៦៣

គោលិស្សានិសូត្រ ទី ៩

ភិក្ខុវិញ្ញាណ គោលិស្សានិសូត្រ អារញ្ញកវិន្ទ ទី ៣ ៣៦៩

អារញ្ញកវិន្ទ ទី ៥ ៣៧០

អារញ្ញកវិន្ទ ទី ៧ ៣៧៣

អារញ្ញកវិន្ទ ទី១២ ៣៧៥

សង្ខេបកថាសុត្តន្តបិដក

លេខទំព័រ

ភិក្ខុវិគ្គ គោលិស្សនិស្សត្រ	អារញ្ញវេត្ត ទី ១៥	៣៧៧
	អារញ្ញវេត្ត ទី ១៧	៣៧៩

ក៏ជាភិក្ខុវិស្សត្រ ទី ១០

ភិក្ខុវិគ្គ ក៏ជាភិក្ខុវិស្សត្រ	ការចូលគាល់ព្រះមានព្រះភាគ	៣៨៣
	វេទនា ៣	៣៨៧
	ការគោលអំពីសុខវេទនា	៣៨៩
	ការគោលអំពីទុក្ខវេទនា	៣៩១
	សេចក្តីមិនប្រមាទ	៣៩៣
	បុគ្គលទី ១ ក្នុងពួកបុគ្គលទាំង ៧	៣៩៥
	បុគ្គលទី ២ ក្នុងពួកបុគ្គលទាំង ៧	៣៩៧
	បុគ្គលទី ៦ ក្នុងពួកបុគ្គលទាំង ៧	៣៩៩
	បុគ្គលទី ៧ ក្នុងពួកបុគ្គលទាំង ៧	៤០១
	ការត្រេកអរចំពោះអរហន្តនិល	៤០៣
	ការបានសម្រេចនូវនិលតំរិលប្រការ	៤០៥

